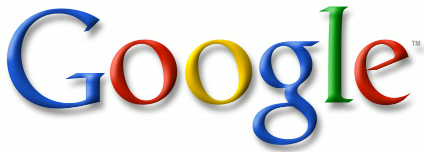
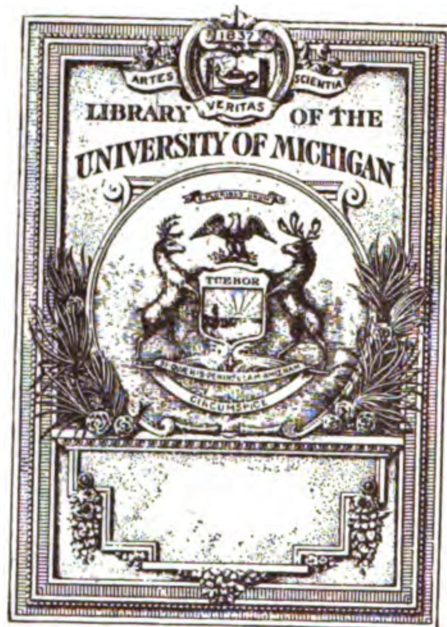

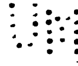

1837
ARTES
SCIENTIA
LIBRARY
VERITAS
OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
CIRCUMSPICE

NOTULEN

VAN DE

ALGEMEENE EN DIRECTIEVERGADERINGEN

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

OPGERICHT 1778.

DEEL XXXVII — 1899.

BATAVIA,
G. KOLFF & Co.

'S-GRAVENHAGE,
M. NIJHOFF.

1900.

INHOUD.

Directievergadering van Woensdag 4 Januari 1899.

Tegenwoordig zijn de Heeren Mr. J. C. MULOCK HOUWER, President, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, Dr. J. L. A. BRANDES, Mr. J. H. ABENDANON, Dr. G. A. J. HAZEU en Mr. L. SERRURIER, Secretaris.

De vergadering wordt mede bijgewoond door den Heer C. M. PLEIJTE WZN., gedelegeerde van de Nederlandsche Hoofdcommissie voor de Internationale Tentoonstelling te Parijs in 1900, als gast.

Afwezig de Heeren Dr. C. SNOUCK HURGRONJE, A. G. VORDERMAN, H. M. LA CHAPELLE en A. A. DE JONGH.

I. Na opening dezer vergadering door den President, worden de notulen der vorige goedgekeurd en de navolgende ingekomen stukken ter tafel gebracht.

a. Missive van den Heer Eersten Gouvernements-secretaris, dd. 19 December 1898, N°. 2975, ten geleide van een staat van de personen en instellingen, die van de Algemeene Secretarie een of meer exemplaren van 's Genootschaps edita ontvangen en zulks in voldoening eener aanvrage dezerzijds (zie Not. Nov. '98 I°).

Aangezien op den bedoelden staat het Ministerie van Koloniën voorkomt voor ontvangst van 15 exemplaren van het Plakkaatboek, het Dagregister en de Java-oorlog, en van 3 exemplaren van het Tijdschrift, de Notulen en de Verhandelingen, zoo hebben President en Secretaris zich tot Zijne Excellentie, Hoofd van het bedoelde Departement gewend, met verzoek om betreffende de distributie van deze exemplaren te mogen worden ingelicht.

Informatie.

b. Missive alsvoren, dd. 19 December 1898, N°. 2985, ten geleide van de nota omtrent de Bataklanden (speciaal Simeloengoen) en het rapport betreffende de onderwerping van het landschap Tanah Djawa, beide door den Heer J. A. KROESEN, met vergunning om van den inhoud ten behoeve van het tijdschrift gebruik te maken, en onder mededeeling, dat de aanteekeningen van genoemden Controleur op het rapport van den Controleur VAN DIJK naar de meening van den Opperlandvoogd voor publicatie minder geschikt zijn (zie Not. Sept. '98, III 3°).

In rondlezing.

c. Missive alsvoren, dd. 19 December 1898, N°. 2990, houdende bericht, dat de door ons Genootschap als buitgemaakt gesignaleerde gouden en zilveren voorwerpen (zie Not. Oct. '98 III 2°) op 11 November ll. aan Teukoe Béntara Gloempang Pajong zijn teruggegeven, toen deze in zijn gezag werd hersteld.

Informatie.

d. Renvooi van de Heer Directeur van Onderwijs, E. en N., dd. 6 December 1898, N°. 39178, ten geleide van vijf gouden ringen en drie gouden cubusjes (munten), bij het omspitten van een sawah in het regentschap Grobogan, res. Semarang, gevonden.

Wordt besloten de ringen aan te koopen voor den getaxeerden gezamenlijken prijs van *f* 54.— en de drie gouden munten voor aankoop ten behoeve van 's Rijks Museum van Oudheden te Leiden, of subsidiair het Koninklijk Munt- en Penningkabinet te 's Gravenhage in aanmerking te brengen, tegen den door 's Genootschaps taxateur bepaalden prijs van *f* 10.50.

e. Renvooi alsvoren, dd. 21 December 1898, N°. 40258, ten geleide van twee geschonden armbanden, twee oorhangers, een ring en eenige stukken goud, in den grond gevonden

op een erf te Limpoeng, afd. Batang, res. Pekalongan, door den inlander MENTO LEKSONO; bij procesverbaal van schatting getaxeerd op *f* 53.62[5].

In handen van den Conservator der archeologische verzameling.

f. Renvooi alsvoren, dd. 30 December 1898, N°. 41072, strekkende ter aanbieding van de teekening van een bronzen bel, door den inlander BA NESSAH van de desa Bihboel, distr. Djampang wetan, afd. Tjandjoer, bij de bewerking van een stuk gronds gevonden en blijkens bijgevoegd procesverbaal getaxeerd op *f* 15.—, vermeerderd met *f* 2.50 voor de waarde van het brons.

Aangezien een beschikking hierop bezwaarlijk is zonder het voorwerp zelf te zien, wordt besloten de opzending te verzoeken.

g. Renvooi alsvoren, dd. 31 December 1898, N°. 41174, ten geleide van twee bronzen borden, een gaaf en een beschadigd, in het regentschap Bangil der res. Pasoeroean in den grond gevonden.

Wordt besloten die voor den gezamenlijken prijs van *f* 2.50 aan te koopen.

h. Missive van denzelfden Heer Directeur, dd. 12 December 1898, N°. 20540, houdende kennisgeving, dat uit een ingesteld onderzoek (nl. door de photographen CHARLS en VAN ES alhier) is gebleken, dat er aan de door de Regeering aan het Genootschap ter bewaring afgestane cliché's der photogrammen van Javasche oudheden (collectie VAN KINSBERGEN, zie Not. Sept. '98, pp. 143—146) 46 nommers ontbreken, met uitnoodiging om van de bestaande afdrukken die ontbrekende cliché's opnieuw te doen aanmaken, waartoe de photographen CHARLS en VAN ES zich tegen vergoeding van *f* 5.— per stuk hebben bereid verklaard.

Wordt besloten den afloop van het vergelijkend onderzoek der cliché's en der afdrukken van den Heer BRANDES (Not.

Dec. '98, p. 198) af te wachten, alvorens deze Missive in behandeling te nemen.

i. Missive van den Heer Directeur van Justitie, enz.

j. Missive van den Heer Chef van den Topographischen dienst, dd. 27 December ll. N°. 1103/45, ter aanbieding van twee reproductiën van in het archief van het Topographisch Bureau aanwezige teekeningen op de schaal 1: 20,000 van oud Batavia in 1625 en 1740. Met de kaart van Batavia en omstreken, op dezelfde schaal, welke het Genootschap in den aanvang des vorigen jaars ontving, vormen die reproductiën dat gedeelte van de inzending van genoemd Bureau op de aanstaande Parijsche Wereldtentoonstelling, hetwelk voorstelt „de ontwikkeling der hoofdplaats van Ned.-Indië van af weinige jaren van de stichting tot op heden."

Onder dankzegging in de desbetrekkelijke verzameling.

k. Missive van den Heer Resident van Menado, dd. 22 December 1898, N°. 4815, ter aanbieding van eene door den Opziener der recherche te Bwool, A. G. R. Fronchet, naar de aldaar gesproken taal ingevulde woordenlijst.

Onder dankzegging in de verzameling woordenlijsten.

l. Brief van het Genootschapslid, den Heer H. E. Steinmetz, Resident te Pekalongan, dd. 26 December 1898, ter wederaanbieding van de aanvulling op Dr. Verbeek's Oudheden van Java, nadat daarin de noodige verbeteringen zijn aangebracht (zie Not. Nov. '98, II 1°).

In handen der Redactie.

m. Brief van den Heer Assistent-resident van Toeban, dd. 9 December 1898, N°. 6456/32, berichtende dat de meest nauwkeurige onderzoekingen geen steenen met inscripties in de Kampong Mĕdoeran (zie Not. Sept. '9 '8IV A 6°)

hebben doen vinden; doch dat eenige bejaarde desalieden wisten mede te deelen, dat vroeger dergelijke steenen op de aangewezen plaatsen hebben bestaan, maar dat die omstreeks het jaar 1837 naar Batavia zijn opgezonden.

Informatie.

n. Brief van den Vertegenwoordiger der Billiton Maatschappij in Ned. Indië, dd. 12 December 1898, N°. 240, ten geleide van het verslag dier Maatschappij over het boekjaar 1897/98.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

o. Bericht van overlijden van het Eerelid des Genootschaps, den Heer Mr. T. H. DER KINDEREN te 's Gravenhage.

Wordt besloten van de deelneming der Directie te doen blijken.

p. Brief van den Heer Pastoor H. F. LOOIJMANS te Maumerie, Flores, van den 10 December 1898, ter aanbieding van eene Sikkaneesche geschiedenis van het Oude Testament en een gebedenboek, ten minste voor een gedeelte in die taal opgesteld (zie Not. Sept. '98, IV 5°).

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

q. Brief van den Heer Dr. J. H. F. KOHLBRUGGE, arts te Tosari, dd. 15 December 1898, waarin hij zich bereid verklaart op de door ons gestelde voorwaarden het wetenschappelijk onderzoek der Orang Dongo op Soembawa op zich te nemen.

Wordt besloten den Heer KOHLBRUGGE te verzoeken, een zooveel mogelijk uitgewerkt reisplan te willen zenden, opdat, in verband met de voorgenomen tijdstippen van aankomst en vertrek, dezerzijds maatregelen kunnen worden genomen om de reis zoo min kostbaar mogelijk te doen zijn.

r. Brief van Hr. Ms. Minister-resident te Peking, dd. 25 November 1898, N°. 1290, ter aanbieding van een exemplaar

van het Journal of the Peking Oriental Society, vol. IV.
Onder dankzegging in de Bibliotheek.

s. Brief van het Correspondeerend lid des Genootschaps, den Heer Dr. A. B. MEYER te Dresden, dd. 26 November 1898, met verzoek om, ten behoeve der Bibliotheek van het door hem beheerd wordende Museum, te mogen ontvangen den catalogus onzer ethnographische verzameling van het jaar 1894 en het daarop verschenen supplement.
Conform het eerste gedeelte der aanvrage, zijnde na het jaar 1894 geen supplement verschenen.

t. Brief van de Trustees van het Britsch Museum te Londen, dd. 15 November 1898, ter aanbieding van eene lijst der door gemeld college aan ons Genootschap toegezonden en sedert ontvangen catalogi, te zamen vormende 30 deelen (zie Not. Juni '98, III 3°., j° Sept. '98, I *p*).
Onder dankzegging in de Bibliotheek.

u. Brief van het U. S. Army medical Museum and Library te Washington D. C., dd. 2 November 1898, ter aanbieding van vols. 1 en 2 der 2° serie van den Index Catalogue van de genoemde instelling.
Na ontvangst onder dankzegging in de Bibliotheek.

v. Brief van den Heer KO MO-AN, te Jogjakarta, dd. 27 December 1898, ter aanbieding van een exemplaar van het door den schenker uitgegeven werk, getiteld: de lotgevallen van Bŏk Lòrò Mĕndoet in javaansche wajang lakon.
Onder dankzegging in de Bibliotheek.

II. De President:

1°. Bericht, dat uit de rondlezing terug is J. KNEBEL de Lawoe-legende en eene aanteekening over Pasar Londå (Not. Juli '98, VII B 1° j° Sept. '98, II 1° *aa*).
Wordt besloten den Heer KNEBEL te berichten, dat „de Lawoe-legende" voor het Tijdschrift minder geschikt wordt

geacht, doch dat de Directie gaarne het laatste gedeelte nl. over Pasar Londå als bladvulling zal plaatsen, weshalve de geheele bijdrage, met verzoek om wijziging dienovereenkomstig, wederom aan den schrijver wordt aangeboden.

2°. Verzoekt, ter bevordering eener vruchtbare discussie, dat voortaan voorstellen van eenigszins ingrijpenden aard niet meer rauwelijks ter tafel worden gebracht, maar vooraf schriftelijk bij den Secretaris worden ingediend, ten einde bij de leden der Directie in rondlezing te worden gezonden.

Conform.

III. De Heer VAN DER CHIJS:

1°. Brengt ter tafel eene beschrijving van den Heer VICTOR SIMONNAR te Malang, van de door hem ten geschenke gegeven verzameling ethnographische voorwerpen uit Madagascar (zie Not. Dec. '98 III 2°).

Wordt besloten de lijst achter de Notulen te doen afdrukken (Bijlage I).

2°. Biedt aan, namens het Genootschapslid, den Heer Resident STEINMETZ te Pekalongan, eene omschrijving van enkele woorden, door de Kalangs bij hunne plechtigheden gebruikt en bij andere omwonende Javanen niet bekend, en zulks als eerste vrucht van een onderzoek, hetwelk wordt ingesteld door Raden Mas OETOYO, Assistent-wedono van Boewaran, naar de in de residentie Pekalongan gevestigde Kalangs.

Wordt besloten de woordenlijst achter de Notulen te laten volgen, enz.

3°. Biedt aan, namens 's Genootschaps Buitengewoon lid, den Heer DR. F. DE HAAN alhier, eene plaat met drie voorstellingen van de Buitenkerk te Batavia, zincographie.

Onder dankzegging in de verzameling varia.

4°. Stelt voor, den Heer Resident van Jogjakarta te verzoeken, het Genootschap wel te willen behulpzaam zijn in

het verkrijgen van stalen van de aan het Jogjasche Hof gebruikelijke batiksoorten, waarvan eene lijst door den voorsteller wordt bijgevoegd.

Conform.

5°. Stelt voor, den Heer Resident van Pekalongan te verzoeken, zijne gewaardeerde hulp wel te willen verleenen in het verkrijgen, ten behoeve van 's Genootschaps verzameling, van een plat houten beeld, Poespå-gambar geheeten, en bij de lijkmalen der Kalangs in gebruik.

Conform.

6°. Stelt voor, naar aanleiding van hetgeen vermeld is in de Notulen der vorige vergadering (V 6° p. 201), door tusschenkomst van het Departement van O. E. N., de opzending naar Batavia te verzoeken van de nandi van Singosari (Pasoeroean), zie Dr. VERBEEK's Oudheden van Java p. 298 en Notulen van 1878 pp. 3, 40, 46 en 61, welke nandi destijds door de Hooge Regeering ter beschikking van het Genootschap is gesteld.

Conform.

7°. Bericht de ontvangst van de reproductie in zilver van den begrafenispenning van THOMAS VAN RHEE, gemaakt naar het gouden exemplaar, aanwezig in het Koninklijk Kabinet van munten, enz. te 's Gravenhage (Not. Juni '98 III 2°).

Onder dankzegging aan den Directeur van bedoeld Kabinet in 's Genootschaps verzameling.

IV. De Heer BRANDES:

1°. Bericht, dat eenige voorwerpen van chineesch porcelein, opgegraven in het onderdistrict Trawoelan, afd. Djombang, regentsch. Modjokĕrto (zie Not. April '98, III 3° p. 53—55) verkeerdelijk bestemd zijn voor de archeologische verzameling en wel als zijnde van te jongen datum, te weten:

No. 1 was 200 jaar geleden nog in den handel.
„ 2 id.
„ 3 nog een 100 jaar geleden.
„ 7 „ „ 60 „ „
„ 8 id.
„ 9 nog te krijgen.
„ 10 id.

Waar de oudheidkundige waarde zoo dubieus is, wat trouwens ook daaruit blijkt, dat in de verzameling, zooals zij jaren lang door den Heer GROENEVELDT is beheerd, niets of moeielijk iets overeenkomstigs is aan te wijzen, daar gaat het niet aan deze voorwerpen daarin een plaats te geven, tenzij uitdrukkelijk blijkt, dat zij werkelijk langer dan 300 jaren begraven zijn geweest, iets wat van no. 7 en volgende, naar sprekers meening onmogelijk mag worden verondersteld.

De no's 4, 5 en 6, waarvan t.a.p. geconstateerd wordt, dat zij ouder dan 300 jaar zijn, wat bevestiging vindt in het feit dat tegenhangers van hen wel voorhanden zijn, werden ingeschreven.

Conform, ten aanzien van het afvoeren; zullende de vraag, betreffende de aan die voorwerpen te geven eindbestemming, worden aangehouden tot de terugkomst van den Heer LA CHAPELLE als deskundige in deze aangelegenheid.

2°. Stelt voor, eveneens af te voeren eenige stukken brons zonder waarde, fragmenten van een pot, behoorende tot hetgeen vermeld is Not. Maart '98 I *g*.

Conform.

3°. Stelt voor, toe te zenden aan de Koninklijke Natuurkundige Vereeniging in Ned. Indië te Batavia de kiezen, door 's Genootschaps Correspondeerend lid dr. TEN KATE in de pamakaman koenå bij Poendang, reg. Sleman, Jogjakarta, gevonden en door hem aan het Genootschap aangeboden (zie Notulen '98 p 48, al. 4); en zulks aangezien zoodanige voorwerpen naar het gevoelen van den voorsteller, niet in 's Genootschaps archeologische verzameling tehuis behooren.

Conform.

4°. Doet, naar aanleiding van een, door tusschenkomst van den Heer Mr. VAN DER CHIJS, door het Genootschapslid den Heer MOQUETTE, ter kennisneming aangeboden gouden plaatje de navolgende mededeeling:

Sang pĕksi sĕrah sang bitung sang hulĕr sang hurû sang bitung sangngudjaran si rimin sangngakĕn sang kala bû, kaki anglul karkab is de legende op het gouden plaatje, door den Heer MOQUETTE gezonden. Het bevat dus niets dan eenige persoonsnamen van lieden, die naar alle waarschijnlijkheid ergens als getuigen bij zijn opgetreden. De vormen van het schrift zijn de Oost Javaansche.

De mededeeling voor informatie aangenomen, wordt besloten den Heer MOQUETTE te verzoeken, het gouden plaatje wèl ten behoeve van 's Genootschaps archeologische verzameling te willen afstaan.

5°. Constateert, dat voor de Commissie voor de tentoonstelling te Parijs, die den Heer VON SAHER en zijn helper, den Heer HAZENKAMP heeft uitgezonden (zie Not. 1898, p. 43 en 69) door dezen, ook hier in 't Museum eenige gipsafgietsels zijn gemaakt. Afgenomen werden van de archeologische verzameling:

No. 57 Çiwa als Mahâdewa.
„ 63 Çiwa als Goeroe.
„ 89 Çiwa als Kâla.
„ 127 Doerga.
„ 191 Ganeça.
„ 103[a] (vroeger 256).
„ 103[b] (vroeger 256*a*).
„ 508[a] Çiwa als Mahâdewa.

Voorts de gouden lijfsieraden No. 1481, 1482, 1486 en 1495.
Informatie.

6°. Doet eenige mededeelingen omtrent eene waarschijnlijke lezing van eenige onduidelijke plaatsen in het opschrift op den steen te Pasar Gĕdé, vermeld in VETH's Java, deel III, p. 636, en knoopt daaraan vast het verzoek dat de Resident van Jogjakarta vanwege onze Directie worde uit-

genoodigd, zijne tusschenkomst wel te willen verleenen tot het verkrijgen van een goeden afdruk van bedoeld opschrift.
Conform.

7°. Biedt aan een opstel, getiteld: de maandnaam Hapit.
In handen der Redactie.

V. De Heer ABENDANON:

1°. Doet mededeeling van den inhoud van een aan hem gericht schrijven van den Heer P. J. VOORSTAD, Assistent-resident te Modjokĕrto, waarin de aanwezigheid op het erf van de assistent-residentswoning wordt bericht van eene badkuip, uit een grijze steensoort, denkelijk andesiet, gehouwen. De kuip is aan de bovenzijde in horizontale doorsnede vrij zuiver elliptisch met eenigszins afgeplatte lange zijden, en loopt naar beneden min of meer spits toe. De afmetingen zijn als volgt: Hoogte ± 1.30 M., lengteas bovenaan van binnen gemeten ± 2 M., korte ± 0.97 M., diepte 0.50 M., dikte van de wanden 0.13 à 0.15 M.

Bij deze mededeeling was gevoegd de afdruk van eene op de badkuip voorkomende inscriptie, waaruit den Heer BRANDES blijkt, dat zij in de 13e eeuw daarop is gesteld.

Wordt besloten opzending naar Batavia te verzoeken door bemiddeling van het Departement van O. E. N.

2°. Geeft in overweging, het Eerelid des Genootschaps, den Heer MR. N. P. VAN DEN BERG te consulteeren over de mogelijkheid, om voor 's Genootschaps Numismatisch Kabinet in het bezit te komen van een exemplaar der medaille, ter herinnering aan de minderjarigheid van H. M. DE KONINGIN en het Regentschap van H. M. DE KONINGIN MOEDER.
Conform.

VI. De Heer HAZEU biedt aan, namens het Genootschapslid, den Heer DR. PH. S. VAN RONKEL een opstel, getiteld „de Kroon der Koningen."
In rondlezing.

VII. De Heer PLEIJTE deelt mede, dat hij onlangs voor 's Genootschaps verzameling heeft getracht mede te brengen het onderste gedeelte van een, uit rood graniet gehouwen Bodhisatwa, gevonden te Loboe Toewa (Baros), doch dat dit voorwerp wegens de hooge zee op de reede van Baros, is moeten blijven liggen. Voorts bericht spreker nog, dat volgens den Heer Controleur K. A. JAMES te Baros, de kop van een steenen beeld te Sokam of Sorkam in Baros wordt aangetroffen.

Wordt onder dankzegging aan den Heer PLEIJTE besloten, dat de Directie zich zal wenden tot den Heer Resident van Tapanoeli, met verzoek het op de reede van Baros achtergebleven beeld door tusschenkomst van het Departement van O. E. N. naar het Bataviasch Genootschap te willen doen opzenden, en tot den Heer Controleur JAMES, met verzoek om nadere beschrijving van den bedoelden kop.

VIII. De conceptbegrooting voor 1899, door den Thesaurier ter tafel gebracht, wordt in rondlezing gezonden.

De rekening en verantwoording over 1898, met de daarbij behoorende bescheiden, benevens een overzicht, worden mede ter tafel gebracht.

De Heeren MULOCK HOUWER en SERRURIER worden, overeenkomstig den inhoud van art. 13. al 8 van het Reglement van Orde, aangewezen om in de eerstvolgende vergadering verslag uit te brengen over het finantieel beheer.

Ter voldoening aan den inhoud van art. 10 van het Reglement van Orde worden verder in commissie gesteld tot opneming:

1° van de bibliotheek en de handschriften de Heeren ABENDANON en HAZEU.

2° van de overige verzamelingen de Heeren VORDERMAN en DE JONGH.

IX. Worden afgevoerd van de ledenlijst:

wegens vertrek de Heeren DERX, MARTENS en KAMERLING;
wegens overlijden de Heer D. GROENEVELD;
op verzoek de Heeren MEYER RANNEFT, A. SCHULTZ, B. A. J. van WETTUM, E. G. Th. MAIER, Dr. MENS FIERS SMEDING, L. Ch. M. FRAENKEL, VAN RAADSHOVEN, en H. J. VAN DER PLAS.

Niets meer te behandelen zijnde en niemand meer het woord verlangende, wordt de vergadering gesloten.

De President
J. C. MULOCK HOUWER.

De Secretaris
SERRURIER.

Directievergadering van Maandag 13 Februari 1899.

Tegenwoordig zijn de Heeren Mr. J. C. MULOCK HOUWER, President, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, Dr. J. L. A. BRANDES, Dr. C. SNOUCK HURGRONJE, A. G. VORDERMAN, H. M. LA CHAPELLE, A. A. DE JONGH, Dr. G. A. J. HAZEU en Mr. L. SERRURIER, Secretaris.

Afwezig de Heer Mr. J. H. ABENDANON.

I. De vergadering wordt geopend en de beide Directieleden, de Heeren SNOUCK HURGRONJE en LA CHAPELLE, die na langdurige afwezigheid wederom aan onzen arbeid zijn komen deelnemen, worden door den President verwelkomd, waarna de notulen der vorige directievergadering ter tafel komen. Naar luid van eene aanteekening van den Heer Dr. BRANDES moet er eene fout schuilen in de slotalinea van Bijlage II (zie die Notulen, III 2°), en is het wenschelijk dienaangaande aan den opsteller, Raden MAS OETOYO nadere inlichtingen te vragen.

Conform.

Daarna worden achtereenvolgens aan de orde gesteld:

a. Missive van den Heer Eersten Gouvernements-secretaris, dd. 2 Februari ll. N°. 238, ten geleide van 524 exemplaren van het in druk verschenen tweede deel van het, in het Rijks archief in Nederland aanwezige Daghregister van Batavia, onder verwijzing, ten aanzien van de verdeeling, naar de Missive van 18 Maart 1897, N°. 608.

Onder dankzegging aanvaard om te verdeelen.

b. Missive alsvoren, dd. 7 Februari ll., N°. 302, in beantwoording van het dezerzijds gedaan verzoek, om door de Justitie en Politie in beslag genomen voorwerpen, welke

voor vernietiging in aanmerking komen, voor zoover zij niet van kennelijk Europeeschen oorsprong zijn, en van belang kunnen worden geacht voor de wetenschappelijke of curiositeiten verzamelingen van het Bataviasch Genootschap, aan hetzelve te doen afstaan. In die Missive wordt mededeeling gedaan van de navolgende beschikkingen:

Ordonnantie van 9 Juli 1860, Stbld. N°. 64 (de slotal. van art. 1 gewijzigd bij Stbld. 1879 N°. 158); daarin is sprake van:

1° terzake, of bij gelegenheid van misdrijf of uit anderen hoofde in beslag genomen en onafgehaalde of verbeurd verklaarde goederen, die op last van het hoofd van gewestelijk bestuur in het openbaar, ten bate van 's Lands kas moeten worden verkocht,

2° van zoodanige goederen, die volgens bestaande bepalingen, of in het belang der openbare orde niet in omloop mogen worden gebracht en omtrent welke, ten verzoeke van het hoofd van gewestelijk bestuur door den Directeur van Justitie wordt beslist, of zij moeten worden vernietigd, dan wel of daaraan eene andere bestemming kan worden gegeven.

Koninkl. Besluit van 6 Juni 1[illegible], afgekondigd in Staatsblad van dat jaar N°. 175, waarbij nader geregeld worden de maatregelen, die aan den sub 1 vermelden verkoop behooren vooraf te gaan, alsmede de wijze van verkoop zelve.

Ordonnantie van 2 Juli 1892, Stbld. N°. 155, waarbij bepaald wordt, dat van dien openbaren verkoop zijn uitgesloten al de in de ordonnantie van 1860 omschreven voorwerpen, over welke de Regeering voor andere doeleinden wenscht te beschikken. Deze dispositie, genomen naar aanleiding van een, door den toenmaligen Directeur van 's Rijks Ethnographisch Museum aan de Indische Regeering gericht verzoek, wordt nader verklaard in de, als bijlage bij de ter tafel gebrachte Missive gevoegde copie eener aanschrijving aan den Heer Directeur van O. E. en N., dd. 2 Juli 1892, N°. 1626[d], als ten doel hebbende, om door afstand aan het

Museum van het Bataviasch Genootschap, in Indië te houden voorwerpen van staatkundigen en seditieusen aard, die eventueel later van nut kunnen zijn, en ook om bevorderlijk te zijn aan de uitbreiding van gemeld Museum, gelijk mede van 's Rijks Ethnographisch Museum te Leiden.

Het slot der ter tafel gebrachte Missive vermeldt, dat de Gouverneur Generaal aan onze Directie in overweging geeft, zich in de onderwerpelijke aangelegenheid te verstaan, vooreerst met den Directeur van O. E. en N. voorzooveel betreft de sub 1 vermelde, voor rekening van den Lande aan te koopen voorwerpen, waaromtrent in voorkomende gevallen door de hoofden van gewestelijk bestuur vooraf de beslissing van genoemden Departementschef moet worden ingewonnen, en ten tweede voor zooveel aangaat de sub 2 vermelde voorwerpen, met den Directeur van Justitie, die door de hoofden van gewestelijk bestuur eventueel omtrent de eindbestemming daarvan moet worden gehoord; terwijl noch bij den Opperlandvoogd, noch bij laatstgemelden Departementschef bezwaar bestaat, dat bij voorkomende gelegenheid telkens aan onze Directie worde gevraagd of eenig bepaald voorwerp tot de sub 2 alhier vermelde behoorende, al of niet voor opneming in 's Genootschaps Museum in aanmerking komt.

Wordt besloten deze Missive met de bijlage in rondlezing te zenden.

c. Missive alsvoren, dd. 9 Februari ll., N°. 338, ter aanbieding van één exemplaar van aflevering 24*a* van het werk des hoogleeraars Dr. K. Martin, getiteld: Beiträge zur Geologie Ost-Asiens und Australiens," ten vervolge van het vroeger gezondene.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

d. Missive van den Heer Directeur van Onderwijs E. N., dd. 4 Januari ll. N°. 215*a*, ter aanbieding van een exemplaar van het, door den thans bij zijn kader teruggevoerden Controleur de 1e klasse bij het Binnenlandsch Bestuur op

Java en Madoera à la suite, H. N. KILIAAN samengesteld Nederlandsch-Madoereesch woordenboek.

Als boven.

e. Missive alsvoren, dd. 18 Januari ll., N°. 1027, strekkende ter verkrijging van de noodige gegevens en mededeelingen ten behoeve van het Koloniaal Verslag van 1899.

De Secretaris wordt verzocht de verlangde opgaven te verstrekken.

f. Renvooi van denzelfden Heer Directeur, dd. 6 Januari ll. No. 159, ter aanbieding van twee gouden ringen en een paar gouden oorversierselen met paarse steenen, op 24 November jl. in de desa Tempel sorogenen, distr. Koetogede, res. Jogjakarta in den grond gevonden door den inlander KAWIT; getaxeerd respectievelijk op *f* 14.—, *f* 10.— en *f* 6.—

In handen van den Conservator der archeologische verzameling.

g. Renvooi alsvoren, dd. 17 Januari ll., N°. 853, ter mededeeling, dat ten zuiden van de desa Pijoengan gĕlap, distr. Probolinggo, afd. Magĕlang, res. Kedoe, door een inlander bij het bewerken van zijn tegalveld zijn gevonden zeven koperen presenteerbladen en drie koperen „vingerkommen", met verzoek om opgave, of het Genootschap prijs stelt op de toezending dier voorwerpen ten behoeve der areheologische verzameling.

Wordt besloten de opzending dier voorwerpen te verzoeken.

h. Renvooi alsvoren, dd. 13 Februari ll., N°. 3428, ten geleide van een bronzen Boeddhabeeldje, hetwelk door den inlander Kromodjojo uit het gehucht Kenteng, distr. Ngasinan, res. Kedoe, afd. Magĕlang is gevonden bij het bewerken van zijn tegalveld.

Onder dankzegging in de archeologische verzameling.

i. Missiven van den Heer Directeur van Justitie, dd. 13 Januari ll., N°. 329 en 6 Februari ll., N°. 928 ter aanbieding van boekwerken, waarop het auteursrecht is voorbehouden.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

j. Missive van den Heer Commandant der Zeemacht en Chef van het Departement der Marine in Nederlandsch Indië, dd. 10 Januari ll., N°. 337, ter aanbieding van vijf kaarten en twee boekwerken op den bijgevoegden staat omschreven.

In de desbetreffende verzameling.

k. Missive van den Heer Overste, Chef van den Topographischen dienst in Nederl. Indië, dd. 4 Januari ll., No. 3/45, ter aanbieding van een exemplaar der schetskaart van het Tobameer en aangrenzende landstreken, 1 : 250.000.

Als boven.

l. Missive van den Heer Resident van Jogjakarta, dd. 31 Januari ll., N°. 253/33, ten geleide, onder betuiging van instemming met den inhoud, van een schrijven van het Bestuur der Archeologische Vereeniging te Jogjakarta, gedagteekend den 26 Januari ll., N°. 227 (zie Not. Dec. '98 V. 7°). Genoemd Bestuur adviseert daarin, dat er geen bezwaar is tegen de opzending naar Batavia van de kleinere beelden en bas-reliefs, thans in de loods te Prambanan opgesteld, waarvan meerdere exemplaren in voorraad zijn, mits daarvan één exemplaar ter plaatse worde aangehouden, omdat verscheidene dier beelden en bas-reliefs „als het ware één geheel vormen met de grootere beelden, „welke, zooals het Bestuur (van het Bataviasch Genootschap) „te kennen geeft, niet voor overbrenging naar Batavia in „aanmerking komen".

Wordt besloten te antwoorden, dat de bedoeling van het in dato 31 December aan den Heer Resident van Jogjakarta

gerichte schrijven dezerzijds, is misverstaan. Daarin toch wordt geenszins gesproken van beelden, die voor overbrenging naar Batavia buiten aanmerking zouden blijven; maar daarin wordt onderscheid gemaakt tusschen de „minder gemakkelijk weg te voeren (namelijk door onbevoegden weg te „voeren) steenen beelden," en de zoodanige, die door hunnen geringen omvang uit de open loods te Jogja of uit die van Prambanan zonder moeite kunnen worden gestolen. Voorts zal den Heer Resident onder de aandacht worden gebracht, dat archeologische voorwerpen slechts zelden in meerdere exemplaren voorhanden zijn, zoodat bij aanneming van dat criterium vermoedelijk slechts weinige kleine beelden en bas-reliefs zullen blijken voor opzending naar Batavia in aanmerking te komen, en dat de bewering van het Bestuur der Archeologische Vereeniging, dat die kleinere beelden en bas-reliefs met de grootere beelden één geheel zouden uitmaken, voor onze Directie juist eene reden is, om dan ook de opzending dier laatst bedoelde te vragen, aangezien Batavia meer dan Jogja de plaats is, waar oudheidkundige voorwerpen als studieobjecten tot hun recht komen.

m. Missive van den Heer Resident van Palembang, dd. 28 Januari ll., N°. 744/5, in antwoord op een dezerzijds gedaan verzoek (zie Not. Mei '98 IV 2°), ten geleide van het afschrift van een boek met overleveringen uit de doesoen Tanah Pilih, marga Benoea Kling in de Pasĕmahlanden, waarvan het origineel volgens den pasirah van Benoea Kling indertijd door den Controleur PEELE voor Batavia is opgevraagd, terwijl het nog slechts in afschrift voorhanden was bij den Heer Controleur MAIER.

De taal is volgens het copielijk bijgevoegde schrijven van den Heer Controleur van Bandar van den 5 Januari ll., N°. 22/5, niet het Bovenlands maleisch, dat ter plaatse gesproken wordt, zoodat dit boek met overleveringen vermoedelijk niet van zeer ouden datum is, en denkelijk eene latere opteekening van oude, ter plaatse in omloop zijnde verhalen omtrent de afstam-

ming der vijf verschillende soembais van de Pasĕmahsche bevolking en hare kolonies. Volgens berichten van den Controleur, tevens politiek agent te Djambi aan den Resident van Palembang, is door hem eveneens naar zoodanig boek onderzoek gedaan, doch was het hem tot dusver nog niet gelukt een exemplaar daarvan machtig te worden.

Onder dankzegging aan den Resident, in rondlezing.

n. Missive van den Heer Assistent-resident van Soekaboemi, dd. 27 Januari ll. N°. 456/34, ten geleide van eene afteekening op papier van het oud-javaansche schrift, voorkomende op den grof gebeitelden steen in het bosch van Bantarmoentjang nabij Tjibadak (zie Not. Dec. '98 III 4°), onder mededeeling, dat het niet is mogen gelukken eene reproductie te geven van hetgeen op den anderen, fijn gebeitelden steen te lezen is, omdat de letters te klein zijn om door een niet deskundige te worden nagetrokken.

Op voorstel van het Directielid, den Heer Dr. Brandes, in wiens handen de afteekening terstond na ontvangst was gesteld, wordt besloten den Heer Assistent-resident voor de genomen moeite dank te zeggen, en aangezien de afteekening moeilijk leesbaar is, de hulp in te roepen van 's Genootschaps Buitengewoon lid Raden Rangga Soeria Nata Legawa, Patih van Soekaboemi, ter verkrijging van een papierafdruk der beide opschriften en van eene opgave van de afmetingen der beide steenen, ten einde te beoordeelen, of opzending dier steenen al of niet zal worden geprovoceerd.

o. Missive van 's Genootschaps lid den Heer J. Knebel, Assistent-resident te Magĕtan, dd. 9 Februari ll., de toezending adviseerende van twee papierafdrukken, naar aanleiding van dezerzijds gedaan verzoek (zie Not. Dec. '98 p. 193 al. 2). Een nader onderzoek in de desa Watoe sirah, op eene hoogte tusschen 1200 en 1300 voet, leidde namelijk tot de ontdekking van een graf, dat aan het hoofdeneinde voorzien was van een granieten mahésan met inscriptie, terwijl ter hoogte van den

buik een granieten plaat (van 5 c.M. dikte) werd aangetroffen, die voorzien was van eene vierregelige inscriptie. Beide zijn in de gezonden abklatschen gereproduceerd.

Wordt besloten den Heer KNEBEL den dank van het Genootschap te betuigen en de papierafdrukken na de ontvangst in handen te stellen van den Heer Dr. BRANDES.

p. Brief van den Heer Dr. J. H. F. KOHLBRUGGE, Arts te Tosari, dd. 6 Januari ll., met bericht dat de opvatting dezerzijds, als hadde hij reproductie der topographische kaart bij zijn opstel verlangd (zie Not. Dec. '98 V 5°.), op een misverstand berust. Schijver heeft bij zijn verzoek het oog gehad op de plattegronden en teekeningen van tempels van REICHMANN, die bij REICHMANN's rapport gevoegd zijn (zie Notulen 1882 p. 55. IX 3°.) en naar welke teekeningen schrijver herhaaldelijk in zijn opstel over den Linggatempel verwijst. Ter vergelijking met zijne eigene teekeningen blijft schrijver reproductie van eenige dier REICHMANN'sche plattegronden aanbevelen.

De Heeren BRANDES en SERRURIER worden uitgenoodigd, de door den Heer KOHLBRUGGE aangeduide teekeningen in 's Genootschaps archief na te zien, en te beoordeelen wat daarvan voor reproductie in aanmerking komt.

q. Brief van het Bestuur der Vereeniging van Amateur photographen te Weltevreden, dd. 1 Februari ll., houdende ontvangsterkenning onder dankbetuiging van een afdruk van het artikel des Heeren BOSBOOM over oude woningen te Batavia (zie Not. Nov. '98 III 3°), onder mededeeling, dat de aandacht van de leden der Vereeniging op die bouwwerken is gevestigd.

Informatie.

r. Brief van den Heer T. LUBECK, Sergt. majoor opnemer te Moeara Soma, dd. 20 Januari ll., houdende mededeelingen omtrent het voorkomen van dwergen, in het Bataksch ge-

naamd orang leso (aap-mensch), of orang sake (kwel-mensch), in het Maleisch orang tiraɪ (spook-mensch) of orang ratßs (?)

In rondlezing.

II De President:

1°. Bericht dat uit de rondlezing terug zijn:

aa. Dr. Ph. S. van Ronkel: eene maleische texuitgave volgens eene nieuwe methode (zie Not. Dec. '98 VIII 1°).

Op verzoek voorloopig aan den schrijver teruggezonden.

bb. Mr. J. M. Ch. E le Rütte: de schaking bij den Makassaar (Not. Dec. '98 V 13°).

Naar het gevoelen der Directie is er gemis aan de noodige overeenstemming tusschen den titel en den inhoud, en wordt daarom de Secretaris uitgenoodigd, den schrijver den volgenden titel voor te stellen: De schaking bij den Makassaar in verband met de hedendaagsche toestanden.

cc. D. van Hinloopen Labberton: over het meten van wapenen bij de Javanen; eene aanvulling op het onder dien titel geplaatste opstel van den Heer J. Knebel in het Tijdschrift, deel XL p. 317 en volgg. (Not. Nov. '98 V 2°).

Als bladvulling in handen der Redactie.

dd. B. C. A. J. van Dinter: eenige geographische en ethnographische aanteekeningen betreffende het eiland Siaoe (Not. Nov. '98 I *b*).

In handen der Redactie van het Tijdschrift. De Heer Vorderman biedt aan, dit opstel te voorzien van eenige noten betreffende de op Siaoe voorkomende voedingsmiddelen, hetgeen dankbaar wordt aanvaard.

2°. Deelt mede, dat volgens bericht van den Heer Dr. Kohlbrugge, tengevolge van onvoorziene omstandigheden

nog hoogstens *f* 1300.— blijkt noodig te zijn om den voorgenomen tocht naar Soembawa tot uitvoering te brengen (zie Not. Nov. '98 II 3o.), aangezien eene aanvulling van elders, waarop gerekend was, niet zal plaats hebben.

Na eenige discussie is de meerderheid van oordeel, dat 's Genootschaps financiën niet toelaten, het toegestane bedrag te verhoogen, weshalve den Heer KOHLBRUGGE zal worden bericht, dat de Directie zich verplicht ziet tot haar leedwezen de uitzending dezer expeditie op te geven. Aan den Gouverneur van Celebes en den Resident van Bali en Lombok respectievelijk zal vanwege de Directie worden verzocht maatregelen te nemen ter verkrijging van nadere gegevens betreffende de orang Dongo en de heidensche bergbewoners op Lombok.

3o Stelt aan de orde het rapport van de Heeren ABENDANON en HAZEU over de bibliotheek en de handschriften, luidende als volgt:

BIBLIOTHEEK.

In het afgeloopen jaar werd het aantal boekwerken vermeerderd met 483, dus 22 meer dan in 1897 (hieronder zijn de periodieken niet begrepen).

De gebruikelijke opgave aangaande het aantal uitgeleende boeken moet ditmaal ontbreken, omdat de Bibliothecaris daarvan geen aanteekening meer heeft kunnen houden, sedert besloten was (in de vergadering van Mei ll., Not. bladz. 63), dat alle ontvangbewijzen van uitgeleende boeken aan de leeners moeten worden teruggegeven.

Sinds eenigen tijd is de Bibliothecaris bezig verschillende dunne boekdeelen, die elk op zichzelf te weinig staankracht hebben, groepsgewijze tot losse bundels onder één catalogusnommer te vereenigen; een zeer doeltreffende maatregel, waardoor omvallen en wegraken dezer boekjes verhinderd wordt.

De catalogus—zoowel de alphabetische als de systematische —wordt trouw bijgehouden.

Tot den verkoop der doubletten is nog steeds niet overgegaan, en dat wel om dezelfde redenen als in het rapport over 1897 vermeld (Not. 1898, bladz. 23).

Toch schijnt het der Commissie wenschelijk, dat hiermede niet langer worde gedraald, daar deze boekwerken noodeloos een deel van de toch reeds geringe ruimte in de boekenzaal in beslag nemen. Ze zouden òf hier te Batavia bij openbare veiling verkocht, òf na overeengekomen koopprijs aan de firma NIJHOFF te 's Gravenhage gezonden kunnen worden. In beide gevallen is noodig een eenvoudige catalogus, waarvoor een klein crediet zou kunnen worden geopend.

Wat het meubilair betreft, de meerdere ruimte, het vorige jaar gewonnen door verplaatsing der Handschriften en door aankoop van eenige nieuwe boekenkasten, werd weldra grootendeels ingenomen door de aanzienlijke collectie boekwerken, welke de Koninklijke Natuurkundige Vereeniging aan het Genootschap terugzond (zie Not., 98 April I*i* en Juni II 3e). Slechts werden nog een tweetal nieuwe kasten aangekocht en opgesteld in het Bureau, waarin thans bij elkaar geplaatst zijn alle periodieken in Nederlandsch-Indië uitgegeven: een bij uitnemendheid goede maatregel, daar juist deze werken gewoonlijk het meest geraadpleegd worden.

De wijze, waarop een aantal photographieën thans bewaard worden, op elkaar gestapeld in een doos, schijnt der Commissie niet doelmatig. Zij zou meer geschikt achten een kast met een groot aantal laadjes, in elk waarvan men een bepaalde serie photo's zou kunnen leggen, waardoor het zoeken vergemakkelijkt en een betere conserveering verzekerd zou zijn.

Bij een bezoek aan de boekenzaal bleek bij vernieuwing, dat het binnen niet langen tijd onmogelijk zal zijn, den telken jare aangroeienden boekenschat in de bestaande ruimte doelmatig te bergen. Het schijnt dus geenszins voorbarig nu reeds middelen te beramen, waardoor in deze weldra dringende behoefte zal kunnen worden voorzien. Voorloopig zou nog eenige ruimte verkregen kunnen worden òf door de

kasten in de lengte der zaal dichter bij elkaar en in de breedte vlak tegen elkaar aan te plaatsen, zoodat er ruimte vrij komt voor eenige nieuwe kasten; of wel door boven de doorgangen tusschen de kasten planken, in den vorm van bruggetjes, te doen aanbrengen, waardoor boven elken doorgang een of twee rijen boeken zouden plaatsing vinden. De eerstgenoemde maatregel verdient de voorkeur, daar de tweede later vermoedelijk weer ongedaan zou moeten worden gemaakt, wanneer opnieuw vermeerdering van bergplaats noodig wordt.

Ten slotte is bij de Commissie de vraag gerezen, of het niet wenschelijk zou zijn, dat de krachten voor de administratie der Bibliotheek werden versterkt. In verband toch met de gestadige uitbreiding van de boekerij, nemen ook de administratieve werkzaamheden voortdurend in omvang toe. Een onvermijdelijk gevolg daarvan is dat — niettegenstaande de groote toewijding van den Bibliothecaris — toch onmogelijk op den duur al dátgene kan worden verricht, wat in het belang van deze kostbare en voor Indië geheel eenige boekenverzameling noodig en wenschelijk schijnt. De boeken bevonden zich in den besten staat.

HANDSCHRIFTEN.

Met de verbouwing is er een vertrek voor de Handschriften vrijgekomen. Hoezeer dat noodig was, blijkt nu de handschriften in dat vertrek bijeen staan. Ook mag het een groote aanwinst heeten, dat nu de Conservator (in Mei ll., zie Not. p. 58, trad Dr. Brandes weer als zoodanig op) onbelemmerd en ongestoord het werk kan doen, dat er te verrichten valt. In plaats van de kasten in de Bestuurskamer en de groote kast in de boekerij, die zeer onhandig waren, werden er nu doelmatige kasten, in overeenstemming met het model, daarvoor aangewezen toen zich indertijd de noodzakelijkheid van meer bergplaatsen deed gevoelen, aangemaakt. De Conservator wees de Commissie op de wenschelijkheid dat er hem nu nog worden verstrekt: 1°. een

doelmatige kast tot berging van groote portefeuilles, 2°. een sleutelkast, en 3°. een ladder. Ook de Commissie acht de aanschaffing van deze meubelen noodzakelijk.

In leen bevinden zich op dit oogenblik handschriften bij de Heeren Dr. G. A. J. Hazeu, F. A. Liefrinck, Dr. Ph. S. van Ronkel, A. F. von de Wall.

De aanwinsten bestonden uit 2 Balische brieven, ontvangen van den Heer G. A. Scherer, Not. XXXVI (1898), bl. 117; 10 lontarhandschriften van de Tĕnggĕr van Mr. J. H. Abendanon, bl. 204; één bamboelat van den Regent van Serang, met quasi-schrift van de Badoej's, die, daar er in de ethnographische verzameling reeds een exemplaar voorhanden was (zie Not 1889, bl. 12) bij de handschriften pro memorie werd geplaatst, bl. 66; een Boegineesch handschrift van een opmerkelijken vorm van den Heer D. F. W. van Rees, bl. 65; 3 Lampoengsche handschriften op boomschors van den Heer J. H. Hissink, bl. 51; en een exemplaar van het belangrijke stuk over Gĕrsik van den Heer Cornets de Groot, dat het Koninklijk Instituut voor de taal- land- en volkenkunde van Nederlandsch-Indië aan het Genootschap aanbood, bl. 64. Dr. C. Snouck Hurgronje gaf de gelegenheid een afschrift te laten maken van een primbon uit Bantĕn, en het Nederlandsche Bijbelgenootschap (te Amsterdam) stond zijne verzameling handschriften (de collecties van Gericke, van der Vlis en Engelman) in bruikleen af, bl. 63 en 90.

Over een handschrift van de Tĕnggĕr toegezonden door den Heer A. D. E. Abendanon, werd verslag uitgebracht, bl. 123.

Er werden zes nieuwe woordenlijsten (Holle) ontvangen, leverende Taroena'sch, Talauer'sch, Tamako'sch (Siaoe), Siaoe'sch, Gorontalo'sch, en Bwool'sch, bl. 13, 42, 71 en 114.

Wat de opschriften betreft, werd de verzameling ook dit jaar weer uitgebreid.

Abklatschen werden er ontvangen van een opschrift te Dakawoe, verm. Venggischrift, van den Heer J. van Aalst,

bl. 94, 104, 138; van een fragmentje van een dito uit tjandi Soedjiwan van den Heer K. CEPHAS, bl. 175; van een steen met jaartal te Ngandjoek, G. A. VORDERMAN, bl. 190; van een paar steenen te Selasirah, beter bekend als die van Kledokan, J. KNEBEL, bl. 181 en 192; van een steen te Plompongan, bl. 182, de beide laatste naar aanleiding van een aanvrage van hier, bl. 142; en van het opschrift aan tj. Soerawana van den Heer MAURENBRECHER bl. 185, zie ook bl. 86.

De Heer VON SAHER vervaardigde voor ons een gipsafgietsel van het nieuwe opschrift van tj. Sewoe, bl. 191, vgl. bl. 86.

Rubbing's verkreeg men van twee koperen platen, die zich in Denemarken bevinden, VILH. THOMSON en Prof. KERN, bl. 88, en van een derde plaat uit Malang door tusschenkomst van den Heer J. P. MOQUETTE, bl. 102, 122, 126, die ook een afdruk van een tempelmunt zond, bl. 181.

Photo's werden er verstrekt van het nieuwe opschrift van tj. Sewoe, H. L. L. ABELVILLE, bl. 61 en 81, van een oorkonde in het Rijks Ethnographisch museum te Leiden, bl. 81, van een oorkonde van Çaka 1191, R. J. BLOK, J. C. VAN AALST, en J. KNEBEL, bl. 78 en 131; van de steenen van Kledokan, zie boven, J. KNEBEL, bl. 192; van een opschrift-fragment op een steentje (een ander) indertijd bij tj. Sewoe gevonden, K. CEPHAS, bl. 176, id. van Kebon Dalem en id. van tj. Soedjiwan, van denzelfden, bl. 175, die ook een photo van een beschreven ring ons toezond, bl. 193. Wat afdrukken van ringen betreft, was dit jaar zeer vruchtbaar. Er werden collecties ontvangen van de Heeren A. G. VORDERMAN, bl. 84 en C. DEN HAMER, bl. 92 en 104, van een ring van den Heer J. KNEBEL, bl. 78, van den Heer G. L. WEINSCHENK, bl. 140, van den Heer K. CEPHAS, bl. 193, terwijl er ook een mededeeling werd gedaan over een verzameling, indertijd uit de nalatenschap van Dr. A. B. COHEN STUART ontvangen, bl. 120. Een namaak ring werd opzettelijk in de oudheidkundige verzameling geplaatst, bl. 84, zie N°. 1370ª.

Onder de afteekeningen van opschriften welke ontvangen werden, neemt zonder twijfel de voornaamste plaats in de afteekening van het fragment van een opschrift, op de Diëng dat in Venggi-letters bleek te zijn, van den Heer F. H. D. H. VON ENDE, bl. 189; voorts moeten genoemd worden een afteekening van het opschrift van tj. Sewoe, zie boven en bl. 61, dito van dat van tj. Soerawana, F. Ph. H. MAURENBRECHER, bl. 185; dito (onbruikbaar) van twee steenen, die zich te Bantjarmoentjang (Tjibadak) zouden moeten bevinden, volgens Mr. J. A. VAN DER CHIJS, bl. 188 en 1897, bl. 64. Ook werd de door den Heer H. N. KILIAAN geschonken afteekening, vermeld in het vorige verslag, beantwoordende aan Beschr. Steen Mus. No. 59, nog even gereleveerd, bl. 86, terwijl een stel van de platen van de opschriften op Sumatra, behoorende bij het opstel van den Heer J. MULLER, Bijdr. T. L. en Vk. v. N. I. 1e Rks. IV, bl. 98, van het Kon. Inst. v. d. T. L. en Vk. v. Ned. Indië ten geschenke werd ontvangen, bl. 77.

Voor zoo ver noodig of mogelijk, werd over al deze zaken gerapporteerd; dit geschiedde ook over gouden en zilveren beschreven plaatjes afkomstig van Kanggan, die in de oudheidkundige verzameling een plaats kregen bl. 83; van Keditan, bl. 113, 129, 139 en van tj. Plaosan, bl. 140, vgl. Oudh. verz. No. 792*c*, 783*e*, 792*d*.

Er werd onderzoek ingesteld naar opschriften te Tjérbon, bl. 33, in Palembang, bl. 92, te Madoeran (Toeban), bl. 142, te Ploempoengan, ibid., te Selasirah, ibid., en te Bantar moentjang (Tjibadak), bl. 188. Op eenige der aanvragen is geen antwoord ingekomen, of kan dat nog niet. Het opschrift te Madoeran was niet meer te vinden, en dat van Ploempoengan bevond zich in werkelijkheid in Plompongan (in Soerakarta), bl. 182.

Tot zoover het rapport.

De Bibliothecaris stelt hierop in het licht, dat de statistiek der uitgeleende boekwerken slechts eene betrekkelijk waarde heeft, omdat die, welke in de leeskamer worden geraadpleegd,

daaronder niet kunnen worden opgenomen, en de maatregel daarom veilig kan achterwege blijven; dat de doubletten een voor een met het standaardexemplaar moeten worden vergeleken, alvorens zij kunnen worden verkocht, weshalve besloten wordt deze aangelegenheid aan de prudentie van den Bibliothecaris over te laten; dat eene kast voor photographieën, zooals de Commissie wenscht eene belangrijke en vooralsnog onnoodige uitgave zou veroorzaken, wegens de betrekkelijk nog geringe uitgebreidheid onzer verzameling, zoodat besloten wordt den aanmaak voorloopig achterwege te laten; en dat hij met de Commissie van oordeel is, dat het inschikken der bestaande boekenkasten en het plaatsen van nieuwe in de aldus verkregen ruimte aanbeveling verdient, en dat hij daartoe het noodige zal verrichten.

Ten aanzien van het denkbeeld der Commissie, om de werkkrachten van de administratie der bibliotheek te versterken, noodigt de President de Heeren ABENDANON en HAZEU uit, dienaangaande een afgerond en met redenen omkleed voorstel in te dienen, waarbij dan ook zal moeten worden gelet op de eigenschappen, die in den gewenschten beambte worden verlangd en waarbij ook de finantieele gevolgen van den voorgestelden maatregel zullen moeten worden voorzien; dit voorstel zal alsdan, overeenkomstig het vroeger ten dezen aanzien beslotene (zie Not. Jan. '99 II 2°) vooraf in rondlezing worden gezonden.

Ten slotte wordt besloten tot de aanschaffing der meubilaire voorwerpen, die door den Conservator der handschriften blijkens het desbetreffende rapport worden gewenscht voor zoover de begrooting zulks toelaat.

4o. Stelt aan de orde het rapport van de Heeren VORDERMAN en DE JONGH over de overige verzamelingen, luidende als volgt:

In voldoening aan de opdracht, hun in de vorige Directievergadering gegeven, hebben ondergeteekenden de eer het volgende te rapporteeren:

ETHNOGRAPHISCHE VERZAMELING.

Deze werd in het afgeloopen jaar verrijkt met 302 voorwerpen, welke in bijlage XII achter de notulen zijn vermeld, en telde op ultimo December 8721 nommers.

Van de nieuwe aanwinsten verdienen inzonderheid te worden genoemd de belangrijke collectiën uit *Midden-Celebes* en *Midden-Borneo*, respectievelijk ontvangen van de Heeren Dr. N. Adriani te *Posso*, *Gorontalo*, en Dr. A. W. Nieuwenhuis, deel uitmakende van de Mahakkam commissie (zie pag. 130 sub *i* en pag 152 sub *e* der Notulen van 1898).

Eenige voorstellingen van inlandsche strafoefeningen, gaandeweg aangekocht, zijn meer te beschouwen als curiosa, waarvan het twijfelachtig schijnt, of de wetenschappelijke waarde evenredig is aan den inkoopprijs.

Het komt der Commissie daarom wenschelijk voor, dat verdere aankoop van zoodanige beeldengroepen die 's Genootschaps Museum ontsieren, worde gestaakt.

Dat het Museum zich bij voortduring in de algemeene belangstelling mag verheugen, blijkt uit het drukke bezoek, dat in het verslagjaar aan de inrichting ten deel viel. Niet minder dan 11683 personen, d.i. gemiddeld bijna 1000 per maand, schreven hunne namen in het daarvoor bestemde register; het werkelijk aantal bezoekers was echter veel grooter.

Een groot gedeelte van 's Genootschaps ethnographische verzameling, waarvoor vroeger geen behoorlijke plaats was, is of wordt thans geborgen in de lokalen, door de uitbouwing van het Museum beschikbaar gekomen, waardoor tevens eene meer systematische rangschikking dan tot nog toe mogelijk is geworden.

Opnieuw wordt de aandacht gevestigd op de wenschelijkheid van uitvoeriger catalogiseering, onder geregelde verwijzing naar de Notulen.

Verder wordt aanbevolen, alle belangrijke schenkingen der verzameling te voorzien van een etiquette, met den naam des gevers, waarmede eene rechtmatige hulde zou worden gebracht aan hen, die tot uitbreiding der verzame-

ling hebben medegewerkt, en vermoedelijk tevens eene ruimere toestrooming van geschenken zou worden bereikt.

De verzameling verkeert in alleszins bevredigenden staat.

NUMISMATISCHE VERZAMELING.

Aan deze blijkbaar met de uiterste zorg behandelde collectie werden in den loop van 1898 niet minder dan 325 nieuwe soorten toegevoegd, zoodat zij thans 8962 nommers bevat, waarvan vele in dubbel of in veelvoud.

ARCHAEOLOGISCHE VERZAMELING.

Deze afdeeling van het Museum is in den loop van 1898 achtereenvolgens door drie conservatoren beheerd geworden.

De laatste hunner, Dr. Brandes, stelde het 12e vervolg van den Catalogus samen (als bijlage XI achter de Notulen gepubliceerd), waarin verschillende belangrijke aanwinsten voorkomen.

Enkele voorwerpen, die ontvangen zijn (zie Notulen 1898, pag. 190), werden niet aangetroffen; van andere, die wel voorhanden waren, was de herkomst niet meer na te gaan, terwijl nog andere voorwerpen, die in de verzameling reeds eene plaats hadden gekregen, doch niet gecatalogiseerd waren, ingeschreven en behandeld werden.

Voorwerpen als de laatstbedoelde zijn er echter nog meer, en die allen te traceeren is niet wel mogelijk zonder de geheele verzameling nauwkeurig met den catalogus te vergelijken, een arbeid die uit den aard der zaak en in verband met de andere werkzaamheden van den Conservator slechts langzaam vorderen kan.

Zoodanige arbeid ware wellicht verder te voorkomen door de aanstelling van een beambte, die alle binnenkomende voorwerpen onmiddellijk op eene lijst inschrijft, van een voorloopig nommer voorziet en de herkomst aanteekent.

Langzamerhand begint er gebrek aan ruimte te komen, zoo b. v. in de goudkamer en op de kasten.

Van de nommers 57, 63, 89, 127, 191, 103ᵃ, 103ᵇ, 508ᵃ, 1481, 1482, 1486 en 1495 van den catalogus werden afgietsels gemaakt vanwege de Commissie voor de in 1900 te Parijs te houden wereldtentoonstelling.

Batavia, 13 Februari 1899.

VORDERMAN.
A. A. DE JONGH.

Naar aanleiding van dit rapport vindt eenige gedachtenwisseling plaats, en blijkt er verschil van gevoelen te bestaan tusschen den Conservator der ethnographische verzameling en de overige leden der Directie, aangaande de wetenschappelijke waarde der plastische voorstellingen van vroeger alhier bestaan hebbende strafoefeningen. Twijfel wordt geopperd omtrent de oudheid en authenticiteit dier voorwerpen en de wensch uitgesproken, dat de verzameling niet verder worde uitgebreid.

De opmerking, die dit jaar wederom gemaakt is ten aanzien van de samenstelling van den inventaris geeft den Conservator der ethnographische verzameling aanleiding te verklaren, dat de gewenschte bijvoegingen hem in het algemeen onnoodig voorkomen en dat hij bovendien daarvoor geen tijd beschikbaar heeft. De vergadering is evenwel zoozeer doordrongen van de wenschelijkheid van den voorgestelden maatregel, dat zij bereid is daarvoor de noodige assistentie toe te staan.

De Heer BRANDES treedt naar aanleiding hiervan in eenige beschouwingen over eene betere arbeidsverdeeling bij de Directie van het Genootschap, en wordt door den President uitgenoodigd, die denkbeelden in overeenstemming met de Heeren ABENDANON en HAZEU verder schriftelijk uiteen te zetten. Verdere bespreking der blijkens het rapport, door den Conservator der archeologische verzameling noodig geachte hulp, kan daarom tot later worden aangehouden.

5°. Stelt aan de orde de bevinding van de Commissie van onderzoek van de rekening en verantwoording van den

Thesaurier betreffende het jaar 1898, waaromtrent door den Heer SERRURIER wordt gerapporteerd, dat de Commissie alle bescheiden heeft nagegaan, dat enkele vragen om nadere inlichting zijn gerezen, welke door den Thesaurier op bevredigende wijze zijn beantwoord en dat uit een en ander is gebleken, dat het finantieel beheer met de vereischte zorg is gevoerd, weshalve wordt voorgesteld, den Thesaurier acquit en décharge te verleenen, behoudens nader onderzoek van een post van *f* 15.— voor loon van een javaanschen schrijver, die blijkt tweemalen te zijn uitbetaald, eens aan den vroegeren functionaris en eens aan den tegenwoordigen. De Heer SNOUCK HURGRONJE doet opmerken, dat hij zich niet kan herinneren, als waarnemend Conservator der handschriftenverzameling de desbetreffende kwitantie te hebben gefiatteerd, gelijk zulks vóór de uitbetaling behoort te geschieden.

De verantwoording der geldmiddelen geeft den Heer BRANDES nog aanleiding tot de opmerking, dat de uitgaven voor de bibliotheek wel is waar met *f* 467.27 beneden de raming zijn gebleven, doch dat geen gevolg is gegeven aan den wensch ten vorigen jare geuit door de Commissie van opneming der Bibliotheek (zie Not. p. 23 al. 4), om werken van algemeenen aard, zooals encyclopedieën, aan te koopen, zoodat spreker voorstelt, de Begrooting voor 1899 met *f* 450.— te verhoogen.

Dit voorstel, tot de behandeling van het volgende punt aangehouden zijnde, wordt nog besloten, voortaan de rekening en verantwoording van den Thesaurier, alsmede de begrooting voor het loopende jaar aan de minuut der Notulen te hechten.

6°. Stelt aan de orde de vaststelling van de Begrooting voor het loopende jaar.

Naar aanleiding van deze begrooting, waarop weer een belangrijke post voor onkosten tengevolge van de verbouwing voorkomt, wordt door den Heer BRANDES voorgesteld, dat voortaan telkens bij aanmaak van meubilair daarvoor de goedkeuring van de vergadering zal moeten worden ge-

vraagd. De vergadering is evenwel van oordeel, dat het toestaan van een crediet tevens de machtiging in zich sluit om daarvan gebruik te maken, en wordt het voorstel bij stemming verworpen.

Eveneens wordt verworpen een voorstel om te schrappen den post voor een vierden bediende, die wordt noodig geacht ter bewaking van de nieuw verkregen expositieruimte.

Zonder stemming worden goedgekeurd:

De verhooging van den post voor uitbreiding der numismatische verzameling met *f* 100.—; zoodat die op *f* 500.— wordt gebracht.

de verhooging van den post voor aanvulling van de bibliotheek met *f* 450.—

de vermeerdering van de posten voor 's Genootschaps edita met *f* 1200.— ten behoeve der publicatiën betreffende tjandi Mĕndoet, waarmede hoogstwaarschijnlijk dit jaar een aanvang zal worden gemaakt; die voor het Register op de Notulen 1889 t/m 1898 ad *f* 500.—, met welks bewerking de Heer van der Chijs weldra zal gereed zijn; en de jaarlijks terugkeerende post voor het Daghregister over de jaren 1671/2 ad *f* 500.—

Naar aanleiding van dezen laatsten post wordt de wenschelijkheid geuit, de Regeering te verzoeken, deze uitgave die eigenlijk eene Regeeringsuitgave behoorde te zijn, en ook in Nederland als zoodanig beschouwd wordt, voortaan voor hare rekening te willen nemen, onder aanbieding de exemplaren vanwege het Genootschap te verspreiden.

Conform.

De toelage van Dr. Kohlbrugge ad *f* 1200.— wordt, overeenkomstig het hiervoor, sub II 2° beslotene, uit de begrooting gelicht.

Naar aanleiding van eene opmerking van den Heer Snouck Hurgronje wordt voorts besloten den post voor „onvoorziene uitgaven" te laten vervallen, en daarvoor in de plaats te stellen een sluitpost onder den titel „geraamd saldo".

III. De Heer VAN DER CHIJS doet mededeeling van de navolgende geschenken:

1° van den President een driegulden 1793 — z. Utrecht.

2° van het Genootschapslid, den Heer B. HOETINK te Tientsin, chineesch papierengeld in twee soorten.

3° van den Heer H. C. V. LEIBRANDT, Keeper of the archives te Kaapstad, een exemplaar van het werk, getiteld: Precis of the archives of the Cape of Good Hope, 3 stukken (zie Not. 1897 p. 135).

4° van het Genootschapslid, den Heer J. P. MOQUETTE te Sidhoardjo de navolgende munten:

Holland, dukaat, 1755, — g.
duit 1746. — afslag in zilver.
Utrecht, dubbele rijder, 1763. — g.
duit 1740. — afslag in zilver.
Engeland, halve sovereign, 1820. — k. vgd.
Frankrijk, 20 centimes, 1854. — z.
Zwitserland, 5 Rappen, 1880. — nikkel.
Hessen, Silbergroschen, 1882. — bill.
Rusland, 5 kopeke, 1865. — k.
Griekenland, 10 lepta, 1878. — k.

5° van het Genootschapslid, den Heer J. VIJZELAAR te Tandjong Pandan, Billiton 9 stuks kongsimunten van Sambas (N. en v. d. C. no. 247, 248 en 249). — tin.

6° van het Genootschapslid, den Heer J. C. TH. KROESEN te Batavia een exemplaar van P. C. MONDRIAAN, gedenk- en feestplaat bij gelegenheid van de inhuldiging van H. M. Koningin Wilhelmina, door den zendeling KRUYT onder een aantal inlandsche hoofden in den Oosthoek verspreid, Hollandsche en Javaansche verklaring.

7° van het Genootschapslid, den Heer H. N. STUART te Batavia een oud chineesche bronzen spiegel.

Wordt besloten onder dankbetuiging aan de gevers, alle bovenvermelde geschenken voor de betrekkelijke verzamelingen van het Genootschap te aanvaarden.

IV. De Secretaris:

1° Deelt mede, dat de 14 plattegronden van de ruïnen op het Diëngplateau (zie Not. Sept. 1898 p. 149) zijn gevonden in 's Genootschaps archief en bereids aan den Heer Chef van den Topographischen Dienst ter inzage verstrekt.

Informatie.

2° Biedt aan ten geschenke, namens 's Genootschaps Buitengewoon lid, den Heer J. van Kinsbergen alhier, een oud chineesch lontgeweer.

Onder dankzegging in de ethnographische verzameling.

3° Biedt aan ten geschenke, namens den Heer H. F. Looijmans, pastoor te Maumerie, eene geschiedenis van het Nieuwe Testament in het Sikkaneesch.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

4° Biedt aan ten geschenke, namens den bewerker, den Heer R. van Eck te Breda, het onlangs verschenen 2° deel van den 5en druk van de Hollander's Handleiding bij de beoefening der Land- en Volkenkunde van Nederlandsch Oost-Indië.

5° Biedt aan voor het Tijdschrift, namens den schrijver, 's Genootschaps Buitengewoon lid den Heer Dr. F. de Haan te Batavia, een opstel getiteld: Jacobijnen te Batavia.

Rondlezing.

6° Biedt aan voor het Tijdschrift, namens 's Genootschaps Lid, den Heer Provicaris C. W. J. Wenneker te Batavia een opstel getiteld: Proeve eener spraakleer van de Laoraneesche taal (Soemba) door Arn. J. H. van der Velden, Apost.

Missionaris.

Als voren.

V. De Heer BRANDES brengt ter tafel een 1 4 plattegrondschets van Boroboedoer, ter toelichting van eene vraag betreffende de verdeeling van de basreliefs over den tweeden omgang van dat monument.

Wordt besloten deswege inlichtingen te vragen aan den Heer Controleur te Moentilan.

VI. De Heer SNOUCK HURGRONJE:

1° Biedt aan een handschrift (Maleisch en Arabisch), aangetroffen in Gampōng Oenòë, door den Eersten Luitenant der Cavalerie, den Heer W. WIJNAENDTS in Juli 1898, waaromtrent hij de volgende mededeelingen doet:

Dit boekje bevat eene verzameling van dezelfde soort, ais die men op Java met den naam *primbon* aanduidt. Waar zooals hier het geval is, gebeden en soortgelijken den hoofdinhoud vormen, noemt men die collecties in Atjeh wel *dalaé* naar den naam der beroemde Arabische gebeden verzameling Dalâilal-chairât.

Eerst komen wonderkrachtige formulieren *ḥizb's* genaamd (als de ḥizbal-baḥr, ḥizbal Nawawî); vervolgens de drie Qoerân-hoofdstukken LVI, LXII, LXIII, waarna wederom ḥizb's (ḥizbal-barr, ḥizbal-Naçîr), de „ajatoel-ḥaras" (Qoerân II: 1—4, 256—9, 284—6, VII: 52—4, XVII: 110—11, XXXVII: 1—11, LV: 33—35, LIX: 21—4, LXXII: 3—4) te reciteeren tot afwering van onheil; met *sarḥ* (*saraḥ*) d. i. uiteenzetting van het nut van dit reciet.— Gebed, beginnende: Allâhoemma, anta' rrabboe wa'ana'l-'abdoe. Gebed tot opdracht der belooning van Qoerânreciet aan dooden (*doe'a arwâḥ*). Gebed tegen den „rooden wind" (*rîḥoel-aḥmar)* oorzaak van allerlei ziekte. Ḥizbal-baḥr van Sjâḍilî. Gebeden uit de Dalâilal-chairât. Gebed voor den qadarnacht (een nacht in de vastenmaand) met uiteenzetting van deszelfs nut. Ajat Iimablas (Qoerân III: 1,16, VI: 95, XIII: 30, XXXVI: 82,

I: 1, L: 14, LVII: 4, 25, XVIII: 11, LXV: 3, LXII. 28, LXXIII: 9, LXXVIII: 38, LXXX: 17—9, LXXXI: 20, LXXXV: 20—22) met uitlegging van het nut van het reciet. Doe'a van Akkâsjah (om zondenvergeving). Diverse recepten en gebeden. Gebed van Nabi Soeleiman. Gebeden van Dja'par Çâdiq om: overwinning of vervulling van wenschen, kracht en moed, wereldsche grootheid, eer, hoogen rang, zondenvergeving, vergiffenis, voorname positie, welvaart in deze en de andere wereld, rijkdom, vrijdom van ziekte, goede gezindheid der schepselen (jegens hem, die het gebed reciteert), vervulling van elken wensch, vervulling van behoeften, bewaring van zijn geloof, geluk en voorspoed en gezondheid, vervulling van wenschen, genade en vergeving, heil, tot afwering van droefheid en kommer, om braafheid en godsvrucht, om alle goede zaken, om reinheid en verlichting, om genade in de oogen van voornamen, om vrijheid van gevaar, om deftigheid en aanzien, om leiding en gehoorzaamheid (jegens God), om stilzwijgendheid en vroomheid, om goede zaken [in margine staan hier en daar recepten voor geneesmiddelen], om zegen in het leven, om voordeel [in margine: sjarḥ van Qoerân XCVI, d. i. uiteenzetting van het voordeel, dat uit het veel reciteeren van genoemd hoofdstuk voorspruit], om afwering van rampen en bezoekingen, om bevrijding van eeuwige straf, om beheersching van anderer tong (kwaadsprekendheid), om genezing en gezondheid, tegen het afgaan van een (vijandelijk) geweer, tegen schrik en waanzin, tegen melaatschheid enz., tegen brand, tot bezwering der verschrikkingen van de grafengelen Moenkar en Nakîr, om anderen gek te maken, om tooverij van anderen te bezweren, om genegenheid van anderen af te dwingen [in margine: gebed en radjah tegen de *boerông* = den kraamvrouwen-kwelgeest], amuletten tot afwering van onheilen, tot verlichting van het hart, om gunst en goede gaven, om vervulling aller nooden, tegen het Booze Oog, gebed van den Gezant Gods, vooral nuttig in den strijd tegen ongeloovigen, om hulp en leiding, tegen veldmuizen, om bekeering, tegen epidemieën, om oprechtheid en zuiverheid

[in margine een verhaal van den chalief Othmân met gebed], tegen Satan, tegen ziekte van ezels, om bevrijding van de straf des grafs [in margine: bezweringsformule tegen eekhorens, die klappers vernielen], om heil te land en ter zee, tegen hoofdpijn [in margine: recept om vrouwen aangenaam te maken voor den coitus], tegen oogziekte, tegen andere ziekten [in margine: gebed van Ali om het trekken van een vijandelijk zwaard te beletten, een middel om harmonie te wekken tusschen man en vrouw], om het schrikken in den slaap te bezweren, om vrome werken, tegen onheil, tegen de boosheid der schepselen [in margine: recept tegen eene huidziekte, en aanbeveling van het reciet van Qoerân II: 256] om heil op reis, tegen slechten wind [in margine: aanwijzing voor het schrijven van amuletten, en mededeeling van de windrichtingen, die voor de verschillende weekdagen de gelukkige zijn], om verheldering van het gezicht, tegen hartziekte, [in margine: de 7 planeten; methode om amuletten te schrijven; formulier tegen olifanten], tegen vergeetachtigheid, tegen grooten schrik, om mystiek opgaan in God [in margine: formule tegen maagpijn, tegen vergiften, middel om den coitus te veraangenamen], om bevrijding van schulden en om welvaart, tegen krankzinnigheid [in margine: genees- en tooverkrachtig gebruik van zwarte hoenders; huwelijksvoorschriften], tegen slechte rechters, tegen rhumatische pijn, tot bewaring van het geloof [in margine: formulier tegen koorts, dievenformulier, amulet voor onkwetsbaarheid], om gezag, tegen verschillende ziekten, om behoud van eene ongeboren vrucht, om kroost [in margine: *doe'a seloesoeh* om het geslotene te openen; amulet voor onkwetsbaarheid, formule om bloed te stelpen, formule om vrouwenliefde te winnen, amulet om den vrede tusschen twee echtgenooten van éénen man te bewaren], tegen wilde dieren, om dankbaarheid en berusting, om scherpzinnigheid [in margine: formule om anderen tot zwijgen te dwingen], om Allahs genade, tegen vijanden [in margine: gebed om mooie huidskleur], om (mystieke) helderziendheid, om bezwering van toorn, om goeden afloop van zaken, [in margine: methode

om amuletten te schrijven], om gebedsverhooring, om lichte zwangerschap, om bevrijding van bezoekingen [in margine: krijgsgebed van Ali], tegen slangen en schorpioenen, om mildheid en vrijgevigheid, om een zalig uiteinde.

Na deze verzameling van allerlei, dat men onder den naam van Dja'par Çâdiq vereenigd heeft, volgen andere dingen van denzelfden aard, als: amuletfiguren, die schilden van den Profeet Soeleimân genoemd worden, recept om gezwellen te doen slinken, formule om erectie van het mannelijk lid te verwekken, enz., negen en negentig „profetenzegels" genoemde mystieke figuren met gebruiksaanwijzing, waaruit blijkt, dat het zien naar die *moehr noeboewat's*, het lezen der daarin voorkomende letters, enz. verschillende wonderdadige uitwerkingen heeft. Amulet tegen misleidingen des Duivels. Weder een veertiental „profetenzegels" als boven [in margine: verschillende recepten en gebeden], de *ajat toedjōh* (Qoerân IX:51, X:107, XI:8,59, XXIX:60, XXXV:2, XXXIX:39) en diverse gebeden en amuletten, lofprijzingen (çalawat) van den Profeet [in margine: een middel tegen vruchtbaarheid der vrouw en een om zich onzichtbaar te maken], eene formule voor onkwetsbaarheid [in margine allerlei formules, o. a. tot versterking der virile kracht]. Formule om Nadjōmah te ontbieden, een vrouwelijke djén, die haren vereerders schatten enz. levert; amuletten, waaronder eene van Soeleiman, en aanwijzing, hoe men amuletten moet schrijven. Gebed om liefde af te dwingen. Formule tegen den „rooden wind", oorzaak van vele ziekten [in margine: recepten voor den coitus, enz.] De fâtiḥah met omgekeerde woorden (*patihah soengsang*). Gebed van den „grootsten naam (Gods)" met gebruiksaanwijzing. Het „basmachgebed" in verschillende vormen. Gebed tegen melaatschheid [in margine recepten om liefde te dwingen]. Amulet om dik te worden. Lofprijzing Gods. Gebed voor den strijd tegen de ongeloovigen. Lofprijzing van den Profeet en een gebed. Nog een „basmachgebed". Methode om amuletten te schrijven. „Rasi", berekeningsmethode van huwelijksgeluk uit de namen der echtgenooten [in margine steeds amuletten en recepten]. „Lang-

kahan", de gelukkige tijdstippen om iets te ondernemen op de weekdagen. De regen in de eerste maand des jaars als voorteeken van geluk en ongeluk. Voorschriften betreffende den coitus. Voorteekenen van de opstanding. Middel om dieven uit te vinden. Goede en slechte dagen van elke maand [in margine: gebed tegen dieven en een om liefde te dwingen]. Preek bij een huwelijk. Gebruiksaanwijzing bij een gebed. Berekening van huwelijksgeluk (*ghâlib* en *maghloeb*). Goede en slechte tijden, berekend naar de „*bintang toedjoeh*", de „*koetika lima*", de dieren, die elk der jaren van den achtjarigen cyclus karakteriseeren, de uren van den dag, de dagen der maanden in verband met de „*ridjâloelghaib*" en van de „*bintang tjilaka*". Geheime wetenschap van het zwaard; gebed bij het laden van een geweer, enz. Geluksberekening met de „*bintang doea blas*"; gebeden; de letters met hare cijferwaarde. Middelen (*ḥikmat's*) tegen dieven. Formule voor virile kracht. „*Sjaraḥ boelan*", als amulet gebruikelijk. Gunstige tijden voor het snijden der nagels. Leeftijden der profeten. *Koetika bintang toedjoeh*. Gebed om liefde te dwingen. Geneesmiddel tegen de „boerōt-ziekte" en tegen wind.

Onder dankzegging in de verzameling handschriften.

2°. Biedt aan één *soerat phaj*, waarzegtabel, blijkens opschrift toebehoord hebbende aan Nja' Ra'i, verblijf houdende „in de heilige-krijgsvesting", afkomstig uit de gampōng Blang Mangki, welke tabel gevonden werd in Tjòt Pliëng door luit[nt] caval. RAUH. Maleisch.

Alsvoren.

3°. Biedt aan een blad steendruk, bevattende verschillende formules, gebeden, namen, figuren met onheilafwerende kracht, o. a. ad-Daur al-a'la van Ibn al-Arabi, een gebed tegen de Oemm açÇibjân (= poentianaq) enz., enz. Arabisch, deels Turksch, gevonden in de Pidië-streek door luit. caval. W. WIJNAENDTS.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

4° Biedt aan de navolgende, gedurende de militaire operatiën ter noordkust van Atjeh in 1898 verkregen ethnographische voorwerpen:

één bovenrand voor eene klamboe *anténg-anténg kleumboe* Geudōng. (Pasè streek).

vier stuks (twee paar) klamboebanden *(anténg-anténg tjeunawië' kleumboe)* Geudōng.

twee maal twee helften van zijbekleedsels van kussens *(tampō' bantaj)* Geudōng.

drie stuks dekkleedjes voor etensschalen *(salōrah dulōng)* Geudōng.

één hoofdsluier voor meisjes (*idja rani*) gebruikt in Geudōng, waarschijnlijk uit Pinang ingevoerd.

twee zijbekleedsels van kussens (*tampō' bantaj*) Geudōng.

een vrouwensaroeng, genaamd *idja krōng meuseuleupō'* Geudōng.

éene zijbekleeding eener verhoogde slaapstede (*anténg-anténg prataïh*) Geudōng.

één uit Arabië ingevoerd kleedje om op te sembahjangen (*sōdjadah arab*) Geudōng.

één hoofddoek voor jongens (*tangkoelō' lambajōng*) evenals het vorige met Arabisch schrift doorweven. Geudōng.

één, als zak voor sirih-benoodigdheden gebruikt kleedje *boengkoïh ranoeb*, patroon *tapa' tjatō*) Geudōng.

een *boengkoïh ranoeb* voor vrouwen Geudōng.

één oplegsel, zooals men die aan beide uiteinden eener zitmat aanbrengt (*soedjòë oelèë tika*) Geudōng.

één groot kleed, gebruikt ter bedekking eener doodkist of als omslagdoek (*idja sawa'*). Geudōng.

zes vroeger in Atjeh gangbare muntjes.

één vorm om kogels te gieten (*teunoeang aneu' beudé*) gebruikt in Atjeh.

één koperen instrument om kogels in patronen te bevestigen. gebruikt in Atjeh.

negen stuks amuletten (*adjeumat*), gevonden in Biheuë en Kalé, November 1898.

Onder dankbetuiging in de Ethnographische Verzameling, alwaar zij op den inventaris worden ingeschreven onder de nos. 8739—8752, 8756—8758.

5° Biedt aan, uit eigen hoofde een broek (voor man of vrouw) *siloeeuë lambajŏng*, een lendenkleed voor mannen *(idja poetjŏ' arŏn)* en een dito voor vrouwen *(idja loenggi)* alles uit Atjeh, geinventariseerd onder nommers 8753—8755.

6° Biedt aan, namens 's Genootschaps lid den Heer D. J. CRAMER Nz. te Poelò Raja (Gouvt. Atjeh en Onderh.) een pengajoeh of roeispaan, benevens een zak met een stel hanesporen met toebehooren, een en ander uit Palembang.

Alsvoren (Nos. 8731—8737).

7° Biedt aan namens 's Genootschaps Buitengewoon lid SAJJID OESMAN BIN ABDALLAH te Batavia:

een lederen kruik uit Hadramaut (geïnventariseerd N°. 8738).

eene lijst van de begintijden elker verplichte godsdienstoefening en van de tijdstippen van het begin en einde der vasten voor elken dag der vastenmaand van het jaar 1316 H., gedrukt bij SAJJID OESMAN BIN ABDALLAH ALOEWI, 1899.

een gedicht van ALI BIN ABDOELLAH (Maleisch) ter eere van de troonsbestijging van Koningin Wilhelmina, gedrukt alsvoren 1898.

verhandeling over den eerbied, dien de geloovigen aan de afstammelingen van den Profeet verschuldigd zijn; auteur en uitgever SAJJID OESMAN, voornoemd, 1898.

Onder dankzegging in de daartoe betrekkelijke verzamelingen.

8° Biedt aan, namens den schrijver, 's Genootschaps Buitengewoon lid, den Heer ALB. C. KRUIJT te Posso een opstel getiteld: De adoptie in verband met het matriarchaat bij de Toradja's van Midden Celebes.

Rondlezing.

VII. De Heer VORDERMAN beklaagt zich over eene minder gepaste behandeling, die iemand van zijnentwege van den mandoer van het Genootschap ondervonden heeft.

Wegens het vergevorderde uur verzoekt de President spreker zijne klacht op eene volgende Directievergadering nader toe te lichten.

VIII. De Heer DE JONGH rapporteert over eenige chineesche boekjes, hem met verzoek om advies ter hand gesteld, dat het zijn brokstukken van drie verschillende werken, die als incompleet voor onze bibliotheek geen waarde hebben.

Spreker deelt tevens mede, dat hij wegens zijn aanstaand vertrek met verlof naar Nederland tot zijn leedwezen zich verplicht ziet uit de Directie te treden.

De President betuigt den Heer DE JONGH hierover het leedwezen der Directie, onder dankzegging voor de medewerking die zijnerzijds is ondervonden.

IX. Worden afgevoerd van de ledenlijst de Heeren: Jhr. W. J. Th. HORA SICCAMA en H. D. WIGGERS wegens vertrek naar Europa; G. A. SEDÉE, B. H. G. WITTENROOD, T. M. HARTHOORN, Mr. B. H. P. VAN DER ZWAAN en F. H. CORDESIUS op verzoek; C. H. BAUMGARTEN en H. P. J. VAN DEN BERG wegens overlijden.

Wordt op de ledenlijst gebracht de Heer H. J. M. BAUMANN, Inspecteur van Financiën te Batavia, die zich bereid verklaard heeft, weder als lid tot het Genootschap toe te treden.

Wordt besloten het lidmaatschap aan te bieden aan de navolgende Heeren:

Mr. C. B. NEDERBURGH, Eerste Gouvernements-secretaris en Mr. J. PAULUS, waarnemend Gouvernements-secretaris, beiden te Buitenzorg; Mr. D. H. VAN GELDER, Vice-president van het Hooggerechtshof van Ned. Indië te Batavia en Mr. J. H. LICHTENBELT, Vice-president van den Raad van Justitie te Semarang; Mr. A. C. J. HELFRICH en Mr.

P. J. VAN DER ZWEEP, Raadsheeren in het Hooggerechtshof van Ned. Indië, beiden te Batavia; Mr. C. H. NIEUWENHUIJS, President van den Raad van Justitie te Batavia; J. A. AMENT, Resident te Djokja; J. J. DONNER, Resident te Madioen; J. ESCHBACH, Resident te Tĕlok Bĕtong; Mr. C. A. HENNY en Mr. A. MACLAINE PONT, Advocaten te Batavia.

Wordt besloten met hun welnemen als oudleden van het Genootschap wederom op de ledenlijst te brengen de navolgende Heeren:

G. W. W. C. BARON VAN HOEVELL, Gouverneur te Makasser, F. FOKKENS, Resident te Koepang, Dr. D. W. HORST, Resident te Ternate, H. W. VAN RAVENSWAAIJ, Resident te Soerabaja, C. A. KROESEN, Resident te Bandjarmasin, A. VAN DER VEN, waarnemend Resident van Probolinggo, H. K. J. VAN DEN BUSSCHE, Lid van de Algemeene Rekenkamer en C. F. ZEEMAN, Secretaris van het Departement der B. O. W., beiden te Batavia, J. B. NEUMANN, Assistent-resident te Taroetoeng (Tapanoeli), F. TWISS, Assistent-resident te Moeara Doea (Palembang). G G. L. VON FREYBURG, Controleur te Poespo (Tengger), res Pasoeroean, S. H. SCHAANK, Controleur te Laboean Deli (Sumatra's Oostkust), J. L. A. WATTENDORF, Controleur te Mampawa (Borneo's Westerafd.) G. C. T. W. MUNDT, Hoofdadministrateur van Parakan Salak (Preanger Reg.), D. HAAGMANS, Planter te Medan, Deli, Mr. A. H. DU MOSCH, Advocaat te Batavia.

Wegens het vergevorderde uur wordt daarop de vergadering door den President gesloten.

De President
J. C. MULOCK HOUWER.
De Secretaris
SERRURIER.

Directievergadering van Maandag 6 Maart 1899.

Tegenwoordig zijn de Heeren MR. J C. MULOCK HOUWER, President, MR. J. A. VAN DER CHIJS, DR. J. L. A. BRANDES, DR. C. SNOUCK HURGRONJE, A. G. VORDERMAN, H. M. LA CHAPELLE, MR. J. H. ABENDANON, DR. G. A. J. HAZEU en MR. L. SERRURIER, Secretaris.

I De vergadering wordt door den President geopend en de Notulen der vorige ter tafel gebracht.

Naar aanleiding van die Notulen worden de volgende opmerkingen gemaakt:

ad I*b*. De Heer LA CHAPELLE stelt voor, om in stede van een uittreksel der Regeeringsmissive van 7 Februari ll. N°. 302, die Missive in extenso in de Notulen op te nemen, zoodat in twijfelachtige gevallen altijd daarnaar kan worden verwezen. De Secretaris stelt daartegen in het licht, dat de Missive niet uitmunt door duidelijkheid, weshalve hij aan eene korte uiteenzetting van den inhoud de voorkeur heeft gegeven; bovendien blijft de Missive zelve in het archief bewaard en kan deze dus ieder oogenblik ter nadere raadpleging worden opgeleverd.

Wordt bij stemming besloten ten deze geene verandering in de Notulen te brengen.

ad II 2m. De Secretaris verzoekt het subsidie voor den wetenschappelijken tocht naar Soembawa nog niet definitief van de begrooting af te voeren, aangezien nader gebleken is, dat DR. KOHLBRUGGE eerst op 24 Mei vertrekt en spreker trachten wil het ontbrekende geld vóór dien datum bijeen te brengen. Op eenige opmerkingen van den Heer LA CHAPELLE, o. a. dat DR. KOHLBRUGGE reeds maatregelen geno-

men heeft, waardoor aan een later vertrek naar Nederland dan den hier genoemden datum niet kan worden gedacht, trekt de Secretaris zijn verzoek in.

ad II 3m. De Heer ABENDANON dringt nader aan op eene kast met laadjes voor photographieën, waarvan de wenschelijkheid in het door spreker mede uitgebracht rapport is betoogd.

Na eenige discussie wordt bij stemming besloten, deze aangelegenheid voorloopig aan te houden; en evenzoo een anderen door spreker aanbevolen maatregel, namelijk het vervaardigen van een catalogus van de photographieëncollectie; zoodra tot de aanstelling van een helper zal zijn besloten, kan dit punt opnieuw ter sprake worden gebracht.

ad II 4m. De Heer VAN DER CHIJS acht zich bezwaard over de wijze, waarop in het rapport over de ethnographische verzameling de staf wordt gebroken over de door spreker indertijd aangelegde en voortdurend uitgebreide verzameling voorstellingen van aloude inlandsche strafoefeningen. Al zijn die beelden ook niet fraai te noemen, spreker is overtuigd van derzelver authenticiteit, en acht ze van veel belang voor de kennis der zeden en gewoonten van vroegeren tijd. Indien spreker had kunnen vermoeden, dat de oudheid van die voorstellingen zou worden in twijfel getrokken, dan zou hij bij den aankoop steeds zoodanige inlichtingen hebben ingewonnen en opgeteekend, als ons in staat zouden stellen inlichtingen te doen inwinnen in de kampongs waaruit zij zijn te voorschijn gebracht. De Secretaris betreurt het, dat zoodanige aanteekeningen niet zijn gemaakt, en acht deze aangelegenheid een sprekend voorbeeld tot staving van zijn dikwijls herhaald aandringen op volledige herkomstopgaven in den inventaris. De Heer SNOUCK HURGRONJE betreurt het, dat de hier besproken beelden zijn opgeverfd en niet veeleer gelaten in den staat, waarin zij te koop werden aangeboden. Spreker zegt, zonder nader bewijs niet in de authenticiteit van die beelden te gelooven en spreekt zijne meening uit, dat zij door inlanders opzettelijk

worden vervaardigd, om ze aan 's Genootschaps Museum te verkoopen. Wat toch kan den kampongbewoner hebben bewogen, om de herinnering aan vroegere wreede strafoefeningen te bewaren door middel van beeldengroepen, en waarom zou men vroeger daarvan nooit iets hebben vernomen, terwijl die beelden nu uit allerlei hoeken in de laatste zes à acht jaren zouden te voorschijn komen? Bij de hierop gevolgde discussie blijkt, dat de meening van den Heer SNOUCK HURGRONJE door de overige Directieleden wordt gedeeld, en verklaart de Heer VAN DER CHIJS, ten einde aan de bezwaren zijne medebestuurders ten deze te gemoet te komen, den aankoop van beelden van de hier besproken soort te zullen staken. Het rapport wordt daarop in handen gesteld van den Heer VORDERMAN, met verzoek de geïncrimineerde zinsneden daarin te wijzigen. Ten slotte wijst nog de Heer ABENDANON op de wenschelijkheid, om de hier besproken beelden over te brengen naar de galerij bij de goedang, waar ook de strafwerktuigen van europeeschen oorsprong geplaatst zijn, of nog beter naar een afgesloten vertrek, op verzoek van belangstellenden toegankelijk.

ad II 5^{m}. Naar aanleiding van den post van *f* 15.— die op de vorige Directievergadering onverevend is gelaten, heeft eenige discussie plaats tusschen de Heeren VAN DER CHIJS en SNOUCK HURGRONJE, waaruit blijkt dat de dubbele uitbetaling van dien post het gevolg is van een misverstand. Op voorstel van den President wordt besloten de *f* 15.— ten laste van de kas te brengen en mitsdien de geheele rekening en verantwoording over 1898 goed te keuren, behoudens verhaal op den gewezen schrijver voor het bedrag van het te veel genotene.

ad II 6^{m}. Terzijde van de tweede alinea van hetgeen hieromtrent in de minuut der Notulen voorkomt, was door den Heer SNOUCK HURGRONJE aangeteekend, dat het hem wenschelijk voorkomt, dat, waar buitengewone posten, zooals die voor „onkosten ten gevolge der verbouwing" zijn toegestaan, tevens eene commissie worde benoemd om over de wijze van besteding te beslissen.

Aangezien vooreerst geen groote uitgaven van dezen aard zijn te voorzien, wenscht spreker hiervan thans geen bepaald voorstel te maken, doch verlangt pro memorie aanteekening in de Notulen.

Vervolgens worden de Notulen gearresteerd en de volgende ingekomen stukken successievelijk ter tafel gebracht:

a. Extract uit het Register der Besluiten van den Gouverneur-Generaal, dd. 24 Februari ll., no. 27, houdende beschikking op een verzoekschrift van den Heer W. H. DE ROOY, administrateur en medeeigenaar van de koffieonderneming Djerook te Wlingi (Kediri), waarbij wordt goedgevonden en verstaan, aan den adressant vergunning te verleenen tot den uitvoer van zes Hindoebeelden, op de bij zijn verzoekschrift overgelegde photographieën aangeduid met de letters e, f, h, l, m en n, en hem te kennen te geven dat bezwaar moet worden gemaakt om vergunning te verleenen tot den uitvoer van de beelden, op voormelde photographieën aangeduid met de letters a, b, c, d, g, i, k, o en p, en hem in overweging te geven, deze beelden af te staan aan het museum van het Bataviasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen.

De Heer VAN DER CHIJS brengt hierop ter tafel een door den Heer DE ROOY aan spreker, in dato 3 Maart ll. gericht schrijven, nader aangevuld met een briefkaart van dezelfde dagteekening. Uit een en ander blijkt, dat door den Heer DE ROOY aan het adres van het Genootschap als vrachtgoed zijn verzonden 37 stuks beelden en dat hij nog drie beelden voorloopig onder zich gehouden heeft, in afwachting van de beschikking op zijn nader ingediend verzoekschrift om die aan het Genootschap te mogen aanbieden, in ruil voor de beelden gemerkt c, g en p, die hij gaarne naar Europa zoude willen vervoeren.

Wordt besloten bij aankomst van de bezending den Heer DE ROOY den welgemeenden dank van de Directie te betuigen, onder aanbieding van een diploma van aanvaarding, en tevens

te verzoeken om een exemplaar van alle photographieën, die de hier besproken oudheden betreffen.

b. Extract alsvoren, dd. 13 Februari ll., no. 12, houdende bepaling, dat de beschikking, waarbij door den Heer Resident van Amboina aan de bevolking der negorijen Ritabel en Ridoel (zie Not. Dec. '98 I *d*, p. 179) is opgelegd eene boete van 24 loreng mas, als straf voor het plegen van wandaden op het erf van den posthouder te Larat, door het Opperbestuur wordt goedgekeurd, en waarbij drie paren en één enkel exemplaar van die voorwerpen aan het Genootschap ter bewaring worden afgestaan, terwijl zes paren en vijf enkele exemplaren aan het Departement van Koloniën zullen worden gezonden.

Informatie.

c. Missive van den Heer Eersten Gouvernements-secretaris, dd. 23 Februari ll., no. 459, ten geleide van eene beschrijving van de Afdeeling Ommelanden van Benkoelen, samengesteld door den Controleur dier afdeeling, den Heer J. Ph. van Driest, en van eene geo- en ethnographische beschrijving van de Afdeeling Kauer, residentie Benkoelen, van de hand van den aldaar indertijd gevestigden Controleur, den Heer J. J. F. Schreuel. Beide nota's zijn gedateerd van het jaar 1885. Deze stukken strekken ten vervolge op de vroeger van den Resident van Benkoelen ontvangen nota's (zie Not. Juli 1898 I*e*).

Rondlezing.

d. Missive alsvoren, dd. 2 Maart ll., No. 499, houdende mededeeling, dat een onderzoek in het archief van het Departement van Koloniën aangaande het origineel van de in 's Genootschaps verzameling aanwezige koperen el (zie Not. '96 Oct. p. 105 en '97 Mei p. 55 en Juli p. 67) geen resultaat heeft opgeleverd.

Informatie.

e. Missive van den Heer Directeur van O. E. N., dd. 25

Februari ll., No. 3506, houdende bericht, dat de photographen CHARLS en VAN ES alhier door de Indische Regeering zijn belast met het maken van twee stellen afdrukken van de cliché's der door den Heer VAN KINSBERGEN gephotographeerde oudheden (zie Not. Jan. '99 I*h*) en wel één stel ten behoeve van het Koloniaal Museum te Haarlem en één stel voor het Koninklijk Instituut voor de Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch Indië te 's Gravenhage; weshalve de Directie wordt uitgenoodigd die cliché's tijdelijk ter beschikking der genoemde photographen te stellen.

De Heer BRANDES brengt naar aanleiding hiervan eene uitvoerige nota ter tafel, bevattende het resultaat zijner onderzoekingen aangaande de bedoelde cliché's (zie Not. Dec. '98 IV 12°., p. 198). Uit die nota blijkt, dat de collectie thans geheel geordend en opnieuw genummerd is, en dat daaraan thans slechts vijf cliché's ontbreken, die vermoedelijk reeds bij het maken van afdrukken gebroken en verloren gegaan zijn. Daarbij zijn nog 51 cliché's van javaansche oudheden overcompleet, niet tot de collectie der 332 stuks behoorende, mitsgaders 13 stuks cliché's van photographieën van gebouwen, enz., die de Heer VAN KINSBERGEN op zijne reis in Siam heeft vervaardigd; een en ander werd door genoemd Buitengewoon Genootschapslid ten geschenke aangeboden. Nu alzoo de verzameling weder geordend is, blijft de vraag over, wie met de bewaring daarvan zal worden belast. Aangezien indertijd besloten is, dat de photographieën van oudheden zullen verblijven onder beheer van den Conservator der archeologische verzameling, zoo is er wel reden om dezen ook de bewaring der cliché's toe te vertrouwen; doch spreker zou in zijne voormelde kwaliteit die opdracht alleen aanvaarden, wanneer hem een gesloten kast ter beschikking gesteld werd, waarin dan alle bij het Genootschap voorhanden cliché's zouden kunnen worden vereenigd.

Wordt besloten onder dankzegging het geschenk van den Heer VAN KINSBERGEN te aanvaarden, en voorts om den Heer BRANDES te machtigen, eene kast als de door hem be-

doelde te laten aanmaken, waartoe de begrooting voor het loopende jaar met een nader vast te stellen bedrag zal worden verhoogd. Bovendien wordt besloten dat de collectie cliché's voortaan zal verblijven onder de bewaring van den Conservator der archeologische verzameling, die voor zooveel de collectie van Kinsbergen betreft, tevens gemachtigd wordt de Heeren Charls en van Es in de gelegenheid te stellen daarvan afdrukken te nemen, terwijl de vijf ontbrekende door die firma op kosten van het Genootschap zullen worden bijgewerkt en den Heer Directeur van O. E. N. hiervan kennis zal worden gegeven.

f. Renvooi van denzelfden Heer Directeur, dd. 22 Februari ll., N°. 4531, ter aanbieding van de teekening van een steenen beitel, of beter dissel, gevonden door den inlander Nata van de desa Penoembangan, distr. Bojabang, afd. Tjiandjoer, der res. Preanger Regentschappen. Bedoelde dissel, die volgens den Heer Vorderman, die hem gezien heeft, zeer fraai is en goed geconserveerd, wordt door verschillende deskundigen op verschillende waarde getaxeerd, varieerende tusschen *f* 3.50 en *f* 25.—.

Wordt besloten opzending van het voorwerp te verzoeken, ter nadere beoordeeling en tevens opzending te provoceeren van de aarden goetji, die mede in het Tjiandjoersche opgegraven is, gelijk door het Directielid, den Heer Vorderman wordt medegedeeld.

g. Missive van den Heer Directeur van Justitie, dd. 27 Februari ll., N°. 1552, ter aanbieding van een boekwerk (Dwidja Isjwårå in het javaansch), waarop het auteursrecht is voorbehouden.

Onder dankzegging in de bibliotheek.

h. Missive van den Heer Resident van Soerabaja, dd. 25 Februari ll., N°. 3570/37, in antwoord op eene dezerzijds gedane vraag naar het verslag omtrent de opgravingen in

de doekoeh Kédaton, desa Trawoelan, distr. Modjoagoeng der afd. Djombang (zie Not. Dec. '98 1°, p. 199). De Resident deelt daaromtrent mede, dat door den Regent van Modjokĕrto te dezer zake geen ander verslag is ingediend dan het „hierbijgaande schrijven aan den Assistent-resident van Djombang".

Aangezien zoodanig schrijven van den Regent onder de toegezonden schrifturen niet is aangetroffen, en evenmin het verslag van den Regent te dezer zake van 25 Februari 1898 N°. 476/75, waarvan de bedoelde Assistent-resident in zijn bij de Missive van den Resident als bijlage gevoegd schrijven van 22 Februari ll. N°. 884/37 gewaagt, en aangezien de verdere inhoud van meerbedoelde Missive zonder die bescheiden niet voldoende kan worden beoordeeld, wordt besloten den Heer Resident van Soerabaja alsnog om toezending dier stukken te verzoeken.

i. Brief van den Voorzitter van het Bestuur der Rijnsche zending te Amsterdam, dd. 1 Februari ll., met bericht, dat bij onderzoek gebleken is, dat de uitgever van het tijdschrift de Rijnsche zending nalatig is gebleven in de toezending daarvan aan het Bataviasch Genootschap (zie Not. Dec. '98 II *bb*), doch dat die toezending voortaan geregeld zal geschieden, onder nadere aanvulling der in de bibliotheek van ons Genootschap ontbrekende jaargangen voorzoover nog voorhanden.

Informatie.

j. Brief van den Vertegenwoordiger in Nederlandsch Indië van de Billiton Maatschappij, gedagteekend Buitenzorg 21 Februari ll., N°. 347, ten geleide van het extract uit een verzoekschrift om ondersteuning, gedagteekend 20 Juli '98, aan schrijver gericht door een inlander, zich noemende NGABEHIE LAWAL, gevestigd in kampong Badauw, op 13 paal Z. O. van Tandjong Pandan (Billiton), aan den grooten weg naar Mangar en aldaar het bedrijf van landbouwer uit-

oefenende. Genoemde inlander geniet eenig aanzien onder de bevolking en beweert af te stammen van de vorsten van Modjopahit en Mataram, tot staving waarvan hij aan schrijver de in zijn bezit zijnde poesakas heeft vertoond, waarvan schrijver photographieën heeft doen vervaardigen, die hij in duplo aan het Genootschap ten geschenke aanbiedt.

Wordt besloten de stukken, met een stel van drie photo's in rondlezing te zenden.

De President voegt hierbij het verzoek aan Heeren Directieleden — welk verzoek ook op alle van nu af in rondlezing te zenden stukken van toepassing is — om hun advies op den rondlezingstaat te willen aanteekenen. Blijkt daaruit dat eenstemmigheid omtrent de te volgen gedragslijn bestaat, zoodat discussie overbodig is, dan kan de zaak tusschentijds door President en Secretaris worden afgedaan, waarbij dan met eene blaote mededeeling ter eerstvolgende Directievergadering kan worden volstaan. Op die wijze wordt een snellere afdoening gewaarborgd.

Conform.

k. Brief van den Heer Ant. A. Pennings te Lĕbak, dd. 15 Februari ll., houdende mededeeling dat schrijver eenigen tijd te voren bij een bezoek aan de desa Tjandi een groep oudheden heeft gevonden, bij de bevolking bekend onder den naam van Ki Tjandi; het zijn 10 beeldjes en stukken van beelden, waaronder een paar Ganeça's, en alle van dezelfde steensoort, als waaruit het vroeger gezondene beeldje van Kerta is vervaardigd (zie Not. Dec. '97 I*h* p. 143). Schrijver doet zijne mededeelingen vergezeld gaan van een drietal photographieën, die hij van die voorwerpen heeft vervaardigd, en biedt aan de origineelen aan het Genootschap te zenden, aangezien de bevolking er geen prijs op stelt ze te behouden. De kosten van vervoer worden door hem geraamd op *f* 25.

In rondlezing.

II De Voorzitter:

1° Stelt aan de orde:

a. de in rondlezing gezonden Missive van den Eersten Gouvernements-secretaris, dd. 7 Februari ll., N°. 302 (zie Not. Febr. '99 I, *b*.)

Wordt besloten, om overeenkomstig de slotclausule van gemeld schrijven aan Heeren Chefs der Departementen van Onderwijs, E. N. en van Justitie te verzoeken bij voorkomende gelegenheid, wanneer hunne beslissing wordt ingeroepen nopens de eindbestemming van in beslag genomen of verbeurd verklaarde goederen, overleg te willen plegen met de Directie van het Bataviasch Genootschap; en voorts aan Heeren Directeuren van Justitie en van Binnenlandsch Bestuur in overweging te geven, bij circulaire de betrokken ambtenaren te willen herinneren aan de op dat stuk bestaande voorschriften, aangezien dezerzijds dikwerf wordt prijsgesteld op oogenschijnlijk minder belangrijke voorwerpen.

b. den in rondlezing gezonden brief van den Heer T. LUBECK, Sergeant-majoor opnemer te Moeara Soma (Natal), dd. 20 Januari ll., (zie Not. Febr. '99 I*r*.)

De Heer VAN DER CHIJS acht de daarin vervatte mededeelingen niet geheel onbelangrijk, omdat zij niet op zich zelve staan, maar bij herhaling uit Sumatra berichten omtrent het bestaan van dwergvolken zijn ontvangen. De Heer SNOUCK HURGRONJE doet daarentegen opmerken, dat zoodanige berichten overal te verkrijgen zijn: op Java zelfs, in Atjeh, op Borneo en elders en herinnert daarbij aan de telkens wederom opduikende fabel omtrent menschen met staarten; zijns inziens verdienen mededeelingen als de hier besprokene geen vertrouwen, wanneer zij niet met zichtbare en tastbare bewijzen worden gestaafd. Ten slotte wordt de Secretaris uitgenoodigd, een korte mededeeling van den inhoud des briefs in de Notulen op te nemen.

De mededeelingen van den Heer LUBECK komen hierop neer: Toen hij nog te Lintau gestationeerd was, in de afd.

Tanah Datar der Padangsche Bovenlanden, kwam hij bij gelegenheid eener excursie in de kampong Aer Tauang, de laatste kampong op Gouvernementsgebied tegen de grenzen van Pangkalan Saran en vond aldaar een menschelijk wezen hoog 60 centimeter, hetwelk nader bleek een volwassen vrouwspersoon te zijn, goedgebouwd, met hagelwitte tanden, zwarte oogen en een rijken zwarten haardos, die tot op den grond afhing; deze vrouw sprak een nauwelijks verstaanbaar maleisch. Op zijne navraag aangaande dit wezen kreeg de briefschrijver ten antwoord, dat de moeder, een maleisch meisje, dikwijls alleen de rimboe in ging en aldaar met de orang ratas gemeenschap hield en op een zekeren dag met dit kind terugkeerde. Later vond schrijver in de naburige wildernis menschelijke voetstappen in de klei, 8 en 5 cM. groot. Om de twee schreden bemerkte men daarbij den indruk van een stok of lans van driekanten vorm.

Bij schrijvers terugkeer in de kampong bevestigden hem de bewoners, dat de indruksels afkomstig moesten zijn van orang ratas, en dat deze kleine boschmenschen licht behaarde wezens zijn, die van wortels, vruchten en visch leven, een onverstaanbare taal spreken en buitengewoon schuw zijn.

2° Bericht dat uit de rondlezing terug zijn:

aa. Dr. Ph. S. van Ronkel. De Kroon der Koningen (Not. Jan. 99 VI).

In handen der Redactie van het Tijdschrift.

bb. De Nota's betreffende Midden Sumatra en Benkoelen (zie Not. Juli '98 I *e*) waarvan de beide alhier sub I *c* vermelde het vervolg zijn.

Bij de hieruit voortvloeiende discussie blijkt, dat de Directie van oordeel is, dat deze stukken niet kunnen worden gedrukt in den vorm waarin zij ons zijn aangeboden. De Secretaris wordt derhalve uitgenoodigd, de nota's over

Benkoelen ter kennisneming toe te zenden aan den Heer O. L. HELFRICH, Controleur te Tandjoeng Radja, res. Palembang, als bij uitnemendheid vertrouwd met alles wat de Residentie Benkoelen betreft, en met verzoek het dossier tot een doorloopend artikel te willen omwerken, enz.

cc. J. A. KROESEN. Nota omtrent de Bataklanden (speciaal Simeloengoen) en Rapport omtrent de onderwerping van het landschap Tanah Djawa (zie Not. Januari '99 I, *b*).

In handen der Redactie van het Tijdschrift.

3°. Biedt aan een aan hem gericht schrijven van ons Mededirectielid den Heer LA CHAPELLE, dd. 6 Januari ll. met daarbij behoorende Nota betreffende het Tĕnggĕr gebied. Deze Nota was tusschentijds in rondlezing gezonden en wordt thans ter tafel gebracht.

Wordt besloten het grootste gedeelte van de Nota in het Tijdschrift te publiceeren, waartoe zij in handen van de Redactie wordt gesteld, en daarna de geheele Nota met het begeleidend schrijven, waarin belangrijke mededeelingen en wenken voorkomen over de uitbreiding van den islam onder de Tĕnggĕreezen, ter kennisneming toe te zenden aan den Algemeenen Secretaris, ten einde dien Hoofdambtenaar de gelegenheid te openen, de Hooge Regeering met den inhoud daarvan in kennis te stellen.

III. De Heer VAN DER CHIJS:

1°. Biedt aan:

a. namens den Heer J. M. H. VAN OOSTERZEE, tijdelijk in Nederland verblijf houdende, eene verzameling van 45 publicatiën, betrekking hebbende op de inhuldigingsfeesten van H. M. DE KONINGIN (hieronder: Catalogus van de Oranje-Nassau-Tentoonstelling, de historisch-allegorische optocht te Amsterdam, de intocht van Prins Frederik Hendrik binnen

Nijmegen, feestwijzers van Utrecht, 's Gravenhage, Heusden, Goes, Franeker, Waddinxveen, Leiden, enz., enz.).

b. namens de erven van wijlen het Genootschapslid, den Heer H. P. J. VAN DEN BERG, krachtens beschikking van den overledene, eene zoo volledig mogelijke verzameling van de edita van 's Genootschaps Eerelid, den Heer MR. N. P. VAN DEN BERG.

c. namens het Eerelid den Heer G. A. SCHERER te Vugt de navolgende munten:

Frankrijk, 2 francs, 1898.— z.
„ franc, 1898. — z.
„ 50 centimes, 1898.— z.
„ 10 „ „ — k.
„ 5 „ „ — k.
centime, 1891.— k.

d. namens het Genootschapslid, den Heer B. HOETINK te Tientsin in China:

The Imperial bank of China, one dollar, 1898.

e. namens het Genootschapslid, den Heer O. COLLET alhier:
Ameh, l' Or aux Indes Orientales Neerlandaises, Batavia 1899, 8°.

Bovenvermelde geschenken onder dankzegging in de respectieve verzamelingen; die sub *a*, *b* en *e* in de Bibliotheek, die sub *c* en *d* in de Muntverzameling.

2°. Deelt mede, dat zich onder de door de Trustees van het Britsch Museum aangeboden boekwerken (zie Not. Jan. '99I I *t*) eenige bevinden, die reeds in onze bibliotheek voorhanden zijn, terwijl daarin — volgens sprekers opgave, aangevuld door die van de Heeren BRANDES en SERRURIER — andere ontbreken.

Wordt besloten de reeds aanwezige boekwerken door tusschenkomst van de firma NIJHOFF aan het Britsch Museum terug te zenden en inmiddels aan de Trustees eene nadere opgave te verstrekken van de alsnog verlangd wordende edita.

3°. Bericht, dat 's Genootschaps lid, de Heer DEN HAMER in gebreken is gebleven aan spreker's terugvordering van geleende boeken (zie Not. Febr. 98 p. 16., 3°. al. 4) gevolg te geven, weshalve President en Secretaris worden uitgenoodigd, den Heer DEN HAMER aan de bestaande bepalingen te herinneren.

De Secretaris doet opmerken, dat tot dusver van den Heer DEN HAMER evenmin iets ontvangen is, wat betrekking heeft op de voorgenomen publicatiën betreffende de tjandi's Mĕndoet en Tegawangi (zie Not. Dec. '98 IV 10°. in fine en 11°. pp. 197 en 198).

Wordt besloten deze aangelegenheid tevens opnieuw in de welwillende aandacht van den Heer DEN HAMER aan te bevelen.

4°. Verzoekt het, bij de begrooting voor het loopende jaar toegestane bedrag van *f* 200.— voor meubilair in de bibliotheek, met *f* 325.— te verhoogen, aangezien het gebleken is, dat ten gevolge der plaats gehad hebbende inschikking der bestaande boekenkasten (zie Not. Feb. '99 II 3°) plaatsruimte voor drie nieuwe kasten is verkregen, waarvoor spreker een prijsopgave heeft ontvangen van *f* 175.— per kast.

Uit de hierover gevoerde discussiën blijkt, dat sommige Directieleden ook prijsopgaven van andere leveranciers ter vergelijking wenschen uit te lokken, zoodat dit punt voorloopig wordt aangehouden.

5°. Deelt mede, namens de firma NIJHOFF te 's Gravenhage, dat de door Prof. GUIDO CORA betaalde vrachtkosten (zie Not. Augs. '98 I *o*) het gevolg zijn van diens verhuizing naar Rome, zonder daarvan vooraf te hebben kennis gegeven, en dat het bedrag hem bereids is gerestitueerd.

Informatie.

6°. Brengt ter tafel een aan spreker gericht schrijven van den Heer P. DE ROO DE LA FAILLE, gedagteekend Brĕbes, 9 Januari 1899, waarin dit Genootschapslid zich, naar aanleiding van zijn bezoek onlangs aan de hoofdplaats der residentie Cheribon, volgenderwijze uitlaat: De Lemah Doemoer van de Kasepoehan is typisch met zijn oud-Javaansche poort, de Delftsche tegeltjes en borden in den borstweringmuur gemetseld, en de Chineesche potten en pullen als ornament gebezigd; 't is of men een Balineesch bouwwerk voor zich heeft. Soenija Ragi stort in, maar een plattegrond daarvan, met de javaansche namen der plaatsen, aanduidingen van de vroegere waterwerkjes — de „Gadjah", de „Naga", de „Garoeda" — zou wel de moeite waard zijn. De Adjunct-landmeter KEUCHENIUS schetste de plattegrond, en ik hield deze aan; de schets is meer waard dan een beschrijving. Het graf van SOENAN GOENOENG DJATI is gedeeltelijk te zien; alleen de drie laagste terrassen, waarop een schat van oud-Chineesche pullen en vazen, waarvan VALENTIJN spreekt. Zou het Bataviasch Genootschap niet iemand kunnen uitnoodigen — een amateur photograaf of teekenaar — om deze enkele bezienswaardigheden voor vergetelheid te bewaren.

Wordt besloten, zich te wenden tot den Resident van Cheribon, met de vraag, of ter hoofdplaats zich wellicht iemand bevindt, geschikt en genegen om zich met bovenaangeduide werkzaamheden te belasten.

7°. Doet opmerken, dat hier ter plaatse bij Indo's het gebruik bestaat, een sleutel — bij voorkeur de huissleutel — te leggen op de borst van een overledene, nadat diens lijk behoorlijk is afgelegd. Navraag naar den oorsprong en de beteekenis heeft niet meer geleerd, dan dat zulks een zeer oud gebruik is, vermoedelijk van Portugeeschen oorsprong.

Overeenkomstig het advies van den Heer VAN DER CHIJS wordt besloten zich te wenden tot het Bestuur van de Socie-

dade de geographia te Lissabon, met verzoek om bericht, of bovenbedoeld gebruik in Portugal bestaat, of bestaan heeft, en zoo ja, welke beteekenis daaraan gehecht wordt.

IV. de Secretaris:

1°. Beklaagt zich over het gemis aan voortvarendheid, dat in den laatsten tijd bij de firma ALBRECHT valt op te merken. Spreker heeft alle middelen beproefd, om die firma tot een spoediger afdoening van zaken te bewegen, doch vruchteloos. Aanvankelijk van meening, om der Directie in overweging te geven voor alle edita van het Genootschap een anderen drukker te zoeken, wenscht hij bij nader overleg er zich voorloopig toe te bepalen, de noodige machtiging te verzoeken om althans de Notulen elders te doen drukken, aangezien bij deze publicatie het op tijd verschijnen allermeest gewenscht is. Spreker legt hierbij over eenige prijsopgaven, die in 1897 van andere drukkersfirma's zijn gevraagd en ontvangen, met de bedoeling de kosten der edita eene verlaging te doen ondergaan. Daaruit blijkt, dat voor dezelfde prijzen elders hetzelfde kan worden verkregen. De Heer VAN DER CHIJS treedt in eene verdediging van de firma ALBRECHT.

Na eenige discussie wordt bij stemming besloten den Secretaris te machtigen, om voor het drukken der Notulen met eene andere firma op dezelfde voorwaarden een contract te sluiten, mits de noodige waarborgen verkregen worden, dat de lettersoorten, die bij het romaniseeren van Oostersche talen worden gebezigd, bij de nieuwe firma in even voldoende mate als bij de Heeren ALBRECHT & C°. worden gevonden.

2°. Rapporteert, mede namens den Heer BRANDES, dat onder de teekeningen van REICHMANN (zie Not. Febr. '99 I *p*) een paar plattegronden zijn uitgezocht, die ter nadere toelichting van het opstel van Dr. KOHLBRUGGE kunnen dienen, en dat de kosten van reproductie der bij dat opstel te geven gezamenlijke illustraties bedragen *f* 91.87½.

Wordt besloten de Redactie van het Tijdschrift te machtigen tot de publiceering dier teekeningen over te gaan.

3°. Biedt aan, namens 's Genootschaps lid, den Heer Dr. Ph. S. van Ronkel een opstel, getiteld: Over den invloed van de Arabische syntaxis op de Maleische.

In rondlezing.

V. De Heer la Chapelle:

1°. Biedt nader mondeling voor 's Genootschaps verzamelingen aan de navolgende voorwerpen, reeds vermeld in zijn hiervoor gerelateerd schrijven van 6 Januari ll. (zie boven sub II 3°), en bereids door den Conservator der archeologische afdeeling onder de nader te vermelden merken geïnventariseerd:

een sirihkalkhouder van brons in den vorm van een phallus, fraai bewerkt (n°. 1223*a*).

eene aan beide zijden beschreven koperen plaat met oorkonde van 1327 Çaka (zie hieronder sub VI 3°).

Deze beide voorwerpen zijn ongeveer twintig jaren geleden door Mbok Ranila uit de desa Wonokitri (Tĕnggĕr) op een meter afstand van elkander gevonden in een tegalveld op Wonodjojo onder Penandjangan (Tĕnggĕr). Na de vondst werd aan de voorwerpen een slamĕtan gebracht en werd haar huis rijk met kinderen gezegend. Een tijdlang is de phallus vereerd geworden in de desa Ngadiwono (Tĕnggĕr), omdat aldaar zoo weinig kinderen werden geboren; naar beweerd wordt met succès. De al te overvloedige kinderzegen, in verband met de laatste moeilijke verlossing van de tegenwoordige echtgenoote van den eigenaar, zoomede de vrees, dat ook deze echtgenoote, evenals zijne beide eerste in het kraambed zou komen te overlijden, heeft hem doen besluiten om, nu de gelegenheid zich voordeed, zich van den phallus te ontdoen.

een bronzen pot (n°. 1668*b*), een bronzen waterschepper met kunstig bewerkt handvat (n°. 1755*a*).

Deze beide voorwerpen zijn eenige jaren geleden door PAK SAKINA uit de desa Podokojo (Těnggěr) gevonden in een hem toebehoorend tegalveld. Hij had beide voorwerpen mede naar huis genomen, doch daarna hadden hij en zijne familieleden voortdurend met ziekte te kampen gehad en begon zijn huis te waggelen, weshalve hij ze maar weder begroef op de plek, waar ze gevonden waren en er van tijd tot tijd een offer aan bracht.

Voor de plaat heeft de Heer LA CHAPELLE *f* 15.— betaald en voor de overige bronzen samen de somma van *f* 20.—

Wordt besloten dezen koopprijs onder dankzegging aan den Heer LA CHAPELLE te restitueeren.

2°. Biedt ten geschenke aan de navolgende voorwerpen:

voor de handschriftenverzameling 14 lontars (793 — 806), een handschrift op papier van de Babad Tanah Djawi (389) en een boekoe nikah doekoen sedahang, copie (390).

voor de numismatische verzameling eenige kepengs, ongeveer een jaar geleden in den grond gevonden door PAK KAMISAH uit de desa Wonomĕrto (Tĕnggĕr).

en voor de ethnographische verzameling een geitenklokje van aaneengeregen Pangium zaden, benevens een kotika, beide afkomstig van de Těnggěrsche bevolking.

Onder hartelijken dank aan den schenker worden de voorwerpen voor de betrokken verzamelingen aanvaard.

VI. De Heer BRANDES:

1°. Stelt voor, aan te koopen voor de archeologische verzameling van de voorwerpen uit Batang (zie Not. Jan. '99 I*e*) twee oorhangers, goud (N°. 1479*a*) en een ring, goud met steen (N°. 1397*a*) voor den getaxeerden prijs van *f* 26.50 en het overige, door 's Genootschaps taxateur op dezelfde waarde geschat, aan te bevelen tot aankoop voor 's Rijks Museum van Oudheden te Leiden.

Conform.

2°. Stelt voor, aan te koopen voor dezelfde verzameling de aangeboden voorwerpen uit Jogjakarta (zie Not. Febr. '99 I*f*), te weten: een ring, çrî, korrels, goud (N°. 1327*a*) een ring çri, goud (N°. 1317*a*) en twee oorhangers, goud met kristal (N°. 1424*a*) en zulks voor den prijs daaraan door deskundigen te Jogja toegekend, namelijk voor *f* 30.—
Conform.

3°. Rapporteert aangaande de door den Heer LA CHAPELLE verkregen koperen plaat (zie boven sub V 1°) het volgende:

De koperen plaat door den Heer LA CHAPELLE medegebracht van de Tĕnggĕr, lang 30 en breed 7,3 cM., bevat een kort maar volledig stuk, ook al draagt de plaat het volgnommer 1, dat er intusschen op zou kunnen wijzen, dat er meer platen, in dit geval dus ook meer oorkonden, zijn geweest, die als een serie zouden kunnen zijn opgevat; uit het voorkomen van dat cijfer behoeft dit intusschen niet noodzakelijkerwijze te worden afgeleid. Aan weerszijden is zij beschreven met 5 regels oud-Javaansch schrift dat enkele eigenaardigheden heeft, en in een goede hand.

De *paten* (klinkerdooder) bijv. is een verfraaide, doordat er een krul van boven en een andere van onder is aangezet. De *wa* en *pa* zijn zoo goed als niet uit elkander te onderkennen, iets wat ook met de *ta* en de *ba* soms het geval is. De *nga* is onduidelijk, en op één plaats vindt men de *i-swara* in plaats van de *a-swara* (in *indikani talâmpakanira bhaṭâra*, enz.), wat een schrijffout kan zijn. Desniettemin was het vrij gemakkelijk, ook al gelukte het niet opeens, het stuk te lezen, op het allerlaatste gedeelte na, dat door de roest geleden heeft, en met een eigennaam besluit. Het blijkt te zijn een acte van vrijstelling van de Tĕnggĕreezen, althans van eenige desa's daar ter plaatse, die wellicht op het oogenblik niet meer bestaan. Het volgt hier in zijn geheel.

1. *Wruhanekânglakoni hanagiḥ titilŏman, ring walaṇḍit, yen andikaningong, de*
2. *ne kang deça hing walaṇḍit, mamanggis lili, jĕbing, kacaba, irehane luwara dene ha*
3. *nagiḥ titilŏman, irehe kang deça i walaṇḍit deça ilahila, hulun hyangira sang hyang*
4. *gunung brahmâ, iku ta hawalŏra sakweḥing wong sakahuban dening deça i walaṇḍit, ta*
5. *n katagiha titilŏman, ayo tinatab irehing deça ilaila, kang râjamudra ye*
1. *n uwus kawaca, kagugona dene kang wong walaṇḍit, tithi masa, 5, çirah 3, || i çaka*kala
2. *1327, asadamâsa, tithi, nawamikṛṣṇapakṣa, pa, ra, wara dungulan, irika diwasanya ri parawa*
3. rgga *ri walaṇḍit tinambrakĕn râjamûdra indikani talâmpakanira bhaṭâra hyang wkasing suka, ireha deça ila*
4. *ila hulun* hyangira *sang hyang gunung brahmâ, yata kanimitaning tinambrakĕn dening kabayan made, buyut..*
5. . . . . . .

Zij die belast zijn (?) met het innen van (er staat: manen om) de *titilĕman* (zonder twijfel een belasting in specie, naturalia of diensten opgebracht, die in verband staat met de nieuwe maan, *tilĕm*, waarmede de maand overging), te Walaṇḍit, hebben te weten, dat ik beveel dat de *deça's* Walaṇḍit, Mamanggis, Lili, Jĕbing (en) Katjaba, dat zij vrij zijn van het innen van de *titilĕman*, want dat de *deça* Wala.ḍit een heilige *deça (deça ilaila)* is, (wier bewoners) zijn godsdienaren (gods-slaven zou duidelijker zijn, maar naar 't schijnt minder juist) van den heiligen berg Brahmâ (Brâmâ); daarom blijven (verder) alle lieden voor zoo ver zij bebehooren tot (het complex van) de *deça* Walaṇḍit, zonder dat men hen om de *titilĕman* manen mag, dat men bij hen geen poging daartoe (navrage) doe, want het is een heilige *deça*. Na het lezen van dit (met het) Koningszegel (*râjamudra*, gemerkte stuk) geloove men de (of dat de) lieden

van Walaṇḍit (vrij zijn) (1). Gedateerd in de maand, 5, éénheid (van het jaartal?) 3. In de Çakatelling 1327, in de maand Asada, datum, de negende van de donkere helft van de maand, Pahing, Radite (dat moet hier de vorm zijn), van de (wuku)week Dungulan, op dien dag is voor de lieden van Walaṇḍit in koper gegraveerd (het met) het koningszegel (gemerkte stuk), het bevel van Z.M. Heer Hyang Wĕkasing suka; want het is een heilige *deça*, zij zijn gods-dienaren van den heiligen berg Brahmâ, dit nl. is het doel van het in koper graveeren (van dit stuk) door den *kabayan Made*, den *buyut* van.....

De datum van dit stuk: Pahing, Zondag, van Dungulan, 9 Panglong Aṣada, Çaka 1327, beantwoordt aan 21 Juni 1405 A. D. Zoowel de berekening volgens den leeftijd van de maan (den negenden dag van de afnemende maan) als die volgens de *wuku*-telling gaf deze uitkomst, zoodat er geen reden is de gelijkstelling te wantrouwen.

Moeielijker is het uit te maken wat er bedoeld is met hetgeen daaraan onmiddellijk vooraf gaat, „Gedateerd in de maan 5, éénheid (van het jaartal) 3". Zooals blijkt, wordt het *çirah* (éénheid) door mij opgevat als dat van het jaartal. Onze verkorte aanduiding van een jaar in de loopende eeuw, bijv. '99 voor 1899, was ook bij de Javanen bekend, die dat pleegden te doen met *rah* en *tĕng*, verkortingen van *çirah* (hoofd, eenheid) en *tĕnggèk* (hals, tiental). Is dit ook hier de bedoeling, dan zou het *çirah* 3, wijzen op het jaar 1303 Çaka. Of met 5 de datum dan wel de maand bedoeld is, is niet uit te wijzen; want men zou bij beiden een cijfer moeten hebben, en tevens ook den naam van den dag, om de opgave te kunnen controleeren. Intusschen geeft hetgeen begrepen worden kan, zoo dunkt het mij, reeds gegevens om uit te maken dat de vrijstelling in werkelijkheid gegeven is door Hayamwuruk.

(1) Het stuk zelf heet hier *râjamudra;* het zegel ontbreekt.

Hiervoor vergelijke men slechts de Pararaton, den geslachtsboom. Hayamwuruk (Rajasanagara, Hyang Wĕkasing sukha) regeerde namelijk van ? (vóór 1279) — 1311 Çaka, en heette tevens (na zijn dood?) Hyang Wĕkasing sukha. In dat tijdsverloop valt 1303 Çaka, en er wordt gezegd dat het stuk is van *bhaṭara* Hyang Wĕkasing sukha; waarin *bhaṭara* een term is dien men veelvuldig bepaaldelijk van gestorven vorsten gebruikt vindt.

Buiten zijne regeering valt evenwel het jaartal 1327, dat volgens de Pararaton ons brengt in den tijd van Dewi Suhita, en wel in de periode 1325—1351 Çaka, waarin haar vader Hyang Wiçesa (Aji Wikrama, die *bhagawan* was geworden) zich blijkbaar weer met de regeeringszaken bemoeit, om den kamp met den Oosthoek, terwijl er niet aan gedacht behoeft te worden, dat met Hyang Wĕkasing sukha haar broeder bedoeld is, die dien naam (na zijn dood, omdat hij afgeleid is van dien van een heiligdom dat Wekasing sukha heette en waar beiden bijgezet zullen zijn), ook droeg, daar deze reeds in Çaka 1321 overleed, geen koning is geweest en dus ook met geen *bhaṭara*, wat zóó uitsluitend van vorsten gebezigd wordt, betiteld zou zijn.

Er is nog een andere reden, die vermoeden doet, dat werkelijk Hayamwuruk den vrijbrief gaf. In het lofdicht op hem, de Nagarakĕrtâgama, door Prapanca in Çaka 1287 vervaardigd, en in de Notulen door mij reeds een paar maal genoemd, vindt men nl. een opsomming van de heiligdommen en andere vrijheerlijkheden, die in dien tijd, zijn tijd, bestonden, door hem bezocht werden, of die hij liet bezoeken, terwijl in dat gedicht, zooals elders reeds opgemerkt werd, ook geboekstaafd is dat hij de *piagĕm's* bij die gelegenheid liet controleeren In de 2e strophe van zang LXXVII van genoemd gedicht nu vindt men onder de *kabajradharan*, plaatsen waar blijkbaar bepaalde rechters, een soort *padanda's* (in de beteekenis waarin dit woord op Bali in gebruik is), zetelden, ook genoemd Palaṇḍit, en in dezen naam kan en zal wel Walaṇḍit

schuilen; men herinnere zich slechts hoe hierboven opgemerkt werd, dat de *wa* en de *pa* in het stuk niet van elkander zijn te onderscheiden.

Trekt men uit het voorafgaande ten opzichte van den Tĕnggĕr, den Goenoeng Brahmâ (Brằmằ), een conclusie, dan kan deze moeielijk iets anders zijn, dan dat deze berg in Hayamwuruk's tijd als heilig werd beschouwd en als zoodanig behandeld, ja zelfs dat Hayamwuruk dien toestand reeds vond, en zoo ook, dat in dien tijd de Tĕnggĕreezen qua tales, dus ± 1300 Çaka, dat is in het einde der 14e eeuw onzer jaartelling, laat ons zeggen een groote vijf eeuwen geleden, in zekeren zin ook een geïsoleerde plaats innamen, wat zeker reeds vrij lang mag heeten.

Des te meer verdient het daarom de aandacht, dat dit nieuwe stuk, aan de echtheid waarvan, naar ik meen, niet getwijfeld behoeft te worden, ook taalkundig in alle deelen past bij wat het zelf omtrent zijn oorsprong verhaalt. Het bevestigt dat in de laatste eeuw van de periode van Madjapahit het Javaansch reeds geheel is verloopen, zooals elders reeds geconstateerd werd, dat het middel-Javaansch de taal is van den tijd, ja zoo sterk, dat men haast geneigd is er bij te voegen, dat ook deze taal reeds naar nieuw-Javaansch gaat zweemen. Dat met zulk een verval in de taal ook een wijziging in de toestanden, in het leven in 't algemeen, in velerlei opvattingen, moet zijn opgetreden, spreekt wel van zelf, en men heeft zich dan ook den toestand van dien tijd, ook al heeft het Mohammedanisme zijn intrede nog niet gedaan, voor te stellen als bij lange na niet meer zou ouderwetsch als hij vroeger was, in allerlei richtingen de overgangsvormen vertoonende naar den nieuweren, den jongsten tijd zelfs, mits men 't Mohammedanisme en de kleur die dit aan vele zaken heeft gegeven, buiten beschouwing laat. Want het zij hier nog eens uitdrukkelijk gezegd, in schier alles wat wij van de Tĕnggĕreezen vernamen, en wat dadelijk te vergelijken was, omdat men het ook elders op Java vond, is de aansluiting zeer nauw, en de meeste van de opgemerkte bijzonderheden

zijn bij het gros der Javanen wel is waar niet meer gewoon, maar nog geenszins in vergetelheid geraakt.

Onder dankzegging voor informatie.

4°. Deelt mede, dat hij bij particulier schrijven van den Heer G. P. ROUFFAER te 's Gravenhage is verzocht geworden om hulp bij de bewerking van een studie over het batikken, die weldra in Nederland zal verschijnen. Daartoe worden gevraagd, zoo mogelijk teekeningen van batikpatronen in het Museum alhier voorhanden, of wel toezending dier voorwerpen zelven, een en ander volgens eene naar onzen catalogus opgestelde nommeropgave, voorts afwrijvingen van de in ons Museum aanwezige drukmatrijzen voor kains, benevens eenige nadere inlichtingen omtrent Bantamsche kains.

Wegens het vergevorderde uur kan ten deze niet in bijzonderheden worden getreden, doch verklaren de Heeren BRANDES en SERRURIER zich bereid, zooveel mogelijk aan de aanvragen te voldoen.

VII. De Heer SNOUCK HURGRONJE biedt aan vóor de verzamelingen van het Genootschap een 58 tal deelen gedrukte Arabische werken en ongeveer 70 Arabische, Maleische en Atjehsche handschriften, alle verkregen gedurende de militaire operatiën ter Noordkust van Atjeh in 1898.

Onder dankzegging in de respectieve verzamelingen.

VIII. De Heer VORDERMAN:

1°. Komt terug op zijne, ter vorige vergadering geuite klacht, waarop de Heer VAN DER CHIJS mededeelt, dat hem na onderzoek gebleken is, dat een order verkeerd begrepen is, hetgeen tot het geincrimineerde feit geleid heeft, doch dat zulks voor het vervolg voorkomen is. De Heer VORDERMAN neemt hieruit aanleiding te doen opmerken,

dat het toezicht op de bedienden, waarvan de regeling blijkens art. 17 van het Reglement van Orde aan het Bestuur is voorbehouden, nog altijd niet aan voorschriften is onderworpen.

Wordt besloten dit punt voorloopig aan te houden.

2°. Vestigt de aandacht op een minder doelmatige inrichting in de bijgebouwen, die gedurende de laatste verbouwing is aangebracht.

De Heer BRANDES sluit zich hierbij aan, en stelt in het licht, dat er na die verbouwing nu slechts langs ééne zijde toegang is te verkrijgen tot de ethnographische verzameling, hetgeen ten gevolge heeft, dat wanneer één gedeelte daarvan voor het publiek wordt gesloten, ook alle verdere daarachter liggende lokaliteiten ontoegankelijk worden. Naar spreker's meening ware hierin op betrekkelijk eenvoudige wijze te voorzien.

Wordt besloten zich voor een en ander te wenden tot den betrokken afdeelingschef van het Departement der B. O. W.

3°. Deelt mede, ten aanzien van de door den Heer LA CHAPELLE geschonken geitenbel van Tĕnggĕr (zie boven V 2°), dat de klokjes bestaan uit de houtachtige schil van het zaad van de Pangium edule, de bekende pitjoengboom. Deze zaden worden in Bantam om hun blauwzuurgehalte gebruikt, aangezien de antiseptische eigenschappen van blauwzuur reeds sedert onheugelijke tijden aan den inlander bekend zijn geweest. Zoo worden in Pandeglang de versche Pangiumzaden fijn gehakt en met visch in een pot gedaan, in afwisselende lagen, om en om. Daardoor blijft de visch eenigen tijd goed, terwijl bij het koken het blauwzuur vervluchtigt. Zoo worden in de Minahassa de Pangiumbladeren fijn gesneden met varkensvleesch in bamboekokers gedaan en onder bijvoeging van eenig water verhit, totdat het water kookt, waarna de bamboe met een prop, bestaande uit versche

Pangiumbladeren gesloten wordt. De inhoud blijft dan geruimen tijd vrij van bederf.

Informatie.

IX. De Heer Abendanon biedt aan, namens 's Genootschaps Lid den Heer J. Knebel te Magĕtan een opstel getiteld: Desa legenden van På̊nå̊rå̊gå̊.

In rondlezing.

X. Worden afgevoerd van de ledenlijst:

wegens vertrek de Heer A. A. de Jongh;

en op verzoek de Heeren J. D. L. Lefèbre en H. P. Wagner.

Worden benoemd tot gewone leden de Heeren W. P. A. Kloprogge, Ambtenaar ter beschikking bij de Landrente te Djampang koelon (Soekaboemi), Jos. M. van Mens, t. v. Notaris en Mr. J. R. Th. Philippi, rechterlijk ambtenaar, beiden alhier woonachtig.

Aangezien enkele Directieleden nog eenige onderwerpen in portefeuille hebben gehouden wegens het vergevorderde uur, wordt besloten op Maandag 20 Maart aanstaande opnieuw bijeen te komen, waarna deze vergadering door den President wordt gesloten.

De President
J. C. MULOCK HOUWER.
De Secretaris
SERRURIER.

Buitengewone Directievergadering van Maandag 20 Maart 1899.

Tegenwoordig de Heeren MR. J. A. VAN DER CHIJS, Vice-president, DR. J. L. A. BRANDES, DR. C. SNOUCK HURGRONJE, A. G. VORDERMAN, H. M. LA CHAPELLE, MR. J. H. ABENDANON en MR. L. SERRURIER, Secretaris.

Afwezig de Heeren MR. J. C. MULOCK HOUWER en DR. G. A. J. HAZEU.

I. De President afwezig zijnde, wordt deze vergadering door den Vice-president geopend en worden de navolgende ingekomen stukken achtereenvolgens door hem aan de orde gesteld, nadat vooraf was overeengekomen de Notulen, zoo mogelijk van deze en van de vorige Directievergadering, in April ter tafel te brengen.

l. Missive van Zijne Excellentie, den Minister van Koloniën, dd. 3 Februari ll., No. 57 Litt. A*i*, ten geleide van de verdeelingslijst der, door tusschenkomst van de Algemeene Secretarie aan het Departement van Koloniën toegezonden edita van het Genootschap (zie Not. Jan. '99 I*a*).

Aangezien de meeste op die lijst voorkomende bureaux, instellingen en personen ook langs directen weg de edita van het Genootschap (ook de afzonderlijke werken) geregeld ontvangen, en het verstrekken van dubbele exemplaren onnoodig voorkomt, zoo wordt besloten aan Zijne Excellentie den Minister van Koloniën te verzoeken, voortaan te mogen volstaan met de toezending door tusschenkomst van de Algemeene Secretarie aan meergenoemd Departement, van 6 exemplaren van het Ned. Ind. Plakkaatboek, van 3

exemplaren van het Daghregister, van 8 exemplaren van het werk, getiteld, de Java oorlog, en van 1 exemplaar respectievelijk van het Tijdschrift, de Verhandelingen en de Notulen van het Genootschap.

m. Missive van den Heer Eersten Gouvernements-secretaris, dd. 9 Maart ll., No. 548, ter aanbieding van één exemplaar van elk der nieuw verschenen publicatiën van het Internationaal Koloniaal Instituut te Brussel, getiteld: „le Régime foncier aux Colonies, tome II, 3ième série" en „le Régime der Protectorats, tome I, 4ième série".

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

n. Renvooi van den Heer waarnemenden Gouvernements-secretaris, dd. 8 Maart ll., No. 5359, ter aanbieding namens Zijne Excellentie den Minister van Koloniën, van een exemplaar der afleveringen 323 en 324 van het botanisch werk, getiteld „Flora Batavia".

Alsvoren.

o. Missive van den Heer Directeur van Onderwijs, E. N., dd. 7 Maart ll., No. 3982 *b*, van den navolgenden inhoud:

Door den Resident van Kediri is voorgesteld om, behalve voor het gewoon onderhoud van Hindoe-oudheden in de afdeeling Blitar (schoonmaken der gebouwen en beelden, zuiveren der erven waarop zij staan, van onkruid en struikgewas en opnieuw ompaggeren dier erven), aan den tempel van Penataran meer afdoende voorzieningen te doen aanbrengen, met het doel om dezen voor verder verval beter te vrijwaren.

In een advies van den Assistent-resident van Blitar wordt ter zake het volgende aangevoerd: „Mijn voorganger had, zooals UHEdG. bekend zal zijn, het denkbeeld die ruïnes zooveel mogelijk te restaureeren in den oorspronkelijken toestand. Daargelaten dat de restauratie toch hoogst onvolledig zou zijn, omdat er veel te veel stukken zijn verloren gegaan en de oorspronkelijke toestand slechts bij benadering te gissen valt (door vergelijking van het elders bestaande

en het raadplegen van deskundigen), ontbreekt mij de tijd en het personeel om daarvan eenig succes te voorspellen.

Ik kan dus dat voorstel niet overnemen.

Er bestaat evenwel urgentie om een voorziening te treffen om te behouden, hetgeen nu nog bestaat.

De tempelruïne van Penataran, gelegen midden in de koffietuinen en omringd door een zeer weligen plantengroei, heeft behalve van den gewonen vernielenden invloed van tijd en klimaat door begroeiing met mos en alang-alang, voortdurend te lijden van afstorting en vernieling door de daarop ontkiemende meer krachtige en grootere planten en en boomen. Wind, vogels en andere dieren brengen er voortdurend de zaden op van allerlei geboomte, die er op ontkiemen en groeien.

Kleine aardbevingen, regen en afstorting doen meer en meer groote scheuren ontstaan, waarin zich allerlei planten ontwikkelen.

Bij mijn periodiek bezoek aan die oudheden treft het mij telkens, zoo hard als die ruïne in de laatste twee jaren achteruit is gegaan.

Verschillende fraaie hoekstukken zijn in dien tijd afgestort en slepen andere gedeelten mee.

Reliefs, die een paar jaar geleden nog zeer zichtbaar waren en een goed geheel vormden, vallen uit elkaar en het geheel zal in een betrekkelijk kort aantal jaren tot een vormloozen steenhoop zijn vervallen, als geen afdoende maatregelen worden genomen.

Ik wenschte daarom aan UHEdG. in overweging te geven het gevoelen van den Directeur, of van het Bat. genootschap in te winnen omtrent het denkbeeld, om het geheele bovenoppervlak van de ruïne te bepleisteren met een gelijke laag cement, den vloer van de beide omgangen eveneens gelijk te maken en te bepleisteren en de scheuren, die tusschen de reliefs en hoekstukken ontstaan zijn, met kalk en cement te dichten, om op die wijs te trachten het ensemble aan elkaar te houden.

Een gewone schoonmaak, zooals die vroeger is geschied is niet voldoende.

Men kan niet tusschen al de voegen en scheuren komen en een geregeld toezicht ontbreekt.

Het aanstellen van een waker is kostbaar en geeft weinig resultaat. Zoo iemand kan toch de ruïne niet voor ondergang behoeden.

De hierbij aangeboden begrooting kan, als die wordt uitgevoerd, voor jaren lang den verderen achteruitgang tegenhouden, mits er jaarlijks geld voor onderhoud wordt toegestaan."

Onder aanbieding van de bij gemeld advies behoorende begrooting van kosten voor het doen van herstellingen aan den tempel van Penataran, heb ik de eer Uwer Directie te verzoeken om, onder terugzending daarvan, over de voorgestelde voorzieningen wel Uw gevoelen te willen doen kennen.

De bij de Missive ter inzage aangeboden begrooting wijst een totaalcijfer aan van f 640.—.

De stukken, tusschentijds in rondlezing gezonden zijnde, wordt conform uitgebrachte adviezen besloten te antwoorden, dat dezerzijds geen bezwaar bestaat tegen het bevloeren, bepleisteren en schoonmaken, doch wel tegen het afkrabben der bas-reliefs door koelies; dat voorts in overweging gegeven wordt, een levende heg van bamboe doeri rondom het monument te laten aanplanten, aangezien een gewone bamboe omheining niet tegen weer en wind bestand is, en dat de Directie overigens de voorstellen van den tegenwoordigen Assistent-resident van Blitar te dezer zake gaarne ondersteunt.

p. Renvooi van denzelfden Heer Directeur, dd. 13 Maart ll., No. 6417, ter aanbieding van vier geldstukken, door den inlander Mertojoedo van de desa Medoera, distr. Probolinggo, afd. Magelang, res. Kedoe, bij het opruimen van een huis gevonden; de schadeloosstelling aan den vinder wordt voor ieder geldstuk berekend op f 2.50.

In handen van den Conservator van het Numismatisch Kabinet.

q. Renvooi alsvoren, dd. 17 Maart ll., No. 7064, houdende bericht, dat bij het omwerken van den grond in een boomgaard, behoorende tot de desa Tjidjengkol, distr. Segalaherang, res. Krawang, gevonden zijn drie bronzen ronde presenteerbladen en vijf dito kommen, waarvan enkele eene groene kleur vertoonen, met verzoek om opgave, of toezending gewenscht wordt.

Wordt besloten in bevestigenden zin te antwoorden.

r. Missive van den Heer Directeur der B. O. W., dd. 8 Maart ll., No. 3651/SS, onder aanbieding van een exemplaar van het verslag der Staatsspoorwegen over het jaar 1897.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

s. Missive van den Senaat der Universiteit van Amsterdam, dd. 8 Februari ll., No. 60, berichtende dat bij onderzoek is gebleken, dat de Bibliothecaris tot dusverre de te Amsterdam verschijnende dissertaties niet aan het Bataviasch Genootschap heeft toegezonden, omdat het dien Ambtenaar onbekend was, dat onze Directie die toezending zoude op prijs stellen; doch dat voortaan alle verschijnende dissertaties zullen worden toegezonden en daarenboven eerstdaags de vroeger verschenen, zoover die voorhanden zijn (zie Not. Nov. '98 V 1°).

Informatie.

t. Brief van den Heer P. J. VOORSTAD, Assistent-resident te Modjokĕrto, dd 4 Maart ll., met verzoek om, alvorens te voldoen aan het dezerzijds gedaan verzoek tot opzending van de steenen badkuip (zie Not. Jan. '99 V 1°) te mogen vernemen wat de inhoud en de beteekenis is van de daarop voorkomende inscriptie, en voorts onder opmerking, dat alleen de transportkosten per spoor van bedoeld voorwerp worden geraamd op ruim *f* 100.—

De Secretaris wordt verzocht den Heer VOORSTAD met de, ter aangehaalder plaatse in de Notulen voorkomende verklaring van de inscriptie in wetenschap te stellen, en voor zooveel noodig op de toezending verder aan te dringen.

u. Brief van het Genootschapslid, den Heer H. E. STEINMETZ te Pekalongan, dd. 5 Maart ll., van den navolgenden inhoud:

Naar aanleiding van het voorkomende op pag. 125 van de Notulen, Dl. XXXVI, 1898, afl. 3 (bestuursvergadering van 4 Aug. '98, V 3°) heb ik de eer het volgende mede te deelen:

De door den heer VON SAHER bedoelde beelden op de plantage van den heer DE VRIES zijn hoogstwaarschijnlijk die op of nabij het land Tji Kapoendoeng, bij VERBEEK vermeld onder no. 53 (bladz. 48), en misschien sedert in de nabijheid verplaatst. Daarom nam ik ze niet in mijn aanvullingslijst op.

Ziehier echter wat ik te dien aanzien genoteerd vind in de opgaven, die ik van de inlandsche hoofden ontving:

Desa *Tjibodas*, district Oedjoeng-broeng-koelon.

7 Artja 's. Deze beelden werden ontdekt, toen de heer VAN LENNEP het perceel Tji Kapoendoeng ontgon. Ze stonden nabij den Goenoeng Bĕti. Niemand kent hun oorsprong. Doch volgens de desalieden zouden zij op of nabij de plaats staan van de hoofdplaats van het vroegere rijkje Gĕgĕr-Soentĕn, met zijn vorst Soentĕn Djaga, waarvan de pantoens uit die buurt verhalen.

Informatie.

v. Brief van het Genootschapslid, den Heer J. F. A. C. VAN MOLL te Bandegang. Modjokĕrto, dd. 15 Maart ll., ter aanbieding van eenige gedrukten tot plaatsing in de bibliotheek.

Onder dankzegging aanvaard.

w. Brief van het Genootschapslid, den Heer H. H. F. J. NUSSELEIN te Bagan Api-api (Bengkalis) dd. 28 Februari

ll., ter aanbieding van de toegezegde kaart van de Delische Batak Doesoen (zie Not. Juni '98 I *i*).

De stukken tusschentijds in rondlezing gezonden zijnde, wordt besloten de kaart onder dankzegging te aanvaarden, en dezelve ter kennisneming te doen toekomen aan den Heer Chef van den Topographischen Dienst alhier.

x. Brief van het Hoofdbestuur van het Nederlandsch Bijbelgenootschap te Amsterdam, dd. 3 Februari ll., no 156, houdende bericht, (zie hetgeen voorkomt in Not. Dec. '98 II *bb*. p. 187), dat door het Bijbelgenootschap periodiek niet anders wordt uitgegeven dan een jaarverslag en een geïllustreerd tijdschriftje, getiteld „Zaaïing en oogst", met verzoek om opgave van hetgeen van deze periodieken in 's Genootschaps bezit is, ten einde het ontbrekende zoover de voorraad strekt aan te vullen. Terwijl het Hoofdbestuur onderstelt, dat de door het Bijbelgenootschap uitgegeven taalwerken van HARDELAND, VAN DER TUUK, MATTHES en ADRIANI in onze bibliotheek bereids voorhanden zijn, wordt gevraagd of dezerzijds ook verlangd wordt toezending van de Indische bijbeluitgaven, die door het Bijbelgenootschap tot hiertoe zijn, of in het vervolg zullen worden bezorgd, en zulks onder gelijktijdige toezending van een drietal pas verschenen Bijbelbladen in het Bareë. Ten slotte verklaart het Hoofdbestuur de verdere toezending onzer edita met de meeste belangstelling te gemoet te zien.

In handen van den Bibliothecaris, conform advies op den rondlezingstaat.

y. Brief van den Heer waarnemend Consul van Groot-Brittannië en Ierland alhier, dd. 14 Maart ll., no. 63, ter aanbieding van twee deelen van de Unrepealed General Acts of the Governor General in Council en één exemplaar van a Collection of Acts passed bij the Governor General in Council in the year 1898.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

II, III. De waarnemende President:

4°. Bericht, dat uit de rondlezing terug zijn:

aa. Dr. F. DE HAAN, Jacobijnen te Batavia (Not. Feb. '99 IV 5°).

Naar aanleiding van deze bijdrage zijn op den rondlezingstaat eenige bedenkingen gemaakt. De Secretaris wordt verzocht die ter kennis van den schrijver te brengen, met uitnoodiging om dienovereenkomstig het manuscript te willen wijzigen, waarna het in het Tijdschrift kan worden ongenomen.

bb. Tj. HALBERTSMA. Eigenaardigheden en bezienswaardigheden van Jogjakarta en omstreken. Dit, met tal van platen toegelichte handschrift werd in Juni des vorigen jaars door den Heer Algemeenen Secretaris in handen gesteld van den toenmaligen President van het Bataviasch Genootschap, den Heer G. A. SCHERER, met verzoek te willen nagaan, of „wellicht de eene of andere der Bestuursleden van het Genootschap lust en tijd zoude hebben hetzelve te onderzoeken", speciaal ter beantwoording van de vraag, of de uitgave zou kunnen worden in aanmerking gebracht om, hetzij door het Genootschap, hetzij van Regeeringswege te worden gesteund. De Heer SCHERER stelde het handschrift daarop in handen van het Directielid Mr. L. SERRURIER, die daarover in dato 20 Augustus daaraanvolgende rapport uitbracht. Kort daarop vertrok de Heer SCHERER uit Indië, zonder deze zaak te hebben kunnen afdoen. De tegenwoordige President van het Genootschap, in het bezit van het handschrift gekomen, zond hetzelve daarop tusschentijds bij de overige Directieleden in rondlezing, zoodat het werk van den Heer HALBERTSMA thans voor het eerst in de Notulen paraisseert.

Terwijl de beschouwingen in meergemeld rapport neergelegd, blijkens den rondlezingstaat door de Directieleden worden gedeeld, vindt daarentegen de conclusie: advies tot plaatsing der afzonderlijke hoofdstukken in verschillende tijd-

schriften, geen algemeenen bijval, doch wordt besloten, aan den inhoud van het rapport te verbinden het advies aan den Algemeenen Secretaris, dat met weglating van enkele overtollig geachte hoofdstukken, en van 57 in het rapport aangeduide illustraties—waardoor de publicatie onder het bereik van een particulieren uitgever zoude vallen—het handschrift om- en bijgewerkt worde in verband met de bestaande litteratuur, waarna vanwege de Directie aan den Directeur van B. B. zou kunnen worden verzocht, de uitgave door inteekening op een aantal exemplaren te willen steunen.

cc. R. P. Arn. J. H. van der Velden. Proeve eener spraakleer van de Laoraneesche taal (Soemba) (Not. Feb. '99 IV 6°).
In handen der Redactie van het Tijdschrift.

5°. Bericht de ontvangst van 36 beelden in 37 stukken, door den Heer de Rooy uit Blitar gezonden (zie Not. Maart '99 I *a*), waarvoor aan vracht betaald is de somma van *f* 112.10.
Intusschen is uit het archief gebleken, dat de Ned. Indische Regeering bij Haar Besluit van 4 Februari 1888 N°. 22 machtiging verleend heeft tot kosteloos vervoer langs de Staatsspoorwegen van voorwerpen, bestemd voor de verzamelingen van het Bataviasch Genootschap, en dat ook de Nederlandsch Indische Spoorwegmaatschappij in Juni 1886 gelijke concessie aan ons Genootschap heeft verleend (zie Not. Maart 1888 p. 39 en Juni 1886 p. 92).
Wordt naar aanleiding van deze mededeeling besloten de betaalde vrachtkosten aan de betrokken administratiën terug te vragen.

6°. Doet opmerken, dat de photographieën van gadis, door den Heer den Hamer in de Junivergadering van 1898 ter tafel gebracht, tot hiertoe nog niet bij het Genootschap zijn ingekomen.
Wordt besloten den Heer den Hamer hieraan te herinneren.

7°. Deelt mede, dat volgens contract met de firma Nij-

HOFF te 's Gravenhage, de naam dier firma als medeuitgeefster op alle publicatiën van het Genootschap behoort te worden vermeld, doch dat dit ten opzichte van de Notulen steeds is nagelaten. Spreker geeft in overweging, daaraan met den nieuwen jaargang gevolg te geven.

Conform.

IV. De Secretaris:

4°. Brengt ter tafel een in het archief gevonden extract uit het dagboek van den Controleur DE QUANT van Rangkasbetoeng over de maand Mei 1897, betreffende eenige aldaar voorkomende oudheden. Deze bijdrage is bereids in rondlezing geweest (zie Not. Juli '97 p. 70).

In handen der Redactie van het Tijdschrift.

5°. Deelt mede, dat de firma G. KOLFF te dezer stede schriftelijk heeft verklaard onze Notulen te willen drukken, op de voorwaarden, vervat in haar schrijven van 30 Juli 1897 (zie de minuut der Notulen van Oct. '97), en dat eene voorloopig overgelegde proeve de verwachting rechtvaardigt, dat de firma in staat zal blijken met de dezerzijds gewenschte lettertypen te drukken (zie Not. Maart '99 IV 1°).

Wordt goedgekeurd de afspraak met de firma KOLFF, met dien verstande, dat die slechts tot wederopzeggings toe zal geacht worden te bestaan.

6°. Brengt in herinnering, dat op p. 106 der Notulen van 1896 wordt medegedeeld, dat de door prof. SPEIJER vertaalde Jâtakamâlâ de verklaring bevat van bas-reliefs op de borstwering van de eerste gaanderij van Boro-boedoer. Spreker knoopt daaraan vast het voorstel, om de aandacht der Archeologische Vereeniging te Jogjakarta hierop te vestigen haar uit te noodigen, bij een eventueel volgende edita van Dr. GRONEMAN's gids voor den bezoeker van dat monument, een uittreksel uit prof. SPEIJER's arbeid daarin te lasschen.

Conform; waarbij DR. BRANDES de mededeeling voegt, dat

de hier bedoelde vertaling is te vinden in de Bijdragen van het Koninklijk Instituut voor de taal-, land- en volkenkunde van Ned. Indië, enz.

7°. Bericht, dat hij van het Directielid, den Heer Vorderman eenige aanteekeningen ontvangen heeft, bevattende aanvullingen op het opstel van den Heer B. C. A. J. van Dinter over het eiland Siaoe (zie Not. Feb. '99 II *dd.*); doch meent te moeten opkomen tegen eene gevolgtrekking van den schrijver op ethnologisch gebied, die de Directie niet mag geacht worden, onbemerkt te hebben laten voorbijgaan.

Wordt besloten spreker in het tijdschrift gelegenheid te geven zijne bezwaren nader te ontwikkelen.

8°. Verzoekt den Heer Conservator der archeologische verzameling te willen aanwijzen de photographieën van Kinsbergen, die bij voorkeur voor vernieuwing zouden in aanmerking komen, waartoe de medewerking der Indische Regeering zou behooren te worden gevraagd (zie Not. Sept. '98 p. 146 jo. Dec. '98 p. 198).

De Heer Dr. Brandes repliceerende, acht het tijdstip voor zoodanige aanwijzing nog niet gekomen, waarmede de vergadering zich vereenigt.

V. De Heer la Chapelle:

3°. Biedt nog ten geschenke aan een kropak, die ter vorige Directievergadering was achterwege gebleven.

Onder dankzegging in de verzameling handschriften.

4°. Voegt bij de vroeger ontvangen afschriften van de correspondentie tusschen Dr. Kohlbrugge en het Berlijnsche Hilfscomité, ter zake van de voorgenomen Sumbawa-expeditie nog copieën van later gewisselde schrifturen.

In het archief van den Secretaris bij de Notulen van November des vorigen jaars.

5°. Biedt aan, in hoedanigheid van gewezen Secretaris van de sedert ontbonden Hoofdcommissie in Nederlandsch Indië voor het Nationaal Huldeblijk aan H. M. de Koninginweduwe Regentes, het archief van genoemde Commissie.

Wordt in bewaring aanvaard.

6°. Releveert, dat bij de Tĕnggĕrsche bevolking een bijna volkomen afwezigheid van alle industrie bestaat, en dat bij die bevolking nog de herinnering voortleeft aan den tijd, toen zij zich nog in boomschors kleedde.

Het Directielid de heer VORDERMAN doet hierbij opmerken, dat hem nog eene plaats op Java bekend is, waar volgens overoude gewoonte door de mannen kleederen gedragen worden uit reepjes bamboe vervaardigd. Het is de geïsoleerde bergdesa Mergoloenggo, district Kaliwiro, in de afdeeling Lĕdok der residentie Bagelen.

Toen in 1890 de Moengkoeng waterleiding gegraven werd, kwamen de heerendienstplichtigen uit Mergoloenggo in hun eigenaardige kleeding op, tot hilariteit van de overige Javanen.

Zij droegen een gewoon kort broekje, *katok*, van geweven katoen, dat bedekt was door een korte kain van geweven bamboereepjes. Hun bovenkleeding had in vorm eenige overeenkomst met een frac, was uit dezelfde stof vervaardigd en droeg den naam *klambi woeloeh* of *klambi gandoel*.

De mouwen van een dergelijke klambi zijn erg wijd en het kleedingstuk bezit vóórzakken tot opberging van teerkost en achterzakken, die vroeger gebruikt werden om jonge bamboeuitspruitsels *rĕboeng*, aldaar *boeng* genoemd, in op te bergen, wanneer zij die in het bosch tot voedingsmiddel verzameld hadden.

Naar de reden van hun eigenaardige kleederdracht ondervraagd, werd opgegeven, dat zij die boven katoenen baadjes prefereerden, dat de als kuitendekker fungeerende slippen hen tegen het indringen van doorns beveiligden en dat die

kleeding bij hevige regens niet aan het lichaam plakte, zooals katoenen kleederen doen wanneer zij nat worden.

Niet alle soorten van bamboe leenen zich tot het vervaardigen van dergelijke kleedingstukken.

De daartoe geschikte is de *bamboe woeloeh*, die vroeger, vóórdat de bosschen in Bagelen uitgeroeid waren, in de hoogere bergstreken algemeen voorkwam. Hare geledingen zijn zeer lang en zij is tot het vervaardigen der kleedingstukken eerst te gebruiken 5 maanden, nadat zij uitgesproten is. Die periode van groei heet plaatselijk *mĕtjoeti*, afgeleid van *petjoet*, zweep, omdat de halmen zelfs bij weinig wind veerkrachtig zwiepen. Tot gebruik worden de gekapte halmen van de groene opperhuid (*inis*) ontdaan en in 8 à 10 deelen longitudinaal gespleten, en vervolgens tangentiaal tot dunne reepjes verwerkt, die eerst geklopt, daarna uitgewasschen en eindelijk in de zon gedroogd worden. Dit materiaal wordt op een weeftoestel door de vrouwen geweven, welk toestel niet *nenoen* heet, zooals het gewone dat voor katoenen kleederen dient, doch *ngintjing* genoemd wordt.

Informatie.

7°. Doet opmerken, met betrekking tot de mededeeling sub 11 op p. 203 van de Notulen des vorigen jaars voorkomende, dat spreker bij een, tijdens zijne aanwezigheid te Tosari gesloten huwelijk, door een zijns inziens bevoegd en betrouwbaar persoon er op heeft doen letten, of er nevens de Tĕngĕrsche formules, door den Hoofd-doekoen ook islâmsche werden gebezigd; dit was bij het bedoelde huwelijk evenwel niet het geval.

Informatie.

8°. Stelt voor, dat den Heer C. H. Siegel, Opziener bij het boschwezen te Tosari, de dank der Directie worde betuigd voor de aan spreker verleende hulp.

Conform.

9°. Rapporteert, dat het onderhoud van Boro-boedoer te

wenschen overlaat (vergelijk Not. Dec. '98 V 4° p. 200); het onkruid wordt niet voldoende uitgeroeid. Op een enkele plaats wordt een uitbottende waringinboom aangetroffen. Verscheidene figuren zijn met krijt besmeerd. Twijfel is geoorloofd, of de bewaker wel elken dag het monument inspecteert, hetgeen voor te schrijven ware.

Wordt besloten deze aangelegenheid te brengen onder de aandacht van den Heer Resident van Kedoe.

10°. Constateert ook zijnerzijds de ergerlijke verwaarloozing van de tjandi Kali Bĕning. De Archeologische Vereeniging te Jogjakarta laat zich aan dit schoone bouwwerk hoegenaamd niets gelegen liggen. De top is een woud geworden; de boomen moeten naar spreker's meening met chemische middelen gedood worden. Wanneer er niet spoedig gehandeld wordt, gaat de tjandi onherroepelijk verloren.

Ook het onderhoud van het naburige tjandi Sari, alsook van het Brambanan ruïnencomplex laat te wenschen over in zoover, dat er veel onkruid tusschen de steenen groeit. Volgens den opzichter Vervoet weigeren de koelies aldaar te werken, omdat een hunner onlangs door een afrollenden steen is gedood. De omgeving der tempels wordt ontsierd door twee witte pilaren, die de grensscheiding tusschen Jogja en Solo aangeven; het ware te wenschen, dat die pilaren in ieder geval door een gedekte kleur minder in het oogvallend werden gemaakt.

Zekere Fr. Wanders, administrateur in Duitsch Nieuw Guinea heeft op 12 November 1898 twee stukken van basreliefs van tjandi Sewoe (Oostfront) medegenomen en zulks volgens verklaring van den reeds genoemden opzichter Vervoet en van den halte-chef van Brambanan.

Wordt besloten den Heer Resident van Jogjakarta met bovenstaande opmerkingen in kennis te stellen en het medenemen van basreliefs aan de Hooge Regeering te signaleeren.

11°. Vraagt of er iets bekend is aangaande schaamdeel-

platen, met ketting en slot bevestigd, op de Oostkust van Sumatra voorkomende, en aldaar *kekep* genoemd, dienende om de maagdom van jonge meisjes te verzekeren. Bij de discussie, die hierover ontstaat, wordt bij analogie gewezen op de zoogenaamde ceintures de chasteté, in de middeleeuwen in Europa in gebruik, en o.a. bewaard in het Musée Cluny te Parijs.

Wordt besloten een exemplaar aan den betrokken Resident aan te vragen voor 's Genootschaps Museum.

12°. Vraagt of reeds iets gepubliceerd is aangaande vereenigingen in de desa van *botjah angon* (herdersjongens), aangaande vereenigingen van jongelingen, *sinoman* genoemd en van meisjes, *biodo* geheeten. De herdersjongens hebben een hoofd, meestal de zoon van een aanzienlijke, waarvan de aanwijzing geschiedt door het dorpshoofd, na raadpleging der jongens. Hij krijgt van den Petinggi eene aanstelling op papier, die hij in een *boemboeng* (bamboekoker) bewaart. Zijn werk is het geven van aanwijzingen omtrent het weiden van koeien, karbouwen, geiten, enz. Hij voert een rood vlaggetje, dat hij altijd aan een stok gehecht, bij zich draagt; ontmoet hij een hoofd dan ontplooit hij het vlaggetje.

De herdersjongens bewaken de koekraal om beurten, op aanwijzing van hun hoofd. Zij moeten dan in de kraal op een *goeboeg* slapen. Verder is het werk der jongens om bij feestelijkheden voor pisangbladeren te zorgen. Hunne verdienten zijn, dat ze mede genieten van de voordeelen, die het bezit van vee afwerpt; b.v. wanneer een geit twee jongen werpt, krijgt de bewaker er één, de eerste maal een bokje, de andere maal een geitje. Voordeelen van het hoofd zijn vrijdom van weiden en grassnijden. Wanneer iemand uit de desa met eene vrouw uit eene andere desa trouwt, en de jonge vrouw in optocht wordt overgebracht naar hare nieuwe woning, dan gaat er iemand voor aan den stoet, die vruchten, jonge klappers, enz. draagt; deze zijn bestemd voor de *botjah angon*, die anders het binnenkomen van de bruid beletten (Vergel.

v. d. Chijs catal. der ethnol. verzameling, supplement 1894 No. 5650; Snouck Hurgronje, Atjeh dl. 1. p. 353 al. 3.4).

De *Sinoman* is een vereeniging van jongelieden, die nog geen *gogol* (ongeveer gelijk eigengeërfden) zijn. Deze hebben een hoofd, op dezelfde wijze aangewezen als bij de vereenigingen van botjah angon. De Sinoman heeft te zorgen voor een deel der desawegen, en bij feesten moet zij materieel halen en ander werk verrichten, waarvoor zij met eetwaren beloond wordt. Wanneer de desaman een feest wil geven, vraagt hij b.v. 6 sinoman leden aan den Petinggi, die dan het hoofd der sinoman gelast die te leveren, doch ze zelf niet mag aanwijzen.

De *biodo* of vereenigingen van jonge meisjes staan ook onder een hoofd, op dezelfde wijze als bij de botjah angon. De leden dier vereenigingen hebben alleen iets te doen bij slametan's, zooals koken, klaarmaken van *toempangs* (rijstkegels), waterhalen, rijst wasschen. Wanneer de leden trouwen houden zij van zelf op tot de biodo te behooren.

In het Tĕnggĕrgebied vindt men slechts sporen van deze vereenigingen.

Uit de hieruit voortgevloeide discussie blijkt, dat vereenigingen als de hier bedoelde, wèl in de litteratuur bekend zijn (zie o. a. de Indische Gids 1891), doch wordt desniettemin de opname van deze mededeelingen in de Notulen wenschelijk geacht. De Heer Snouck Hurgronje, deelt aangaande dit onderwerp nog mede, dat *sinoman* vereenigingen overal op Java voorkomen, terwijl in Menes (Bantam) eveneens vereenigingen van jonge mannen bestaan (*landjang*), die bij allerlei gelegenheden, o. a. bij bruiloftsfeesten zekere diensten bewijzen en bij de slametan alsdan op een afzonderlijke plaats als gasten moeten aanzitten.

13°. Biedt aan, namens den Heer Dr. J. H. F. Kohlbrugge diens opstel getiteld: Die Tĕnggĕresen. Ein ur-malaisches Hinduvolk auf Java.

In rondlezing.

Directievergadering van Maandag 10 April 1899.

Tegenwoordig zijn de Heeren Mr. J. C. MULOCK HOUWER, President, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, Dr. J. L. A. BRANDES, Dr. C. SNOUCK HURGRONJE, A. G. VORDERMAN, H. M. LA CHAPELLE, Dr. G. A. J. HAZEU en Mr. L. SERRURIER, Secretaris.

Afwezig de Heer Mr. J. H. ABENDANON.

I. Na opening dezer vergadering door den President worden de notulen der beide vorige goedgekeurd en de na te vermelden ingekomen stukken achtereenvolgens aan de orde gesteld:

a. Extract uit het Register der besluiten van den Gouverneur Generaal, dd. 27 Maart ll. No. 8, behelzende verschillende dispositiën op een verzoekschrift van de Vereeniging tot het oprichten eener bibliotheek, in de eerste plaats voor bestuur en rechtspraak, te Weltevreden (Batavia), gedagteekend Augustus 1898.

In rondlezing.

b. Renvooi van den Heer Directeur van O. E. N., dd. 21 Maart ll. No. 7270, houdende aanbieding van voorwerpen, in de afdeeling Ledok, res. Bagelen gevonden, met een daarbij overgelegd politierapport model A en twee teekeningen.

Als boven.

c. Renvooi alsvoren, dd. 10 April ll., No. 8989, ter aanbieding en ten geleide van eenige oudheidkundige voorwer-

pen, in het regentschap Pasoeroean in den grond gevonden, met verzoek om bericht.

In handen van den Heer Conservator der archeologische verzameling.

d. Missive van den Heer Directeur van Justitie, dd. 24 Maart ll., No. 2278, ten geleide van een exemplaar van het boekwerk, getiteld: De Militaire strafgevangenis, tevens huis van detentie te Tjimahi, alsmede beschouwingen over het militair strafstelsel, op grond van crimineel anthropologische en psychiatrische onderzoekingen bij de gestraften aldaar, door den Officier van gezondheid J. H. ANSCHUTZ; eerste gedeelte.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

e. Missive van den Heer Commandant der Zeemacht en Chef van het Departement der Marine in Nederlandsch Indië, dd. 25 Maart ll., No. 3255, ten geleide tegen ontvangstbewijs van een exemplaar van de Kaart van den Riouw-archipel, straat Riouw, 1898 en van de Schetskaart van Ned. Oost Indië, 1898, benevens van den Zeemansgids voor den O. I. Archipel, deel I, 1899 mitsgaders een boekwerk, getiteld: Oostkust Sumatra, enz. 1898.

Bibliotheek.

f. Brief van het Bestuur der Koninklijke Natuurkundige Vereeniging in Ned. Indië alhier, dd. 14 Maart ll., No 236, houdende aanvaarding onder dankzegging van eenige kiezen (zie Not. Jan. '99 IV 3°).

Informatie.

g. Brief van den Senaat der Rijks-universiteit te Groningen, dd. 7 Maart ll., ongend., houdende gunstige beschikking, voorzoover het mogelijk blijkt op dezerzijds gedaan verzoek, om toezending van de aan die Universiteit verdedigde proefschriften (zie Not. Nov. 98' V 1°).

Informatie.

h. Brief van den Secretaris van den Senaat der Rijksuniversiteit te Leiden, dd. 25 Februari ll., No. 34, houdende bericht dat de Senaat van die Instelling geene beschikking heeft over de aldaar verdedigde proefschriften; doch dat schrijver persoonlijk bij den Directeur der Bibliotheek te Leiden ons verzoek heeft ondersteund, en de toezegging ontvangen, dat zooveel mogelijk daaraan zal worden voldaan.

Wordt besloten 's Genootschaps boekverzameling bij gemelden Directeur aan te bevelen.

i. Brief van de Bijzondere Commissie voor Groep XVII der Nederlandsche Afdeeling van de Wereldtentoonstelling in 1900 te Parijs, gedagteekend 's Gravenhage 25 Januari 1899, met verzoek om inzending onzer na 1883 verschreven publicaties en van een beknopt overzicht van hetgeen na dat jaar door ons Genootschap op wetenschappelijk gebied is verricht.

Brief van den Voorzitter der Eerste Sectie van de Nederlandsch-indische Commissie voor bedoelde Tentoonstelling, gedagteekend Batavia 10 April 1899, waarin de medewerking onzer Directie wordt verzocht tot het samenstellen van een overzicht van den intellectueelen vooruitgang van deze gewesten sedert het jaar 1883, speciaal wat betreft de vermeerdering onzer kennis op archeologisch, historisch en ethnographisch gebied. Bij laatstbedoeld schrijven is gevoegd eene circulaire van den gedelegeerde van de Centrale Commissie voor meerbedoelde Wereldtentoonstelling, gedagteekend Batavia 21 Januari 1899, waarin eenige aanwijzingen worden gegeven omtrent vorm, inhoud en bestemming der verwachte wetenschappelijke en statistische mededeelingen.

In rondlezing.

j. Brief van de Administratie der Sumatra-courant, gedagteekend Padang 13 Maart 1899, houdende bericht, dat onder de papieren van den Heer L. N. H. A. CHATELIN Sr., Chef dier administratie, gevonden is een aan onze Directie

geadresseerd pakket, inhoudende de Sumatra-courant van 1892 en 1893, die bij onderzoek zijn gebleken indertijd van onzentwege te zijn aangevraagd. Bedoeld pakket is sedert naar Batavia opgezonden, benevens drie boekjes, zijnde overdrukken uit de Sumatra-courant.

Op verzoek van den Bibliothecaris wordt besloten onder dankzegging te berichten, dat van de genoemde jaargangen geen volledig exemplaar is ontvangen, met verzoek om nadere aanvulling, indien mogelijk.

II. De Voorzitter:

1°. Stelt aan de orde:

a. den brief van den Gep. Generaal-majoor J. PH. ERMELING, ten geleide van het extract verzoekschrift van Ngabehi Lawal met de photographieën der poesaka's (zie Not. Mrt. '99 I *j*.).

Aangeteekend op den rondlezingstaat, dat de, onder die poesaka's zich bevindende krissen, blijkbaar Boegineesche krissen zijn. Wordt besloten onder dankzegging aan den schenker, het extract te hechten aan de minute der Notulen en de photographieën in de betrekkelijke verzameling te deponeeren.

b. den brief van den Heer ANT. A. PENNINGS te Lebak over oudheden in de desa Tjandi (zie Not. Mrt. '99 I *k*).

Wordt besloten de opzending van alle beelden te verzoeken aan het adres van het Departement van Onderwijs E. en N.

2°. Bericht dat uit de rondlezing terug zijn:

aa. DR. PH. S. VAN RONKEL. Over den invloed van de Arabische syntaxis op de maleische (zie Not. Mrt. '99 IV 3°).

In handen van de Redactie van het Tijdschrift.

bb. J. KNEBEL. Desalegenden van Panaraga (zie Not. Mrt. '99 IX).

Als boven.

cc. Overleveringen uit de doesoen Tanah Pilih, marga Benoea Kling in de Pasĕmahlanden (zie Not. Feb. '99 I *m*)

Wordt besloten, conform de op den rondlezingstaat uitgebrachte adviezen, het handschrift niet te publiceeren; doch hetzelve op te nemen in 's Genootschaps handschriftenverzameling.

dd. ALB. C. KRUIJT. De adoptie in verband met het matriarchaat bij de Toradja's van Midden Celebes (zie Not. Feb. '99 VI, 8°).

In handen der Redactie van het Tijdschrift. De Heer SERRURIER maakt naar aanleiding van dit opstel eene gelijksoortige opmerking, als reeds door hem ten aanzien van het opstel des Heeren VAN DINTER onder de aandacht der Directie is gebracht; hij stelt zich voor die bezwaren gelijktijdig in het Tijdschrift te bespreken.

ee. DR. J. H. F. KOHLBRUGGE. Die Tenggeresen, ein ur-malaisches Hinduvolk auf Java (zie Not. Mrt. '99 V 13°.)

Naar aanleiding van de verschillende adviezen op den rondlezingstaat wordt wel is waar in beginsel besloten dit opstel in het Tijdschrift te publiceeren, doch aan President en Secretaris verzocht den schrijver in overweging te geven, vooreerst den titel te wijzigen en in verband daarmede te laten vervallen al hetgeen op de vermoedelijke afkomst der Tenggereezen in het opstel is vermeld, als zijnde niet langer houdbaar na de ontcijfering door DR. BRANDES van de koperen plaat van Tengger (zie Not. Mrt. '99 VI 3° p. 64—69), hetwelk den Heer KOHLBRUGGE nog niet bekend kon zijn, en voorts om de noten, javaansche etymologieën bevattende, te supprimeeren, terwijl de spelling der javaansche woorden de noodige correctie zal moeten ondergaan. Ten slotte zal

den Heer KOHLBRUGGE nog worden verzocht een afschrift voor onze verzameling te willen zenden van den tekst van het wisselgesprek tusschen de getuigen bij een huwelijk, waarvan in zijn opstel melding wordt gemaakt.

ff. DR. F. DE HAAN. Jacobijnen te Batavia (Not. Mrt. '99 II—III 4° *aa*).

Op de spoedshalve bij particulier schrijven van den Secretaris aan den Heer DE HAAN kenbaar gemaakte bedenkingen, is een in minder aangename termen gesteld antwoord ingekomen. Wordt besloten den Heer DE HAAN te berichten, dat hij zich omtrent de bedoeling dier bedenkingen ten eenenmale heeft vergist, en deze niet anders zijn dan wenken welke de Directie — en niet, gelijk de Heer DE HAAN zegt „een criticus" — meende in het belang zijner overigens gewaardeerde studie onder zijne aandacht te moeten brengen; zoodat die studie desverkiezende onveranderd zal worden opgenomen, waartoe zij in handen der redactie van het Tijdschrift wordt gesteld.

III. De Heer VAN DER CHIJS:

1°. Bericht omtrent de in zijne handen gestelde munten (zie Not. Mrt. '99 I *p*), dat daarvan eene door hem is uitgehouden voor het Numismatisch Kabinet voor *f* 2.50.
Informatie.

2°. Deelt mede, dat door hem ondershands is ontvangen de terugbetaling van vrachtkosten van de collectie oudheden DE ROOY, ten bedrage van *f* 98.43 (zie Not. Mrt. '99 II III 5°), zoodat verdere correspondentie over deze zaak onnoodig is.
Informatie.

3°. Vraagt toestemming om drie nieuwe boekenrekken te laten aanmaken voor *f* 160.— per stuk en de begrooting voor de bibliotheek daartoe met *f* 480.— te verhoogen.
Conform.

IV. De Secretaris:

1°. Vraagt machtiging om te laten drukken 300 exemplaren van het extract uit 's Genootschaps Reglement, ter voorloopige kennisneming door personen, die tot toetreding worden uitgenoodigd, alsmede goedkeuring van den aanmaak van drie stellen autographische circulaires.
Conform.

2°. Vraagt machtiging om de oplaag der Notulen (650 exemplaren) te vergrooten, indien dat op een gegeven oogenblik noodig, blijkt bij eventueele uitbreiding van het ledental; spreker acht het wenchelijk daaromtrent tusschentijds te kunnen beslissen.
Na bestrijding van dit voorstel door den Heer VAN DER CHIJS, wordt bij stemming besloten deze aangelegenheid aan den Secretaris ter beslissing over te laten.

3°. Stelt voor, den hem toegevcegden inlandschen bediende *f* 1.— per maand opslag te geven, wegens meerdere werkzaamheden dan de andere bedienden.
Bij stemming wordt hiertoe besloten.

4°. Geeft in overweging de Société des études japonaises, enz. te Parijs alsmede het Institut ethnographique aldaar af te voeren van de lijst der instellingen waarmede het Genootschap in ruiling staat; de aan eerstgenoemde Vereeniging toegezonden publicaties zijn als onbestelbaar teruggekomen, en van de tweede is sedert het jaar 1885 niets in ruil ontvangen.
Conform.

5°. Geeft in overweging, dat voortaan geen instellingen of leden meer van de lijst zullen worden afgevoerd, dan krachtens besluit van de vergadering, en zulks ten einde vergissingen en verwarringen te voorkomen. Ook worde

de maatregel uitgestrekt tot hen, die zonder kennisgeving naar Europa vertrekken en als zoodanig ophouden Lid van het Genootschap te zijn.

Conform.

6°. Vraagt, met het oog op de toezending van drukwerken, of de Heer K. E. C. GROEN te Toewal (Kei-eilanden), wiens naam op de lijst der Leden van den Thesaurier is doorgehaald, al of niet moet geacht worden Lid van het Genootschap te zijn.

Uit de hieruit voortspruitende discussie blijkt, dat geen gelden per postkwitantie te Toewal kunnen worden ingevorderd en alzoo de contributie onbetaald gebleven is. Wordt besloten, alvorens met de toezending van edita voort te gaan, den Heer GROEN te verzoeken het verschuldigde over te zenden.

7°. Brengt ter tafel twee opstellen van Dr. N. ADRIANI te Posso; het eene getiteld *maka*, *naka*, *paka* in het Baree en eenige verwante talen, het andere: de legende van Menoti-noti, alsmede een opstel van den Heer A. F. VON DEWALL alhier, getiteld: Verklaring van de beteekenis der maleische woorden *tĕboes* en *oemban*.

Aangezien deze stukken, tusschentijds ingekomen reeds zijn goedgekeurd door de Heeren SNOUCK HURGRONJE, BRANDES en HAZEU, wordt tot opneming in het Tijdschrift besloten en worden de stukken in handen der Redactie gesteld.

V. De Heer BRANDES:

1°. Geeft in overweging, de indertijd onder zijn toezicht vervaardigde taalkaart van de Minahassa te verspreiden zoolang de voorraad strekt.

Conform.

2°. Stelt voor, het bedrag van *f* 450.—, waarmede de begrooting van de Bibliotheek over dit jaar is verhoogd

(zie Not. Feb. 99 p. 33 en 34), te besteden voor aankoop van een exemplaar van de in half lederen band in den handel gebrachte editie der Encyclopaedia Britannica en van een exemplaar der fransche encyclopedie van LA ROUSSE.

Wordt bij stemming hiertoe besloten.

3°. Biedt aan eene concordantie van de oudheden in 's Genootschaps Museum, beschreven in GROENEVELDT's catalogus en afgebeeld in den vroegeren catalogus van Dr. W. R. VAN HOEVELL en R. FRIEDERICH.

Wordt besloten dit stuk als bijlage III achter de Notulen te doen afdrukken.

4°. Deelt mede uit een particulier schrijven van 's Genootschaps Lid, den Heer L. C. WESTENENK te Sawah Loento, Tanah Datar (Pad. Bovenlanden), dat indertijd papierafdrukken van een beschreven steen in Si Goentoer zijn gemaakt voor den Heer Resident HOOGKAMER, doch dat deze papierafdrukken schijnen te zijn verloren gegaan en dat de schrijver aanbiedt ze opnieuw te laten maken tegen vergoeding der kosten, die *f* 60.— à *f* 80.— zullen bedragen.

Wordt besloten, den Heer WESTENENK te schrijven dat van zijn aanbod gaarne zal worden gebruik gemaakt.

5°. Deelt mede, dat door hem in samenwerking met den Heer HAZEU eene lijst is opgesteld van de namen eener in 's Genootschaps Museum aanwezige collectie batikpatronen, en dat afwrijvingen zijn vervaardigd op chineesch papier met zwarte was van de in datzelfde Museum aanwezige batikstempels, welk een en ander aan den Heer ROUFFAER is toegezonden (zie Not. Mrt. '99 VII 4°). Wat de door den Heer ROUFFAER bedoelde Bantamsche kains betreft, zoo kan volgens den Heer VAN DER CHIJS niet met volle zekerheid worden opgegeven, dat zij inderdaad van Bantam afkomstig zijn.

Bij de discussie, die hierover plaats vindt wordt besloten, den Heer ROUFFAER te schrijven, dat dezerzijds volkomen

bereidwilligheid bestaat, om medewerking te verleenen; doch dat er bezwaar is om voorwerpen uit 's Genootschaps Museum naar Nederland over te zenden, terwijl het doen afteekenen van de voornaamste patronen afstuit op de onmogelijkheid die er bestaat voor personen, die geen speciale studie van het onderwerp hebben gemaakt, om te beslissen welke patronen de voornaamste zijn. De Directie verklaart zich in deze onbevoegd en weet ook niet tot wien zij zich voor nadere inlichting in deze zou moeten wenden.

VI. De Heer SNOUCK HURGRONJE biedt aan namens 's Genootschaps Buitengewoon Lid SAJID OETHMAN BIN ABDALLAH alhier, eene door hem geschreven en ten zijnent gedrukte brochure ter bestrijding van het misbruik van apostasie door vrouwen, die van hare mannen gescheiden willen worden.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

VII. De Heer VORDERMAN:

1°. Biedt aan ten geschenke eenige op zijne laatste reis over Java, in Noord Bantam en Indramajoe verzamelde oorknoppen van vrouwen, waaronder een paar dat den vorm van een opgerold pisangblad in zilver nabootst.

Onder dankzegging in het Ethnographisch Museum.

2°. Komt terug op zijne vroeger geuite klacht (zie Not. '99 Febr. VII en Mrt. VIII 1°.) en, enz.

Spreker stelt voor, dat eene Commissie worde benoemd, om ingevolge art. 17 van het Reglement van Orde bepalingen te ontwerpen tot regeling van het toezicht op de bedienden.

Bij de discussie, die zich hierover ontspint blijkt meer en meer de moeilijkheid om dit toezicht aan geschreven bepalingen te binden. In het licht wordt gesteld, dat de beste regeling onvoldoende is, wanneer tusschen Directie-

leden niet eene onderlinge welwillendheid wordt in acht genomen. Bij stemming wordt daarom het voorstel verworpen, doch tevens bepaald, dat Directieleden die over 's Genootschaps personeel gezag voeren, zich zullen onthouden van het doen toekomen aan mededirectieleden van minder aangename mondelinge mededeelingen door tusschenkomst van dat personeel.

VIII. De Heer LA CHAPELLE deelt mede, dat in de residentie Bali en Lombok bij ons Bestuur stalen stempels voor documenten op lontarblad in gebruik zijn, waarmede die documenten als het ware gezegeld worden en acht het wenschelijk, dat den betrokken Resident om toezending van een paar afdrukken worde verzocht.

Conform.

IX. Worden benoemd: tot correspondeerend Lid de Heer G. P. ROUFFAER te 's Gravenhage, en tot gewoon Lid de Heer H. R. DE VRIES, Directeur der Ned-Indische Levensverzekering en Lijfrente Maatschappij alhier.

Worden afgevoerd van de Ledenlijst op verzoek de Heeren J. BALLOT alhier en W. A. SCHNEIDER te Semarang; alsmede de Heer H. A. DE GROOT te Soekanegara, die reeds in September 1897 voor zijn lidmaatschap had bedankt, doch abusievelijk steeds als lid is vermeld gebleven. Voorts wegens vertrek de Heeren J. CEULEERS, K. W. GISOLF, P. J. KOOREMAN, A. P. VAN RIJN.

Niets meer te behandelen zijnde en niemand meer het woord verlangende, wordt deze vergadering door den President gesloten.

De President,
J. C. MULOCK HOUWER.
De Secretaris,
SERRURIER.

Directievergadering van Maandag 1 Mei 1899.

Tegenwoordig zijn de Heeren Mr. J. C. Mulock Houwer, President, Dr. J. L. A. Brandes, Dr. C. Snouck Hurgronje, H. M. la Chapelle, Mr. J. H. Abendanon, Dr. G. A. J. Hazeu en Mr. L. Serrurier, Secretaris.

Afwezig de Heeren Mr. J. A. van der Chijs en A. G. Vorderman.

I. Na opening dezer vergadering door den President, worden de Notulen der vorige goedgekeurd en de hierna te vermelden ingekomen stukken achtereenvolgens aan de orde gesteld:

a. Renvooi van den Heer Directeur van Onderwijs E. N., dd. 12 April ll., No. 9148, ter aanbieding van twee groote gongs, tien bonangs en een kĕtoeq, van ieder van welke een exemplaar ter bezichtiging wordt aangeboden; alle op den 7en Maart ll. door den inlander Kromomedjo van de desa Bogem, district Soekoredjo der res. Kĕdiri bij het bewerken zijner tĕgalvelden in den grond gevonden.

Wordt besloten, onder terugzending der genoemde muziekinstrumenten, te adviseeren tot aankoop ten behoeve van 's Rijks Museum van Oudheden of subsidiair voor 's Rijks Ethnographisch Museum.

b. Renvooi alsvoren, dd. 20 April ll., No. 9838, ter aanbieding van eene verzameling van 22 stuks oudheidkundige voorwerpen, als 4 kandelaars, 1 wierookbrander, 1 waterschepper, 2 ketels, 1 emmer, 1 rijstketel, 1 braadpan, 7 presenteerbladen (waaronder een met inscriptie), 1 kopje en

3 schotels, alles van koper en door den inlander Wirodimedjo, bekel van de desa Soekoewoewoeh, onderdistrict Djoemo, afd. Temanggoeng, res. Kedoe in den grond gevonden.

Wordt besloten opzending dezer oudheden te verzoeken.

c. Missive van den Heer Resident van Soerabaja, dd. 14 April ll., No. 6252/37, ter aanbieding van een brief van den Regent van Modjokĕrto aan den Assistent-resident van Djombang van den 25 Februari A°. P°. No. 476/5 en twee der bijlagen van de Missive van dien Afdeelingschef van 22 Februari ll., No. 884/31, zijnde de derde, een exemplaar van de Soerabaja Courant van 21 Februari A° P°, No. 42 niet meer beschikbaar, onder aanteekening dat verdere stukken of correspondentiën omtrent de opgravingen in de doekoeh Kĕdaton, desa Trawoelan, niet bekend zijn (zie Notulen Mrt. '99 I *h*).

In rondlezing.

d. Dienstbriefkaart van den Heer Resident van Jogjakarta, dd. 20 April ll., No. 822/33, met verzoek om opgave hoe groot elk patroon van de aan het Jogjasche Hof gebruikelijke batiksoorten zal moeten zijn, aangezien voor de vervaardiging daarvan het kostende zal moeten worden vergoed.

Wordt besloten te antwoorden, dat het der Directie aangenaam zal zijn die patronen te mogen ontvangen ter grootte van een zakdoek, en met den naam van het patroon in javaansch karakter in den rand gebatikt, zooals indertijd de Heer Dr. Groneman eene collectie batiks voor 's Rijks Ethnographisch Museum heeft doen aanmaken; enz.

e. Brief van het Genootschapslid, den Heer P. M. L. de Bruijn Prince, Resident te Magĕlang, dd. 14 April ll. ter aanbieding van drie photographieën betreffende de restauratie van den Mendoettempel.

Wordt besloten den schenker voor de bijzonder fraai uitgevoerde photographieën den welgemeenden dank der Directie aan te bieden.

f. Brief van Raden Mas OETOYO te Boewaran, dd. 14 April ll., eenige nadere inlichtingen bevattende aangaande de beide laatste van de lijst der Kalangwoorden (zie Notulen Febr. '99 I, j°. Jan. '99 III 2°). De Heer Dr. BRANDES heeft na de verkregen inlichtingen eene nota opgesteld, waarin het periodiek terugkeeren van het feest Goemreg-Galoengan bij de Kalangs door berekening op de pawoekontafel nader wordt geconstateerd.

Wordt besloten de verkregen inlichtingen achter de lijst van Kalangwoorden onder de bijlagen op te nemen (Bijlage IV).

g. Brief van den Heer Directeur der Universiteitsbibliotheek te Leiden, dd. 17 Maart ll., inhoudende het verzoek om opgave, welke proefschriften — nl. uit welke vakken — voornamelijk door onze Directie worden verlangd. Na ontvangst dier opgave zal schrijver ten verzoeke van Rector en Senaat der Rijks-universiteit aldaar ten behoeve onzer bibliotheek eene verzameling der oudere proefschriften bijeenbrengen.

Wordt besloten om onder aanbeveling te berichten, dat alle proefschriften kunnen geacht worden in onze bibliotheek op hunne plaats te zijn, met uitzondering van die, welke medische, natuurhistorische of mathematische wetenschappen betreffen, tenzij het onderwerp speciaal op Nederlandsch Indië mocht betrekking hebben (verg. Not. April '99 I *h*).

h. Brief van 's Genootschaps Eerelid, den Heer Mr. N. P. VAN DEN BERG te Amsterdam, dd. 31 Maart ll., ten geleide van een exemplaar der medaille, ter herinnering aan de minderjarigheid van H. M. DE KONINGIN en het Regentschap van H. M. DE KONINGIN MOEDER (zie Not. Jan. '99 V 2°).

Onder dankzegging in het Numismatisch Kabinet.

i. Brief van 's Genootschaps Lid den Heer J. P. MOQUETTE te Sidhoardjo, dd. 7 April ll., met bericht, dat het gevraagde gouden plaatje (zie Not. Jan. '99 IV 4°. p. 10) voor de oudheidkundige verzameling wordt afgestaan.

Onder dankbetuiging aanvaard, en geïnventariseerd onder No. 788 *a*.

j. Brief van Mevrouw de weduwe S. DER KINDEREN- DE PAULY, dd. 29 Maart ll., houdende dankbetuiging voor het dezerzijds toegezonden rouwbeklag (zie Not. Jan. '99 I°).
Informatie.

k. Brief van den Heer Directeur der Mijnbouw Maatschappij Redjang-Lebong, dd. 10 April ll., inhoudende bericht, dat het verslag over 1898 ten behoeve onzer bibliotheek wordt toegezonden en dat voortaan geregeld de verslagen zullen worden gezonden van alle maatschappijen, waarvan Heeren ERDMANN en SIELCKEN Directeuren zijn.
Informatie.

l. Brief van den Colonial Secretary te Singapore, dd. 20 April ll., Agenda: Malacca 5078/99, houdende aanbieding van een exemplaar van het werk getiteld: the Malacca Church Record, compiled by the Reverend THOMAS J. HARDY.
Informatie.

m. Brief van de University of Kansas, gedagteekend Lawrence, Kansas U. S. A., January 1899, met verzoek om ruiling van edita.

Aangezien uit de bijgevoegde inhoudsopgave der verschenen publicatiën blijkt, dat deze zich bijna uitsluitend bewegen op het gebied der natuurhistorische en mathematische wetenschappen, wordt besloten den brief te zenden aan het Bestuur der Koninklijke Natuurkundige Vereeniging alhier, met verzoek dien als aan zich gericht te willen beschouwen.

n. Brief van den Heer L. FINOT, Directeur de la Mission archéologique d' Indo Chine, gedagteekend Saigon 6 Augustus 1899, waarin onder bijvoeging van een gedrukt exemplaar van het reglement dier Mission, vastgesteld door den Gouverneur Generaal van Indo China, in dato 15 December 1898, de

aandacht van de Directie op die stichting wordt gevestigd, die zoowel het wetenschappelijk onderzoek, als het onderwijs der archeologische en palaeo-linguistische wetenschappen beoogt, met verzoek om onze edita te ruilen tegen die, welke eventueel door bedoelde Mission zullen worden gepubliceerd.

Wordt besloten aan deze nieuwe instelling, waarvan de Directie veel verwachting heeft, toe te zenden het laatstverschenen deel van 's Genootschaps publicaties, mitsgaders de catalogi, en haar te brengen op de lijst der Genootschappen waarmede wij in ruiling staan; en voorts daarbij te voegen eene lijst der op Nederlandsch Indië betrekkelijke bibliographische werken, welke lijst de Heer Dr. BRANDES zal samenstellen.

II. De Voorzitter stelt aan de orde de ter vorige vergadering in rondlezing gezonden ingekomen stukken:

a. Het Gouvernementsbesluit betreffende de Vereeniging tot het oprichten eener bibliotheek te Weltevreden (Not. Apr. '99 I*a*).

Informatie.

b. Het renvooi van den Heer Directeur van O. E. N., betreffende oudheden uit de afd. Ledok (zie Not. Apr. '99 I*b*).

Wordt op advies van den Heer Conservator der Archeologische Verzameling besloten de opzending te verzoeken van de geheele collectie, tegen betaling van de getaxeerde waarde ad *f* 2.71 en de bijgevoegde teekeningen in die verzameling op te nemen.

c. Ingekomen stukken betreffende de Wereldtentoonstelling te Parijs in 1900 (zie Not. Apr. '99 I*i*).

Wordt besloten aan de eerste Sectie der alhier gevestigde Commissie te antwoorden, dat dezerzijds in beginsel geen bezwaar bestaat tot het verleenen van medewerking, doch dat de werkzaamheden van de leden der Directie van dien aard zijn, dat zij vreezen niet naar behooren aan het verlangen der Commissie te zullen kunnen voldoen.

III. De Heer ABENDANON:

1°. Brengt, mede namens de Heeren HAZEU en BRANDES ter tafel een met redenen omkleed voorstel tot aanstelling van een europeeschen beambte als Amanuensis (zie Not. Feb. '99 II 3° p. 29 j°. II 4° p. 32), waarvoor deze Commissie ad hoc een bepaald persoon op het oog heeft, die zich bereid verklaart minstens tien jaren als zoodanig werkzaam te zullen blijven tegen eene aanvangsbezoldiging van *f* 60.— met, of *f* 75.— zonder vrije woning en met geleidelijke opklimming tot een maximum van *f* 120.— met, of *f* 150.— zonder vrije woning, in de maand. Deze Amanuensis zal alleen door een besluit der Directie worden benoemd en ontslagen. Hij zal worden belast met het inventariseeren der ingekomen voorwerpen, het uitleenen van boeken uit de bibliotheek, het verzenden van in leen gevraagde boeken en van 's Genootschaps edita, het bijhouden der veranderingen in de ledenlijst, het rangschikken en plaatsen der voorwerpen in de verzamelingen, op aanwijzing van de betrokken Conservatoren, het toezicht op de bedienden. Zijn arbeidstijd zal zijn van 's morgens 8 tot 's middags 1 uur, en van 's avonds 5 tot 6 uur. Ieder der met eenigen tak van dienst bij het Genootschap belaste Directieleden zal gedurende een of meer dagen per week over de diensten van den Amanuensis kunnen beschikken, volgens een daarvoor op te maken rooster.

Bij de bespreking van deze aangelegenheid biedt zich de Heer HAZEU aan om, wanneer dit noodig mocht blijken, den Bibliothecaris hulp te verleenen, in stede van den Conservator der archeologische verzameling, dien hij sinds eenigen tijd gedurende één ochtend in de week in zijne werkzaamheden bijstaat. Wordt besloten, alvorens hierover te beslissen, de tegenwoordigheid van den Bibliothecaris af te wachten.

Na voorlezing van het voorstel wordt besloten hetzelve bij de Leden der Directie in rondlezing te zenden.

2°. Biedt aan, namens 's Genootschaps Lid, den Heer J.

KNEBEL te Magĕtan een opstel getiteld: de weertijger op Midden Java, den Javaan naverteld; met een naschrift, bevattende een artikel over hetzelfde onderwerp uit de Bramartani, in javaansch karakter.

In rondlezing.

IV. De Secretaris:

1°. Doet opmerken, dat de afdeeling Bali van 's Genootschaps Ethnographisch Museum onvoldoende van voorwerpen voorzien is, waarvoor ten overvloede door spreker wordt verwezen naar het artikel van den Heer G. P. ROUFFAER over „Kunst" in de Encyclopaedie van Ned. Indië. Spreker geeft in overweging, een zeker bedrag ter beschikking te stellen van den Heer Resident van Bali en Lombok, met verzoek om daarvoor de collectie aan te vullen, en zulks onder toezending van een exemplaar van den catalogus, aangevuld met de, na afsluiting daarvan uit bedoeld gewest verkregen voorwerpen (vergl. Notulen Febr. '98 IX, p. 25).

Hoezeer de vergadering in beginsel zich met het voorstel kan vereenigen, zoo wordt besloten de terugkomst van den Heer PLEIJTE uit Bali af te wachten, ten einde aan de hand van diens inlichtingen bepaalde wenschen te kunnen formuleeren, en voorts door tusschenkomst van de Indische Regeering aan Zijne Excellentie den Minister van Koloniën te verzoeken, om na afloop der Parijsche Wereldtentoonstelling een deel der Regeeringsinzending ten behoeve van 's Genootschaps Ethnographisch Museum te mogen ontvangen, en wel speciaal de op Bali en Lombok bijeengebrachte collectie.

2°. Onder opmerking, dat de tegenwoordige bepalingen omtrent het uitleenen van boeken aan niet-leden oorzaak zijn, dat de bibliotheek van het Genootschap niet in die mate geraadpleegd wordt, als wenschelijk zoude zijn, door hen die zich aan de Indische Instelling alhier voorbereiden voor het Groot Ambtenaarsexamen, stelt voor al. 3 van

art. 11 van het Reglement van Orde aan te vullen als volgt: „deze borgstelling wordt niet gevorderd van hen, die zich „aan de Afdeeling Taal- land- en volkenkunde van Neder„landsch Indië van het Gymnasium Willem III alhier voor„bereiden voor het Groot Ambtenaarsexamen".

Conform.

3°. Onder mededeeling, dat aangaande de verdeeling der fooien moeilijkheden tusschen de bedienden zijn gerezen, stelt voor, dat in alle zalen en doorgangen opschriften zullen worden aangebracht in het hollandsch en maleisch, vermeldende dat de toegang tot de verzamelingen voor ieder kosteloos openstaat.

De Heer SNOUCK HURGRONJE brengt in herinnering dat zoodanige opschriften jaren geleden op de drukkerij van 's Genootschaps Buitengewoon lid SAJJID OETHMAN zijn vervaardigd, doch zoo goed als niet zijn gebruikt en misschien nog wel aan het gebouw voorhanden zijn.

Conform het voorstel besloten.

4°. Toont aan de wenschelijkheid van een duidelijken handwijzer in het nieuwe expositielokaal, ten einde de bezoekers indachtig te maken op de expositiezaal, gelegen achter de handschriftenkamer, althans zoolang de aangevraagde aanmaak van een doorgang niet heeft plaats gehad (Not. Mrt. '99 VIII, 2°).

Wordt besloten een handwijzer ter aangeduider plaatse te doen aanbrengen.

5°. Stelt voor, den Heer Resident van Bagelen te verzoeken om toezending van de door den Heer VORDERMAN gesignaleerde voorwerpen in Not. Mrt. V 6° p. 83, welke voorwerpen in de afdeeling Ledok in gebruik zijn, alsmede van een exemplaar der door spreker in de buurt van Wonosobo opgemerkte, sierlijk uit varenhout gesneden nokbalken van het javaansche huizentype djoglo. De Heer ABENDANON

voegt daarbij als desideraat een exemplaar der in dezelfde afdeeling gebruikelijke kolossale hoeden, die den geheelen rug voor den regen beschermen.

Conform.

6°. Geeft in overweging, in het Tijdschrift onder den titel „Vraagbus" eene rubriek te openen, waarin bij voorkomende gelegenheid wetenschappelijke vragen kunnen worden geplaatst.

Conform.

V. De Secretaris namens den Heer VORDERMAN, biedt aan:

1°. een veiligheidsklep van laboeschil, die op Kangean aan de basis der staartpennen van tamme kippen wordt gebonden, nadat ze door een wilden haan bevrucht zijn geworden, om te verhinderen, dat deze kippen, wanneer zij losloopen, met succes door tamme hanen betreden worden. Plaatselijke naam *ampok*. Over het telen van bastaardhanen, zie VORDERMAN: Bijdrage tot de kennis der vogels van den Kangean archipel, Natuurk. Tijds. van N. I. deel III, p. 204.

Onder dankzegging in de betrekkelijke verzameling.

2°. de teekening van een oude alfoersche grafstede (tiwoekar) in de negorij Kapataran, Minahassa, door S. D. GERUNGAN, geslaagd leerling van de Hoofdenschool, Tondano 1894.

Alsvoren.

VI. De Heer BRANDES:

1°. Rapporteert aangaande de in zijne handen gestelde oudheidkundige voorwerpen uit Pasoeroean (zie Not. Apr. '99 I*c*), dat zij niet voor aankoop in aanmerking komen, noch voor het Genootschap, noch voor eenig Museum in Nederland.

Wordt besloten de voorwerpen onder dankzegging terug te zenden.

2°. Brengt ter tafel een lakafdruk van de inscriptie op een gouden hindoering, luidende: *Çrî datang*, aangeboden door den Heer F. A. Juch te Jogjakarta.

Onder dankzegging in de sphragistische verzameling.

3°. Biedt aan voor 's Genootschaps edita twee verhandelingen; de eene getiteld: Dr. J. Brandes. De inhoud van de groote Hikayat Baktiyar, volgens eene aanteekening van Dr. H. N. van der Tuuk, de andere getiteld: Dr. J. Brandes. Iets over het Papegaaiboek, zooals het bij de Maleiers voorkomt.

In handen van de Redactie van het Tijdschrift.

VII. De Heer Snouck Hurgronje deelt mede, dat hij eerstdaags wederom naar Atjeh vertrekt, en wegens de ongestadigheid van zijn verblijf te Batavia als Directielid wenscht af te treden.

De Heer Abendanon stelt voor dit punt tot de volgende vergadering aan te houden.

De Heer Snouck Hurgronje verlangt, dat deze zaak nog op deze vergadering worde afgedaan en blijft bij zijn voornemen volharden.

De President betuigt den Heer Snouck Hurgronje het leedwezen der Directie, en zegt hem dank voor het vele, dat hij tot bevordering van de belangen des Genootschaps heeft verricht.

VIII. De Heer la Chapelle:

1°. Biedt aan eenige munten voor 's Genootschaps Numismatisch Kabinet.

Onder dankzegging aanvaard.

2°. Brengt ter sprake, dat door de lectuur der in den laatsten tijd in rondlezing gecirculeerd hebbende ethnogra-

phische monographieën, de wenschelijkheid bij hem gerezen is, dat vanwege het Genootschap het zoo volledig mogelijk schema eener zoodanige monographie worde gepubliceerd, opdat eventueele schrijvers in de toekomst er op bedacht mogen zijn, zooveel mogelijk aan alle details hunne aandacht te schenken en alles in geregelde volgorde mede te deelen. Spreker vestigt de aandacht op het werkje, getiteld: Instruktion für ethnographische Beobachtungen und Sammlungen in Togo, zusammengestellt im Auftrage der Direction des Königl. Museums für Völkerkunde in Berlin und mit Zugrundelegung einer entsprechenden Instruktion für Deutsch-Ostafrika von Dr. v. LUSCHAN, door H. SEIDEL, hetwelk in het Hollandsch vertaald, en naar de speciale toestanden in Nederlandsch Indië gewijzigd, aan het voorgestelde doel zoude beantwoorden.

Op verzoek der vergadering neemt de Heer LA CHAPELLE op zich, zoover zijn beschikbare tijd dat zal toelaten, eene bewerking van bedoeld boekje te vervaardigen.

IX. Wordt benoemd tot gewoon Lid van het Genootschap de Heer TH. C. RAPPARD, Controleur te Indrapoera, res. Pad. Benedenlanden.

Wordt afgevoerd van de ledenlijst op verzoek de Heer L. U. VAN STENIS.

Hebben schriftelijk medegedeeld, dat zij het hun aangeboden lidmaatschap niet wenschen te aanvaarden de Heeren H. W. VAN RAVENSWAAY en Mr. J. PAULUS.

Niets meer te behandelen zijnde en niemand meer het woord verlangende, wordt de vergadering door den President gesloten.

De President,
J. C. MULOCK HOUWER
De Secretaris,
SERRURIER.

Directievergadering van Maandag 5 Juni 1899.

Tegenwoordig zijn de Heeren Mr. J. C. MULOCK HOUWER, President, Dr. J. L. A. BRANDES, H. M. LA CHAPELLE, Mr. J. H. ABENDANON, Dr. G. A. J. HAZEU en Mr. L. SERRURIER, Secretaris.

Afwezig de Heeren Mr. J. A. VAN DER CHIJS en A. G. VORDERMAN.

I. Na opening dezer vergadering worden de Notulen der vorige goedgekeurd, waarbij conform het voorstel van den Heer LA CHAPELLE besloten wordt, de sub Mei I*c* genotuleerde stukken alsnog in rondlezing te zenden, en worden de hierna te vermelden ingekomen stukken achtereenvolgens door den President aan de orde gesteld:

a. Missive van den Heer Eersten Gouvernements-secretaris, dd. 24 Mei ll., No. 1178, ter aanbieding van aflevering 24 *b* van het werk van Prof. MARTIN, getiteld: Beiträge zur Geologie Ost-Asiens und Australiens.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

b. Renvooi van den Heer Directeur van O. E. N., dd. 1 Mei ll., No. 10228, houdende advies van afzending van de bronzen bel (Not. Jan. 99 I *f*) uit de afdeeling Tjandjoer der res. Preanger regentsch.

De bel is inmiddels ontvangen.

Als bel opgevat, waartoe de vorm van het handvat aanleiding geeft, is dit voorwerp bijzonder groot, het grootste exemplaar van die soort uit onze geheele verzameling. De hoogte is 12,5 cM., met het handvat — een halve badjra met een loodrecht opgaande en vier wijd uitstaande punten —

29 cM. De breedste diameter — de onderrand van de bel aan den buitenkant gemeten — is 16 cM. In de bel is een gat. De klepel (gedraaid en met knop) is nog voorhanden. De groote afmetingen herinneren meer aan die der hangklokken, nos 944 — 958*a* van de verzameling.

Wordt besloten dit voorwerp voor den opgegeven prijs aan te koopen.

c. Renvooi alsvoren, dd. 4 Mei ll., No. 10693, ter aanbieding van een muziekinstrument (bonang) van brons, door den inlander DONOSARI van de desa Ketami in het district Kediri, res. Kediri in den suikerriettuin van genoemde desa opgegraven.

Het voorwerp is inmiddels ontvangen, en blijkt van modernen vorm te zijn en alzoo meer eigenaardig in het Ethnographisch Museum thuis te behooren.

Wordt besloten met verzoek om advies in handen te stellen van den Conservator der laatstgenoemde verzameling.

d. Renvooi alsvoren, dd. 4 Mei ll., No. 10974, ter aanbieding van tien stuks, in de residentie Kedoe opgegraven oudheidkundige voorwerpen (zie Not. Febr. '99 I *g*) te weten:

bronzen blad, opstaande, eenigszins naar binnen gebogen rand. Teekening de schelp op voetstuk, in bloemen. Diameter 49,3 cM. 1850*c*.

bronzen blad, opstaande, eenigszins naar binnen gebogen rand. Teekening schelp uit lotus opkomende, in bloemen. Diameter 48, 3 cM. 1850*d*.

bronzen blad, opstaande, eenigszins naar binnen gebogen rand. Teekening schelp met vleugels, in bloemen, omgeven door een stralenrand. Diameter 45,8 cM. 1850*e*.

bronzen blad, met naar buiten gebogen, hoogen rand, die bovenaan plat eenigszins neerhangend uitloopt. Teekening bloempot (?) met en in bloemen, omgeven door een stralenrand. Diameter 43, 3 cM. 1819 *f*.

bronzen blad, zonder versiering met ogiefvormigen rand. Diameter 39 cM. 1802*h*.

restanten van een bronzen blad, als het vorige. Slechts de rand en een stuk uit 't midden zijn gespaard. Diameter 35 cM.

bronzen blad, zonder versiering, met ogiefgolvenden rand. Diameter 24 cM. 1802*i*.

ronde, bolvormige bronzen pot. Hoog 7 cM., diameter van boven 16,7 cM. Aan de buitenzijde om den rand fraai beteekend met golvende, bloemvormige en naar onderen in punten uitloopende symmetrische lijstversieringen. 1696*h*.

ronde bronzen pot, met platten bovenrand. Met den platten voet, die losgelaten heeft 9,5 cM. hoog. Diameter boven 17 cM. Diameter van den voet van onderen 9 cM. 1724*c*.

platrond bronzen bakje, op den bodem in het midden een weinig bol oploopend, geëmailleerd. Met voet (die losgelaten heeft) 5 cM. hoog. Diameter van boven 14,2 cM., van den voet van onderen 6,9 cM. 1734*b*.

Wordt besloten die voorwerpen onder dankzegging te aanvaarden.

e. Renvooi alsvoren, dd. 12 Mei ll., No. 11687, ter toezending van het procesverbaal van taxatie, waarbij de voorwerpen, reeds vermeld sub I *b* in de Notulen van Mei dezes jaars worden gewaardeerd op *f* 10.65.

Wordt besloten deze zaak aan te houden, aangezien de bedoelde voorwerpen nog niet zijn ontvangen.

f. Renvooi alsvoren, dd. 23 Mei ll., No. 12433, ten geleide van een gouden ring, drie zilveren, zoogenaamde *ma* munten en twee gouden zoogenaamde *dja* munten, naar de uitspraak van het klankteeken dat er in staat afgedrukt; een en ander

door den inlander TODIRONO van de desa Djembaran, distr. Tjengkaloewoe, reg. Pati, res. Japara, bij het bewerken zijner sawah in den grond gevonden; te zamen getaxeerd op *f* 22.25.

In handen van den Conservator van het Archeologisch Museum.

g. Renvooi alsvoren, dd. 3 Juni ll., No. 13329, ten geleide van negen bladen fraai uitgevoerde teekeningen van diverse aarden en bronzen oudheden, gevonden in de afdeeling Lĕdok der res. Bagelen, onder aanbieding der origineelen voor den getaxeerden gezamelijken prijs van *f* 3.50.

Wordt besloten de opzending van die voorwerpen te vragen.

h. Missive van denzelfden Heer Directeur, dd. 26 Mei ll., No. 8912*a*, ter aanbieding van een exemplaar van de Menangkabnuwsche spraakkunst van J. L. VAN DER TOORN.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

i. Missive van den Heer Directeur van Financiën, dd. 2 Mei ll., No. 7096, houdende bericht, dat tegen afstand van de ijzeren geldkist (zie Not. Nov. 98 III 2°) geen bezwaar bestaat, met verzoek om mededeeling, of de Directie genegen is de transportkosten te vergoeden.

Wordt besloten de toezending te verzoeken door tusschenkomst van den Heer Directeur van O. E. N.

j. Missiven van den Heer Directeur van Justitie, dd. 6 Mei ll., No. 3477 en 13 Mei ll., No. 3658, houdende aanbieding van boekwerken.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

k. Missive van den Heer Resident van Soerabaja, dd. 23 Mei ll., No. 8279/37 met bericht, dat bij onderzoek in loco is gebleken, dat te Tralaja geen tjandisteenen met javaansche opschriften aanwezig zijn, doch dat de zich aldaar

bevindende steenen zonder onderscheid zijn grafteekens met arabische inscripties, meldende naam en sterfjaar van de betrokken overledenen, welke inscripties geen oudheidkundige waarde bezitten, zoodat het nemen van afdrukken overbodig wordt geacht (zie Not. Dec. 1898 V 2°).

Informatie.

l. Missive van den Heer Resident van Pasoeroean, dd. 16 Mei ll., No. 2177/1; betreffende de aanvrage dezerzijds van een der tempelwachters en van de nandi te Singosari in de res. Pasoeroean (zie Not. '98 Dec. V 6° en '99 Jan. III 6°). Uit de bijlagen blijkt, dat jaarlijks de bedoelde beide tempelwachters worden bezocht door honderden inlanders, niet alleen uit de residentie Pasoeroean, doch ook uit andere gewesten, om er bij te offeren en gunsten af te smeeken, weshalve de opzending van een dezer voorwerpen moet worden ontraden; doch dat er tegen afstand van de nandi's geen bezwaar bestaat; terwijl opgave verzocht wordt, welke der beide aanwezige nandi's — de groote of de kleine — voor 's Genootschaps museum wordt verlangd. Onder mededeeling van eene globale opgave der kosten van vervoer tot Weltevreden, verzoekt de Resident toezending van het bedrag dier kosten tot aan de naaste spoorhalte. Ten slotte blijkt uit de stukken, dat bij telegram van den Eersten Gouvernements-secretaris, dd. 23 Juli 1896 namens Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal aan zijne Majesteit den Koning van Siam vergunning is verleend, een Ganeça beeld naar Siam mede te nemen.

Wordt besloten den Resident van Pasoeroean te verzoeken, de beide nandi's door tusschenkomst van den Heer Directeur van O. E. N. aan 's Genootschaps Museum te willen doen toekomen.

m. Missive van den Heer Assistent-resident van Blitar, dd. 30 Mei ll., No. 32/18 met bericht, dat van den Administrateur der koffieonderneming Sirah-kentjong tot dusver geen antwoord is ingekomen op het verzoek om afstand van

den steenen kegel (zie Not. Sept. '98 IV A 7°), waaruit schrijver vermeent te moeten opmaken, dat tegen dien afstand bezwaar bestaat.

Wordt besloten den Heer Assistent-resident te verzoeken, om wegens het belang der zaak bespreking met dien Administrateur, den Heer G. Lugt te willen doen houden.

n. Missive van den Heer Assistent-resident van Tjiandjoer, dd. 5 Mei ll., No. 2562/34, ten geleide van de steenen bijl en de aarden goetji (zie Not. Mrt. '99 I *f*), alsmede van drie metalen ringen; een en ander door den Conservator van het Archeologisch Museum omschreven als volgt:

een steenen beitel (guds), aan de binnenzijde vlak, driehoekig op doorsnede, met geplatte randen aan de basis, en scherpe uitgegolfde punt.

twee koperen ringetjes, dun aan de achterzijde, breed aan den voorkant, waar de uiteinden van het tot ring toegebogen staafje met de platte randen juist aaneensluiten. 1285*b*.

twee stukken van zulke ringetjes, of eenvoudig twee krammetjes. 1295*c*.

een geelgrauw verglaasde pot met vier horizontale ooren (een afgebroken) en opstaanden rechten bovenrand. Hoog 37,7 cM. Diameter van boven 21,5, van onderen 23,5, beiden aan den buitenkant gemeten. 1863*d*.

Wordt besloten tot aankoop. De Conservator verklaart die voorwerpen voor den gezameljken prijs van *f* 15.— voor 's Genootschaps Museum over te nemen.

o. Missive van den Heer Eerstaanwezend Ingenieur in de Residentie Batavia, dd. 1 Mei ll., No. 1036/w, betreffende de aangevraagde herstellingen (zie Not. Mrt. '99 VIII 2°). De kleine herstellingen worden uitgevoerd; doch het aan-

brengen van de vrij kostbare veranderingen in de expositiezaal moet voorloopig achterwege blijven, wegens gemis aan de noodige gelden. Pogingen zullen echter worden aangewend, om die gelden alsnog voor opgemeld doel te doen aanwijzen.

Informatie.

p. Missive van den Heer Controleur te Moentilan, dd. 18 April ll., No. 281/10, houdende eenige inlichtingen betreffende bas-reliefs van Boro-boedoer (Not. Febr. '99 V).

Alsvoren.

q. Missive van den Heer Algemeenen Rijksarchivaris, gedagteekend 's Gravenhage 28 April ll., No. 115, houdende dankzegging voor de toezegging van een exemplaar van deel XVI van het Plakaatboek, dat hem evenwel nog niet is ter hand gekomen.

Wordt besloten te antwoorden, dat het bedoelde exemplaar door tusschenkomst voor de firma NIJHOFF te 's Hage is verzonden; en dat uit eene vanwege den Minister van Koloniën ons toegezonden verdeelingslijst van de door ons aan dat Departement verstrekte edita (zie Not. Mrt. '99 I *l*) gebleken is, dat van ieder verschijnend deel van het Plakaatboek een exemplaar aan 's Rijks Archief wordt verstrekt, zoodat verdere nasporing blijft aanbevolen.

r. Missive van Raden RANGGA SOERIA NATA LEGAWA, Patih van Soekaboemi, dd. 21 Mei 1899, ten geleide van papierafdrukken der steenopschriften te Bantjar moentjing (zie Not. Febr. '99 I *n*), onder opmerking, dat na herhaalde proefnemingen geen duidelijker afdrukken dan de gezondene konden worden verkregen; doch dat er naar ingewonnen informatie geen bezwaar bestaat om de steenen naar Batavia te doen vervoeren, waartegen ook de opgegeven afmetingen geen beletsel vormen.

Wordt besloten, den Heer Assistent-resident van Soeka-

boemi te verzoeken, de drie steenen door tusschenkomst van den Heer Directeur van O. E. N. naar 's Genootschaps Museum te willen doen opzenden.

s. Missive van den Heer Waarnemend Consul van Groot Brittannië en Ierland, dd. 11 April ll. No. 77, ter aanbieding van twee deelen (IV en V) van de Unrepealed General Acts of the Governor General in council, from 1882 to 1890.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

t. Brief van den Heer O. L. HELFRICH, Controleur bij het Binnenlandsch Bestuur te Tandjong Radja, res. Palembang, dd. 9 Mei ll., houdende bericht, dat het schrijver eerst in de maand September as. mogelijk zal zijn, zijne vroeger aangevangen geographische, historische en ethnographische beschrijving van de residentie Benkoelen voort te zetten, en dat hij de nota's der Heeren VAN DRIEST en SCHREUEL (zie Not. Mrt. I *c*) eveneens gaarne tegemoet ziet, ten einde daarmede zoo noodig zijne eigene gegevens te kunnen aanvullen en verbeteren. Wordt het Genootschap bereid gevonden in zijne edita plaatsruimte beschikbaar te stellen voor de hierboven bedoelde beschrijving, waardoor het omwerken tot een geheel van de diverse bijdragen een overbodig werk kan worden geacht, dan, enz.

Wordt besloten tot toezending der gevraagde nota's.

u. Brieven van den Heer K. A. JAMES te Baros, dd. 9 en 23 Mei ll., berichtende, dat de bedoelde kop (zie Not. Jan '99 VII) bij onderzoek gebleken is, bij een beeld van Batakschen oorsprong te hebben behoord, doch dat de met het opzoeken belaste personen, dien kop niet kunnende vinden, het bovenlijf van een Bataksch ruiterbeeld, behoorende aan een vijandige kampong, hebben afgeslagen en meegenomen, welk fragment thans aan het adres van het Genootschap is afgezonden, te zamen met twee afgodsbeeldjes, (een sipatoehpak en een debata hidoep). Schrijver biedt een huis-

model van sub Toba (landschap Toeka Dolok) en eventueel nog andere voorwerpen ten geschenke aan, en deelt verder mede, vooreerst, dat het onderstuk van de Bodhisatwa, waarvan in de Januari Notulen melding wordt gemaakt, afkomstig is van Hoeta Toewa (= de oude stad), vermoedelijk een hindoe nederzetting, thans geheel begroeid en zonder verdere oudheden, en ten andere, dat in 1894 door schrijver is gevonden te Batoe na Doea bij Padang Sidempoean een steenen lotus of ornament van hindoeschen oorsprong met onduidelijk randschrift. Dit ornament, alsmede een Bataksch steenen beeld met inscriptie, dat schrijver derwaarts heeft laten overbrengen van Pintoe Bosi, op de grens van Padang Lawas, zou door tusschenkomst van den Resident wellicht van het hoofd van Batoe na Doea te verkrijgen zijn.

Wordt besloten onder dankzegging aan de Heer JAMES, in den aangeduiden zin een brief te richten aan den Heer Resident van Tapanoeli.

v. Brief van 's Genootschaps Buitengewoon lid, den Heer A. C. KRUYT te Posso, dd. 19 April ll., ter aanbieding van eene verzameling ethnographische voorwerpen, inmiddels ontvangen en geïnventariseerd onder de nommers 8822 tot en met 8843. Bij dat schrijven is gevoegd een opstel, getiteld: de weerwolf bij de Toradja's van Midden Celebes.

Wordt besloten de voorwerpen onder dankbetuiging voor 's Genootschaps Ethnographisch Museum te aanvaarden, de lijst daarvan als bijlage V achter de notulen te laten afdrukken en het opstel in rondlezing te zenden.

w. Brief van 's Genootschaps Correspondeerend lid, den Heer Dr. E. HULTZSCH te Dresden, dd. 13 April ll., met verzoek om aanvulling van eenige niet onbelangrijke hiaten in zijn exemplaar van 's Genootschaps edita, onder aanbod de kosten daarvan te vergoeden.

Wordt besloten aan deze aanvrage gratis te voldoen, zoover de voorraad dat toelaat.

x. Brief van 's Genootschaps Lid, den Heer A. C. VEENHUYSEN te Menado, dd. 3 Mei ll., ter aanbieding van eene koetika, in 1868 door schrijvers vader gevonden in de Bergregentschappen van het Gouvernement van Celebes.

Onder dankbetuiging in de verzameling handschriften.

II. De President:

1°. Bericht dat uit de rondlezing terug is het opstel getiteld: J. KNEBEL. De weertijger op Midden-Java, den Javaan naverteld (Not. Mei '99 III 2°).

In handen der Redactie van het Tijdschrift.

2°. Brengt ter tafel twee brieven, aan de Directie gericht door den Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS, beide gedagteekend 5 Juni ll., de eene in hoedanigheid van Bibliothecaris, de andere in hoedanigheid van Conservator van het Ethnographisch Museum, enz.

III. De Secretaris:

1°. Bericht, dat hij van 's Genootschaps Buitengewoon lid, den Heer Dr. J. GRONEMAN te Jogjakarta vernomen heeft, dat deze voornemens is, naar aanleiding van de aanstaande opvoering van de lakon Prĕgiwa in den kraṭon aldaar, eene hollandsche bewerking samen te stellen van die lakon naar het handschrift van Pangeran Soerjă Mataram, gevolgd door een vergelijkend overzicht van dezelfde lakon, zooals die in het tijdschrift van het Bataviaasch Genootschap in 1846 is uitgegeven. Spreker vraagt, namens den Heer GRONEMAN, of de Directie genegen is die studie in het Tijdschrift te publiceeren.

Wordt besloten toezending van het handschrift te verzoeken, ten fine van onderzoek.

2°. Deelt mede, dat de Heer dr. J. H. F. KOHLBRUGGE hem uit Padang geschreven heeft, met de bedoeling de meening der Directie te leeren kennen aangaande het denkbeeld, om

zijn opstel over de Tenggereezen (zie Not. April '99 II 2° *ee*) niet te retourneeren, maar in Europa ter perse te leggen.

Wordt besloten den Heer KOHLBRUGGE te verwijzen naar het besluit, waarbij de Directie zich bereid verklaard heeft zijn eenigszins gewijzigd handschrift in het Tijdschrift te publiceeren.

3°. Brengt ter sprake, dat hij nu en dan, onlangs nog van twee verschillende zijden, aanvragen ontvangen heeft van Genootschapsleden om, een exemplaar te zenden van den catalogus der bibliotheek. Het is spreker bekend, dat die catalogus reeds lang verouderd is, en evenzoo de beide daarop verschenen supplementen, en hij aarzelt daarom aan zulke aanvragen zonder meer te voldoen.

Naar aanleiding hiervan ontspint zich eene gedachtenwisseling, waarbij de Heer BRANDES in het licht stelt, dat een alphabetisch gerangschikte catalogus van de geheele bibliotheek minder doelmatig is, zoodat hij bezwaar zoude hebben tegen het publiceeren van een derde en volgend supplement; maar dat spreker eventueel zich zoude kunnen vereenigen met de uitgave van een wetenschappelijk gerangschikten catalogus, waarvan de bewerking door de aanstelling van een Amanuensis, die onder leiding van den Bibliothecaris daaraan zou kunnen werken, stellig een schrede nader aan hare verwezenlijking zou worden gebracht.

Wordt besloten den Secretaris te machtigen en op te dragen om, zoolang de voorraad strekt, den catalogus met de supplementen op aanvrage aan Genootschapsleden toe te zenden onder mededeeling, dat de latere aanwinsten zijn vermeld in de driemaandelijksche, achter de Notulen gevoegde boekenlijsten.

4°. Brengt ter tafel een overzicht van de belangrijkste publicaties behandelende de bibliographie, betreffende de Nederlandsch Indische koloniën, grootendeels naar aanteekeningen van den Heer Dr. BRANDES samengesteld. Spre-

ker verzoekt machtiging dat overzicht, bewerkt ten behoeve van den Heer L. FINOT (zie Not Mei '99 I *n*) achter de Notulen als bijlage VI te laten afdrukken, en daarvan voor rekening van de Afdeeling Taal- land- en volkenkunde van Nederlandsch Indië van het Gymnasium Willem III een aantal overdrukken te laten trekken, ter verspreiding onder de aan die Instelling studeerenden.

Conform.

5°. Biedt aan, namens Dr. J. GRONEMAN voornoemd, een overdruk van diens, in het Soerabaiasch Handelsblad van 10 en 12 Mei 1899 (No. 106 en 107) verschenen opstel „het behoud van de tjandi Mendoet in Kedoe".

Bibliotheek.

6°. Namens den Bibliothecaris, een boekwerk getiteld: les Pays-Bas, manuel en deux parties; in leder gebonden, op verzoek van den Heer J. DEEN, Secretaris van den Nederlandschen Journalistenbond, Amsterdam, Singel 176, toegezonden door den Heer Dr. J. VAN BREDA DE HAAN te Buitenzorg.

Onder dankzegging aan den Heer DEEN in de Bibliotheek.

7°. Namens alsvoren, een Bataksche poestaha in boekvorm op boomschors geschreven, geschenk van den Heer A. S. CARPENTIER ALTING te Batavia.

Onder dankzegging in de handschriftenverzameling.

IV. De Heer BRANDES:

1°. Legt over eene machtiging, afgegeven door dr. KOHLBRUGGE aan den Heer W. DE WOLFF VAN WESTERRODE te Poerwokerto (Banjoemas) om aan het Bataviasch Genootschap op te zenden het den lastgever toebehoorende manuscript, betreffende gebruiken bij het huwelijks- en njewoefeest der Tenggereezen (waaronder het zoogenaamde wisselgesprek, zie Not. April '99 II 2° *ee*).

Wordt besloten het manuscript op te vragen.

2°. Brengt ter tafel een bronzen pauk en een gouden oorhanger, beide gevonden in de desa Mĕrsi, Banjoemas, bij de grens van de afdeeling Poerwakĕrta en verkregen door tusschenkomst van den Heer M. C. BRANDES aldaar woonachtig. De oorhanger is door 's Genootschaps taxateur gewaardeerd op *f* 42.—, terwijl voor de trom door den betrokken conservator *f* 18.— wordt aangeboden. De beschrijving der beide voorwerpen is als volgt:

a. De bronzen pauk is aan het ondereinde zeer beschadigd, doch er rest nog zooveel, dat men vrijwel kan uitmaken hoe zij er oorspronkelijk uitzag. De hoogte is 51 cM. Het bovenvlak meet 65 cM. in middellijn, wat iets minder is dan de diameter van de buik. Er bevinden zich geen kikvorschen bovenop en de ster in het midden is 10-stralig. In dit laatste komt deze trom dus overeen met het restant exemplaar van de Diëng (Mus. 1071 *a*), maar in de teekening bestaat er bij groote overeenkomst toch weer verschil, daar de concentrische banden op dat vlak in hun onderlinge ligging — waar van vergelijking gesproken moet worden – in de eerste plaats te vergelijken zijn met die van het exemplaar van Banjoewĕning, Samarang, (Mus. 1071 *b*). Zij volgen elkander in deze orde op: Om de ster, waarbij de tusschenruimten tusschen de punten gevuld zijn met een teekening als bij 1071*a*, ligt — het blad van uit het middelpunt beschouwd — een breede band van vier ringen, achtereenvolgens bestaande uit een regel streepjes in de richting der stralen, twee regels kringetjes — die in den eenen ring verbonden zijn met verbindingslijntjes die links naar boven loopen, in den daarop volgenden rechts — en een ring overeenkomende met den eersten (streepjes) ring. Daaromheen volgt een rand van gevlochten ruiten, in rechtsche richting; de in die richting naar boven loopende lijnen gaan steeds over de deze kruisende andere lijnen heen. Volgt de vogel-band, op zijn beurt weer omgeven met een, die evenzeer uit vier ringen bestaat, en met den reeds beschreven eersten band overeenkomt, behoudens dit kleine verschil, dat bij

de kringetjes ringen de verbindingsstrepen eerst naar rechts loopen en in den volgenden ring naar links. De versiering van den voet stemt overeen met die van Mus. 1071 (Samarang), alleen zijn de ooren als bij 1070 (Rotti). Er zijn nog drie ooren voorhanden. In te schrijven onder No. 1071*c*.

b. De gouden oorhanger vertoont veel overeenkomst met No. 1457. Hij bestaat uit 23 biconvexe ronde stukjes goud van 12 m.M. middellijn, die in een niet gesloten kring met hun dikste gedeelte aaneengesoldeerd zijn; de reeks bij de opening aan weerszijden eindigende met een soortgelijk stukje, dat aan één kant plat is en een gekartelden rand heeft. Het voorwerp ziet er nog als nieuw uit, wat volgens ingewonnen berichten zijn oorzaak vindt in het hooge gehalte van het goud. In te schrijven als No. 1457 *a*.

Wordt besloten tot aankoop en tevens, op voorstel van den Heer ABENDANON, om de pauk in de Notulen als bijlage te reproduceeren, aangezien uit de gegeven beschrijving blijkt, dat zij kenmerken in zich vereenigt van de vier reeds in het Museum voorhanden soortgelijke pauken, die alle door dr. A. B. MEIJER te Dresden in afbeelding en beschrijving zijn gepubliceerd.

3°. Biedt ten geschenke aan, namens 's Genootschaps Lid, den Heer J. P. MOQUETTE te Sidhoardjo, een beker voor offerwater (zodiakbeker) waarvan spreker de ondervolgende beschrijving ter tafel brengt: de hoogte is 10.6 cM., diameter van boven 12 cM., van onderen 9.6 cM., bovenaan voorzien van een opstaanden rand, alsof er een overstekende deksel op behoort. Daaronder, evenals onder aan den voet, een drievoudige lijnband, die bovenaan van boven nog al uitstaat, als om dien deksel te kunnen dragen. Boven de pijl en boog (het dierenriemsteeken de Schutter, Dhanu) de vogel en daarboven de halve zon (of ster); aan de andere zijde diametraal daartegenover het monster boven de rogkrab (=dierenriemsteeken de Tweelingen). In hoofdzaak komt dit voorwerp het meest overeen met no. 800

van de verzameling, en daarom werd het ingeschreven onder no. 800 *a*.

Het schijnt intusschen zaak. aan het voorafgaande tot verduidelijking nog iets toe te voegen. Het ware licht is over deze bekers tot nog toe slechts gedeeltelijk ontstoken.

Waar hier zooeven van monster gesproken werd, daar werd daarmede bedoeld de 3e figuur op de afbeeldingen van MILLIES (Versl. en Med. Kon. Akad. van W. afd. Letterk. VII), die de reeks evenals FRIEDERICH (Verh. XXIII), met den Ram laat beginnen. Op verreweg de meeste exemplaren treft men die typische figuur aan, die — ten rechte of ten onrechte is nog niet uit te maken — sterk herinnert aan Togog, waarvoor men slechts te zien heeft Plaat VI a in de groote uitgave van SERRURIER's De Wajang. Die figuur schijnt als 't ware zich zelf op te dringen als een middel tot het splitsen der voorhandene exemplaren, die vrij talrijk zijn, en daarmede in twee afdeelingen gedeeld kunnen worden; want een derde, waarover straks, zal blijken van geheel andere figuren voorzien te zijn.

De belangrijkste verzamelingen van deze bekers vindt men in het Museum hier, te Leiden in het Rijks Oudheidkundig Museum, en te Amsterdam in Natura Artis Magistra. Zij zijn in deze musea ingeschreven onder de volgende no's:

BATAVIA.

795	monster, afgeb. bij Raffles (?) 1)
796	menschelijke figuur, 1253.
797	menschelijke figuur, 1252, afgeb. bij FRIEDERICH.

1) Bij RAFFLES levert de afbeelding ook een jaartal (1261 ?); op 795 vindt men dat niet, maar uit nieuw soldeersel ter plaatse aan den bovenrand is te zien, dat daar iets (een plaatje met het jaartal?) gezeten heeft, dat losgelaten had en weer aangezet is, daarna weder is los geraakt en verdween. Intusschen moet opgemerkt worden, dat zich in het Britsch Museum een zodiakbeker bevindt met het jaartal 1261 (?), zooals mij uit een afteekening in 't oudheidkundig museum te Leiden bleek.

797*a*	monster, ster.
797*b*	monster, ster.
798	monster.
799	monster.
800	monster, ster.
800*a*	monster, ster.
801	monster, ster.
801*a*	monster.
802	*geschonden.*
802*a*	monster, 1337.
803	de figuren los, zonder beker.
804	sterrenbeelden.
805	sterrenbeelden.
805*a*	sterrenbeelden, = Amsterdam, ser. o, no. 51.

LEIDEN.

301	monster, 1260.
302	monster, 1260.
303	monster, 1281.
304	afwijkend, mensch. fig. ?, 1252.
306	afwijkend, mensch. fig. ?
311	afwijkend, mensch. fig. ?
311*a*	monster, 1249.
311*b*	monster, ster.
311*c*	afwijkend, mensch. fig. ?
311*e*	afwijkend, mensch. fig. ? 1248.
311*f*	monster, ster.
311*f***	monster, ster.
311*f****	monster, ster.
311*g*	monster, 1274.

AMSTERDAM.

Ser. o, no. 46	monster, 1260.
Ser. o, no. 47	monster, de figuren door een rand gescheiden.
Ser. o, no. 48	monster, 1272.

Ser. o, no. 49 monster, ster.
Ser. o, no. 50 menschelijke figuur, 1250.
Ser. o, no. 51 sterrenbeelden.

Ook treft men er nog verscheidenen aan bij de Tĕnggĕreezen, zooals opgegeven werd door Dr. J. H. F. KOHLBRUGGE, in zijn De heilige bekers der Tenggereezen (zodiakbekers), Tijdschr. Ind. T. L en Vk., XXXIX, 129 1).

In de eerste plaats heeft men in 't oog te houden, dat alle figuren, die niet en face zijn, of zulks uit hun aard moeten wezen zooals de weegschaal en de pot, naar links *moeten* zien of gericht zijn. In die richting moet men de bekers beschouwen, die men naar rechts heeft om te draaien of naar links heeft om te loopen (*pradakṣiṇa*). Dit blijkt uit de opvolging der dierenriemsteekens, waar men ook begint. Waar daarvan wordt afgeweken, is er door den maker een fout begaan, waartoe door zijn vorm vooral de rogkrab aanleiding geven moest, en hetgeen ook licht met de pijl en boog gebeurde. Zulke fouten vindt men op Bat. 797*b*, 800, 801 (de rogkrab met zijn kop naar rechts), Bat. 797 (de scorpioen met zijn kop naar rechts), Bat. 795 en 801 (de boog met de pijl naar boven gericht).

In de tweede plaats valt het in het oog, dat als men het monster als verdeelmiddel aanwendt, de bekers — de derde soort buiten beschouwing latende — in twee reeksen te splitsen zijn: 1° die met de monsterfiguur en 2° die waarop men in de plaats van dat monster een wel is waar gewapende, maar menschelijke figuur aantreft. Die met het monster komen voor a. met een jaartal boven den vogel, b. met een halve ster (of zon) op dezelfde plek, of c. met die plek leeg gelaten. Of die met de menschelijke figuur altijd een jaartal dragen — hetgeen een zaak van nader onderzoek is, maar door mij vermoed wordt — dient nog nader te blijken.

1) De gegevens door dit opstel aan de hand gedaan kunnen, omdat de schrijver de zaak globaal behandelde en de exemplaren niet uiteen hield, jammer genoeg bij het volgende niet gebruikt worden. Het materiaal zou belangrijk grooter zijn geweest, want de heer KOHLBRUGGE besprak 13 exemplaren uitvoerig.

Maar, al kan nu op die wijze een zekere splitsing gemaakt worden, die op den duur wellicht leiden kan tot het vaststellen van den respectieven ouderdom der serieën — immers die met de menschelijke figuur dragen de lagere jaartallen (1248, 1250, 1252 (bis), en 1253), die met het monster, al is het verschil weinig, de hoogere (1260 (ter), 1272, 1274, 1281, 1337) 1) — in hoofdzaak komen zij allen overeen, al zijn er in de details der figuren, zoowel die der zodiakteekens als de daarboven aangetroffenen, tallooze verschillen aan te geven, daar wellicht geen enkel der exemplaren geheel met een ander overeenkomt.

Die overeenkomst bestaat daarin, dat de onderste reeks den zodiak weergeeft, zooals deze bij de oude Javanen, met een paar bijzondere figuren voor een paar teekens, leefde, en dat men boven ieder der zodiakteekens steeds hetzelfde of een zonder twijfel overeenkomstig poppetje aantreft, altijd in dezelfde volgorde, zooals hieronder is aangegeven.

?	*en face.*	man met ploeg (?)	*en face.*	VOGEL.	*en face.*	man met arit (?)	*en face.*	*en face.*	man met patjoel (?)	monster.	*en face.*	brahmaan (?)
Dierenriemsteekens.	Mîna.	Kumbha.	Makara.	Dhanu.	Wrĕçtjika.	Tulâ.	Kanyâ.	Singha.	Rakata	Mithuna.	Wrĕsabha.	Mesa.
Volgcijfer met den Ram beginnende.	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

1) Die bij CRAWFURD, Hist. Indian Archip., I, 297, geeft het monster met het jaartal 1243; slechts een terugvinden en nauwkeurige beschouwing van het orgineel kan uitwijzen of er niet 1253 moet staan; het verschil is luttel. De beker van HEKKING, zie de plaat bij MILLIES, geeft 1272, wat in overeenstemming is met de opmerking.

Men heeft zich hierbij te herinneren, dat de poppen boven de dierenriemsteekens in twee soorten vervallen, zes en face en zes en profil, welke laatsten het gezicht naar links hebben gewend, en waarvan eenigen zeker landbouw-gereedschappen bij zich hebben. Het is vooral die bovenste rij, welke het struikelblok bij de verklaring was. Wat ik er in meen te kunnen en te mogen herkennen, werd boven reeds aangegeven. Hier dient daarbij nog het volgende opgemerkt te worden. Verschillende personen hebben in den vogel, waarboven men ook de halve ster en het jaartal aantreft, het begin meenen te moeten zien van de reeks, zooals zij op de bekers aangebracht is; met het oog echter op het doorwrochte stuk van MILLIES, en omdat anderen na hem zijn cijfers hebben gevolgd, heb ook ik van het beginnen met den Ram niet willen afwijken, omdat er zóó eenheid in het benoemen blijft bestaan; maar ik meen hier — nu het opstelletje De maandnaam Hapit verschenen is — wat de bekers ons te zien geven thans ook nog eens te mogen beschouwen in verband met hetgeen die bijdrage leert 1). Het duidelijkst zal dit spreken als men het in kolomvorm brengt.

Zie de tabel bl. 132.

Veel toelichting behoeft dit overzicht niet. Er dient slechts op gewezen te worden, dat de 2e kolom de namen bevat van de mangsa-maanden, en de 3e die der daaraan gelijk gestelde van het luni-solaire jaar, die, dit houde men in het oog, eenigszins heen en weer springen. De 5e geeft de zodiakteekens, „waarin de zon nog een groote week staan zal", zoodat deze zich dus gedurende het overige gedeelte van de mangsa in het volgende teeken bevindt, zie kolom 7. Naast deze beide kolommen is verwezen naar de bovenfiguren der zodiakbekers, en in kolom 4 zijn de landbouwverrichtingen, zooals die in dat opstel uitgezet moes-

---

1) Wat men in de Wariga vindt onder *pararaçening tahun* is hier onbruikbaar; Çrawaṇa gaat daarin parallel met Meṣa, Bhâdra met Wrĕṣabha, enz. In de opschriften worden de *raçi's* op dierenriemsteekens eerst later vermeld.

I	Kasa.	Çrawaṇa.	Bouw der 2e gewassen.	Kreeft.	Patjul.	Leeuw.	.. ..
II	Karwa.	Bhâdra.	2e gewassen.	Leeuw.	....	Maagd.	....
III	Katiga.	Asudji.	2e gewassen.	Maagd.	....	Weegschaal.	Arit.
IV	Kapat.	Kârtika.	Oogst.	Weegschaal.	Arit.	Schorpioen.	... .
V	Kalima.	Mârgaçira	Bun upas.	Schorpioen.	....	Schutter.	Vogel.
VI	Kanĕm.	Poṣya	Rijstbouw.	Schutter.	Vogel.	Steenbok.	....
VII	Kapitu.	Mâgha.	Rijstbouw.	Steenbok.	....	Waterman.	Wluku.
VIII	Kawwalu.	Phâlguna.	Rijstbouw.	Waterman.	Wluku.	Visschen.	....
IX	Kasanga.	Tjetra.	Rijstbouw.	Visschen.	....	Ram.	Brahmaan.
X	Kasapuluh.	Weçâkha.	Oogst.	Ram.	Brahmaan.	Stier.	....
XI	Hapit lĕmah.	Djyeṣṭha	Tijd v. rust.	Stier.	....	Tweelingen.	Monster.
XII	Hapit kayu.	Âṣâḍha.	Tijd v. rust.	Tweelingen.	Monster.	Kreeft.	Patjul.

ten worden, in herinnering gebracht. Het maakt den indruk, dat de verschillende reeksen bij elkander passen, wat nog meer in 't oog loopt, als men er bij bedenkt, dat Mârgaçira nog een anderen naam heeft, nl. Agrahâyaṇa, wat „het begin van het jaar" zou moeten beteekenen, vgl. ook MILLIES, l. c. bl. 321. Bij zulk een begin zijn de 2e gewassen weer werkelijk tweede gewassen. De brahmaan (?) zou kunnen zien op de groote oogstfeesten, en het monster op de kala's of booze geesten in den dooden tijd.

Geheel iets anders geeft de 3e afdeeling te zien. Zijn en blijven de eigenlijk gezegde zodiakbekers ook na het voorafgaande misschien nog onduidelijk, met die 3e soort is dat geenszins het geval; want zij geven ons voorstellingen van verschillende der bij de Javanen het meest bekend zijnde sterrenbeelden, zooals boven eigenlijk bij de opsomming reeds aangeduid is. Wie zich daarvan wil overtuigen, sla de Wariga op, of beschouwe de vijf middenreeksen (de bovenste en de onderste telle men niet mede) van de afbeeldingen der palilintangan op doek geschilderd, zooals men ze hier in 't Museum vinden kan in de Balische afdeeling onder No. 3565, 3566, 3568 en 6164 (1). In die palilintangan worden 35 sterrenbeelden genoemd, die op de bekers 804, 805 en 805*a* — vgl. nog bij RAFFLES de afbeelding van den tweeden, kleineren beker, bijv. op plaat 79 van de 2e editie, — geenszins allen worden aangetroffen, daar men daar slechts vindt:

Naam van 't sterrenbeeld:	804	805	805a	Raffles.
Kalapa ḍoyong	1	1	1	1
Puyuh atarung	2	2	2	7
Kĕbo ḍungkul of Sapi gumarang. .	3	13	3	3
Wluku	4	5	9	4
Prawan	5	11	6	9
Wulañdjar.	6	10	5	10
Gubug meñtjong (?)	7	9	7	5
Payung (!)	8	8	—	—

(1) Zie ook FRIEDERICH's verslag over Bali, Verh. B. G. XXIII

Bima sěkti (?)	9	4	8	8
Djaran ḍawuk	10	—	12	—
Banjak angrěm	11	3	10	6
Lumbung	12	7	11	11
Wulan	13	12	4	2
Gotong mait..	14	6	13	—

De sterrenbeelden, waarvan de namen hier inspringen, vindt men in de hoogte tusschen de anderen aangebracht. In de volgorde is groot verschil, het meest komen 804 en 805*a* nog overeen; maar de volgorde stemt bij geen een met de onderlinge plaats aan den hemel, hoewel men ze gedeeltelijk ook hier groepsgewijze aantreft, bijv. 1 en 2; 3 en 4; 5, 6 en 7; 9 en 11 van 804. De afbeeldingen vindt men op de bekers, zooals zij hier opgesomd en genommerd zijn, als men ook dezen naar rechts omdraait, dus ze van rechts naar links beschouwt. Hoezeer juist deze sterrenbeelden de aandacht hebben getrokken en nog trekken, kan men onder anderen zien uit het fraaie liedje in de *pasinḍen*-verzameling van Jogjakarta, die bij van Dorp te Samarang verscheen, o. a. in 1873, zie in deze uitgave bladz 26, Puṇika sinḍen ranḍa nunut. Djog tumurun saking ing těpas, giyanti awor rarasan, kapanane manganti awor aguling „ranḍa nunut anunut ing ḍuḍa kěmbang, arang-arang sinambangan sinambangan, bima sěkti ya muluku pinggir kali „pěpětjute ula wělang, upat-upate tjinḍe kěmbang tjinḍe kěmbang, pangiride kěbo ḍungkul kébo ḍungkul, sasisih sapi gumarang sapi gumarang „ya na djaka turu nglatar, apa gawe milang lintang, lintang apa lintang apa, malang malang sabrang wetan sabrang wetan „erang-erang ya iku bok wulañdjar, ya riris satěngah pasar, kasasar ing panglimbungan panglimbungan, ija ngrempong sadalandalan, kasanḍung ing wawalukon, ya ngaub ing gubug peñtjeng, ya dja nangis, eman pupurira ilang „mayang mandra narendra djayalěngkara, layarana layarana yen dika asih kawula, asih kawula." Van hetgeen voorkomt in de Pasatohan, uitg.

van DORP, bijv. 1882, bl. 13, waar een tiental sterrenbeelden (Sapi gumarang, Tagih (bis), Lumbung (bis), Djaran ḍawuk, Banjak angrĕm, Gotong mait, Bhima sĕkti, Wulañdjar, Wuluh en Waluku) naast de *raçi's* of dierenriemsteekens aangetroffen worden, ontgaat mij de ware bedoeling.

Onder dankzegging in het Archeologisch Museum.

4°. Biedt aan, met verzoek om opname als Bijlage VII in de Notulen, een opstel, getiteld: Mededeeling over eenige bijzonderheden der metriek, het notenschrift en de geschiedenis van het schrift der Javanen.

In handen van den Secretaris.

5°. Doet opmerken, dat nog steeds geen gevolg gegeven is aan het besluit, door de Directie genomen in Mei des vorigen jaars (zie Notulen '98 p. 62) om de inteekening op het tijdschrift The Academy te staken, en daarvoor in de plaats te nemen The Athenaeum.

Informatie.

6°. Vestigt de aandacht der Directie op het feit, enz.

7°. Biedt aan, namens 's Genootschaps Eerelid den Heer A. BARTH te Parijs, een overdruk van de Revue de l'histoire des religions, bevattende schrijvers Bulletin des religions del' Inde I, Vedisme et ancien Brahmanisme, Parijs 1899.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

8°. Verzoekt, als Commissaris van het Koninklijk Instituut voor de Taal-, land- en volkenkunde van Nederlandsch Indië, nadere aanvulling van het exemplaar van 's Genootschaps edita, hetwelk na de laatste toezending (zie Not. '98 p. 182) nog eenige hiaten blijkt te vertoonen.

Wordt besloten den Secretaris te machtigen de gewenschte afleveringen toe te zenden, voorzoover de voorraad strekt.

V. De Heer LA CHAPELLE:

1°. Brengt ter tafel een lijstje van den Conservator van het Numismatisch Kabinet, aanwijzende de munten, door spreker op de vorige vergadering (zie Notulen VIII 1°) ten geschenke medegebracht, te weten:

Frankrijk, cercle continental te Nice, 20 en 1 (francs) — nikkel.

Engeland, the Prince of Wales' model half cent. — k.

Zweden, koppa-ör, 1685. — k.

$\frac{1}{4}$ shilling, 1817. — k.

Mexico, peseta, 1748. — z.

Brazilië, vintem, 1818. — k.

Java, stuiver, 1799, 1800. — k.

Naam onbekend (NETSCHER en v. D. CHIJS No. 169).

Poeloe penang, dubbele pai, 1828. — k.

pai, 1810. — k.

Informatie.

2°. Deelt mede, dat volgens bericht van Dr. J. H. F. KOHLBRUGGE, thans nog in het Tĕnggergebied een kleine desa Walandit onder Djaboeng bij den Goenoeng Lawangoen of Toenangan wordt gevonden.

Alsvoren.

VI. De Heer ABENDANON:

1°. Deelt mede, dat van den Heer CHAILLEY BERT ontvangen zijn twee vertalingen van opstellen voor het Tijdschrift, die thans ongebruikt moeten blijven, doch waarvan de kosten ad fr. 64,15 behooren te worden gerestitueerd, onder uitnoodiging aan den Thesaurier om daaraan te voldoen.

Conform.

2°. Biedt aan namens 's Genootschaps Correspondeerend lid, den Heer ARISTIDE MARRE een overdruk van diens opstel

in de verhandelingen der Accademia reale delle scienze di Torino, getiteld Des noms de nombres en usage dans Madagascar, aux Philippines, dans la Malaisie et dans la Polynésie.

Onder dankzegging in de Bibliotheek

3°. Stelt voor, naar aanleiding van een ter vergadering vertoonden, fraai geborduurden zakdoek uit Palembang, dat voorwerpen van inlandsche nijverheid, geschikt voor uitvoer naar Europa, door ons Genootschap in het Museum in een afzonderlijke vitrine zullen worden tentoongesteld, onder bijvoeging van bij de betrokken Residenten in te winnen informatiën omtrent de personen, die deze voorwerpen vervaardigen en de prijzen waarvoor zij kunnen worden geleverd.

Wordt besloten wegens het vergevorderd uur, de bespreking hiervan aan te houden tot eene volgende vergadering.

VII. Worden afgevoerd van de ledenlijst op verzoek wegens vertrek de Heeren Mr. A. D. H. Heringa, A. Salmon Vz. en D. C. J. Kroon en wegens vertrek de Heer H. J. W. van Lawick van Pabst.

Hebben schriftelijk medegedeeld, dat zij het hun aangeboden lidmaatschap niet wenschen te aanvaarden de Heeren J. B. Neumann, H. K. J. van den Bussche, Mr. A. H. du Mosch, F. Twiss.

Niets meer te behandelen zijnde, en niemand meer het woord verlangende, wordt deze vergadering door den President gesloten.

De President,
J. C. MULOCK HOUWER.
De Secretaris,
SERRURIER.

Directievergadering van Maandag 3 Juli 1899.

Tegenwoordig zijn de Heeren Mr. J. C. MULOCK HOUWER, President, Mr. J. A. VAN DER CHIJS, Dr. J. L. A. BRANDES, H. M. LA CHAPELLE, Mr. J. A. ABENDANON, Dr. G. A. J. HAZEU en Mr. L. SERRURIER, Secretaris.

Afwezig de Heer A. G. VORDERMAN.

I. Na opening dezer vergadering door den President, worden de notulen der vorige goedgekeurd. Naar aanleiding van het aldaar sub I *k* voorkomende wordt op voorstel van den Heer ABENDANON besloten, zich om nadere inlichting direct te wenden tot diens zegsman, den Regent van Modjokĕrto (zie Not. '98 V 2°).

Daarna worden de hierna te vermelden ingekomen stukken achtereenvolgens aan de orde gesteld;

a. Missive van den Heer Eersten Gouvernements-secretaris, dd. 10 Juni ll. N°. 1311, ten geleide van een exemplaar van elk der nieuw verschenen publicaties van het Internationaal Koloniaal Instituut te Brussel, getiteld: le régime foncier aux colonies, tomes III et IV, 3ième série, en: le régime des protectorats. tome II, 4iéme série.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

b. Missive alsvoren, dd. 13 Juni ll., N°. 1342, ten geleide van een exemplaar van het eerste gedeelte van aflevering 25 van het werk van den Hoogleeraar Dr. K. MARTIN, getiteld: Beiträge zur Geologie Ost Asiens und Australiens.

Als boven.

c. Missive van den Heer Directeur van O. E. N., dd. 16

Juni ll., N°. 10200, houdende bericht, dat die Departementschef niet zal nalaten onze Directie kennis te geven wanneer Hoofden van Gewestelijk Bestuur mededeelen, dat er gelegenheid bestaat tot aankoop van voorwerpen, als bedoeld in de Missive van den Eersten Gouvernements-secretaris van 7 Februari ll., N°. 302 (zie Not. Mrt. '99 II 1° *a*).

Informatie.

d. Missive alsvoren, dd. 1 Juni ll., N°. 9227, ten geleide van twee Missiven van den Heer Resident van Kedoe, waarbij als bijlagen gevoegd waren eene begrooting van kosten en eene nota van toelichting, mitsgaders een aantal daarbij behoorende bouwkundige teekeningen en photographieën, alles betreffende de restauratie van de tjandi Mendoet (zie Not. Dec. '98 V 3°), en strekkende om daarvoor eene verhoogde subsidie aan te vragen. Een en ander met verzoek om advies.

Aangezien op spoed werd aangedrongen, is deze Missive in rondlezing gezonden en conform het aangeteekende op den rondlezingstaat geantwoord, dat na de bevindingen, die bij het werk op het terrein verkregen werden, en die den indruk maken van met groote bezadigdheid en bedaard overleg verworven te zijn, het slechts op den weg der Directie kan liggen, bij de Regeering aan te dringen op voortzetting en voltooiïng van den arbeid. Tevens is den Heer Directeur van O. E. N. verzocht, de hoogstbelangrijke nota van den Heer van de Kamer — waarin o. a. beschouwingen voorkomen omtrent de technische redenen, die tot enkele bevreemdende bouwkunstige details van het monument hebben geleid — mitsgaders de reeds gemelde teekeningen en photographieën aan ons Genootschap te willen afstaan.

e. Missive alsvoren, dd. 22 Juni ll., N°. 10667, in antwoord op het zooeven genotuleerde verzoek, onder mededeeling dat voor de verdere behandeling van de aangelegenheid de bedoelde nota met bijlagen noodig zijn, terwijl een

voorstel zal worden gedaan om die bescheiden aan ons Genootschap af te staan, zoodra zij kunnen gemist worden.

Informatie.

f. Missive alsvoren, dd. 1 Juli ll., N°. 11161*b*, houdende bericht, dat te Weltevreden per spoor is aangebracht een steenen badkuip, door den Heer Assistent-resident van Modjokěrto opgezonden ten behoeve van ons Genootschap, en onder aanbieding van de betrekkelijke factuur (in duplo), den vrachtbrief en het bericht van aankomst (zie Not. Mrt. '99 I *t*).

De missive voor informatie, de verzendingsbescheiden in handen van den Heer Conservator der archeologische verzameling.

g. Renvooi van denzelfden Heer Directeur, dd. 1 Juli ll., N°. 15923, ten geleide van zeven stuks halssieraden, vier ringen en zes plaatjes, een en ander van goud en door den inlander Asmali gevonden in eene waterleiding in het district Bandjaran der afd. Bandoeng, Preanger Regentschappen.

In handen van den Heer Conservator der archeologische verzameling.

h. Missive van den Heer Directeur der Burgerlijke Openbare Werken, dd. 7 Juni ll., N°. 9081/D, ten geleide van het verslag van dat Departement over het jaar 1897.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

i. Missive van den Heer Directeur van Justitie, dd. 14 Juni ll., N°. 4541, ten geleide van het boekwerk, getiteld: Cavalerie tegen den inlandschen vijand, door Jhr. L. D. C. de Lannoy.

Als boven.

j. Missive van den Heer Chef van den Topographischen Dienst, dd. 30 Juni ll., N°. 483/17, ter wederaanbieding

van de kaart van den Heer NUSSELEIN, betreffende de Delische Batak Doesoen (zie Not. Mrt. I *w*).

De Missive voor informatie, de kaart in de desbetreffende verzameling.

k. Missive van den Heer Resident van Madioen, dd. 24 Juni ll., N°. 4975/25, waarbij wordt voldaan aan het dezerzijds (tot den Heer J. J. DONNER persoonlijk) gericht verzoek om kennisgeving, ingeval van niet aanvaarding van het lidmaatschap van ons Genootschap, hetwelk hem (eveneens persoonlijk) reeds den 9 April ll. was aangeboden. Bij die kennisgeving van niet aanvaarding is voorts gevoegd het bericht, dat de inmiddels toegezonden edita te Madioen ter onzer beschikking liggen, waarmede vermoedelijk bedoeld wordt, dat zij aldaar van onzentwege kunnen worden afgehaald.

Informatie.

l. Brief van den Heer Resident van Bali en Lombok, dd. 27 Juni ll., ter aanbieding van een drietal afdrukken op lontarblad, respectievelijk gemerkt 1 en 2 van elk der beide stalen stempels, die in de afdeeling Lombok in gebruik zijn gesteld ter waarmerking van lontargeschriften, die aan de inlanders worden uitgegeven als bewijs van eigendom van sawah's, tuinen of andere gronden, dan wel waarop eene met betrekking tot die gronden aangegane transactie staat omschreven.

Onder dankzegging in de sphragistische verzameling.

m. Missive van den Heer Assistent-resident van Modjokërto, dd. 15 Juni ll., N°. 2431/36, met bericht van afzending van de steenen badkuip (zie hiervoor sub I *f*) en met verzoek om te zijner tijd mededeeling te mogen ontvangen van den inhoud der inscriptie.

Wordt besloten de ontvangst te berichten.

n. Missive van den Heer Assistent-resident van Tjiandjoer, dd. 24 Juni ll., N°. 3571/34, met verzoek om speci-

ficatie der toegezonden schadeloosstelling aan de respectievelijke vinders der in Maart ll. sub I *f* genotuleerde voorwerpen.

Conform het procesverbaal van taxatie, gevoegd bij renvooi van den Heer Directeur van O. E. N., dd. 9 Juni ll., N°. 13820 (zie Not. Juni '99 I *n*) worden de goetji en de ringen samen voor *f* 1.50 uitgetrokken, zoodat den vinder van den steenen dissel *f* 13.50 behoort te worden uitgekeerd.

o. Brief van den Patih van Soekaboemi, dd. 1 Juli ll., berichtende, dat de drie beschreven steenen (zie Not. Juni '99 I *r*) den 29 Juni ll. van uit de spoorhalte te Tjibadak zijn opgezonden aan het adres van den Heer Directeur van O. E. N.

Wordt besloten te zijner tijd de ontvangst te berichten.

p. Missive van het Bestuur der Koninklijke Natuurkundige Vereeniging in Nederlandsch Indië, dd. 27 Juni ll. N°. II 49, ter wederaanbieding van het schrijven van de University of Kansas (zie Not. Mei I *m*), met welke instelling de Natuurkundige Vereeniging bereids in ruiling staat.

Wordt besloten aan de bedoelde University te berichten dat tegen ruiling van edita dezerzijds bezwaren bestaan.

q. Brief van 's Genootschaps Lid, den Heer J. van Aalst, te Probolinggo, dd. 12 Juni ll., met verzoek om bericht omtrent plaatsing van twee door schrijver ingezonden bijdragen over oudheden in de contrôle afdeelingen Kranggan en Probolinggo van de Residentie Kedoe.

Wordt besloten te antwoorden, dat de publicatie van laatstgenoemd opstel (zie Not. Mei '99 II *bb*) vertraging heeft ondergaan, door de opzending ter vertaling naar Parijs, vanwaar het eerst onlangs is teruggezonden, terwijl omtrent het eerstgenoemde, veel vroeger aangeboden opstel een onderzoek zal worden ingesteld.

r. Brief van 's Genootschaps Lid, den Heer D. van Hinloopen Labberton te Buitenzorg, dd. 11 Juni ll., waarbij

schrijver de vraag stelt, of eene door hem opgestelde lijst van javaansche woorden, in Malang en Pasoeroean gebruikelijk, en afwijkend van het Solosche dialect, voor plaatsing in de Verhandelingen zou in aanmerking komen. Bedoelde lijst bevindt zich nog ter verificatie in handen van den Heer WALBEEHM.

Wordt besloten, toezending van die lijst ter beoordeeling te verzoeken.

s. Brief van den Heer P. H. VAN DER KEMP te 's Gravenhage, dd. 30 Mei ll. enz.

t. Brief van den Heer F. TWISS, Assistent-resident te Moeara Doea (Palembang), dd. 6 Mei ll. met verzoek om bericht, of schrijvers wenk betreffende het aanwezig zijn van belangrijke rapporten aangaande Midden-Sumatra in de gewestelijke archieven (zie Not. Mei '97 p. 51) ook eenig gevolg heeft gehad.

Wordt besloten te antwoorden, dat bedoelde stukken zijn opgevraagd en verkregen (zie Not. Juli '98 I *e*), en dat die, welke de Residentie Benkoelen betreffen, zich ter bewerking bevinden in handen van den Heer O. L. HELFRICH, controleur B. B. te Tandjong Radja, Sumatra's Oostkust (zie Not. Juni '99 I *t*) en dat verder aanwezig zijn de navolgende bescheiden: Aanteekeningen omtrent land en volk der, beoosten de onderafdeeling Kota VII gelegen onafhankelijke landen (nl. de Batang Hari districten, de IX Kota's en de Kwantan districten) van den toenmaligen controleur F. TWISS, gedagteekend 1 Mei 1882 met nota van aanvulling van denzelfden, gedagteekend 29 November daaraanvolgende. Aanteekeningen omtrent dezelfde gewesten van den toenmaligen controleur D. P. JENTINK dd. 16 Augustus 1872, en Korte beschrijving van de onafhankelijke staten, grenzende aan de onderafdeeling Lientau en Boea (nl. Pangkalan Kapas met Loedei, P. Sarei, Rantau Sibajang, Goenoeng Seilan, Pangkalan Indaroeng en Rantau Soengingi) van den toenmaligen Controleur VAN DELDEN, gedagteekend 31 Januari 1888.

Hoezeer door den Heer VAN DER CHIJS eenige twijfel geopperd wordt ten aanzien van de actualiteit dezer bescheiden, waarvan het jongste elf, het oudste zeven en twintig jaren geleden is opgemaakt, wordt desniettemin besloten, den Heer TWISS uit te noodigen, die tot één geheel te willen verwerken, geschikt om in ons tijdschrift te worden opgenomen.

u. Briefkaart van 's Genootschaps Buitengewoon lid, den Heer J. KREEMER te Malang, verzonden 27 Juni ll., houdende de volgende mededeeling, naar aanleiding van het voorkomende in Not. Dec. '98 V 11e j° Mrt. '99 V 7°: „De doekoen te Tosari voltrok een huwelijk in zijn huis in mijne tegenwoordigheid. Hij liet den bruidegom de *sadat* opzeggen."

Informatie.

v. Brief van Heeren ALBRECHT & Co. te Batavia, dd. 24 Juni ll., waarvan de bedoeling is, in herinnering te brengen, dat aan de drukkerij dier firma nog altijd berust een handschrift, voor 's Genootschaps Verhandelingen bestemd en bevattende den javaanschen en hollandschen tekst van de pĕpakĕm Tjĕrbon (zie Not. '95 pp. 20 en 64, j°. Not. '94 pp. 47, 66, 78). De druk van dien tekst was indertijd uitgesteld totdat de nieuwe javaansche typen zouden zijn aangekomen, hetgeen reeds lang het geval is.

Wordt besloten dit punt tot nader aan te houden.

w. Brief van den Principal Librarian and Secretary van het Britsch Museum, dd. 19 Mei ll., ter aanbieding tegen reçu van een exemplaar van den Catalogue of Greek coins, Galatia, cet.

Bibliotheek.

x. Brief van den Heer FRITZ DU BOIS te Weenen, dd. 18 Mei ll., houdende verzoek om te worden benoemd tot Correspondeerend lid van het Genootschap.

Wordt besloten te antwoorden, dat Correspondeerende leden

niet op verzoek worden benoemd, en dat de verlangde benoeming zal geschieden, wanneer de keuze der Directie op den schrijver zal zijn gevallen.

y. Brief van den Heer ALEXANDER DUNCKER, boekhandelaar te Berlijn, ter aanbieding van zijn nog aanwezigen voorraad van de kaart van Batavia en omstreken 1874, op last van Z. H. den Hertog van Saxen Weimar vervaardigd, tegen 60 Mark de 12 exemplaren.

Aangezien deze kaart in 's Genootschaps verzameling voorhanden is, wordt besloten den Heer Gep. Overste BOSBOOM te 's Gravenhage met dit aanbod in wetenschap te stellen.

II. De President:

1°. Aangaande een tusschentijds ingekomen en in rondlezing gezonden voorstel van den Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS, dd. 15 Juni ll., strekkende om naar aanleiding van besluiten, in de Meivergadering genomen, te bepalen, dat behalve in zeer dringende, ter beoordeeling van de Directie geen uitstel gedoogende gevallen, de Directie verplicht is, den Secretaris, Thesaurier, Bibliothecaris en verdere functionarissen te hooren, alvorens een besluit te nemen in zaken, welke één of meer der genoemde Directieleden speciaal aangaan, deelt mede, dat conform de verkregen adviezen is geantwoord, dat in de door den Heer VAN DER CHIJS gewaakte beslissingen geen aanleiding bestaat tot het uitdrukkelijk vaststellen van een beginsel als door hem aangegeven; een beginsel, dat bovendien uit den aard der zaak in gevallen waar dit noodig blijkt, gevolgd wordt.

Informatie.

2°. Brengt ter tafel de in rondlezing gezonden Missive van den Heer Resident van Soerabaja (zie Not. Mei '99 I *c*) met de daarbij behoorende bescheiden (brieven van den Regent van Modjokĕrto aan den Assistent-resident van Djombang). De inhoud der bedoelde bescheiden was reeds ter onzer kennis gebracht bij een vorig schrijven van den Heer

Resident van Soerabaja, dd. 25 Februari ll., N°. 3570/37 (zie Not. Mrt. '99 I *h*) in de navolgende bewoordingen:

„De (bij de opgravingen in de doekoen Kĕdaton, desa Trawoelan, distr. Modjoagoeng gevonden) voorwerpen zijn als geheel waardeloos aan te merken. N°s. 1 en 10 zijn stukjes bijna geheel door roest verteerd ijzer of staal, die geacht worden van arits afkomstig te zijn; N°s. 2, 3, 4 en 9 zijn steentjes ter grootte van een dubbeltje, plain-convex, zooals bij het inlandsche damspel gebruikelijk en zeer zeker niet als oudheden aan te merken; N°s. 6, 7, 8 scherven van aardewerk, alsvoren. N°. 5 een voorwerp van gietkoper, dat wellicht deel van een slot heeft uitgemaakt; N°. 11 een stukje sterk geoxydeerd koperdraad, ongeveer 1 cM. lang."

„Eeu paar fragmenten van steenen beelden van kleine afmetingen staan nog ter plaatse der opgraving; doch niets van het gevondene loont de moeite der opzending."

„Wel heeft een onbekende in de *Soerabaja Courant* van 21 Februari A°. P°. een entrefilet geplaatst, volgens hetwelk ooggetuigen te Kĕdaton wapens, edelgesteenten, goudwerken enz. te Kĕdaton zagen opgraven, die door den Regent van Modjokĕrto van de vinders zouden zijn opgeeischt, maar dit beweren is ten eenemale leugenachtig."

„Gaarne zal ik van Uwe Directie vernemen, of de opzending wordt verlangd van het koperen voorwerp N°. 5 voorschreven, het eenige dat naar mijne meening stellig van oude herkomst is."

Wordt besloten den Heer Resident onder dankzegging voor de verstrekte inlichtingen de opzending van evenbedoeld voorwerp te verzoeken, alsmede overlegging van het rapport van den Regent van Modjokèrto ter zake uitgebracht in dato 25 Januari 1898 N°. 238/75, zooals blijkt uit diens alhier gememoreerde, ter inzage gestrekt hebbende brieven.

3°. Bericht, dat uit de rondlezing terug is het artikel van den Heer Kruijt over den Weerwolf bij de Toradja's van Midden-Celebes.

In handen der Redactie van het Tijdschrift.

4°. Stelt aan de orde het voorstel der Commissie ad hoc, betreffende de aanstelling van eenen amanuensis (zie Not. '99 Feb. II 3° p. 29 en II 4° p. 32, Mei III 1°; Vergel. Not. Oct. 1897 p. 126 en 127)

Het voorstel der Commissie, met eene memorie van toelichting heeft in rondlezing aanleiding gegeven tot eene nota van den Heer VAN DER CHIJS, waarin tal van bezwaren tegen het voorstel worden geopperd. De Commissie heeft daarop deze bezwaren een voor een besproken in eene uitvoerige repliek, waarbij ook aan de finantieele gevolgen van het voorstel de noodige aandacht is geschonken, aan de hand van een vergelijkend overzicht der geldmiddelen over de jaren 1882—1898. De Heer VAN DER CHIJS, door deze repliek geenszins tot andere gedachten gekomen, heeft die met eene omstandige dupliek beantwoord. Alle welke bescheiden successievelijk in rondlezing aan de overweging der Directieleden zijn onderworpen.

De Heer VAN DER CHIJS stelt voor, dit punt van de agenda af te voeren, omdat bij de bespreking van eene zoo belangrijke aangelegenheid zijns inziens alle Directieleden moeten tegenwoordig zijn. Dit voorstel wordt niet ondersteund.

De President, van oordeel, dat thans alle Directieleden voldoende gelegenheid hebben gehad, zich eene gevestigde meening over alle details van het voorstel te vormen, terwijl zulks ook met den afwezigen Heer VORDERMAN het geval is, blijkens diens aanteekening op den rondlezingstaat, acht mondelinge discussie verder overbodig en brengt het voorstel artikelsgewijs in stemming:

Artikel een. Er zal benoemd worden een europeesch beambte voor het Museum op een vast salaris.

De te benoemen persoon moet eenige algemeene ontwikkeling en kennis van het Maleisch bezitten, eenig begrip hebben van administratie en bovendien voldoen aan strenge eischen van eerlijkheid, stiptheid en orde.

Artikel twee. Deze te benoemen beambte zal door de Directie worden belast met de volgende werkzaamheden:

a. het geregeld en in eenvoudigen vorm inventariseeren der ingekomen voorwerpen en het aanbrengen van volgnommers op die voorwerpen.

b. het tegen bons uitleenen en weder in ontvangst nemen van uitgeleende boekwerken, alsmede het te woord staan, en voorzoover mogelijk behulpzaam zijn van de bezoekers van Museum of Bibliotheek, een en ander bij afwezigheid van den betrokken Conservator.

In verband hiermede kunnen dan ook dagelijks boeken worden uitgeleend en teruggegeven van 8—1 uur des morgens en van 5—6 uur des avonds (behalve Zondagavond).

c. het verzenden van de edita, en in verband daarmede het nauwkeurig bijhouden van de adressen der Leden, hunne verandering van woonplaats, het aanteekenen van de namen der bedankende en der nieuwe Leden, van de tijdelijk in Europa vertoevende, enz., enz.

d. het opstellen en rangschikken van de voorwerpen op de, zoo noodig door den betrokken Conservator daartoe aangewezen behoorlijke plaatsen.

e. het houden van toezicht op de bedienden. Deze beambte is tevens verplicht om op verzoek van een der Directieleden, kasten en kamers in het Museum te openen.

f. Voor zoover de sub *a—e* genoemde werkzaamheden het toelaten, kunnen dezen beambte door de beheerende Directieleden ook andere werkzaamheden worden opgedragen. Ieder hunner zal daartoe op een bepaalden dag van de week over zijne diensten kunnen beschikken. Zij maken te voren onderling een rooster van deze weekverdeeling op.

Artikel drie. Deze beambte zal dagelijks van $\frac{1}{2}$ 8 — 1 uur des morgens en van 5 — 6 uur 's avonds in het Museum aanwezig zijn, behalve Zondagsavonds, terwijl deze uren tevens zijn werktijd zullen uitmaken. Buiten de genoemde uren zal in den regel geen dienstpraestatie van hem gevorderd worden.

Artikel vier. Eventueel verschil van opinie tusschen de beheerende Directieleden onderling of tusschen hen en den bedoelden beambte omtrent de op te dragen werkzaamheden, of over de wijze waarop hij zich daarvan kwijt, worden op de eerstvolgende Directievergadering aan de Directie ter beslissing voorgelegd.

Artikel vijf. Het maandelijksch salaris van dezen beambte zal bedragen: zonder vrije woning *f* 75.— met vrije woning *f* 60.—, met jaarlijksche verhooging van *f* 10.— 's maands, respectievelijk tot *f* 150.— of *f* 120.

Alle artikelen worden aangenomen met algemeene stemmen min een, die van den Heer VAN DER CHIJS, die aanteekening in de Notulen verlangt, dat hij zich noch met het voorstel, noch met een der onderdeelen daarvan heeft kunnen vereenigen.

Alsnu wordt overgegaan tot de benoeming van den beambte, onder den titel van amanuensis en daarvoor gekozen de Heer MAX ROLOFF, europeesch fourier bij het 10e Bataillon Infanterie, 3e Compagnie te Weltevreden, en wel met ingang van den eersten Augustus aanstaande.

Wordt verder besloten den Heer CH. E. WARNARS, tot dusver concierge van het Museumgebouw, met ingang van den eersten October aanstaande als zoodanig eervol ontslag te verleenen, zoodat de nieuw benoemde amanuensis met dien datum de dienstwoning moet betrekken.

Ten slotte wordt het rooster, waarvan sub art. 2 sprake is, vastgesteld als volgt, enz.

III. De Heer VAN DER CHIJS.

1°. Ontkent de juistheid van het vermoeden, door den Heer BRANDES uitgesproken (zie Not. Juni '99 IV6°), dat het Balineesche beeld uit de verzameling No. 8793 op sprekers last zou zijn opgeverfd. Het beeld wordt door den Heer BRANDES ter tafel gebracht en de Heer VAN DER CHIJS verzekert, het in den bestaanden toestand van een soldaat aan de deur te hebben gekocht.

De Heer BRANDES zegt, alsdan door den mandoer verkeerd te zijn ingelicht.

2°. Deelt mede, dat hij de diensten van den benoemden amanuensis geheel overbodig achtende, daarvan geen gebruik wenscht te maken, en geen verantwoordelijkheid meer aanvaardt zoodra deze tusschenpersoon tusschen de Directie en de bedienden zal zijn opgetreden en dat hij daarom bij deze verklaart neder te leggen de betrekkingen van Bibliothecaris, van Thesaurier met de daaraan verbonden redactie der Verhandelingen, benevens die van Conservator van het Ethnographisch Museum, zullende hij alleen over het Munt- en Penningkabinet het beheer blijven voeren.

Op verzoek van den Heer LA CHAPELLE verklaart de Heer VAN DER CHIJS zich echter bereid, de opgenoemde functiën tot den eersten Augustus as. te blijven uitoefenen.

Wordt besloten de keuze van opvolgers in de genoemde betrekkingen uit te stellen tot de volgende Directievergadering.

3°. Biedt aan het thans van de pers gekomen Register op de Notulen der Vergaderingen van het Bataviasch Genootschap over de jaren 1889 t/m 1898.

De President betuigt den Heer VAN DER CHIJS den dank der vergadering voor de zorg en moeite aan dezen nuttigen arbeid besteed.

4°. Adviseert tot terugzending van de ter overneming aangeboden gong uit Kediri (Not. Juni '99 I *c*).

Conform.

5°. Biedt aan namens den Heer A. G. VORDERMAN de teekening van het familiewapen op den grafsteen te Anjer lor (zie Not. '98 V p. 107).

Onder dankbetuiging in de verzameling Varia.

6°. Vermeldt de navolgende ingekomen geschenken:

a. van 's Genootschaps President de navolgende munten:

Zweden, 2 öre, 1749. — k.
China, amulet. — k.
Java, idem (modern). — k.

b. van den Heer K. JIMBÔ, hoogleeraar aan de Keizerlijke Universiteit te Tôkyô negen nummers van the journal of the geological society of Tôkyô.

c. van den Heer W. A. TERWOGT, onderneming Wědi-Birit bij Klatten een paar bronzen schenkbladen en andere voorwerpen op genoemde onderneming op een bijzondere wijze in een rots begraven gevonden.

c'. van 's Genootschaps Lid, den Heer J. P. MOQUETTE de navolgende munten:
doorboorde halve duit (zie Ned. Ind. Plakaatboek VI, 771).
gobog, vier soorten.
Bandjarmasin, duit.
China, amulet.
Britsch Indië, Malwah, Ghiyas Sjah (1475 — 1500), moehr (vierkant). — g.

d. van 's Genootschaps Lid, den Heer B. HOETINK, een doos diverse Chineesche munten, alsmede Chineesch papieren geld, vier soorten.

e. van den Heer Resident van Batavia, tegen reçu ontvangen:
131 boeken en boekjes, afkomstig van de bibliotheek van het Residentiebureau.
Onder dankzegging in de betrekkelijke verzamelingen.

IV. De Secretaris:

1°. Biedt aan namens den schrijver een exemplaar van het boekwerk, getiteld: R. VAN ECK. Beknopt leerboek der geschiedenis, staatsinrichting, land- en volkenkunde van Ned. Oost Indië. 2° uitgave Breda 1899.
Onder dankzegging in de Bibliotheek.

2°. Brengt ter tafel een door den schrijver toegezonden courantenartikel in het *Soerabajasch Handelsblad* van Zaterdag 24 Juni ll., over het zinnebeeldige in eene oude adat bij de begrafenis van Indo's en Inlanders in de residentie Batavia (zie Not. Maart '99 III 7° p. 60), geteekend von Rantzow, Cand.-notaris te Soerabaja en lid van de Weesen Boedelkamer aldaar.

In rondlezing.

3°. Biedt aan voor het Tijdschrift namens der schrijver, een opstel, getiteld: A. F. von Dewall. Supplement op het Nieuw Maleisch-Nederlandsch Woordenboek met arabisch karakter door H. C. Klinkert. Boekhandel en Drukkerij voorheen E. J. Brill, Leiden 1898.

In rondlezing.

4°. Stelt voor, door tusschenkomst van den Heer Resident te Jogjakarta van zijn Hoogheid den Sultan te verzoeken een staal van de met goud gebatikte kain, onlangs bij de opvoering van de lakon Prĕgiwå gedragen door den Kroonprins in de rol van Gatoetkatja, en wel een staal van genoegzame grootte om het patroon goed te onderscheiden en om daarvan een gedeelte aan 's Genootschaps Correspondeerend lid, de Heer Rouffaer te zenden, ten behoeve van het door 's Rijks Ethnographisch Museum uitgegeven werk over het batikken. Eenige inlichtingen omtrent het bij de vervaardiging gevolgde procédé waren tevens te verzoeken.

Conform.

V. De Heer Brandes acht het wenschelijk dat thans een besluit worde genomen omtrent de wijze, die bij het inventariseeren der aanwinsten zal worden gevolgd.

Na eenige discussie wordt besloten, dat van iedere verzameling een afzonderlijke inventaris zal worden bijgehouden en dat de aard der verzameling bij het nader vast te stellen schema zal worden in aanmerking genomen.

VI. Worden afgevoerd van de ledenlijst op verzoek de Heeren: J. P. DOM, B. W. F. FOKKER, Mr. C. W. KIST, Mr. H. J. MATTHES, A. L. Th. A. NEPVEU TOT AMEYDE, L. R. WENTHOLT en J. H. VAN DER ZWEEP.

Wordt besloten het lidmaatschap aan te bieden aan de navolgende Heeren: E. VAN ASSEN, Assistent-resident van Koetei te Samarinda (Z. O. Afd. v. Borneo); J. J. BENJAMIN, Hoofdagent der Koloniale Bank te Soerabaja, W. BOETJE, Generaal-majoor der Artillerie te Batavia; A. E. J. BRUINSMA, Inspecteur van het Boschwezen te Batavia; H. J. G. VAN DER BURCH, Notaris te Palembang; W. G. A. C. CHRISTAN, Luit.-kolonel der Infanterie te Palembang; V. C. COSTER VAN VOORHOUT, te Soerabaja; Mr H. K. J. VAN DEINSE, Secretaris van het Departement van Justitie te Batavia; C. J. de FREYTAG, Chef van den Geneeskundigen Dienst te Batavia; J. L. VAN GENNEP, Assistent-resident te Bangkallan (Madoera); J. G. C. HOOGHWINKEL, Hoofdinspecteur voor opiumaangelegenheden te Batavia; D. DE JONGH, Hoofdingenieur van het mijnwezen te Batavia; Th. M. KEULEMANS, Hoofdingenieur der Staatsspoorwegen te Batavia; P. VAN LEERSUM, Directeur der Gouv. Kinaonderneming te Lembang (Bandoeng); Mr. G. P. H. VAN MAARSEVEEN, President van den Landraad te Batavia; J. B. DE SCHERMAKER, Secretaris van het Departement van Binnenl. Bestuur te Batavia; F. J. L. MERSEN SENN VAN BASEL, Beheerder van het Land Indramajoe West (Cheribon); K. TINNEVELD, Landhuurder te Klatten (Onderneming Djewa); Mr. J. H. TOBIAS, Officier van Justitie te Soerabaja; H. C. VOORHOEVE, Koopman te Soerabaja en KAREL WEIJNSCHENK te Jogjakarta.

Wordt besloten met hun welnemen als oudleden van het Genootschap wederom op ledenlijst te brengen de Heeren: A. J. A. E. EERDMANS, te Samarinda (Z. O. Afd. van Borneo); D. A. HOOIJER, lid der firma G. KOLFF & Co. te Batavia; L. F. TUIJL SCHUITEMAKER, Directeur van de Kweekschool te Probolinggo en G. L. WEIJNSCHENK, Landhuurder te Sonosewoe (Jogjakarta).

Wegens het vergevorderde uur wordt daarop de vergadering door den President gesloten en bepaald dat, met het oog op het in functie treden der te benoemen beheerende Directieleden met 1 Augustus, de Augustusvergadering zal worden gehouden op Maandag 24 Juli.

De President,
J. C. MULOCK HOUWER.
De Secretaris,
SERRURIER.

Augustusvergadering gehouden op Dinsdag 25 Juli 1899.

Tegenwoordig zijn de Heeren Mr. J. C. MULOCK HOUWER, President, Dr. J. L. A. BRANDES, A. G. VORDEMAN, Mr. J. H. ABENDANON, Dr. G. A. J. HAZEU en Mr. L. SERRURIER, Secretaris.

Afwezig de Heeren Mr. J. A. VAN DER CHIJS en H. M. LA CHAPELLE.

I. Na opening dezer vergadering door den President, worden de Notulen der vorige goedgekeurd en de hierna te vermelden ingekomen stukken achtereenvolgens aan de orde gesteld:

a. Missive van den Heer Directeur van Onderwijs, dd. 4 Juli ll. N°. 11287, ten geleide van eene Missive van den Directeur der B. O. W. van 29 Juni jl. N°. 10420/c, betreffende het doen van bijbouwingen van 's Genootschaps Museum (zie Not. Mrt. '99 VIII 2° p. 70 en Juni '99 I *o* p 118), met verzoek om onder terugzending der bijlagen te willen mededeelen, of dezerzijds tegen bedoelde bijbouwingen bedenkingen bestaan.

Wordt besloten te antwoorden, dat met belangstelling van de uitgewerkte projecten is kennisgenomen, met verzoek aan den betrokken Departementschef, het wel daarheen te willen leiden, dat met de werkzaamheden zoodra mogelijk worde begonnen.

b. Missive alsvoren, dd. 4 Juli ll. N°. 11303, ten geleide van den vrachtbrief betreffende de drie beschreven steenen van Bantar Moentjang (zie Not. Juli '99 I*o*).

Informatie.

c. Missive alsvoren, dd. 21 Juli ll., N°. 12164, houdende bericht, dat het bronzen Boeddhabeeldje, waarvan de ontvangst vroeger is genotuleerd (zie Not. Feb. '99 I*h*), niet is te beschouwen als geschenk; maar dat de vinder behoort in aanmerking te komen voor ontvangst van den taxatieprijs van dat voorwerp.

Wordt besloten te antwoorden, dat bedoeld beeldje zoo goed als zonder waarde is, doch dat ter aanmoediging *f* 2.50 wordt uitgekeerd.

d. Renvooi van denzelfden Heer Directeur, dd. 11 Juli ll., N°. 15794, ter aanbieding van drie bladen en vijf kommen uit de resid. Krawang (zie Not. Mrt. '99 I*q*, p. 76).

In handen van den Conservator van het Archeologisch Museum.

e. Renvooi alsvoren, dd. 12 Juli ll., N°. 16610, ter aanbieding van zes ronde koperen bladen, door den inlander Sodhikromo, opgezetene van de desa Kentheng, district Prambanan der residentie Jogjakarta, in den grond gevonden. In de bijlage wordt vermeld, dat nog vier zulke bladen aanwezig zijn, en dat de tien gezondene zijn getaxeerd op eene gezamenlijke waarde van *f* 4.

Als boven.

f Renvooi alsvoren, dd. 20 Juli ll. N°s. 16213 en 16647, ten geleide van twee en twintig stuks oudheidkundige voorwerpen uit de residentie Kedoe (zie Not. Mei '99 I*b* en Juni '99 I*e*).

Als boven.

g. Missive van den Heer Resident van Jogjakarta, dd. 5 Juli ll., N°. 1338/33, houdende bericht dat niet alle batikmonsters, waarvan de bestelling verzocht is (zie Not. Mei '99 I*d*) ter grootte van een zakdoek kunnen worden gemaakt wegens de grootte der figuren, en dat voor sommige daarom de hoofddoek-grootte zal moeten worden gekozen,

waardoor de prijs per stuk van *f* 2.50 op *f* 5.— wordt verhoogd.

Wordt besloten den Resident te verzoeken, al de opgegeven patronen ter grootte van een hoofddoek te willen laten vervaardigen.

h. Missive van den Heer Resident van Kedoe, dd. 19 Juli ll., N°. 3092/10, ter aanbieding van het afschrift van een schrijven van den Controleur van Probolinggo te Moentilan, dd 23 Juni ll. N°. 433/10, naar aanleiding van dezerzijdsch schrijven, ter uitvoering van het genotuleerde in December '98, zie aldaar sub V 4°, en van hetgeen besloten is in de vergadering van 20 Mrt. '99 V 9° p. 84. Pedoelde ambtenaar rapporteert, dat de Heer Oppenheimer, bewaker van het Boroboedoer-monument, zich niet meer kan herinneren, welk beeldje hem indertijd door den Heer Abendanon is aangewezen, als in aanmerking komende om aan 's Genootschaps Museum te worden afgestaan. Ten aanzien van het door den Heer la Chapelle opgemerkte, deelt rapporteur verder mede, dat hetgeen door genoemd Directielid voor krijtbesmering is aangezien, de overblijfselen zijn van gips en witte klei, door den Heer von Saher bij het maken der afgietsels gebezigd. Met het denkbeeld om het toezicht op het monument meer doeltreffend te maken kan rapporteur zich vereenigen; bij zijn laatste bezoek vond hij zelfs een basrelief beschadigd, hoogstwaarschijnlijk met een scherp of hard voorwerp. In overweging wordt dan ook gegeven, om bij de Boroboedoer een inlandschen oppasser te plaatsen, die steeds de bezoekers kan geleiden, aangezien het voor den bewaker — tevens restaurateur in de pasangrahan — ondoenlijk is, telkens met die personen mede te gaan, daar er op één dag dikwijls verscheidene bezoekers op verschillende tijdstippen komen.

De Heer Serrurier deelt mede, dat hij kort geleden den Heer Oppenheimer het beeldje heeft aangewezen, dat zonder twijfel het door den Heer Abendanon bedoelde is, en stelt

voor, van die aanwijzing aan den Heer Resident kennis te geven. Conform besloten en tevens om de ingenomenheid der Directie te betuigen met het denkbeeld om een vasten oppasser bij het monument in dienst te stellen. Ten slotte deelt de Heer SERRURIER nog mede, dat gedurende zijn laatste bezoek aan de Boroboedoer uitvoering werd gegeven aan het dezerzijds gedaan verzoek, om eenige, het uitzicht belemmerende boomen te doen kappen (zie boven Not. Dec. '98).

i. Brief van 's Genootschaps Buitengewoon lid, den Heer G. P. ROUFFAER te 's Gravenhage, dd. 7 Juni ll., houdende in de eerste plaats ontvangsterkenning van eenige ter aanvulling toegezonden edita van ons Genootschap (zie Not. Dec. '98 I *n* j° Juni '99 IV 8°) en vervolgens het verzoek om opgave, of de Directie al dan niet voornemens is gevolg te geven aan haar plan om de pĕpakĕm Cheribon te publiceeren (zie Not. 1894 p. 47—56), in welk laatste geval die publicatie van wege het Kon. Instituut voor de taal-, land- en volkenk. van N. I. zal geschieden

Ten slotte geeft de Heer ROUFFAER een lijstje van batikpatronen, die hij ten behoeve van het door 's Rijks Ethnographisch Museum uit te geven werk gaarne langs photographischen weg ten zijnen koste zag afgebeeld; onder mededeeling der ontvangst van de toegezonden namenlijst der hier aanwezige patronen en van de afwrijvingen in zwarte was van batikstempels (zie Not. Apr. '99 V 5°). Bij den brief waren ten geschenke gevoegd twee photographieën, de eene van een bronzen beeldje, de andere van een teekening in kleuren uit Dekkan, met eene beschrijving van de origineelen.

Wordt besloten: de bespreking der bovenbedoelde uitgave aan te houden (zie beneden sub II 6°), den Conservator van het Ethnographisch Museum te verzoeken, zooveel mogelijk aan het verlangen van den Heer ROUFFAER te voldoen, en de photographieën onder dankzegging voor de desbetreffende verzameling aanvaarden, onder publiceering der beschrijving achter aan de Notulen als bijlage IX.

j. Brief van den Heer E. L. M. KÜHR, Controleur van Medan, dd. 18 Juni ll., ter beantwoording van het dezerzijds gedaan verzoek om toezending van een exemplaar der „kekep" genoemde schaamdeelplaten (zie Not. Mrt. '99 V 11° p. 85). Uit dat antwoord blijkt, dat de in het Delische gebruikelijke schaamdeelplaten „tjaping" en niet „kekep" zijn genaamd, en dat zij niet dienen tot bescherming der maagdelijkheid, maar alleen als schaambedekking; zij hebben den vorm van een eenigszins bol, driehoekig schild en hangen veeltijds aan een gouden of zilveren ketting (kĕndit) die om de heupen geslagen is; zij worden gedragen door meisjes beneden de 7 jaren en gelijken dus op de badong's van Midden Java en kosten van zilver vervaardigd ongeveer 5 dollars.

Schrijver biedt daarbij ten geschenke aan een paar eigenaardige kĕndi's (kruiken van gebakken aarde) in het Delische en Serdangsche vervaardigd.

Wordt besloten, onder dankzegging voor de gegeven inlichting niet verder aan te dringen op de toezending van het hier besproken voorwerp, en 's Genootschaps Museum voor ontvangst der kĕndi's aan te bevelen.

k. Brief van den Heer W. DE WOLFF VAN WESTERODE te Poerwokĕrto (Banjoemas), dd. 7 Juli ll., ten geleide van het aan Dr. KOHLLBRUGGE toebehoorende manuscript over gebruiken bij de Tĕnggeroezen (zie Not. Juni '99 IV 1°), benevens eene onvoltooide vertaling daarvan van de hand van Raden Mas KOESNODININGRAT, wedono van Wangkal.

Inmiddels in rondlezing gezonden.

l. Brief van den Heer G. DE WAAL VAN ANCKEVEEN, te Boekit Poetoes bij Kajoe Tanam, afd. Priaman (Pad. Benedenl.) dd. 2 Juli ll., ter aanbieding van twee opstellen, welke inmiddels in rondlezing gezonden zijn.

m. Missive van den Heer Consul van Groot Brittannië en Ierland, dd. 19 Juli ll., N°. 189, ten geleide van een exemplaar van het boekwerk, getiteld: the unrepealed Gen-

eral Acts of the Governor General in Council, from 1891 to 1898 both inclusive vol. VI.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

n. Brief van den Heer J. E. DRAYTON LEE, Houtvester van Grobogan te Poerwodadi, dd. 19 Juli ll., houdende bericht dat in een der djatiboschen onder zijn beheer is gevonden de voorsteven van een prauw, en wel boven op een hoogen heuvel, waarheen volgens de inlandsche bevolking eene prinses bij gelegenheid eener groote overstrooming zou gevlucht zijn; voor zoover schrijver heeft kunnen nagaan moet dit geschied zijn gedurende het engelsche tusschenbestuur.

Wordt besloten onder dankzegging te antwoorden, dat aangezien niet blijkt, dat eenige versiering of bijzondere kenmerken aan het voorwerp zijn gevonden, geen prijs op toezending wordt gesteld.

o. Circulaire van the Connecticut Academy of Arts and Sciences, ongedagt. ter mededeeling dat op 11 October a. s. zal worden gevierd de honderdste verjaardag van de stichting dier instelling, met verzoek om een gedelegeerde te zenden.

Wordt besloten zich tot een schriftelijken gelukwensch te bepalen.

II. De President:

1°. Biedt aan, namens 's Genootschaps Lid, den Heer Dr. C. SNOUCK HURGRONJE te Kota Radja, eene verzameling van 39 voorwerpen, afkomstig uit de gampong van den geleerden Teungkoe di Awé Geutah (Awé Geutah in Pasangan).

De voorwerpen onder dankzegging in het Ethnographisch Museum, de daarbij behoorende lijst achter aan de Notulen als bijlage X.

2°. Bericht, dat uit de rondlezing terug zijn:

aa. het courantenartikel van den Heer von Rantzow (zie Not. Juli '99 IV 2°).

Wordt besloten hetzelve in de Bibliotheek op te nemen, onder aanteekening in de Notulen, dat het gebruik om een sleutel — bij voorkeur den huissleutel — te leggen op de borst van een overledene, door den schrijver wordt in verband gebracht met de zinnebeeldige beteekenis van den sleutel in het oudhollandsch recht, als vertegenwoordigende de nalatenschap of de gemeenschap, waarin de overledene voor de helft gerechtigd was, zoodat door de weduwe afstand van de gemeenschap werd gedaan door den sleutel (symbool van haar beheer) in of nabij de kist te plaatsen. De Heer Serrurier herinnert zich, dezer dagen in eene der Indische couranten te hebben gelezen eene beschouwing over hetzelfde onderwerp, waarin de meening geopperd werd, dat de sleutel wel symbolisch zou kunnen voorstellen den sleutel van de poort des Hemels. Spreker acht deze verklaring niet onwaarschijnlijk, op grond van het in de ethnologie zeer bekend en zeer algemeen voorkomend gebruik om een voorafbeelding te maken van hetgeen men inderdaad hoopt te bereiken.

bb. A. F. von Dewall. Enkele aanteekeningen op het Supplement op het Nieuw Maleisch-Nederlandsch Woordenboek met Maleisch karakter door H. C. Klinkert (zie Not. Juli '99 IV 3°).

In handen der Redactie van het Tijdschrift.

cc. Het manuscript maleisch en javaansch, getiteld: dari hal orang njewoe met onvoltooide hollandsche vertaling, getiteld: vertaling van het manuscript betreffende de gebruiken bij het huwelijksfeest in Tĕnggĕr (zie hiervoor sub I *k*).

In de verzameling handschriften.

dd. G. de Waal van Anckeveen. Hoe moet de naam „Malajoe" verklaard worden. Dezelfde. Over de afstamming

der Dajak Boekit in de afdeeling Sambas van Borneo's Westkust (zie hiervoor sub I *l*).

Beide opstellen worden minder geschikt geacht om in het Tijdschrift te worden opgenomen, omdat de daarin vervatte beschouwingen, hoe belangwekkend ook, op te weinig positieve grondslagen berusten. Het wordt evenwel wenschelijk geacht de navolgende mededeelingen in de Notulen te refereeren: Volgens eene bij hen bestaande overlevering zijn de Dajak Boekit om eene onbekende reden, 34 geslachten geleden uit Manangkabo vertrokken; zij begaven zich vandaar naar „Bantan" (wellicht het eiland Bĕntan, tot den Riouw Lingga archipel behoorende) en later naar Tandjoeng Datoe, Borneo's Noordwesthoek, en leven sedert dien tijd in de afdeeling Sambas. De door dezen stam gesproken taal is een dialect van het Maleisch. Woorden, die in het Manangkabosch maleisch *n* of *ng* hebben, laten dien nasalen medeklinker in de taal der Boekit Dajaks door *t* of *k* voorafgaan. B. v.

Man. *oedjan* = Daj. *oedjaatn.*
„ *parang* = „ *parakng.*

In verband hiermede wordt door den schrijver opgemerkt, dat in het maleisch naast *ganang*, het woord *ganak* bestaat met dezelfde beteekenis, terwijl in het maleisch van Moeara Sipongi, het zg. Oeloesch alle *ng* en *n* op het einde van woorden in *k* en *t* overgaan; b. v.

Man. *oedjan* = Oeloesch *oedjat.*
„ *gadang* = „ *gèdak* (geen hamza).

ee. Salsilah Bestaman, maleische tekst, door den Boepati Madjalengka Aria Karta di Ningrat geschreven op 3 Dec. 1840. Tusschentijds aangeboden door 's Genootschaps Lid, den Heer C. den Hamer te Bandoeng en onmiddellijk in rondlezing gezonden.

In handen van de Redactie van het Tijdschrift als behandelende een feit, hetwelk een bepaalde episode van Java's geschiedenis in een ander licht beziet. Vergel. Louw, de derde

Javaansche successieoorlog, p. 112, 113 en 117 (Bastam), en onder opmerking dat de Boestaman te Semarang nog altijd bestaat.

ff. J. P. MOQUETTE. Eenige opmerkingen omtrent de Hindoemunten van Java, met een plaat. Tusschentijds aangeboden en onmiddellijk in rondlezing gezonden.

In handen der Redactie van het Tijdschrift.

3°. Brengt ter tafel een schrijven van het Directielid, den Heer H. M. LA CHAPELLE, dd. 5 Juli ll., waarbij schrijver mededeelt, tot zijn leedwezen wegens gezondheidsredenen uit de Directie te moeten treden.

Wordt besloten, den Heer LA CHAPELLE den warmen dank der Directie aan te bieden voor de zijnerzijds ondervonden medewerking.

4°. Brengt ter tafel een voorstel van den Heer SERRURIER, tusschentijds ingekomen en terstond in rondlezing gezonden, strekkende om, door wijziging van art. 13 al. 6 van het Reglement van Orde, met eventueele overbrenging naar het Algemeen Reglement, meer effectief te maken de contrôle der Directie op de bewaring en belegging van niet dadelijk benoodigde gelden van het Genootschap. De voorsteller zegt in zijne toelichting, dat nu de betrekking van Thesaurier tijdelijk onvervuld is, het juiste oogenblik gekomen is om ten deze voor de toekomst betere bepalingen te maken, op het voetspoor van hetgeen bij de Statuten der meeste hedendaagsche genootschappen wordt voorgeschreven.

Wordt besloten dit punt aan te houden, totdat de Directie door inzage van alle bescheiden een juist inzicht van de finantiën van het Genootschap zal hebben verkregen.

5°. Stelt aan de orde de benoeming van:

a. een Bibliothecaris. Wordt gekozen de Heer Dr. J. L. A. BRANDES, die verklaart de benoeming aan te nemen

en bedoelde functie gedurende twee jaren te zullen vervullen, zonder de bij art. 12 al. 3 van het Algemeen Reglement daaraan verbonden toelage te willen ontvangen, anders dan ter bestrijding van noodzakelijke uitschotten en ter aanschaffing van hetgeen spreker voor de Bibliotheek noodig acht. Bovendien zal spreker het beheer over de handschriften-collectie voorloopig blijven voeren, doch verlangt ontheven te worden van de betrekking van Conservator van het Archeologisch Museum.

b. een titularis voor laatstgenoemde functie, waarvoor wordt aangewezen de Heer Dr. G. A. J. HAZEU, die verklaart deze betrekking te aanvaarden.

c. een Conservator van het Ethnographisch Museum en van de Historische collectie. Hiertoe wordt gekozen de Heer Mr. L. SERRURIER, die verklaart de benoeming te aanvaarden. Ingrijpende verandering in de rangschikking mogen van hem evenwel niet worden verwacht, zoolang niet alle voorwerpen van geverfde inventarismerken zijn voorzien; aangezien het naar sprekers gevoelen onraadzaam is vóór dien tijd de voorwerpen te verplaatsen. Spreker verlangt voorts, wegens vermeerdering van werkzaamheden, af te treden als mede redacteur van het Tijdschrift.

d. een Thesaurier. Door de aanste ling van eenen Amanuensis is de gelegenheid ontstaan om den Thesaurier van een belangrijk deel zijner werkzaamheden te ontlasten. De Heer ABENDANON stelt daarom voor, te trachten voor die betrekking een titularis te vinden, die genegen is haar te vervullen zonder genot van de bovenvermelde toelage en alleen tegen restitutie der werkelijk gedane uitgaven.

Wordt conform het voorstel besloten. De President geeft in beraad, het thesaurierschap voorloopig onvervuld te laten en zal zich tot nader met de waarneming daarvan belasten.

e. een Redacteur der Verhandelingen, waartoe de Heer BRANDES wordt gekozen, die de keuze aanvaart.

f. alsmede een Mede-redacteur van het Tijdschrift. Op voorstel van den Heer ABENDANON wordt voorloopig niet in de vacature voorzien, doch den voorsteller de bevoegdheid verleend, zich desgeraden achtende een mede-redacteur te adsumeeren.

6°. Stelt aan de orde de besprekingen aangaande de uitgave der pĕpakĕm Cheribon, naar aanleiding van den brief der firma ALBRECHT & Co. (zie Not. Juli '99) I *v*) en van den brief des Heeren ROUFFAER, hiervoor genotuleerd sub I *i*.

Wordt na eenige discussie besloten het Bestuur van het Koninklijk Instituut voor de taal-, land- en volkenkunde van Ned. Indië te 's Gravenhage de vraag te stellen, of het genegen is bedoelde pĕpakĕm te publiceeren, namelijk den javaanschen en den hollandschen tekst naast elkander en daaraan toe te voegen een register. Zoo ja, dan zal de Directie die publicatie gaarne aan bedoeld Bestuur overlaten; zoo neen, dan zal de Directie in overweging nemen, die uitgave zelve te bezorgen als een afzonderlijk verkrijgbaar deel van 's Genootschaps Verhandelingen.

III. De Secretaris:

A. Namens den Heer VAN DER CHIJS:

1°. Stelt voor, den Heer C. W. FRICKENSCHMIDT, zendeling op de Batoe-eilanden uit te noodigen, het Genootschap behulpzaam te zijn in het verkrijgen tegen vergoeding der onkosten van een strijdbaadje van krokodillenhuid, zooals die op genoemde eilanden in gebruik zijn, met verzoek om opgave van den inlandschen naam.

Conform.

2°. Den Heer Resident van Timor en Onderhoorigheden het gelijkluidend verzoek te doen ten aanzien van een harpoen, bij de walvischvangst in gebruik te Lamakera (Solor) en te Lamararap (Lomblen).

Conform.

3°. Onder mededeeling, dat het Genootschap in het bezit is van eene uitgebreide verzameling papieren geld, stelt voor den Consul der Nederlanden te Manila te verzoeken der Directie behulpzaam te willen zijn in het verkrijgen van een waardeloos gemaakt (canceled) stel billetten van de Banco Español Filipino

Conform.

B. Uit eigen hoofde:

1°. Bericht, dat het ondoenlijk gebleken is eene voldoende photographische reproductie te vervaardigen van de onlangs aangekochte bronzen pauk (zie Not. Juni '99 IV 2° p. 126), omdat de figuren te oppervlakkig zijn en het geheel een te uniforme tint vertoont, zoodat moet worden afgezien van het denkbeeld om eene zincographische afbeelding van dat voorwerp bij de Notulen te voegen.

Informatie.

2°. Legt over prijsopgave van de illustraties van verschillende in portefeuille zijnde bijdragen voor het Tijdschrift.

Na eenige discussie wordt besloten het opstel van den Heer van Aalst over oudheden der contrôle-afdeeling Probolinggo zonder illustraties te publiceeren, doch de teekeningen bij de afbeeldingen van oudheden te bewaren; voorts om het kaartje, behoorende bij het opstel van den Heer H. E. Steinmetz over oudheden der afdeeling Bandoeng door een korte beschrijving te vervangen, en ten slotte om de artikelen van den Heer van Dinter over Siaoe en van den Heer de Roo de la Faille over Narmada ieder van eene reproductie van het bijbehoorende kaartje te voorzien, zijnde de bij laatstbedoeld opstel behoorende photographieën gebleken niet scherp genoeg te zijn om langs zincographischen weg te kunnen worden vermenigvuldigd, zoodat de Directie tot haar leedwezen daarvan moet afzien.

3°. Deelt mede, dat ontvangen zijn van den Heer Con-

troleur K. A. JAMES te Baros de torso van een Bataksch ruiterbeeld, alsmede de afgodsbeeldjes, een en ander vermeld in Not. Juni '99 I *u*, p. 120.

Onder dankzegging in het Ethnographisch Museum, terwijl de Secretaris verzocht wordt, den Heer JAMES te berichten, dat het fragment van een Bodhisatwa, waarvan sprake is in Not. Jan. '99 VII, p. 12, nog niet bij het Genootschap ontvangen is, en dat de Directie zich gaarne aanbevolen houdt voor de in uitzicht gestelde voorwerpen, o. a. het huismodel van sub Toba.

4°. Biedt aan namens de schrijvers de navolgende overdrukken: Dr. J. GRONEMAN „een ander kwaad" uit het Soerabaiasch Handelsblad van 11 Juli 1899.

Mr. J. G. POTT. Is de golok een werktuig of gereedschap in den zin van art. 65 Wetb v. Strafr. voor inlanders?

Onder dankzegging in de Biblotheek.

IV. De Heer BRANDES:

1°. Brengt ter sprake, met het oog op de niet tegenwoordigheid van den Heer VAN DER CHIJS, de wijze waarop het beheer van dat Directielid zal worden overgenomen door diens opvolgers in verschillende betrekkingen.

Worden in commissie benoemd de Heeren MULOCK HOUWER en ABENDANON om bedoelde administratiën over te nemen.

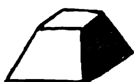
2°. Brengt ter tafel een schrijven van 's Genootschaps Lid den Heer Mr. W. F. HAASE te Toeloengagoeng dd. 23 Juli ll., van den navolgenden inhoud:

„Ik verzond u heden per spoor als bestelgoed een doos, inhoudende zes afdrukken in Chineesch papier van onlangs door den Assistent-wedono van Sanggrahan en mij ontdekte inscriptiën op eenige—voorzoover ik heb kunnen nagaan—tot dusver onbekende beelden en voorwerpen uit den Hindoetijd, waarvan ik u, zoodra ik daartoe tijd en gelegenheid zal vinden eene nadere beschrijving ten behoeve van het Bat.

Genootschap v. K. en W. zal zenden, zoo mogelijk vergezeld van de daarbij behoorende teekeningen of photografiën."

„De inscriptie gemerkt *a* is door mij aangetroffen in den halsband of ketting van een der beelden, behoorende tot die welke zich te Djoendjoeng bevinden (Verbeek pag. 265) en is blijkbaar tot dusver door de bezoekers niet opgemerkt geworden."

„De inscriptiën *b*, *c*, *d* en *e* heb ik aangetroffen in de desa Båjå langoe op ± 4 paal afstands van Toel. Agoeng op de zoogenaamde „Poenden Gilang"; wat de drie grootste betreft op drie der aldaar aanwezige steenen pilaren (neuten?) die dezen vorm hebben en de kleinste achter een vrouwebeeld, waarvan alleen het bovenlijf, hoofd en achterstuk zijn overgebleven."

„Voorts deel ik u voorloopig mede, dat ik daar onder meer, een meer dan levensgroot zittend vrouwebeeld heb gevonden met het daarbij behoorende lotuskussen en voetstuk, en wel alles zóó artistiek, fraai en fijn bewerkt, dat ik gerust durf verzekeren, dat zij afkomstig moeten zijn van een der grootste beeldhouwers van den ouden tijd. M. i. is dit vrouwebeeld, waaraan helaas het hoofd met achterstuk, de linkeronderarm, en een gedeelte van de rechterhand ontbreken, het schoonste dat ik tot dusver uit den Hindoetijd gezien heb. Ik merk hierbij op, dat ik de beelden in het Leidsche museum, het museum van het Bat. Genootschap, op de Boroboedoer, Mendoet, Prambanan, Panataran en Singosari gezien heb. Het zou m. i. een groote aanwinst voor 's Genootschaps museum zijn, indien van bedoeld beeld een gipsafgietsel werd vervaardigd ten behoeve van 's Genootschaps collectie; want het beeld zelf zal de bevolking wel niet gaarne afstaan daar het voor zeer heilig doorgaat. Niettegenstaande door den Regent, Patih en mij een som van *f* 20.— is uitgeloofd voor het terugvinden van het hoofd, heeft men tot dusver daarnaar niet *durven* zoeken."

„De inscriptie *f* heb ik aangetroffen op een vrouwebeeld in de desa Podjok."

„In de doos zult u nog vinden mijn dissertatie en een afdruk van mijn opstel over het „wang teboesan systeem", welke ik voor 's Genootschaps boekerij bestemd heb."

De Heer BRANDES rapporteert hieromtrent, dat de afdrukken zijn ontvangen en legt daarvan over de navolgende beschrijving:

a. Djoendjoeng, op een beeld, in het halssieraad, boogvormig, opschrift: *dharmma*, *tapa*, *hayu*, *siddha:* plichtsbetrachting, onthouding, geluk, zaligheid.

b. Baja langoe (Poenden Gilang), op een neut, Z. O.; 1291.

c. Baja langoe (Poenden Gilang), op een neut, N O.; 1291.

d. Baja langoe (Poenden Gilang), op een neut, Z. W.; 1291, doch hierboven en- onder letters van zeer groven vorm en nog niet te lezen.

e. Baja langoe (Poenden Gilang), op een vrouwebeeldje; 1323.

f. Podjok, op een vrouwebeeld, boogvormig, nog niet ontcijferd.

Wordt besloten den Heer HAASE den dank der Directie te betuigen voor de gezonden afdrukken en boekwerken en die in de respectievelijke verzamelingen op te nemen.

3°. Rapporteert aangaande de in zijne handen gestelde oudheden (een ring en vijf munten uit het regentschap Pati, zie Not. Juni '99 I*f*), dat zij kunnen worden aangekocht voor den getaxeerden prijs van *f* 22.25.

Wordt besloten die gelden aan den Resident van Japara te doen toekomen.

4°. Deelt voorloopig mede, dat 's Genootschaps Buitengewoon lid, de Heer Dr. ADRIANI te Posso voornemens is in 1900 voor een korten tijd te Batavia te vertoeven, en dat de Heer ADRIANI een nader op te geven tekst door het Genootschap zou wenschen te zien uitgegeven, al naar gelang van den omvang, hetzij in het Tijdschrift, hetzij in de Verhandelingen. Spreker verzoekt in beginsel te worden

gemachtigd het noodige daartoe voor te bereiden, opdat de Heer ADRIANI in de gelegenheid zij, gedurende zijn verblijf alhier de drukproeven te corrigeeren.

Alhoewel deze aanvrage sommigen Directieleden een weinig onbestemd voorkomt, wordt met het oog op de onzekerheid van het juiste tijdstip van Dr. ADRIANI's komst de gevraagde machtiging verleend.

5°. Neemt op zich, naar aanleiding van eene opmerking van den Secretaris, de Redactie van den Nederl. Indischen Regeeringsalmanak opmerkzaam te maken op een abuis, ontdekt in de opgave der woekoe's.

Informatie.

6°. Bericht het navolgende aangaande het opschrift op de steenen badkuip van Modjokĕrto (zie Not. Jan. '99 V 1°, p. 11 j° Juli '99 I *f*):

Op de badkuip schijnt te staan:

//iti kitrinira pañji
kanca buyut i pugĕra
n// tyagatimapaksadharmma//

Het is in een vierkant raam aangebracht in zware, grove, onduidelijke reliefletters, en beteekent naar waarschijnlijkheid:

Dit is het gewrocht van Pañji
Kañca, den *buyut* van Pugĕran,
125. (?)

Bepaaldelijk de sĕngkala is onduidelijk, en het zou kunnen zijn dat er een woordspel in schuilt. Men kan nl. lezen *tijaga-(a)ti-mapaksa-dharmma*, de kluizenaar die zeer zorgt voor de wet. In dit geval zou het jaartal kunnen zijn 1227, *ati* voorkomende in den zin van 2, en *tyaga* gelijk zijnde aan *rĕsi*, 7. Ik vermoed echter dat de sĕngkala in *tya-gati-mapaksa-dharmma* uiteengelegd moet worden, waarin *gati*, vgl. *pañcagati-sangsāra*, = 5 is. Welke waarde evenwel *tya* heeft, en of het een afkorting is en van welk woord

dan, moet ik bekennen niet te weten. Uit *paksa* blijkt duidelijk, dat het stuk uit de 13ᵉ Çaka-eeuw is.

Pugĕran vindt men in Madjasari kidoel, ten zuid-oosten van Madjakĕrta.

Kañca doet denken aan Tañca, een naam dien men in de Pararaton aantreft in de pericope over Jayanagara (Kala gĕmĕt, Çaka 1217—1250). Er staat hier duidelijk een *K.*

Buyut zou men kunnen vertalen met *Kyahi.*

Informatie.

V. De Heer ABENDANON:

1°. Acht het wenschelijk, dat de verzameling Verordeningen en Regeeringsbescheiden betreffende de koloniën van andere staten, zooveel mogelijk in 's Genootschaps Bibliotheek worde gecompleteerd (zie Register Not. 1889/98 p. 32 sub E). Wat daaraan ontbreekt kan thans niet worden opgegeven en zal te zijner tijd door den Bibliothecaris worden medegedeeld, doch spreker geeft in overweging dat de Directie zich reeds nu om toezending van zoodanige bescheiden wende tot den Nederlandschen Gezant bij de Vereenigde Staten van Noord-Amerika.

Conform.

2°. Stelt voor, dat vanwege het Genootschap pogingen worden in het werk gesteld, om alhier inheemsche liedjes met de daarbij behoorende woorden te verzamelen. De President acht het beter, dat dit langs particulieren weg geschiede en zegt zijne medewerking daarvoor toe.

Conform.

VI. De heer VORDERMAN deelt naar aanleiding van het bovengezegde, den vermoedelijken oorsprong van het in Indië bekende slaapliedje „*nina bòbò*" mede. De woorden waarmede deze deun begint zijn Portugeesch en worden in den eersten regel herhaald door het maleische *sinjo* of *nonna maoe tidor*, die dezelfde beteekenis hebben als die waarmede begonnen is en die „*slaap kindje slaap*" moeten aanduiden.

Bij gelegenheid dat spreker in 1870 in de Portugeesche Roomsch Katholieke kerk San José te Singapore een feestelijk Lof bijwoonde, trof het hem, dat een der kerkelijke liederen door het koor gezongen, in zangwijze precies overeenkwam met het in Nederlandsch Indië alom bekende *nina bòbò*.

Ingevolge bekomen informatie komt hij tot het volgende besluit:

Het door hem gehoorde kerklied bestaat in latijnschen tekst sedert overoude tijden in de Portugeesche kerken van het Oosten en is even populair als enkele onzer Marialiedjes in de Nederlandsche Katholieke kerken, zoodat het air althans aan alle Portugeezen in Goa, Malakka en Singapore bekend is.

Toen wij in 1641 Malakka op de Portugeezen veroverden, was het gevolg dat de Katholieke eeredienst in de nieuwe kolonie verboden werd en plaats moest maken voor de Hervormde. De R. K. geestelijken werden naar Goa gezonden, en een groot deel der Portugeesche gemeente, d. w. z. zij die daartoe finantieel in staat waren, volgde hunne priesters.

Bij de zoogenaamde smalle Portugeesche gemeente, die te Malakka overbleef verwaterde de godsdienst allengs, zoodat het volgende geslacht bijna geheel zijn oorspronkelijke overtuiging verloren had. Enkele roomsche zangwijzen bleven hun bij, o. a. die waarop thans nina bòbò gezongen wordt.

Door het toenmalige verkeer tusschen Batavia en Malakka en later, toen meerdere Portugeesche families van Malakka afkomstig, zich na de overgave van de stad aan de Engelschen (1795) te Batavia vestigden, is nina bòbò als slaapliedje naar Batavia overgewaaid. Men herinnere zich de rol, die de Portugeesche taal in het laatst der vorige eeuw te Batavia in de samenleving vervulde en hoe thans nog te Toegoe, nabij Tandjoeng Priok door de afstammelingen van slaven uit dien tijd, een soort van Portugeesch gesproken wordt.

Van uit Batavia heeft zich het nina bòbò air over onzen archipel voortgeplant, en zoo komt het, dat in den tegenwoordigen tijd de zangwijze van een oorspronkelijk oud-Portugeesch

kerkliedje door onze inlandsche baboes uitgegalmd wordt, en zulk eene bekendheid heeft, dat de Stafmuziek te Batavia bij kinderfeesten het teeken van naar huis gaan geeft door nina bòbò te spelen.

Informatie.

VII. Wordt benoemd tot gewoon Lid van het Genootschap de Heer J. NUHOUT VAN DER VEEN, Hoofdingenieur alhier, die zich bereid heeft verklaard als zoodanig tot het Genootschap toe te treden, en

wordt besloten te verzoeken als Leden der Directie te willen zitting nemen de Heeren J. NUHOUT VAN DER VEEN voornoemd, Dr. Ph. S. VAN RONKEL en J. A. VAN DELDEN alhier.

VIII. Worden afgevoerd van de ledenlijst de Heeren R. A. J. VAN DELDEN, J. W. HILLE, W. C. BLANKEN, H. A. HARTOGH HEIJS en D. C. J. KOOL wegens vertrek naar Europa, en de Heer J. A. VAN DER BREGGEN op verzoek om dezelfde reden.

Niets meer te behandelen zijnde en niemand meer het woord verlangende, wordt deze vergadering door den President gesloten.

De President,
J. C. MULOCK HOUWER.
De Secretaris,
SERRURIER.

Directievergadering van Maandag 4 September 1899.

Tegenwoordig zijn de Heeren Mr. J. C. Mulock Houwer, President, Dr. J. L. A. Brandes, A. G. Vorderman, Mr. J. H. Abendanon, J. Nuhout van der Veen, Dr. Ph. S. van Ronkel en Mr. L. Serrurier, Secretaris.

Afwezig de Heeren Mr. J. A. van der Chijs en Dr. G. A. J. Hazeu.

I. De vergadering wordt door den President geopend met een welkomstgroet aan de nieuwe Directieleden, de Heeren Nuhout van der Veen en van Ronkel, waarbij spreker de verwachting uitdrukt, dat zij, ieder in zijne richting zullen bijdragen tot den bloei van het Genootschap. Vervolgens worden de Notulen der vorige vergadering goedgekeurd en de navolgende ingekomen stukken achtereenvolgens ter tafel gebracht:

a. Missive van Zijne Excellentie den Minister van Koloniën, dd. 15 Juli 1899 Lett. A[1] N°. 39, houdende goedkeuring van het dezerzijds gedane voorstel (zie Not. Mrt. '99 I *l.* p. 72) om voortaan te mogen volstaan met toezending aan het Departement van Koloniën van een kleiner getal onzer edita dan tot dusver gebruikelijk was.

Informatie.

b. Extract uit het Register der besluiten van den Gouverneur Generaal van Nederl. Indië, dd. 27 Juli 1899 N°. 21, ter aanwijzing van een extratoelage ad *f* 25142.— voor de voltooiing in daghuur van de herstellingen aan de tjandi Mĕndoet (zie Not. Juli '99 I *d*) zoodat de geheele herstelling zal bedragen de som van *f* 41077.—

Informatie.

c. Gouvernementsrenvooi dd. 22 Augustus ll. N°. 18092 ter toezending ten fine van kennisneming van een schrijven van het Bestuur der Archeologische Vereeniging te Jogjakarta, dd. 31 Juli ll. met begeleidende missive aan den Gouverneur Generaal van den betrokken Resident, dd. 10 Aug. ll. N°. 160/33, een en ander naar aanleiding van in originali bij deze stukken gevoegd dezerzijds schrijven Agenda Mrt. '99 V 10°, betreffende het wegnemen van basreliefs van tjandi Sewoe (zie de aangehaalde plaats in de Notulen).

In rondlezing.

d. Missive van den Heer Eersten Gouvernements-secretaris, dd. 28 Juli ll. N°. 1649, houdende bericht van afzending aan het Genootschap ter verdeeling van 526 exemplaren van het in druk verschenen derde deel (1636) van het in het Rijksarchief in Nederland aanwezige en te 's Gravenhage uitgegeven „Daghregister van het Casteel Batavia".

De Secretaris deelt mede, dat deze oplage is ontvangen en alreeds verzonden.

e. Missive van den Heer waarnemenden Gouvernements-secretaris, dd. 24 Augustus ll., N°. 1894, ten geleide van een exemplaar der van het Departement van Koloniën ontvangen tweede aflevering van het werk, getiteld: K. MARTIN. Die Fossiliën von Java.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

f. Renvooi van den Heer Directeur van O. E. N., dd. 27 Juli ll., N°. 16876, ter aanbieding tot overneming van 2 stuks gong, 14 bonang, 2 ketoek, 4 ketjir, 2 bokor, waarvan een van rood koper en een van zilver, 3 tjoepoe (aardewerk) een kwispedoor en 75 stuks tampang voor een vischnet, door inlander Djojo van het gehucht Soemoeroep (Kentjong) den distr. Soekoredjo (Paree), gevonden bij het uitgraven in een riettuin in het gehucht Ngrangkok, der desa Karangtengah

in hetzelfde district, res. Kediri. Van ieder der opgenoemde soorten is een exemplaar bij het schrijven gevoegd, terwijl de geheele verzameling is gewaardeerd op een bedrag van *f* 87.60.

In handen van den Conservator der Archeologische Verzameling.

g. Renvooi alsvoren, dd. 12 Augustus ll., N°. 18227, tengeleide van twee geelkoperen bellen, in den grond gevonden door de inlanders MERTOWIKROMO en HIROTROENO van de kampong Nambangan kidoel van de kota Madioen in dezelfde residentie, getaxeerd op *f* 0.20.

Als boven.

h. Renvooi alsvoren, dd. 30 Augustus ll., N°. 20237, ter aanbieding van vijf gouden vingerringen, twee niet massieve gouden armbanden en achtenvijftig zilveren ronde, min of meer komvormige hindoemuntjes, door den inlander MERTOWIDJOJO, koelie der desa Tjarikan, distr. Lempoejang, afd. Temanggoeng, der res. Kedoe gevonden bij het bewerken van zijn grond, getaxeerd, respectievelijk op *f* 35.—, *f* 20.— en *f* 3.—

Als boven.

i. Missive van denzelfden Heer Directeur, dd. 12 Aug. ll., N°. 13322 *q*, houdende verzoek om opgave betreffende de samenstelling van het Genootschap ten behoeve van den Regeeringsalmanak voor 1900.

Den Secretaris wordt verzocht die opgave te verstrekken.

j. Missive alsvoren, dd. 4 September ll., N°. 14886*a*, houdende verzoek om opgave of aan de gewone Gouvernementssubsidie voor het Genootschap ook in het jaar 1901 werkelijke behoefte zal bestaan.

Wordt besloten in bevestigenden zin te antwoorden.

k. Missive alsvoren, dd. 28 Augustus ll., N°. 14384*k*,

ter aanbieding van een exemplaar van het Jaarboek van het Mijnwezen in Nederlandsch-Indië, jaargang 1898 2° gedeelte.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

l. Missive van den Heer Directeur der B. O. W., dd. 8 Augustus ll., N°. 12879/A, ter toezending van het afschrift van de nota des Heeren B. W. VAN DE KAMER over de herstellingen van de tjandi Mĕndoet (zie Not. Juli '99 I *d*), alsmede van 17 photographieën de tjandi en de steigerwerken betreffende, terwijl een stel copieën van de bijbehoorende teekeningen in uitzicht wordt gesteld.

Onder dankzegging in het archief van den Conservator der Archeologische Afdeeling.

m. Missiven van den Heer Directeur van Justitie, dd. 28 Juli ll., N°. 5846 en 7 Augustus ll., N°. 6067, ter aanbieding van diverse edita waarop het auteursrecht is voorbehouden.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

n. Missiven van Zijne Excellentie den Vice-admiraal, Chef van het Departement der Marine in Nederlandsch Indië, dd. 25 Augustus ll., N°. 8979, ter aanbieding tegen ontvangstbewijs van de navolgende kaarten: Oost-Sumatra, bl. VI, Zuidel. ged. van de Chineesche zee, bl. I en Noordk. Celebes, Hoek Samija tot hoek Doelang; alle uitgegeven 1899.

In de kaartenverzameling.

o. Missive van den Heer Resident van Batavia, dd. 11 Augustus ll., N°. 8197, houdende verzoek van gelijke strekking als hiervoor sub *i* genotuleerd.

Wordt besloten te antwoorden als sub *i* hiervoor.

p. Missive van den Heer Resident van Jogjakarta, dd. 10 Augustus ll., N°. 1607/33, ter aanbieding van een afschrift van het aan Zijn Hoogedelgestrenge gericht schrijven van het Bestuur der Archeologische Vereeniging ter welgemelder plaatse, gedagteekend 31 Juli 1899; welk schrijven bereids

copielijk ter onzer kennis is gebracht bij Gouvernements-renvooi hiervoor genotuleerd sub *c*. De Resident voegt daarbij de mededeeling, dat zijnerzijds reeds het noodige is verricht ten aanzien van het voorkomende aan het slot van dat schrijven (maatregelen tegen ontvreemding van gehouwen steenen).

Informatie.

q. Missive van den Heer Resident van Soerabaja, dd. 29 Juli ll., N°. 12309/37, ten geleide van de reeds vroeger vermelde oudheidkundige voorwerpen uit de doekoen Kĕdaton (zie Not. Juli '99 II 2°) en de sedert nog aldaar opgegravene, vermeld in een schrijven van den Regent van Modjokĕrto, dd. 25 Juli ll., N°. 2060/75 en voorts onder vermelding dat het dezerzijds opgevraagde rapport van denzelfden Regent van 25 Januari 1898 N°. 238/75 (zie de aangehaalde plaats in de Notulen) door den Resident is toegezonden aan den Directeur van O. E. N. bij schrijven van 23 April 1898 N°. 6713/37.

Wordt besloten het bewuste rapport aan den genoemden Departementschef ter inzage te vragen.

r. Missive van den Heer Resident van Menado, dd. 8 Augustus ll., N°. 3183 houdende bericht, dat men aldaar volgens mededeeling van den schrijver MOGOT nog bezig is met de vertaling in het hollandsch van de Hikajat toea bangsa Minahassa (zie Not. Apr. '98 II *cc*, p. 52).

Informatie.

s. Missive van de Nederlandsch-Indische Spoorwegmaatschappij, Comité van Bestuur, dd. 18 Augustus ll., N°. 392 ter aanbieding van een exemplaar van het verslag over 1898.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

t. Missive van het Bestuur der Archeologische Vereeniging te Jogjakarta, dd. 11 Augustus ll., N°. 239, met een aan dat Bestuur gericht schrijven van den Heer GESSNER te Tjandi Sewoe, dd. 27 Juli ll., in extract als bijlage daarbij

overgelegd, een en ander houdende verweer tegen sommige opmerkingen van Mr. SERRURIER in diens Nota over den toestand van eenige voorname monumenten van Midden-Java, opgenomen in het Tijdschrift van ons Genootschap deel XLI (zie ook Not. Juli '98 VII A 4°, p. 109, Sept. '98 IV 4° p. 148 en Dec. '98 II *aa*, p. 186).

In rondlezing.

u. Missive van het Muntcollege te Utrecht, dd. 13 April ll., N°s. 791, 732, ter aanbieding van bronzen afslagen der penningen, in 1898 voor het eerst aan 's Rijks Munt geslagen, volgens bijgevoegde lijst.

Onder dankzegging in het Numismatisch Kabinet.

v. Brieven van de Heeren Mr. S. R. STEINMETZ en G. P. ROUFFAER, beiden te 's Gravenhage, dd. 11 en 12 Juli ll., houdende aanvaarding hunner benoeming tot Correspondeerend lid (zie Not. Mrt. '99 X p. 89 en Apr. '99 IX p. 101).

Informatie.

w. Brieven van de Heeren J. NIJHOUT VAN DER VEEN en Dr. Ph. S. VAN RONKEL, dd. 30 en 29 Juli ll., houdende bereidverklaring om als Leden der Directie zitting te nemen (zie Not. Aug. '99 VII).

Informatie.

x. Brief van 's Genootschaps gewoon Lid den Heer D. VAN HINLOOPEN LABBERTON, dd. 2 Augustus ll., ter aanbieding ten fine van beoordeeling van de aksårå's ꦲ tot ꦔ van de woordenlijst, het dialect van Pasoeroehan (zie Not. Juli '99 I *r*).

In rondlezing.

y. Brief van 's Genootschaps Buitengewoon lid den Heer Dr. F. DE HAAN alhier, in dato 25 Augs. ll. gericht aan den Secretaris, waarin het navolgende voorkomt aan het adres der Directie: „Ondergeteekende neemt de vrijheid, de aandacht der Directie van het Batav. Gen. te vestigen op

een historisch merkwaardig voorwerp, dat wellicht met geringe moeite te bemachtigen zou zijn voor het Museum."

„VALENTIJN, deel V, Beschrijvinge van Malakka p. 347 vermeldt, dat bij de verovering der stad Malakka door de onzen werd weggevoerd „een groote klok voor de kerk van Batavia". Wij ontmoeten deze klok weder bij Aegidius Daalmans, Indiaanse aanteikeningen (Kronijk van het Historisch Genootschap gevestigd te Utrecht, 24e Jaargang 1868 pag. 666) die, sprekende van de Groote Kerk te Batavia, mededeelt dat deze „heeft een klein toorntien in 't midden boven op, daar een klok in hangt die men nauwlijks een straat wijd hoort". Dit was in 1689 of 1690."

„Toen Malakka veroverd werd, was de Groote of Hollandsche kerk te Batavia de eenige; die te kleine klok is dus de uit Malakka meegenomene."

„Opmerkelijk is nu dat bij HEIJDT (Schauplatz op de plaat naast pag. 54 waar de Holl. kerk is afgebeeld, deze wordt voorgesteld met een bizonder kleine klok. Op de nauwkeurigheid van zijne teekeningen is met vertrouwen staat te maken; zij werden vervaardigd omstreeks 1740 en de Holl. kerk is er voorgesteld, zooals die was *na* de verbouwing tijdens den G. G. VAN CLOON. Dus het is waarschijnlijk dat die historische klok in den kerktoren is blijven hangen ook na die verbouwing. Zooals men weet werd de kerk afgebroken tijdens DAENDELS."

„Nu deelt P. P. ROORDA VAN EYSINGA (verschillende reizen en lotgevallen van S. ROORDA VAN EYSINGA, deel I pag. 196) in 1830 mee, dat destijds op het landgoed Tjampea in 't Buitenzorgsche een klok was, afkomstig „uit de afgebroken groote kerk van Batavia". Zeer waarschijnlijk is die daar nog heden."

„Ten slotte breng ik onder de aandacht der Directie, dat reeds voor een jaar door den Heer BOSBOOM op den grafsteen van den stichter der Kaapkolonie VAN RIEBEECK werd gewezen als, hoewel gemutileerd, nog liggende in de Utrechtsche straat. Dezer dagen werd in een der dagbladen naar aan-

leiding van dien steen de opmerking gemaakt „zoo eeren wij onze groote dooden".

Wordt besloten, dat de Directie pogingen zal in het werk stellen om de bedoelde klok ten behoeve der historische verzameling te verkrijgen, en dat zij den Heer Resident van Batavia zal wijzen op de wenschelijkheid, dat de grafsteen van VAN RIEBEECK worde overgebracht naar het voorportaal der begraafplaats alhier, alwaar zich meerdere dergelijke steenen bevinden.

z. Brief van 's Genootschaps Lid den Heer K. E. C. GROEN te Toewal (Kei eilanden) dd. 15 Juli ll., ten geleide zijner achterstallige contributie, onder opmerking dat daarover nooit op eenigerlei wijze is beschikt (zie Not. Apr. '99 IV 6°).

Informatie.

ab. Brief van 's Genootschaps Lid, den Heer L. C. WESTENENK te Sawah Loento, Tanah Datar (Pad. Bovenl.) dd. 29 Augustus ll., berichtende dat het nu vooralsnog niet mogelijk zal zijn een papierafdruk van den beschreven steen in Si Goentoer te doen maken (zie Not. Apr. '99 V 4°), aangezien genoemd landschap in oorlog is met het landschap Poelau Poendjoeng.

Wordt besloten den Heer WESTENENK deze aangelegenheid aan te bevelen zoodra de politieke toestand de uitvoering daarvan zal veroorloven, en hem tevens in herinnering te brengen, dat het tweede gedeelte van zijne bereids in het tijdschrift geplaatste bijdragen tot de kennis der folklore van West Borneo door ons met belangstelling wordt verbeid.

bc. Brief van den Heer Dr. J. BOSSCHA te Sakang, Sambas, Borneo's Westerafdeeling, dd. 21 Juli ll., de toezending adviseerende van diverse potscherven, etc. en van beitelvormige gereedschappen, die wellicht tot het vormen van die potten gediend hebben; alle welke zaken gevonden zijn bij het afgraven van een heuveltje bij gelegenheid van den bouw der directeurswoning van de koffieonderneming Sakang.

De genoemde gereedschappen zijn bijna allen vervaardigd van steensoorten, die in de onmiddellijke nabuurschap niet worden aangetroffen. Een en ander moet van ouden datum zijn, aangezien pottebakkerij bij de bewoners van het land onbekend is. Terwijl de genoemde voorwerpen ten geschenke worden aangeboden, houdt de schenker zich voor eenig naricht aanbevolen.

De voorwerpen zijn inmiddels ontvangen en worden gesteld in handen van den Conservator van het Archeologisch Museum.

cd. Brief van den Heer TH. VOGELENZANG te Batavia, dd. 23 Augustus ll., met bericht dat schrijver onlangs uit Nieuw-Guinea is teruggekeerd met een verzameling voorwerpen, uit Doreh, Humboldtsbaai, Wandammen, enz. die hij bereid is tegen restitutie van den betaalden koopprijs aan het Genootschap af te staan.

De Secretaris-Conservator van het Ethnographisch Museum deelt mede dat hij de, ter vergadering aanwezige voorwerpen voor bovenstaanden prijs van den eigenaar heeft overgenomen.

Wordt besloten de gedetailleerde lijst der voorwerpen achter de notulen te laten volgen als bijlage XI.

de. Brief van den Heer C. J. HASSELMAN, Redacteur van het Tijdschrift voor het Binnenlandsch Bestuur te Buitenzorg, dd. 31 Juli ll., waarbij verzocht wordt het Tijdschrift van het Genootschap voortaan te mogen ontvangen in ruil voor het exemplaar van bovengenoemd orgaan, hetwelk gratis aan ons Genootschap wordt toegezonden.

Wordt besloten deze Redactie op de lijst te plaatsen van de Instellingen, enz. die 's Genootschaps Tijdschrift geregeld ontvangen en den Redacteur daarvan kennis te geven.

II. De President:

1°. Bericht dat uit de rondlezing terug is het handschrift, getiteld: „P. H. VAN DER KEMP, Brieven van en aan Mr. H. J. VAN DE GRAAFF" (zie Not. Juli '99 I *s*.).

Wordt besloten, conform adviezen op den rondlezingstaat: het onderwerpelijke handschrift uit te geven als het LII deel der Verhandelingen, en den druk daarvan in Nederland te doen plaats hebben;

den uitgever van de Bijdragen van het Koninkl. Instituut voor de taal-, land- en volkenkunde van Nederl. Indië met den druk te belasten tegen de door den Heer VAN DER KEMP opgegeven prijzen, mutatis mutandis berekend naar het formaat der Verhandelingen en naar eene oplaag van 750 exemplaren en 25 overdrukken; zullende het Genootschap bereid worden gevonden tot eene kleine verhooging van dien prijs, bijaldien de uitgever zich verbindt geen onkosten voor extra correctie in rekening te brengen.

2°. Rapporteert namens de Commissie, ter vorige vergadering benoemd (zie Not. Aug. '99 IV. 1°) om diverse administratiën van den Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS over te nemen, dat die overneming heeft plaats gehad, en alle boeken en bescheiden, lijsten en inventarisstukken in behoorlijke orde zijn opgeleverd en aan de respectieve Directieleden zijn overgedragen, terwijl ook de in kas zijnde gelden door hem President zijn ontvangen en voorloopig door hem in beheer zullen worden gehouden, totdat een Thesaurier zal zijn aangewezen.

De Secretaris-Conservator van het Ethnographisch Museum deelt mede, dat het hem bij de overname van het beheer van dat Museum is gebleken, dat van den inhoud der schatkamer (de zoogenaamde goudkamer) geen afzonderlijke inventaris is bijgehouden en dat de sleutels der kasten zich bij voortduring in het bezit van den mandoer hebben bevonden. Spreker heeft daarom op 4 en op 7 Augustus ll. den inhoud van die schatkamer geïnventariseerd in tegenwoordigheid van den mandoer en den pas benoemden Amanuensis, welke laatste den inventaris mede heeft onderteekend. Naar gelang de inhoud der kasten was opgeschreven, heeft spreker de sleutels daarvan successievelijk onder zijne bewaring genomen.

Wordt besloten den Heer VAN DER CHIJS inzage te geven van den aldus opgemaakten afzonderlijken inventaris van de schatkamer.

3°. Brengt ter tafel, namens den Heer VAN DER CHIJS de navolgende lijst van geschenken, te weten:

a. van het Genootschapslid, den Heer O. COLLET alhier:

België. 25jarige regeering van Leopold I, 1856.—z.
liard, 1778, 1790.—k.
10 centimes, 1847.—k.
5 „ , 1857.—k.
20 „ , 1859.—nikkel } Essai monétaire.
10 „ , „ — „ }
5 „ , „ — „ }
20 „ , 1861.— „
10 „ , geslagen bij het huwelijk van den Kroonprins, 1853.—k.
Franc, 1887.—z. } Met Vlaamsche opschriften.
50 centimes, 1898.—z. }
10 „ , 1894, 1898.—nikkel }
5 „ , 1895, 1898.— „ }
centime, 1894.—k. }
Luxemburg, liard, 1757.—k.
Nederland, prov. Holland, oortje, jaartal onleesbaar.—k.
„ West-Friesland, duit, 1604.—k.
Frankrijk, jeton van Lodewijk XVI, 1788.—g. k.
„ „ „ XV, 1745.—k.
sol de 15 deniers tournois, 1697.—bill.
½ sou, 1785.—k.
Italië, Kerkelijke Staat, 20 baiocchi, 1865.—z.
10 soldi, 1866.—z.
soldo, 1866.—k.
Denemarken, Skilling, 1771.—k.
Colonies Françaises, 5 centimes, 1843.—k.
Abessynië, 5 francs.—z.

b. van 's Genootschaps lid den Heer J. P. MOQUETTE te Sidhoardjo:

Djimat in muntvorm, aangetroffen in Loemadjang.—k.
Onder dankzegging in het Numismatisch Kabinet.

III. de Secretaris:

1°. Vestigt de aandacht der Directie op het feit, dat nog steeds een groot deel der kwitanties voor de contributie der te Batavia wonende Genootschapsleden over het derde kwartaal onverevend is, niettegenstaande dat kwartaal bijna verstreken is. De inning geschiedt te langzaam en het komt daardoor voor, dat leden inmiddels naar Europa zijn vertrokken, waardoor de kas van het Genootschap schade lijdt. Bovendien is de renumeratie van den looper ad *f* 12 per maand vrij hoog. Spreker stelt daarom voor, om voortaan de inning der contributiën zoowel te Batavia als zooveel mogelijk op andere plaatsen per postkwitantie te doen geschieden.

Conform besloten en bovendien bepaald, dat overeenkomstig de tot hiertoe bestaande ongeschreven gewoonte, de contributie gerekend zal worden te zijn verschuldigd over een kwartaal op den eersten dag van dat kwartaal; dat de contributie voor nieuw benoemde Leden zal ingaan op den eersten dag van het kwartaal, volgende op dat waarin de benoeming heeft plaats gehad, en dat de edita zullen worden toegezonden aan de nieuw benoemde Leden voor het eerst bij de eerste verzending die na hunne benoeming plaats heeft.

2°. Vraagt machtiging om in de schatkamer te doen aanmaken een glazen kast met vier deuren, langs den buitenwand van dat vertrek te plaatsen. De kosten van aanmaak zijn onder toezicht van den Heer NIJHOUT VAN DER VEEN opgenomen en bedragen *f* 270.— terwijl nog *f* 25.— behooren te worden uitgetrokken om die nieuwe kast, benevens de reeds aanwezige te laten schilderen in de kleur der middenvitrine. In overleg met den Conservator der Archeologische Afdeeling heeft spreker bedoelde vitrine geheel van

ethnographische voorwerpen ontruimd, zoodat de geheele vitrine voor de archeologie beschikbaar komt.

Conform besloten en den post voor meubilair van het Ethnographisch Museum dienovereenkomstig met *f* 295.— verhoogd.

3°. Doet mededeeling van den inhoud van een schrijven van den Heer F. Twiss, tijdelijk alhier vertoevende, dd. 12 Augustus ll., in antwoord op dezerzijdsch schrijven, Agenda Juli 99 I *t*, verzoekende toezending der stukken over de onafhankelijke landen beoosten de Padangsche Bovenlanden, ten einde daarna te beoordeelen, of aan het verzoek onzer Directie om omwerking dier stukken zal kunnen worden voldaan; onder opmerking evenwel, dat diverse door schrijver indertijd in zijn schrijven van 27 April 1897 (zie Not. Mei '97 p. 51) speciaal aangeduide stukken niet in 's Genootschaps bezit schijnen gekomen te zijn.

Wordt besloten die stukken alsnog bij de Regeering aan te vragen.

4°. Biedt aan voor het Tijdschrift namens de schrijvers de navolgende opstellen:

Dr. F. de Haan. Uit oud-Batavia: Kota Tahi.

A. F. von Dewall. De Pelandoek Djinaka. Vertalingen en conjectures, alsmede maleische tropen en figuren van den Heer J. van Dissel.

In rondlezing.

5°. Biedt aan ten geschenke:

namens 's Genootschaps Eerelid, den Heer Mr. N. P. van den Berg te Amsterdam een exemplaar van het werk, getiteld: Beschrijving van de gedenkpenningen, enz. vervaardigd naar aanleiding van de inhuldiging van H. M. Wilhelmina, Koningin der Nederlanden, door J. W. Stephanik en W. K. F. Zwierzema. Uitgegeven door het Nederl. Genootschap voor Munt- en Penningkunde, Amsterdam 1899.

en namens den schrijver: Dr. J. GRONEMAN, De hoogvlakten van het Jang-gebergte, overdruk uit het Tijds. voor Geschiedenis Land- en Volkenkunde, Groningen 1899.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

6°. Stelt voor om, nu de concierge WARNARS met 1°. October de dienstwoning verlaat, enz.

IV. De Heer BRANDES:

1°. Heeft groote bedenking tegen den toestand waarin de bibliotheek verkeert; er is te weinig bergruimte, enz. Spreker verzoekt, dat hem eene Commissie van bijstand worde toegevoegd, ten einde met hem de middelen te beramen, om in dezen toestand verbetering aan te brengen, waartoe spreker reeds voorloopig eenige denkbeelden aan de hand doet, en verzoekt voorts dat het budget der bibliotheek voor meubilair (dadelijk benoodigde reparatiën) worde verhoogd met *f* 100.—, aangezien het daarvoor uitgetrokken bedrag tot op *f* 10.— verbruikt is.

De verhooging wordt toegestaan, de Heeren NIJHOUT VAN DER VEEN en VAN RONKEL worden door den President als leden der Commissie van bijstand aangewezen en verklaren zulks te aanvaarden.

2°. Biedt aan namens den schrijver voor het Tijdschrift: F. A. LIEFRINCK. Een staatsstuk van den vorst van Lombok.

In rondlezing.

V. De Heer ABENDANON:

1°. Komt terug op het in de Junivergadering (zie aldaar Not. VI 3°) door hem gedane voorstel om in eene afzonderlijke vitrine in het Ethnographisch Museum eene doorloopende tentoonstelling te houden van producten van inlandsche kunstnijverheid met opgaven omtrent prijzen, omtrent

de vervaardigers, enz., ten einde langs dien weg het vinden van débouchés voor zoodanige voortbrengselen te begunstigen (Vergel. Not. Jan. '98 VI 5°). Reeds dadelijk zou naar het oordeel van den voorsteller uit de duplicaten van het Museum een kleine collectie van dezen aard kunnen worden bijeengebracht, terwijl aan de hand daarvan, verschillende verlangde opgaven bij de betrokken Residenten zouden kunnen worden ingewonnen. De Heer NIJHOUT VAN DER VEEN stelt zich van den maatregel niet veel succes voor. Bij gelegenheid der Tentoonstelling alhier in 1893 heeft men reeds pogingen in die richting gedaan; er is toen evenwel geen enkel stuk gekocht. De Heer VORDERMAN deelt mede, dat men dezelfde ondervinding te Menado heeft opgedaan. De Heer SERRURIER acht eene vernieuwde serieuse proefneming wel te liggen op den weg van het Genootschap, en geeft in overweging dat van wege de Directie eene circulaire worde gezonden aan alle Residenten en Assistent-residenten op Java en de Buitenbezittingen, met verzoek om toezending van specimina van in hunne afdeeling geproduceerde artikelen van kunstindustrie, vergezeld van de door ons verlangde opgaven, terwijl de kosten van aanschaffing dezer monstercollectie uit het budget van het Ethnographisch Museum zullen worden bestreden.

De Heeren ABENDANON en SERRURIER worden door den President uitgenoodigd een zoodanige circulaire te ontwerpen.

2°. Vestigt de aandacht op de groote collectie van meer dan 600 soorten van inlandsche voedingsmiddelen, cosmetica, enz. die door den Heer VORDERMAN voor de aanstaande Parijsche Wereldtentoonstelling is bijeengebracht. Spreker acht het van belang, dat indien mogelijk eene tweede verzameling van dien inhoud worde gemaakt en in het Ethnographisch Museum alhier gedeponeerd, waartoe hij de medewerking van den Heer VORDERMAN inroept.

De verlangde medewerking wordt gaarne toegezegd, bijaldien het Genootschap de kosten der stopflesschen voor zijne rekening neemt, waartoe in beginsel besloten wordt.

VI. Wordt besloten den Heer J. KNEBEL, wegens diens verdiensten op 's Genootschaps gebied het Buitengewoon lidmaatschap aan te bieden.

Wordt benoemd tot gewoon Lid de Heer M. G. VAN DER BURCH, procuratiehouder van DAENDELS & Co. te Batavia.

Worden afgevoerd van de lijst der Buitengewone leden wegens overlijden de Heeren G. L. BINK te Rhoon en L. K. HARMSEN te Semarang.

Worden afgevoerd van de Ledenlijst wegens vertrek de Heer C. LOK, op verzoek de Heer F. R. SPELTIE en op verzoek wegens vertrek de Heer C. J. WESTENBERG.

Niets meer aan de orde zijnde en niemand meer het woord verlangende, wordt de vergadering door den President gesloten.

De President,
J. C. MULOCK HOUWER.
De Secretaris,
SERRURIER.

Directievergadering van Maandag 16 October 1899.

Tegenwoordig zijn de Heeren Mr. J. C. MULOCK HOUWER, President, Dr. J. L. A. BRANDES, Mr. J. H. ABENDANON, Dr. PH. S. VAN RONKEL en Mr. L. SERRURIER, Secretaris.

Afwezig de Heeren Mr. J. A. VAN DER CHIJS, A. G. VORDERMAN, Dr. G. A. J. HAZEU en J. NIJHOUT VAN DER VEEN.

I. Deze vergadering, door den President geopend zijnde, worden de Notulen der vorige goedgekeurd en de na te noemen ingekomen stukken successievelijk ter tafel gebracht:

a. Missive van den Heer waarnemend Eersten Gouvernements-secretaris, dd. 18 September ll., N°. 2101, ter aanbieding van een exemplaar van het in Nederland met ondersteuning der Regeering uitgegeven werk van Dr. J. G. BOERLAGE, getiteld: Handleiding tot de kennis der Flora van Nederlandsch-Indië, 2° deel, 2° stuk.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

b. Missive van den Heer waarnemend Gouvernements-secretaris, dd. 7 October ll., N°. 2264, ter aanbieding van een exemplaar van de nieuw verschenen publicatie van het Internationaal Koloniaal Instituut te Brussel, getiteld: Compte-rendu de la session de Bruxelles de 1899.

Alsvoren.

c. Missive van den Heer Directeur van O. E. N., dd. 23 September ll., N°. 16109, in antwoord op dezerzijds gedaan verzoek (Not. Sept. '99 I *q*), berichtende dat aan genoemd Departement geen ander rapport van 25 Januari 1898 is ingekomen betreffende de opgravingen te Kedaton, dan dat

hetwelk bij Missive van 3 Augustus 1898, N°. 12614*b* ter beschikking der Directie is gesteld.

Wordt besloten de geheele correspondentie over deze aangelegenheid in handen te stellen van den Heer ABENDANON, met verzoek om rapport.

d. Renvooi van denzelfden Heer Directeur, dd. 15 September ll., N°. 21227, ter aanbieding van de teekening van een gouden ring met blauwen steen, gevonden in het jaar 1898 bij het bewerken eener sawah, door den inlander KROMOREDJO van de desa Andongsili (Kalialang) in de afd. Lĕdok der residentie Bagelen, en volgens bijgevoegd procesverbaal getaxeerd op *f* 10.—

Wordt besloten opzending ter beoordeeling van den ring te verzoeken.

e. Renvooi alsvoren, dd. 12 October ll., N°. 18928, ten geleide van de navolgende voorwerpen: een klambi van bamboereepjes, en volledigheidshalve een dito van bagor of agĕl; voorts een weeftoestel met bijbehoorende voorwerpen, een nokbalk van varenhout en twee groote inlandsche hoeden, een en ander uit de afdeeling Lĕdok (zie Not. Mei '99 IV 5°. p. 109). Uit de begeleidende Missive van den Heer Resident van Bagelen blijkt, dat de kosten van aanschaffing hebben bedragen de som van *f* 11.90 en wordt daarin voorts medegedeeld, dat de Assistent-resident van Lĕdok zich herinnert, bij een ter gelegenheid van het huwelijksfeest van de dochter (RADEN ADJENG RETNA) van den toenmaligen Patih van Tasikmalaja RADEN RANGGA SOEKMA AMIDJAJA (overleden oudste zoon van den tegenwoordigen Regent van Soekapoera) in 1884 of 1885 te Manondjaja gehouden optocht, mannen en vrouwen uit het district Kawasan gezien te hebben, die zich op last van den Regent in kadoet woeloeh kleederen (nl. van bamboereepjes vervaardigd) hadden gedoscht, bestaande uit een lange kain, veel overeenkomst hebbende met een koffiezak en zulks onder opmerking, dat de Regent van Manondjaja desgewenscht dienaangaande wel de noodige

inlichtingen zal kunnen en willen verstrekken. Bij dat schrijven was nog gevoegd eene „Nota omtrent een eigen-„aardig soort van kleedingstuk, bij de inwoners van de desa „Mergălangoe, distr. Kaliwiră, afd. Lĕḍok, res. Bagelen in gebruik, van den Controleur van Sapoeran.

Wordt besloten de onkosten onder dankzegging te restitueeren, den Assistent-resident van Manondjaja de bedoelde nadere inlichtingen, alsmede een exemplaar van het aangeduide kleedingstuk te verzoeken en de Nota als Bijlage XIII achter de Notulen te laten volgen.

f. Renvooi alsvoren, dd. 16 October ll., N°. 22463, ten geleide van een in de afdeeling Poerbolinggo der residentie Banjoemas, gevonden gouden ring, opgegraven door den inlander Ni Kertatjandro van de desa Selaganggeng (Kertonegara) en blijkens bijgevoegd procesverbaal geschat op *f* 12.50.

In handen van den Conservator van het Archeologisch Museum.

g. Missive van den Heer Directeur van Justitie, dd. 18 September ll., N°. 7158 en 11 October ll., N°. 7697 ter aanbieding van edita, waarop het auteursrecht is voorbehouden.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

h. Missive van den Heer Chef van den Topographischen Dienst te Batavia, dd. 16 October ll., N°. 777/45, houdende aanbieding tegen ontvangstbewijs van een exemplaar van de bladen IX en XI, schaal 1:80000 van de chromolithographische graad- of deelingsbladen van Sumatra.

In de kaartenverzameling.

i. Missive van den Heer Resident van Batavia, dd. 14 October ll., N°. 10305, houdende bericht, dat de eigenaar van het perceel aan de Utrechtsche straat (zie Not. Sept. '99 I *y*) er in toegestemd heeft, dat de fragmenten van de grafzerk van Johan van Riebeeck worden uitgegraven en

naar het voorportaal van het kerkhof te Tanah Abang worden overgebracht. Twee dagen te voren was bij de Directie ingekomen eene kennisgeving van den Heer Assistent-resident alhier, dat de bedoelde uitgraving zou geschieden op Zondag 15 October, des morgens ten 7 ure. De Secretaris en het Directielid de Heer VAN RONKEL zijn daarbij tegenwoordig geweest, en zal daaromtrent nader verslag worden uitgebracht.

Informatie.

j. Missive van den Heer Resident van Kedoe, dd. 25 September ll., N°. 4119/10, ter aanbieding van eenige blanco vergunningsbewijzen om den in reparatie zijnden Mendoet-tempel te bezichtigen, ter uitreiking eventueel aan deskundige en belangstellende reizigers, die het monument mochten willen bezichtigen.

Informatie.

k. Missive van den Heer Assistent-resident van Blitar, dd. 6 September ll., N°. 57/18, berichtende, dat bezwaar moet worden gemaakt tegen het zenden van een ambtenaar naar den administrateur van het land Sirah-kentjong (zie Not. Juni '99 I *m*), omdat gevreesd wordt, dat de ontvangst min welwillend zal zijn, nu de bedoelde administrateur op drie achtereenvolgende brieven van den Assistent-resident het antwoord is schuldig gebleven.

Informatie.

l. Brief van 's Genootschaps lid, den Heer H. E. STEINMETZ, te Pekalongan dd. 4 September ll., strekkende om de Directie te wijzen op de wenschelijkheid om der Regeering voor te stellen, dat de heropname door den Topographischen Dienst van sommige gewesten van Java dienstbaar gemaakt worde aan het nauwgezet onderzoeken en in kaart brengen van oudheidkundige overblijfselen, hetgeen ook casu quo voor de Buitenbezittingen zoude kunnen worden aangevraagd. Veel, zegt schrijver, is in dit opzicht reeds te

danken aan vroegere opnemers als Wilsen, Schönberg-Müller en anderen, die zulks waarschijnlijk uit eigen liefhebberij deden; doch dat dit hieraan niet mag worden overgelaten blijkt reeds daaruit, dat vele, zelfs van ouds bekende oudheden op de bestaande topographische kaarten ontbreken, en dat later vele overblijfsels ontdekt werden, die tijdens de opname ongetwijfeld aan het licht zouden zijn gebracht, zoo het tot de ambtsplichten der opnemers behoorde, onderzoek daarnaar te doen Schrijver bepleit voorts de wenschelijkheid van de vervaardiging aan het Topographisch Bureau alhier van een archeologische kaart of atlas en wijst op hetgeen te dezen aanzien is geschied door Fransche officieren, belast met de topographische opname van het nieuwe wingewest Tunis. Schrijver had reeds in 1894 (5 December) gelegenheid de Directie hierop attent te maken in de bij dat schrijven aangeboden nota betreffende de oudheden, enz. in de afdeeling Bondowoso, opgenomen in Tijdschrift deel XL (zie Not. Jan. '97 I *o* p. 4). De Heer BRANDES meent dat de toestand gunstiger is dan door den Heer STEINMETZ wordt voorgesteld; aan het Topographisch Bureau moeten tal van nota's berusten aangaande gevonden oudheden, van welke nota's steeds gebruik wordt gemaakt.

Wordt besloten het advies ten deze te verzoeken van den Heer Chef van het Topographisch Bureau alhier.

m. Brief van den Heer E. VAN ASSEN te Samarinda, dd. 17 September ll., met verzoek om mededeeling of er reeds het een en ander is geschreven over de plaatsing van ambts- en particuliere stempels op officieele en particuliere stukken in de inlandsche maatschappij, tevens met verzoek om eventueele toezending van zoodanige geschriften.

Ten aanzien van de bedoeling dezer vraag is de vergadering van oordeel, dat de Heer VAN ASSEN op het oog heeft de regelen betreffende de juiste plaatsen, volgorde, enz. waaraan zoodanige tjaps moeten beantwoorden, en wordt besloten op aanwijzing van den Heer VAN RONKEL hem in leen

te verstrekken het werk van E. DULAURIER, Chrestomathie malaye 1r fasc., lettres et pièces diplomatiques écrites en malay Paris 1845.

n. Brief van den Heer C. J. W. VAN MOTMAN te Tjiampea, dd. 16 September ll., houdende mededeeling, dat er zich te Tjiampea wel een bel bevindt, doch dat de herkomst daarvan niet bekend is (zie Not. Sept. '99 I *y* p. 181).

Wordt besloten opzending van de bel te verzoeken.

o. Brief van 's Genootschaps Lid, den Heer C. DEN HAMER te Bandoeng, dd. 13 September ll., ten geleide van een opstel voor het Tijdschrift, getiteld: eene legende uit Midden Java.

Rondlezing.

p. Brief van den Heer J. KNEBEL te Mangoenbratan (Magĕtan), dd. 17 September ll., houdende aanvaarding onder dankzegging van het hem aangeboden Buitengewoon lidmaatschap van ons Genootschap (zie Not. Sept. '99 VI).

Informatie.

q. Brief van 's Genootschaps Lid, den Heer J. A. VAN DELDEN, gedagteekend Kraksaän 3 Augustus ll., houdende bericht, dat zijne vele bezigheden hem tot zijn leedwezen verhinderen, in onze Directie zitting te nemen (zie Not. Aug. '99 VII), enz.

Informatie.

r. Brief van den Assistant Secretary of the British Museum, gedagteekend Londen 6 September ll., met verzoek om opheldering van de terugzending van twee, door het Britsch Museum aan ons Genootschap aangeboden werken.

De Bibliothecaris deelt hierop mede, dat de bedoelde werken reeds in 's Genootschaps Bibliotheek aanwezig waren, doch dat blijkbaar verzuimd is geworden, door tusschenkomst der firma NIJHOFF de reden der terugzending te vermelden.

Wordt besloten die reden alsnog op te geven en andere

edita in de plaats te verzoeken, speciaal eene lijst van al de door bovengenoemde Instelling tot heden gepubliceerde werken.

II. De President:

1°. Brengt in herinnering het reeds bij rondschrijven aan de Directieleden medegedeelde ontslag, verleend aan den Amanuensis M. ROLOFF. Aangezien ter vergadering blijkt, dat alle aanwezigen bekend zijn met de redenen, die tot het bedoelde ontslag hebben geleid, wordt niet verder daarbij stilgestaan, doch aanstonds overgegaan tot de keuze van een opvolger.

De Secretaris brengt hierop ter tafel een aan hem gericht schrijven van den Heer LOUIS D. PETIT, Conservator van de Bibliotheek der Rijks Universiteit te Leiden, dd. 11 September ll., strekkende ter aanbeveling van zijn zoon den Heer L. D. PETIT JR., voor het geval dat de Directie van ons Genootschap mocht overgegaan tot de benoeming van een Directeur der verzamelingen, tevens beheerder van de zaken van het Genootschap (zie Not. 1897 p. 122 en 124).

Alhoewel de door den sollicitant aangeboden referentiën van uitmuntenden aard zijn, is de vergadering van oordeel, voorloopig te moeten volharden bij het genomen besluit om alleen een Amanuensis te benoemen, en zulks te meer, aangezien van den eersten October ll. af voorloopig als zoodanig is werkzaam gesteld de Heer H. D. T. E. VON HAKE, gegageerd onderofficier der Infanterie te Weltevreden, die aanvankelijk de hem opgedragen werkzaamheden tot tevredenheid van Bibliothecaris en Secretaris verricht.

Wordt besloten het schrijven van den Heer PETIT in 's Genootschaps archief te bewaren, om eventueel te dienen, voor het geval de omstandigheden er toe mochten leiden, dat de benoeming van een Directeur, zooals vroeger in de bedoeling lag, wederom aan de orde werd gesteld, en voorts om tijdelijk te benoemen tot Amanuensis den Heer VON

HAKE voornoemd, op eene bezoldiging van *f* 60.— per maand met genot van vrije woning en met jaarlijksche verhooging van *f* 10.— per maand, tot een maximum van van *f* 120.— toe, en zulks onder verplichting om de werkzaamheden te verrichten, omschreven in Not. Juli '99 II 4°. In de aanstaande Januarivergadering zal over eene definitieve benoeming worden beraadslaagd, en mocht daartoe worden besloten, die benoeming gerekend worden te zijn ingegaan op den 1en October laatstleden.

2°. Bericht dat uit de rondlezing terug zijn:

aa. Dr. F. DE HAAN. Uit oud-Batavia: Kota Tahi, met een kaartje (Not. Sept. '99 III 4°).

Wordt besloten volgens aanteekening op den rondlezingstaat, den schrijver opmerkzaam te maken, dat èn de drek-episode èn de touwscène ook gevonden worden in javaansche bronnen (respectievelijk de Babad Tanah Djawi en de Babad Bantĕn), die aangezien zij ver van Batavia werden geschreven naar overlevering van tijdgenooten en ooggetuigen, misschien wel een andere opvatting van de historische waarde dezer bijzonderheden zouden noodzakelijk maken.

Wordt besloten in beginsel tot opname in het Tijdschrift en tot wederaanbieding aan den schrijver, met verzoek de gemaakte opmerking in overweging te willen nemen.

bb. F. A. LIEFRINCK. Een staatsstuk van den vorst van Lombok (zie Not. Sept. '99 IV 2°).

In handen der Redactie van het Tijdschrift.

cc. A. F. VON DEWALL. De Pĕlandoek Djinaka. Vertalingen en conjectures alsmede maleische tropen en figuren van den Heer J. VAN DISSEL (Not. Sept. '99 III 4°).

Bij de rondlezing zijn door sommige Directieleden bezwaren geopperd tegen het plaatsen van kritieken, omdat die allicht tot polemiek leiden. Wordt bij stemming besloten tot plaatsing in het Tijdschrift.

dd. D. VAN HINLOOPEN LABBERTON. Het dialect van Pasoeroean (zie Not. Sept. '99 I *x*).

Wordt besloten tot plaatsing in het Tijdschrift en tot wederaanbieding aan den schrijver van het handschrift, met verzoek hetzelve verder af te werken.

ee. Gouvernementsrenvooi van 22 Augustus ll., N°. 18092 met bijbehoorende stukken (zie Not. Sept. '99 I *c*).

In de daarbij overgelegde Missive van het Bestuur der Archeologische Vereeniging te Jogjakarta wordt het volgende medegedeeld:

dat de precaire toestand der tjandi Kali Bening (zie Not. Mrt. '99 V 10° p. 85) bij het Bestuur een punt van bespreking heeft uitgemaakt, doch dat het zich tot hiertoe bepaald heeft tot het doen kappen van op de tjandi groeiende boomen en struiken en het schoonhouden van onkruid, uit vrees dat door meer ingrijpende maatregelen het ineenstorten der tjandi zoude worden verhaast;

dat ook de ruïnencomplexen van Prambanan en de tjandi Sari geregeld worden onderhouden en de eerste onlangs geheel is schoongemaakt;

dat de witte grenspilaren (zie bovenaangehaalde plaats in de Notulen) door de zelfbesturen der Vorstenlanden zijn opgericht en buiten bemoeienis liggen van de Archeologische Vereeniging, en dat pogingen om stukken van basreliefs, enz. mede te nemen, gelijk door den persoon van WANDERS is geschied, meermalen voorkomen, weshalve het wenschelijk voorkomt, door tusschenkomst van de beide Rijksbestuurders aan de bevolking, en door bemiddeling van het Bestuur der Ned. Ind. Spoorweg-Maatschappij aan de betrokken haltechefs te doen weten, dat het wegvoeren van fragmenten van bouwvallen verboden is en dat daarvan direct aangifte moet worden gedaan.

Op den rondlezingstaat is door meerdere Directieleden de wenschelijkheid van afdoende maatregelen te dezer zake in het licht gesteld, nu de bezoekers van de tjandi's enz.

steeds talrijker worden. Naar het gevoelen dier Directieleden moet worden begonnen met de overschrijving of overdracht van den eigendom (zie Bijlage B van het Eindrésumé van het onderzoek naar de rechten van den inlander op den grond op Java en Madoera, deel III de aanhef en p. 17 noot *a*) der tempels, enz. van het voor die oudheden totaal onverschillige Vorstenbestuur op het Gouvernement. Daarna kunnen allerlei bepalingen gemaakt en maatregelen genomen worden tot conservatie, terwijl vóór die overdracht alle ter zake te nemen maatregelen niet meer en beter zijn dan halve maatregelen. De bewuste aanschrijving aan de haltechefs b.v. beduidt niets zonder gelijktijdige machtiging om eventueel gestolen fragmenten onmiddellijk na ontdekking in beslag te nemen. Derhalve wordt door deze Directieleden voorgesteld der Regeering te verzoeken de Residenten van Jogjakarta en Soerakarta aan te schrijven met het Vorstenbestuur aldaar te onderhandelen over de overdracht van den eigendom der bedoelde Hindoemonumenten op het Gouvernement.

Ter vergadering bleek omtrent de wenschelijkheid van die overdracht eenstemmigheid te bestaan. Eenparig was het afkeurend oordeel over den bestaanden toestand, waarbij de zorg voor en het toezicht op de bedoelde monumenten is overgelaten aan eene particuliere vereeniging, zonder verantwoordelijkheid, die met hoe uitnemende bedoelingen thans ook bezield, geen voldoende waarborgen oplevert noch voor de toekomst, noch voor eene oordeelkundige uitvoering. Van deskundig toezicht van Regeeringswege verwachtte men alleen afdoende verbetering. Tegen het voorstel werd evenwel bezwaar gemaakt, op grond dat de Regeering vermoedelijk niet genegen zal bevonden worden, afstand van grond te vragen, noch ook de inlandsche zelfbesturen om dien afstand te doen. Twee amendementen, één strekkende om de Regeering te verzoeken, bij eventueele troonsverwisseling deze zaak te willen regelen en één om alleen overdracht van den opstal te provoceeren werden evenmin aanbevelens-

waardig geacht en de voorkeur gegeven aan een in zoo algemeen mogelijke bewoordingen gesteld verzoek aan de Indische Regeering.

Dienovereenkomstig werd besloten, aan de Hooge Regeering in overweging te geven, de beide Residenten in de Vorstenlanden op te dragen, in overleg met de Vorstenbesturen eene betere regeling van het toezicht op de bedoelde monumenten te ontwerpen.

ff. Missive van het Bestuur der Archeologische Vereeniging te Jogjakarta, dd. 11 Augustus ll. N°. 239 (zie Not. Sept. '99 I *t*).

Het genoemde Bestuur ziet ten onrechte in de nota van den Heer Serrurier eene uiting van min vriendschappelijke gezindheid, zoo van den schrijver als van onze Directie jegens de Archeologische Vereeniging; de schrijver heeft slechts in het belang onzer Hindoemonumenten zoo objectief mogelijk eenige misstanden willen aanwijzen. Ten aanzien van de opmerkingen des Heeren Gessner, in de bijlage vervat worde hier geconstateerd, dat het Bestuur der Archeologische Vereeniging alle verantwoordelijkheid afwijst voor de ontgravingen, door den Heer Lydie Melville op last der Commissie voor de Parijsche Tentoonstelling op Tjandi Sewoe en elders verricht; genoemde Heer „heeft dikwijls verklaard, met de Archeologische Vereeniging niets te maken „te hebben, en geweigerd meer orde op zijne ontgravingen „te stellen". Hieruit blijkt ten overvloede, hoe gebrekkig het toezicht op die monumenten is geregeld. De wormstekige stutbalken zijn, volgens mededeeling van het meergenoemde Bestuur, thans door gave vervangen. Overigens worden de door den Heer Serrurier gemaakte opmerkingen deels toegegeven en uit gebrek aan hulpmiddelen verklaard, deels, wat sommige pogingen tot reconstructie betreft, gewraakt. De Heer Serrurier verklaart zich echter ter vergadering bereid de bedoelde averechtsche reconstructies, die hij in gezelschap van den Heer von Saher heeft opgenomen, bij een eerstvolgend

bezoek aan Jogjakarta aan te wijzen. Wie deze reconstructies hebben verricht, is hem geheel onverschillig; hij heeft dienaangaande geen inlichtingen ingewonnen.

Wordt besloten de Missive voor informatie aan te nemen.

3°. Namens den Heer van der Chijs:

a. biedt aan een voor de Bibliotheek van het Genootschap van den Luitenant-kolonel J. J. K. Enthoven alhier ten geschenke ontvangen brochure getiteld: Notice sur les cartes, livres et objets composés et recueillis par le service topographique des Indes Orientales Neerlandaises et destinés à l'Exposition Universelle de Paris de 1900.

b. biedt aan namens den Kapitein-luitenant t/z den Heer J. D. Heijning, Kommandant van H. M. pantserdekschip *Friesland*, voor de numismatische verzameling:

Philippijnsche eilanden, 50 centimos de peso, 1882. — z.

Onder dankzegging in de daartoe betrekkelijke verzamelingen.

c. deelt mede, dat in het werk van de Heeren Stephanik en Zwierzema (Not. Sept. '99 III 5°) op p. 30 en 31 zijn afgebeeld twee medailles, op last van den Sultan van Koetei vervaardigd, en evenzoo op p. 36 eene medaille, te Semarang bij gelegenheid van de inhuldigingsfeesten uitgereikt, welke medailles aan 's Genootschaps verzameling ontbreken, weshalve wordt voorgesteld den Heer Assistent-resident van Koetei en den Heer Resident van Semarang te verzoeken het Genootschap behulpzaam te willen zijn in het verkrijgen van een exemplaar dier medailles.

Conform.

III. De Secretaris:

1°. Notuleert, dat tusschentijds bij rondlezing besloten is, het Indisch Comité voor Natuurkundig onderzoek alhier het gebruik der vergaderzaal toe te staan op dezelfde voor-

waarden als zulks ten aanzien van het Curatorium van het Gymnasium Willem III geschiedt.

Informatie.

2°. Deelt mede, dat hij heeft aangekocht eene verzameling van 31 stuks blikken, geschilderde hoofdtooisels voor acteurs van de wajang wong, waarvan ongeveer de helft van namen voorzien zijn, terwijl bij de overige de namen onleesbaar zijn geworden, door de verflaag waarmede de verkooper die hoofdtooisels besmeerd heeft, in de hoop van ze daardoor voor 's Genootschaps Museum aannemelijker te maken. De collectie werd aangeboden als te zijn afkomstig van wijlen den Regent van Soekapoera-kolot, Raden WIRATANABAJA. Een onderzoek, ingesteld door tusschenkomst van den Heer Assistent-resident van Buitenzorg bij den zoon van genoemden inlandschen groote, den te Buitenzorg woonachtigen oud-regent van Soekapoera, Raden Adipati WIRA ADIGDAHA, bracht echter de valschheid der bedoelde opgave aan het licht. Dienovereenkomstig werd de aankoopsprijs verminderd.

Informatie.

3°. Brengt ter tafel een schrijven van 's Genootschaps Buitengewoon lid, den Heer Dr. F. DE HAAN, dd. 7 October ll., strekkende ter aanbieding van een opstel voor het Tijdschrift onder den titel van: „Uit oude notaris papieren, N°. 1," en inhoudende het verzoek, om ten zijnen koste te mogen doen photographeeren eene teekening in O. I. inkt, zijnde N°. 20 van de collectie van evenzoovele platen van Js. RACH, gezichten van oud-Batavia voorstellende en aan het Genootschap geschonken namens Ds. J. W. H. ADÈR (zie Not. 1884 p. 45) Bedoelde teekening draagt tot opschrift: Huis van Luy de Patty, en stelt waarschijnlijk voor het oude paleis van den Gouverneur-Generaal te Buitenzorg. Dit wordt verklaarbaar wanneer men aanneemt, dat deze teekening de copie is van eene andere, die tot opschrift heeft

gedragen: het huis van Buy te Soug (dit laatste woord gespeld en geschreven zooals destijds — de teekening is van ongeveer 1775 — niet ongewoon kan worden geacht).

De Bibliothecaris adviseert gunstig op deze aanvrage, en maakt van de gelegenheid gebruik om er op te wijzen, dat nog meerdere teekeningen van genoemden majoor RACH zich in Nederland moeten bevinden (zie den catalogus der afdeeling Nederlandsche Koloniën van de Intern. Kolon. en Uitvoerhandel tentoonstelling te Amsterdam in 1883 1e groep p. 58—63).

Wordt besloten het aangeboden opstel in rondlezing te zenden, de teekening tijdelijk ter beschikking van Dr. DE HAAN te stellen en den Secretaris uit te noodigen met den Heer DE HAAN overleg te plegen omtrent de middelen, om 's Genootschaps verzameling uit de in Nederland aanwezige collecties te completeeren.

4°. Biedt aan namens 's Genootschaps Buitengewoon lid Heer Dr. J. GRONEMAN te Jogjakarta eene brochure getiteld: Pestbestrijding door Dr. J. GRONEMAN, Jogjakarta 1899, alsmede den hollandschen tekst van de lakon Prĕgiwå van 24 — 27 Juni dezes jaars in den Jogjaschen Kraton vertoond; naar het javaansche handschrift bewerkt door denzelfden, 2e druk. Jogja 1899.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

5°. Legt over het diploma van 's Genootschaps lidmaatschap van het 12e Orientalistencongres te Rome (zie Not. 1898 p. 133).

In te hechten in de Notulen.

6°. Wijst er op, dat tengevolge van de onvolledige wijziging van art. 7, al 2 van het Algemeen Reglement, de contributie van Genootschapsleden, die als Controleur of als Assistent-resident worden gepensionneerd respectievelijk van *f* 5.— en van *f* 7.50 op *f* 10.— moet worden verhoogd, hetgeen een absurditeit is. Wel heeft de afgetreden The-

saurier medegedeeld, dat in zoodanige gevallen de verlaagde contributie ook nà de pensionneering bleef ingevorderd; maar dit is niet in overeenstemming met de duidelijke bewoordingen van het Reglement. Spreker verlangt hiervan aanteekening in de Notulen, om bij eventueele wetswijziging er op te letten.

Conform.

7°. Rapporteert, dat bij het opbreken van den oprit van het pakhuis aan de Utrechtsche straat (zie hiervoor sub I *i*) weinig meer fragmenten zijn gevonden dan hetgeen is afgebeeld op plaat I bij BOSBOOM, oude woningen in de stad Batavia, Tijdschrift voor Indische taal-, land- en volkenkunde deel XL. De hierbedoelde grafzerk is afkomstig uit de Portugeesche Binnenkerk of deszelfs aangelegen kerkhof, waarop het pakhuis is gebouwd. Nadere nasporingen zullen worden ingesteld, omtrent het al of niet voorhanden zijn van de ontbrekende fragmenten in de inwendige ruimte.

Informatie.

8°. Stelt voor, door welwillende tusschenkomst van Schout HINNE een premie uit te loven voor het aanwijzen van tot hiertoe onbekende grafsteenen.

Wordt besloten den genoemden Schout te machtigen om namens het Genootschap eene belooning van een gulden toe te kennen voor iedere aanwijzing door inlanders in het algemeen, omtrent zaken die geacht kunnen worden 's Genootschaps belangstelling gaande te maken.

9°. Brengt ter sprake het denkbeeld van 's Genootschaps Lid, den Heer BOSBOOM in zijn hiervoorgenoemd opstel p. 563, om een der nog aanwezige huizen uit het midden der 18e eeuw geheel te doen inrichten, ten einde de wijze, waarop onze voorouders in den Compagniestijd leefden aan de vergetelheid te ontrukken. Spreker zou een klein begin willen maken en daartoe van de Borneo Company in huur vragen de zijkamer van het kantoor dier Maatschappij aan

de Kali Besar, van welk vertrek de Heer BOSBOOM p. 550 zegt, dat het, naar den stijl gemeubeld, thans nog een volkomen getrouw beeld zou vormen van eene kamer eener aanzienlijke Hollandsche woning uit het midden der 18e eeuw.

Worden benoemd in Commissie de voorsteller en de Heer NIJHOUT VAN DER VEEN, ten einde hieromtrent een nader onderzoek ter plaatse in te stellen en speciaal om nategaan de mogelijkheid, om de geheele betimmering van het bedoelde vertrek over te brengen naar 's Genootschaps Museum en aldaar wederom op te bouwen, mitsgaders ongeveer de kosten daaraan verbonden.

10°. Deelt mede, dat bij dezelfde gelegenheid in een oud huis van Boegineesch model, staande aan den Gelderlandschen weg, de bekende eigenaardigheid der Boegineesche huizen werd aangetroffen, dat een der palen niet tot den nok doorloopt, maar even boven den vloer eindigt, welke paal dan als offerpaal dienst doet. Merkwaardig is het echter, dat de tegenwoordige bewoners, hoezeer alle herinnering aan Boegineezen en Makassaren bij hen bleek te ontbreken en zij tot de gewone Bataviasche bevolking behooren, nog steeds voortgaan met op den bewusten paal offers te brengen, gelijk zulks ten overvloede uit de sporen daarvan onmiskenbaar bleek. Speciaal wordt geofferd vóór het graven naar kostbare steenen, die in den omtrek moeten worden gevonden. Men vindt hierin een goed voorbeeld van de taaiheid waarmede volksgebruiken, inzonderheid die van bijgeloovigen aard, in wezen blijven.

Informatie.

11°. Deelt mede, dat hij bij gelegenheid van het sub I *i* vermelde bezoek aan de Benedenstad, in de buurt van Djembatan Tiga op den zolder van eene vervallen woning heeft aangetroffen, den rijk met snijwerk versierden voorsteven van een prauw, volgens opgave der inlanders, van een vorstelijke prauw uit Makasser, welke voorsteven geheel met

boreh was ingesmeerd en met een klamboe omgeven bijwijze van kéramat, wordende daaraan van tijd tot tijd offers gebracht.

Informatie.

12°. Onder opmerking, dat met zijn optreden als Conservator van het Ethnographisch Museum een ander systeem van catalogiseeren, of beter, van inventariseeren is aangenomen, waarbij alle wetenswaardigheden de ingekomen voorwerpen betreffende, direct in de Notulen worden gepubliceerd, vraagt machtiging om den geschreven vervolg catalogus van den Heer VAN DER CHIJS te doen drukken in het formaat van, en als vervolg op den door dat Directielid gepubliceerden catalogus met supplement; daarmede wordt die catalogus een afgerond geheel, ten gemakke van de bezoekers der verzameling.

Wordt besloten, alvorens ten deze een beslissing te nemen, het advies van den Heer VAN DER CHIJS in te winnen.

13°. Stelt voor, den Heer Resident van Bantam te verzoeken, der Directie behulpzaam te willen zijn in het verkrijgen voor 's Genootschaps Museum van Bantamsche batiks, die ongeveer 25 jaren geleden nog werden vervaardigd, vooral in de Serangsche desa's Kaloran, Kaoedjan, Kasoenjatan. Volgens het rapport omtrent de inlandsche kunstnijverheid in de residentie Bantam (Tijds. voor Nijv. en Landb. deel XLVII), hebben die batiks nooit eenigen naam gehad; de teekeningen moeten slecht zijn geweest en men kon geen andere kleuren aanbrengen dan het blauw van de indigo.

Conform.

14°. Brengt ter tafel een gedrukte adresstrook voor drukwerken, ons door eene bevriende instelling uit het Buitenland geadresseerd, waarop ons Genootschap op de volgende wijze wordt aangeduid: *Notulen van de Algemeenes en vergaderingen, à Batavia (Océanie).* Spreker neemt daaruit aanleiding tot de opmerking, dat voor vele instellingen in vreemde landen gevestigd onze publicaties, door volslagen

onbekendheid met de Nederlandsche taal, ontoegankelijk zijn. Nu de uitgave van ons tijdschrift in een of meer internationale talen gebleken is op onoverkomelijke moeilijkheden te stuiten, zou het eene belangrijke verbetering zijn, indien, b. v. op het voorbeeld van het Zweedsche tijdschrift Ymer, de inhoud van iedere aflevering en van ieder deel, behalve in de nationale, ook in eene internationale taal werd opgegeven. Belangstellenden hadden alsdan gelegenheid althans de behandelde onderwerpen te leeren kennen, en zich eventueel van een of ander opstel een vertaling te verschaffen.

Dit denkbeeld vindt algemeen bijval; de Redacteur van het Tijdschrift zegt eene inhoudsopgave in twee talen toe van het XLI deel, hetwelk op het punt staat te verschijnen.

15°. Stelt voor, met verandering van hetgeen besloten is op de Octobervergadering van 1898 (Notulen II *a*, p. 155), de verzending per post uit te breiden tot de Notulen welke voor personen en instellingen in Europa (behalve Nederland) en Amerika bestemd zijn. Spreker betoogt, dat hiermede een merkbare vereenvoudiging zou worden gebracht in de toch reeds ingewikkelde administratie der verzending van edita, terwijl de onkosten niet noemenswaard zouden worden vermeerderd. De publicaties van grooteren omvang en de afzonderlijke werken zouden dan alleen door tusschenkomst van de firma Nijhoff worden geëxpedieerd.

Conform besloten.

IV. De Heer Abendanon:

1°. Biedt aan namens 's Genootschaps Buitengewoon lid, den Heer J. Knebel, de navolgende opstellen voor het Tijdschrift: De ruïnen van Panataran; aanteekeningen van J. André de la Porte en J. Knebel, met situatiekaart en plattegrond, en: Opgave van Javaansche woorden, die in de residentie Tegal in gebruik zijn en verschillen van het Javaansch in Solo, door J. Knebel.

Rondlezing.

2°. Biedt aan namens den schrijver, 's Genootschaps Correspondeerend lid, den Heer ARISTIDE MARRE, diens publicatie getiteld: le code moral des enfants en 250 quatrains, extraits de la morale de l'enfance par MOREL DE VINDÉ, Parijs 1899. Uit een dedicatie in den omslag blijkt, dat de schrijver het gezonden werk bestemd heeft tot persoonlijk geschenk aan 's Genootschaps President, die er evenwel prijs op stelt, dat hetzelve als aan onze Bibliotheek aangeboden worde beschouwd.

Onder dankzegging te aanvaarden.

V. De Heer VAN RONKEL biedt aan, namens het afwezige Directielid den Heer HAZEU, een paar exemplaren van de samir, de stola-achtige zijden strook, die door vorstendienaren in de beide Vorstenlanden op Java om hals en borst wordt gedragen, telkens wanneer zij eenig voorwerp aan hunnen meester toebehoorende aanraken. Zoo kan men b.v. te Jogja dagelijks opmerken, dat haveloos gekleede paardejongens met de samir om den hals, paarden uit den kraton geleiden; zoo ziet men dat de opzieners der vorstelijke graven te Pasar Gedé de samir voortdurend om den hals geslagen hebben, zoolang zij zich op de begraafplaats bevinden. Door den Heer HAZEU werden voor 's Genootschaps Ethnographisch Museum aangekocht de gele samir met roode randen, alleen gedragen door de dienaren van den Soesoehoenan en de gele samir met groene randen, gedragen door dienaren van: 1° den Kroonprins, 2° den Pangeran Adipati ARJÅ MANGKOE NEGÅRÅ en 3° den Rijksbestierder. De beide samirs zijn gemerkt 9032 en 9033.

Voorts eveneens namens den Heer HAZEU eene teekening in goud en kleuren, voorstellende de pajoengs in gebruik in de Pakoe-alaman, geschenk van Pangeran NÅTÅ DI RÅDJÅ te Jogjakarta.

Wordt besloten genoemden Pangeran den dank der Directie te betuigen en de verklarende lijst der pajoengs als Bijlage XIV achter de Notulen te laten volgen.

VI. Wordt besloten den nieuw opgetreden Gouverneur-Generaal, Zijne Excellentie den Heer W. ROOSEBOOM het Beschermheerschap aan te bieden.

VII. Wordt besloten te benoemen tot Gewone Leden de Raden Adipati SÅSRÅ DI NINGRAT, papatih van Z. H. den Soesoehoenan te Soerakarta, den Heer Mr. J. J. F. VAN HAMEL, Vice-president van het Hooggerechtshof te Batavia, den Heer R. M. E. RAAFF, particulier te Jogjakarta en den Heer C. H. C. BIJVANCK, Lid van de Factory der Nederlandsche Handelmaatschappij alhier, die zich bereid verklaard hebben als zoodanig tot het Genootschap toe te treden.

Wordt besloten het lidmaatschap aan te bieden aan de navolgende personen, waaronder eenige oud-leden van het Genootschap, enz.

Worden afgevoerd van de ledenlijst wegens vertrek de Heeren J. M. VAN MENS en Mr. J. R. Th. PHILIPPI; op verzoek wegens vertrek de Heer M. SCHADEE; op verzoek de Heer J. J. VAN SANTEN; wegens overlijden de Heer CH. H. A. DE SENERPONT DOMIS.

Niets meer te behandelen zijnde en niemand meer het woord verlangende wordt de vergadering gesloten.

De President,
J. C. MULOCK HOUWER.

De Secretaris,
SERRURIER.

Directievergadering van Maandag 18 December 1899.

Tegenwoordig zijn de Heeren Mr. J. C. MULOCK HOUWER, President, Dr. J. L. A. BRANDES, Mr. J. H. ABENDANON, Dr. G. A. J. HAZEU, J. NUHOUT VAN DER VEEN, Dr. PH. S. VAN RONKEL en Mr. L. SERRURIER, Secretaris.

Afwezig de Heeren Mr. J. A. VAN DER CHIJS en A. G. VORDERMAN.

I. Na opening dezer vergadering worden de Notulen der Octobervergadering goedgekeurd (zijnde er in November geen gehouden, wegens ziekte van den Secretaris), en zulks onder opmerking — naar aanleiding van het sub II 1° al. 4 vermelde — dat in de Notulen van Juli ll. p. 150 in regel 10 een fout is ingeslopen: het salaris van den Amanuensis zonder vrije woning behoorde aldaar tot het cijfer van *f* 135.— te zijn uitgetrokken.

Vervolgens worden de navolgende ingekomen stukken successievelijk aan de orde gesteld:

a. Missive van den Heer waarnemenden Gouvernements-secretaris, dd. 4 November ll., N°. 2449, houdende bericht, dat de bestuurder van Sintang, Panembahan Moeda Koesoema Negara, bij gelegenheid dat hij zijne hulde aan den vorigen Opperlandvoogd kwam bewijzen, op 9 September jl., eenige geschenkgoederen aan Zijne Excellentie heeft aangeboden, van welke voorwerpen een proces-verbaal van taxatie bij de Missive is gevoegd. Gevraagd wordt te willen dienen van consideratie en advies nopens de aan die voorwerpen te geven bestemming.

Nadat op eene opmerking van een der Directieleden de

President verklaard heeft, dat de bedoeling der taxatie is, de waarde van het tegengeschenk te bepalen, wordt besloten die voorwerpen voor 's Genootschaps Museum aan te vragen.

b. Missive alsvoren, dd. 16 October ll., N°. 2329, in antwoord op dezerzijdsch schrijven, naar aanleiding van hetgeen besloten is in de Directievergadering van September dezes jaars (Not. sub III, 3°. p. 187), en ter toezending van de in 1890 door den toenmaligen controleur van Indragiri, W. J. E. F. Schwartz samengestelde nota, betreffende de onafhankelijke Kwantandistricten, onder mededeeling dat van den inhoud ten behoeve van het Tijdschift kan worden gebruik gemaakt, met weglating evenwel van een bepaald aangewezen gedeelte. Aangaande de andere in ons schrijven genoemde schrifturen zal door tusschenkomst van het Gewestelijk Bestuur een onderzoek ter plaatse worden ingesteld.

Wordt besloten, zoodra alle stukken bijeen zijn, die aan den Heer Twiss ter beoordeeling aan te bieden.

c. Renvooi van denzelfden waarnemenden Gouvernementssecretaris, dd. 3 November ll., N°. 23584, ter aanbieding namens Zijne Excellentie den Minister van Koloniën, van een exemplaar der afleveringen 325 en 326 van het werk getiteld: Flora Batavia.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

d. Renvooi van den Heer Archivaris ter Algemeene Secretarie, dd. 13 December ll., ongenommerd, ter aanbieding van het Verslag der bij het Magnetisch en Meteorologisch Observatorium te Batavia gedane waarnemingen betreffende het jaar 1898, met supplement.

Alsvoren.

e. Missive van den Heer Directeur van Onderwijs, enz. dd. 11 November ll., N°. 18743, houdende verzoek om inlichting, of de voorwerpen, bedoeld bij de Missive, aangehaald in Notulen April '99 I*b* j° Mei '99 II*b* dezelfde zijn als die, vermeld in de Missive, aangehaald in Notulen Juni '99 I*i*.

De uitslag van een onderzoek dienaangaande, tusschentijds ingesteld door den Conservator der Oudheidkundige Verzameling, is dat de voorwerpen waarvan sprake is in de Notulen van April en Mei, zijn ontvangen, zie hierachter sub VI 2°, doch dat de toezending der in Juni genotuleerde aanbieding nog steeds wordt ingewacht.

Wordt besloten conform te antwoorden.

f. Missive alsvoren, dd. 27 November ll., N°. 19616*k*, ter aanbieding van een exemplaar van het Jaarboek van het Mijnwezen in Nederlandsch Indië, jaargang 1899 1ste gedeelte.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

g. Renvooi van denzelfden Heer Directeur, dd. 28 November ll., N°. 25922, ter aanbieding tot overname van twee gouden ringen en een dito halssieraad, welke voorwerpen zijn gevonden in het bosch Dawoeng, regentschap Grobogan der residentie Semarang.

In handen van den Conservator der Archeologische Verzameling.

h. Missive van den Heer Directeur van Financiën, dd. 9 December ll., N°. 20635, de afzending adviseerende van de ijzeren geldkist van het jaar 1736 (zie Notulen Juni '99 I *i*).

Informatie.

i. Missive van den Heer Directeur van Justitie, dd. 2 November ll., N°. 8308, houdende verzoek om bericht, of de Directie voor 's Genootschaps Ethnographisch Museum prijs stelt op de toezending van wapens en andere werktuigen, voorkomende op twee lijsten, en afgebeeld ten deele op eene teekening, welke bij de Missive waren gevoegd, als ontvangen van den Heer Resident van Madoera, vermoedelijk ingevolge het dezerzijds tot voormelden Departementschef gerichte verzoek (zie Not. Maart '99 II 1° *a* p. 55).

Wordt besloten de opzending dier voorwerpen te verzoeken door tusschenkomst van het Departement van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid.

j. Missive alsvoren, dd. 17 October, 9 en 22 November en 15 December ll., respectievelijk genommerd 7896, 8516, 8866, 9442, ter aanbieding van edita waarop het auteursrecht is voorbehouden.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

k. Missive van den Heer Directeur der B. O. W., dd. 9 November ll., N°. 17883/ss., ter toezending van een exemplaar van de Statistiek van het vervoer op de spoorwegen en stoomtramwegen in Nederlandsch Indië over 1898.

Als boven.

l. Missive van den Heer Chef van den Topographischen Dienst, dd. 18 October ll., N°. 782/45, ter aanbieding tegen ontvangstbewijs van een exemplaar van blad 83 van de photolithogr. detailbladen met kleurendruk van Sumatra en van een exemplaar van blad VIII^h van de photolith. detailbladen der hermeten residentie Banjoemas

In de kaartencollectie.

m. Missive van Zijne Excellentie den Vice-Admiraal Commandant der Zeemacht in Nederl. Indië, dd. 16 October ll., N°. 10916, ter aanbieding tegen ontvangstbewijs van de kaart van het Oostervaarwater van Soerabaja 1899.

Als boven.

n. Missive van den Heer Resident van Batavia, dd. 26 October ll., N°. 10733, in antwoord op dezerzijdsch schrijven (zie Not. Sept. '99 I *y*), houdende kennisgeving dat de brokstukken van den grafsteen van wijlen JOHAN VAN RIEBEECK naar het erf van het Residentiekantoor zijn overgebracht, met het voornemen, om die zoo mogelijk met de resteerende kleine stukken, welke later uit den oprit of in het pakhuis van de firma HERMAN SALOMONSON nog gevonden kunnen worden, samen te voegen en over te brengen naar het kerkhof op Tanah Abang.

De Secretaris deelt hierop mede, dat een persoonlijk onderzoek door hem op het erf der genoemde firma ingesteld,

slechts tot negatieve resultaten heeft geleid, zoodat in verband met hetgeen voorkomt op p. 181 volgg. van het Tijdschrift voor Nederlandsch Indië, jaargang 1842, II, mag worden aangenomen, dat de bedoelde grafsteen niet verder te completeeren is. Intusschen is twijfel gerezen, of het door den Heer BOSBOOM op de plaat, behoorende bij p. 545 van deel XL van ons Tijdschrift, afgebeelde familiewapen wel bij den grafsteen behoort, aangezien het wapen van den Gouverneur-Generaal VAN RIEBEECK geheel anders is.

Wordt besloten den Heer Resident te verzoeken, de gevonden fragmenten te willen bewaren, totdat omtrent dit laatste punt zekerheid zal zijn verkregen, en zich om inlichtingen te wenden tot de Heeren BOSBOOM en ROUFFAER te 's Gravenhage, met verzoek de daartoe vereischte nasporingen wel te willen doen.

o. Missive alsvoren, dd. 10 November ll, N°. 11158, ter toezending namens de Regeering, van de geschenkgoederen hiervoor sub letter *a* vermeld.

De Secretaris, Conservator van het Ethnographisch Museum deelt mede, dat hij de ontvangst dier voorwerpen, die ter vergadering zijn uitgestald, aan den Resident heeft bericht.

p. Missive alsvoren, dd. 25 October ll., N°. 10665, ter toezending namens den Heer Resident van Kedoe, van het beeldje, gestaan hebbende vóór de pasangrahan van Boroboedoer (zie Not. Aug. '99 I *h*, p. 158).

De ontvangst van het beeld bericht zijnde, wordt besloten den Heer Resident van Kedoe den dank der Directie te betuigen, (zie hierachter sub VI 2°).

q. Missive van den Heer Resident van Kedoe, dd. 21 October ll., N°. 4474/10, met verzoek om toezending van de vervoerkosten van het zooeven vermelde beeld naar Jogjakarta ten bedrage van *f* 1.22.

Conform.

r. Missive alsvoren, dd. 11 November ll., N°. 4787/10

met verzoek om tijdelijke terugzending van de 17 photographieën van den Mendoettempel, ons geworden in September dezes jaars (zie Not. p. 178), aangezien zij nog moeten dienen bij de werkzaamheden.

Conform.

s. Missive van den Heer Resident van Pekalongan, dd. 30 October ll., N°. 4310/56, houdende verzoek om opgave of de Directie prijs stelt op de toezending van een (waardeloos) oud koperen rond voorwerp in den vorm van een gong, hebbende een omtrek van 75½ c. M. met een ster en relief in het midden en overigens versierd door met streepjes en oogjes bezette ringen. Het voorwerp is door den inlander Kartidjan in de afdeeling Pekalongan in de rivier gevonden.

Wordt besloten de opzending van het voorwerp te verzoeken door tusschenkomst van het Departement van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid.

t. Missive alsvoren, dd. 20 November ll., N°. 4596/56, houdende dezelfde vraag ten aanzien van drie bronzen schalen, blijkens bijgevoegd rapport van den Heer Assistent-resident van Batang door zekere bok Edris van de desa Tegalsari, onderdistrict Wonotoenggal in voormelde afdeeling gelegen, uit de sawah opgedolven.

Als boven.

u. Missive alsvoren, dd. 6 December ll., N°. 4726/56, houdende dezelfde vraag ten aanzien van een kopje en een kom van blauw chineesch aardewerk en een schotel van gebloemd rood en groen chineesch aardewerk, alles nog gaaf, doch zonder eenig merk, en door een inwoner der desa Sedokidoel, onderdistrict Lebakbarang, afdeeling Pekalongan bij het bewerken zijner sawah gevonden. De gissing wordt opgeworpen, dat die voorwerpen zouden afkomstig zijn uit het begin dezer eeuw, toen de Chinees Tay Loo, aannemer voor den aanplant en de levering van koffie, te Lebakbarang een pasangrahan moet hebben bezeten.

Als boven.

v. Missive van den Heer Resident van Palembang, dd. 30 November ll., N°. 7960/4, ten geleide van twee photographieën, de eene van de voor-, de andere van de achterzijde, en wel op een vierde der ware grootte, van eene uit karbouwhoorn vervaardigde plaat met inscriptie in oud-Javaansch. Vermoed wordt, dat zij inhoudt de beschrijving van de grenzen tusschen twee bepaalde marga's uit den tijd van het rijk van Modjopahit, over welke grenzen tusschen de betrokken hoofden thans verschil van meening bestaat. Mededeeling van den inhoud der inscriptie wordt verzocht.

Conform het advies van den Heer BRANDES wordt besloten te antwoorden, dat de inscriptie geen licht geeft over de bedoelde grenzen, die daarin als bekend worden verondersteld, en dat in de aanstaande aflevering van het tijdschrift eene volledige vertaling daarvan zal worden opgenomen.

w. Missive van den Heer Vertegenwoordiger in Ned.-Indië van de Billiton-Maatschappij, gedagteekend Buitenzorg 15 December ll., N°. 301*a*, ter aanbieding van het verslag dier Maatschappij over het boekjaar 1898/99.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

x. Missive van den Heer Consul der Nederlanden te Manila, dd. 12 October ll., N°. 101, in antwoord op dezerzijds gedaan verzoek (zie Not. Aug. '99 III A. 3°, p. 167), berichtende, dat alle waardeloos gemaakte billetten van de Banco Español Filipino door den Directeur dier instelling en in bijzijn van drie getuigen moeten worden verbrand. Het stel dier billetten bestaat uit stukken van 200, 100, 50, 25, 10 en 5 dollars.

Informatie.

y. Missiven van den Heer Consul van Groot-Brittannië en Ierland te Batavia, dd. 21 en 28 November ll., N°ˢ. 276 en 277, ter aanbieding van een exemplaar van: A collection

of statutes relating to India, Vol. I, en van: the Burmah Code 3rd edition 1899.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

z. Brief van 's Genootschaps Lid, den Heer D. VAN HINLOOPEN LABBERTON, te Buitenzorg, dd. 5 December ll., ter toezending van het manuscript van zijn opstel, getiteld: het javaansch van Malang, Pasoeroehan (zie Not. Oct. '99 II *dd*).

Met het oog op den grooten omvang van het manuscript geeft de Redacteur van het tijdschrift in overweging, om in afwijking van het ten deze gearresteerde, te besluiten tot opneming in de Verhandelingen.

Conform.

ab. Brief van den Heer Controleur K. A. JAMES te Baros, dd. 14 November ll., berichtende dat het fragment Bodhisatwa (Not. Aug. '99 III 3°), hetwelk indertijd door schrijver was afgezonden, blijkens verkregen informatie eerst in Juni dezes jaars te Priok is aangekomen, en verder ter aanbieding van eene collectie voorwerpen, in gebruik bij de sub Toba's en bij de Daïri-Bataks.

Wordt besloten den Heer JAMES den beleefden dank der Directie te betuigen voor dit geschenk, hetwelk ter vergadering ligt uitgestald, en waarvan aan de hand der door den schenker gegeven inlichtingen eene lijst als bijlage XV bij de Notulen zal worden gevoegd. De Secretaris, Conservator der Ethnographische Verzameling geeft daarbij het voornemen te kennen om den Heer JAMES uit de gewone, hem ter beschikking staande middelen een crediet te openen, ten einde deze collectie verder aan te vullen, en deelt voorts mede, dat nasporingen aangaande de zoek geraakte Bodhisatwa alhier tot dusver niet het gewenschte resultaat hebben opgeleverd.

bc. Brief van 's Genootschaps Buitengewoon lid, den Heer DR. J. GRONEMAN te Jogjakarta, dd. 28 October ll., ter toezending van een nummer van het Soerabaiasch Handelsblad, waarin schrijver opkomt tegen het bekende gerucht als zouden den

Koning van Siam door de Indische Regeering eenige basreliefs van Boroboedoer ten geschenke zijn gezonden (zie ook de Mem. van Antwoord op de Indische Begrooting voor het jaar 1900), en voorts tot aankondiging van een voorgenomen engelsche uitgave van schrijvers gids voor den bezoeker van Boroboedoer, waarbij zal worden gebruik gemaakt van de wenken dezerzijds gegeven (zie Notulen Mrt. '99 IV 6° p. 81), en waarbij rekening zal worden gehouden met de meening van den Heer L. FINOT omtrent sommige ornementmotieven in den brief uiteengezet.

Het nummer van het dagblad in de Bibliotheek, de brief in rondlezing.

cd. Brief van 's Genootschaps Buitengewoon lid, den Heer Dr. F. DE HAAN, dd. 10 November ll., houdende bereidverklaring om ten behoeve van zijn opstel over Kota tahi alsnog gebruik te maken van de dezerzijds aangewezen bronnen (zie Not. Oct. '99 II 2° *aa*), en instemming met het denkbeeld der Directie om te trachten de in het Genootschap aanwezige collectie teekeningen van oud-Batavia te completeeren (zie Not. Oct. '99 III 3°). Schrijver heeft bereids vergeefsche pogingen gedaan om van deze teekeningen—over welker aankoop vroeger van wege het Genootschap is onderhandeld (Not. 1882 p. 45 en p. 141) — eenige te bemachtigen, en geeft in beraad 's Genootschaps lid den Heer BOSBOOM te verzoeken, namens de Directie met de eigenaars van de drie bekende collecties der teekeningen van Rach te willen onderhandelen, hetzij over aankoop, hetzij over de toestemming om de voornaamste nummers te doen photographeeren. Aangezien volgens den Heer DE HAAN de teekeningen schijnen te zijn vervaardigd in opdracht van den Gouverneur-Generaal VAN RIEMSDIJK, acht hij het niet onmogelijk dat leden dier familie nog in het bezit van enkele zoodanige teekeningen zijn.

Conform besloten.

II. De President:

1°. Bericht, dat tusschentijds is ingekomen en in rondlezing gebracht een voorstel van den Heer BRANDES, strekkende om aan de Regeering voor te stellen, den Heer Dr. A. F. DE HAAN, die gedurende eenige jaren aan het Landsarchief alhier is werkzaam geweest, op te dragen een historisch onderzoek naar den oorsprong en de ontwikkeling, de werking en de gevolgen van het stelsel, dat de Oost Indische Compagnie in de Preanger-Regentschappen heeft ingevoerd. De voorsteller stelt ter argumenteering hiervan in het licht, dat zoodanige arbeid een gewenschte aanvulling zoude zijn op het Overzicht van de geschiedenis der Preanger Regentschappen van den Heer O. VAN REES, Verhandelingen Bat. Gen. deel 39, en zonder twijfel ook een verrassend licht zou verspreiden over nieuwere toestanden. Dit voorstel, de instemming van alle Directieleden verworven hebbende, is aan de Regeering in dien geest geschreven, met bereidverklaring om eventueel de resultaten van het onderzoek van wege het Genootschap te publiceeren op de wijze, zooals dat met de studie van den Heer LOUW over den Javaoorlog is geschied.

Informatie.

2°. Brengt ter tafel de navolgende, uit de rondlezing ontvangen opstellen:

aa. J. ANDRÉ DE LA PORTE en J. KNEBEL. Aanteekeningen betreffende de Ruïnen van Panataran (Not. Oct. '99 IV 1°) met situatiekaart en plattegrond.

Aangezien de schrijvers door omstandigheden hun arbeid onvoltooid hebben moeten laten, is de vergadering van oordeel, dat de opgegeven titel te veel belooft, en wordt na eenige discussie besloten, met behoud van dien titel in eene noot op de eerste bladzijde het onvoltooid zijn van deze beschrijving te vermelden.

In handen van den Redacteur van het Tijdschrift.

bb. J. KNEBEL. Opgave van javaansche woorden, die

in de residentie Tegal in gebruik zijn en verschillen van het javaansch in Solo (Not. Oct. '99 IV 1°).

Alsboven.

3°. Stelt voor de navolgende bescheiden bij de Regeering, ter publiceering in het Tijdschrift aan te vragen:

Rapport van den Controleur voor de politieke aangelegenheden op Bali nopens een door hem in April 1899 in het zelfbestuur bezittende landschap Bangli (Bali) gebracht bezoek, overgelegd bij Missive van den Resident van Bali en Lombok den 10 Mei 1899 N°. 1105/1.

Dagverhaal van eene reis, door den Resident en den Controleur voornoemd naar Karangasem en Kaloengkoeng, tusschen 11 en 26 April 1898, met kaart; overgelegd bij geleidende Missive van 17 Mei 1898 N°. 36.

Dagverhaal alsvoren naar Tabanan en Badoeng van 17 Juli tot 5 Augustus 1899, overgelegd bij missive van 23 October 1899 N°. 123/L met kaart en geslachtslijst.

Conform.

4°. Brengt ter tafel een schrijven van den Heer VAN DER CHIJS, gedagteekend 9 October ll., waarbij genoemd Directielid, onder terugzending van den inventaris der zoogenaamde „goudkamer" de tot hem gerichte vraag ten aanzien van de accoordbevinding in bevestigenden zin beantwoordt (zie Not. Sept. '99 II 2°), onder toevoeging van enkele nuttige wenken betreffende het archeologisch karakter van een paar aldaar bewaard wordende voorwerpen en van het ontbreken van nummers aan een paar andere.

De Secretaris-Conservator zal met die opmerkingen rekening houden; overigens aangenomen voor informatie.

5°. Legt over een schrijven van hetzelfde Directielid van dezelfde dagteekening, strekkende tot aanbieding ter inzage en met verzoek om terugzending na gemaakt gebruik van eene nota over de inheemsche taal of talen in de residentie

Ambon, indertijd ontvangen van wijlen den zendeling-leeraar A. VAN EKRIS. Naar aanleiding van die nota geeft schrijver in overweging, bij de Regeering aan te dringen op verwezenlijking van het sedert 1864 aanhangige plan, om door een deskundige een onderzoek naar bovenbedoelde taal of talen te doen instellen.

In handen van het Directie lid DR. BRANDES.

6°. Biedt aan, namens den Heer VAN DER CHIJS de navolgende geschenken:

a. van den Heer J. M. H. VAN OOSTERZEE te 's Gravenhage, een exemplaar van: DR. H. J. DE DOMPIERRE DE CHAUFEPIÉ, les médaillons et plaquettes modernes, 6 livraisons.

b. van 's Genootschaps Eerelid, den Heer MR. N. P. VAN DEN BERG te Amsterdam elf brochures, overdrukken en losse geschriften van zijne hand, die nog in 's Genootschaps boekerij ontbraken.

c. van 's Genootschaps Lid, den Heer J. A. VAN RIJN VAN ALKEMADE, twee pajongs van den pretendent Sultan van Atjeh, bij een overval in een verlaten bivak gevonden, geïnventariseerd als N°s. 9056 en 9057.

Bovenstaande geschenken onder dankbetuiging in de daartoe betrekkelijke verzamelingen. En voorts de navolgende penningen en munten:

d. van den Heer V. H. DALITZ te Tandjoeng West alhier.
België, daalder 1619. — z.
Nederland, 2 stuiver Holland 1744, W. Friesland 1784, Zeeland 1732. — z.
China, halve shop-dollar. — z.

e. van het Genootschapslid, den Heer J. P. MOQUETTE:

China, oude nabootsingen van chineesche munten, 43 stuks.

Ned.-Indië, 23 varianten van Compagnies duiten.

f. van het Genootschapslid, den Heer H. N. STUART:

China, 1000 cash van de Ing-Hong Bank (papiergeld).

Engeland, shilling, 1888. — z.

Saksen, Neugroschen, 1853. — bill.

g. van het Genootschapslid, den Heer A. M. SCHLÜTER: Gedenkpenning op de verbetering van de haven van Embden, 1809. — z.

III. De Secretaris:

1°. Verzoekt, ook namens den Heer NIJHOUT VAN DER VEEN, diligent te worden verklaard ten aanzien van de in October (Notulen sub III 11°) verleende opdracht betreffende de zijkamer van het kantoor der Borneo Company, aangezien de gedane stappen nog geen gevolg hebben gehad.

Conform.

2°. Biedt aan ten geschenke, namens den Heer A. W. V. HINNE, Schout alhier een beeld van gebakken aarde, hoog 58 c M., een zittend Japanner voorstellende, gekleed in kamisimo; vermoedelijk afkomstig uit den Compagniestijd en in een inlandsche woning in de buurt van Batavia gevonden; geinventariseerd als N°. 9054.

Onder dankzegging in de betrekkelijke verzameling.

3°. Brengt ter tafel een brief en een briefkaart van den Heer P. H. VAN DER KEMP te 's Gravenhage, gedagteekend 16 November en 13 October ll. over de uitgave van zijn handschrift (zie Notulen Sept. '99 II 1° p. 183), waarbij schrijver verzoekt te worden toegelaten tot publiceering in een Nederlandsch tijdschrift van zijne inleiding op de brieven, ten einde op de verschijning van het boekwerk tijdig de aandacht te kunnen vestigen; voorts om voor het deel der Verhandelingen, hetwelk bedoeld manuscript zal bevatten, een ander

en naar het oordeel van den schrijver handiger formaat dan het gebruikelijke te mogen kiezen, en in de derde plaats om het werk te mogen illustreeren met een portret van VAN DE GRAAFF waarvan de kosten door den uitgever Nijhoff op *f* 60.— worden geraamd.

Wordt besloten niet te treden in de beide eerste voorstellen en met de toevoeging van het portret genoegen te nemen.

4°. Biedt aan een brief van den Heer DR. J. H. F. KOHLBRUGGE te Utrecht houdende bericht, dat hij zijn handschrift over de Tĕnggereezen heeft herzien (zie Not. April 1899 II 2° *ee)* en besloten is het niet naar Indië te zenden (vergel. Not. Juni '99 III 2°), maar hetzelve aan het Instituut te 's Gravenhage ter publiceering heeft aangeboden.

Informatie.

5°. Legt over het handschrift van een opstel van den Heer O. L. HELFRICH te Tandjoeng Radja, getiteld: Bijdragen tot de kennis van het Midden-maleisch, Bĕsĕmahsch en Serawaj'sch dialect, bevattende een woordenlijst, de schets eener grammatica en tekstproeven.

De Heer BRANDES, die van den inhoud bereids heeft kennis genomen, adviseert tot opneming in de Verhandelingen. en wordt het manuscript tot dat einde in zijne handen gesteld.

6°. Bericht, dat per briefkaart is ontvangen een verzoek van het Bestuur der Société Royale de géographie d'Anvers om ruiling van edita, onder toezending van de beide eerste afleveringen van 1899 van het tijdschrift dier Vereeniging.

Worden in handen gesteld van den Heer BRANDES met verzoek om daarover te rapporteeren.

7°. Stelt voor, dat op het voorbeeld van tal van andere genootschappen, van wege onze Bibliotheek gedrukte briefkaartformulieren worden aangemaakt, om de goede ontvangst van edita te berichten. Tot dusver werd, en wel door den

Secretaris, alleen de ontvangst van zoodanige drukwerken erkend, wier afzending door een brief was geadviseerd.

Na gunstig advies van den Bibliothecaris, wordt conform besloten.

IV. De Heer BRANDES:

1°. Biedt aan ten geschenke namens het Genootschapslid, den Heer P. W. VAN DEN BROEK te Moentilan, Kedoe, een oud javaansch handschrift. Schenker heeft daarvan eene vertaling onderhanden, welke hij te zijner tijd voor 's Genootschaps tijdschrift zal aanbieden.

Onder dankzegging in de daartoe betrekkelijke verzameling.

2°. Verzoekt dat de Heer Resident van Batavia worde opmerkzaam gemaakt op den onvoldoenden toestand, waarin de grafkelders op het kerkhof bij de Portugeesche Buitenkerk verkeeren; de van namen voorziene zerken loopen daardoor gevaar.

Conform.

3°. Verlangt aanteekening in de Notulen, dat in het tijdschri t Nederland, 8° jaargang 1899 pp. 393—418 een artikel voorkomt over 's Genootschaps Museum, van de hand des Heeren S. KALFF.

Conform.

4°. Bericht dat van 's Genootschaps Lid, den Heer HOOIJER (Firma G. KOLFF & Co.) ten geschenke is ontvangen het eerste deel van het tijdschrift Teysmannia, hetwelk in onze Bibliotheek niet volledig voorhanden was.

Onder dankbetuiging aanvaard.

5°. Deelt mede, dat door hem van den Heer ADRIANI te Posso is ontvangen een tekst in het Bareë (zie Notulen Aug. '99 IV 4°), welke tekst door hem krachtens bekomen machtiging ter perse wordt gelegd, aangezien de komst van den schrijver binnenkort kan worden tegemoet gezien.

Informatie.

V. De Heer ABENDANON:

1°. Bericht, dat hij van den Heer BRANDES voor het tijdschrift ontvangen heeft eenige aanteekeningen van diens hand over oud-Batavia, die hij met verlof der Directie zal plaatsen.
Conform.

2°. Rapporteert aangaande de, in de Octobervergadering in zijne handen gestelde stukken (Not. Oct. '99 I *c*), dat na hetgeen vermeld is in het rapport van den Regent van Modjokĕrto en Djombang, gevoegd bij Missive van den Resident van Soerabaja (Not. Mei '98 I *c* p. 59) van geen andere vondsten te Kĕdaton is gebleken dan de onbelangrijke zaken, opgesomd op pag. 147 der Notulen van dit jaar, en stelt voor, evengenoemd rapport als Bijlage XVI achter deze Notulen te laten afdrukken.

Conform besloten. De ter inzage gezonden bijlagen op den brief van den Heer Resident van Soerabaja van 14 April '99 N°. 6252/37 zullen onder dankzegging worden teruggezonden. Volgt eene opsomming der plaatsen in de Notulen, waarin van de opgravingen te Trawoelan wordt gehandeld: Mei '98 I *c* p. 59, j°. Aug. '98 I *g* p. 113 Dec. '98 V 1° p. 199. Mrt. '99 I *h* p. 52. Mei '99 I *c* p. 103, j°. Juli '99 II 2°. p. 146. Sept. '99 I *q* p. 179. Oct. '99 I *c* p. 191. Dec. '99 VI 2° p. 228.

3°. Brengt ter sprake, dat van den Heer MOQUETTE bericht is ontvangen, dat figuur 4 van de plaat behoorende bij zijn opstel (Notulen Aug. '99 II 2° *ff*) onjuist is geteekend. Aangezien de bedoelde plaat bereids is afgedrukt, kan de fout alleen hersteld worden in een erratum met een verbeterde teekening als tekstfiguur, en wel in de Notulen, aangezien de firma ALBRECHT op het aanbrengen van tekstfiguren niet is ingericht.

Wordt besloten den Heer MOQUETTE om eene verbeterde en voor reproductie vatbare teekening te verzoeken.

VI. De Heer HAZEU:

1°. Rapporteert omtrent de navolgende oudheden, wier behandeling ten gevolge zijner reis naar de Vorstenlanden en daarop gevolgde ziekte onafgedaan was gebleven:

a. Zeven halssieraden, vier ringen en zes plaatjes, uit Bandoeng, alles goud (Not Juli '99 I *g*), door 's Genootschaps taxateur gewaardeerd op *f* 0.75 per gram, bedragende totaal *f* 66.—, terwijl de in de begeleidende Missive van den Heer Resident van Bandoeng voorkomende taxatieprijs was *f* 1.— per gram, zijnde alzoo *f* 88.95.

Wordt besloten voor de bedoelde voorwerpen de som van *f* 66.— aan te bieden.

b. Drie bronzen bladen en vijf dito kommen uit Krawang (Not. Aug. '99 I *d*), die de Conservator der Archeologische Verzameling voor de som van *f* 10.— verklaart te zullen overnemen, hebbende hij die bereids gemerkt Inv. 4021—4029.

Wordt besloten aldus te antwoorden.

c. Zes ronde koperen bladen uit Jogjakarta (Not. Aug. '99 I*e*, alwaar in den zesden regel in plaats van „tien" het woord „zes" moet worden gelezen). Ter plaatse getaxeerd op een gezamenlijk bedrag van *f* 4.—

Wordt besloten opzending van de vier nog resteerende bladen, om daarna te beslissen over aankoop en prijs.

d. Twee en twintig stuks archeologische voorwerpen uit Kedoe (zie Not. Aug. '99 I *f*). Ter plaatse getaxeerd op een gezamenlijk bedrag van *f* 10.65. Spreker acht het onzeker, of hun oorsprong reeds in den Hindoetijd ligt, doch verklaart deze voorwerpen, wegens hunne zeer fraaie bewerking voor den getaxeerden prijs aan te koopen.

Wordt besloten aldus te antwoorden.

e. Acht en twintig diverse voorwerpen van edel en onedel metaal en van aardewerk, benevens 75 stuks tampang voor

vischnetten, een en ander gevonden in de residentie Kediri (zie Not. Sept. '99 I *f*). Ter plaatse getaxeerd op *f* 87,60, voor welken prijs spreker qq. de collectie overneemt Inv. N°. 4047—4054.

Wordt besloten conform te antwoorden, met verzoek het ontbrekende te zenden.

f. Twee geelkoperen bellen en een paar kleinigheden uit Madioen (Not. Sept. '99 I *g*), samen getaxeerd op *f* 0.20. De bellen zijn fraai van vorm, een bakje is interessant. Gehouden. Inv. 4055—4059.

Antwoord conform.

g. Vijf gouden vingerringen, twee niet massieve gouden armbanden en acht en vijftig ronde, zilveren, zoogenaamde mâ-muntjes uit de residentie Kedoe (Not. Sept. '99 I *h*), samen getaxeerd ter plaatse op *f* 58.—. Gehouden. Inv. 4060—4067.

Antwoord conform. De muntjes aan den Conservator van het Numismatisch Kabinet.

h. Een gouden ring, vermoedelijk echter een oorhanger (vergelijk cat. Groeneveldt p. 360 de aanteekening bij N°s. 1467—1469). Zie Notulen October '99 I *f*. Volgens bijgevoegd procesverbaal van taxatie gewaardeerd op *f* 12.50. Gehouden. Inv. N°. 4098.

Antwoord conform.

i. Eenige potscherven, beitelvormige gereedschappen en kleine voorwerpen uit Sakang, Borneo's Westerafdeeling (Not. Sept. '99 I *bc*). Sommige potscherven hebben lijnversieringen, voorts zijn er duidelijk beitels bij; een der voorwerpen schijnt de kop van een pijp te zijn. Voorloopig is het niet mogelijk nadere inlichtingen te geven. Inv. 4077—4097.

Wordt besloten den Heer Dr. Bosscha onder dankzegging het bovenstaande mede te deelen.

2°. Constateert, dat hij voor de archeologische verzameling heeft in ontvangst genomen:

de oudheidkundige voorwerpen uit Kĕdaton (Not. Juli '99 II 2°, j° Sept. 99 I *q*). Inv. 4068—4076.

een zodiakbeker van den Conservator der ethnographische verzameling en aldaar bewaard geweest in de schatkamer als N°. 2567. Thans Inv. 4099.

tien oude bronzen voorwerpen en een porceleinen bakje uit de residentie Bagelen (zie Not. Mei '99 II *b*). Vergelijk hiervoor sub. I *e*. Inv. 4101—4111.

een Çivabeeld met achterstuk, hoog 67 cM., afkomstig van de pasangrahan bij Boroboedoer (zie hiervoor sub I *p. q.*) Inv. 4100.

3°. Brengt ter tafel drie en dertig stalen van kain kembangan, nl. doeken gekleurd met batikverf, doch zonder oplegging van was; zie VAN MUSSCHENBROEK, de inlandsche wijzen van katoenverven, Leiden 1878.

De kosten van aanmaak dezer stalen ten bedrage van *f* 8 zullen uit de gewone middelen van het Ethnographisch Museum worden gekweten. De lijst van de namen der stalen wordt als Bijlage XVII achter de Notulen afgedrukt. Op den Inventaris gebracht als N°. 9055. Ten verzoeke van den Secretaris-Conservator van evengemeld Museum neemt spreker op zich, ook van de andere nog bekende patronen te Solo stalen te laten maken.

Informatie.

VII. De Heer VAN RONKEL brengt, mede namens den Heer NUHOUT VAN DER VEEN, verslag uit van hunne bevindingen als Commissie van bijstand aan den Bibliothecaris, tot het beramen van verbeteringen in den toestand der Bibliotheek (zie Not. Sept. '99 IV p. 188). In de leeskamer behoort, door ontruiming der daarin aanwezige kasten, gelegenheid te worden gemaakt voor het aldaar plaatsen van zoogenaamde books of reference ten gerieve der bezoekers, alsmede van een compleet stel van 's Genootschaps edita, waartoe het tevens zal noodig zijn, het bestaande stel aan

te vullen door toevoeging van de noodige in uniforme banden gebonden deelen. De legkast in de bibliotheek, waarin vroeger de sphragistische verzameling bewaard werd, is doelloos geworden en kan worden verkocht, en de daardoor verkregen ruimte tot werkruimte gebezigd. Voorts doet de Commissie eenige verschikkingen van meubilair in de bibliotheek aan de hand, ten einde meer bergruimte te verkrijgen, en stelt zij den aanmaak van nieuwe boekenkasten voor, alsmede van een loketkast voor loopende zaken. Hiervoor dient te worden gerekend op eene uitgave van ongeveer *f* 1000.—

De President dankt de Commissie voor de gegeven adviezen en verzoekt inhechting van haar verslag in de geschreven Notulen.

VIII. Worden benoemd tot gewoon Lid de Heeren D. F. A. Brautigam, Controleur B. B. ter afd. Semangka, Lampongsche Districten en R. A. Kern, Aspirant-controleur te Manondjaja.

Zijn toegetreden als Leden van het Genootschap de Heeren: E. M. van den Bergh van Heinenoord, Assistent-resident te Djember; T. A. T. de Bruïne, Chef van de firma de Lange & Co te Batavia; H. C. P. de Bruijn, Generaal-majoor te Sëmarang; S. J. W van Buuren, Makelaar te Batavia; J. J. Meijer, Assistent-resident te Wonogiri, Soerakarta (oud-lid); H. P. Mensinga, Hoofdingenieur te Soerabaja; A. M. Schlüter, Hoofdagent der Ned. Indische Handelsbank te Batavia; J. A. Schuurman, Hoofdingenieur te Muntok, Banka, allen in de Octobervergadering als zoodanig benoemd.

Worden afgevoerd van de ledenlijst:

Op verzoek de Heeren: H. C. H de Bie, J. Collard, S. J. Dunlop, J. François, E. Gordon, A. J. W. Harloff, Dr. J. P. Kloos, Mr. J. H. Lichtenbelt, F. Ottolander, L. R. Priester, Mr. L. H. Rambonnet, Th. C. Rappard, J. F. H. Schultz, J. H. J. Sigal, Mr. Dr. W. Stortenbeker, en H. J. Wijers.

Wegens vertrek de Heeren H. N. KILIAAN, J. E. DE MEIJIER, MR. J. G. J. OETGENS VAN WAVEREN PANCRAS CLIFFORD, O. J. BARON QUARLES DE QUARLES en MR. J. H. TOBIAS.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De President,
J. C. MULOCK HOUWER

De Secretaris,
SERRURIER.

LIJST

DER

voorwerpen van Madagascar van den Heer SIMONNAR.

(Zie Not. Jan. '99 III 1e.)

No. 8701. Deux fusils à pierre, ancien modèle provenant de la Manufacture Royale de Charleville.

„ 8702. Deux sagaies. Chaque indigène est armé d'un fusil et d'une lance, le fer de celle-ci qui se trouve à la base, lui sert à la piquer droite en terre lorsqu'il a à employer son fusil pour tirer; il se sert aussi de cette ferrure qui est en forme de spatule pour fouiller le sol à l'occasion.

„ 8703. Deux ceintures de munitions. Tout indigène partant combattre est équipé d'une de ces ceintures; il la ceint sur son corps presque nu, n'ayant pour tout vêtement qu'une longue bande de toile d'une vingtaine de centimètres de largeur, appelée „Sadi" avec laquelle, grâce à une disposition particulière, il enveloppe ses parties génitales, puis la fait passer entre les jambes pour venir entourer le corps audessus des hanches, laissant retomber dans toute sa largeur les deux extrémités, l'une par devant et l'autre par derrière, comme un témoignage de sa pudeur. Il porte les cheveux assez longs, mais tressés, soit en boules soit en nombreuses petites nattes, le

tout enduit d'une très forte couche de graisse de boeuf.

Les ustensiles de la ceinture sont:

No. 8704. Une corne de boeuf contenant la poudre à fusil, généralement en grains.

„ 8705. Un petit échantillon de la poudre renfermé dans un portemonnaie malgache.

Une cartouchière (de fabrication indigène, sauf pour les boutons de cuivre dont elle est ornée), dans laquelle se trouvent les balles, pierre à fusil, étoupe, corde en peau, etc., etc.

Une boîte à graine pour l'entretien du fusil et de la sagaie.

Un allume-feu (briquet) contenant une sorte de moelle d'arbre séchée, faisant office d'amadou.

Une chainette à laquelle est suspendue le tournevis à fusil.

„ 8706. Un allume-feu (briquet) comprenant la petite boîte à amadou et le fourreau en peau renfermant le briquet à étincelles, etc.... (ce fourreau est toujours confectionné avec la peau d'une verge de boeuf).

„ 8707. Deux petites nattes en paille de roseau tressé, employées comme plateaux à présents ou comme parasol pour couvrir les enfants lorsqu'ils sont portés sur le dos de leur mère pendant le travail.

„ 8708. Une ceinture de même, employée par les jeunes filles pour se couvrir les seins.

„ 8709. Deux petits bambous employés comme tabatières pour tabac en poudre; les indigènes chiquent et fument rarement; le tabac à chiquer en poudre se place, par pincée, entre la lèvre inférieure et la gensive.

No. 8710. Une petite courge servant aux ingrédients médicinaux.

„ 8711 } . Deux petits ouvrages en paille de riz et fibre
„ 8712 } de „Vaqua", plante de marais.

„ 8713. Un collier de perles dont les indigènes tant hommes que femmes aiment à se parer. Quelque menue monnaie dont se servent encore les indigènes de l'intérieur; elle provient de nos pièces de 5 francs en argent, découpées, leur servant ainsi de monnaie divisionnaire. Pour se payer ils se servent d'une petite balance à plateaux dans l'un desquels la valeur de l'argent à payer est représentée par de petits poids en fer.

BIJLAGE II.

LIJST

van ingekomen boekwerken gedurende het 1ste kwartaal 1899.

Advertentieblad van de Winkel maatschappij „Eigen Hulp" van 15 Augustus en 15 October 1891. Fol.

Alfatāwā al koebrā alfiqhijjat door Ibn Hadjar al Makki. Cairo, 1308. Deel I (incompl.), II—IV.

Alfoetoehāt al Makkijjat alatti fataha 'llāhoe bihā °alā 'l Shaichi....... Moehammad ibn °Ali al ma'roefi bi 'Ibn Arabī..... Deel I, I*b*, II—IV.

——— al ilahijjat door Soelaimān al Djawal. Cairo, 1302. Deel I.

Almiçbhāh al moenir fi gharibi 'l sharki 'l kabīr door Ahmad ibn Moehammad ibn °Ali al Moeqri. Deel I.

Alzawādjir 'an iqtirāfi 'l kabāiri door Ibn Hadjar. Deel I.

Ameh [*O. Collet*], l'or aux Indes Orientales Neérlandaises. Etude sur l'état actuel de l'industrie aurifère. Batavia, 1899. 8°.

Anschütz (*J. H.*), de militaire strafgevangenis, tevens huis van detentie, te Tjimahi, alsmede beschouwingen over het militair strafstelsel op grond van crimineel-anthropologische en psychiatrische onderzoekingen bij de gestraften aldaar. Batavia, 1899. 8°. 1e stuk.

Band. Een fin-de-siècle-studie. Caveant Consules! Padang, 1897. 12° (Overgedrukt uit de „Sumatra-Courant").

Europeesche schoolcommissie te *Bandoeng*, memorie in zake de wenschelijkheid van meer uitgebreid lager onderwijs. 1898. Folio.

Archief voor de kina-cultuur, uitgegeven door de *Bandoeng-sche* landbouw-vereeniging. Bandoeng, 1898. 4°. No. 1—9 [*Niet verder verschenen*].

Barth (*A.*), le pélerin chinois I-tsing. (Extrait du Journal des savants, 1898). 4°.— Van den schrijver.

————, inscription en caractères maurya sur un reliquaire du Buddha (Extrait des mémoires de l'Académie des inscriptions et belles-lettres) 1898. 8°. — Van den schrijver.

Bendall (*C.*), catalogue of Sanskrit, Pali and Prakrit books in the British museum, acquired during the years 1876—92. London, 1893. 4°.

Goud-exploratie-maatschappij „*Benkajang*": circulaire en concept-statuten, 1897. 4°.

Berg (*N. P. van den*), de vooruitgang van den handel van Padang. 8°. (Overgedr. uit Bat. Handelsbl. van 7 Mei 1859) (*).

————, vooruitzigten voor de thee-kultuur op Java. 8°. (Overgedr. uit den Java-Bode 13 en 17 Sept. 1862).

————, nota over het ontwerp van wet tot vaststelling van gronden, waarop ondernemingen van landbouw en nijverheid in Nederlandsch-Indië kunnen worden gevestigd. 1865. 8°.

————, nog een woord over geldsomloop en konsignatiestelsel. Open brief aan Mr. H. A. des Amorie van der Hoeven. 1865.

————, de wissel-inkoopen van de Javasche Bank. 8°. (Overgedr. uit Java-Bode 16 Nov. 1867).

————, naschrift op het vorenstaande. (Overgedr. als voren 7 Dec. 1867).

————, zonder titel [handelt over specie-handel, enz. van de Javasche Bank]. 8 Juni 1868. 8°.

————, naamsoorsprong van de buurt Rijswijk te Batavia (Overgedr. uit Tijdschr. Bat. Gen. 1872). 8°.

(*) De hier vermelde edita van Mr. N. P. VAN DEN BERG zijn een geschenk van wijlen zijnen broeder, den heer H. P. J. VAN DEN BERG.

Berg (*N. P. van den*) en *B. R. G. Bouricius*, over de uitgifte van woeste gronden, 1874. 8°.

———, de praktische zijde der muntquaestie. 8°. (Overgedr. uit Alg. Dagblad v. N. I. 11 Juli 1876).

———, de Regeering en de geldmarkt. 8°. (Overgedr. uit Alg. Dagblad v. N. I. 29 en 30 Sept. 1876).

———, als voren. Statistische nalezing. 8°. (Overgedr. als boven 4 Oct. 1876).

———, de geldmarkt, 5 en 8 Oct. 1876. 8°.

———, zilverprijzen en wisselkoersen (1876). 8°.

———, „de Oost-Indische Compagnie der Edelen van Genua" (1648—1649). 8°. (Overgedr. uit Tijdschr. Bat. Gen. 1877).

———, productie van Britsch-Indië en Java, 1878. 8°. (Overgedr. uit Alg. Dagblad van N. I.).

———, fantaisie en werkelijkheid. Het „verloopen" van Nederlands koloniale markt. 8°. (Overgedr. uit Alg. Dagblad v. N. I. 11 Sept. 1879).

———, nog iets over het „verloopen" van Nederlands koloniale markt. 8° (Overgedr. als voren 19 Sept. 1879).

———, naschriften op Britsch-Indische zaken, zonder titel, 20 Juli, 12 en 17 Aug., 21 Sept. 1879 (Overgedr. uit Bat. Handelsblad).

———, een welkom bondgenoot [Handelt over Britsch-Indische zaken], 4 April 1880. 8°. (Overgedr. als voren).

———, historical-statistical notes on the production and consumption of coffee. Translated bij G. G. Batten. Batavia, 1880. 8°.

———, Rotterdamsch liberalisme en protectionisme, 1880. 8°.

———, de Javasche Bank en de belangen van de schatkist. 1880. 4°.

———, brief aan den heer B. Heldring, dd. 30 Mei 1880 [over de Javasche Bank]. 8°.

———, een merkwaardige millioenen speech [van Sir John Strachey in den Wetgevenden Raad van Britsch-Indië].

8°. (Overgedr. uit Alg. Dagblad van N. I. 22 en 23 Maart 1880).

Berg (*N. P. van den*), het manifest van Lion. 8°. (Overgedr. uit Alg.Dagblad van N. I. 31 Maart en 1 April 1880).

————, liberalen. 8°. (Overgedr. uit Alg. Dagblad van N. I. 31 Maart 1880).

————, de Nederlandsche Bank en de belastingschuldigen (Overgedr. uit Alg. Dagblad van N. I. 1 Maart 1880). 4°.

————, voor en tegen het consignatiestelsel, 1881. 8°.

————, een woord aan den heer Mr. W. Wintgens. (Overgedr. uit Alg. Dagblad van N. I. 2 Febr. 1881). 8°.

————, eene Italiaansche spoorweg-enquête. (Overgedr. uit Alg. Dagblad v. N. I. 25 Sept. 1882). 8°.

————, Tandjong-Priok en „eene stem uit den handel". (Overgedr. uit Alg. Dagblad v. N. I. 14 Sept. 1882). 8°.

————, de opium in China. (Fragment van de Locomotief van 5 Sept. 1882).

————, eenige gegevens omtrent spoorwegaanleg, spoorwegverkeer en spoorwegtarieven in Britsch-Indië en in Nederlandsch-Indië. (Overgedr. uit Alg. Dagblad v. N. I. 4 en 5 Sept. 1882). 8°.

————, brief aan de Kamer van Koophandel en Nijverheid, dd. 2 Mei 1882 [over concessie-aanvraag voor de voltooijing en de exploitatie van de haven te Tandjoeng-Prioek]. 4°.

————, de zilver-circulatie in Nederlandsch-Indië. (Overgedr. uit Alg. Dagblad van N. I. 1 Maart 1882). 8°.

————, eene herinnering [watersnood op Java in 1861], 1883. 8°.

————, het zout-monopolie in Britsch-Indië en Nederlandsch-Indië. Het zoutverbruik op Java. (Overgedr. uit Alg. Dagblad van N. I. 22 en 24 Aug. 1883). 8°.

————, aardbevings profetiën. (Overgedr. uit Java-Bode 18 Oct. 1883). 12°.

————, de uitbarsting op Krakatau. (Overgedr. als voren 16 Oct. 1883). 12°.

Berg (*N. P. van den*), vroegere berichten omtrent Krakatau. De uitbarsting van 1680. Batavia, 1884. 8°.

——, aardbeving te Calcutta in 1737? (Overgedr. uit Alg. Dagblad van N. I. 7 Aug. 1885). 8°.

——, Krakatau [Aankondiging van B. D. M. Verbeek, Krakatau, 2e gedeelte]. (Overgedr. uit Alg. Dagblad v. N. I. 12 April 1886). 8°.

——, Indisch bier (Overgedr. uit Alg. Dagblad. v. N. I. 27 Febr. 1884). 8°.

——, de invloed der wetgeving op den stand der geldmarkt. 1884. 8°.

——, eene chronische geldcrisis [op de Britsch-Indische geldmarkt]. (Overgedr. uit Alg. Dagblad v. N. I. 11 Juni 1884). 8°.

——, de verordening op het landbouwcrediet. (Overgedr. uit Alg. Dagblad v. N. I. 8 en 9 Dec. 1884). 8°.

——, cultuurpapier en credietpapier (Overgedr. uit Alg. Dagblad v. N. I. 23 Dec. 1884).

——, kwartaalsgewijs overzicht van den loop der prijzen van de voornaamste uitvoerproducten, van den stand der wisselkoersen te Batavia en den stand van het rentetarief der Javasche Bank, 1848—1883. Plano [1884].

——, tout comme chez nous ?? [naar aanleiding eener Britsch-Indische circulaire over bezuinigingsmaatregelen] (Overgedr. uit Alg. Dagblad v. N. I. 8 Oct. 1885). 8°.

——, productie van Ceylon. (Overgedr. uit Alg. Dagblad van N. I. 24 Nov. 1885). 8°.

——, artikel 5 van het drukpers-reglement (Overgedr. uit Alg. Dagbl. v. N. I. 25 Nov. 1885). 8°.

——, Delauney's voorspellingen. (Overdruk 1886). 12°.

——, Krakatau-literatuur. (Overgedr. uit Alg. Dagblad v. N. I. 12 April 1886). 8°.

——, de zilver-quaestie in Britsch-Indië. (Overgedr. uit Alg. Dagblad van N. I. 13 April 1886). 8°.

——, de suikerindustrie en het staatsbelang. (Overdruk uit Tijdschr. v. nijv. en landb. 1886). 8°.

Onze muntpolitiek. Open brief [van de gezamelijke landhuurdervereenigingen in de Vorstenlanden] aan den heer *Mr. N. P. van den Berg*. 1887, 8°. — Open brief [van *Mr. N. P. van den Berg*] aan als voren. 1887. 8°.

Berg (*N. P. van den*), de invloed der munt op de suikerprijzen. (Overgedr. uit Bat. Nieuwsblad 19 Maart 1887). 8°.

————, dividenden uitgekeerd door de Bank van Engeland, de Bank van Frankrijk, de Nederlandsche Bank en de Javasche Bank sedert hare oprichting tot en met 1885. (Overgedr. uit Tijdschr. v. nijv. en landb. 1887). 8°.

————, de graanhandel van Britsch-Indië. Herdruk en omwerking. Batavia, 1888. 8°.

————, feiten of verzinsels? (Overgedr. uit Tijdschr. v. nijv. en landb., 1888). 8°.

————, brief van den President van de Jav. Bank dd. 10 Juli 1888 aan Z. Exc. den Gouv. Gen. v. N. I. over eene enquête aangaande den invloed, dien een terugkeer tot den zuiver zilveren standaard op de welvaart der inl. bevolking zou uitoefenen. (Overdruk uit Tijdschr. v. nijv. en landbouw). 8°.

————, de graanhandel van Britsch-Indië. Batavia, 1888. 8°.

————, over de productiekosten van de Javasuiker. (Overgedr. uit Bat. Nieuwsblad 24 Januari 1889). 8°.

————, inlandsche landbouw en particuliere industrie (Overdruk uit Indische Tolk 10 en 17 Dec. 1889).

————, de particuliere industrie en de belangen van de schatkist. (Overdruk uit Indisch Tolk 18 Maart 1890).

————, onze roeping in Indie. (Overdruk uit Indische Tolk 1890).

————, de Ombilien kolenvelden. (Overgedr. uit de Economist, 1890). 8°.

————, onze spoorwegen, hun verleden en hunne toekomst. [Voordracht in de alg. verg. van het Indisch Genoot schap van 26 April 1890].

Berg (*N. P. van den*), de Bataviasche December-beweging van 1795 (Overgedrukt uit „de Gids", 1890]. 8°.

———, landbouw en handel van Sumatra's Westkust. (Overdr. uit Alg. Handelsblad 20 Juli 1890).

———, zilverinvoer in Nederlandsch-Indië (Overdr. uit. Nieuws van den Dag 10 en 17 Juni 1890)

———, de verslagen van de Bataviasche en Samarangsche Kamers van koophandel en nijverheid. (Overgedr. uit de Ind. Mercuur van 2 Aug. 1890). 8°

———, een goed voorbeeld [officieele handelstatistiek van Britsch-Indië]. (Overgedr. uit de Ind. Mercuur van 12 Juli 1890). 8°.

———, de handel van Java in 1889. (Overgedr. uit de Ind. Mercuur van 19 April en 3 Mei 1890). 8°.

———, productie-kosten van de Java-suiker, oogst 1888. (Overgedr. uit de Indische Mercuur 1890). 8°.

———, idem, oogst 1889. (Overgedr. als voren 14 Febr. 1891).

———, het heden en de toekomst van de suikerindustrie in Nederlandsch-Indië. [Voordracht in de alg. verg. van het Indisch Genootschap van 3 Maart 1891]. 8°.

———, aankondiging van: mémoire sur le bimétallisme international par Rochussen en le problême monétaire et sa solution par G. M. Boissevain. (Overdr. uit de Economist, 1892). 8°.

———, de suikerindustrie op Java onder het bestuur van de Oost-Indische Compagnie. (Overgedr. uit de Economist, 1892). 8°.

———, de handel van Java in 1890 en vorige jaren. S. d. et l. 8°.

———, de handel van Java in 1891. (Overgedr. uit de Ind. Mercuur 23 April 1892). 8°.

———, handelsoverzichten [over het jaar 1892]. (Overdr. uit de Economist Maart 1893). 8°.

———, Java's bevolking en Java's bebouwing. (Overdruk uit Economist 1893). 8°.

Berg (*N. P. van den*), Britsch-Indië [Aankondiging van Hunter's, the Indian Empire, 1893]. (Overgedr. uit de Indische Mercuur 9 Dec. 1893). 8°.

————, verstoorde verhoudingen. (Overgedr. uit de Gids 1893). 8°.

————, Holland's monetary policy at home and in the colonies. [Voordracht, gehouden in de International bimetallic conference, London, 1894]. 8°.

————, koloniale belangen en de muntquaestie. Voordracht gehouden 18 Juni 1894 te 's Gravenhage in de meeting van de Holl. maatsch. v. landbouw. 8°.

————, het muntvraagstuk in Britsch-Indië. (Overgedr. uit de Gids, 1894). 8°.

————, China en Java (Overdruk uit de Economist 1894). 8°.

————, levensbericht van Mr. H. D. Levyssohn Norman. (Overgedr. uit de levensberichten van de Maatsch. der Ned. letterkunde 1894/5). 8°.

————, katoen-nijverheid en katoenrechten in Britsch-Indië. (Overgedr. uit de Economist, 1895). 8°.

————, de regeling van de bankbiljetten-emissie hier te lande. (Overgedr. uit Versl. en Med. der Kon. Akad. v. Wet., afd. Letterk. 3de reeks, deel XII). Amsterdam, 1896. 8°.

————, geldmiddelen, munt- en bankwezen [1898]. (Overdruk uit Ned. Indië onder het regentschap van Koningin Emma). 8°.

————, een conflict tusschen Regeëring en Javasche Bank. S. l et d. 8°.

————, Javasche Bank — Bataviasche Bank-Courant en Bank van leening (Overgedr. uit de Encyclopaedie van N. I.).

————, crediet-instellingen in Nederlandsch-Indië. (Overgedr. uit de Encyclopaedie v. N. I.). S. d. 4°.

————, de Nederlandsche Handelmaatschappij (Overgedr. als voren). S. d. 4°.

Bert (*J. Chailley-*), l'éducation et les colonies. Paris, 1898. 8°.

———, les compagnies de colonisation sous l'ancien régime. Paris, 1898. 8°.

Bhāskara-Miçra, Soma-Yāji, trikānda-mandanam, being an exposition of the Soma-Yāga aphorisms of Apastamba, with an anonymous commentary, entitled Vivarana, edited bij Mahamahopādhyaya Candrakānta Tarkalankāra. Calcutta, 1898. 8°. Fasc. I et II (Bibliotheca Indica).

Biegman (*G. J. F.*), ilmoe alam (natuurkunde). Batavia, 1898. 8°.

Blumhardt (*J. F.*), catalogues of the Hindi, Panjabi, Sindhi and Pushtu printed books in the library of the British museum. London, 1893. 4°.

Boerlage (*J. C.*), catalogus plantarum phanerogamarum quae in horto botanico Bogoriensi coluntur, herbaceis exceptis. Bataviae, 1899. 8°. Fasc. I.

Bois (*F. du*), les Hollandais aux Indes. Vienne, 1898. 8°.

———, le pays des princes à Java. Paris-Vienne, 1899. 4°. — Van den schrijver.

Boissevain (*M. J.*), de muntwet van 1877 en haar gevolgen voor de landbouw-ondernemers in Nederlandsch-Indië. Brief aan Mr. N. P. van den Berg. (Bat. Nieuwsblad 1886, No. 175).

Zuidoostkust *Borneo*, eiland en Straat Laoet met omliggende kleinere eilanden. De Aroe-eilanden, benevens mededeelingen betreffende eilandengroepen bewesten en benoorden Nieuw-Guinea. Overgedrukt uit de Mededeelingen en Aankondigingen aan zeevarenden en uit de Hydrographische Mededeelingen van Nelandsch Oost-Indië. 's Gravenhage, 1898. 8°.

Boulger (*D. C.*), the life of sir Stamford Raffles. London, 1897. 8°.

A catalogue of the Greek coins in the *British* museum. London, 1877/97. 16 deelen. 8°.

A catalogue of engraved gems in the *British* museum (Department of Greek and Roman antiquities). London, 1888. 8°.

British museum: list of the books of reference in the reading room. 3th edition. 1889. 8°.

———, catalogue of books, placed in the galleries in the reading room. London, 1886. 8°.

Een *Britsch-Indisch* oordeel over eene Bataviasche brochure [N. P. van den Berg, beschouwingen over het Britsch Indische bankwezen enz.]. Fragment eener courant.

Burattini (*T. L.*), misura universale. Krakowie, 1897. 4°.

Cd. B. H. [*uët*], Nederlandsch-Indische schetsen [naar aanleiding van N. P. van den Berg, het tooneel te Batavia]. (Overgedr. uit Alg. Dagblad van N. I. 19 Maart 1880). 8°.

Chatelin (A.), een schets uit het leven. Padang, s. d. [1899]. (Overgedrukt uit de Sumatra-courant). 8°.

Chambre d'agriculture de *Cochinchine*: bulletin, Nov. 1898. Saigon, 8°.

Collet (O.), la culture du café. Le Libéria. Extrait de la Revue de Belgique. Bruxelles, 1894. 8°. — Van den schrijver.

Combés (F.), historia de Mindanao y Joló. Obra publicada en Madrid en 1667, y que ahora con la colaboración del P. Pablo Pastells saca nuevamente á luz W. E. Retana. Madrid, 1897. Folio.

Guide de la section de l'état indépendant du *Congo* à l'exposition de Bruxelles-Tervueren en 1897. Bruxelles, 1897. 8°. — Van den heer O. Collet.

Courret (*C.*), à l'Est et à l'Ouest dans l'Océan Indien. Sumatra, la côte du poivre, massacre de la mission Wallon à Atjeh, Zanzibar, Nossi-Bé, Mozambique, Quelimane, le Zambèze et la route des grandes mers intérieures. Paris, 1884. 8°. — Van den heer O. Collet.

Geillustreerd bijblad van de *Deli* courant, No. 1 en 2,1895. Fol.

Dilke (*C. W.*), the British empire. London, 1899. 8°.

Doorman (*J. G.*), gids voor Bandoeng, Garoet en omstreken. S. l. et d. [1898]. 4°.

Douglas (*R. K.*), catalogue of Japanese printed-books and manuscripts in the library of the British museum. London, 1898. 4°.

E. D. P., de Siboga-expeditie. 4°. (Overgedr. uit Eigen Haard, Dec. 1898).

Ellis (*A. G.*), catalogue of Arabic books in the British museum. London, 1894. Vol I.

Elsbach (*L.*), Indische exameneischen. I. Batavia, 1898. 8°.

Nederlandsch Indië onder het regentschap van Koningin *Emma*, 1890—1898. Batavia, 1898. 8°.

Ernst, Indisch bloed. Soerabaja, z. j. [1898]. 8°.

Fabié (*A. M.*), ensayo histórico de la legislación Española en sus estados de Ultramar. Madrid, 1896. 8°.

Fath al Bāri bisharhi Çahīh 'l imāmi. . . . . Al Boechāri door Alhāfith Aboe'l Faḍl Shihābi'ddīn Aḥmad al Asqaālni. Boelaq, 1301. Deel I, III, VI—XI, XIII.

Fawāid nāfiat fi'l loeghati coemoeman wa fi ççiḥāḥi choeçoeman door Naçr Aboe'l wafā al Koeraini. Deel I.

Frazer (*R. W.*), a literary history of India. London, 1898. 8°.

Geerligs (*H. C. Prinsen*), wat kan er met de melasse gedaan worden? Soerabaia, s. d. [1899], 8°. (Algemeen syndicaat van suikerfabriekanten op Java).

———, resultaten, verkregen met de kristallisatie in beweging en de nieuwere wijzen van koken. Soerabaia, s. d. [1899]. 8°. (Als voren).

———, eene proef met de onderlinge fabrikatiecontrôle der suikerfabrieken op Java. S. d. et l. [1899] (Overdruk uit Archief voor de Java-suiker-industrie). 8°.

———, inversion of sugar by neutral salts under the influence of glucose. Influence of the arrowing of cane on its saccharine contents. Relation between brix and actual dry substance in masse-cuites and

molasses of cane. S. d. et l. [1899] (Reprinted from „the Sugar Cane".). 8°.

Gorkom (*W. J. van*), opleiding van Indische accoucheuses. (Overgedrukt uit de Java-Bode, 1898). 8°.

Haffner, essais de culture du tabac faits à Hong Quan par le jardin botanique de Saigon en 1897. Saigon, 1899. 8°. (Publications de la Société des études indochinoises de Saigon, No. 4).

Chambre de commerce d'*Haiphong:* bulletin, 1 Nov. 1898. Fol.

Harrenstein (*B.*), cacao-bericht 1898. Amsterdam, 1898. 4°.

————, graphische voorstelling van den middenprijs der veilingen [van cacao-boter A] over negen jaar van de firma C. J. van Houten en Zoon. Amsterdam, 1898. Folio.

Ḥāshiat 'alā sharh altahrīr lishaichi'l islāmi Zakaryā al Ançārī door Al Sharqāwī. Deel II.

———— ᶜalā sharh al Qaṭri lilᶜallāmati Ibn Hishām door Al Sadjāᶜī.

———— ᶜalā sharh Manhadj al ṭallāb ᶜala alkamāl waltamām door Solaimān al Bidjirmi. 4 deelen.

Heeres (*J. E.*) and *W. van Bemmelen*, Abel Janszoon Tasman's journal of his discovery of van Diemensland and New Zealand in 1642, with documents relating to his exploration of Australia in 1644 etc. Amsterdam, 1898. Folio.—Van Mr. N. P. van den Berg.

Hirth (*F.*), die Länder des Islam nach chinesischen Quellen. Leiden, 1894. 8°. (Supplément au vol. V du „T'oung-Pao").

Hissink (*A. C.*), bericht aangaande de uitgaaf van een electro-technisch tijdschrift in Nederlandsch-Indië. Batavia, Mei 1886. 4°.

———— tijdschrift gewijd aan de electro-techniek, 1ᵉ jaargang, afl. 1. Batavia, 1886. 8°.

Hoang (*P.*), a notice of the Chinese calendar and a concordance with the European calendar. Zi-ka-wei, 1885. 8°. — Van den heer B. Hoetink.

Holmes (*T. Rice*), a history of the Indian mutiny and of the disturbances which accompanied it among the civil population. 5th edition. London, 1898. 8°.

Government of *India*, legislative department. The unrepealed general acts of the Governor General in council. Second edition. Vol. IV, 1882—84; vol. V 1885—90. Calcutta, 1898. 8°.

De *Indische* bond. Circulaire en statuten. Weltevreden, 1898. 4°.

De *Indische* revue: prospectus, 1898. 4°.

Noordkust van *Java* van hoek Krawang tot Duiveneiland. Overgedrukt uit de Mededeelingen en Aankondigingen aan zeevarenden en uit de Berichten aan zeevarenden. 's Gravenhage, 1898. 8°.

Concept-voorwaarden, waarop de exploitatie van de voorloopig ingerichte djatibosschen (leegkapperceelen) op *Java* en Madoera wordt aanbesteed en gegund, enz. Batavia, 1898. 8°.

Geïllustreerd bijblad voor de *Javabode*. Fol.

Goud-exploratie-maatschappij *Kehajang*: mededeelingen omtrent den stand der werkzaamheden. Voorstel tot uitbreiding van het kapitaal. Soerabaja, 1898. 8°.

Huldeblijk aan mevrouw *C. Kempers*, geb. Stutterheim: circulaire. Amsterdam, 1898. 4°.

Ziekeninrichting *Kendal-Pajak* voor inlanders, opgericht van wege het Nederlandsche zendeling-genootschap, anno 1891: circulaire en verslag over het jaar 1898. Folio.

Kern (*H.*), manual of Indian Buddhism. Strassburg, 1896. 8°. (Overdruk uit G. Bühler, Grundriss der indo-arischen Philologie und Altertumskunde, Band III, Heft 8).

Kiliaan (*H. N.*), Nederlandsch-Madoereesch woordenboek. Batavia, 1898. 8°.

Klerck, geb. van Hogendorp, eenige beschouwingen over Oost-Indische toestanden. Amsterdam, 1898. 8°.

Klinkert (H. C.), supplement op het nieuw Maleisch-Nederlandsch woordenboek met Arabisch karakter. Leiden, 1898. 8°.

Knebel (J.), amulettes Javanaises (ꦗꦶꦩꦠ꧀). Batavia, 1898. 8° (Overgedrukt uit Tijdschr. Bat. Gen.).

———, legende van het meer van Grati, uit het Javaansch overgezet. (Overdruk als voren). Batavia, 1898. 8°. — Van den schrijver.

Kohlbrugge (J. H. F.), l'anthropologie des Tenggerois, Indonésiens-montagnards de Java (Extrait de l'Anthropologie) S. d. et l. 8°. — Van den schrijver.

Leibbrandt (H. C. V.), precis of the archives of the Cape of Good Hope, Dec. 1651 — Dec. 1653. Riebeeck's journal etc., part I and II. Cape-town, 1897. 8°.

Lias (Brau de Saint-Pol), ile de Sumatra. Chez les Atchés. Lohong. Paris, 1884. 8°. — Van den heer O. Collet.

Lieftinck (J. H.) en zoon, de tabaks-plantages op Java, Celebes en Borneo, Oogstjaar 1891, waarvan het product in Nederland kwam. Amsterdam, 1893. Plano (Bijvoegsel van de Indische Mercuur).

Literarisch- humoristisch weekblad. 3de jaargang, no. 4, 1893. Fol.

Luypen (E. S.), naroek iwa eï testamentum (amapoe soerat nimoeng) waroen, toneng ata. S. l. et d. [1898]. 8°. (Sikkaneesch).

Mafātih al Ghaib, almoeshtahar bittafsīri'l kabīri door Moehammad Al Rāzî Fachr al Dīn. Deel I, III, IV, VII en VIII.

Maindron (M.), l'art Indien. Paris, s. d. 8°.

Mallat (J.), les Philippines, histoire, geographie, moeurs, agriculture, industrie et commerce. Paris, 1846. 2 vol. 8°.

Mangkoe Negoro IV, dwidjă isjwără (Jav. kar.). Soerakarta, 1889. 8°.

Margadant (W. F.), voor drie jaren naar de Oost. Leiden, z. j. [1897?]. 8°.

Marre (*A.*), tableaux comparatifs de mots usuels malais, javanais et malgachis. Extraits de l'ouvrage de G. de Humboldt sur le Kawi, revus, corrigés et annotés. Torino, 1898. 8°. (Extrait des Atti delle R. Accademia delle scienze di Torino). — Van den schrijver.

Martel (*H.*), étude pratique sur les colonies anciennes et modernes et sur leurs grandes compagnies commerciales. Gand, 1898. 8°.

Matthes (*B. F*), de profetieën van Ezechiël en Daniël, in het Boegineesch vertaald. Amsterdam, 1898. 8°.

Mededeelingen van de laboratoria der gouvernements kinaonderneming. No. I. Batavia, 1898. 8°.

Mizān (kitaboe'l) door Abdulwahhāb al Shi'rāni. Cairo, 1279. Deel I.

Schietvereeniging Modjopait te *Modjokerto*: statuten en reglement. Soerabaia, 1890. 8°.

Nanggoeng (Intje), Makassaarsch leesboekje. Batavia, 1899. 8°.

Naroek iwa eï Testamentum (amapoe soerat nimoeng) goeng, toneng ata. S. d. et l. 8°. (Sikkaneesche geschiedenis van het oude testament).

Natāidj al afkār al qadasijjati fi bajāni maānī sharhi 'lrisālati 'l qoeshairijjati lishaichi 'lislāmi Zakarjā al Ançārī door Moestafā al°Aroësī. Deel I en III.

Nederburg (*J. A.*), wetgeving voor Nederlandsch-Indië. Officieele bescheiden met eenige aanteekeningen. Batavia,1899, 8°. 1e stuk.

Nederlandsch zendelinggenootschap. Honderdjarig bestaan 1797—1897: circulaire. Rotterdam, 1897. 4°.

Nederlandsche oudheidkundige bond: ontwerp-statuten met toelichtende circulaire. 1898. 4°.

Nederlandsche vereeniging voor electrotechnick. Notulen der vergaderingen, 18 Dec. 1897, 5 April, 15 October 1898. 's Gravenhage, 8°.

———, verslag van de commissie voor de opleiding van electrotechnische werklieden. [1897] Leiden, 8°.

Archief voor den landbouw der bergstreken in *Nederlandsch-Indië*. Samarang, 1898/9. 8°. No. 1—10.

Gouvernements post- en telegraafdienst in *Nederlandsch-Indië*. Tarieven voor den buitenlandschen pakketpostdienst (bijgewerkt tot Dec. 1898). Batavia, 1899. 8°.

Stamboek der leden van de rechterlijke macht in *Nederlandsch-Indië*. [1899]. Folio oblong.

Almanak voor de rechterlijke macht in *Nederlandsch-Indië* over het jaar 1899. Batavia, fol. oblong.

't Nieuws van de Week. Kroniek en algemeen advertentieblad voor *Nederlandsch-Indië*, 1893, No. 2. 4°.

Zondagsblad voor *Nederlandsch-Indië*. Stichtelijke lectuur voor oud en jong. Proefnummer. 1897. Fol.

Naamlooze vennootschap Assam-thee-onderneming *Njalindoeng*: prospectus, enz. Soerabaia, 1899. 4°.

Noezhat al Madjālis door Abdoerrahmān al Çoefoērī. Cairo, 1290.

Obach (*E. F. A.*), getahpertja. Drie lezingen, als Cantor lectures gehouden in de „Society of Arts" te Londen. Uitgegeven door het Koloniaal Museum te Haarlem. Amsterdam, 1898. Folio.

Said *Oesman*, دلاڤن فائده (over den eerbied, dien de geloovigen aan de afstammelingen van den Profeet verschuldigd zijn). Batavia, 1898. 4°.

Ondersteuningsfonds voor administrateurs en geëmployeerden van suikerfabrieken; naamlijst der leden, 1896. 4°.

Onze *Oost* door een oudgast. Amsterdam, 1897. 8°,

Zeemansgids voor den *Oost Indischen* Archipel. 's Gravenhage, 1899. Deel I. 8°.

Piepers (*M. C.*), de Indische mijnwet en het eigendomsrecht. Amsterdam, 1899. 8°.

Pleyte (*W.*) et *P. A. A. Boeser*, manuscrits coptes du musée d'antiquités des Pays-Bas à Leide. Ibid., 1897. 4°.

Qiçaç al anbijā door Aboē Ishāq al Tha°labī (incompleet).

Revue des colonies et des pays de protectorat. Paris, 8°. Année I—IV, No. 8°.

Rieu (*C.*), catalogue of the Turkish manuscripts. London, 1888. 4°.

I *Saulu* pai i Daudi. — To Jahudi pai to Samaria. — Radua tau moinda. 8°. (Verhalen in de Bareë-taal, uitgegeven door het Ned. Bijbel-genootschap).

Savvas Pacha, étude sur la théorie du droit musulman. Deuxième partie. Paris, 1898. 8°.

Schoemaker (*J. P.*), verhalen uit den grooten en kleinen oorlog in Nederlandsch-Indië. 's Gravenhage, 1897. 8°.

Serrurier (*L.*), nota over den toestand, waarin eenige voorname monumenten van Midden-Java verkeeren. Batavia, 1899. 8°. (Overdruk uit Tijdschr. Bat. Gen. v. K. en W.).

Shoemaker (*M. Myers*), islands of the Southern seas, Hawaii, Samoa, Neu Zealand, Tasmania, Australia and Java. New-York and London, 1898. 8°.

Smith (*A. H.*), a catalogue of sculpture in the department of Greek and Roman antiquities, British museum. London, 1892. Vol I. 8°.

Soerat doneng, soerat ngadji, soerat cantar. Gulpen, 1893. 8°. (Sikkaneesch gebedenboek).

Stein (*M. A.*), detailed report of an archaeological tour with the Buner field force. Lahore, 1898. 8°.

Stok (*J. P. van der*), aardbevingen. Batavia, 1898. 8°. (Overgedrukt uit Nat. Tijdschr. v. N. I.).

Stratz (*C. H.*), die Frauen auf Java. Eine gynäkologische Studie. Stuttgart, 1897. 8°.

Oostkust *Sumatra* van Varkenshoek tot Lucipara-punt, benevens de Duizend-eilanden, en van Langsarbaai tot de Karimon-eilanden. Uitgegeven door het Ministerie van Marine, afd. Hydrographie. 's Gravenhage, 1898. 8°.

The *Sydney* mail. New-South-Wales-advertiser. Vol. LXVI, No. 2003. 1898.

Tādj al Loeghat wa çiḥāḥ al'arabijjati door Aboē Naçr Ismāil ibn Hamād Aldjauharī. Riwājat al Shaich Aboe Moehammad al Nisābōerī. Deel II.

Tafsîr door Moehji ad Dîn ibn Arabî. Deel I en II.

Tandjong-Priok [mededeelingen van den Hoofd-ingenieur, J. A. de Gelder, aan de directie van de Handelsvereeniging te Batavia]. S. d. et l. 8°.

Tashîl al Manâfi' fi 't Tibbi walhikmat door Ibrahim ibn Abdurrahmân. Mekka, 1301.

Ta^ctir al anâm fi ta^cbîri'l manâm door °Abdoelghani al Nâbloesi. Deel I.

Peperonderneming „*Tendjodjaja*", gevestigd te Batavia: prospectus, 1899. 4°.

Thieullen (*A.*), lettre à M. Chauvet pour faire suite aux Véritables instruments usuels de l'age de pierre. Paris, 1898. 4°.

Toehfat al Moetâdj bisharhi'l minhâdj door Ibn Hadjar al Haitamî. Deel II—IV.

Ufford (*J. K. W. Quarles van*), Koloniale kroniek. Koloniale literatuur. De inhuldigingsfeesten en het historisch Gedenkboek. Tentoonstelling van vrouwenarbeid en bespreking van het maatschappelijk werk der vrouw in Indië. Eeuwfeest van het Nederlandsch zendeling genootschap en de heeren Kruijf en Nijland over dat Genootschap. De jongste geschriften van den heer Van der Kemp. De Indische Mijnwet. De Solo-vallei-werken. Dr. van Eijk, de opleiding der technische ambtenaren bij het boschwezen in N. I. Overlijden van het weekblad „Insulinde" en twintigjarig bestaan van „de Indische Gids" Samensmelting van de Nederlandsche en Indische officierscorpsen. Suriname. De grenzen van Nederlandsch-Guiana door D. H. D. Benjamins. Nederlandsch-Indië onder het regentschap van Koningin Emma, 1890—1898. Batavia, G. Kolff & Co. 1898. (Overgedrukt uit de Economist Jan.-Sept. 1899). 8°.

Union. Unabhängisches Organ für die Interessen der deutschen Industrie und des Handels. XVIII Jahrg., No. 3. 5 Febr. 1899.

Verbeek (*R. D. M.*), mijnwezen en aardkunde, [1899]. 8°. (Overgedr. uit: Nederl. Indië onder het regentschap van Koningin Emma).

——— kort verslag over de aardbeving te Ambon op 6 Januari 1898. Batavia, 1899. 8°.

Verwijnen (*J. J.*), historisch overzicht van het bestaan der militaire school te Meester-Cornelis (N. I.) (October 1852—Juli 1896). Haarlem en Samarang, 1898. 8°.

Vloten (*G. van*), le livre des beautés et des antithèses, attribué à Abu Othman Amr ibn Bahr Al-djahiz de Basra. Leyde, 1898. 8°.

Vorderman (*A. G.*), het pangium edule Reinw. als voedingsgewas. (Overgedrukt uit Teysmania). Batavia, 1899. 8°.— Van den schrijver.

————, twee lichtgevende visschen van Banda, ikan lĕwéri batoe (heterophthalmus palpebratus Loc.) en ikan lĕwéri ajer (heterophthalmus katoptron Blkr?). Batavia, 1899. 8°. (Overdruk uit Nat. Tijdschr. v. N. I.)— Van den schrijver.

Vorstman (*R.*), de rust op Celebes. Een waarschuwend woord. Leiden, 1899. 8°.

Vox juvenum. Orgaan voor 't jongere geslacht. No. 1. 1893. 4°.

Weber (*A.*), indische Studien. Beiträge für die Kunde des indischen Alterthums. Berlin u Leipzig, 1850/98. Band I—XVIII. 8°.

Webster (*H. Cayley*), through New Guinea and the Cannibal countries. London, 1898. 8°.

Programma's, enz., enz. van de feestelijkheden bij gelegenheid van de inhuldiging van H. M. de Koningin *Wilhelmina* te Amsterdam, Arnhem, Breda, Bolsward, Delft, Franeker, Goes, 's Gravenhage, Groningen, den Helder, Heusden, Hoogezand, Hoorn, Kampen, Leiden, Middelburg, Monnikendan, Nijmegen, Oosterbeek, Roosendaal, Rotterdam, Schiedam, Slie-

drecht, Tiel, Tilburg, Utrecht, Vlaardingen, Waddinxveen, Wormerveer, Zevenbergen en Zwolle, 1899.

Intocht van prins Frederik Hendrik en zijn leger binnen Nijmegen, 15 October 1633. Optocht, gehouden bij gelegenheid der inhuldigings-feesten van H. M. *Wilhelmina*. Nijmegen, 1898. 8° oblong.

De historisch allegorische optocht, gehouden te Amsterdam bij de feesten ter gelegenheid der inhuldiging van H. M. Koningin *Wilhelmina*. 1898. 8° oblong.

De gouden koets.. Huldeblijk aan H. M. Koningin *Wilhelmina* van het Amsterdamsche volk. Amsterdam, 1898. 8°.

Katalogus van de tentoonstelling van nationale kleederdrachten, bijeengebracht ter gelegenheid van de inhuldiging van H. M. Koningin *Wilhelmina*. Amsterdam 1898. 8°.

Catalogus der tentoonstelling van portretten en voorwerpen, betrekking hebbende op het huis van Oranje Nassau, te houden ter gelegenheid van de inhuldiging van H. M. Koningin *Wilhelmina* in het Fragmentengebouw van het Rijks-museum te Amsterdam, 5 September — 31 October 1898. Amsterdam, 1898. 8°.

Wira Iswara. [illegible] IX [illegible] Soerakarta, 1898 8°.

Zimmermann (*A.*), die europäischen Kolonien. Schilderung ihrer Entstehung, Entwickelung, Erfolge und Aussichten. Band I. Die Kolonialpolitik Portugals und Spaniens in ihrer Entwickelung von den Anfängen bis zur Gegenwart (1896). Band II, die Kolonialpolitik Groszbritanniens. 1er Theil. Von den Anfängen bis zum Abfall der Vereinigten Staaten (1848). Berlin, 1896/8. 8°.

BIJLAGE III.

CONCORDANTIE VAN DE OUDHEDEN IN 'S GENOOTSCHAPS MUSEUM BESCHREVEN IN GROENEVELDT'S CATALOGUS EN AFGEBEELD IN DEN VROEGEREN CATALOGUS VAN DR. W. R. VAN HOEVELL EN R. FRIEDERICH.

DOOR

Dr. J. L. A. BRANDES.

In den catalogus der archeologische verzameling van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen van den Heer W. P. GROENEVELDT herinnert de auteur in zijne inleiding aan den vroeger verschenen catalogus van deze verzameling van de hand der Heeren Dr. W. R. VAN HOËVELL en R. FRIEDERICH. Het is wellicht niet bekend meer, dat die oudere catalogus ook afbeeldingen bevat van verschillende voorwerpen der collectie. Hoewel die afbeeldingen voor een gedeelte, zacht uitgedrukt, slecht geslaagd mogen worden genoemd, schijnt het toch van belang op het bestaan er van nog eens te wijzen; hetgeen hier geschiedt door op te geven, aan welke nommers van GROENEVELDT's catalogus zij respective beantwoorden.

Van dien ouderen catalogus verschenen er twee stukken, het eerste in Verh. B. G. XXI (1847) deel I, het tweede in Verh. XXIII (1850). De platen bij het eerste stuk zijn haast niet meer dan schetsen van de voorwerpen, waaronder er zijn, die wanhopig beschadigd zijn en in teekening eigenlijk niet waren weer te geven, althans niet nauwkeurig. Die van het tweede stuk zijn veel beter, doch ook hier en daar inaccuraat. Desniettemin was het mogelijk ze ten naaste bij allen te verifieeren. Slechts met Plaat 8 II Verh. XXI (1847) deel I gelukte het niet. De voorwerpen scherp afgebeeld Plaat 13 rechts en plaat 22 links van

Verh. XXIII (1850) konden niet teruggevonden worden en zijn dus vermoedelijk sedert verdwenen. Id. 13 links is wel in het Museum aanwezig, maar niet in GROENEVELDT'S catalogus beschreven.

I.

De nommers achter het gelijkteeken zijn die van den Catalogus van den Heer GROENEVELDT.

Verh. XXI (1847), deel I.

Plaat	1			(In geen exemplaar te vinden, dus waarschijnlijk nooit uitgegeven).
„	2			(In geen exemplaar te vinden, dus waarschijnlijk nooit uitgegeven).
„	3	I	=	184 (van voren).
„		II	=	184 (op zijde).
„	4	I	=	69.
		II	=	69 (detail).
		III	=	69 (detail).
„	5	I	=	129.
		II	=	14.
„	6	I	=	18.
„	7	I	=	63.
		II	=	236 (?).
„	8	I	=	6.
		II	=	(niet te identifieeren).
„	9	I	=	67 (?).
		II	=	414 (van voren).
„	10	I	=	414 (op zijde).
		II	=	280.
„	11	I	=	160.
		II	=	163.
„	12	I	=	412.
		II	=	7.
„	13	I	=	59.
		II	=	77.

„	14	I	=	61.
„	15	I	=	137.
		II	=	134.
„	16	I	=	197.
		II	=	214.
Plaat	17	I	=	63 (het opschrift).
„	18	I	=	227 (?).
		II	=	252.

Verh. XXIII (1850).

Plaat	1	=	554.
„	2	=	554 (achterzijde).
„	3	=	308.
„	4	=	38.
„	5	=	259.
„	6	=	66.
„	7	=	15.
„	8	=	217 (van voren en op zijde).
„	9	=	292 (van voren en op zijde).
„	10	=	393.
„	11	=	397.
„	12	=	342 of 343.
„	13 (links)	=	Een voorwerp wel in 't Museum, niet in GROENEVELDT's catalogus.
	(rechts)	=	Een voorwerp, dat verdwenen is.
„	14	=	23.
„	15	=	249.
„	16	=	154.
„	17	=	127.
„	18	=	201.
„	19	=	797.
„	20 (boven)	=	1183 (van voren en van achteren).
	(midden)	=	910.
	(onder)	=	1184 (van voren en van achteren).
„	21 (boven)	=	992.

(onder) = 1015.
„ 22 (links) = Een voorwerp, dat verdwenen is.
(midden) = 747.
(rechts) = 1097.
Plaat 23 = 703.
„ 24 (boven) = 694 (van voren en van achteren).
(onder) = 697.

II.

De nommers vóór het gelijkteeken zijn die van den Catalogus van den Heer GROENEVELDT.

6	= 8 I	in Verh. B.G. XXI (1847), deel 1.
7	= 12 II	in Verh. B.G. XXI (1847), deel 1.
14	= 5 II	in Verh. B.G. XXI (1847), deel 1.
15	= 7	in Verh. B.G. XXIII (1850).
18	= 6 I	in Verh. B.G. XXI (1847), deel 1.
23	= 14	in Verh. B.G. XXIII (1850).
38	= 4	in Verh. B.G. XXIII (1850).
59	= 13 I	in Verh. B.G. XXI (1847), deel 1.
61	= 14 I	in Verh. B.G. XXI (1847), deel 1.
63	= 7 I	in Verh. B.G. XXI (1847), deel 1.
63 (het opschrift)	= 17 I	in Verh. B.G. XXI (1847), deel 1.
66	= 6	in Verh. B.G. XXIII (1850).
67 (?)	= 9 I	in Verh. B.G. XXI (1847), deel 1.
69	= 4 I	in Verh. B.G. XXI (1847), deel 1.
69 (detail)	= 4 II	in Verh. B.G. XXI (1847), deel 1.
69 (detail)	= 4 III	in Verh. B.G. XXI (1847), deel 1.
77	= 13 II	in Verh. B.G. XXI (1847), deel 1.
127	= 17	in Verh. B.G. XXIII (1850).
129	= 5 I	in Verh. B.G. XXI (1847), deel 1.
134	= 15 II	in Verh. B.G. XXI (1847), deel 1.
137	= 15 I	in Verh. B.G. XXI (1847), deel 1.
154	= 16	in Verh. B.G. XXIII (1850).

160	= 11	I	in Verh. B.G. XXI (1847), deel 1.
163	= 11	I	in Verh. B.G. XXI (1847), deel 1.
184 (van voren)	= 3	I	in Verh. B.G. XXI (1847), deel 1.
184 (op zijde)	= 3	II	in Verh. B.G. XXI (1847), deel 1.
197	= 16	I	in Verh. B.G. XXI (1847), deel. 1
201	= 18		in Verh. B.G. XXIII (1850).
214	= 16	II	in Verh. B.G. XXI (1847), deel 1.
217 (v. voren en op zijde)	= 8		in Verh. B.G. XXIII (1850).
227 (?)	= 18	I	in Verh. B.G. XXI (1847), deel 1.
236 (?)	= 7	II	in Verh. B.G. XXI (1847), deel 1.
249	= 15		in Verh. B.G. XXIII (1850).
252	= 18	II	in Verh. B.G. XXI (1847), deel 1.
259	= 5		in Verh. B.G. XXIII (1850).
280	= 10	II	in Verh. B.G. XXI (1847), deel 1
292 (v. voren en op zijde)	= 9		in Verh. B.G. XXIII (1850).
308	= 3		in Verh. B.G. XXIII (1850).
342 (?)	= 12		in Verh. B.G. XXIII (1850).
343 (?)	= 12		in Verh. B.G. XXIII (1850).
393	= 10		in Verh. B.G. XXIII (1850).
397	= 11		in Verh. B.G. XXIII (1850).
412	= 12	I	in Verh. B.G. XXI (1847), deel 1.
414 (van voren)	= 9	II	in Verh. B.G. XXI (1847), deel 1.
414 (op zijde)	= 10	I	in Verh. B.G. XXI (1847), deel 1.
554	= 1		in Verh. B.G. XXIII (1850).
554 (achterzijde)	= 2		in Verh. B.G. XXIII (1850).
694 (v. voren en v. acht)	= 24	(boven)	in Verh. B.G. XXIII (1850).
697	= 24	(onder)	in Verh. B.G. XXIII (1850).
703	= 23		in Verh. B.G. XXIII (1850).
747	= 22	(midd.)	in Verh. B.G. XXIII (1850).
797	= 19		in Verh. B.G. XXIII (1850).
910	= 20	(midd.)	in Verh. B.G. XXIII (1850).
992	= 21	(boven)	in Verh. B.G. XXIII (1850).
1015	= 21	(onder)	in Verh. B.G. XXIII (1850).
1097	= 22	(rechts)	in Verh. B.G. XXIII (1850).
1183 (v. voren en v. acht.)	= 20	(boven)	in Verh. B.G. XXIII (1850).
1184 (v. voren en v. acht.)	= 20	(onder)	in Verh. B.G. XXIII (1850).

BIJLAGE IV.

KALANGWOORDEN.

Zie Notulen Jan. '99 II 2°.

Moenggah of *Bantĕn:* Komt voor op een huwelijksfeest. De familieleden brengen mooie kleeren en preciosa bij elkander en vereeren deze met sĕmbahs.

Droeni (in het Kawi-javaansch Woordenboek van WINTER vertaald door hĕdjoen of aarden kruik): Lijkmaal, 7 dagen na den dood, waarbij een eenvoudig beeld, van een pisangstam gemaakt en den doode voorstellende, met diens kleeren wordt verbrand.

Hĕntas-hĕntas (volgens Woordenboek: sabrang of overwal): Lijkmaal, 40, 100 of 1000 dagen na den dood, waarbij een plat houten beeld, eveneens den doode voorstellende en *Poespågambar* genaamd, met de resteerende kleeren van den doode wordt verbrand.

Boloewĕrti: Alle eetwaren, die bij bovenbedoeld feest den doode ten geschenke worden aangeboden.

Sanḍoengan: Twee ambĕngs van rijst met toespijzen, aan weêrskanten van het beeld geplaatst.

Oemboekan: Eveneens twee ambĕngs, achter het beeld geplaatst.

Oentjĕt: 32 kleine toempĕngs van rijst met toespijzen, waaronder *kalak* (een soort saté) van geitenvleesch.

Mapas of *hadoltĕkĕk:* Het verkoopen, één dag na het huwelijk, door de jonggehuwden van een weinig kĕtan aan de familieleden en de buren.

Goemrĕg-Galoengan: periodieke feestmalen (siḍĕkah) op bepaalde Vrijdag-wagé en Dinsdag-wagé ter eere van overleden voorouders en ter wering van ongelukken met het vee.

OETOYO.

BOEWARAN, 14 April 1899.

Hooggeachte Heer!

In antwoord op Uwe geachte letteren dd°. 9 dezer deel ik U, onder wederaanbieding van de betrekkelijke bijlage, beleefd het volgende mede:

Reeds bij het maken mijner lijst van Kalangwoorden was het mij bekend, dat de woorden Goemrĕg en Galoengan namen van woekoeweken zijn. Ook wist ik toen reeds, dat Galoengan (nieuwjaar) en Goemrĕg (175 dagen later, Bloemen Waanders: Zeden en Gebruiken der Balineezen blz. 142) Balineesche offerdagen zijn. Doch bij onderzoek bleek mij, dat de Kalangs in deze streek voor het geven der siḍĕkahs zich niet meer bepalen tot de gelijknamige woekoeweken (Goemrĕg en Galoengan).

Het feestmaal, eenvoudig Goemrĕg-Galoengan genoemd, wordt jaarlijks 3 maal gehouden en wel op Dinsdag-wagé ter eere der gestorven voorouders en op Vrijdag-wagé ter eere van het vee. De siḍĕkah, waarbij ik tegenwoordig was, had plaats op Dinsdag-wagé den 12den Juli 1898 (woekoe koelawoe), terwijl de daarop volgende feestmalen zouden worden gehouden op Vrijdag-wagé den 4den November 1898 en op Dinsdag-wagé den 14den Maart 1899.

Dat het juist op een Wagé moet zijn en niet op een Kliwon, zooals bij de overige Javanen de offerdagen zijn, valt mij ook op, doch kan ik er, bij gebrek aan de noodige wetenschappelijke bronnen ter vergelijking, geen verklaring van geven.

Hoogachtend
Uw Dw. Dienaar,
OETOYO

Aan
den Heer Secretaris van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen
te
Weltevreden.

NOTA NAAR AANLEIDING VAN DE LIJST VAN KALANGWOORDEN

DOOR

DR. J. L. A. BRANDES.

Naar aanleiding van de nader ontvangen inlichtingen van den Heer OETOYO, over het Goemrĕg-Galoengan feest bij de Kalangs, dient het volgende opgemerkt te worden:

12 Juli 1898 (193) was Dinsdag-wagé van de woekoe Woegoe (178); Koelawoe is een vergissing; —

4 November 1898 (308) was Vrijdag-wagé van de woekoe Koeningan (83); —

14 Maart 1899 (73) was Dinsdag-wagé van de woekoe Sinta (3).

De cijfers tusschen haakjes zijn de rangcijfers van den dag eensdeels in ons jaar, anderdeels in het woekoejaar.

Keert men de reeksen om, dan verkrijgt men:

a/	73 + 365 = 438 — 308 = 130	dagen	tusschenruimte
	308 = 308 — 193 = 115	„	„
	193 = 193		
b/	3 + 210 = 213 — 83 = 130	„	„
	83 + 210 = 293 — 178 = 115	„	„
	178 = 178		

Daaruit zou blijken dat de herhaling van ieder feest—het zijn er toch twee—plaats had om de 245 dagen, dat is om de 35 gewone weken of om de 49 pasar weken of om de 7 × 7 × 5 dagen, in andere woorden om de 7 woekoe maanden (één maand gelijk 7 × 5 = 35 dagen), of weer anders, dat ieder der beide feesten vallende op een vasten Wagé dag, na afloop van een woekoe (half)jaar (d.i. na 30 weken of 210 dagen) een woekoe maand later dan het vorige zelfde

feest gevierd wordt. Brengt men dit in tabelvorm, de woekoe daarbij een rangcijfer in 't woekoe jaar gevende, dan verkrijgt men, gelet op Dinsdag-wagé Woegoe (XXVI) gevolgd door Dinsdag-wagé Sinta (I), d.i. dus 5 Europeesche weken een heel woekoe (half)jaar = 210 of hier = 0 dagen, later.

	Sinta	Goembrĕg	Galoengan	Pahang	Maktal	Woegoe
Dinsdag-wagé	I	VI	XI	XVI	XXI	XXVI
Vrijdag-wagé	II	VII	XII	XVII	XXII	XXVII
	Landĕp	Wariga	Koeningan	Koeroewĕloet	Woeje	Wajang

waaruit ten duidelijkste blijkt hoe het *eerste* feest aan zijn naam gekomen is. In Wariga vorm toch zou de pericope over dit feest luiden: Goembrĕg Di.Wa.; Galoengan Di.Wa.; Pahang Di.Wa.; Maktal Di.Wa.; Woegoe Di.Wa.; Sinta Di.Wa. Men heeft niet anders te onthouden dan de namen dezer Woekoe's in deze volgorde (Goembrĕg, Galoengan, Pahang, Maktal, Woegoe, Sinta), jazelfs niet meer dan Goembrĕg en Galoengan; want het tijdverschil tusschen deze wijst ook dat der volgende perioden aan, en een ieder, wien het aangaat, weet dat het feest op Dinsdag-wagé vallen moet. Hetzelfde geldt natuurlijk, al zullen de termen anders luiden (n.l. Vrijdag-wagé en Landĕp, Wariga, Koeningan, Koeroewĕloet, Woeje, Wajang; in verband met de andere reeks zou met Wariga begonnen moeten worden) voor het tweede feest.

Uit het voorafgaande blijkt intusschen nog meer. Is het gestelde juist, wat om het verkregen resultaat zeer aanneembaar schijnt, dan moet er in de verkregen opgaven toch nog een fout schuilen. De uitdrukking jaarlijks 1) toch kan niet goed zijn. Volgen de feesten elkander geregeld op, dan krijgt men na elkander tusschenruimten van 130, 115, 130, of 115, 130, 115 dagen. Er wordt medegedeeld, dat zij 3 maal jaarlijks gehouden worden. Daar 130 + 115 + 130 = 375 en 115 + 130 + 115 = 360 is, ziet men dat

1) Wat men op bldz. XXIX onder Goemrĕg-Galoengan vindt is eenigszins gewijzigd geworden.

dit slechts toevallig zoo wezen zal, want de bedoelde dagen wandelen rond zoowel in het Jav. Mah. jaar van 354 of 355 dagen, als in ons jaar van 365 of 366 dagen.

Valt één der feesten in deze jaren wat laat in, dan zouden er slechts twee feesten in één jaar plaats hebben, het derde eerst in 't volgende, want 245 geeft, van 365 en 354 afgetrokken, slechts 120 en 109. Wat er aan schort is hier niet uit te maken. Vermoedelijk zal het beste zijn, zich nogmaals tot den Heer Oetoyo te wenden, die door zijn aanvullende mededeelingen in zijn antwoord op de vraag der Directie, reeds de gelegenheid gaf, een vermoedelijk beter inzicht in de zaak te krijgen en met het hier opgemerkte, als dit juist is, misschien wel het geheim geheel zal kunnen oplossen. Wellicht kan het van belang zijn daarbij nog te vragen of er soms *drie* groote feesten zijn, nl. één voor de voorouders, één voor het vee, en één bijv. voor de huizen of iets dergelijks.

J. Brandes.

Bijlage V.

LIJST

VAN

Voorwerpen gezonden aan het Bataviaasch Genootschap van K. en W.

No. 1. 6311 Wieg, afkomstig uit Bwool, met apparaten voor het afplatten van het voorhoofd van het kind. Eene beschrijving van deze wieg heeft de Heer G. W. W. C. Baron van Hoevell indertijd gegeven in het Internationales Archiv für Ethnographie, en wat Posso aangaat beschreef de Controleur G. F. M. Liebert deze wieg in jaargang 1898 van het Tijdschrift „de Natuur", onder den titel „Eene eigenaardige gewoonte".

„ 2. 8822 Schild, afkomstig uit Tomori, van rotan gevlochten.

„ 3. 8823 Schild, afkomstig van de Tolampoe, van rotan gevlochten. *Kanta.* Met Tolampoe wordt de Toradjastam bedoeld, die ten zuiden van den Takolekadjoe (de waterscheiding tusschen de Golf van Bone en de Tominibocht) woont.

„ 4. 8824 Speer met bokkenhaar versierd. De speer heet *tawala*, het bokkenhaar *balûkari.*
(Algemeen bij de Toradja in gebruik.)

„ 5. 8825 Blaasroer, afkomstig uit Sigi. *Hopu.*

„ 6. 8826 De pijltjes.
Blaasroer afkomstig van de Tolampoe. *Sopu.*
Niet opgenomen, vermolmd en gebroken.

No. 7. 8827 Een harpoen om visch te steken. *Sarompo.* Algemeen bij de Toradja's in gebruik. Eene beschrijving van dit voorwerp en van het gebruik er van vindt men in „Mededeelingen van wege het Ned. Zend. Gen." deel 41 (1897) blz. 16.

„ 8. 8828 Een strik, waarin boschhanen worden gevangen, daarin gelokt door een' in het midden vastgebonden tammen haan. *Bantara.* Algemeen bij de Toradja's in gebruik.

Beschrijving: Mededeeling N. Z. G. 41 (1897). blz. 14.

„ 9. 8829 Een mandje waarin de tamme haan wordt vervoerd, die de boschkippen in den strik moet lokken. *Kawan.* Algemeen bij de Toradja's in gebruik.

Beschrijving: Mededeelingen N. Z. G. 41 (1897). blz. 14.

„ 10. 8830 Een houten standaard, waarin des avonds harsfakkels worden geplaatst. *Potunda ntjilo.* Algemeen bij de Toradja's in gebruik.

„ 11. 8831 Model van een opstaand rijstblok, zooals die bij de Toradja's worden gebruikt; $^1/_8$ der ware grootte. *Nontju.*

„ 12. 8832 Model van een rijststamper; $^1/_8$ der ware grootte. *Jaju.*

„ 13. 8833 Eene mand van de bladscheede van den sagopalm. Deze wordt op den rug gedragen en is tegen inregenen beschermd. *Kampi.* Bij de Tolampoe in gebruik.

„ 14. 8834 Mandje met vuurslag. *Tela.* Afkomstig van de Tolampoe, overigens bij alle Toradja's in gebruik.

„ 15. 8835 Eene beteekende kalabasvrucht, dienende tot kalkbus. *Teula.* Afkomstig van de Tolampoe.

„ 16. 8836 Een haak, uit karbouwenhoorn gesneden, om het zwaard aan op te hangen. *Sau.* Tolampoe.

No. 17. 8837 Twee haarkammen van bamboe. *Sara*. Afkomstig van de Tolampoe. Overigens bij alle Toradja's in gebruik.

" 18. 8838 Taschje van biezen gevlochten tot bewaring van sirih-pinang. *Kapipi*. Tolampoe.

" 19. 8839 Twee oorknoppen van ebbenhout, door mannen der Tolampoe gedragen. *Djali*.

" 20 en 21. 8840 Twee hoofddoeken van foeja, beschilderd door Tolampoe. *Siga*.

" 22. 8841 Een beschilderde band van foeja door priesteressen om het voorhoofd gedragen. Tolampoe.

" 23. 8842 Een kookpot van Toradja'sch fabrikaat. *Kura*. Beschrijving van het pottenbakken in Mededeelingen N. Z. G. deel 41 (1897) blz. 23—27.

" 24. 8843 Eene mand van rotan gevlochten, waarin dengdeng, gedroogde visch, groenten of vruchten worden bewaard. Deze mand wordt in huis opgehangen. *Karandji*. Tolampoe.

BIJLAGE VI.

LIJST

van Nederlandsche bibliographische werken en overzichten betreffende de literatuur over de Nederlandsch Indische kolonien.

(de opgaven in) François Valentijn's oud en Nieuw Oost-Indiën. Met aanteekeningen, volledige inhoudsregisters, chronologische lijsten, enz. uitgegeven door Mr. S. KEIJZER. In Deel III, bl. 573 en volgg. 's Gravenhage 1858.

J. A. VAN DER CHIJS. Catalogus der bibliotheek van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen. Batavia—'s Hage 1864.

J. A. VAN DER CHIJS. Eerste vervolg catalogus, enz. Bat.-'s Hage 1872.

J. A. VAN DER CHIJS. Tweede vervolg catalogus, enz. Bat.-'s Hage 1877.

(Sedert einde 1877) Lijst der ingekomen boekwerken over het vierde kwartaal 1877, enz.

Mr. J. A VAN DER CHIJS. Proeve eener Ned. Indische bibliographie (1659 — 1870). Batavia 1875. (Verh. Bat. Gen. XXXVII).

Mr. J. A. VAN DER CHIJS. Proeve eener Ned. Indische bibliographie (1659 — 1870). Vermeerderde en verbeterde herdruk voor de jaren 1659 — 1720, supplement en verbeteringen van de jaren 1721 — 1870. Batavia 1880 (Verh. Bat. Gen. XXXIX, 2e ged).

(de opgaven in) Aardrijkskundig en Statistisch Woordenboek van Nederlandsch-Indië, bewerkt naar de jongste en beste berichten, met een voorrede van Prof. P. J. VETH. 3 dln. Amsterdam 1869.

G. K. NIEMANN. Mededeelingen over de linguistiek van Ned. Indië. Bijdr. Taal-land- en volkenkunde van Ned. Indië, 3e Reeks, I (1871).

P. A. M. BOELE VAN HENSBROEK. De beoefening der oostersche talen in Nederland en zijne overzeesche bezittingen, 1800 — 1874. Bibliographisch overzicht. Leiden 1875.

J. C. HOOYKAAS. Repertorium op de koloniale literatuur of systematische inhoudsopgaaf van hetgeen voorkomt over de koloniën (beoosten, de Kaap) in mengelwerken en tijdschriften van 1595 tot 1865 uitgegeven in Nederland en zijne overzeesche bezittingen. Ter perse bezorgd door Dr. W. N. DU RIEU. 2 dln. Amsterdam 1877—1880.

A. HARTMANN. Repertorium op de literatuur betreffende de Nederlandsche koloniën, voor zoover zij verspreid is in tijdschriften en mengelwerken. 's Gravenhage 1895.

Dr. C. M. KAN. Proeve eener geographische bibliographie van Nederlandsch Oost-Indië voor de jaren 1865 —1880. (niet in den handel.) Utrecht 1881.

Dr. C. M. KAN. Toelichting behoorende bij de kaart van den Nederlandsch-Indischen Archipel. Uitgegeven voor geabonneerden op „Het Nieuws van den Dag en zijne Weekbladen, (tot 1892).

Prof. Dr. C. M. KAN. Geographische werkzaamheid der Nederlanders in den N. I. Archipel gedurende de twee laatste jaren. Tijdschrift v. h. Kon. Ned. Aardrijksk. Genootschap. 2e ser., deel XI, bl. 521.

Prof. Dr. C. M. KAN. Opgaven in den catalogus der Koloniale Tentoonstelling te Amsterdam in 1883. Groep I kl. I.

Prof. Dr. C. M. KAN. Opgaven in de Revue coloniale internationale (fondée par l'Association Coloniale Neerlandaise à Amsterdam) 1885 — 1887.

Prof. Dr. C. M. KAN. De belangrijkste reizen der Nederlanders in de 19e eeuw ondernomen; de voornaamste werken in dat tijdperk op geographisch gebied verschenen; hoofdst. II Reizen en publicatiën over de koloniën, in Tijdschrift van het Kon. Nederl. Aardrijkskundig Genootschap, 2e serie deel VI (1889).

Prof. Dr. C. M. KAN. De literatuur over Nederl. Indië sedert Juli 1889, in hetzelfde Tijdschrift, 2e serie, deel VII (1890) en verder jaarlijks onder dien titel tot en met deel IX (1892).

Prof. Dr. C. M. KAN. Geographische werkzaamheid der Nederlanders in den Nederl. Indischen Archipel, gedurende de laatste twee jaren, in hetzelfde Tijdschrift, 2e serie, deel XI (1894).

Prof. Dr. C. M. KAN. Het geographisch onderzoek van den Nederl. Indischen Archipel gedurende de twee laatste jaren, in hetzelfde Tijdschrift 2e serie, deel XIII (1896).

(opgaven in) De Indische gids, Staat- en Letterkundig Maandschrift. 1879 enz.

(opgaven in) Internationales Archiv für Ethnographie. Leiden. 1888 enz.

(de opgaven in) Encyclopaedie van Nederlandsch Indië, deel I, enz. 's Gravenhage 1896, enz.

J. BRANDES, Taal- en oudheidkunde in Nederl. Indië onder het regentschap van Koningin Emma. Batavia 1898.

MEDEDEELING OVER EENIGE BIJZONDERHEDEN DER METRIEK, HET NOTENSCHRIFT EN DE GESCHIEDENIS VAN HET SCHRIFT DER JAVANEN.

DOOR

DR. J. L. A. BRANDES.

Reeds lang heeft het in de bedoeling gelegen eene mededeeling te doen over een soort van Javaansch notenschrift, dat door mij indertijd het eerst werd aangetroffen in een paar der handschriften van de belangrijke verzameling in 1894 door den Heer R. VAN ECK aan het Genootschap geschonken. Sedert kwam mij nog een tekst in handen te Singaradja, in einde 1895, waarbij men het aantreft, en vond ik het ook in een paar handschriften uit de puri van Tjakranagara terug. Blijkens hetgeen men vindt in het woordenboek van Dr. VAN DER TUUK onder *djayendriya*, is hem het bestaan er van bekend geweest; elders in 't Wdb. vond ik er intusschen geen duidelijk gewag van gemaakt, en in zijne groote handschrift-verzameling, waarvan door mij de Javaansche, Balische en Sasaksche handschriften bij het gereed maken van een beschrijving, geordend en onder 1658 nommers ondergebracht werden, en die zich thans te Leiden bevindt, trof ik er geen spoor van aan.

Te oordeelen naar het materiaal, dat mij thans toegankelijk is, vindt men het alleen gebruikt bij teksten of liederen in middenmaten, naar waarschijnlijkheid mag men wel zeggen in minder gewone of ongewone midden-maten, welker aantal onderwijl zeer beduidend blijkt te zijn. Men heeft daarbij in het oog te houden wat midden-maten zijn, iets wat men uit hetgeen er over medegedeeld werd, niet leeren kan, omdat het veel te onvolledig is en daardoor onjuist.

In het kort zou men het als volgt kunnen formuleeren: Midden-maten zijn de verouderde matjapat; want in werkelijkheid kennen en kenden de Javanen maar twee soorten van maten, als men niet in onderverdeelingen gaat, nl. de hun eigen, inlandsche, javaansche maten, die nu nog voortleven in een restantje matjapat, en de door hen van de Hindu's overgenomene Indische maten. Die matjapat-maten treden tegenwoordig geregeld enkelvoudig op; dat wil zeggen men vindt een serie van enkelvoudige strophen achtereen in dezelfde maat, bijv. Ḍaṇḍang gula, Kinaṇṭi, of, enz., zoodat een gedicht uit verschillende zangen bestaande, samengesteld is bijv. uit een zang van x maal strophen in Ḍaṇḍang gula, een tweeden zang van x maal strophen in Kinaṇṭi, een derde zang, enz. Vroeger werden die matjapat echter anders toegepast. Zij traden voor zoover zich laat aanzien steeds groepsgewijze, gecombineerd op, terwijl bij den overgang van een zang, aan het begin van een gedicht, en aan het einde gewoonlijk ook, een overgangs-, begin- of eindzangetje, op zich zelf evenzeer samengesteld, als ouverture of cloture gevonden wordt. Bestond bijv. de maat van het gedicht uit Ḍaṇḍang gula (a) plus Kinaṇṭi (b), dan zal daaraan voorafgaan een ouverture, samengesteld laat ons zeggen uit Duduk wuluh (c) en Midjil (d). De gewoonte daarbij was iedere maat (of beter ieder onderdeel van de maat) tweemaal te nemen, zoodat de schematische vorm van een gedicht in een zoodanige maat, als hier verondersteld werd, wezen zou: Ouverture (2 strophen Duduk wuluh + 2 strophen Midjil), I[e] zang (x maal 2 strophen Ḍaṇḍang gula + 2 strophen Kinaṇṭi) of 2a 2b + 2c 2d 2c 2d 2c 2d enz., waarna òf weer hetzelfde met een onbepaald aantal strophen van de eigenlijke maat, maar van het voorafgaande gescheiden door diezelfde ouverture, òf wel een soortgelijk samenstel van een andere combinatie bijv. Sinom (c) met Putjung (f), waarbij dan weer een eigen ouverture, bijv. Gambuh (g) met Durma (h) behoort 2g 2h + 2e 2f 2e 2f 2e 2f enz. Zoo nl. in de minst ingewikkelde gevallen. De vorm

kan toch nog rijker zijn, bijv. doordat de eigenlijk gezegde maat uit driemaal twee strophen bestaat; ook treedt de ouverture nu en dan enkelvoudig op; dus 2a 2b + 2c 2d 2e 2c 2d 2e 2c 2d 2e enz, of 2a + 2b 2c 2d 2b 2c 2d 2b 2c 2d. Deze maten geven ontzachelijk veel moeite, voornamelijk door de gewoonte het splitsen der maten in pada lingsa's, zooals thans bij matjapat gebruikelijk is, niet toe te passen, maar de strophe in haar geheel als één stuk aaneen te schrijven, terwijl voldoende opgaven ontbreken en men zelf heeft te zoeken waar de ḍawuh's, de eindsyllaben der regels, schuilen, wat tot op dit oogenblik, ten minste voor schrijver dezes dit gevolg heeft, dat het hem nog niet is gelukt, zelfs de meest voorkomende dezer maten in hun onderdeelen met zekerheid uiteen te leggen, bezwaard als het onderzoek nog wordt door de omstandigheid, dat men verschillende soorten maten aantreft van denzelfden naam als de Dĕmung, waarvan variëteiten bestaan. Bij de door Dr. VAN DER TUUK nagelaten papieren vindt men een bundel collectanea over de maten der Javanen (gĕḍe, tĕngahan en matjapat), waaruit het juist beweerde onafhankelijk, maar duidelijk blijken kan; want hoeveel moeite ook de verzamelaar ervan zich gegeven heeft om er een goed inzicht in te krijgen, ook hem is het niet gelukt en al kunnen zijne aanteekeningen als inleiding voor iemand, die een onderzoek er naar wil instellen, van nut zijn, ter waarschuwing was ik verplicht er een vingerwijzing op aan te brengen, daar zeker een groot deel van het genoteerde controle vereischt, of mij tegenover mijne geregelde en geordende aanteekeningen onjuist bleek te zijn.

Stelt men nu de hier bedoelde samengestelde matjapatmaten tegenover de nieuw-Javaansche dito, daarbij ook de tĕngahan in rekening brengende, zooals zij bij de Javanen, op Java, overgeleverd zijn, en men ze beschreven vindt in WINTER's Zamenspraken, waar ze zich nog veel meer als moderne matjapat voordoen, omdat zij volgens die opgave steeds in enkelvoudige strophen zouden optreden, dan blijkt

het duidelijk — men neme de onderdeelen dier samengestelde maten ieder op zich zelf — dat de tĕngahan in 't algemeen beschouwd mogen worden als verouderde matjapat. Deze gevolgtrekking was ook reeds te maken met het door WINTER gegevene. Daar zijn er bij die in nieuw-Javaansche teksten nooit worden angetroffen, anderen weer ontmoet men zeer zelden, eenigen die in nieuw-Javaansche teksten van oudere dagteekening wel te vinden zijn, worden niet genoemd (zonder daarmede ook te bedoelen de minder bekende matjapat, die bijv. gangbaar zijn in Banjoewangi of in Bantĕn, op Bali, op Lombok); weer anderen treden met een afwisselende frequentie op, zoodat men eigenlijk niet weet of WINTER maar niet beter gedaan zou hebben ze, volgens zijn systeem, maar bij de matjapat te plaatsen, waarvan een gedeelte toch ook weer als minder gewoon dan de anderen te qualificeeren is. Maar hetzelfde zal men ook bij de tĕngahan in 't algemeen moeten opmerken, als men als norm voor de onderscheiding aanneemt samengestelde of gecombineerde strophen (= tĕngahan) tegenover enkelvoudige strophen (= matjapat); want ook in dat geval heeft men frequente en minder frequent gebruikte combinaties uiteen te houden, waarbij de minder frequent gebruikte maten tevens ook de minder bekenden zullen zijn. Het onderzoek dezer soort maten in hun geheel is, zooals uit het voorafgaande volgt, nog bij lange niet, waar wij wezen moeten. Vandaar dan ook, dat het nog niet mogelijk is de onderlinge verhouding dezer maten, of hun geschiedkundig verloop te traceeren; uit te maken bijv. of er onder de tegenwoordige matjapat nog maten voorkomen, die, zooals van sommigen van WINTER's tĕngahan òf zeker òf bijkans zeker is, in de eigenlijk gezegde middel-Javaansche literatuur aangetroffen worden in het een of andere onderdeel van zulk een gecombineerde strophe of ouverture. Ook ten opzichte van de metriek hebben de Javanen niet stil gestaan. Wel is waar is de overgang naar den nieuweren tijd ook op dit stuk vooral verval, maar er heeft tevens een

zekere verwording plaats gehad, waardoor kleine wijzigingen nieuwe vormen in het leven hebben geroepen, bijv. door het anders worden van een eindklank, het korter of langer worden van een onderdeel van een maat, door het laten wegvallen van een lettergreep of het verrijken ermede, enz., door het combineeren bijv. van stukken van de eene maat met gedeelten van een andere. Dit geschiedt ook nu nog wel, en wel opzettelijk, al blijkt daarvan in de eigenlijk gezegde literatuur al heel weinig; wat trouwens ook minder goed kan, daar het behoort tot wat men te noemen heeft hoogere kunst, die veel meer wijzen, airs en melodiën kent, dan in de schaarsche matjapat vertegenwoordigd zijn, zelfs al neemt men daar nog bij wat WINTER beschreef onder de tĕngahan en de tĕmbang gĕḍe. Ook heeft men daartoe te rekenen de deuntjes, slaapliedjes, als anderszins; want neemt men de metriek over een grootere periode, dan treedt het ook hier aan het licht, dat er een op- en neergaan in de waardeering bestaat; dat bijv. behalve dat een melodie in onbruik kan geraken of frequenter kan worden, ook een deuntje een air, en een air een deuntje kan worden. De Javaansche literatuur biedt daarvoor een nieuw veld van onderzoek, dat zeer uitlokt tot een bewerking, maar dat ook vele bezwaren bieden zal, daar het onderwerp een ontzachlijk geduld zal vereischen, en men het moeielijk vermeesteren zal.

Ook in den ouden tijd — het werd reeds gezegd — waren er frequenter gebruikte en minder frequent voorkomende maten, matjapat-maten die in combinaties optraden, combinaties die men, als de gedichten van korteren adem zijn, zangstukken zou kunnen noemen, even goed als men de Pasinḍen bĕḍaya van Sala en Jogja, waaronder niet minder fraaie liederen voorkomen, zoo zal moeten betitelen. Zulke kortere gedichten of zangstukken dan zijn ons gelukkig in een vrij groot aantal bewaard gebleven. Mij zijn op het oogenblik drie bundels bekend, die gedeeltelijk met elkander overeenkomen, maar voor een ander deel, wat de afzonderlijke stuk-

ken betreft, ons gedichten leveren uit verschillende perioden afkomstig, bloemlezingen zou men kunnen zeggen, waarin vermoedelijk om de een of de andere reden bijeengegaard zijn producten die vóór anderen de aandacht trokken, en men in de herinnering bewaren wilde; in een zelfden trant als bijv. Cod. 1817 van de Leidsche boekerij een verzameling van zeer fraaie, heterogene, nieuw-Javaansche stukken biedt, die alleen daarom in een bundel bijeengevoegd werden, omdat zij onderling meer dan alledaagsche kunstwaarde gemeen hadden, welke naar alle waarschijnlijkheid hun behoud is geweest. Die drie bundels zijn 681 *a* en *b* van de lontar's van het Bataviaasch Genootschap (ontvangen van den Heer R. VAN ECK), 14 (voorloopig nommer) van de handschriften uit de puri te Tjakranĕgara, en lontar 170 van de nalatenschap van Dr. H. N. VAN DER TUUK (thans te Leiden). Zij leveren niet alleen een grooten voorraad liederen, maar tevens een rijkdom van maten of wijzen, als men tegenover de mededeelingen van WINTER en zijne zegslieden, noch ook tegenover de voor een handboekje der (middel)metriek versleten Adjar pikatan, niet verwacht zou hebben (1).

De twee eerste dier bundels zijn ook in een ander opzicht nog belangwekkend. Zij leveren namelijk òf geheel òf gedeeltelijk bij de verzen, die men er in aantreft, in een soort van Javaansch notenschrift (2), de deun, de melodie, de lagu, de muziek, en het voorafgaande diende dan ook eigenlijk in hoofdzaak om uit te wijzen met wat voor soort van liederen men te doen heeft in die beide bundels, waarin

(1). Als handboek voor de metriek zou ook kunnen dienen de Siksa sata, door mij aangetroffen onder de handschriften uit de puri van Tjakranĕgara, doch onvermijdelijk zal zijn ten naastenbij de geheele middel-Javaansche literatuur te raadplegen, waartoe voor dit doel de beschrijving der Jav. Bal. en sas. van VAN DER TUUK voorloopig de gelegenheid geven zal.

(2). Behalve in deze handschriften vond ik het notenschrift ook bij een exemplaar van een fragment van de Ender (lontar B. G. 672) en een id. van de Djayendriya (in mijn bezit).

men dat notenschrift aantreft. Die bundels, bloemlezingen en verzamelingen van fraaie gedichten, gewoonlijk van betrekkelijk geringen omvang, leveren stukken uit verschillende tijden in frequente en minder frequent gebruikte maten; maar het is voornamelijk, men mag wel zeggen uitsluitend bij de ongewone maten, dat men door middel van dat notenschrift de lagu, de melodie, of hoe men het verder noemen wil, vindt aangeduid. Zooals begrijpelijk is. Immers voor een maat als de Kadiri bijv., die veelvuldig wordt gebruikt, en waarin o. a. groote gedeelten van de Malat zijn gesteld, om niets anders te noemen, die men dus ook menigwerf, dikwijls, kan hooren zingen, die zoo uit den aard der zaak behoorde tot de althans meer algemeen bekende maten, was het niet noodig op zulk een wijze het geheugen te gemoet te komen of wel de melodiën vast te leggen en te bewaren. Voor de ongewonere maten daarentegen moet zulks op den langeren duur hoe langer hoe onontbeerlijker zijn geworden, ook als de hier bedoelde stukken een soortgelijke waarde hebben gehad als de pasiṇḍen bĕḍaya, namelijk dat zij uitsluitend door geschoolde vakzangeressen werden voorgedragen, en het notenschrift er dus bij aangebracht zou zijn in de zangschool, voor den zangcursus, voor het onderwijs dus, wat hetzelfde blijft, of het nu al rechtstreeks voor de leerlingen geschiedde, dan wel voor eigen gebruik door de onderwijzers of onderwijzeressen aangewend werd, wier onderwijs zooals bekend is ten naaste bij uitsluitend mondeling is, en dàt in hoofdzaak dit de geschiedenis is geweest van het ontstaan van dit muziekschrift, blijkt uit het schrift zelf, doch daarover straks.

Op het eerste gezicht hadden de bedoelde handschriften iets zeer vreemds. De lange stroken palmblad zijn beschreven met twee, nogal wijd uiteenstaande regels doorloopenden tekst. Onder ieder dier regels vindt men, dus in het geheel ook twee regels, een regel nogal ijl zich voordoende geheimzinnige teekens, waarvan in den aanvang niets te maken is, maar die spoedig een veel minder groote varië-

teit aan verscheidenheid blijken te leveren dan de aksara's van de regels tekst. Ook ziet men spoedig dat men gedeeltelijk althans met schrijfteekens te doen heeft. Wat er de bedoeling van is komt in hds. 681 *b* door een passage, die men den sleutel zou kunnen noemen, met zekerheid en geheel uit. Daar leest men nl.

Surang dong tjrik „*tjĕtjĕ dong gḍe*„ *taling ḍeng* „*suku ḍung*„. *bisah dang tjrik* „*tĕdung dong gḍe*„ *tjarik ḍing*„.

De *surang* is de kleine *dong*; de *tjĕtjĕk* de groote *dong*; de *taling* de *ḍeng*; de *suku* de *ḍung*; de *bisah* de kleine *dang*; de *tĕdung* de groote *dong*, de *tjarik* de *ding*.

Hierbij heeft men er op te letten, dat het verschil in spelling met *d* en *ḍ* geen eigenlijk gezegd onderscheid aangeeft, daar de taal de Balineesche is, vgl. *tjrik*, en *d* en *ḍ* dus beiden hetzelfde klinken. Van meer belang is het de fout op te merken, die er is gemaakt. Er wordt nl. gesproken van *twee* groote *dong*'s. Waar zij moet schuilen is duidelijk, om tweeërlei redenen. *Tĕdung dong gde* moet gelezen worden *tĕdung dang gde* 1° omdat het wel van zelf spreekt, dat men de kleine en de groote *dang*, even goed als de kleine en de groote *dong*, die reeds genoemd waren, vlak bij elkander vermelden zal, en 2° omdat op die plaats van de *tĕdung* (dat is de *â*) gesproken wordt.

Alle benamingen behooren tot de (Balineesche) termen voor de schrijfteekens:

Surang is = aan het Jav. *layar*, *tjetjĕ* aan id. *tjĕtjak*, *taling* aan id. *taling*, *suku* aan id. *suku*, *bisah* aan id. *wignjan*, *tĕdung* aan id. *tarung*, en *tjarik* aan id. *pada lingsa*.

Wat *dong*, *deng*, *dung*, *dang* en *ding* zijn, behoeft ook wel niet gezocht te worden, zij roepen toch oogenblikkelijk het Jav. *neng*, *nung*, *nong* in herinnering, de bekende klanken waarmede de Javanen, als zij geen woorden gebruikende, de muziek namaken, neurien (1), terwijl ten overvloede ver-

(1) Men vergelijke bijv. de passage uit de Kantjil door H. C. HUMME medegedeeld in 't Congresnommer der Bijdragen, afd. Taal- en letterkunde, bl. 105.

wezen worden kan naar zulke woorden als *dangdung*, *dingdang*, *dingdong*, *dengdang*, *dangdang* in VAN DER TUUK's woordenboek, en het art. *ḍang* 3 in het Wdb. van GERICKE-ROORDE-VREEDE, ed. 1886, of wellicht nog het beste naar *dang*, „de eerste noot van de Balische gamma" in VAN ECK's Eerste proeve van een Balineesch-Hollandsch woordenboek, 1876. Het zijn de benamingen, de *dong* en de *dang* tweemaal geteld en onderscheiden als de kleine en de groote *dong* en de kleine en de groote *dang*, van de *zeven* tonen van een gamma, zonder twijfel die van de *pelog*-schaal. Dit hier nader uit te werken is niet noodig, en zou ook slechts kunnen geschieden door daarbij tevens uit te geven de betrokken teksten met de muziek, en dan dienen te geschieden door een grondig muziekkenner. Evenmin behoeft er hier stil te worden gestaan bij de mogelijkheid of dit notenschrift voldoende duidelijk is dan niet. Voor het gebruik dat er van gemaakt zal zijn, gepaard aan het mondeling onderricht, wellicht alleen om het geheugen eenigszins te gemoet te komen, mag men aannemen dat het in zekeren zin wel voldaan zal hebben, daar anders het aantal stukken waar de melodie bij geschreven werd, wel minder groot zou zijn geweest, dan het geval was. Wat hier nog plicht is, is het ontstaan er van te verklaren, en zoo mogelijk ook ongeveer aan te geven den tijd waarop het zijn kan ontstaan. Men sta mij toe daarover hier kortheidshalve zeer categorisch mijne meening te zeggen.

De zaak is zeer eenvoudig. De tonen werden onderscheiden als *dang*, *ding*, *dung*, *deng* en *dong*. Om hen aan te duiden koos men de gewone gebruikelijke vokaal-teekens, *sanḍangan*, maar daarbij stuitte men op bezwaren die vervanging of remplaceering noodzakelijk maakte. Woorden als *dang*, *ding*, *dung* enz. zouden kunnen optreden in verschillende vormen:

dang, *ding*, *dung*, *deng*, *dong*,
dâng, *dîng*, *dûng*, *daing*, *daung*.

Allen, behalve het eerste, *dang*, zou men door die vokaal-

teekens kunnen aangeven, terwijl er op gelet dient te worden, dat de onderste regel de langen, of wil men grooten geeft van de termen van den bovenste. Het eerste *dang* kan op die wijze niet worden uitgedrukt, omdat de klank *a* in het Javaansche schrift, als inhaerent, als begrepen in een *aksara* zonder bijteeken, opgevat wordt.

a	*i*	*u*	*e*	*o*
â	*î*	*û*	*ai*	*au*

niet met de *sastraswara*'s of klinkerteekens in de rij der *aksara*'s uitgedrukt, maar met de *saṇḍangan*, zouden in 't Balineesch-Javaansche schrift de volgende gedaanten hebben:

Hiervan zijn niet noodig *î* = , *û* = , ai = , en onbruikbaar en , aangezien *dîng*, *dûng* en *dêng* niet voorkomen, en en aanleiding geven tot verwarring, daar = o, maar ook = e + â zou kunnen zijn, dus zoowel *dong* als *deng* + *dâng* zou kunnen aangeven. Hetzelfde geldt van .

Zoo had men het navolgende verkregen:

dang	*ding*	*dung*	*deng*	*dong*
dâng				*dông*

maar ook hierin school, voor de praktijk, nog aanleiding tot verwarring, daar snel getrokken en , niet voorkomende bij aksara's, waarbij rechts naast en boven de letter voorkomt, op elkander kunnen gaan gelijken en dus

weer onduidelijk zouden zijn. Hoe men zich geholpen heeft, is klaar. Beschouwt men toch het geheele stel, dat hieronder te zien is:

dang	*ding*	*dung*	*deng*	*dong*
ʔ	\	ɗ	ʔ	ˎ
dâng				*dông*
ɔ				ˎ

dan bespeurt men dadelijk dat men om de opengebleven plaatsen te vullen, daarvoor gekozen heeft de sluitsaṇḍangan, -h, ʔ, *bisah*; -r, ⌜, *surang*; -ng, ˋ, *tjĕtjĕk* en het zinsluitteeken, de \ of *tjarik* (1). Dat het ontstaan zich werkelijk zoo toegedragen heeft, blijkt uit de toepassing in de handschriften, die bij nadere beschouwing nog iets anders geven, dan de sleutel aan de hand doet. Behoudens toch de zeer verklaarbare afwijking van de ˋ (groote *dong*), die gewoonlijk door een - wordt aangeduid, ten gevolge van het snelle schrijven, en het daardoor verloopen der teekens, die in de handschriften, in het muziekschrift, allen een eenigszins gewijzigden vorm hebben gekregen, verloopen zijn, als 't ware tot symbolische teekens zijn geworden, dus in werklijkheid noten zijn geworden, treft men voor de kleine *dong* daarin nooit aan de ˎ, de *surang*, die klein en snel geschreven weer op de \, *tjarik* of *ding* moet gaan

(1). De *tjarik*, die dient om den zin te sluiten, in de oude metriek om 't einde van een vierel, of eerste helft van een dubbelstrophe aan te geven, ook wel bij matjapat sec, om de strophen uiteen te houden, werd daardoor voor leesteeken tusschen de noten onbruikbaar. Ook hierin is weer voorzien door in zijne plaats, waar hij in zijn eigenlijke waarde had moeten staan, een kruisje te schrijven of een kringetje met een kruisje er in, dan wel twee concentrische kringetjes.

gelijken. In stede daarvan vindt men de ᭀ de *guung*, Jav. *tjakra*, gebruikt. Zoodat dus, in verloopen vormen, de *dang* enz., zooals men zeggen kan, geregeld worden weergegeven, als volgt:

dang	ding	dung	deng	dong
ᭂ	\	ᭃ	᭄	ᭀ
dâng				dông
ᭅ				ᭆ

Hoe men er toe gekomen is ter aanvulling die sluitteekens te gebruiken is ook duidelijk, daar in eerste instantie voor de *dang* nog een teeken gevonden moest worden, omdat dit niet bestond. Daarvoor bood zich als van zelf de ᭂ aan, die van *ka*, *ta*, *pa* enz. een *kah*, *tah*, *pah* maakte, waarin dan *a* zich toch steeds laat voelen als van een andere waarde dan de *â* in *kâ*, *tâ*, *pâ*, meer nog dan bijv. dit het geval is in *kan*, *tan*, *pan*, *kat*, *tat*, *pat*, enz. Het gebruik van de ᭂ voor het bepaalde doel was als aangewezen, zij bracht de andere sluitteekens als van zelf voor het overige op den voorgrond.

Het gebruiken van de ᭂ, maar ook dat van de ᭄ is hier van nog meer belang voor de verklaring van dit notenschrift. Want de vorm van deze beide teekens vertelt ons tevens dat dat schrift eerst ontstaan kan zijn in den tijd, toen het nieuw-Javaansche schrift reeds geboren was. Was het gegroeid uit het oud-Javaansche schrift, dan zouden de vormen geheel anders hebben moeten zijn, daar de ᭂ in dat schrift bestaat uit twee boven elkander liggende schuinsche streepjes, de *taling* het tegenovergestelde was, zou men kunnen zeggen, van de *tĕdung* ᭅ, namelijk iets als onze *c*.

Waar, wat blijkbaar het geval is, de herinnering aan den oorsprong der noten, als zijnde *sandangan* enz., gedeeltelijk verloren ging, zouden die vormen zich in den loop van den tijd zeker niet geheel op een zelfde wijze hebben omgezet als de *sandangan* zelf, maar zou men die anderen vormen er zonder twijfel ook nu nog gemakkelijk in terug kunnen vinden. Ook zou, als dit notenschrift rechtstreeks op het oud-Javaansche schrift gebaseerd was, de *surang* (Jav. *layar*) geen aanleiding tot verwarring hebben gegeven.

Deze bevinding maakt de zaak intusschen gedeeltelijk onduidelijker dan velen zullen meenen; want daarin ligt nog geenszins opgesloten dat dit muziekschrift ook op Bali en in jongeren tijd moet zijn uitgedacht.

Terwijl in den laatsten tijd verschillende zaken er steeds meer en meer op wijzen dat reeds in de laatste eeuw van het rijk van Madjapahit het oud-Javaansch had afgedaan, behalve dan voor zoover als men het nog bleef beoefenen als de taal van de literatuur, en dat het Javaansch een nieuwe phase was ingetreden, die van het middel-Javaansch, dat veel nader aan nieuw-Javaansch dan aan het oud-Javaansch staat, werd het Javaansche schrift, waarvan de geschiedenis evenzeer zeer belangrijk is, minder of zoo goed als niet in de beschouwing getrokken. Om een goed overzicht over de feiten te hebben, die men voor de beoordeeling van den mogelijken tijd van het ontstaan van dit notenschrift van noode heeft, is het zaak hier ook iets te zeggen over de geschiedenis van het schrift. Voor wie zich goed rekenschap geeft van wat men tot nog toe heeft gevonden, is het duidelijk dat ook de periode van den overgang van het oud-Javaansche schrift tot het nieuw-Javaansche veel dieper, veel hoogerop gezocht moet worden, dan zich oorspronkelijk liet aanzien. Het is hetzelfde van welke zijde men het probleem nadert van de Javaansche, dan wel van de Balische. Wij doen hier het laatste.

Het Balische schrift heeft slechts daarom het recht op dien naam, omdat men het op het eiland Bali aantreft.

In werkelijkheid is het slechts een variëteit van het Javaansche schrift, dat men het nauwkeurigst aanduiden zal door het Balineesch-Javaansch schrift te noemen, evenals men een Tjĕrbonsch-, een Bantĕnsch-, een Palembangsch-Javaansch schrift heeft, en nog vele andere plaatselijke soorten. Nu is het duidelijk aan den dag gekomen dat op Bali, waar het leeuwendeel van de oud-Javaansche en middel-Javaansche literatuur gespaard is gebleven, van oud-Javaansch schrift geen spoor voorkomt, tenzij bij stukken uit den verren voortijd; het eenige handschrift, dat men er tot nog toe heeft kunnen ontdekken, zie mijn mededeeling in Not. Bat. Gen. XXIV (1886), bl. 139, is er geïmporteerd van Java, waar het vervaardigd was. Niemand was ook in staat er van Eck, die eenige hdss. met oud-Javaansch schrift geschreven ter ontcijfering van het Genootschap ontving, eenig licht over dat oude schrift te geven. De gevolgtrekking die hier gemaakt moet worden, ligt voor de hand. Literatuur en schrift ontvingen de Balineezen beiden en gelijktijdig van Java. Welke die tijd was is ook duidelijk, de Madjapahitsche, in den tijd dat Bali voor het laatst diepgaande, innige aanraking met het eigentlijk gezegde Java, niet met het geïsoleerde Balambangan, had. In dien tijd dus was het schrift, al waren toen ook de vormen er van niet volmaakt dezelfde als van het tegenwoordige Balineesch-Javaansche schrift, reeds verloopen, evenals de taal, om straks het leven te geven aan het nieuw-Javaansche schrift, zooals later uit de toenmalige phase van het Javaansch het nieuw-Javaansch ontstond. Merkwaardig genoeg komt dit ook overeen met wat enkelen der opschriften uit den laatsten tijd van Madjapahit te zien geven. Ook dezen geven overgangsvormen; de letters zijn gebroken en men zou kunnen zeggen rondlijniger geworden, van een vorm, dien men in enkele onbeduidende, maar hierdoor belangrijke handschriften terug vindt. Daarmede is ook niet in strijd, dat tot in het midden der vorige eeuw — men denke slechts aan het merk-

waardige Damar wulan handschrift, door mij genoemd in Pararaton, bl. 156 noot — het oud-Javaansche schrift op Java nog in gebruik gebleven is. Uit de daarnevens staande feiten, het Javaansche schrift van Palembang, het Javaansche schrift zooals men 't vindt op de piagĕms van Mataram, eenige oude nieuwere opschriften, enz., blijkt ten duidelijkste, dat daarnaast reeds sinds langen tijd ook nieuwer schrift in gebruik was, dat in zijn vormen al evenzeer aan dat gebroken type herinnert, hetwelk zooeven werd genoemd. Het kan niet anders of op Java hebben beide schriftsoorten langen tijd hun leven naast elkander gesleten, het nieuw-Javaansch in levend gebruik, het oud-Javaansch aangehouden, onderhouden, opgehouden door een bepaalde soort van personen, laat ons zeggen de geleerden, de behoudende devoten. Ware zulks niet het geval, maar was het nieuw-Javaansche schrift in zijne oudere vormen ook een product van den nieuweren tijd, dan zou men op Bali geen nieuw-Javaansch schrift vinden, integendeel er oud-Javaansch aantreffen, wat niet het geval is; dan zou ook geheel onduidelijk zijn, dat het schrift op de buitenposten, in de koloniën waar men, er werd vroeger door mij reeds meer dan eens op gewezen, zoo veel ouderwetscher is dan in 't moederland zelf, in Palembang en op Bali ouderwetscher nieuw-Javaansch schrift vindt dan op Java zelf, zelfs als men teruggaat tot den tijd van Mataram; want eerst in dien tijd of nog later zou het Javaansche schrift er geïmporteerd moeten zijn, en de vormen moesten ook veel overeenkomstiger wezen, dan de daadzaken uitwijzen. De geschiedenis van het oud-Javaansche schrift op Java, na Madjapahit, voor zoover men die kan leeren kennen uit de zeker niet weinige met zoogenaamd *buda*-schrift beschreven palmbladhandschriften van het Bataviaasch Genootschap, wijst het naar mijne meening ten overvloede ook nog zelf uit, dat het voortgezette gebruik er van inderdaad een gekunsteld is geweest, dat ook aanleiding heeft gegeven tot soms zeer fraaie, bijzonder mooie lettervormen, maar in den regel gebrekkige

afwijkingen in 't leven heeft geroepen, die niet helpen kunnen ons de nieuwe vormen der letters te verklaren, maar veeleer op een dwaalspoor brengen. Ook blijkt het veeltijds dat men de karakteristieke trekken der letters niet goed meer wist te onderscheiden, wat een onmogelijkheid is, waar een zeker schrift in loopend gebruik is, waarvoor ik slechts heb te verwijzen naar het gezegde in mijn Iets over een ouderen Dipanĕgara in verband met een prototype van de voorspellingen van Jajabaya, Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XXXII.

Keeren wij nu nog even terug tot het notenschrift, dan begrijpt een ieder dat het mijne bedoeling was er voor te waarschuwen het als jong te beschouwen; want het zou betrekkelijk oud *kunnen* zijn. Het zou van Java met de oudere Javaansche literatuur, die men op Bali vindt, met het daarbij behoorende nieuw-Javaansche schrift (in casu het Balineesch-Javaansche schrift), overgebracht kunnen zijn.

Onwaarschijnlijk is dit echter door de omstandigheid, dat er in de oude handschriften van Java nog geen wedergade van gevonden werd. Dit gevoegd bij het feit, dat men op Java 1° zoo weinig middel-Javaansche teksten aantrof, en 2° dat de Javanen ten opzichte van de *tĕngahan* de kluts tevens kwijt geraakt zijn, doet mij vermoeden, dat dat notenschrift werkelijk een product is van Bali, vermoedelijk, als ik hier nog eene gissing bijvoegen mag, vervaardigd door lieden die de maten of de melodiën nog goed kenden, maar bevreesd waren, dat zij te loor zouden gaan, nu zij in hun isolement zooveel minder wrijving hadden met eene gelijkgradige omgeving, dus betrekkelijk kort na de overplanting.

J. Brandes.

Weltevreden, 31 Mei 1899.

LIJST

van ingekomen boekwerken gedurende het 2de kwartaal 1899.

Adriani (*N.*) en *A. C. Kruyt*, overzicht over de talen van Midden-Celebes (overgedrukt uit Mededeelingen Ned. Zend. Gen. deel 42). 8°.

————, van Posso naar Parigi, Sigi en Lindoe (overgedrukt als voren). 8°.

————, Verslag van het Comité tot hulpverstrekking aan verwonden, noodlijdenden en benadeelden tengevolge van de aardbeving van 6 Januari 1898 te *Ambon*. Ibid. z.j. [1899]. 8°.

Amélineau (E.), histoire de la sépulture et des funérailles dans l'ancienne Égypte. Vol. I et II. Paris, 1896. 4°. (Annales du Musée Guimet, vol. 28 et 29).

Parliament of South *Australia*. Houses of legislature (sedert 1896 Legislative council): debates during:

the fourth session of the twelfth parliament (June 6, 1889 to Dec. 6, 1889).

the first session of the thirteenth parliament (Juni 5, 1890 to Dec. 23, 1890).

the second session ut supra (June 4, 1891 to Dec. 19, 1891).

the third session ut supra (June 9, 1892 to Dec. 17, 1892).

the first session of the fourteenth parliament (June 8, 1893 to Dec. 23, 1893). 2 vol.

the second session ut supra (June 7, 1894 to Dec. 21, 1894), 2 vol.

the third session ut supra (June 6, 1895 to Dec. 20, 1895). 2 vol.

the first session of the fifteenth parliament (June 11, 1896 to Dec. 19, 1896).
the second session ut supra (June 10, 1897 to Dec. 11, 1897).
the third session ut supra (June 23, 1898 to March 3, 1899). Adelaide, 8°.

Parliament of South-*Australia*: House of assembly: debates during:
the first session of the fifteenth parliament (June 11, 1896 to Dec. 19, 1896).
the second session ut supra (June 10, 1897 to Dec. 11, 1897).
the third session ut supra (June 23, 1898 to March 3, 1899). Adelaide, 8°.

Voorwaarden voor de levering van *Australisch* vleesch in blik (corned beef) en van Australisch gezouten vleesch in vaten ten behoeve van het gouvernement van Nederlandsch-Indië gedurende het jaar 1899 dan wel de jaren 1899 tot en met 1901. S. d. et l. Folio.

Voorwaarden van aanbesteding voor de levering van rijst ten behoeve van de mijnwerkers op het eiland *Banka* voor de behoefte van 1898—1899. S. d. et l. Folio.

Barth (*A.*), védisme et ancien Brahmanisme (Extrait des Annales du musée Guimet). Paris, 1899. 8°. Van den schrijver.

Reglement op het slachten van vee in de afdeeling stad en voorsteden van *Batavia* en op de afdeelings-hoofdplaatsen Buitenzorg en Meester Cornelis. Batavia, 1886. 8°.

———, Wijziging van art. 23. 1889. Fol.

Bepalingen omtrent de inning en overstorting der belasting op het bedrijf in de residentie *Batavia*, vastgesteld bij besluit van den Resident van Batavia van 20 Dec. 1892, no. 9303. Batavia, 1893. 4°.

———, (Maleische vertaling). Batavia, 1893. 4°.

Reglement op het gebruik van- en het verkeer op de wegen in de residentie *Batavia*. Ibid., 1873. 8°.

Instructie voor de mandoers, belast met het toezicht op de wegen en waterleidingen te *Batavia* en Meester-Cornelis [Holl. en Mal. tekst]. Batavia, 1881. 8°.

Reglement op de brandweer in de afdeeling stad en voorsteden van *Batavia*, Ibid., 1893. 8°.

Verordening tot bevordering van netheid, zindelijkheid, orde en veiligheid in de stad en voorsteden van *Batavia* en op de afdeelings-hoofdplaatsen Meester-Cornelis, Buitenzorg en Tangerang. Batavia, 1887. 8°.

Reglement voor de kommissie, belast met het beheer der begraafplaats voor lijken van Europeanen en daarmede gelijkstaande personen te *Batavia*, enz., enz. [zie lager]. Batavia, 1846. 8°.

Reglement voor het beheer der begraafplaats voor lijken van Europeanen en daarmede gelijkgestelde personen te *Batavia*, zoomede voor de kommissie met dat beheer belast, den opziener dier begraafplaats, de bedienaars van sterfhuizen, de dragers, de doodkisten makers en lijkwagenverhuurders aldaar. Batavia, 1859. 8°.

Voorwaarden, waarop te *Batavia* . . . . zullen worden verkocht 99228 pikols Gouvernements koffie, afkomstig uit den oogst van 1897 en 1898. S.d. et l. Folio.

Reglement der societeit genaamd de [Handels-] Vereeniging [te *Batavia*]. Batavia, 1850. 8°.

Naamlooze-vennootschap algemeene Spaar- en Depositobank, gevestigd te *Batavia*:
voorwaarden en bepalingen, benevens huishoudelijk reglement. Batavia, 1895, 8°.

Nederlandsche militaire bond, afdeeling „*Batavia*": 6de jaarverslag. Batavia, 1896. 8°.

Voorwaarden van aanbesteding voor de levering van *Bengaalsche* goeniezakken gedurende het jaar 1899 dan wel de jaren 1899 en 1900. S. d. et. l. Folio.

Berg (*L. W. C. van den*), de rechtstoestand der inlandsche christenen in N. I. en de bezwaren daaruit voor de zending voortvloeiende (overdruk uit Orgaan

der Ned. Zendingsvereeniging). Rotterdam, 1899. 8°.
Van den schrijver.

Bevervoorde (*W. F. Engelbert van*), verzameling van eenige algemeene politiebepalingen voor Java en Madoera in het bizonder en voor Nederlandsch-Indië in het algemeen, ten dienste van den politierechter en voorzitter der residentiegerechten verzameld. Batavia, 1899. 8°.

Blekkingh (*J. H.*) jr., herleidings-tafels van kubieke meters in registertonnen en omgekeerd. Batavia, 1897. 8°.

Blommestein (*W. van*), hoedanig moet de opium belast worden? Batavia, 1890. 8°.

Bolland (*G. J. P. J.*), het Johannesevangelie in zijnen oorsprong onderzocht. Eene proeve van kritisch-historische studie op het gebied der oud-christelijke letteren. Batavia, 1891. 8°.

Bosch (*W. G.*), iets over eene nieuwe peulvrucht (Canavalia ensiformis). Batavia, 1856. 8°.

Brandes (*J.*), de maandnaam hapit (Overgedr. uit Tijdschr. Bat. Gen.). 1899. 8°.

Breitenstein (*H.*), 21 Jahre in Indien. Aus dem Tagebuche eines Militärarztes. 1er Theil: Borneo. Leizpig, 1899. 8°.

Brinkley (*F.*), the Kyoto industrial exhibition of 1898: held in celebration of the eleven hundredth anniversary of the city's existence, S de et l. 8°.

Societeit „*Buitenzorg*" te Buitenzorg:
concept-statuten en concept- huishoudelijk reglement. Batavia, 1891. 8°.
statuten en reglement. Batavia, 1891. 8°.

Buuren (*Th. van*), verslag betreffende het gehouden onderzoek en de beoordeeling der ingekomen antwoorden op de prijsvraag voor een geschikt verpakkingsmiddel voor Indisch zout. Batavia, 1893. 4°.

Caisse générale de reports et de dépôts (société anonyme): rapports, 1898. Bruxelles, 1899. 4°.

Campen (*C. F. H.*), het bajonetschermen bij de Indische infanterie. 2de druk. Batavia, 1886. 8°.

Memorie betreffende de vergunning tot het visschen naar parelschelpen, paarlemoerschelpen, tripang en andere zeeproducten binnen de territoriale zee van het eiland *Ceram*, residentie Amboina, verleend bij besluit van Z. E. den Gouv. Gen. van N. I. dd. 8 Nov. 1893, No. 11. Batavia, 1894. 4°.

Chapelle (*H. M. la*), nota betreffende het Tengger-gebied (Overgedr. uit Tijdschr. Bat. Gen.). 1899. 8°.

China. Imperial postal guide. First issue. Year 1899. Peking, 8°.

Cognacq et *Mougeot*, de la lèpre en Cochinchine et dans la presqu'ile malaise. Saigon, 1899. 8° (Publications de la Société des Etudes Indo-Chinoises de Saigon, n°. 5).

VIme *congrès* international de navigation intérieure, la Haye, 1894:

1re—7me question (27 rapporten). la Haye, 1894. 8° guide (programme, plans, dessins, communications diverses). 2 vol. 8°.

The Western Australian international mining and industrial exhibition, to be held in *Coolgardie* in March 1899. Coolgardie, 1898. 8°.

Coolsma (*S.*), de beteekenis van de hulppredikers voor de zending in Nederl. Oost-Indië. S. d. et l. [1899]. 8°.

Eck (*R. van*), beknopt leerboek der geschiedenis, staatsinrichting en land- en volkenkunde van Nederlandsch-Oost-Indië. Tweede, bijgewerkte uitgave. Breda, 1899. 8°—Van den schrijver.

Ermelosch zendingsblad. 40ste jaargang. 1899, No. 2. Ermelo, 8°.

Eijkman (*C.*), aan den heer W. J. van Gorkom, naar aanleiding van diens Critiek op Vorderman's enquêteverslag (Overgedr. uit Gen. Tijdschr. v. N. I.) Batavia, 1899. 8°.—Van den schrijver.

Experimental *farms.* Reports of the director and acting agriculturist, etc., etc., for 1897 (Appendix to the

report of the Minister of agriculture). Ottawa, 1898. 8°.

Figee (*S.*) en *H. Onnen*, vulkanische verschijnselen en aardbevingen in den O. I. Archipel waargenomen gedurende het jaar 1894 (overdruk uit Nat. Tijdschr. voor N. I.). Batavia, 8°.

——— idem, idem 1895. 8°.

Naamlooze vennootschap gecombineerde mineraal- en medicinaalwater fabrieken „*Fortuna*" te Batavia:
verslag over het 1ste boekjaar. Batavia, 1899. 8°.

Fromberg (*P. F. H*), verslag van de uitkomsten der eerste kultuurproef met de Canavalia ensiformis. Batavia, 1856. 8°.

Grandmaison (*S. de*), l'expansion française au Tonkin. En territoire militaire. Paris, 1898. 8°.

Grivel (*D.*), rempah-rempah. Spreek-, taal- en stijloefeningen voor de inlandsche scholen. 1e stukje. Batavia, 1899. 8°.

Groneman (*J.*), tempelwachters (overgedr. uit Tijdschr. Bat. Gen). Batavia, 1899. 8°.

———, het behoud van den tjandi Mendoet in Kedoe (Soerabaiasch-Handelsblad 1899, No. 106 en 107).

Hoekoem *Hindia*, kaloewar saban hari Rebo No. 1 — 20. Batavia, 1899. 8°.

Staatsblad taon 1816. Salinan Hoekoem *Hindia.* S. l. et d. 8°.

Kabar dan advertentie dari soerat kabar Hoekoem *Hindia.* No. 1—20. Batavia, 1899. Fol.

Hoerschelman (*E. F. de*), aperçu historique du développement des voies navigables de l'empire de Russie. Kief, 1894. 4°.

Hooijer (*G. B.*), de verlaten posten in Groot-Atjeh. Batavia, s. d. (1897). Folio oblong.

Hotz (*A.*), Java — Bombay — Perzische golf. Eene nieuwe stoomvaartlijn. (overgedr. uit de Economist, Oct. 1896). 8°.

Houthuysen (*B. V.*), smokkelen — knevelen. Een poging tot terechtwijzing in zake overschrijving onroerend

goed en art. 12 zegelordonnantie (overgedr. uit de Indische Gids, vermeerderd met een nalezing, enz.). Batavia, 1892. 8°.

Naamlooze vennootschap „*Indische* handels compagnie": verslag, 1ste en 2de boekjaar. Batavia, 8°.

Naamlooze vennootschap mijncompagnie „*Insulinde*", gevestigd te 's Gravenhage: statuten. den Haag, s. d. 8°.

Concept-voorwaarden, waarop de zuivering van doodstaand- en omverliggend hout der voorloopig ingerichte djatibosschen op *Java* en Madoera worden aanbesteed en gegund. Batavia, 1899. 8°.

Concept-voorwaarden, waarop de exploitatie van de voorloopig ingerichte djatibosschen (afbakeningsperceelen) op *Java* en Madoera wordt aanbesteed en gegund, in geval de exploitatie wordt afgestaan tegen betaling van een bepaald bedrag per massa eenheid. Batavia, 1899. 8°.

Juynboll (*H. H.*), catalogus van de Maleische en Sundaneesche handschriften der Leidsche universiteitsbibliotheek. Leiden, 1899. 8°.

Proefstation voor suikerriet in West-Java te *Kagok* (Tagal): Verslag over 1898. Semarang, 1899. 8°.

Kemp (*P. H. van der*), de teruggave der Nederlandsche factorijen in Hindostan krachtens het Londensch tractaat van 13 Augustus 1814 (overgedr. uit Bijdr. v/d. t. l. en vlkenk. van N. I.), 1899. 8°.—Van den schrijver.

Kohlbrugge (*J. H. F.*), de linggatempel en andere oudheden op het IJanggebergte (overgedr. uit Tijdschr. Bat. Gen). Batavia, 1899. 8°.

Kruyt (*A. C.*), de adoptie in verband met het matriarchaat bij de Toradja's van midden-Celebes (overgedr. uit Tijdschr. Bat. Gen.), Batavia, 1899. 8°.

Chamber of commerce of Kyôtô:
monthly report, January 31, 1898. 4°.

Lannoy (*L. D. C. de*), cavalerie tegen den inlandschen vijand. Batavia, 1899. 8°.

Lieftinck (*J. H.*) en zoon, tabak. Statistisch overzicht van den import-handel in Nederland, 1897. Groningen, s.d. 8°.

———, de tabaks-plantingen op Java, Borneo en Menado, oogstjaar 1891, waarvan het product in Nederland kwam. Amsterdam 1893, Plano.

Vereeniging tot bevordering van christelijk leven en onderling hulpbetoon, gevestigd te *Magelang:* tweede jaarverslag, 1898. Batavia, 1899. 8°.

Malangsche landbouw-tentoonstelling, 1898. Malang, s. d. 8°.

Catalogue of church records, *Malacca*, 1642—1898. Singapore, 1899. Folio.

Marre (*A.*), des noms de nombres en usage dans Madagascar, aux Philippines, dans la Malaisie et dans la Polynésie. (Overdruk uit Atti della R. Accad. delle scienze di Torino). Torino, 1899. 8°.—Van den schrijver.

Vrijmetselaars-vereeniging „*Mataram*" tot onderlinge ondersteuning van nagelaten betrekkingen, gevestigd te Djokjakarta:

statuten, huishoudelijk reglement, enz. Batavia, 1895. 8°.

idem, idem, aangevuld met de wijzigingen tot en met 15 Mei 1895. Batavia, 1895. 8°.

Meulenhoff (*W.*) dan *Lie Kimhok*, atoeran sewa-menjewa tanah-tanah, roemah-roemah, perabot roemah, tenaga, kapandean dan karadjinan. Tersalin dalam bahasa Melajoe dari kitab hoekoem negri (burgerlijk wetboek). Betawi, 1886. 8°.

Milne (*J.*), bekroond antwoord op prijsvragen, uitgeschreven door de afd. Nederl. Indië van het Kon. Instituut van ingenieurs [over aardbevingen]. Uit het Engelsch door P. J. A. Renaud. (Overdruk uit Tijdschr. Kon. Inst. v. Ing., afd. N. I. 1885/6). Batavia, 1887. 8°.

Milloué (L. de), aperçu sommaire de l'histoire des religions des anciens peuples civilisés. Paris, 1891. 8°.

Moehamad Tahir en La Toeppoe daeng Mappoeli, Boegineesch leebboek, 3ᵉ stuk. Batavia, 1899. 8°.

Penghentar. Surat chabar *Moluko*. No. 1—6, 8—112. Ambon, 1894/9. 4°.

Moquette (*J. P.*), eenige gegevens omtrent het varieeren van het riet, beschouwd in verband met de „sereh" (overdruk uit circulaires der Soerab. Vereeniging van suikerfabrikanten 1891). 8°. — Van den schrijver.

————, is het kweeken van suikerriet uit zaad, op groote schaal, mogelijk? (overdruk uit Teijsmannia 1892). 8°.—Als voren.

————, iets over „sereh" en over de „gele strepen ziekte" (overdruk uit Archief voor de Java-suikerindustrie 1894). 8°.—Als voren.

————, iets over Fidjiriet (overdruk als voren 1896). 8°. — Als voren.

————, resultaten verkregen met suikerriet uit zaad (overdruk als voren 1898). 8°.—Als voren.
zie ook: *Wakker*.

Moulin (*N. J. Struick du*), van der Kemp's denkbeelden over de Indische kasboekhouding. Batavia—'s Hage, 1899. 8°.

Politieke vragen. Beschouwingen betreffende de praktijk van het staatsleven en eenige daarmede samenhangende onderwerpen in *Nederland* en Ned. Indie. Amsterdam, 1899. 8°.

Verslag over den landbouw in *Nederland* over 1887, 1888, 1889, 1890, 1891; 1892 en 1893, 1e en 2e gedeelte; 1894 en 1895, 1e en 2e gedeelte. 's Gravenhage, 1892/8. 4 deelen. 8°.

Koffie-congres in *Nederlandsch Indië*:
verslag van het 1e congres, 12—14 Oct. 1898. Malang, 1898. 8°.

Catalogus van de boekerij van het Hoog-gerechtshof van *Nederlandch-Indië*. Batavia, 1898. 8°.

Koninklijke Natuurkundige Vereeniging in *Nederlandsch-Indie*:
voorloopige instructie omtrent de waarneming van aardbevings-verschijnselen door P. van Dijk. S. d. et l. 8°.

Reglement voor het korps inlandsche schepelingen, dienende aan boord van Zr Ms schepen en vaartuigen van oorlog in *Nederlandsch-Indië*. Batavia, 1885. 8°.

Idem, idem, Maleische vertaling Batavia, 1885. 8°.

Netherlands India, extracted from the Chronicle and directory for China, Japan, Straits, etc. for 1898. Hongkong, s. d. 8°.

Oethman (Sajjid) اين رسالمبرنام ثمر يرالعباد من التحلل
لفسخ النكاح بالارتلد ارتين مناكو نكن اورڠ درفد
صتيفو نكن منبخ نكاح دڠن مجذي مرتل

De *opium*-vloek. Tijdschrift van den Anti-opium-bond. No. 2 en 3. 's Gravenhave, 1893/5. 4°.

Park (*W. H.*), opinions of over 100 physicians on the use of opium in China. Shanghai, 1899. 8°. — Van den heer B. Hoetink.

Les *Pays-Bas*. Manuel en deux parties. I Aperçu [uitgegeven door den cercle des journalistes neerlandais, s. d. et l. 1898] 8°.

De *Pedir*-expeditie. Behoorende bij het Ind. mil. Tijdschrift, 29e jaargang, No. 7, 8 en 9. Batavia—'s Gravenhage, 1898. 8°.

Peking oriental society: journal, vol IV. Peking, 1898. 8°.

Pfeiffer (*E.*), het mineraalwater van Fachingen. S. d. et l. [1899]. 8°.

Piette (*E.*), et *J. de Laporterie*, études d'ethnographie préhistorique, V. Fouilles à Brassempouy en 1897. (Extrait de „l'Anthropologie, tome IX). Paris, 8° — Van hen heer Piette.

Q. N., ontwerp-ordening voor de protestantsche Oost-Indische kerk. Batavia 1891. 4°.

Rapport aan den Koning van de commissie, benoemd bij Z. M. besluit van 2 Januari 1867 betreffende de

middelen tot bestrijding van den veetyphus. Batavia, 1879. 8°.

Programma van het ceremonieel bij de overgave van het bestuur van Nederlandsch-Indië door den aftredenden Gouverneur-Generaal, den heer *O. van Rees*, aan den heer Mr. C. Pynacker Hordijk, bij het kon. besluit van 14 Juni 1888, No. 18 benoemd tot Gouverneur-Generaal van N. I. Folio.

Ronkel (*Ph. S. van*), de kroon der koningen (overgedr. uit Tijdschr. Bat. Gen.). Batavia, 1899. 8°.

Het *Sandelhout*-stamboek. Aflevering 1, Bandoeng, 1899. 8°. Van de Vereeniging het Sandelhout-stamboek.

Modal toeloengan boeat segala bangsa, di loear dari pada bangsa Europa, doedoeknja di *Semarang*: reglement. Semarang, 1891. 8°.

Reglement der Vereeniging tot onderlinge verzekering van paarden, gevestigd te *Semarang*. Ibid., 1897. 8°.

Weldadigheidsbazaar ten voordeele van het protestantsche weeshuis te *Semarang*, te houden in den Planten en Dierentuin te Batavia op 18 en 19 Maart 1899 S. d. et l. 8°.

Naamlooze vennootschap „Semarangsche mijnbouw maatschappij", gevestigd te *Semarang*:
prospectus, April 1898. 4°. Statuten Batavia, 1898 4°.

Naamlooze vennootschap „mijnbouw-maatschappij *Sonder*", gevestigd te Batavia: statuten. Batavia, 1898. 4°.

Bestek voor de pantserdekkorvet „*Sumatra*", ten behoeve der Indische militaire marine enz. S. l., 1888. 12°.

Bestek van een dubbel stel verticale, direct werkende stoomwerktuigen van 3750 I. P. K. voor de pantserdekkorvet „*Sumatra*" ten behoeve der Indische militaire marine enz. S. l., 1888. 12°.

Sumatra-Batavia-mijnbouw maatschappij: verslag over het eerste boekjaar. Batavia, 1899. 4°.

Overzicht van den handel ter *Sumatra's* Westkust gedurende het jaar 1896, opgemaakt door de Kamer van Koophandel en Nijverheid. Padang, s. d. 8°.

Overeenkomst tusschen de Regeering van Nederlandsch-Indië en de droogdokmaatschappij *Tandjong Priok* enz., enz. Batavia, 1892. 8°,

Reglement tot handhaving van orde en veiligheid in de haven *Tandjong Priok* (Batavia). Staatsblad 1886, n°. 159. Batavia, 1886. 8°.

Tiemersma (*L.*), kitab pĕmbatjaän bagi anak-anak sĕkola jang dipindahkan kapada bĕhasa Mĕlajoe. Batawi, 1899. 8°.

Terreinleer, zamengesteld bij de VII^de^ afdeeling van het Departement van oorlog (onderafdeeling topographische dienst). Batavia, 1875. 8°.

Geological society of *Tokyo*: the geological magazine. Vol. II, No. 21; vol. III, No. 27; vol. IV, No. 40, 47. Tokyo, 1895/7. 8°.

Journal, vol. V, No. 51, 60; vol. VI, 6, 64, 65. Tokyo, 1897/9. 8°.

Mijnbouw maatschappij *Tomini*. Verslag, 1898. Batavia, 8°.

Toorn (*J. L. van der*), Minangkabausche spraakkunst. Uitgegeven door het Kon. Inst. v.d. t., l. en vlkenkd. van N. I. 's Gravenhage, 1899. 4°.

Ufford (*J. K. W. Quarles van*), het Panamakanaal (overdruk uit de Economist, Mei 1899). 8°. Van den schrijver.

Urville (*J. Dumont d'*), voyage de la corvette l'Astrolabe, exécuté par ordre du Roi pendant les anneés 1826—1829: Histoire du voyage 5 vol. Paris, 1830/33. 8°.

Philologie. 2 vol. Paris, 1833/4. 8°.

Zoölogie. 4 vol. Paris, 1830/33. 8°.

Botanique. 2 vol. Paris, 1832/4. 8°.

Entomologie. 2 vol. Paris, 1832 5. 8°.

Vereeniging van burgerlijke ingenieurs: notulen van algemeene vergaderingen, 1884 (23 Aug.). 1885, (29 Aug.), 1887 (27 Aug.), 1888 (25 Febr. en 10 Juli), 1889 (31 Aug.), 1890 (30 Aug.), 1891 (21 Maart en 18 Juli), 1892 (3 Sept.), 1893 (2 Sept.), 1894 (28 April en 8 Sept), 1895 (11 Sept.) 1896 (9 Mei en 25 Juli), 1897 (3 Juli en 25 Sept). 8°.

Verslag van het beheer, 1 Mei 1883—30 April 1885, 1 Mei 1886—30 April 1898. 8°.

Alphabetische naamlijst van ingenieurs, gepromoveerd aan de Delftsche academie, en van ingenieurs en technologen, gepromoveerd aan de polytechnische school, 1846—1896. 8°.

Algemeene administratieve voorschriften voor het uitvoeren en onderhouden van werken ten behoeve van besturen en particulieren. Ontwerp van de commissie, benoemd in 1887. 8°.

Circulaire dd. 28 Dec. 1888 omtrent de commissie, benoemd ter herziening der A. V. 8°.

Vervolg- en 2de vervolg-rapport der commissie (ut supra), 1890 en 1891. 8°.

Algemeene administratieve voorschriften (ut supra), 1892. 8°.

Het personeel der Staatsspoorwegen, 1887. 8°.

Straf- en civielrechtelijke verantwoordelijkheid van technici bij de uitvoering van werken. Preventieve optreding van Staat of Gemeente (overgedr. uit Rechtsgeleerd Magazijn). Haarlem, 1887. 8°.

Verslag betreffende het geldelijk beheer van het Weekblad over het jaar 1887. 8°.

Circulaire dd. 19 Nov. 1889 betreffende een adres aan de Staten-Generaal over het wetsontwerp tot verkiesbaarheid als lid van de 1e kamer der Staten-Generaal. 4°.

Circulaire dd. Febr. 1891 omtrent de commissie in zake het technisch onderwijs. 8°.

Verslag der commissie in zake de vaststelling van tarieven voor civiel-ingenieurs en architecten, 1891. 8°.

M. Sijmons, voorstel in zake de hygiënische wetgeving in Nederland met het verslag der commissie van beoordeeling en het prae-advies van het bestuur, 1897 8°.

Onderzoek betreffende de opleiding van ingenieurs en technologen. Uitnoodiging tot medewerking. S. d. et. l., 8°.

Verhuur en huur van gronden van inlanders aan niet-inlanders. S. d. et. l. 4o.

Vermaes (*S. J.*), verslag van de gasontploffing in de mijn Loento I (Ombilin-kolenveld ter Sumatra's Westkust) op den 18en Nov. 1896. (Extra bijvoegsel der Javasche courant). Batavia, 1897. 4°.

Technische *voorschriften* voor de levering en verpakking van benoodigdheden ten dienste van 's Rijks overzeesche bezittingen. Uitgegeven op last van het Departement van Koloniën. 's Gravenhage, 1881. 12°.

Vorderman (*A. G.*), analecta op bromatologisch gebied (overgedr. uit Gen. tijdschr. v. N. I.). Batavia, 1899. 8°. Van den schrijver.

———, over zoogenaamde bloedregens op Java (overgedr. uit Teysmannia). Batavia, 1899. 8°. Als voren.

Vriese (*W. H. de*), aanteekeningen betreffende de kakao kultuur in de residentie Manado. 1859. 8°.

Wakker (*J. H.*) en *J. P. Moquette*, onderzoek der varieteiten van het suikerriet en verwante planten (overdruk uit Archief voor de Java-suiker industrie 1897). 8°. Van den heer Moquette.

Williams (F. *Wells*), the life and letters of Samuel Wells Williams, S. S. D., missionary, diplomatist, sinologue. New-York and London, 1889. 8°.

Nouveau procédé de tannage accéléré (système *E. Worms*) par la combinaison d'éléments mécaniques, physiques et chimiques. Paris, s. d. 8°.

Wroth (W.), catalogue of the Greek coins of Galatia, Cappadocia, and Syria [in the British museum]. London, 1899. 8°.

Zoebdatoe kashfi 'l mamalihi wa bajanoe 'l toeroeqi walmasaliki door Gharsoeddin Chalil ibn Shahîni 'l Tlakiri. Paris, 1894. 4°.

Bijlage IX.

AANTEEKENING VAN DEN HEER G. P. ROUFFAER TE 's-GRAVENHAGE, BETREFFENDE TWEE DOOR HEM AAN HET BATAV. GENOOTSCHAP GESCHONKEN PHOTOGRAPHIEËN (ZIE NOTULEN P. 159).

1°. Hindoejavaansch beeldje van brons. Hoog 25 cM. (plus nog een, op de photografie, niet zichtbaar bronzen uitsteeksel of verlengstuk onder elk der voeten van 3½ cM. lengte. Herkomst: Jogjakarta. Waarschijnlijk: *Padmapâni.*

Thans in bezit van Mevr. de wed. van Baak, geb. van Delden, te 's Gravenhage. Werd in ± 1883 aan haar echtgenoot, den toenmaligen resident van Jogja, den heer B. van Baak, ten geschenke gegeven door den gepensionneerden Rijksbestierder aldaar, toenmaals Pangeran Djoeroe geheeten, vroeger (vóór 17 Nov. 1879) Raden Adipati Danoerĕdjå (V).

Merkwaardig is in dit brons vooral de combinatie van het Boeddhistisch beeldje in den haartooi, en het aan Çiwa herinnerend tijgerhuid-ornament op het lendenkleed (zie voor dit laatste de in het Batav. Mus. voorkomende bronzen beeldjes van Çiwa — alle uit Lĕḍok — Catal. Groeneveldt, N°s. 497, 498 en 508. De heer Groeneveldt, die het beeldje evenzeer eenige dagen in huis had, nadat ik het reeds had laten photografeeren, schreef mij dd. 14 April j.l. over dit stuk:

„Als ik het beeld te determineeren had, zou ik er geen Çiwa van durven maken; de geheele voorstelling wijst op Padmapâni, en de tijgerhuid is wellicht te verklaren uit diens verwantschap met Çiwa".

Het bijbehoorende bronzen voetstuk, waarop de uitsteeksels aan de voeten wijzen, is nooit in 's heeren van Baak bezit geweest.

2°. „Palampore" of „Palung-Posh" uit Dekhan, en wel ergens uit de streken van Madras; met karakters die — volgens mededeeling van prof. KERN — Tĕloegoe-schrift zijn. Worden gewoonlijk gebruikt als beddespreien, ook als voorhangsels, enz. Origineel 1,64 hoog bij 2,50 M. breed, en sinds einde 1898 in 't Museum van Kunstnijverheid te Haarlem. Voor dit soort — *soms uit de hand geschilderde, maar meestal getjapte*—doeken zie o. a. T. N. MUKHARJI „Art-manufactures of India," Calcutta 1888, p. 357—358; of G. C. M. BIRDWOOD „The industrial arts of India" (London 1880), p. 256 en 260; of voor de reproductie in photo van een andere „Kalastri Palung-Posh or Printed Bed Cover, with scenes from the Ramayanum" — èn karakters in Tĕloegoe-schrift—: plaat 14 in het werk „Permanent Photographs of Madras and Burmese Art-Ware," London 1886. Het Haarlemsche stuk werd aangekocht van de export-firma LAMBERTS & Co. te Amsterdam. Als altijd is óók hier in dit origineel de stof grof katoen, en de bedrukking (eventueel beschildering d. i. penseeling) aan ééne zijde; terwijl ook verder aan dezen „goeden kant" de verdere plekken in ruwen staat blijven. In dit stuk zijn de hoofdkleuren voor menschen en dieren: donker-steenrood (op de photo bijna donkerzwart), zacht eiergeel (op photo grauw), bleekblauw (op photo wit), en zwart (óók zwart op foto; dus niet te onderscheiden van steenrood). De dieren zijn steeds éénkleurig (b. v. rood, zwart, of onaangeraakte grondkleur; alleen de 4 namen in de 4 hoeken zijn geel + zwart). De menschen zijn altijd in twee kleuren, dus lichtblauw + rood, rood + geel (soms nog + zwart). Het rood en geel dient èn voor naakt èn voor kleedij. Het zwart dient voor haren, baard, en omtreklijnen.

G. P. ROUFFAER.

Bijlage X.

KORTE BESCHRIJVING VAN DE VOORWERPEN, AFKOMSTIG UIT DE GAMPONG TEUNGKOE AWÉ GEUTAH IN PASANGAN, GESCHONKEN DOOR DEN HEER Dr. C. SNOUCK HURGRONJE, OPGEMAAKT AAN DE HAND VAN EENE DOOR DEN SCHENKER BIJ DE COLLECTIE GEVOEGDE LIJST (ZIE NOTULEN P. 161).

No. 8863. *neudoeë' bintéh*. Voetlijst ter bedekking der vloerbalken van een huis. De onderkant recht, de bovenkant gefigureerd. De voorzijde in drie paneelen verdeeld en gevuld met snijwerk (gestijleerde ranken en bloemen). Lang 2,78 M.

„ 8864. *bara*). Huisbalk, (nl. *bara linteuëng* dwarsbovensloven tevens bintbalken van de kapspanten, zie Sn. H. De Atjehers deel. I. pl. 2.) De voorzijde is door de twee ten behoeve der plafonddragers ingehakte gaten in drie vakken snijwerk verdeeld (gestijleerde ranken en bloemen aan weerszijden van een vierkant medaillon); de (smalle) onderkant is geheel met snijwerk versierd, alsvoren, afgewisseld door arabische karakters. Lang 4,60 M.

„ 8865. *bimba* (naar den op een *nimbar* = preekstoel gelijkenden vorm zoo genoemd). De kroonlijst en twee stijlen van eene in de *djoerèë* (kamer) geplaatste kast, waarin voorwerpen deels opgehangen, deels onderin op planken geplaatst worden.

De kroonlijst heeft min of meer den pagodevorm; uit het midden verheft zich een kegelvormige spits. Alles versierd met snijwerk (gestijleerde ranken en bloemen, afgezet met touwvormige lijstjes).

No. 8866. *pinto*. Dubbele huisdeur (alleen de linkerhelft), draaiende op een boven en beneden in het hout gesneden pen. Hoog 1,38 M. De voorzijde versierd met snijwerk: boven en beneden een half, en in het midden een heel cirkelvormig medaillon met gestijleerde bloemen gevuld; de overige ruimte versierd met eene nabootsing van zwaar ijzeren traliewerk.

„ 8867. *boebèë oedeuëng*. Fuik om kleine garnalen te vangen.

„ 8868. *pasoe*. Groote trechter van leder, de harige kant buiten; men doet er rotte klappers in om er de olie uit te laten loopen, die dan daaronder wordt opgevangen in een aarden *goetji*; de olie heet *minjeu ' simplah*.

„ 8869. *keupō ' breuëh*. Groote cilinder van *bintangkoe* boombast, boven en beneden met rotan hoepels bevestigd en van onder met ruw rotan vlechtwerk gesloten. Men bewaart hierin bras voor huiselijk gebruik. Grootere cilinders van bamboe om *onder* het huis padi in te bewaren, heeten *krōng*.

„ 8870. *oelèë reunjeun*. Trapstijl; namelijk het boveneind van een der beide stijlen waarin (onderaan) de gaten gekapt zijn voor het inbrengen van de treden. Dit boveneind is over verreweg het grootste gedeelte met snijwerk versierd. De top is gefigureerd, in ojieflijnen, de kant van onder eveneens; de beide zijden vertoonen gestijleerde ranken, die bij een der zijden omgeven zijn met een touwvormig lijstje.

„ 8871. *talòë reunjeun*. Koperen ketting, de schakels op korten afstand van het ondereind afgewisseld door

een knop; een tweede knop hangt aan het einde. Dient om boven de huistrap aan het dak te worden bevestigd; de binnentredenden hijschen zich aan den ketting op.

No. 8872. *klaïh.* Breede, dicht van rotan gevlochten banden, waarin de in de *pasoe* (N°. 8868) bewerkte klappers tusschen een houten pers (*peuneurah*) nogmaals worden uitgeperst om *minjeu' brō'* te winnen. Twee stuks.

„ 8873—75. *rihaj* of Qoeranlessenaars. Drie soorten: enkel uit spijltjes bestaande of uit twee, met scharnieren en al, uit één stuk hout gesneden plankjes die als een X kunnen worden opgezet. Vijf stuks.

„ 8876. *are.* Rijstmaat uit een glad gesneden bamboelid (met inscriptie).

„ 8877. *tjoepa'.* Rijstmaat uit houten staven gekuipt met uit rotan gevlochten banden.

„ 8878—79. *salang.* Meer of minder dicht gevlochten manden om potten, pannen, enz. in op te hangen. Voorzien van rotanlussen, of van een houten haak. Drie stuks.

„ 8880. Bordenhanger, van à jour vlechtwerk uit bladreepen.

„ 8881. *koedè.* Rond, bijzonder dicht en stevig uit rotanreepjes gevlochten mand, met houten deksel, waarover twee ijzeren beugels vallen, die van een hangslot kunnen worden voorzien. De mand dient om kleederen, kostbaarheden, enz. in te bewaren.

„ 8882. *geupét.* Ronde pot, zwart aardewerk met opstaanden rand, de buik van verticale uitstaande ribben voorzien, verder geheel met banden van ingedrukte figuren (kruislijnen, stippen) versierd. Dient voor water tot huiselijk gebruik.

„ 8883. Dito. Eenvoudiger. Banden van duidelijke stervormige en S-vormige figuren. De rand liggend.

„ 8884. *sangkoe.* Een stel dito potten, onversierd, liggende

rand; de kleinste is op den bodem met tal van gaten doorboord en dient als vergiet. Men stoomt hierin kleefrijst gaar (*seu* ' *ðb*).

No. 8885. *keubo* ' of *bðh laboe.* Waterflesch van zwart aardewerk; de hals met diepe ribben, de buik met oppervlakkig ingedrukte figuren (meest halve manen) versierd.

„ 8886. *kanðt.* Bolvormige aarden potjes om rijst voor één persoon in te koken. Een van geelbruin, twee van zwart aardewerk; de rand opstaand.

„ 8887. *blangðng.* Rond bakje van zwart aardewerk met liggenden rand. Dient om kleine visch, groente, enz. in te koken.

„ 8888. *tjapah.* Ronde platte houten schotel of bord om uit te eten, tevens dienende om kruiden in fijn te wrijven.

„ 8889. *tjeureulō* ' Platronde aarden schotels, een zwart en een geelbruin, om apam in te bakken.

„ 8890. *bloedoe.* Ronde pan met steel van zwart aardewerk om visch in te bakken.

„ 8891. *raga.* Vaasvormig vischkorfje.

„ 8892. *timba.* Emmertje met handvat en al gevouwen uit nibong bladscheede; voor kinderen.

„ 8893. Schotelvormige geelkoperen deksels voor *geupét* (8882); de rand à jour gewerkt. Uit Pinang.

„ 8894 *goerðë.* Potje in den vorm van een gemberpot. Verglaasd aardewerk, craquelé; dient voor olie.

„ 8895—97. *baté.* Geelkoperen, platronde schotels, versierd met drijfwerk (concentrische kringen, een band van groote zeshoeken, en verder geheel met bloemen bedekt). Dienen voor sirih, enz. Uit Pinang.

„ 8898. *doelang.* Gedraaide platte, houten schotel op dito voet. Wordt gebruikt als tafel door den zilversmid bij de bewerking van zilverdraad.

„ 8899. *sadeuëb.* Sikkel of grasmes in houten steel. Drie stuks.

No. 8900. Dito, de steel met snijwerk versierd.

„ 8901. *lòh.* Houten lei (beschreven) voor Qoeranlessen.

„ 8902—6. *tingka doeë'.* Vierkante zitmatjes, sommige enkel, andere uit drie en meer even groote exemplaren bestaande, op elkaar gehecht door een door het midden geregen draad. Alle met katoen omboord. Het vlechtwerk in meer en minder eenvoudige patronen, door afwisselend gebruik van gekleurde en ongekleurde reepjes; sommige effen. Een in staat van bewerking met rafels rondom. Elf stuks.

„ 8907. Een effen ligmat.

„ 8908. *sikin raw¯t.* Mes om visch, enz. te snijden.

„ 8909. *aweuë'.* Opscheplepel. De steel van hout, langs den kant ter versiering ingekerfd, de lepel van klapperdop.

„ 8910. *baté ië.* Drinknap van klapperdop aan een versierden houten steel.

„ 8911. *sikin panjang.* Model van de bekende Atjehsche klewang, in hout. Speelgoed.

„ 8912. *beukam.* De top van een karbouwen hoorn, als bloedige kop in de chirurgie gebruikt.

„ 8913. Klossen Atjehsche zijde. Twee stuks.

„ 8914 *gò simpè.* Houten staafje, de eene helft rond, de andere vierkant, op twee plaatsen met ringvormige insnijdingen versierd. Dient als spil voor de klossen zijde.

BIJLAGE XI.

KORTE BESCHRIJVING VAN DE NIEUW-GUINEA COLLECTIE VAN DEN HEER TH. VOGELENZANG OPGEMAAKT AAN DE HAND VAN EENE DOOR DEN VERZAMELAAR BIJ DE COLLECTIE GEVOEGDE LIJST (ZIE NOTULEN P. 183).

VOORWERPEN UIT DE DOREHBAAI:

No. 8950. *assoeseer*. Waaiervormige sagozeelten uit staafjes samengesteld. 4 st.

„ 8951. *katau*. Waterscheppers van klapperdop; een der klapperdoppen met snijwerk versierd van oppervlakkige schijfvormige figuren; de houten steel van één met sporen van snijwerk. 2 st.

„ 8952. *asjok*. Lepel van klapperdop om sago te scheppen; de gebogen houten steel eindigt in fijn snijwerk, een neushoornvogelkop voorstellende.

„ 8953 – 54. *affiak*. Slaapbankjes; de voet bestaat uit twee hurkende menschenfiguren; een met kralen en lapjes versierd. 2 st.

„ 8955. *affiak*. Slaapbankje voor twee personen; de voet bestaat geheel uit krulfiguren (slangen); met kralen en lapjes versierd.

„ 8956. Kop van een roer; de hefboom loopt rechthoekig naar boven en eindigt in de voorstelling van een hand.

„ 8957. *koeboer kandapapoer*. Tritonschelp als blaashoorn gebezigd.

No. 8958. *asjok.* Wit houten sagospatel; een staand menschenbeeldje aan het uiteinde gesneden.

„ 8959. Dito dito; een hurkende korwaarfiguur aan het eind gesneden. 3 st.

„ 8960. Zwarthouten dito; hurkende korwaarfiguren alsvoren. 7 st.

„ 8961. Dito dito; het uiteinde alleen zuilvormig aangesneden.

„ 8962. Dito dito; het uiteinde met een korwaarfiguur alsvoren en bovendien voorzien van een uit hetzelfde hout gesneden ketting van drie schakels.

„ 8963. Donkerkleurig houten sagoschepper, lepelvormig uitgehold; het uiteinde versierd met snijwerk in de vorm van twee met de hoofden op elkaar staande hurkende korwaarfiguren.

„ 8964. *paik.* Houten menschenfiguur met wijd uitstaande armen en beenen, die door middel van krullen verbonden zijn aan een sikkelvormige basis (slang?), pleksgewijs met kalk ingesmeerd; twee exemplaren. Bij de kleinste in het hoofd voorzien van een uit casuarisvederen nagemaakten haardos. Deze voorwerpen dienen om in de deuropening te worden opgehangen, nadat men er eetwaren aan heeft bevestigd; de jongeling die van een verre reis komt moet tienmaal onder het voorwerp doorgaan, waarna het hem veroorloofd wordt het eten er af te nemen. De kalkstrepen op de borst geven aan het aantal reizen, dat de jongeling heeft ondernomen.

„ 8965. *aniwar.* Klapperrasp, bestaande uit een zitbankje, ruw gesneden in den vorm van een dier (krokodil?) in welks bek een kromme ijzeren staaf steekt, eindigende in een dito schijf met gekartelden rand.

„ 8967. *karauwa.* Doosjes voor kalk, enz. uit pandanblad gevouwen. 2 st.

No. 8968. *ai mamoen.* Amuletten, bestaande uit een houten staafje met rood katoen omwikkeld; het uiteinde is onbedekt en tot een hurkende korwaarfiguur versneden. Drie exemplaren, ieder met een paar groote kralen versierd; bij een wit, bij een blauw en bij een geel met daarin gedrukte bladvormige ornamenten.

„ 8969. *aihiem.* Uit een staafje gebogen knijpertje om sagopap te eten.

„ 8970. Armringen uit zwarte en ongekleurde reepjes gevlochten en met kleurige lapjes versierd. 1 paar.

„ 8971. Polsringen alsvoren, ook met bruin doorvlochten. 1 paar.

„ 8972. Schouderbanden alsvoren. 1 stel.

„ 8973. *korowaar.* Houten staande menschenfiguur met gebloemd sits bekleed. Het schild bestaat uit louter slanglijnen (zie Serrurier, die Korware, Tijds. Bat. Gen deel XL).

„ 8974. Zittende figuur, onbekleed; in plaats van het schild twee staafjes.

„ 8975. Staande, minder conventioneele figuur met loshangende armen.

„ 8976. Zittende figuur alsvoren, zonder armen.

„ 8977. Hoofdband van casuarisvel met de veeren *(mansobof)*, alsmede een halssnoer van aaneengeregen afhangende casuarisvederen. Deze voorwerpen worden met elkander gedragen door den aanvoerder van een *raak* of rooversprauw. De hier en daar ingestoken kakatoeaveeren *(ketèla)* duiden het aantal der op den tocht afgeslagen koppen aan.

„ 8978. *noking beposien.* Zakvormig vischnetje uit touw gevlochten, voor vrouwen.

„ 8979. *nokking.* Uit bast gevlochten zak waaraan diverse roode, witte en gele lapjes zijn bevestigd; in gebruik bij bruiden.

„ 8980. *nokking.* Uit touw (zwart en ongekleurd) ge-

vlochten taschje met draagband voor kinderen om eten in te dragen.

No. 8981. *peda.* Houwers van Ternataansch model, breed en puntig uiloopende. De gebogen houten greep loopt V vormig uit en bevat in de bocht een uit hetzelfde hout gesneden hurkende korwaarfiguur met grooten haardos van casuarisvederen. Ter plaatse vervaardigd.

„ 8982. Miniatuur houwer alsvoren; de versiering aan het oudereind der greep ontbreekt. Wordt door jongens tot 12 à 13 jarigen leeftijd toe gedragen.

„ 8983. *dajoeng.* Houten roeispaan. De steel loopt uit, eerst in een zittende korwaarfiguur en daarna in een hol handvat, uit twee met de ruggen naar elkander toegekeerde korwaarfiguren gevormd.

„ 8984. *robesasseer sambako.* Tabaksdoosje van pandanblad gevouwen.

„ 8985. Bijlsteel, nagenoeg onversierd.

„ 8916. Prauwsieraad bestaande uit een houten plankje à jour gesneden in den vorm van twee rijen S vormige figuren ter weerszijden van een gebogen staafje.

„ 9003. Bamboezen boog. Op een der beide einden steekt een antilopen(?)horentje; versierd met roode lapjes.

„ 9004. *toembak.* Houten lansen met ruitvormig ijzeren blad 2 st

„ 9005. Dito; de steel versierd met snijwerk: 4 rijen slanglijnen overlangs, afgewisseld door lotuskussens. Blad alsvoren. 3 st.

„ 9006. Dito; de steel bij één exemplaar met kortere (fig. 97 Serrurier Systematik der Neu-Guinea Pfeilen Int. Arch. für Ethnol. Band I) het andere exemplaar met zeer lange, naar onder gerichte weerhaken; de laatste herinnerende aan die der lansen van de Salomons-eilanden; ijzeren blad smal ruitvormig bij één, spiesvormig (hastatum) bij het andere exemplaar.

No. 9007. Dito; de steel nabij het blad alleen versierd met snijwerk in den vorm van lotuskussens en met een bos casuarisvederen omgeven. IJzeren blad breed en ruitvormig.

„ 9008. Dito; de steel versierd met snijwerk: twee varentakken en daarboven een zittende korwaarfiguur even aangeduid; het ijzeren blad spiesvormig (hastatum).

„ 9009. Dito; de steel alleen met een bos casuarisvederen versierd; het blad van bamboe, buiten en binnen met gebrande? lijnen versierd: hurkend menschenfiguur, ruitjes.

„ 9010. Houten hoogje met 26 pijlen. De pijlen *(ikos)* van riet met houten spitsen (Serrurier op cit. fig. 11).

„ 9011. Houten boog met een band van vezels omvlochten en 70 pijlen alsvoren, doch grooter.

VOORWERPEN UIT HET BINNENLAND (ARFAKGEBERGTE):

„ 8987. *assis.* Bamboezen kam uit vier lange punten bestaande, de top versierd met snijwerk à jour (meetk. figuren), een bolvormig stuk bont en een paar vogelveeren.

„ 9988. *paip.* Houten tabakspijpje; de lange steel is niet doorboord; maar onmiddellijk onder den kop steekt een doorboord mondstukje uit.

„ 8989. *asjok.* Wit houten spatel of lepel; aan den steel weinig versierd.

„ 8990. *nokking.* Uit bast gevlochten zak met opengewerkte maeanderfiguren; met snoertjes witte kralen en roode lapjes versierd; op dezelfde wijze gevlochten draagband.

„ 8991. *robesasseer sambako.* Tabaksdoosje van pandanblad, geheel omvlochten met een dicht vlechtwerk van rood geverfde bladreepjes.

„ 8992. *robefa.* Oorring uit schelp gesneden, en daaraan een aanhangsel uit een staafje getah? gebogen.

No. 8993. *wojem.* Vrouwegordel, bestaande uit een bundel fijn bewerkte roode snoertjes.

„ 8994. Halsband uit zwarte en gele snoertjes gevlochten.

„ 8995. Schouderbanden uit hetzelfde materiaal. 1 stel.

„ 8996. Armband uit parelmoerschelp gesneden.

„ 8997. Hoofdsieraad, bestaande uit twee door touwtjes aaneen verbonden palmetvormige stukken parelmoerschelp, aan de bolle zijde versierd met een rij cirkeltjes waarbinnen een stip.

VOORWERP VAN HET EILAND RHOON:

„ 8998. *koeboer bekwaim.* Tritonschelp (bruin), als blaashoorn gebezigd.

VOORWERPEN VAN ANSOES:

„ 8966. *ira kapiopes.* Schortje door vrouwen en meisjes bij feesten gedragen, uit groene kralen afgewisseld door witte in maeanderpatroon, randfranje van kleurige lapjes. Op Ansoes gemaakt.

„ 8999. Withouten platronde schotels. 2 st.

„ 9000. Rijstdeksels van pandanbladreepen in kleuren gevlochten, in het midden oploopend en in een staafje eindigend; de rand omzet met passementwerk uit hetzelfde materiaal. Waarschijnlijk uit de Molukken geïmporteerd. 2 st.

„ 9001. Sirihdoos alsvoren; midden uit een schotel verheft zich de ronde doos, die met een schuifdeksel gesloten wordt. Geïmporteerd alsvoren.

„ 9002. *baja.* Vlakke mand met opstaanden rand uit breede pandanbladreepen met invlechting van smalle gekleurde.

VOORWERPEN VAN DE WANDAMMENBAAI:

„ 9012. Lans. De rieten steel op korte onderlinge afstanden geringd en met zwarte banden versierd;

nabij het blad een bos casuarisvederen; het blad van bamboe, in afwisselende banden wit en rood geschilderd en ongekleurd gelaten.

No. 9013. Bamboezen boogje met een bos pijltjes, bestaande uit een bladnerf met een paar stukjes blad aan het eind bij wijze van stuurvederen.

„ 9014. Bamboezen bogen, beide versierd met zuilvormige insnijdingen; een van beide met roode lapjes versierd en met een antilopen (?) hoorn op een der uiteinden gestoken. 2 st. (vergel. N°. 9003).

„ 9015. 33 pijlen met rieten schachten en houten spitsen (Serrurier op. cit. Form H). Daaronder 11 stuks met een spits van casuarisbeen (op. cit. fig. 18), eenige met een roggestekel en een drietal met lancetvormige ijzeren spitsen en met vogelvederen versierd.

„ 9016. 19 pijlen, alleen bestaande uit een aangepunt lang riet.

„ 9017. 16 stuks pijlen, rieten schacht met houten spits (Serrurier op. cit. Form. P en E). Bovendien een met elgerspits, viervoudig, de weerhaken alleen aan de binnenzijde.

VOORWERPEN VAN DE HUMBOLDTSBAAI:

„ 9018. Sagoklopper, de groene steen cilindrisch, uitgehold van onder; steekt in een knievormigen ronden houten steel, uit twee deelen bestaande die in elkander gestoken worden.

„ 9019. Houten boog; nabij de einden een dikke gevlochten ring en 8 pijlen, rieten schachten, houten punten, alle behoorende tot het „Discus" type (Serrurier op. cit.).

„ 9020. Lans; zeskantige houten steel alleen versierd met een bos casuarisvederen en roode lapjes, het blad lancetvormig van hout, en rood gekleurd.

LIJST

van ingekomen boekwerken gedurende het 3de kwartaal 1899.

A(bdoel) R(ifa'i), Pengadjaran peri hal melakoeken kewadjiban orang beristeri. Di malajoeken oleh. — Batavia, 1892. 12°.

A(bdoel) R(ifa'i), Keloewaran baroe. Batavia, s. d. 12°.

A. H., oprichting van den Berner-conventie-bond. (Overgedr. uit Themis, 1899). 8°.

Albrecht's Zondagblad: Prospectus, 1898. 4°.

Ali bin Abdoellah, Maleisch gedicht ter eere van de troonsbestijging van Koningin Wilhelmina. Batavia, 1316. 4°.

Anslijn (N.), Aanleiding tot de Nederduitsche spraakkunst voor eerstbeginnenden, 10° druk. Arnhem 1881. 12°.

Vereeniging ter bevordering van beeldende kunsten, opgerigt door de maatschappij: „*Arti et amicitiae.*" Verslag, 1860. Amsterdam, 1861. 8°.

Der Büchermarkt. Monatliches Verzeichnis ausgewählter Neuigkeiten der in- und ausländischen Litteratur, Herausgegeben und verlegt von Johann Ambrosius *Barth* in Leipzig. 8°. Jahrgang IV, (1898) 5—12, V (1899) 1—7.

Basah Tirto Soebroto (Raden Ngabehi), Hikajat ilmoe menggambar photographie. Batavia, 1894. 8°.

Invoer der voornaamste katoenen en wollen manufacturen te *Batavia*, Semarang en Soerabaja, gedurende 1897. (extra bijvoegsel Javasche Courant 1897). 8°.

Circulaire van het hoofd-comité voor de Kroningsfeesten te te *Batavia*, ibid., 1898. Fol.

Bataviaasch Nieuwsblad. Feestnummer en andere nummers, betrekking hebbende op de Kroningsfeesten 1898. Fol.

Berg (*N. P. van den*), Muntwezen in Nederlandsch-Indië (Overgedrukt uit de Encyclopaedie van N. I.) [1899]. 4° — Van den schrijver.

Satoe *bitjaraän* antara orang Slam dan orang Christen. Batavia, 1893. 8°.

Brero (*P. C. J. van*), Een geval van dyslogische paragraphie en paralexie bij algemeene progressieve paralyse. Batavia, 1892. 8° (Overgedr. uit Gen. Tijdschr. v. N. I.).

Bruinsma (*Vitus*), Nadruk en schoolboeken (Overgedr. uit het Schoolblad, Dec. 1898). 8°.

Compagnie des messageries maritimes. Guide officiel des passagers sur toutes les mers. Paris, 1894. 8°.

Couquerque (*L. M. Rollin*), Het aasdoms- en schependomsrecht in Holland en Zeeland in verband met het erfrecht der naburige provinciën. 's Gravenhage, 1898. 8° (Uitg. door het prov. Utr. Gen. v. K. en W.).

Dinger (*J.*), De naaste toekomst der Javasche Bank. Batavia, 1889. 8° (Overgedr. uit de Java-bode).

Dolder (*V. J. van*) en *H. F. Morbotter*, Verslag omtrent hunne bevindingen in de fabriek Poerwoedadie.... betreffende de wijze van suikerbereiding aldaar onder de leiding en het toezigt van den heer Montelar daargesteld. Samarang, 1864. 8°.

Douglas (*R. K.*), China. London, 1899. 8°.

Hikajat prang antara *Duitschland* dan Frankrijk didalam tahon 1870—1871, I. Batavia, 1887. 12°.

Dumas (*A.*), Graaf de Monte-Cristo, ditjeritaken dalam bahasa Melajoe rendah dengan menoeroet djalan jang gampang. Bagian I—4. Batavia, 1894. 12°.

Eerkes Ezn. (*L.*) — Over de chirurgische behandeling der galsteenziekte. Wildervank, 1896. 8° (Proefschrift).

Esser (*W. J.*), Rabiës. Voordracht, gehouden in de wetenschappelijke Vereeniging te Buitenzorg, Batavia,

1883. 8° (Overgedr. uit Veeartsenijkundige blad voor Ned. Indië).

Faber (*E.*), The status of women in China, 2[d] edition. Shanghai, 1897. 8°—Van den heer Hoetink.

Fraser (*H.*), A diplomatist's wife in Japan. Letters from home to home, 2[d] edition, 2 vol. London, 1899. 8°.

Geerling, Bede bij de kroning van onze jeugdige koningin, op muziek gezet door W. F. Siep. S.l.d.d. [Batavia, 1898]. Fol.

Geertsema (*J. H.*), De geldleeningen der gemeente. Groningen, 1895 8° (Proefschrift).

Gelléri (*M.*), La Hongrie millénaire. Le passé et le présent. Budapest, 1896. 8°.

Grivel (*D.*), Rempah-rempah. Spreek-, taal- en stijloefeningen voor de inlandsche scholen. 2de en 3de stukje. Batavia, 1899. 8°.

Kerstfeestliederen te zingen door de kinderen der Zondagschool van den zendeling-leeraar, *P. B. Haag* op 24 Dec. 1897. Batavia, 1897. 8°.

Haan (*F. de*), Jacobijnen te Batavia. Ibid., 1899. 8° (Overgedr. uit Tijdschr. Bat. Gen.). — Van den schrijver.

Hall (*J. J. H. van*), Terrasgewijze aanleg van hellende terreinen; vischkultuur 1872. 8° (Overgedr. uit Tijdschr. van het Ind. Landbouw-Genootschap).

Heeres (*J. E.*), Het aandeel der Nederlanders in de ontdekking van Australië 1606—1765. Leiden, 1899. Folio (Uitgeg. door het Kon. Ned. aardr. gen.).

Helder (*J. C.*), Over den bouw der neuroglia. Groningen, 1898. 8° (Proefschrift).

Hilgers (*Th. J. A.*) en *G. H. Prinsen Geerligs*, de kleine verteller. Een serie lesjes om van buiten geleerd te worden. 2 stukken. Batavia-Bandoeng, 1897. 8°.

Hoffmann (*H.*), Les monnaies royales de France depuis Hugues Capet jusqu'a Louis XVI. Paris, 1878. 4°.

Huizinga (*J.*), De Vidûṣaka in het Indisch tooneel. Groningen, 1897. 8° (Proefschrift).

Hunter (*W. W.*), A history of British India. Vol. I. Londen, 1899. 8°.

Jager (*A. de*), Nadruk of schoolboeken? (Overgedr. uit Nieuwsblad v. d. Boekhandel, Dec. 1898). 8°.

Kepper (*G. L*), Wilhelmina, Koningin der Nederlanden, populair geschetst. Rotterdam, s. d. [1898]. 8° (Premie van de Java-bode).

Koan Sie Boen, Swatoe kitab pengadjaran jang pertama akan berbakti pada Allah dan iboe bapa. Menoeroet dalem hal kitab Tjina jang beralamat: Dji I Kiat Siang Hoa. Batavia, 1891. 12°.

Programma van het volksconcert en van het vuurwerk op het *Koningsplein* op 31 Augustus 1898. 4°.

Konijnburg (*J. V. F. van*), De figurae ἀπὸ κοινοῦ usu apud Virgilium. Suecae, 1896. 8° (Proefschrift).

Kranenburg (*F.*), Eenige opmerkingen over het begrip „publieke orde." Groningen 1895 8° (Proefschrift).

Leendertz (*P.*), Het middelnederlandsche leerdicht Rinclus. Amsterdam, 1893. 8° (Proefschrift).

Levy (*J. A.*), Nederland en de Berner-conventie. (Overdruk uit: het Paleis van justitie, 9 Aug. 1898). 8°.

Lie Kim Hok, Orang prampoean. Tertjaboet dari sair-sairan. Batavia, 1889. 12°.

Lie Kim Hok, Sobat anak-anak. Tjitakan kadoewa kali. Batavia, 1887. 12°.

Little (*A.*), Intimate Chi na. The Chinese as I have seen them. London, 1899. 8°.

Loenius (*J.*), Decisiën en observatiën; met aanteekeningen, enz., enz. van Mr. T. Boel. 2de druk. Rotterdam, 1735. 4°.

L. S. Y. dan *T. H. L.*, Boekoe petang-petangan orang Tjina, tersalin dari boekoe Tjap Djie Shio, bergoena aken menoedjoem peroentoengan orang menoeroet Shio waktoe (sie) die lahirkennja die tahon Tjina. Betawi, s. d. 12°.

Vrijmetselaars vereeniging „*Mataram*" tot onderlinge onder-

steuning van nagelaten betrekkingen: verslag 1 Mei 1892—31 December 1892. Batavia, 1893. 8°.

Meulen (*G. van der*), Het koninklijk vernietigingsrecht. Groningin, 1898. (Proefschrift).

Moore (*Ch. van der*), Assam-thee. Haar cultuur en bereiding op Java (Indische landbouwbibliotheek I). Batavia—'s Gravenhage, 1898. 8°.

Moquette (*H. C. H.*), Over de romans van Wolff en Deken, beschouwd in verband met de romantische scheppingen van Richardson. Rotterdam, 1898. 8°. (Proefschrift.

Nap (*J. M.*), Concessies voor publieke ondernemingen. Groningen, 1898. 8° (Proefschrift).

Nasehat baik, tersalin dari kitab Tjina Kam Ing Pian. Batavia, 1886. 12°.

Nauta (*G. A.*), Taalkundige aanteekeningen naar aanleiding van de werken van G. A. Bredero. Bijdrage tot de kennis der grammatica van het Nederlandsch der 17ᵉ eeuw. Groningen, 1893. 8° (Proefschrift).

Nederlandsch-Indisch uitkeeringsfonds: „de pensioen- en onderstand-vereeniging:" reglement. Batavia, 1893. 12°.

Algemeen *Ned.-Ind.* nieuws- en advertentieblad: prospectus, 1898. 4°.

Niemeijer (*J.*), Annotationes ad Wölfflin: editionem Belli Africi. Groningae, 1897. 8° (Proefschrift).

Noordhoff (*P.*), Nadruk en schoolboeken. — De heeren Robbers en de Waarheid (Overgedr. uit Nieuwsblad van den boekhandel, Jan. 1899) 8°.

Noordhoff (*P.*), Waarom moet Nederland niet tot de Berner Conventie toetreden? (Overgedr. uit Neêrlands drukkunst enz.) 8°.

Nota over zoutweging. Batavia, s. d. 8° (Overgedr. uit Tijdschr. v. nijv. en landb. in N. I.).

Sajjid *Oeshmān* bin Abdullah, Keker boelan boewat memoelakĕn poeasa dan boewat lĕbaran.

كيكير بولن بواة مملكن فواس دان بواة لبارن كراغن

همب يغ صعيف عثمان بن عبد الله بن عقيل*
Lihgr. Batavia, 1898. 12°.

Oesman (Said), Gebed bij gelegenheid van de inhuldiging van H. M. Koningin Wilhelmina. Batavia, s. d. [1898]. Fol.

Oesman bin Abdulla bin Jahja, Ini kitab bernama tjempaka moelia, mentjaritaken hal manoesia di dalem anem fatsal jang tersadia. Batavia, 1886. 12°.

Oesman bin Abdulla bin Akil, Ini kitab bernama Adaboel Insan, artinja kelakoean manoesia jang bidjaksana. Batavia, 1887 12°.

Oeij Kim Hoat, Kitab pengadjaran agama akan goena sagala orang jang soeka tahoe sama agama orang kristen. Tersalin dari bahasa Soenda sama bahasa Malajoe. Batavia, 1891. 8°.

Ohl (*A. E. U. W.*), Eene waterstudie. Batavia, 1891. 8°.

O. H. T. & *Y. P. S.*, Boekoe kitab Tjap Dji Ya, ilmoe meliatin dari radja seitan Thio Tian Soe, aken tjari taoe orang jang dapet sakit Hoantio (terkena) saban hari bole dapet ketrangan satoe persatoe boeat meloemaken itoe penjakit. Tjitakan jang katiga. Batavia, 1890. 12°.

Pabst (*H. J. W. van Lawick van*), Aan het hoofd-comité voor de Kroningsfeesten te Batavia. Ibid., 1898. 4°.

Wereldtentoonstelling te *Parijs* in 1900 : circulaire, Maart 1898. 4°.

Pavie (*A.*), Recherches sur la litterature du Cambodge du Laos et du Siam. 2 vol. Paris, 1898. 4°. (Mission Pavi Indo-China 1879—1895).

Poll (*K.*), Over de tooneelspelen van den Leidschen rederijker Jacob Duym. Groningen, 1898. 8° (Proefschrift).

Raaf (*K. H. de*), Den spyeghel der Salicheyt van Elckerlye, critisch uitgegeven en van een inleiding en aanteekeningen voorzien. Groningen, 1897. 8°. (Proefschrift).

Rhees (*W. J.*), Catalogue of publications of the Smithsonian institution (1846—1882). Washington, 1882. 8°.

Nieuwe *Rotterdamsche* courant. Extra-nummer van 31 Augustus 1898. Plano.

Roijen (*J. H. van*), Consulaire jurisdictie in Japan. Groningen, 1895. 8° (Proefschrift).

Protestantsch weeshuis te *Samarang*: Reglement. Samarang, 1874. 8°; Verslag. Samarang, 1879. 8°.

Schmidt (*B. T. C. F.*), Zakboekje voor den Nederlandsch-Indischen officier te velde. Batavia, 1892. 8°.

Schomaker (*J.*), Rechtkundige aanmerkingen over de ordonnantie, waar na in de graafschap Zutphen geheven word den impost van den 25 en 50 penning, enz., enz. Zutphen, 1754. 4°.

Societeit de Harmonie te *Serang*: Statuten en huishoudelijk reglement. Batavia, 1893. 12°.

Snethlage (*W. H.*), Practische taaloefeningen voor de middelste klasse. 2e druk. Batavia, 1872. 12°.

Soerabaiasch handelsblad. Feestnummer, 1898. Plano.

Stennekes (*L.*), Gouvernements en particuliere koffie-cultuur, beschouwd in verband met de ordonnantie van 20 April 1891, N°. 110. Batavia, 1891. 8°.

Tjabbes (*T.*), Resultaten der maag- en darmchirurgie te Groningen. Veendam, 1897. 8° (Proefschrift).

Uildriks (*F. J. van*), In vogelvlucht (Overgedr. uit bijblad van de Aarde en haar volken. Jan. 1899). 8°.

Voorda (*B.*), De crimineele ordonnantien van Koning Philips van Spanje, ten dienste van zijne Nederlanden uitgegeven; verzeld van eene verhandeling over het verstand van de ordonnantie, enz., enz. Leyden, 1792. 4°.

Eenige eenvoudige *voorzorgmaatregelen* tegen de pest. Batavia, 1899. 8°.

————, Mal. tekst. 8°.

Vorderman (*A. G.*), Inlandsche namen van eenige Madoereesche planten en simplicia. Met eene toelichting over de uitspraak van het Madoereesch door H. N. Kiliaan. Batavia, 1899. 8° (Overgedr. uit Nat. Tijdschr. v. N. I.) — Van den schrijver.

Vuurden (*C. van*), Prijs- en naamlijst van kweekerij „Bodja". Semarang, 1898. 8°.

Warren (*A. J.*), Opmerkingen over de regeling der gemeentefinantiën. Groningen, 1896. 8°. (Proefschrift).

Wiersum (*E.*), De gedwongen vereeniging van Stad en Lande in 1594. Groningen, 1898. 8° (Proefschrift).

Wiessing (*M. J.*), Gewone dwaalbegrippen op muntgebied en hunne gevolgen op de volkswelvaart, uiteengezet ook voor niet-vakkundigen. Amsterdam, 1899. 8°. — Van den schrijver.

Permoefakatan merajakan hari naik nobat, Sri jang maha moelia Koningin *Wilhelmina* di kota Padang, Tahoen 1898. Padang, 1899. 8°.

Concept van een programma voor de viering van het kroningsfeest van H. M. Koningin *Wilhelmina* te Batavia. Ibid., 1897. 4°.

Militaire Societeit „Concordia." Invitatie-kaart en feestregeling van een groot bal op 3 Sept. 1898 bij gelegenheid van de inhuldiging van H. M. Koningin *Wilhelmina*. Batavia, s. d. Folio.

Java bode. Feestnummer bij gelegenheid van de inhuldiging van M. H. Koningin *Wilhelmina*. Batavia, 1898. Plano.

Opera-opvoering ter eere van de troonsbestijging van H. M. *Wilhelmina* door dames en heeren dilettanten op den 2den Sept. 1898. Batavia, 1898. 8°.

Officieel programma van de feesten te Batavia ter gelegenheid van de inhuldiging van H. M. *Wilhelmina*, Batavia, 1898. 8° (Bijvoegsel van het Bat. Nieuwsblad).

Idem te Samarang. Ibid., 1898. 8°.

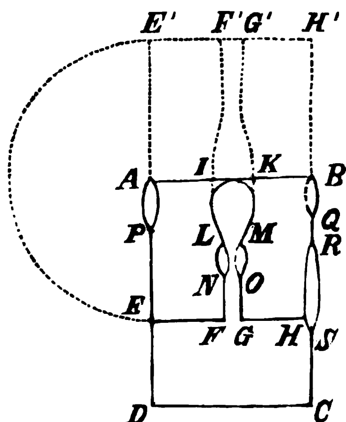
Wijtema (*J.*), Goederenprijzen en muntwezen. Groningen, 1898. 8° (Proefschrift)

Young (*J. W.*), Boekoe adat-adat kawin dan ondang-ondangnja di tanah Tjina. Tersalin dalam bahasa Melajoe. Batavia, 1894. 8°.

BIJLAGE XIII.

NOTA VAN DEN CONTROLEUR VAN SAPOERAN, den heer H. G. ONLAND omtrent een eigenaardig soort van kleedingstuk, bij de inwoners van de desa *Mergålangoe* in het district *Kaliwirå*, afdeeling *Lèḍok*, residentie *Bagelen*, in gebruik, gevolgd van eene lijst voorwerpen. Zie Notulen p. 193.

Het is een primitief soort van buis voor mannen, eenigszins op een Europeeschen heerenrok zonder mouwen gelijkende, zooals onderstaande figuur aangeeft.

AFC-BGD is het bedoelde kleedingstuk, „klambi kaṇḍoel" geheeten; waarschijnlijk van „gaṇḍoel"=hangen, aan iets hangen te bengelen, afkomstig, omdat het niet toegeknoopt wordt, doch aan den hals en over de schouders heen hangt; minder waarschijnlijk is de afleiding van gaṇḍoel[2], n. l. van het heen en weer bengelen onder het loopen of bij den arbeid van het benedengedeelte van de jas aan den rugkant, vooral wanneer de zak aldaar gevuld is.

E'H'CD is de in E'H' dubbelgevouwen en langs E'D, H'C en CD dichtgenaaide geweven stof, waaruit het kleedingstuk vervaardigd is. AP en BQ zijn de armsgaten, LN en MO de openingen der 2 borstzakken, RS de zijopening (die zich steeds aan den linkerkant bevindt) van één grooten achterzak. Bij E'D, H'C, CD, IK, IL, KM, NF en OG vindt men 2 lagen der geweven stof aan elkaar genaaid, bij RH 3 en bij PE en QR 4 lagen.

Bij het naaien gebruikt men als draad den vezelbast (loeloeb) van jonge „kempirit"-struiken.

Het kleedingstuk wordt niet toegeknoopt of toegehaakt; knoopen noch haken zijn dan ook aanwezig.

Eertijds, toen andere soorten van geweven stoffen nog moeilijk te bekomen en zeer duur waren, gebruikten de inwoners van *Mergålangoe*, een in het steile *Råwåtjatjing*-gebergte zeer van het overige deel der wereld afgezonderd en in *Kaliwirå* hoogst (ruim 3000 voet boven zee) gelegen desa, als grondstof voor het weven van de voor de „klambi kaṇḍoel" benoodigde stof de vezelen van de „pring woeloeh", een bamboesoort, die zeer lange geledingen heeft en in overvloed in de te dien tijde aanwezige uitgestrekte bosschen in den omtrek van die desa was te vinden.

Men koos daartoe die „bamboe's woeloeh" uit, welke in de groeiperiode van „metjoetti" (afgeleid van „pĕtjoet," zweep, omdat dan de halmen zelfs bij weinig wind veerkrachtig zwiepen) verkeerden, een periode, die 4—5 maanden na de uitspruiting valt.

Oudere bamboe's leveren te brooze (bĕḍĕl) vezelen, jongere te zachte (ngloeloeb).

Van de gekapte bamboe's gebruikte men de 4 middelste geledingen, die men zoodanig van elkaar scheidde, dat de dunne einden gesloten en de dikke open waren (respectievelijk „woekoe's" en „woengwang's" hadden); elk der geledingen werd volgens de lengteas in 6 of 8 stukken gespleten en elk dezer stukken van binnen naar buiten met behulp van een mesje „lading pĕngoewikkan" genoemd, in verschillende reepen verdeeld (ngoewik), waarna men den binnensten en den buitensten reep verwijderde en de overige in tamelijk grove en breede draden scheurde (njoewiri). Deze draden werden te zamen gewonden, in een rijstblok gestampt, uitgewasschen, één dag lang in de zon gedroogd en in een bamboezen mandje gedaan, hetwelk men gedurende één nacht ter zijde zette.

De aldus behandelde draden noemde men „sĕpahan." Ten slotte streek (pĕsoe) men de draden glad met behulp

van den rug der „lading pĕngoewikkan", knoopte ze aan elkaar en wond ze tot een kluwen samen.

In dien vorm gebruikte men den bamboedraad voor het weven van het voor de „klambi kaṇḍoel" benoodigde goed. Daartoe werd een weeftoestel gebezigd, volgens het desahoofd van *Mergålangoe* „tĕnoennan" (en niet een woord van „ngintjing" afgeleid) geheeten, en bestaande uit een „intjing," „tropong," „tjatjak," „por," „pĕnggoeloeng," „wlirå," „oesĕk," „pĕngapit" en „pĕngaṇṭil," derhalve een gewoon inlandsch weeftoestel, waarbij de „soeri," „loroggan" en „soembi" weggelaten waren.

Aangezien het weven op de gewone wijze geschiedde, wordt het overbodig geacht, daarvan een nadere beschrijving te geven.

De geweven stof, „kadoet" genoemd, was ± 12 „kilan" (= ± 2½ M.) lang en ruim 3 „kilan" (= ± 60 c.M.) breed, welke afmetingen juist voldoende waren voor de vervaardiging van één „klambi kaṇḍoel".

Tegenwoordig evenwel gebruikt men in de desa *Mergålangoe* geen jassen of buizen meer van bamboe-woeloehvezelen vervaardigd. Andere stoffen, gemakkelijk en goedkoop te verkrijgen, hebben haar verdrongen, zoowel stoffen van Europeeschen oorsprong, als de z. g. „bagor", in *Mergålangoe* „agĕl" genoemd, die men in de afdeeling *Koetoardjo* in vrij groote hoeveelheid uit de bladvezels van den gĕbangpalm vervaardigt.

De inwoners van *Mergålangoe* dalen uit den aard der zaak dikwijls naar de omliggende pasar's te *Ngalijan*, *Wadaslintang* en *Broeno* in deze afdeeling en zoo nu en dan ook naar die te *Kemiri* en *Pitoeroeh* in *Koetoardjo* af en schaffen zich aldaar de „agél" aan; voor één stuk, dat groot genoeg is voor de vervaardiging van één „klambi kaṇḍoel", 15—20 duiten betalende.

De stoffen van Europeeschen oorsprong bezigt men alleen voor het maken der gewone inlandsche buisjes, de „agĕl" alleen voor het maken der klambi kaṇḍoel".

Er is geen „klambi kaṇḍoel" van „kadoet" (= kadoet woeloeh) in *Mergâlangoe* meer aanwezig; er werd nog slechts één stuk „kadoet woeloeh" bewaard, dat thans gebruikt is voor de vervaardiging van de hiernevens aangeboden „klambi kaṇḍoel". Aangezien zich niemand meer bezig houdt met het weven van „kadoet woeloeh", is het de laatste „klambi", van die stof vervaardigd, en zal het ook wel de laatste blijven.

Als reden, waarom men in *Mergâlangoe* de beschreven soort van jassen draagt, werd opgegeven,

1e dat ze tegen het indringen van dorens beveiligen,

2e dat ze bij hevige regens niet aan het lichaam plakken en derhalve niet zoo'n gevoel van koude veroorzaken en spoedige opdroging toelaten,

3e dat de groote zakken opberging van veel mondvoorraad en geoogste producten, als eetbare zwammen, „lombok", „boeng," enz. mogelijk maken, en

4e dat ze in het gebruik (n.l. bij den veldarbeid en het dringen door struikgewas, enz.) zeer duurzaam zijn (ze zijn n.l. 7 maanden lang bruikbaar).

Ten slotte verdient nog opmerking, dat volgens de verklaring van het oude desahoofd van *Mergâlangoe* men nimmer „kain's" of andere kleedingstukken, van „kadoet" vervaardigd, heeft gedragen.

Nos. 9022 — 9023. Weeftoestel, *tĕnoennan* met een begonnen weefsel van? In een paar vorken, *tjatjak*, ieder met een tot in den grond doorgaande houten pin, aan het uiteinde van een paar langsliggers, *bantal* ingestoken, rust de garenboom, *pĕnggoelang*. De doekboom, *pĕngapit*, die van een overlangsche gleuf voorzien is, waarin het begin van het doek door middel van een latje is gekneld, is met een touw, *tampar sâkâ boeloe*, bevestigd aan het juk, *por*, dat de weefster met den rug aandrukt. Voorts is aan het toestel bevestigd een lat met lussen, *intjing*

om de oneven scheringdraden op te heffen, en behooren nog bij het toestel een rolronde en een vierkante uithouder (*oesĕk* en *pengantil*) van de scheringdraden; voorts de spoel *tropong* en het zwaard *wlirā*.

N°. 9024. Een puntig, min of meer halvemaanvormig mesje in rolronden steel, *lading pĕngoewikkan*.

„ 9025. Kleedingstuk van bamboevezels geweven, *klambi kandoel kadoet*.

„ 9026. Streng garen, *bĕnang*, van?

„ 9027. Takjes van den kempiritboom (zie boven) met de bladeren.

„ 9028. Klosje garen van kempiritbast, *loeloeb kĕmpirit*.

„ 9029. Kleedingstuk van *agĕl-* vezels (zie boven, naar het model van N°. 9025, *klambi kandoel agĕl*.

„ 9030. Nok uit een varenstam gesneden voor een huis van het type *djoglo*, met allerlei à jour gesneden figuren uit hetzelfde materiaal daarop bevestigd, *woewoeng kalar*. Desa Lengkong, distr. Kalialang, Lĕdok.

„ 9031. Groote wanvormige, van voren in een punt uitloopende hoeden, vervaardigd uit bamboebast, over een raamwerk van bamboelatjes met idjoek touw bevestigd, *toedoeng koewangan*. 2 stuks. Desa Sapoeran, distr. Sapoeran, Lĕdok.

LIJST VAN DE PAJOENGS

of officieele staatsiezonneschermen, in gebruik in de Pakoe-alaman in de Residentie Jogjakarta, zie Notulen Oct. '99 V.

1. Pajoeng van Zijne Hoogheid Kandjeng Goesti Pangeran Adipati Pakoe-alam, geheel goud met uitgeschulpten rand.
2. Pajoeng van den Kroonprins (geboren uit de eerste gemalin); goud met middenbaan van aaneenliggende gele ruiten.
3. Pajoeng van prinsen, zoons van de eerste gemalin behalve den kroonprins; geel met breeden gouden rand.
4. Pajoeng van prinsen, geboren uit bijvrouwen, die uit gunst deze pajoeng verkregen hebben; geel met smallen gouden rand.
5. Pajoeng van den prins, oudsten zoon van een der bijvrouwen; goud met middenbaan van aaneenliggende witte ruiten.
6. Pajoeng van prinsen, zoons van bijvrouwen van den Vorst en van prinsen, zoons van broeders en andere familieleden van den Vorst (de zoogenaamde pangeran sĕntana); goud met breede witte middenbaan.

   N. B. Prinsen van deze catagorie kunnen door den Vorst uit gunst begiftigd worden met pajoeng N°. 4.
7. Pajoeng van kinderen van den Vorst, verwekt bij eene bijvrouw, vóórdat zij tot pangeran verheven zijn. Zij hebben dan den titel van raden mas arja; wit met breeden gouden rand.
8. Pajoeng van kinderen van den Vorst, verwekt bij de eerste gemalin, vóórdat zij pangeran geworden zijn, dus vóór hun 15^{e} jaar; zij hebben dan den titel van bĕndara raden mas; wit met smallen gouden rand.
9. Pajoeng van kleinkinderen van den Vorst, die als

gunstbewijs den titel van toemĕnggoeng gekregen hebben; zij heeten dan raden mas toemĕnggoeng; goud met middenbaan van aaneenliggende groene ruiten.

10. Pajoeng van kleinzoons van den Vorst, die als gunstbewijs begiftigd zijn met den titel van riyå en dus raden mas riyå, heeten; goud met breede groene middenbaan.

11. Pajoeng van kleinzoons van den Vorst, die geen bijzonderen titel ontvangen hebben, en dus slechts raden mas heeten; groen met breeden gouden rand.

12. Pajoeng van achterkleinkinderen van den Vorst (boejoet); groen met smallen gouden rand.

13. Pajoeng van bet-achterkleinkinderen (tjanggah) van den Vorst; groen.

14 Pajoeng van den boepati die rijksbestuurder (patih) van den Vorst is en van den boepati van Adikartå; goud met breede groene middenbaan.

15. Pajoeng van den onderregent van Adikartå en van den hoofdpanghoeloe van de Pakoe-alaman; groen met breeden gouden rand.

16. Pajoeng van de wĕdånå's, die den titel van pandji hebben; groen met smallen gouden rand.

17. Pajoeng van den wĕdånå-anom, den hoofddjaksa en den panèwoe-distrik; blauw met smallen gouden rand.

18. Pajoeng van de mindere politiebeambten op de hoofdplaats, van de onderdistrictshoofden en van de djaksa's van de kaboepaten; blauw met een breede rooskleurige baan, tusschen een gouden bies en den smallen gouden rand besloten.

19. Pajoeng van den mantri-politie buiten de hoofdplaats; rooskleurig met smallen gouden rand.

20. Pajoeng van den dĕmang-politie buiten de hoofdplaats; rooskleurig met een breede zwarte baan, tusschen een gouden bies en den smallen gouden rand besloten.

21, Pajoeng van de dĕmang's voor de pacht; zwart met smallen gouden rand.

C

22. Pajoeng van de dĕmang's van de hoofdplaats; zwart met een breede roode baan, tusschen een gouden bies en den smallen gouden rand besloten.

23. Pajoeng van de dĕmang's pratjangan; rood met smallen gouden rand.

BIJLAGE XV.

KORTE BESCHRIJVING VAN VOORWERPEN, alle in gebruik bij de bevolking van sub Toba en Dairi, geschonken door den Heer K. A. JAMES, Controleur te Baros en opgemaakt aan de hand der door den schenker gegeven inlichtingen, (zie Not. Dec. '99 I *ab*).

N°. 9034. Model van het huis van Radja Toentoeng, hoofd van de kampong Tahal tahal in het landschap Toeka Dolok (sub Toba). Het huis staat op 12 palen, voert in den gevel het beeldje van een hagedis en relief, en heeft een nok van idjoek, die van voren in den kop, van achteren in den staart van een karbouw eindigt. Het dak is gedekt met idjoek, en alleen van onder met houten sirappen. Aan een met snijwerk versierden druiper, genaamd *silapajoeng*, in den gevel hangen eenige driehoekige plankjes, zoogen. *anting*, weermiddelen tegen ziekten en vijanden. Alles is grof bewerkt, hetgeen wijst op de mindere beschaving der bevolking van sub Toba; in Mandheling toch is de huisversiering vrij wat kunstvoller. Dit model biedt zeer veel overeenkomst aan met het Batakhuis op ware grootte, behoorende aan 's Rijks Ethnographisch Museum te Leiden.

„ 9035. Model van een beenblok voor drie misdadigers, genaamd *pasoengan*; de gaten worden door pennen gesloten.

„ 9036. Handboei, *tali pasa*. Dit exemplaar is zeldzaam, daar het touw gemaakt is van gevlochten menschenhaar, waarvan een dubbele streng gehaald is door een stuk menschenbeen; de handen worden door de lussen gehaald, die vervolgens worden aangetrokken en achter het stuk been in een knoop gelegd; zoo wordt de gevangene voortgeleid.

N°. 9037. Model van een kampongpoort met het beeld van de heilige hagedis, waarin de beschermgeest van de kampong zich heeft vervormd, op den achterkant en relief gesneden. Een dikke paal met een gat en een gootje er in wordt op eenigen afstand van de poort in den grond bevestigd; om ze te sluiten wordt een stok in de goot van den paal geplaatst en het andere einde tegen de poortdeur gewrongen.

„ 9038. Een eind bamboe waarin tooverspreuken, een menschen,- een krokodillen- en andere figuren gekrast zijn, en in welks eene eind—tot latten gespleten en tot een korfje uitgebogen — een aantal diverse bladeren zijn gestoken. Dient als amulet, *pagar*.

„ 9039. Een eind bamboe van vier geledingen geheel bedekt met tooverspreuken. Dient als amulet, *pagar*.

„ 9040. Bijl, *balioeng* met ijzeren kling en kromme houten steel om gaten in den kamferboom te kappen.

„ 9053. Mandjes, tevens zeeften, *ragaraga* met grove en fijne mazen voor de gewonnen kamfer, 3 stuks.

„ 9041. Mesje, *raoet hapoer* of krabber, puntig en eenigszins gebogen in rolronden steel, die in een kwastje eindigt, gebruikt om de kamfer van de binnenzijde van het hout af te schrappen. Het kwastje dient om overblijvende deeltjes kamfer bijeen te vegen.

„ 9042. *petoedar*. Vel van een boschrat, om bij het zuiveren van de kamfer het stof te verwijderen; de binnenkant wordt in de hand genomen en met de harige zijde wordt op de kamfer geklopt.

„ 9043. Monster ruwe kamfer.

„ 9044. *raoet pengagat pola*. Mesje; de rechte kling

rond eindigende, voor palmwijn bereiding, om den bloemsteel van den arenpalm mee uit te hollen. Het sap heet *pola* = *toewak.*

N°. 9045. *biloe.* Krabber voor gĕtah. Aan een vierkant ijzeren staafje is het eind beitelvormig uit geplet en haakvormig omgebogen; rond houten handvat.

„ 9046. *raoet* of *agat hamingon.* Beitel met ronde snede, min of meer gebogen, bevestigd in een knievormig gesneden handvat; dient om het benzoesap van den bast der boomen af te schrappen.

„ 9047. *çapaq.* Plat rond houten etensbord.

„ 9048. *saitan.* Hals- en borstsieraad, bestaande uit drie met kettinkjes aan elkaar hangende plaatjes van, met drijfwerk versierd dun koperblik in den vorm van halvemanen met drie spitsen. In het midden van ieder plaatje is een groene steen ingezet.

„ 9049. *radja na oeli.* Oorbellen van rood koper. Een rond gebogen koperen spiraaldraadje gaat door het oorgat en draagt het min of meer W-vormige sieraad van staafkoper.

„ 9050. *sarimoenggoe.* Oorbellen van koperblik. Aan een blikken haakje, dat door het oorgat gaat, hangt een piramidevormig sieraad, uit fijne krullen aaneengesoldeerd.

„ 9051. *doroeng doroeng daizi.* Halssnoer uit afwisselend roode en witte kralen samengesteld.

„ 9052. *si bagonding.* Geelkoperen vingerring met eenig drijfwerk, speciaal gebruikt bij het verzamelen van vruchten, padi, enz.

RAPPORT van den Regent van Modjokěrto en Djombang aangaande diens voorloopig onderzoek van oudheden in het gehucht Kědaton (desa Trawoelan) residentie Soerabaja, zie Notulen Mei 1898 I *c*. p. 59 en Dec. '99 V 2°. p.

Met twee platen.

„Waktoe saia misi djadie Djoeroetoelis Kaboepaten *Modjokerto* dalem tahoen 1880 mendjadie kira 18 tahoen sampei sekarang, sring² pada hari minggoe saia naek koeda ka *Trowoelan* onderdistrict *Trowoelan* afdeeling *Djombang* boewat plezier² sadja liat² tempat² koeno (oudheden) *Modjopait* jang ada di oetan² oro² groemboelan dan sawah².

Mangka di tempat oetan groemboelan nama Kedaton ada goemoek (heuvel) kira² tinggi ± 2 meter dan kliatan lebar.

Di pinggirnja itoe heuvel jang seblah lor wetan saia liat ada pesagi *seperti pilaar*, kira² lebar ½ Meter □, tinggi kira² ¼ Meter dan kanan kirinja tertoetoep tanah dan rimboe². Mendjadi itoe *seperti pilaar* tida gampang kliatan orang, sebab ampir tertoetoep tanah dan rimboe².

Aken tetapi itoe waktoe saia tida priksa lebih djaoeh, malinken saia dengar sadja jang itoe heuvel bekas Kedaton dari Ratoe *Modjopait.*

Djoega saia liat di kanan kirinja itoe heuvel orang² galih tanah boewat ambil batoe merah *Modjopait* boewat di djoewal ka fabriek².

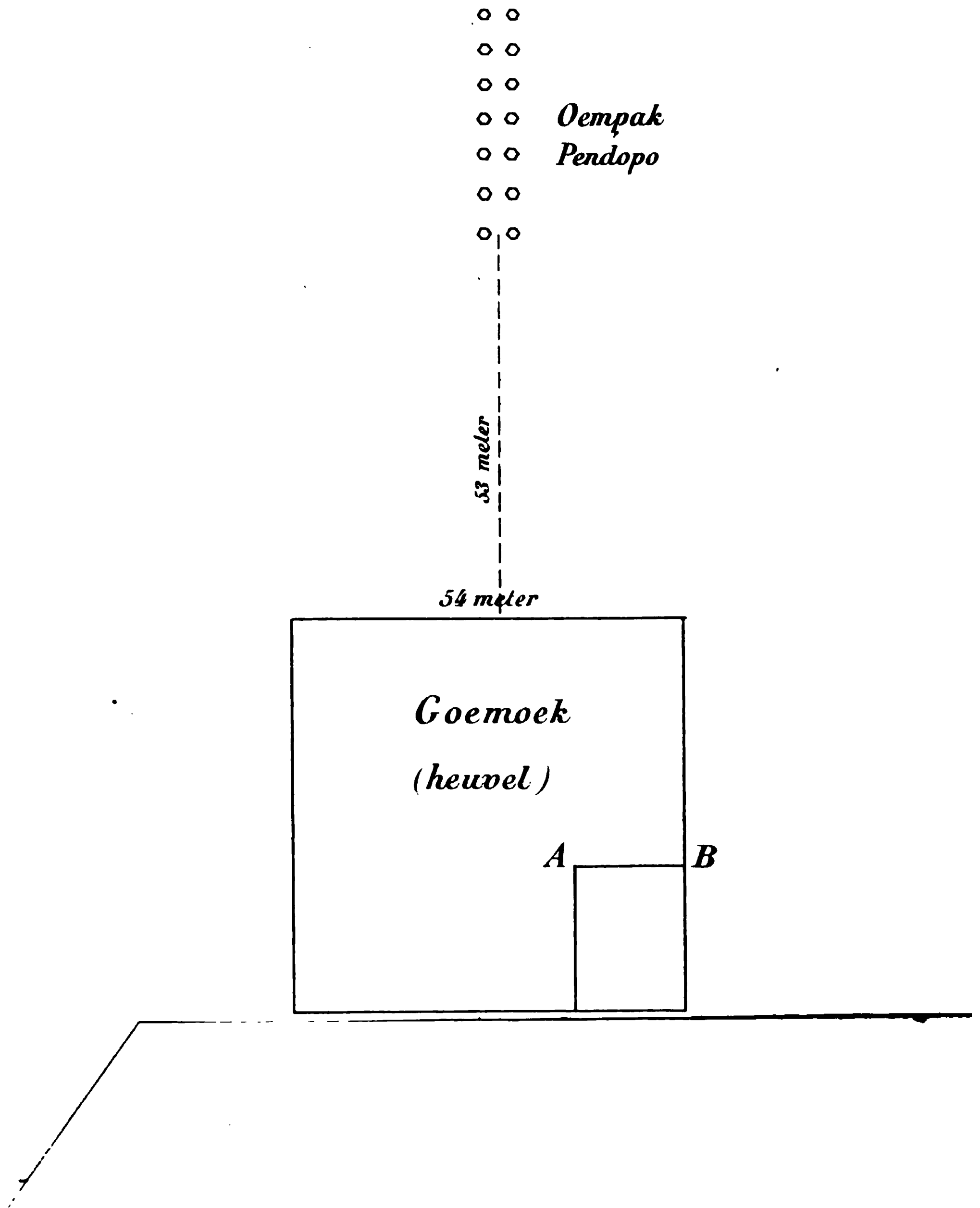
Pada hari minggoe tanggal 9 Januari 1898 saia pigi di *Trowoelan*, aken priksa lagi itoe *seperti pilaar*, jang doeloe 18 taoen sampei sekarang saia liat, apa misi ada?

Kamoedian saia liat betoel misi ada, dengen misi tertoetoep tanah dan rimboe². Lantas saia soeroeh bikin bersih dan kedapet ja-itoe *Kedaton dari Modjopait.* Ini paker-

Gambar I

Platte grond Kedaton Modjopait

Schaal 1 à 1000 Meter.

djaän di djaga Naip² dan simpo² Assistent-widono *Trowoelan*. Mangka saia tida ambil banjak² orang, sebab itoe pakerdjahan misti dengen pĕlan² dan aloes, djangan sampei ada jang roesak.

Itoe heuvel sabetoelnja oeroekan tanah roemah Kedaton, saia oekoer pandjang 54 Meter, lebar 54 Meter.

Bermoela itoe *seperti pilaar* jang di bikin bersih tanah²-nja, lantas troes kedapet pagger tembok; pilaar² dan plint dari roemah tinggi rata² 1.75 Meter dari tanah jang antara misi tinggi; tapi saia poenja timbangan misti 2 Meter atawa 2.50 Meter tingginja sampei tanah jang betoel (rata).

Troes saben hari dapet tambah pagger tembok, pilaar², plint² dengan lijst² oendak-oendakan (trappen), dan seperti kamar², tapi sekarang kliatan ada jang roesak.

Djoega kedapet 6 retjo dari batoe

1e. Retjo darie batoe goenoeng gambarnja orang dengan koeloek soedah ilang kakinja tinggal sampei peroet sadja (tingginja) 1/4 Meter.

2e. Retjo idem boeto misi baik tingginja 0.60 Meter.

3e. Retjo idem soedah ilang moekanja tinggi 0.60 Meter.

4e. Retjo idem soedah ilang moekanja tinggi 0.40 Meter.

5e. Retjo idem soedah ilang kakinja tinggal sampei peroet sadja, tinggi 0.25 Meter dengan ampat tangan.

6e. Retjo idem misi baik tingginja 0.15 Meter.

Ini pakerdjahan bikin bersih moelai pada ari minggoe tanggal 9 Januari 1898 terseboet di atas sampei sekarang misi dapet pandjang 20 Meter, lebar 15 Meter (atawa = 300 M. □) dari antero heuvel jang pandjangnja 54 Meter dan lebarnja 54 Meter (atawa = 2916 M. □).

Itoe heuvel atawa roemah *Kedaton Modjopait* roepanja doeloe mengadep mengoelon, sebab die seblah koelonnja itoe heuvel, djaoehnja 53 Meter dari itoe heuvel kedapet djoega 14 bidji oempak² darie batoe goenoeng bekas oempaknja pendopo, jang masi beloem brobah dan tinggal di tempatnja lama, sebab terlaloe besar soesah aken di ambil.

Roepanja itoe oempak achtkantig dan teratoer doewa barissan (rijen).

Bersama ini satoe gambar dengan schaal menerangken:

a. Tempatnja itoe heuvel, dan jang tergaris dengan tinta merah, ja-itoe tempat jang di bikin bersih dan kedapet emboek² plint² dan pilaar² dari Kedaton dan retjo².

b. Tempatnja oempak² bekas pendopo.

Doeloe² orang² dalem onderdistrikt *Trowoelan* belom taoe „apa itoe heuvel?" Sandenja daoeloe taoe jang itoe heuvel ada banjak tembok² plint² pilaar² dan fondement dari batoe merah Modjopait soedah tamtoe di ambil batoenja boewat di djoewal ka fabriek² sebab:

1e. Di kanan kirinja itoe heuvel soedah habis bekas di ambili batoenja dan di djoewal di fabriek² *Soemengko-Dinoio* afdeeling *Modjokerto* dan *Soemobito-Seloredjo Tjoekir-Tjeweng-Soekodano* afdeeling *Djombang* kira² ± 15 tahoen sampei sekarang.

2e. Sekarang ini sahari² banjak orang dateng aken liat itoe plint², pilaar² dan lain jang kedapet sahari².

Mangka saia ada poenja ingatan jang kedjadian begini roepa, lain tida malinken saia soeka dan senang dari barang² koeno (oudheden).

Apa tambahnja jang kedapet di blakang ari, saia atoerken rapport.

Doemikian aken mendjadiken pembesar ampoenja bertaoe.

[illegible]	Lijst van de „kain-kŏmbangan" stalen, afkomstig uit Solo.

[illegible]	[illegible]	No.	Namen der Patronen.
1	[illegible]	1	Pandji pĕngoengroengan.
2	[illegible]	2	Djambe potjot, paṇḍan binĕṭot.
3	[illegible]	3	Pandji ngĕnglŏng.
4	[illegible]	4	Pandji pilis.
5	[illegible]	5	Kĕmbang blimbing.
6	[illegible]	6	Poḍang sinoesoep sari.
7	[illegible]	7	Pandji balik.
8	[illegible]	8	Wajoewå.
9	[illegible]	9	Baṇṭeng kĕtaton (of: kĕtatal).
10	[illegible]	10	Gagak koentjoeng mas.
11	[illegible]	11	Pare anom.
12	[illegible]	12	Pandji woejoeng.
	[illegible]		of Pandji kangoengroengan.
13	[illegible]	13	Poespådårä.
14	[illegible]	14	Papasan matĕng.
15	[illegible]	15	Klabang ngantoep.
16	[illegible]	16	Majang mékar.
17	[illegible]	17	Kĕmbang bĕngoek.
18	[illegible]	18	Kĕmbang kangkoeng.
19	[illegible]	19	Kĕmoedaningrat.
20	[illegible]	20	Poespå kĕntjånå.
21	[illegible]	21	Mangoen ardjå.
22	[illegible]	22	Ganderå walåndå.
23	[illegible]	23	Pènganten anjar.
24	[illegible]	24	Sindoer.
25	[illegible]	25	Kĕmbang waroe.
26	[illegible]	26	Gaḍoeng mlaṭi.
27	[illegible]	27	Sliṇḍitan.
28	[illegible]	28	Goelå klåpå.
29	[illegible]	29	Onĕngan.
30	[illegible]	30	Siwalan tjopot.
31	[illegible]	31	Goenoeng sari.
32	[illegible]	32	Pandji gandroeng.
33	[illegible]	33	Paroe-paroe.

De namen volgens opgaven te Solo mij verstrekt.

G. A. J. HAZEU.

LIJST

van ingekomen boekwerken gedurende het 4e kwartaal 1899.

Aalst (*J. van*), Opgaven omtrent verschillende Hindoe-oudheden, voorkomende in de controle-afdeeling Pråbålinggå, regentschap Magĕlang, Residentie Kĕdoe. (Overgedr. uit Tijdschr. Ind. T. L. en VK., XLI). 8°.

Abendanon (*J. H.*), Overschrijving van onroerend goed; bewijskracht der eigendomsacten. (Tijdschr. Het recht in N. I. 1899). — Van den schrijver.

Adriani (*Dr. N.*) en *M. C. Kruijt*, Van Posso naar Todjo (Med. Ned. Zend. Gen. 43). — Van de schrijvers.

Adriani (*N.*), De legende van Menoti-not. (Overgedr. uit Tijdschr. Ind. T. L. en VK., XLI). 8°.

Adriani (*N.*), Maka, naka en paka in het Bare'e en eenige verwante talen. (Overgedr. uit Tijdschr. Ind. T. L. en VK., XLI). 8°.

Adriani (*N.*), De palatalen in het Bareë. Proeve eener behandeling van het klankstelsel der Bareë-taal. (Overdr. uit Bijdr. T. L. en VK. v. N. I.).—Van den schrijver.

Adriani (*N.*), Se'imo sura rapangedja pai rapebasa natulisi i ntua —.Batawi 1899 8°.

Adriani (*P.*), De bedevaarten naar Arabië en de verspreiding der epidemische ziekten. Eene epidemiologische studie voor medici en politici. Ooltgensplaat 1899. 8°.

Mijnbouw maatschappij „*Alluvia*" gevestigd te Soerabaja. Soerabaja 1899 4°.

The *Athenaeum*. Journal of English and Foreign Literature,

Science, the Fine Arts, Music and the Drama. London 4°, 16 Sept. 1899 enz.

Mongolskaja nadpis vremen Möngke-chana, najdennaja v vostocnoj Sibiri. Ctenie perebod Archimandrita *Avvakuma*, vivsago nacalnika rossijskoj duchovnoj missii v Pekine. Isdana s prisovokupleniem izsledovanija o pismenach u mongolov V. V. Grigorevim bivsim prophessorom vostocnich jazikov v riselevskom licee v Odesse. S. P. 1848 8°. (Iz zurnala ministerstva vnutrennich del.).

Baarda (*M. J. van*), Woordenlijst Galèlareesch-Hollandsch, met ethnologische aanteekeningen op de woorden, die daartoe aanleiding gaven. Uitg. door het Kon. Inst. v. d. T. L. en VK. 's Gravenhage 1895. 8°.

Balcke (*W.*), Beschouwingen over de toekomst van Deli. Amsterdam 1899. 8°.

Bard (*E.*), Les Chinois chez eux. Paris 1899. 8°.

Barth (*A.*), Le Mahâvastu, texte sanscrit publié pour la première fois et accompagné d'introductions et d'un commentaire, par E. Sénart. (Extr. du Journal des Savants, 1899). 8°.

Barth (*A.*), Bulletin des religions de l'Inde. II. Brahmanisme (Overdr. uit Revue de l'histoire des religions). 8°.

Reglement op het bouwen en sloopen in de afdeeling Stad en Voorsteden van *Batavia* en op de hoofdplaatsen der afdeelingen Buitenzorg, Meester-Cornelis en Tangerang. Batavia, 15 Juni 1899. 8°.

Beer (*Taco H. de*) en Dr. *E. Laurillard*, Woordenschat, verklaring van woorden en uitdrukkingen. Afl. 20. Amsterdam 1899. 8°.

Berg (*N. P. van den*), Verkoop van Gouvernementsproducten. (Overgedr. uit de Economist). — Van den schrijver.

Berg (*N. P. van den*), Een gebrekkig bankwezen. (Overgedr. uit de Economist 1899). — Van den schrijver.

Berg (*N. P. van den*), De Javasche Bank en de Muntquaestie.

(Overdr. uit de Java-Bode). — Van Mr. N. P. van den Berg.

Berg (*N. P. van den*) (Brief van de Kamer van Koophandel en Nijverheid te Batavia aan den G. G. van Ned. Indië, 20 Jan. 1876). — Van Mr. N. P. van den Berg.

Berg (*N. P. van den*), Geldmiddelen, munt- en bankwezen. (Overgedr. uit Nederlandsch Indië onder het Regentschap van Koningin Emma). 8°. — Van Mr. N. P. van den Berg.

Berg (*N. P. van den*), De voorgestelde wijziging van de tarieven van in- en uitvoerrechten in Nederlandsch-Indië. (Indisch Genootschap, Vergadering van 6 Nov. 1894). — Van Mr. N. P. van den Berg.

Berg (*N. P. van den*), Gouvernements-wisseltrekking te Batavia. (Overgedr. uit de Economist). — Van Mr. N. P. van den Berg.

Berg (*N. P. van den*), De Suikerindustrie in Britsch West-Indië. (Overgedrukt uit de Economist). Twee stukken. — Van Mr. N. P. van den Berg.

Berg (*N. P. vau den*), Onze Muntpolitiek en de daarmede verband houdende belangen. (Overgedr. uit de Locomotief van 11 Jan.). — Van Mr. N. P. van den Berg.

Berg (*N. P. van den*), De tegenwoordige stand der muntquaestie. (Overgedr. uit het Algemeen Dagblad van Ned. Indië, 24 Oct. 1878). — Van Mr. N. P. van den Berg.

(Brief van Mr. *N. P. van den Berg* aan den Heer Mr. J. A. Haakman, Batavia 21 Sept. 1879). (Overgedr. uit het Bataviaasch Handelsblad). — Van Mr. N. P. van den Berg.

Berg (*N. P. van den*), Ons Indisch muntwezen, voordracht gehouden in de algemeene vergadering van het „Indisch Genootschap" op 7 Dec. 1897. (Overgedr. uit de Indische Mercuur 1897, N°. 50). — Van Mr. N. P. van den Berg.

Bertsch (*L. G.*), Lajang watjan. 4° stukje. 2° druk. Batavia 1899. 8°.

Bhâṭṭa dîpîkâ, a work belonging to the Pûrvvamîmâmsâ school of Hindu philosophy by Khaṇḍadeva, edited by Mahâmahopâdhyâya Candrakânta Tarkâlankara. Vol. I, fasc. 1. Calcutta 1899. [Bibliotheca Indica].

Pamjatniki Mongolskago kvadzatnago pisma, objasnennie A. A. *Bobrovnikovim* c dopolnenijami V. V. Gregoreva. Cankt Peterburg 1870. 8°. [Napecatano po rasporjazceniu imperatorskago russkago archeologiceskago obscestva.].

Boerlage (Dr. *J. G.*), Handleiding tot de kennis der Flora van Nederlandsch-Indië. Beschrijving van de families en geslachten der Nederl. Indische phanerogamen. 2° deel, 2° stuk. Leiden 1899. 8°.

Boudewijnse (*J.*) en *G. H. van Soest*, De Indo-Nederlandsche wetgeving. Staatsbladen van Nederlandsch-Indië, bewerkt en met aanteekeningen voorzien. 43° afl. 1898. Amsterdam 1899. 8°.

Brandes (*J.*), De inhoud van de groote Hikayat Baktiyar volgens eene aanteekening van Dr. H. N. van der Tuuk. (Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLI). 8°.

Brandes (*J.*), Pararaton (Ken Arok) of het boek der Koningen van Tumapĕl en van Majapahit uitgegeven en toegelicht. (Verh. B. G. XLIX, 1° stuk). Batavia 's Hage 1896. 8°.

Brandes (*J.*), (Over Zodiakbekers). (Overdruk uit Notulen B. G. 1899). 8°.

Brandes (*J.*), Mededeeling over eenige bijzonderheden der metriek, het notenschrift en de geschiedenis van het schrift der Javanen. [Bijl. VII Not. B. G. 1899]. 8°.

Brandes (*J.*), Toelichting tot de schetstaalkaart van Celebes, samengesteld door den Heer K. F. Holle. (Overdr. uit Not. B. G. 1894.) 8°.

Brandes (*J.*), Taal- en oudheidkunde. Overdruk uit Nederlandsch-Indië onder het regentschap van Koningin Emma). 8°.

Brandes (*J.*), Iets over het Pagegaai-boek, zooals het bij de Ma-

leiers voorkomt. (Overgedr. uit Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLI). 8°.

The Encyclopaedia *Britanica*, a dictionary of arts, sciences, and general literature. Ninth edition. 25 vols. Edinburgh 1875 (Times's reprint van 1898). 4°.

Dirección general de estadístico de la provincia de *Buenos Aires*. Anuario estadístico de la provincia de Buenos Aires. Año 1896. La Plata 1898. Fol.

Candrakânta Tarkâlankara, zie Bhâṭṭa dîpikâ.

Centralblatt für Anthropologie, Ethnologie und Urgeschichte. Herausgegeben van Buschan. Jena. 8°.

Chaufepié (*H. J. de Dompierre de*), Les médailles et plaquettes modernes. Harlem (1899), Fol.

XIIme *Congrès* Internationale des Orientalistes. Bulletin 1—24. 8°.

Dewall (*A. F. von*), Enkele aanteekeningen op het Supplement op het Nieuw-Maleisch-Nederlandsch woordenboek met Arabisch Karakter van H. C. Klinkert Sr. (Overgedr. uit Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., deel XLII). 8°.

Dewall (*A. F. von*), De Pelandoek Djinaka, vertalingen en conjectures, alsmede Maleische tropen en figuren van den Heer J. van Dissel beoordeeld. (Overgedr. uit Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLIII). 8°.

Dinter (*B. C. A. J. van*), Eenige geographische en ethnographische aanteekeningen betreffende het eiland Siaoe. (Overdr. uit Tijdschr. Ind. T L. en Vk., XLI). 8°.

Letters received by the *East India* Company from the servants in the East, transcribed from the „original correspondance" series of the India office records. Vol. III. Edited by W. Foster. London 1899. 8°.

Faille (*P. de Roo de la*), Bij de situatie-kaart van het lustverblijf te Narmada (Lombok). (Overgedr. uit Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLI). 8°.

Figuier (*L.*), Het elektrisch licht. In het Nederlandsch

bewerkt onder toezicht van Dr. A. van Oven. 's Gravenhage 1886. 8°. — Van den Heer O. Collet.

Fleming (*S.*), Time-reckoning for the twentieth century. (Overdr. uit Smithsonian report for 1886). 8°.

Foreman (*J.*), The Philippine Islands. A political, geographical, ethnographical, social and commercial History of the Philippine Archipelago and its political dependencies, embracing the whole period of the Spanish Rule. Second edition, revised and enlarged. With maps and illustrations. London 1899. 8°.

Francken (Dr. *C. J. Wijnaendts*), Het Boeddhisme en zijne wereldbeschouwing. Leiden 1897. 8°.

Freytag (*C. J. de*), Recueil voor den Civiel geneeskundigen dienst in Nederlandsch Indië samengesteld door —, herzien door W. J. A. van Waardenburg. Tweede, vermeerderde druk. Batavia 1899. 8°.

Friesen (*O. van*), Om de Germaniska mediageminatorna med särskild hänsyn till Nordiska språken. Akademisk afhandling. Upsala 1897. 8°.

Gelder (*W. van*), Boekoe itoengan noe katiloe pikeun moeridmoerid pangkat kadoewa di iskola priboemi. Karanganana toewan —. Tjitakan noe katiloe. Batavia 1899. 8°.

Geslin (*J.*), Conquêtes et découvertes de la république des Pays-Bas, d'après des documents Hollandais de l'époque. Première partie, Dans l'archipel Indien. Paris s. d. 8°.— Van den Heer O. Collet.

Grigores (*V. V.*), Karachanidi v maverannagre po tarichi muneddzim-basi. V osmanskom tekste, s perevodom u primecanijami. S. Peterburg 1874. 8°. (Napecatano po rasporjazeniu imperatorskago russkago archeologiceskago obscestva).

Grivel (*D.*), Rempah-rempah. Spreek- taal- en stijloefeningen voor de Inlandsche scholen. 4e stukje. Batavia 1899. 8°.

Groneman (*J.*), De hoogvlakten van 't Janggebergte. (Over-

gedrukt uit 't Tijdschr. voor Gesch., Land- en Volkenkunde). Groningen 1899. 8°.

Groneman (*J.*), De lakon Prĕgiwå als wajang orang in den Kraton te Jogjåkartå op den 14, 15, 16 en 17 Sapar van het jaar Djimawal 1829, 24, 25, 26 en 27 Juni 1899, naar het voor die opvoering bewerkte Javaansche handschrift van Goesti Pangeran Arja Soerjå Mataram. 2e druk. Jogja 1899. 8°. — Van den schrijver.

Groneman (*J.*), Pestbestrijding. Naar aanleiding van gesprekken met Dr. Yersin. Jogjakarta 1899. 8°. — Van den schrijver.

Habbema (*J.*), Boenga rampai jaitoe berbagai-bagai tjeritera. Tjitakan jang kalima. Betawi 1899. 8°.

Koloniaal Museum te *Haarlem*. Catalogus der Nederlandsche West-Indische Tentoonstelling te Haarlem 1899. Amsterdam 1899.

Haase (Mr. *W. F.*), Het „wang teboesan" systeem. (Wet en Adat, 2e j.). — Van den schrijver.

Haase (*W. F.*), De onttrekking van minderjarigen aan het wettig over hen gesteld gezag volgens Art. 279 Strafwetboek. Proefschrift. Leiden 1885. 8°.—Van den schrijver.

Hann (*J.*), Die tägliche Periode der Windstärke auf dem Sonnblickgipfel und auf Berggipfeln überhaupt. (Overdruk uit Sitzber. d. k. Ak. der Wiss. in Wien; Math.-nat. Cl. 1894). 8°.

Wijziging van het Reglement op de burgerlijke rechtsvordering naar aanleiding van de wet *Hartog* (wet van 7 Juli 1896 Ned. Stbl. N°. 103). Met machtiging der regeering uitgegeven van wege het Departement van Justitie. Batavia 1899. 8°.

Hazeu (*G. A. J.*), Bijdrage tot de kennis van het Javaansche tooneel. Leiden 1897. 8°. — Van den schrijver.

Hazeu (*G. A. J.*), De Lakon Arimbå. (Overgedr. uit Bijdr. T. L. en Vk. van N. Ind., 6e volgr., V). — Van den schrijver.

Hazeu (*G. A. J.*), De Nâga Ârddhawalîka bij de Javanen. (Overgedr. uit Bijdr. T. L. en Vk. van Ned. Ind. 6e volgr., V.). — Van den schrijver.

Heide (*J. Homan van der*), Beschouwingen aangaande de volkswelvaart en het irrigatiewezen op Java in verband met de Solovalleiwerken. Batavia —'s Gravenhage 1899. 8°

Hervorming op koloniaal gebied. Het budget der toekomst gehandhaafd, met eene uitgewerkte en toegelichte proeve van dat budget. Amsterdam 1866. 8°.

Hien (*H. A. van*), De Javaansche geestenwereld en de betrekking, die tusschen de geesten en de zinnelijke wereld bestaat, verduidelijkt door petangan's of tellingen bij de Javanen in gebruik. 4dln. Semarang 1896. 8°. — Van den schrijver.

Report of *Hope Hospital*, Amoy, China. Oct. 1 st, 1897— Dec. 31 st, 1898.

Huijgens (*C.*), Oeuvres complètes, publiées par la Société Hollandaise des sciences. Tome VIII. La Haye 1899. 4°.

Government of *India*, Legislative department. The Burma code. Third edition. Calcutta 1899. 8°.

A collection of statutes relating to *India* in two volumes. Vol. I. Up to the end of 1870. Calcutta 1899. 8°.

Catalogue of the Sanskrit Manuscripts in the library of the *India office*. Part VI. Edited by J. Eggeling. London 1899. 4°

Iterson (*G. Roessingh van*), Waar vele millioenen gebleven zijn en waar vele millioenen nog zullen blijven. Van kasbeheer in Nederlandsch-Indië. Een antwoord aan den oud O. I. hoofd-ambtenaar P. H. van der Kemp Leiden 1899. 8°.

I-tsing, Les religieux éminents qui allèrent chercher la loi dans les pays d'occident; mémoire composé à l'époque de la grande dynastie T'ang par —. Traduit en Français par E. Chavannes. (Voyages des pélerins bouddhistes). Paris 1894. 8°.

Nota over de suikerindustrie op *Java*, en de maatregelen die ter harer instandhouding vereischt worden. (Aan de Tweede Kamer der Staten Generaal aangeboden door W. Suermondt Wz en N. P. van den Berg — Van Mr N. P. van den Berg

Jeanneret (*A.*), Catalogus van boekwerken, nagelaten door wijlen den Heer —, welke op een nader in de dagbladen bekend te stellen dag, door de Weeskamer te Batavia publiek zullen worden verkocht. Batavia 1899. 8°.

Keller (*C.*), Die Ostafrikanischen Inseln (Bibliothek der Länderkunde herausgegeben von A. Kirchhoff und R. Fitzner, 2er Band) Berlin 1898 8°.

Kemp (*P. H. van der*), Het verblijf van Commissaris van den Broek op Bali van 18 December 1817 tot 24 Juni 1818. (Overgedr uit Bijdr. T. L. en Vk. v. Ned. Ind., 6 Volgr., VI). 8°. — Van den schrijver.

Kemp (*P. H. van der*), Het Departement van Binnenlandsch Bestuur in Nederlandsch-Indië. Rede gehouden door den Heer — in de Oost-Indische kiesvereeniging te 's Gravenhage op den 2en Maart 1899. (Overgedr. uit het Tijdschr. B. B. 1899.) 8°.—Van den schrijver.

Kleian (*F. A.*), Adresboek van Nederlandsch-Indië, samengesteld door —. Eerste uitgave. Batavia 1899. 8°. (Met Supplement) Mutatien, veranderingen en verbeteringen gedurende de maanden Mei, Juni, Juli, Augustus en September 1899.

Kloes (*J. A. van der*) en *J. N. van Ruijven*, Het bouwen in overzeesche gewesten. 2e afd. Onderwerpen uit de weg- en waterbouwkunde. 3e afd. Onderwerpen uit den huizenbouw. Leiden 1899. 8°.

Knebel (*J.*), Desa-legenden van Pånåråga uit het Javaansch medegedeeld. (Tijdschr. Ind. T. L. en Vk. XLI). 8°.

Knebel (*J.*), De weertijger op Midden-Java den Javaan naverteld. (Overgedr. uit Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLI). 8°.

Krieger (*M.*), Neu-Guinea. (Bibliothek der Länderkunde herausgegeben von A. Kirchhoff und R. Fitzner, 5er und 6er Band.). Berlin (1899). 8°.

Kroesen (*J. A.*), Rapport betreffende de aanvaarding van de onderwerping aan het Ned. oppergezag van het Landschap Tanah Djawa. (Tijdschr. Ind. T. L. en Vk. XLI.) 8°.

Kruijf (*Dr. E. F.*), Geschiedenis van het Nederlandsche zendelinggenootschap en zijne zendingsposten. Groningen 1894. 8°.

Kruijt (*Alb. C.*), De weerwolf bij de Toradja's van Midden-Celebes. (Overgedr. uit Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLI). 8°.

Kruijt (*Alb. C.*,) Het koppensnellen der Toradja's van Midden-Celebes en zijne beteekenis. (Overgedr. uit Versl. en Med. der Kon. Ak. van Wet., afd. Lett., 4e Reeks, Deel III). 8°.

Lagercrantz (*O.*), Zur griechischen Lautgeschichte. Akademische Abhandlung. Upsala 1898. 8°.

Langley (*S. P.*), Memoir of Georg Brown Goode 1851—1896. Read before the National Academy, April 21, 1897. Washington, 1897. 8°.

Liefrinck (*F. A.*), Een staatsstuk van den vorst van Lombok. (Overgedr. uit Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., deel XLII). 8°.

Vijfde Geïllustreerde prijscourant van de maatschappij tot voortzetting der zaken *Van der Linde en Teves*. Semarang-Soerabaja 1899. 8°.

Linder (*A*), Plainte de la vierge en vieux Vénitien, texte critique précédé d'une introduction linguistique et literaire. Thèse. Upsala 1898. 8°.

Lindquist (*G.*), Quelques observations sur le développement des désinances du présent de l'indicatif de la première conjugaison latine dans les langues romanes. Thèse. Upsala 1898. 8°.

Verslag van een mijnbouwkundig onderzoek van het kolen-

terrein *Loë-Katjang* in de Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo. Soerabaia 1897. 4°. — Van den Heer Mr. J. C. Mulock Houwer.

Mahâbhâsyapradîpodyota, by Nâgeça Bhaṭṭa, edited by Paṇḍit Bahuvallabha çâstrî. Vol. I, fasc. 1,2. Calcutta 1899. 8° (Bibliotheca Indica).

Mainwaring (*G. B.*), Dictionary of the Lepcha language, revised and completed bij A. Grünwedel. Berlin 1898. 8°.

Marre (*A.*), Le code moral des enfants en 250 quatrains extraits de la morale de l'enfance par Morel de Vindé, revus, publiés et augmentés d'un appendice. Paris 1899. 8°. — Van den auteur.

Matthes (Dr. *B. F*), De profetieën van Hoséa, Joël, Amos, Obadja, Jona, Micha, Nahum, Habakuk, Zefanja, Haggaï, Zacharia en Maleachi in het Makassaarsch vertaald. Amsterdam 1899. 8°.

De Profetien van Hoséa, Joël, Amos, Obadja, Jona, Micha, Nahum, Habakuk, Zefanja, Haggaï, Zacharia en Maleachi, in het Boegineesch vertaald door Dr. *B. F. Matthes*, afgevaardigde van het Ned. Bybelgenootschap op Celebes. Amsterdam 1899. 8°.

Tzoutzak grotz *Mchithrean* tparanin. Wenetik 1889. 8°. (Armenisch). (Boekenlijst van Mekhithran drukkerij te Venetië).

Meijer (*A. B.*), The distribution of the Negritos in the Philippine Islands and elsewhere. Dresden 1899. 8°. — Van den schrijver.

Moquette (*J. P.*), Eenige opmerkingen omtrent de Hindoemunten van Java. (Overgedr. uit Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., deel XLII). 8°.

Müller (Dr. *D. H.*), Die Südarabische Expedition des Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften in Wien und die Demission des Grafen Carlo Landberg. Actenmässig dargestellt. Wien und Leipzig 1899. 8°.

Nederburgh (*J. A.*), Wetgeving voor Nederlandsch-Indië.

Officieele bescheiden met eenige aanteekeningen. Batavia 1899. 8°. 2e stuk.

Woordenboek der *Nederlandsche* taal door M. de Vries, L. A. te Winkel, P. J. Cosijn, E. Verwijs, A. Kluyver, A. Beets, J. W. Muller, enz. Deel II, Afl. 13. 's-Gravenhage 1899. 8°.

Rapport van de commissie door den Minister van Koloniën benoemd om hem voor te lichten omtrent eene herziening der bepalingen betreffende de benoembaarheid tot ambtenaar van den administratieven dienst in *Nederlandsch-Indië*. Uitgegeven van wege het Departement van Koloniën. Juni 1899. 8°.

Verslag van den raad van beheer der *Nederlandsch-Indische* spoorweg-maatschappij over het jaar 1898 aan de algemeene vergadering van aandeelhouders, ingevolge Art. 44 der Statuten. 's-Gravenhage 1899. 8°.

Nona boedjang, Boekoe pantoen karang-karangan koempoelannja si --, akan goenanja orang moeda, jang soeka plesir dengan Nona[2], atawa bertjinta satoe sama laen, djoega boeat bikin orang tertawa dan liboerin hati jang soesah. Tjitakan jang katiga. Batawi 1899. 8°.

Nuyens (*A.*), Nuovo dizionario Italiano-Olandese e Olandese-Italiano con riguardo speciale alle espressioni tecniche del commercio, delle scienze, dell' industria, delle arti, delle politica, etc. Parte prima. Gouda (1899). 8°. Ook met Hollandschen titel.

Oliver (*Ch. A.*), The comparative action of sulphate of daturia and of sulphate of hyoscyamia upon the iris and ciliary muscle. (Overdr. uit American Journal of the Medical sciences, 1882.) 8°.

Oliver (*Ch. A.*), A new series of Berlin wools for the scientific detection of subnormal colorperception (colorblindness). (Overdr. uit Transactions of American Ophthalmological Society 1886). 8°.

Pander (*E.*), Das Pantheon des Tschangtscha Hutuktu, ein Beitrag zur Iconographie des Lamaismus. Heraus-

gegeben und mit Inhaltsverzeichnissen versehen von A. Grünwedel. (Sonderabzug der Veröffentlichungen aus dem Königlichen Museum für Völkerkunde zu Berlin). Berlin 1890 4°.

Notice sur les cartes, livres et objets composés et receuillis par le service topographique des Indes Orientales Néerlandaises et destinées à l'exposition universelle de *Paris* de 1900. Batavia 1899. 8°. — Van den Heer J. J. K. Enthoven.

Pavie. Mission —. Exploration de l'Indo-Chine. Mémoires et documents publiés par les membres de la mission sous la direction de MM. Pavie et P. Lefèvre-Pontalis. 2 Tomes (3 Fascicules). Paris 1894. 4°.

Peabody (*A. P.*), The scientific education of mechanics and artizans. (Overdr. uit Report for the Smithsonian institution for 1872). 8°.

Peterson (*P.*), A sixth report of operations in search of sanscrit Mss. in the Bombay circle, April 1895 — March 1898. Bombay 1899. 8°.

Peterson (*P.*), Zie Upamitibhavaprapanchakatha.

Poensen (*C.*), Ontjen-ontjen. Javaansch leesboek. Eerste deel. 3e druk. Batavia 1899. 8°.

Pott (*J. G.*), Is de golok een werktuig of gereedschap, dat, in den zin van Artikel 65 van het wetboek van strafrecht voor Inlanders, gerekend moet worden te behooren tot de dagelijksche dracht van den Inlander. (Tijdschr. Recht in N. I., 1899). — Van den schrijver.

Théologie Hindoue. Le *Prem Sagar*. Océan d'amour. Traduit par E. Lamairesse. S. p. n. d. 8°.

Proceedings of the Royal Colonial Institute edited by the secretary. Volume XXX, 1898-1899. London 1899. 8°.

Putevoditel po Imperatorskoi publicnoi bibliotek. Sankt Peterburg 1852. 8°.

Quant (*A. de*), Kosala, de heilige plaats der Badoej's van

Karang. (Overgedr. uit Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLI). 8°.

Quentin (*J. A. A. F.*), zie Nota over de landsdrukkerij te Batavia.

Renaud (*P. J. A.*), Inleiding, behoorende bij het rapport van den mijn-ingenieur—, gepensioneerd Hoofd-Ingenieur bij het Mijnwezen in Nederlandsch-Indië, (door G. Fischer). — Van den Heer Mr. J. C. Mulock Houwer.

Rogge (*H. C.*) en *W. van der Meulen*, De negentiende eeuw in woord en beeld. Leiden (1899), 4°.

Ronkel (Dr. *Ph. S. van*), Over invloed der Arabische syntaxis op de Maleische. (Overgedr. uit Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLI). 8°.

Roo (Dr. *L. W. G. de*), Indische dienst en Europeesch personeel. Brieven van —. 's Gravenhage 1899. 8°.

Rütte (*J. M. Ch. E. le*), De schaking bij den Makassaar in verband met de hedendaagsche toestanden. (Tijdschr. Ind. T. L. en Vk. XLI). 8°.

Zur heutigen *Sachlage* der Ethnologie in nationaler und socialer Bedeutung. [Von A. Bastian]. Berlin 1899 8°.

Sarkar (*Kishori Lal*), The Hindu system of moral science or a few words on the sattwa, raja and tama guna's. Second edition. Calcutta 1898. 8°.

Saussaye (*P. D. Chantepie de la*), Lehrbuch der Religionsgeschichte in Verbindung mit ... bearbeitet und herausgegeben. 2e vollig neu gearbeitete Auflage. Freiburg — Leipzig 1897. 2 Th.

Schmeltz (*J. D. E.*), Tentoonstelling van Japansche kunst. Gids voor den bezoeker. Met vier Lichtdrukplaten. (Rijks Ethnographisch museum). Haarlem 1899. 8°.

Schmeltz (*J. D. E.*), Toespraak gehouden bij gelegenheid der openstelling der tentoonstelling van Japansche kunst in 's Rijks Ethnographisch museum, op 9 Augustus 1899. Leiden 1899. 8°.

Schreiber (*A.*), Eine Missionsreise in den ferner Osten 1898 — 1899. Gütersloh 1899. 8°. — Van den schrijver.

Soeët Mon (Gebeden in Pali door de priesters bij verschillende gelegenheden voor te dragen).

Zondagsblad van de *Soerabaia* Courant, 1 jaargang 1 — 4 1899. Fol.

Het Nederlandsch in Indië. Redevoering uitgesproken door Radhen Mas Pandji *Sosro Kartono*, op het XXV° Nederlandsch Taal- en Letterkundig Congres. (Neerlandia, Maandschrift voor het Algemeen Nederlandsch verbond. Vereeniging tot handhaving en verbreiding van de Nederlandsche Taal. October 1899). Fol.

Steevens (*G. W.*), In India. Second edition. Edinburgh-London 1899. 8°.

Steinmetz (*H. E.*), Over eenige Oudheden in Bandoeng. (Tijdschr. Ind. T. L. en Vk. XLI). 8°.

Stephanik (*Joh. W.*) en *W. K. F. Zwierzina*, Beschrijving van de gedenk-, strooi-, prijs- en draag-penningen, gedenk- en penningplaten, draagteekens, enz. vervaardigd naar aanleiding van de inhuldiging van H. M. Wilhelmina Koningin der Nederlanden. Uitgegeven door het Nederlandsch Genootschap voor Munt- en Penningkunde 1899. Folio. — Van Mr. N. P. van den Berg.

Verslag der exploitatie van den Staatsspoorweg ter *Sumatra's* Westkust en van de Ombilin-Kolenvelden over 1898. Batavia 1899. 8°.

Svedelius (*C.*), L'analyse du langage appliquée à la langue Française. Thèse. Upsala. 1897. 8°.

Teysmannia, Deel I, 8°. — Van den Heer D. A. Hooyer.

Tregear (*E.*), A Paumotuan dictionary. (Overdruk uit Journal of the Polynesian Society). 8°.

Tregear (*E.*), Description and vocabulary of Niue or Savage Island. (Overdruk uit Journal of the Polynesian society). 8°.

Tuuk (*H. N. van der*), Kawi-Balineesch-Nederlandsch woordenboek. Deel II. Batavia 1899. 8°.

Ufford (*J. K. W. Quarles van*), Nieuwe uitgaven.

Ufford (*J. K. W. Quarles van*), Koloniale Kroniek. (Overgedrukt uit de Economist, Sept. 1899). 8°.

Uhlenbeck (*C. C.*), Kurzgefasstes etymologisches Wörterbuch der altindischen Sprache. Amsterdam 1898/99. 8°.

Upamitibhavaprapanchakatha, of Siddharshi, edited bij P. Peterson. Fasc. 1,2. Calcutta 1899. 8°. (Bibliotheca Indica).

Theorie der Rekenkunde. Uitgegeven door het Instituut Zusters *Ursulinen* te Noordwijk. A en B. Batavia 1899. 8°.

Velden (*Arn. J. H. van der*), Proeve eener spraakleer van de Laoraneesche taal. (Overgedr. uit Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., deel XLII). 8°.

Letters from *Victorian* pioneers: being a series of papers on the early occupation of the colony, the aborigines, etc. Adressed bij Victorian pioniers to His Excellency Charles Joseph la Trobe, lieutenant-governor of the colony of Victoria. Edited for the Trustees of the Public Library bij Thomas Francis Bride. Melbourne 1899. 8°.

Walbeehm (*A. H. J. G.*), Schrift en uitspraak in het Javaansch. Batavia 1896. 8°.

Walbeehm (*A. H. J. G.*), De woordafleiding in het Javaansch. Batavia 1895 8°.

Westenenk (*L. C.*), Bijdragen tot de kennis der Folklore van West-Borneo. (Tijdschr. Ind. T. L. en Vk. XLI). 8°.

Williams (*F. Wells*), The life and letters of Samuel Wells Williams, Ll. D., Missionary, Diplomatist, Sinologue. By his son —. New-York and London 1889. 8°.

Winter Sr. (*C. F.*), Verzameling van zedelijke verhalen, uit het Holl. vertaald, 1e deel, 6e druk. Batavia 1899. 8°.

Wisselink, Boegineesche vertaling van — 's Rekenschool door Latoeppoe Daeng Mappoeli, Abdoerrahman Daeng Manaba en Ali Daeng Pabeta. I en II. Batavia '99. 8°.

Witkamp (*H. Ph. Th.*), Kaart van Noord-Celebes. Schaal 1 : 500.000. (In kleurendruk). Met bijbehoorende handleiding.

Woerden (*H. van*), Bloedbruischingen. Indische novelle. Niet in den handel. Batavia 1899. 8°.

Wong Tanie, Open brief aan de leden der eerste en tweede Kamer der Staten-Generaal. Amsterdam 1899. 8°.

KORTE INHOUD

VAN HET

BEHANDELDE IN DE NOTULEN VAN HET BATAVIASCH GENOOTSCHAP VAN KK. EN WW. OVER HET JAAR 1899.

Archeologie:

Bronzen pauk en gouden oorhanger uit Banjoemas, pp. 125, 167.

Zodiakbeker, aanbieding en bespreking, p. 126.

Beeldje voor de pasangrahan van Boroboedoer, pp. 158, 215.

Collectie cliché's van oudheden, gephotographeerd door den Heer VAN KINSBERGEN, pp. 3, 50, 82.

Nandi van Singosari gevraagd, pp. 8, 117.

Gipsafgietsels van oudheden, p. 10.

Bodhisatwa van Loboe Toewa (Baros), pp. 12, 218.

Afstand van kleine beelden en basreliefs door de Archeologische Vereeniging te Jogjakarta, p. 18.

Opgravingen te Kĕdaton, desa Trawoelan, pp. 53, 103, 146, 179, 192, 226.

Onderhoud van tjandi Penataran, p. 73.

Mededeeling over oudheden in de Preanger, p. 77.

Basreliefs van Boroboedoer, pp. 81, 119, 219.

Verwaarloozing van de oudheden in de Vorstenlanden, pp. 85, 176, 178, 179, 199, 201.

Onderhoud van Boroboedoer, pp. 84, 158.

Oudheden in Lĕbak, p. 94.

Restauratie van tjandi Mĕndoet, alsmede de photo's, teekeningen, enz., daarop betrekking hebbende, pp. 103, 140, 175, 178, 194, 216.

Steenen kegel van Sirah-kentjong, pp. 117, 194.

Fraaie beelden bij Toeloeng Agoeng, p. 169.

Oudheden? uit Sakang, pp 182, 228.

Voorstel tot het opnemen van oudheden vanwege den Topographischen dienst, p. 194.

Linguistiek. Ingekomen woordenlijst (Bwool), p. 4.

Aanbieding en verklaring van een Atjehsch handschrift door Dr. SNOUCK HURGRONJE, p. 37.

Atjehsche waarzegtabel, enz., p. 41.

Diverse publicatiën van Sajjid Oethman, pp. 43, 100.

Javaansch handschrift, pp. 63, 82.

Grafsteen van v. RIEBEECK, pp. 181, 193, 205, 214.
Premie op het vinden van grafsteenen, enz., p. 205.
Vervallen staat der grafkelders in de Benedenstad, p. 225.

Ethnographie. Collectie uit Madagascar, p. 7.
Collectie uit Atjeh, pp. 42, 43.
Kruik uit Hadramaut, p. 43.
Gouden oorsieraden van Tenimber, p. 50.
Tĕnggĕrsch geitenklokje, pp. 63, 70.
Oude bamboekleederen uit Lĕdok, pp. 83, 192.
Nokbalken en regenhoeden uit Lĕdok, pp. 109, 192.
Veiligheidsklep van laboeschil, p. 110.
Collectie uit Baros, pp. 12, 120, 168, 218.
" " Posso, p. 121.
" " Atjeh, p. 161.
" " Nieuw-Guinea, p. 183.
Blikken hoofdtooisels voor wajang wong, p. 203.
Samirs van Soerakarta, p. 209.
Pajongs van den pretendent-sultan van Atjeh, p. 222.
Stalen van kain kĕmbangan, p. 229.
Officieele rapporten van ethnologische waarde, pp. 22, 50, 56, 82, 120, 144, 187, 212, 222.
Reis van Dr. Kohlbrugge naar Soembawa, pp. 5, 22, 46, 83.
Stalen van Jogjasche batiksoorten gevraagd, pp. 8, 103, 153, 157.
Kalangbeeld Poespå-gambar gevraagd, p. 8.
Inbeslaggenomen wapens, enz. (corpora delicti), pp. 14, 53.
Mededeeling over dwergen in de Pad. Bovenl., pp. 21, 55.
Voorstellingen van inlandsche straffen, pp. 30, 32, 47.
Etiketten bij belangrijke geschenken, p. 30.
Photographieën van merkwaardigheden in Cheribon gevraagd. p. 60.
Gebruik te Batavia om een sleutel op een lijk te leggen, pp. 60, 153, 162.
Herinnering aan kleeding van boomschors bij de Tĕnggĕreezen, p. 83.

Huwelijksgebruiken te Tosari, pp. 84, 145.

Schaamdeelplaten in de Res. Oostkust van Sumatra, pp. 85, 160.

Diverse desavereenigingen op Java, p. 86.

Bantamsche batiks gevraagd, pp. 99, 207.

Aanvulling der Balineesche ethnographica wenschelijk, p. 108.

Strijdbaadje der Batoeeilanden gevraagd, p. 166.

Harpoenen van Solor en Lomblen gevraagd, p. 166.

Verzamelen van inheemsche liedjes, p. 172.

Aan te leggen verzameling van inlandsche voedingsmiddelen, enz., p. 189.

Boegineesche gewoonte te Batavia, p. 206.

Prauwsteven vereerd te Batavia, p. 206.

Geschenkgoederen uit Sintang aangeboden, pp. 211, 215.

Inbeslaggenomen voorwerpen uit Madoera aangeboden, p. 213.

Penningkunde, Sphragistiek. Diverse munten, pp. 35, 58, 63, 111, 136, 152, 185, 202, 222.

Begrafenispenning van Thomas van Rhee, p. 8.

Medaille ter herinnering aan de minderjarigheid van H. M. de Koningin en het Regentschap van H. M. de Koningin-Moeder, pp. 11, 104.

Gedenk- en feestplaat van de inhuldiging, p. 35.

Oude geldstukken, pp. 73, 96, 228.

Bronzen afslagen uit 's Rijks Munt, p. 180.

Inhuldigingsmedaille van Koetei, p. 202.

" " " Sĕmarang, p. 202.

Stalen stempels van Bali en Lombok, pp. 101, 142.

Papierengeld van Manila, pp. 167, 217.

Sphragistische verzameling, p. 230.

Bibliotheek, Prenten- en Photographieën collectie. Edita van Britsch Museum, pp. 6, 58.

Dissertaties Amsterdam, p. 76; Groningen, p. 92; Leiden, pp. 93, 104.

Photographieën, pp. 51, 53, 159.

Teekening van oude grafstede in Minahassa, p. 110.

Teekening van grafsteen te Anjer-lor, p. 151.

Teekening van de pajongs der Pakoe-alaman, p. 209.

Statistiek der uitgeleende boeken nutteloos, p. 28.

Uitzoeken van doubletten, p. 29.

Aankoop van werken van algemeenen aard, pp. 33, 99.

Gelegenheid tot berging van photographieën, pp. 24, 47.

Completeering der koloniale Regeeringsbescheiden van vreemde natiën, p. 172.

Commissie van bijstand van den Bibliothecaris, p. 188.

Voorgestelde aankoop van platen van oud-Batavia, collectie Rach, pp. 203, 219.

Ontvangsterkenning van boekwerken door middel van gedrukte briefkaartformulieren, p. 224.

Diversen. Uitgaven van het Genootschap:

pepakĕm Cheribon, pp. 145, 159, 166.

register op de Notulen, p. 151.

tekst van Dr. Adriani, pp. 170, 225.

(Daghregister te 's Hage uitgegeven, pp. 14, 176).

van der Kemp. Brieven van en aan van de Graaff, pp. 183, 223.

van Hinloopen Labberton, javaansch van Malang, pp. 199, 218.

vervolgcatalogus van het Ethnographisch Museum, p. 207.

opdracht aan Dr. de Haan, historisch onderzoek over de Preanger, p. 220.

Helfrich over het midden-maleisch, p. 224.

Verzending van edita, pp. 1, 72, 175, 208.

Verdere uitgave van het Daghregister voor Gouvernements rekening wenschelijk, p. 34.

Verandering van uitgever van de Notulen, pp. 61, 81.

Vermelding van de firma Nijhoff op den omslag der Notulen, p. 80.

Secretaris gemachtigd om de oplaag der Notulen te verhoogen, p. 97.

Schriftelijke indiening van voorstellen van ingrijpenden aard, p. 7.

Commissie van uitbesteding van nieuw aan te maken meubilair, p. 48.

Veranderingen aan 's Genootschaps gebouw, pp. 30, 70, 109, 118, 156.

Archief Nationaal Huldeblijk, p. 83.

Instellingen en Leden niet meer van de lijst af te voeren zonder besluit der vergadering, p. 97.

Uitleenen van voorwerpen, pp. 69, 99, 159.

Uitleenen van boeken zonder borgstelling, p. 109.

Samenstellen van een schema voor ethnographische monographieën, p. 112.

Catalogus der Bibliotheek aan Leden, zoover de voorraad strekt, p. 123.

Aanmoediging van inlandsche kunstnijverheid, pp. 137, 188.

Verplichting van de vergadering om beheerders van verzamelingen te hooren, pp. 122, 146.

Verbeterde wijze van inventariseeren, p. 153.

Contrôle der Directie op de bewaring en belegging van 's Genootschaps gelden, p. 164.

Inning van contributiën per postkwitantie, p. 186.

Bezwaren tegen opneming van boek kritieken in het Tijdschrift, p. 198.

Gebruik van de Vergaderzaal door het Indisch Comité, p. 202.

Contributie van gepensionneerde assistent-residenten en controleurs, p. 204.

Personalia. Beschermheerschap aan zijne Excellectie den Gouverneur-Generaal aangeboden, p. 210.

Nieuw gekozen leden van de Directie de Heeren J. Nuhout van der Veen en Dr. Ph. S. van Ronkel, pp. 174, 180.

Afgetreden Directieleden, de Heeren A. A. DE JONGH, p. 44, DR. C. SNOUCK HURGRONJE, p. 111, H. M. LA CHAPELLE, p. 164.

MR. J. A. VAN DER CHIJS legt verschillende functiën neer, p. 151.

Benoeming van Dr. J. L. A. BRANDES tot Bibliothecaris, p. 164.

" " Dr. G. A. J. HAZEU tot Conservator der Archeologische verzameling, p. 165.

Benoeming van Mr. L. SERRURIER tot Conservator van het Ethnographisch Museum en van de Historische collectie, p. 165.

Benoeming van een Thesaurier, pp. 165, 184.

" " Dr. J. L. A. BRANDES tot Redacteur der Verhandelingen, p. 163.

" " een Redacteur van het Tijdschrift, p. 166.

Europeesche beambte gewenscht, pp. 29, 31.

Benoeming en instructie van een Amanuensis, pp. 107, 148, 151, 197, 211.

Bedienden, pp. 44, 69, 97, 100, 109.

Overname van het beheer van Mr. VAN DER CHIJS, pp. 168, 184, 221.

Benoemd tot Correspondeerend Lid de Heeren Mr. S. R. STEINMETZ, p. 89 en G. P. ROUFFAER, beide te 's Hage, p. 101.

Benoemd tot buitengewoon Lid de Heer J. KNEBEL, p. 190.

BIJLAGE XX.

LIJST

der voorwerpen, die in het jaar 1899 voor de archaeologische verzameling zijn verkregen.

(13de vervolg van den Catalogus).

A. VOORWERPEN VAN STEEN.

9*b*. **Brahmâ**. Hoog 52, zittend. Zeer leelijk. Onderarmen los van 't beeld, de handen steunend op de knieëen van de overelkaargeslagen beenen. Ieder der 4 hoofden heeft zijn eigen diadeem en ooren. Alle ornamenten plat, niet afgewerkt. — Not. 1899, Maart p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar, Kĕdiri.

15*a*. **Brahmâ**. Zittend, met kussen en ruggestuk uit één stuk steen. Vier armen; in de beide handen, die op de knieën liggen, een rozet; de achterarmen voeren links het bidsnoer en rechts den vliegenwaaier (beide onduidelijk); in den schoot een slip van het lendenkleed; voor de voeten en de knieën een als guirlande onder de handen opgehouden band. Geen oepawîta, slechts bovenarmbanden, polsringen, collier; en buiksieraad; de vier hoofden haast ieder op zichzelf. Diadeem, in het midden ongeveer getooid met een kroon (vergelijk hierbij 16*a*). Hoog 45. — Aangetroffen in de verzameling, zonder dat kan worden uitgemaakt van waar het voorwerp afkomstig is.

18*d*. (Invent. 4100). **Çiwa** (of Wishnoe?), met achterstuk, en uit één stuk. Staat op een dubbel lotuskussen.

Glorie achter 't hoofd. Van de vier armen alleen de linkervóórarm gespaard, waarvan de hand schijnt te rusten op de eene der weelderige strikken van de buik-slendang, die achter op de heupen ingenomen en gestrikt is met lange afhangende ruime slippen. Geen attribuut te herkennen. Enkelbanden, bovenarmbanden, hals- en borstsieraad. Een band onder de borst door. Bidsnoer over den linker schouder. Hoog 67 cM. — Not. 1899 p. 215 (Dec. I p. en q). Cf. Not. 1899, p. 158 h, 2e alin. Båråboedoer, Kědoe.

29*c*. **Çiwa als Mahâdewa** (fragment v. e.). 4 armen, de twee voorarmen voor 't lichaam, de achterarmen opgeheven. Rechts rozenkrans, links de vliegenwaaier, uit één stuk met het achterstuk waarop glorie. Snoer en oorbellen. — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

29*d*. **Çiwa als Mahâdewa** (fragment v. e.). 4 armen, de twee voorarmen vóór 't lichaam, de achterarmen opgeheven. Rechts rozenkrans, links de vliegenwaaier als 't vorige nummer (29*c*). — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

36*a*. **Onbekend mannenbeeld.** (Çiwa?). Hoog 92. Madjapait-type, 4 armen. De voorarmen voor 't lichaam over elkander geslagen. De rechterhand eenigszins omhoog geheven; of zij iets vasthoudt is niet te zien. In den rechterarm de bidkrans, in den linker de vliegenwaaier (?). Daarachter tegen de rugplaat zware bloemknoppen. De rugplaat loopt aan weerskanten schuin weg. Dat doet ze boven achter 't hoofd ook waar de glorie eer rechtlijnig-hoekig dan gebogen schijnt. De ornamenten komen scherp uit. Dubbele polsringen, zeer groote afhangende oorhangers. De enkelringen hebben groote platte stukken voor op den voet. — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

59*b*. **Çiwa als Goeroe.** Hoog 91. Onbeholpen beeld, met

ruggestuk. De triçoelastaf rechts gedeeltelijk haut-relief, evenals de waterkruik links niet afgewerkt. Vandaar de ornamenten niet te zien. — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

62*a*. **Çiwa als Goeroe.** Hoog 59. Met glorie en achterstuk uit één stuk. 't Ondergedeelte *niet* uitgebeiteld tot een lotuskussen. De rechterhand voor 't lichaam, in de afhangende linker een restant van een waterkruik (?). Rechts een drietand, oploopend tot boven den schouder. Bovenarmbanden, pols- en enkelringen. De saroeng breed uitgewerkt, zoowel aan de heupen (strikken) als bij de enkels. — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

66*a*. **Çiwa als Goeroe**, tweearmig, links de kruik en rechts het bidsnoer voerende; achter de rechterhand de staf met drietand en over den linker schouder op de oepawîta den vliegenwaaier dragende; de tepels, neus, derde oog en een der oogleden schijnen aangezet te zijn; de versieringen over het geheel eenvoudig. Hoog 73. — Aangetroffen in de verzameling, zonder dat kon worden uitgemaakt vanwaar het voorwerp afkomstig is.

66*b*. **Çiwa als Goeroe.** Hoog 56. Staande tegen een slechts even ter weerszijden uitstekend achterstuk, zonder glorie. In de rechterafhangende hand een niet te onderkennen voorwerp, in de linker een waterkruik. Deze hand is met de palm naar buiten gekeerd. Op 't hoofd een hoofddoek (?) in den vorm van een smallen, platten tulband. Een snoer hangt van de schouders over de borst, bestaande uit zeer groote kralen, wat er aan doet denken dat menschenschedels bedoeld zijn. Over den linkerschouder een vliegenwaaier, die ingestoken schijnt onder 't snoer. De saroeng wordt opgehouden door een voor den buik gestrikten band als de tegenwoordige angkin. — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

113*b*. **Oemâ of Pârwatî**. (fragment van een). Aanwezig is slechts de helft van het lotuskussen van het hoofdbeeld, met den rechtervoet tot en met den enkelring, en een kleiner zich daarnaast bevindend kussen met de beide voeten van een der nevenfiguren, ter zelfder hoogte afgebroken; vóór tegen het grootste kussen een runderkop. Hoog 19, breed 30 cM. Slechts daarom als een fragment van een Oemâ-voorstelling opgevat, omdat in de verzameling geen soortgelijke groepen van andere goden of godinnen voorhanden zijn, en de runderkop op Çiwa of zijne Çakti wijst —. Aangetroffen in de verzameling. zonder dat kon worden uitgemaakt vanwaar het voorwerp afkomstig is.

122*a*. **Onbekend Vrouwenbeeld** (Oemâ?). Hoog 95. De handen voor 't lichaam saamgeslagen. Stug van lijnen; de linkerarm is weggeslagen. Tegen de glorie en 't achterstuk oploopende krullen of arabesken. Zware kroon. De bovenarmen zijn, blijkens de nog resteerende, vrij gebeiteld. Ook staat het bovenlijf van de heupen tot de schouders los. — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

149*b*. **Doergâ**. Hoog 56. Achtarmig, met Mahishâsoera. De attributen zijn zoo goed als niet te onderkennen. Rechts: 1e arm 't rad, 2e arm het korte zwaard, 3e arm de boog (?) 4e arm de knots. Links: 1e arm houdt 't haar van den Mahishâsoera vast, de tweede de vliegenwaaier, (maar dan afhangend?) en de vierde de schelp (?). Aan den rechterkant schijnen de armen zich al te splitsen aan den schouder, links doen ze het als gewoonlijk bij den elleboog. Van de ornamenten is niets duidelijk te onderscheiden, dan de halvemaanspunten boven de schouders achter den nek en het enkelvoudige laag-afhangende snoer dat van den linkerschouder, tusschen de borsten door, over de rechterheup loopt. Met achterstuk en daar boven uitstekende glorie uit één stuk. Geen lotuskussen. 't Beeld is sterk gekalkt. — Not.

1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

155*c*. **Doergâ** (Kâlî?). Hoog 87. Dubbel lotuskussen. Zwaar geornamenteerd. Achterstuk. Vierarmig. In den rechter-achterarm een vliegenwaaier, de voorarm houdt den Mahishâsura aan de hand vast. In den linkerachterarm het bidsnoer, dat voorzien is van een middenstuk; in den voorarm de waterkruik. De vliegenwaaier lijkt ten naastenbij op een groote aar, de waterkruik op een dito papaverbol. De ornamenten zijn gedetailleerd uitgewerkt, en groot van teekening. Op den achterkant 2 opschriften in gefigureerde letters en cijfers, een van 4 teekens en een van 3, beide onleesbaar. — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

155*d*. **Onbekend Vrouwenbeeld** (Kâlî?). Hoog 78. Onbeduidend van maaksel. Dubbel lotuskussen, met de handen op de dijen. Tegen het ruggestuk eenige oploopende krullen, waarmee blijkbaar bedoeld zijn de slippen van den saroengband. Van ornament is overigers niets te bespeuren, dan een plat halssnoer en onherkenbare oorbellen. De coiffure — als het een coiffure moet voorstellen — is zonderling, misschien is bedoeld een lage platte kroon. — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

161*a*. **Ganeça.** Hoog 54. Zwaar beschadigd, met spits gezicht en naar het schijnt slechts 2 armen. Geen lotuskussen. De slurf gedeeltelijk los gebeiteld. Tanden niet te zien. 't Is onzeker of er van de slurf een stuk afgebroken is, dan wel of in de linkerhand zich een voorwerp bevindt, en de slurf zoover niet reikt. Geen achterstuk, slechts glorie tegen het achterhoofd. Ook de rug is bewerkt. — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

163*b*. **Ganeça.** Hoog 67. Beschadigd, slurf afgebroken aan 't ondereinde. Rechterachterarm verdwenen. De bijl rest nog. In den linkerachterarm 't bidsnoer. De twee achterarmen waren uitstekend, vrij van de achterplaat gewerkt. Het brahmanensnoer is geprononceerd duidelijk een gekroonde slang. — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer de Rooij, Wlingi, Blitar.

166*a*. **Ganeça.** Hoog 42. Slurf eenigszins los gewerkt. In den rechterachterarm het bidsnoer. Boven den linkerachterarm is het achterstuk afgebroken. — Not. 1899 Maart p. 49. Geschenk van den Heer de Rooij, Wlingi, Blitar.

166*b*. **Ganeça.** Hoog 58. Vierarmig. In den rechterachterarm de bijl, in den linker, het bidsnoer. In den rechtervoorarm een niet herkenbaar voorwerp, waarschijnlijk rozet, in den linkervoorarm de slurf. Erg log van lichaam. Beschilderd met witte, groene, zwarte, roode en gele verf. — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer de Rooij, Wlingi, Blitar.

169*b*. **Ganeça.** Hoog 40. Zwaar beschadigd. In den rechterachterarm bidsnoer. In het linkerachterarm vermoedelijk oorspronkelijk de bijl. — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk v. d. Heer de Rooij, Wlingi, Blitar.

179*a*. **Ganeça,** op een kussen, dat vermoedelijk volgens de voorstelling door een dubbele rij doodskoppen omgeven is; links in den achterarm de bijl, rechts het snoer, kroon op het hoofd. De versieringen overigens vrij eenvoudig; in de rechter voorhand de rozet zeer onduidelijk. Halssnoer, buikband, oepawîta, bovenarmringen, pols- en enkelringen. Hoog 47. Op de achter-zijde, die zwart is gemaakt, met witte verf een opschrift in Kambodja-letters, die veel geleden hebben, en daaronder iets in Javaansche, waarvan alleen *boeda* (voor tijd) goed te herkennen is; tusschen de

Kambodja-letters 1815 (?) — Aangetroffen in de verzameling, zonder dat kan worden uitgemaakt vanwaar het voorwerp afkomstig is.

212*a*. **Râkshasa.** Hoog 40. Zware haardos van achteren afgewerkt. Rechterknie opgetrokken. Over den rechterschouder een vervaarlijk strijdwapen, met beide handen vastgehouden. Om 't midden een slang (?) van voren tusschen de beenen afhangend. Zwaar beschadigd. — Not. 1899 **Maart**, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

213*a*. **Râkshasa.** Hoog 39. Zware haardos van achteren afgewerkt. Linkerknie opgetrokken. Over den linkerschouder een vervaarlijk strijdwapen, duidelijk van vorm, met beide handen vastgehouden. Om 't midden een band (slang of touw?) van voren tusschen de beenen afhangend. Zwaar beschadigd of niet afgewerkt. — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ. Wlingi, Blitar.

262*h*. **Bodhisattwa.** Hoog 86. Mannenbeeld, met ondergeslagen beenen, zeer natuurlijk van houding en lijnen. De handen rusten op de beenen, eenigszins naar elkander toegericht. De linkerhand met de palm naar boven; de rechter, omgekeerd, houdt den stengel vast, die vóór uit de plaat, waarop het beeld rust, te voorschijn komt en langs den arm tot boven den schouder oploopt. Op 't plat boven aan den stengel mist men door beschadiging thans het attribuut, dat over 't werkelijke wezen van de voorgestelde persoonlijkheid opheldering zou kunnen geven. De ornamenten zijn zeer eenvoudig, bestaan hier uit enkelringen, polsringen, bovenarmstukken, dubbelen buikband, borstband, dubbel borststuk ('t is of boven 't borststuk zich nog een collier bevindt), oorbellen en hooge kroon. 't Brahmanensnoer is mede dubbel en heeft een sluitstuk, ongeveer op de hoogte van de borst. De geheele houding van het beeld is vlug, doordat het bovenlijf eenigszins naar den rechterkant overhelt, waardoor

de rechterknie en de rechterschouder iet of wat oprijzen. 't Achterstuk is afgebroken, aan den linkerkant achter linkerarm en schouder. De glorie, die boven de rugplaat uitsteekt, is rechts en van boven afgebroken. Onder aan de zitplaat bevindt zich een vierkant breed uitsteeksel, waarmede 't beeld vastgezet moet zijn geweest op 't onderstuk dat het dragen moest. De armen geheel losgewerkt. — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

264*e*. **Onbekend Mannenbeeld.** Hoog 35. Zittende met ondergeslagen beenen, de handen op de knieën. Zwaar beschadigd. De glorie steekt boven het achterstuk uit, is vrij dik en helt naar voren. — Not. 1999 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

269*a*. **Onbekend Mannenbeeld.** Hoog 34. Twee armen. Zwaar beschadigd. Alleen diadeem goed te onderscheiden, veel lager dan gewoonlijk. — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

269*b*. **Misvormd Beeld.** Onzeker of 't afgewerkt is. Hoog 43. Een man met ondergekruiste beenen, de handen op de knieën. Zittend op een lotuskussen, evenzeer beschadigd. — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

271*b*. **Onbekend Mannenbeeld,** vrijzittend, met ronde glorie tegen 't achterhoofd, op enkelvoudig lotuskussen. 't Ondergedeelte zeer zwaar; de voeten, waarvan de teenen duidelijk zichtbaar zijn, steken ter weerszijden eenigszins uit. De beide handen in den schoot, de linker met de palm naar boven. Daarop rust de rechter, waarin een niet te herkennen voorwerp (wadjra?). Pols- en bovenarmbanden. Borstband. Geen borststuk. Over de beenen hangen van voren slippen van den buikband, die van achteren links naar

achteren, rechts naar voren afvallen. De keel is erg geprononceerd, en dat is ook het beeld van de rugzijde bekeken, het onderlijf. Boven het onderlijf is tegen den rug, een eind onder de glorie, nog een stuk steen uitgespaard, waarvan de bedoeling niet duidelijk is: een achterstuk of wat ook zou er niet aan bevestigd kunnen worden. Hoog 54. — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

276*d*. **Onbekend Mannenbeeld.** Hoog 59. Zittend op dubbel lotuskussen, met achterstuk en glorie uit één stuk steen. Uit 't borstsieraad loopt over den borstband een breed geornamenteerd snoer of lint, dat over de rechterheup naar achteren gaat. Uit den buikband hangen slippen over de overelkander geslagen beenen. De onderarmen, die op de knieën rusten, zijn los, vrij gebeiteld. In de naar boven gekeerde handpalmen liggen rozetten. De ornamenten zijn fijn bewerkt, maar 't beeld is erg beschadigd. De ooren, de voeten en de strikken achter de heupen zijn keurig bewerkt. — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

277*a*. **Onbekend Beeld**, met onder-en ruggestuk uit één stuk. Achter 't hoofd een halve maan, waarboven de glorie uitkomt. Pols- en bovenarmbanden; zittend, de beenen over elkaar. De handen overelkander op den schoot, de palm naar boven, daarin een rozet. Borststuk, borstband, snoer, diadeem en oorbellen. 't Beeld en de glorie zijn beschilderd met zwarte, witte en gele verf. — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

281*d*. **Onbekend Mannenbeeld.** Hoog 54. Staand, met de handen op den buik over elkander geslagen. Fraai geornamenteerd. Enkelringen, polsringen, bovenarmbanden. Borstplaat, borstband. Schijnt een schort voor te hebben, maar dan met een zwaar versieringstuk, dat tot onder de knieën

doorloopt, terwijl ook de rand van het schort met goud afgezet schijnt te zijn. Die breede zoom loopt onder den linkerarm over de linkerborst en- schouder door omhoog (zou het brahmanensnoer kunnen zijn, maar dan niet gedragen als gewoonlijk van rechts naar links over de borst). Hooge kroon met vleugels tegen de glorie. Alle sieraden verguld, evenals de haren. Ook de slippen van den buikband, tegen het achterstuk af hangende, zijn met goud afgezet. De glorie die van onderen te breed is, loopt onder de buiging van boven ter weerszijden van het hoofd recht naar beneden. Deze glorie is blauw, evenals de saroeng en de bovenhelft der slippen. Het schort en 't ondereind der slippen is rood, en evenzoo het achterstuk. Het gezicht is wit; het naakte bovenlijf, de armen, de voeten zijn geel, (koelit langsĕp (?) of boreh (?). Dubbel lotuskussen. — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

285*a*. **Onbekend Mannenbeeld.** Hoog 55. Opmerkelijk zweemende naar de nieuwere wayangfiguur, al is 't profiel nog behoorlijk menschelijk. Uit den buikband hangen over den buik twee breede slippen af, de eene tot even boven de knieën; de andere die langer is, loopt over 't linkerbeen naar achteren tamelijk breed uit. Dubbele polsringen, geen enkelringen, geen bovenarmbandon. Om den hals is een dik snoer geslagen, dat voor 't borstbeen gedraaid is, daarna over de rechterheup naar achteren doorloopt. Men zou denken aan een slang, maar kop of staart is niet te ontdekken. Zware ringen, hoog kapsel met diadeem. Geel beschilderd; gezicht wit. De kleeren, broek en buikband met slippen zijn blauw met gouden randen. Ook de sieraden opgelegd met verguld (prada). Het achterstuk, dat met voetstuk en beeld uit één stuk steen gehouwen is, is bruin, oorspronkelijk misschien rood. — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

287*a*. **Onbekend Beeld.** Hoog 77. Type Modjopaït, erg

plat van voren, met geprononceerd uitgewerkte sieraden. Staand tegen een zwaar doch niet breed achterstuk, dat rijk geornamenteerd is. De strikken achter boven de heupen schijnen hier veeleer een gedeelte uit te maken van de versiering van het achterstuk. Vlak daarboven, achter de bovenarmen, ziet men ter weerszijden hertenfiguren, ter halver lijve uittreden. De enkelringen zijn op de voeten voorzien van geornamenteerde platen. De handen voor 't lijf overelkaar geslagen. Boven de kroon een zeer breede haardos. — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

287*b*. **Onbekend Beeld.** Hoog 70. Vierarmig, staand. Buitengemeen zwaar en grof geornamenteerd. Halsnoer, het afhangende snoer, de afhangende snoerslippen, polsbanden, alle bestaande uit een driedubbele rij kralen of aaneengeschakelde stukken. De benedenvoorarmen samengevouwen voor 't lijf. De benedenachterarmen opgeheven. Links het bidsnoer, rechts de vliegenwaaier. Hoe overbodig druk de ornamentatie is, kan ook daaruit blijken, dat de heupstrikken er uitzien als een tros touwlussen — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

292*c*. **Bhôeta.** Hoog 42. Het rechterbeen eenigszins gebogen; diadeem, snoer, buikband, enkelringen. Overige sieraden niet goed meer te onderscheiden. Rust met den opgeheven rechterelleboog op een knots die afgebroken is. Achter den linkervoet zit met ondergeslagen beenen een vrouwelijke figuur. — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

299*h*. **Onbekend Mannenbeeld.** 4 armig (?). Hoog 43. Zeer onduidelijk van lijnen, zoodat b. v. 't ondergedeelte van het lichaam eigenlijk een stuk gladde steen is. Twee der handen over elkander voor de buik. De opgeheven achterarmen zou men, althans aan den rechterkant van het beeld,

evengoed voor een uit een pot hoog oprijzende lotusplant kunnen aanzien. Wat men aan den linkerkant ziet, doet echter eer denken aan een hand met 5 vingers waarboven de vliegenwaaier. Uit de ooren (?) hangen ter weerszijden van de schouders tot over de benedenarmen sieraadslippen af. — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

326*e*. **Stier** (Nandi). Hoog 35. Linkervoorpoot vóór 't lichaam, de rechter naar achteren gericht. De staart over 't achterlijf van rechts naar links. Bult. Liggende op een plaat.— Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

326*f*. **Stier** (Nandi). Hoog 33. Linkervoorpoot vóór 't lichaam, de rechter naar achteren gericht. De staart over 't achterlijf van rechts naar links. Bult. Liggend op een plaat. De ooren lang, naar achteren uitgestrekt. — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

331*a*. **Leeuw** (Siṁha). Hoog 93. Bijzonder fraaie vrijstaande, opzittende leeuw. De beide voorpooten achter over den kop samengeslagen. Zoowel van achteren als van voren fraai bebeiteld. Mooi afgewerkte staart en manen. Om 't midden van den staart een mooi stuk, evenals ook midden om 't lijf een zeer uitgewerkt breed, rijkversierd gordelsieraad zichtbaar is. Zwaar collier, van de ooren afhangend. De kop is geheel gestiliseerd, zoodat 't schijnt dat zich boven den neus een hoorn bevindt, het dier hoornen heeft en de ooren er uitzien alsof het ornamentplaten zijn. Dubbel lotuskussen waarvan 't achterste gedeelte gebroken is. — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk v. d. Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

333*d*. **Leeuw** (Siṁha). Hoog 59. Opzittend leeuwtje. Draagt tusschen de opgeheven voorpooten achter 't hoofd en gesteund door den staart een vierkant stuk steen, van

boven uitgehold. Vermoedelijk heeft 't beeldje dus als drager gediend. Een zwaar op de borst afhangend halssieraad. — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

385*c*. **Trapleuning** (Stuk van een?). Hoog 48. In den vorm van eene nâga met lange afhangende ooren, tenzij 't stuk niet afgewerkt is en het in de bedoeling lag een zittend leeuwtje te beeldhouwen. 't Achtergedeelte is opgetrokken. 't Beeld bestaat uit 2 stukken; 't uitsteeksel van het eene past in eene verzinking van 't andere. — Not. 1899 Maart, p. 49. Geschenk van den Heer DE ROOIJ, Wlingi, Blitar.

392*g*. **Badkuip.** *steen*. De kuip is aan de bovenzijde in horizontale doorsnede vrij zuiver elliptisch met eenigszins afgeplatte lange zijden, en loopt naar beneden min of meer spits toe; de afmetingen zijn als volgt: Hoogte ± 130 cM.; lengteas bovenaan van binnen gemeten ± 2 M.; korte as ± 0,97 M.; diepte 0,50 M., dikte van de wanden 0,13 à 0,15 M. Op de buitenzijde een opschrift in reliefletters, waaruit blijkt dat het uit de 13de çâka-eeuw is. — Not. Jan. 1899. Afkomstig van het erf van den assistent-resident te Modjokĕrto.

415*a*. **Gooteinde of Spuier.** Makarakop, die door den bek het water kon doorlaten, en waarop een leeuwtje, dat een afhangende snoer tusschen de tanden gevat, en de bek van den Makara met zijn voorpooten opengesperd houdt; eenvoudig, maar sprekend afgewerkt, Hoog 26 cM. — Aangetroffen in de verzameling zonder dat kon worden uitgemaakt vanwaar het voorwerp afkomstig is.

461*e*. **Terracotta Relief.** (Fragment van een) voorstellende een vrouwenfiguur, even onder het midden afgebroken, en staande onder een palmboom; hoog 25,5 en breed 18. — Aangetroffen in de verzameling zonder dat kon worden uitgemaakt vanwaar het voorwerp afkomstig is.

B. VOORWERPEN VAN METAAL.

628*b*. **Padmapâni,** *brons*. Staand, de benedenarmen (slechts 2 in 't geheel) en de voeten afgebroken; het derde oog in 't voorhoofd duidelijk, zoodat het beeldje wellicht juister Çiwa genoemd zou zijn. In de kroon Amitâbha duidelijk. Hoog 6,8 cM. — Not. 1899 bl. 17. Kenteng, Ngasinan, Magĕlang, Kĕdoe.

784*e*. (Invent. 4013). **Diverse Voorwerpen:** 6 platte plaatjes, *goud* (bladgoud). Grootendeels vierkant. Effen, zonder eenige versiering. Misschien zijn dit fragmenten van dergelijke plaatjes, als in den Catal. p. 215 beschreven worden. 't Grootste is lang 2,5 en breed 2. De 4 volgende zijn even lang doch smaller. 't Kleinste is 0,7 cM. lang en 0,2 breed. — Not. 1899 p. 141 (Juli I *g*). Gevonden in een waterleiding, distr. Bandjaran, afd. Bandoeng, Preanger.

784*f*. (Invent. 4014). **Diverse Voorwerpen,** *goud*. Twee pyramide-vormige fragmenten. Bovenaan een gaatje. 't Is niet na te gaan, waartoe ze behoord hebben. Breed en hoog ± 0,5 cM. — Not. 1899 bl. 141 (Juli I *g*). Gevonden in een waterleiding, distr. Bandjaran, afd. Bandoeng, Preanger.

788*a*. **Plaatje,** *goud*. 4,8 × 1,9 cM. Aan een der smalle zijden in een driehoekigen punt uitloopende, dus van een vorm als de bekende bij vele beschreven steenen. Beschreven met vier regels, getuigenamen. — Not. 1899 bl. 126 (Juni IV, 3°). Vergelijk Not. Jan. bl. 10 (IV, 4°). Geschenk van den Heer J. P. MOQUETTE, Sidoardjo.

792*e*. (Invent. 4076). **Edelsteentjes** (3 stuks), *amethyst* (?) 2 blauw en één wit. Bijna zuiver rond; aan één zijde plat, aan de andere bol. Middellijn: 1,6. Van deze steentjes wordt *niet* vermeld dat ze van een begraafplaats afkomstig zouden zijn (zie Cat. p. 215*b*). — Not. 1899 p. 179 (Sept.

I *q*). Cf. Not. '99 Juli II, 2°. Doekoen Kĕdaton, Trawoelan, Mådjå-agoeng, Soerabaja.

792*f*. (Invent. 4073). **Edelsteentje,** *kristal.* Lang 0,7 cM. Hiervan wordt niet vermeld dat het uit een begraafplaats afkomstig zou zijn, (Zie Cat. p. 215*b*). — Not. 1899 p. 179 (Sept. I *q*). Cf. Not. '99 Juli II 2°. Doekoen Kĕdaton, Trawoelan, Mådjå-agoeng, Soerabaja.

800*a*. **Beker voor Offerwater** (Zodiakbeker), *brons.* Hoog 10,6; diameter van boven 12, van ouderen 9,6; bovenaan voorzien van een opstaanden rand, als of er een deksel op behoorde. Boven den vogel de halve ster, monster; in hoofdzaak gelijkende op 800. — Uit het Sidoardjosche, van den Heer J. P. MOQUETTE, — Not. 1899 p. 126 (Juni IV 3°).

802*b*. (Invent. 4099). **Beker voor Offerwater** (Zodiakbeker) *brons.* Hoog 11,5. Diameter van boven: 13,1; van onderen 10,9. Bovenaan opstaande rand, steunende op een breeden liggenden, waarop een deksel kan geplaatst worden; dit deksel ontbreekt. Onder dien breeden liggenden rand een smallere band; beneden twee dergelijke smalle banden. Binnenin, midden op den bodem: een ster, waarin een figuur. Wat de beelden betreft de gewone volgorde; de zodiakteekens alle naar links gericht, voorzoover ze niet en face *moeten* zijn. Boven den vogel het jaartal 1260 en vlak daartegenover de monsterfiguur. Dit exemplaar in hoofdzaak gelijkend op 802*a*. Zie voor deze bekers de nota van Dr. BRANDES in de Not. 1899 p. 126. — Not. 1899 p. 229 (Dec. VI 2°).

Deze beker werd ontvangen van den Conservator der Ethnografische verzameling, waar hij was ingeschreven onder N° 2567. Herkomst onbekend.

813*a*. (Invent. 4057) Beker voor offerwater? **Wijwaterbak,** *brons.* Ronde pot met kleinen bodem en dikken buik. Boven een kleine eenvoudige opstaande rand, staande op een zeer breeden liggenden.

Deze laatste versierd met cirkels en drijfwerk, en een fraaien parelrand. Ook op den buik is een cirkelvormige versiering aangebracht. Middellijn van boven, rand inbegrepen: 18,3; id. van den buik: 10. Hoog: ruim 9. — Not. 1899 p. 177. (Sept. I *g*). Gevonden te Nambangan-Kidoel, kota Madioen.

815*a*. **Beker voor Offerwater(?)** *brons*. Pot met breeden ronden buik, aan de bovenzijde eenigszins toeloopend, maar met een overhangenden breederen rand, versierd met verschillende randen drijfwerk; oorspronkelijk van een ronden voet voorzien, die verloren ging. Diameter van boven, rand inbegrepen, 25,5; hoog 12; diameter van den buik 19,5. — Aangetroffen in de verzameling zonder dat kan worden uitgemaakt vanwaar het voorwerp afkomstig is.

818*b*. (Invent. 4043). **Wierookbrander,** *roodkoper*. Ronde pot met voetstuk, breeden rand en kort hol handvatstuk, bestemd om een houten steel in op te nemen, die hier ontbreekt. Binnenin even beneden den rand is een kettinkje vastgeklonken, waaraan het — thans ontbrekende — deksel moet bevestigd geweest zijn. Middellijn van de opening boven: bijna 11 cM. Hoogte: 12,3 cM. De pot staat scheef op den voet. — Not. 1899 p. 157 (Aug. I *f*). Cf. Not. '99 Mei I *b* en Juni I *e*. Desa Soekoewoenoeh, Lĕmpoejang, Tĕmanggoeng, Kĕdoe.

825*b*. (Invent. 4044). **Wierookbrander,** *roodkoper*. Rond potje met voetstuk. Geen steel of handvat. Fraaie vorm, van buiten versierd met symmetrische figuren. Middellijn boven: 9,2 cM. Hoogte: 8,6 cM. — Not. 1899 p. 157 (Aug. I *f*). Cf. Not. '99 Mei I *b* en Juni I *e*. Desa Soekoewoenoeh, Lĕmpoejang, Tĕmanggoeng, Kĕdoe.

839*q*. (Invent. 4046). **Bidlampjes,** 4 stuks, *roodkoper*. Als N°. 839*g*, maar grooter en lomper, waarschijnlijk uit later tijd. Een vrij diep rond bakje van boven breeder uitloo-

pend en dan weer smaller toeloopend, met een smallen opstaanden rand; om 't uitstekende gedeelte een parelrand. Van onder een langwerpige holle steel, (om er een houten stok in te bevestigen). Binnenin een smalle langwerpige overeindstaande koker voor de pit. Waarschijnlijk zijn deze ruwere lampen van roodkoper latere imitatie van de fijnere bronzen, zooals 839 p. Middellijn boven: 5,5. Hoog: 14, 8. — Not. 1899 p. 157 (Aug. I *f*) Cf. Not. '99 Mei I *b* en Juni I[e]. Desa Soekoewoenoeh, Lĕmpoejang, Tĕmanggoeng, Kĕdoe.

952*b*. **Bel**, *brons*. Hoog 12,5 cM.; met het handvat, een halve badjra met één loodrecht opgaande en vier wijd uitstaande punten, 29 cM., de loodrechte punt gebroken; de grootste diameter, de onderrand van de bel aan den buitenkant gemeten, is 16 cM. In de bel een gat; de klepel, gedraaid en met een knop, — Not. 1899 Juni, I *b*, p. 113; vergelijk Not. Jan. I *f*. Desa Biboel, Djampangwetan, Tjiandjoer.

959*c*. (Invent. 4101). **Klok**, *brons*. Hoog 47. Grootste diameter, beneden: 37, 5. Van onder breed met een rand, naar boven eerst tamelijk sterk, dan zeer weinig binnenwaarts toeloopend. Dan een rand, waarop een hol boveneinde met in 't bovenvlak een gat er in, om er een haak of touw in te bevestigen ten einde de klok op te hangen. — Not. 1899 p. 212 (December I *e*). Een teekening hiervan werd ontvangen in April. Zie Not. '99 April I *b*. Lĕdok, Bagelen.

976*b*. (Invent. 4055). **Ronde Dierklok**, *brons*. Gewone klokvorm. 't Ondergedeelte iets breeder dan 't bovengedeelte. Onder een breedere rand. Boven en onder cirkels, waartusschen parelversiering. Boven op de klok een breede ring (om een halsband door te steken), in den vorm van een liggenden cylinder, omgeven door een breeden dikken rand aan elk uiteinde en een smalleren ring in 't midden.

De klepel hangt niet meer in de klok, maar is los er bij gevonden. Grootste middellijn (onder): 9 cM. Hoogte bijna 12 cM. Lengte klepel: 7,3 cM. — Not. 1899 p. 177 (Sept. I *g*. Hier geelkoperen bellen genoemd). Gevonden te Nambangan-kidoel, Kota Madioen.

976*c*. (Invent. 4056). **Ronde Dierklok,** *brons*. Gewone klokvorm. 't Ondergedeelte iets breeder dan 't bovengedeelte. Onder een breedere rand. Boven en onder cirkels waar tusschen parelversiering. Boven op de klok een breede ring (om een halsband door te steken), in den vorm v. e. liggenden cylinder, omgeven door een breeden dikken rand aan elk uiteinde en een smalleren ring in 't midden. De klepel hangt in de klok. Grootste middellijn (onder): 9,4 cM. Hoogte: 11,8. — Not. 1899 p. 177 (Sept. I *g*. Hier geelkoperen bellen genoemd). Nambongan-Kidoel, Kota Madioen.

1036*b*. (Invent. 4072). **Bel,** *koper*. Bolvormig, doch eenigszins langwerpig, geheel gesloten belletje, waarvan het lichaam à jour bewerkt is met driehoekige en ovale openingen. Binnenin een metalen (?) knikker. Bovenop een ring of oog. Onderaan een plat knopje. Middellijn ruim 3. Hoog: 5,5. — Not. 1899 p. 179 (Sept. I *q*) Cf. Not 1899 Juli II, 2e. Doekoen Kĕdaton, Trawoelan, Mådjå-agoeng, Soerabaja.

1071*c*. **Trom,** *brons*. Beschadigd. Van het ondereinde rest slechts een gedeelte. Hoogte 51 cM., bovenvlak diameter 65 cM. Ster tienstralig (als bij 1071*a*); de teekening komt het meest overeen met die van 1071*b*, doch er is verschil (zie Not.). Versiering van den voet als bij 1071, doch de ooren als bij 1070. — Not. 1899 p. 125 (Juni IV 2°). Mĕrsi, Banjoemas, op de grens van de afdeeling Poerwakĕrta.

1093*a*. (Invent. 4006). **Lamp.** (Overblijfsel van een), *brons*.

Over de lampen, waarvan dit voorwerp een zwaar beschadigd exemplaar is, zie Catalogus Groeneveldt bl. 257. Dit voorwerp is het oliebakje van een dergelijke lamp met 2 pitten. Zoowel middenschot als kettinkjes ter ophanging etc. ontbreken. De 2 spitse punten voor 't inleggen der pit zijn nog duidelijk zichtbaar. Overigens zwaar beschadigd. Grootste lengte 11,6 c.M. grootste breedte: 8,5 c.M. — Not. 1899 p. 152 (Juli III 6ᵉ, C). Geschenk v/d heer W. A. TERWOGT, ondern. Wĕdi-Birit bij Klaten. Gevonden begraven in een rots, benoorden de rivier Dĕngkeng.

1125*g*. (Invent. 4107). **Spiegel**, *brons*, zonder handvat. Aan den even opstaanden rand zijn nog sporen van de plaats waar vroeger het handvat aan den spiegel moet bevestigd geweest zijn. In 't midden een verhevenheid, culmineerend in een punt. Daaromheen concentrische cirkels. Diameter: 9,8. — Not. 1899 p. 212 (Dec. I *e*). Een teekening hiervan werd ontvangen in April. Zie Not. 1899 April I *b*. Lĕdok, Bagelen.

1143*b*. (Invent. 4108). **Spiegel**, *brons*. Zonder handvat. Aan den een weinig opstaanden rand zijn nog sporen van de plaats waar vroeger het handvat moet bevestigd geweest zijn. Geen verhevenheid in 't midden; concentrische cirkels als versiering. Diameter: 9,3, — Not. 1899 p. 212 (Dec. I *e*). Een teekening hiervan werd ontvangen in April. Zie Not. 1899 April I *b*. Lĕdok, Bagelen.

1143*c*. (Invent. 4109). **Spiegel**, *brons*, zonder handvat. Aan den een weinig opstaanden rand zijn nog sporen van de plaats waar vroeger het handvat moet bevestigd geweest zijn. Geen verhevenheid in 't midden. Diameter: 9. — Not. 1899 p. 212 (Dec. I *e*). Een teekening hiervan werd ontvangen in April. Zie Not. 1899 April I *b*. Lĕdok, Bagelen.

1215*c*. **Vaat**, *brons*. Met ronden buik, van onderen iets smaller toeloopende, maar met betrekkelijk veel smalleren

hals, waaraan van boven een afhangende rand is gezet, omzoomd met een blader- of breede-korrelsnoer; de beide ooren of handvatsels bevonden zich recht tegenover elkander ter weerszijden boven op den buik, waaraan van onderen een breede ronde voet evenzeer ontbreekt. Om den vorm geplaatst bij de vazen voor reukwater, maar de afmetingen zijn zoo groot dat het doel van deze vaas (of pot) een ander heeft moeten zijn. Hoogte 35, diameter van boven aan de opening 17, grootste diameter 38. — Aangetroffen in de verzameling met een spoor-etiket waarop „Poerworedjo," en met inkt „ag. 10206 (?), 10225 (?) en 9..... (?)". Op een papiertje op het voorwerp geplakt, stond: N 1 Genoek.

1221*a*. (Invent. 4110). **Weegschaaltje**, *brons*. Rond schaaltje met eenigszins opstaanden rand. In den rand op gelijke afstanden 4 gaatjes, blijkbaar gediend hebbend om de touwtjes door te halen, waarmede het schaaltje aan de balans hing. Geen versiering. Diameter: 8. — Not. 1899 p. 212 (Dec. I *e*). Een teekening hiervan werd ontvangen in April. Zie Not. 1899 April I *b*. Ledok, Bagĕlen.

1223*a*. **Sirihkalkhouder**, *brons*, in den vorm van een phallus, fraai bewerkt, gepolijst; lang 25, diameter 8,3; bestaat uit twee over elkander schuivende stukken. — Not. 1899 Maart, bl. 62. Desa Wonokitri, Tĕnggĕr.

1295*b*. **Twee Ringetjes**, *koper*, aan de achterzijde dun, aan de voorzijde breed, waar de uiteinden van het tot ring toegebogen staafje met de platte randen juist aaneensluiten. — Not. 1899, p. 118 (Juni I *n*) Tjiandjoer.

1295*c*. **Twee Stukken**, *koper*, fragmenten van twee ringetjes (?) op een paar krammetjes. — Not. 1899, p. 118 (Juni I *n*) Tjiandjoer.

1298*a*. **Ring**, *goud*. Een rand omgebogen overal even

dik, massief gouden staafje met stompe punten. Diameter 2,3. — Not. 1899, blz. 2 (Jan.) Grobogan, Semarang.

1306*b*. **Ring,** *goud*. Bestaande uit drie op elkander geplaatste ringetjes, waarvan twee aan de achterzijde dunner; waar zij dikker zijn, zijn zij omwoeld met twee draden, aan het eene einde zwaarder dan aan het andere; de beide dikke einden zijn tegen elkander gelegd, en daarna de draden aan de voorzijde gedeeltelijk in slangvorm gebogen om het dikkere gedeelte der drie ringen geslagen tot zij op waren. Diameter 2. — Not. 1899, bl. 2 (Jan.) Grobogan, Semarang.

1312*d*. (Invent. 4012). **Ringen,** *goud*. Vier stuks. De twee kleinste zijn van buiten volkomen effen, de twee grootste hebben in 't midden een hoogeren rand, overigens zonder eenige versiering. — Not. 1899 p. 141 (Juli I *g*). Gevonden in een waterleiding, distr. Bandjaran, afd. Bandoeng, Preanger.

1315*b*. (Invent. 4112). **Ring,** *goud*. Massief. Aan één kant bolvormig verbreed, en daar versierd met gestreepte banden. Middenin, tusschen de 2 dikste banden, een symmetrische figuur; arabesken. ('t Is niet zeker, of dit een gefigureerde voorstelling van 't woord *Çrî* is). — Not. 1899, p. 213 (Dec I *g*). Bosch Dawoeng, Grobogan, Semarang.

1316*a*. **Ring,** *goud*. Aan één kant bolvormig verbreed, en hier de syllabe *Çrî*, met ter weerszijden een *angkoeça* en rondom arabesken; de breede kant loopt onder en boven eenigszins in een punt uit, inwendig tot een vrij groote diepte hol. — Not. 1899 Juni I *f*. Pati.

1317*a*. **Ring,** *goud*, met *Çrî*, bolvormig verbreed aan de eene zijde en inwendig eenigszins hol. — Not. 1899, bl. 64 (Maart VI 2°). Sorogĕnen Koeta-Gĕde, Jogja.

1327*a*. **Ring**, *goud*, met *Çrî* op de uit vier cirkelbogen bestaande, schijnbaar dubbele plaat, de ringen zelf gekorreld. — Not. 1899, bl. 64 (Maart VI 2°). — Sorogĕnen, Koeta-Gĕde, Jogja.

1328*d*. **Ring**, *goud*. De plaat schijnt uiterlijk dubbel en is lotusvormig door insnijding van vier hoeken in een rond oppervlak met korrels en randen bewerkt; aan de binnenzijde is de ring ook ter hoogte van die korrels en randen glad en plat, op de plaat een zeer eenvoudige lotus-afbeelding. Diameter 2,3. — Not. 1899 bl. 2 (Jan.) Grobogan, Semarang.

1334*b* (Invent 4062). **Ring**, *goud*. Massief, dun met kleine, ovaalronde zegelplaat, waarvan het bovenvlak kleiner dan 't ondervlak, en waarin een visch met 3 puntjes erboven en een streepje er onder is gegraveerd. Verder geen versiering. — Not. 1899 p. 177 (Sept. I *h*). Tjarikan, Lĕmpoejang, Tĕmanggoeng, Kĕdoe.

1363*a*. (Invent. 4060). **Ring**, *goud*. Massief. Ovale zegelplaat, vrij dik, met inscriptie „*Çaran*". (Zie hierover noot 1 bij p. 290 v. d. Cat.). Verder geen versiering — Not. 1899 p. 177 (Sept. I *h*). Tjarikan, Lĕmpoejang, Tĕmanggoeng, Kĕdoe.

1363*b*. (Invent. 4061). **Ring**, *goud*. Massief. Ovale zegelplaat vrij dik, met inscriptie: „*Çrahana*" (= *Çri hana*, zie noot 1 bij p. 290 v. d. Catal.). Verder geen versiering. — Not. 1899 p. 177 (Sept. I *h*). Tjarikan, Lĕmpoejang, Tĕmanggoeng, Kedoe.

1377*a*. (Invent. 4063). **Ring**, *goud*. Massief. Zeskantige zegelplaat, zonder inscriptie. Over de 6 kanten van de plaat loopt, in de lengte een streepvormige insnijding. Verder geen versiering. — Not. 1899 p. 177 (Sept. I *h*). Tjarikan, Lĕmpoejang, Tĕmanggoeng, Kedoe.

1397*a*. **Ring**, *goud*, van den gewonen vorm met een

paarschen kristal. — Not. 1899, bl. 2 en 63. Batang, Pekalongan.

1398*a*. (Invent. 4064). **Ring**, *goud*. Massief met een ronde kast, waaruit de steen verdwenen is. Geen versiering.— Not. 1899 p. 177 (Sept. I *h*). Tjarikan Lĕmpoejang, Temanggoeng, Kĕdoe.

1399*b*. (Invent. 4113). **Ring**, *goud*. Massief. Dun, aan één zijde wat dikker toeloopend met een ovale kast, waaruit de steen verdwenen is. Geen versiering. — Not. 1899 p. 213 (December I *g*). Bosch Dawoeng, Grobogan, Semarang.

1424*a*. **Oorknoppen** een paar, *goud*, ieder met een robijn; aan een zijde bevindt zich nog een pennetje met een gouden plaatje, als om er nog een kettinkje of iets anders aan te hangen. — Not. 1899, bl. 64. Sorogĕnen, Koeta-Gĕde, Jogja.

1457*a*. **Oorhanger**, *goud*; bestaande uit 23 biconvexe ronde stukjes goud van 12 mM. middellijn, die in een niet gesloten kring met hun dikste gedeelte aaneen gesoldeerd zijn; de reeks bij de opening aan weerszijden eindigende met een soortgelijk stukje, dat aan een kant plat is en een gekartelden rand heeft. Goud van buitengemeen gehalte, de kleur nog al nieuw. — Not. 1899 p. 125 Juni IV 2°. — Mĕrsi, Banjoemas, nabij de grens van de afdeeling Poerwakĕrta.

1467*a*. (Invent. 4065). **Oorsieraad**, *goud*. Groote dikke gouden ring, hol gevuld met klei, met opening voor 't inhangen in de oorlel; aan de buitenzijde versierd met parels, hoekjes, lijnen etc.; mooi goud. Middellijn (van buiten): ruim 6. Dikte 1,5. — Not. 1899 p. 177 (Sept. I *h*). (Hier foutief „armband" genoemd). Tjarikan, Lĕmpoejang, Tĕmanggoeng, Kĕdoe.

1468*a*. (Invent. 4066). **Oorsieraad,** *goud*. Dikke gouden ring; hol, opgevuld met klei, met opening voor 't inhangen in de oorlel. Aan de buitenzijde versierd met symmetrische figuren, en parellijnen. De ring is hier en daar zwaar beschadigd en gebroken. Middellijn ruim 5. Dikte 1,2. Soortgelijk exemplaar als 1467*a*, maar veel minder fraai. — Not. 1899 p. 177 (Sept. I *h*). (Hier foutief „armband" genoemd). Tjarikan, Lĕmpoejang, Tĕmanggoeng, Kedoe.

1469*c*. **Oorsieraad** (?), *goud*, 2 stuks. Groote niet sluitende ringen, fraai gedreven, hol en met klei gevuld; diameter 4 cM. — Not. 1899 bl. 2 (Jan. I *d*). Grobogan, Semarang.

1476*a*. (Invent. 4098). **Oorsieraad,** (oorhanger), *goud*. Gevormd door 3 op elkaar staande gladde massieve ringen: een grootere en dikkere en twee kleinere, met een vertikale opening voor 't vasthechten in de oorlel. De grootste ring is versierd met 4 bladfiguren en relief, de twee andere ringen zijn onversierd. De ringen zijn aan elkaar verbonden door kleinere en dunnere ringetjes, in den vorm van koordjes. Grootste middellijn: 1,7; hoog: 1,2. — Not. 1899 p. 193 (Oct. I *f*). Desa Selaganggang, (Kĕrtanegara), afd. Probolinggo, resid. Banjoemas.

1479*a*. **Oorsieraad**, twee stuks, *goud*, gevormd door twee bijna even groote ringen, welker oppervlakte fraai met bloemwerk gedreven is. — Not. 1899, p. 2 (Jan. I *e*) o. f. p. 63 (Maart VI 1°) Batang, Pĕkalongan.

1483*b*. (Invent. 4011). **Halssnoer,** *goud*. Bestaande uit 7 holle kokers, waarvan de middelste 't grootst is, de overige aan weerskanten kleiner worden. Elke koker bestaat uit 2 met de onderstukken tegen elkaar geplaatste 5- of 4-zijdige kegels; in 't midden, bij de plaats waar de voeten dier kegels op elkaar sluiten, uitstekende hoeken, verbonden door gebogen lijnen. Aan de beide uiteinden uitstekende randen.

Deze stukken waren blijkbaar oorspronkelijk in de lengte verbonden door een ketting, die hier ontbreekt. Geen enkele versiering. Dit doet geen hoogen ouderdom vermoeden. Waarsch. uit den Moslimschen tijd. Lengte v. d. grootsten middelsten koker 7,8 c.M.; v. d. 2 buitenste kokers: 4,6 en 4,2. — Not. 1899 bl. 141 (Juli I *g*). Gevonden in een waterleiding, distr. Bandjaran, afd. Bandoeng, Preanger.

1484*e*. (Invent. 4114). **Hals- of Borstsnoer** (Stuk v. e.), *goud*. Een sikkelvormig plat stuk aan weerskanten uitloopend in een punt; de oppervlakte van boven versierd met symmetrische figuren en relief; boven in 't midden een ring. Dit voorwerp komt bijna volkomen overeen met het middenstuk van het snoer N°. 1484*a*, zoodat men mag aannemen dat het tot zulk een snoer heeft behoord. Grootste lengte: 7; grootste breedte: 3. — Not. 1899 p. 213 (Dec. I *g*). Bosch Dawoeng, Grobogan, Semarang.

1575*c*. (Invent. 4058). **Houweel** (Restant van een), *ijzer*. Langwerpig stuk ijzer met een oog aan den achterkant ter inlating van den steel. Zwaar beschadigd. Lang 17,2. Grootste breedte: 4,6. — Not. 1899 p. 177 (Sept. I *g*). Gevonden te Nambangan-Kidoel, Kota Madioen.

1582*e*. (Invent. 4070 en 4071). **Ronde Schijf** met koperen staafje, *gietkoper*, aan weerszijden een klein weinigje bol, met rond gat in 't midden, waarin precies past een koperen staafje met dikken vierkanten kop. Middellijn v. d. schijf: 7,6. Lengte v. h. staafje: 5,3. — Not. 1899 p. 179 (Sept. I *g*). Cf. Not. 1899, Juli II, 2°. (Hier wordt vermoed, dat dit voorwerp deel van een slot uitmaakte, doch op welke wijze is niet helder). Doekoen Kĕḍaton, Trawoelan, Måḍjå-agoeng, Soerabaja.

1638*a*. (Invent. 4068). **Mesje** (?) (pangŏt of arit?), *ijzer*. De rugzijde van 't mes en van 't hecht vormen een doorloopende gebogen lijn. Aan de voorzijde gaat de scherpe

kant v. h. mes met een scherpen hoek in de binnenzijde v. h. hecht over. Geheel ijzer, zonder eenige versiering. Sterk door de roest verteerd. Onzeker waarvoor dit voorwerp diende. Geheele lengte 15,2; id. v. h. mes: 8. — Not. 1899 p. 179 (Sept. I *q*) cf. Not. 1899 Juli II 2^e^. Doekoen Kĕḍaton, Trawoelan. Mådjå-agoeng, Soerabaja.

1639*a*. (Invent. 4069). **Lanspunt** (?) *ijzer*. Een mesvormig voorwerp, de eene zijde scherp en recht, de andere stomp en rond, de bolle zijde naar buiten, en met een stompen hoek uitloopend in een rond, recht heft, dat weer uitloopt in een pen, blijkbaar ter bevestiging in een (houten) stok. 't Is zeer de vraag of we hier wel met een lanspunt te doen hebben. Wat het dan wèl kan zijn, kunnen we niet beslissen. Lengte v. h. mes: 7,8; id. v. h. heft met steel: 6. — Not. 1899 p. 179 (Sept. I *q*) Cf. — Not. 1899, Juli II 2°. Doekoen, Kĕdaton, Trawoelan, Mådjå-Agoeng, Soerabaja.

1662*a*. **Pot** (dandang), *brons*. Groot en diep; van dun metaal, met bijna platten bodem, naar boven iets enger toeloopende en met breeden bovenrand. Hoog 30, diameter van boven 41, van onderen 34. — Aangetroffen in de verzameling zonder dat kan worden uitgemaakt vanwaar het voorwerp afkomstig is.

1666*c*. **Pot** (dandang), *brons*. Groot en diep van dun metaal, met bijna platten bodem; van boven dicht onder den platten bovenrand aanmerkelijk enger toeloopende; hoog 31, diameter van boven 35, van onderen 30. — Aangetroffen in de verzameling zonder dat kan worden uitgemaakt vanwaar het voorwerp afkomstig is.

1667*a*. **Pot**. (dandang), *brons*, met eenigszins gebogen platten rand, waarin vlak bij de buitenzijde een gleuf, niet zeer hoog, 20 cM., maar zeer breed; diameter van onderen 28, van boven, rand inbegrepen, 34,8 cM. — In de ver-

zameling gevonden zonder dat uitgemaakt kan worden vanwaar het voorwerp afkomstig is.

1668*b*. **Pot** (dandang), *brons* van dun metaal, gepolijst, met bijna geheel platten bodem, en boven en onder eenigszins breeder uitloopende, hoog 19 cM.; diameter van boven 17,6 cM.; eenigszins beschadigd. — Not. 1899 Maart, bl. 62. Desa Podokojo, Tĕnggĕr.

1670*b*. (Invent. 4038). **Pot** (kĕnḍil) *roodkoper* met betrekkelijk nauwen hals en plompwijden buik. De bodem is niet volkomen plat, eenigszins bolrond. — Zwaar gedeukt en daardoor misvormd. Middellijn grootste: 29,5 cM., bovenaan: 22,4 cM. Hoogte: ± 22 cM. — Not. 1899 p. 157 (Aug. I *f*) Cf. Not. 1899 Mei I *b* en Juni I *e*. Desa Soekoewoenoeh, Lĕmpoejang, afd. Tĕmanggoeng, res. Kĕdoe.

1677*b*. (Invent. 4039). **Pan** (kwali) *roodkoper*. Niet geheel platte bodem. Boven den platten rand uitstekend twee ooren. Aan één zijde sterk ingedeukt. Middellijn: 25,8 cM. Hoogte: 7,4 cM. — Not. 1899 p. 157 (Aug. I *f*). Cf. Not. 1899 Mei I *b* en Juni I *e*. Desa Soekoewoenoeh, Lĕmpoejang, Tĕmanggoeng, Kĕdoe.

1682*a*. (Invent. 4037). **Pot** (dandang) *roodkoper*. Bijna geheel platte bodem. Van onderen bijna vertikaal oploopend, dan al wijder en wijder wordend. Bovenaan een smalle omgebogen rand. Op den bodem zijn een aantal concentrische cirkels getrokken. Onderaan beschadigd. Middellijn onderaan: 14,5 cM.; boven: 26,4. Hoogte: 15,6. — Not. 1899 p. 157 (Aug. I *f*). Cf. Not. 1899 Mei I *b* en Juni I *e*. Desa Soekoewoenoeh, Lĕmpoejang, afd. Tĕmanggoeng, resid. Kĕdoe.

1684*a*. (Invent. 4024). **Kom**, *brons*, geëmailleerd. Platte bodem. Naar boven wijder toeloopend. Boven een smalle

rand, naar buiten omgebogen. Licht beschadigd. Middellijn bodem: 12,5 cM. Bovenaan: 21,4 cM. Hoogte 9,4 cM. — Not. 1899 p. 157 (Aug. I *d*). Cf. Not. 1899 p. 76 (20 Maart I *q*). Afk. v. d. desa Tjidengkol, distr. Sĕgalaherang), resid. Krawang.

1690*b*. (Invent. 4027). **Schaaltje**, *brons*, geëmailleerd. Geheel rond, de bodem niet plat, toch zonder voet; geheel bolvormig. Geen rand. Middellijn boven: 24,3 cM. hoogte ongeveer 9 cM. Hier en daar beschadigd. — Not. 1899 p. 157 (Aug. I *d*). Cf Not. 1899 p. 76 (20 Maart I *q*). Afk. v. d. desa Tjidenkol, distr. Bĕgalaherang, Krawang.

1691*b*. (Invent. 4025). **Kom**, *brons*, geëmailleerd rond. Kleine platte bodem, naar boven regelmatig wijder toeloopend. Bovenaan plat zonder rand. Middellijn bodem: 10 cM.; bovenaan: 21,1 cM. Hoogte: 8,2 cM. — Not. 1899 p. 157 (Aug. I *d*) Cf. Not. 1899 p. 76 (20 Maart I *q*). Afk. v. d. desa Tjidĕngkol, distr. Sĕgalaherang, Krawang.

1691*c*. (Invent. 4026). **Kom**, *brons*, geëmailleerd. Rond, platte bodem, naar boven regelmatig wijder toeloopend. Bovenaan zeer smalle rand, buitenwaarts. Middellijn bodem: 10,5 cM.; bovenaan: 18,1 cM. Hoogte: 7,4 cM. Aan één zijde beschadigd. — Not. 1899 p. 157 (Aug. I *d*). Cf. Not. 1899 p. 76 (20 Maart I *q*). Afk. v. d. desa Tjidĕngkol, distr. Sĕgalaherang, Krawang.

1694*f*. (Invent. 4104). **Schaaltje**. (Wijwaterbakje) *brons*. Niet diep, rond, zonder voet, met bijna platten bodem. Boven langs den rand, een tamelijk breede rand- en figuurversiering. Diameter 13,8 c.M. — Not. 1899 p. 212 (Dec. I *e*). Een teekening hiervan werd ontvangen in April. Zie Not. 1899, April I *b*. Lĕdok, Bagĕlen.

1694*g*. (Invent. 4105). **Schaaltje** (wijwaterbakje?), *brons*. Niet diep, rond, zonder voet, met bijna platten bodem. Boven langs den rand, rand- en figuurversiering. Diameter (v. boven)

ruim 12. — Not. 1899 p. 212 (Dec. I *e*). Een teekening hiervan werd ontvangen in April. Zie Not. 1899 April I *b*. Lĕdok, Bagĕlen.

1696*h*. **Pot**, *brons*, rond bolvormig; hoog 7 c.M., diameter van boven 16,7 c.M., aan de buitenzijde om den rand fraai beteekend met golvende, bloemvormige en naar onderen in punten uitloopende symmetrische lijn versieringen — Not. 1899, Juni I *d* bl. 114. Van Jogja ontvangen, maar afkomstig van Pijoengan gĕlap, Probolinggo, Magĕlang, Kĕdoe. Not. Febr. 1899 I *g*.

1707*a*. (Invent. 4007). **Bakje**, *brons*, rond, met platten bodem, ondiep. Boven breede, liggende rand. Onderaan den bodem zijn sporen die bewijzen dat er een voet onder geweest is. Zwaar beschadigd. Middellijn van boven: 11,4 c.M. Hoogte 2 c.M. — Not. 1899 bl. 152 (Juli III 6e *c*.). Geschenk v. d. Heer W. A. Terwogt, ondern. Wĕdi-Birit bij Klaten. Gevonden, begraven in een rots, benoorden de rivier Dĕngkeng.

1707*b*. (Invent. 4008). **Bakje**, *brons*, met platten bodem, naar verhouding tamelijk diep. Zonder voet. Boven platte rand. Beschadigd. Middellijn boven: 10 c.M.; id. onder: 5 c.M. Hoogte: 3,6 c.M. — Not. 1899, bl. 152 (Juli III 6e *c*.). Geschenk v. d. Heer W. A. Terwogt, ondern. Wĕdi, Birit bij Klaten. Gevonden, begraven in een rots, benoorden de rivier Dĕngkeng.

1723*d*. (Invent. 4106). **Kom** (bakje) *brons* met bijna platten bodem en zich naar boven eenigszins verbreedende zijden. De rand bestaat uit 4 bogen, segmenten. Het bakje staat op een lagen voet met gekertelden rand. Deze voet is v. h. voorwerp losgeraakt. Grootste diameter 10. — Not 1899 p. 212 (Dec. I *e*). Een teekening hiervan werd ontvangen in April. Zie Not. 1899 April I *b*. Lĕdok, Bagelen.

1724*c*. **Pot**, *brons*, rond, met platten bovenrand, met den platten voet, die losgelaten heeft, 9,5 cM. hoog; diameter boven 17 cM., van den voet van onderen 9 cM. — Not. 1899, Juni bl. 114 I *d*; van Jogja ontvangen, maar afkomstig van Pijoengan gĕlap, Probolinggo, Magĕlang, Kĕdoe. Not, 1899 Febr. I *g*.

1734*b*. **Bakje**, *brons*, plat, rond, op den bodem in het midden een weinig bol oploopend; geëmailleerd; met den voet die losgelaten heeft, 5 cM. hoog, diameter van boven 14,2 cM, van den voet van onderen 6,9 cM., — Not. 1899, Juni, bl. 114 I *d*, van Jogja ontvangen, maar afkomstig van Pijoengan gĕlap, Probolinggo, Magĕlang, Kĕdoe, Not. 1899 Febr. I *g*.

1734*c*. (Invent. 4045). **Bakjes**, 3 stuks, *roodkoper*, met vasten voet en breeden, een weinig versierden uitstaanden rand. 't Bakje zelf is ondiep. Ook de voet is eenigszins versierd. Middellijn v. d. bakjes: 9 c.M.; middellijn met den rand: 12,8 c.M.; hoogte 3,8 c.M. — Not. 1899 p. 157 (Aug. I *f*) Cf. Not. 1899 Mei I *b* en Juni I *e*. Desa Soekoewoenoeh, Lĕmpoejang, Tĕmanggoeng, Kĕdoe.

1741*f*. (Invent. 4023). **Metalen Bord**, fraai groen geëmailleerd, *brons*. Binnenvlak bijna plat, naar 't midden een weinig bol oploopend. Ruim 5 c.M. hooge buitenwaarts hellende rand, bovenaan plat. Binnenvlak versierd met vijf groepen concentrische cirkels. Diameter (van buiten gemeten): 36,6 c.M. Diameter van den buitensten der concentrische cirkels: ± 20 c.M. Veel overeenkomst met 1741*a*. — Not. 1899 p. 157 (Aug. I *d*). Cf. Not. 1899 p. 76 (20 Maart I *q*). Afk. v. d. desa Tjidjĕngkol, distr. Sĕgalaherang, residentie Krawang.

1747*a*. (Invent. 4040). **Waterketel** (kĕnḍi) *roodkoper*, zeer dun. Platte bodem, van onderen eerst recht oploopend, daarna een wijden buik vormend, eindigend in een plat vlak,

waaraan een opstaande tuit, eenigszins versierd. Op dat platte vlak staat een betrekkelijk smalle hals, met een breed overhangenden, versierden rand. Daaraan is met een kettinkje bevestigd een deksel in koepelvorm met een eveneens koepelvormigen knop. Middellijn onder: 14 c.M. Grootste middellijn v/d. buik: ± 22 c.M. Hoogte met deksel: 35 cM. — Not. 1899 p. 157 (Aug. I *f*) Cf. Not. 1899 Mei I *b* en Juni I *e*. Desa Soekoewoenoeh, Lempoejang, Temanggoeng, Kĕdoe.

1747*b*. (Invent. 4041). **Waterketel** (kĕndi) *roodkoper*, zeer dun. Onderaan een voet, bestaande uit een breed voetstuk met smallere ringen daarboven. De ketel zelf, staande op den voet is van boven veel wijder dan van onderen, en eindigt boven in een plat vlak waaraan een tuit, eenigszins versierd. Op het platte vlak staat een betrekkelijk nauwe hals met breed overhangenden onversierden rand. Het deksel ontbreekt, maar het kettinkje waaraan het deksel bevestigd was, is nog aanwezig. Dit exemplaar is veel minder sierlijk van vorm aan 1747*a*. Middellijn v/d voet, 13 cM., grootste middellijn v/d buik: ± 22 cM. Hoogte tot den rand: 30,5 cM. — Not. 1899 p. 157 (Aug. I *f*) Cf. Not. 1899 Mei I *b* en Juni I *e*. Desa Soekoewoenoeh, Lĕmpoejang, Tĕmanggoeng, Kĕdoe.

1752*a*. (Invent. 4042). **Waterschepper**, *roodkoper*. Bestaande uit een platrond buikig potje met langen steel, die met een fraai versierd plaatje aan 't potje is bevestigd. 't Middengedeelte van den steel is eenvoudig ijzer, aan weerszijden daarvan roodkoper. De steel eindigt in een fraaien punt. Middellijn v/d schepper, ruim 11 cM. Hoogte: ruim 8 cM. Lengte v/d steel: ruim 16 cM. — Not. 1899 p. 157 (Aug. I *f*). Cf. Not. 1899 Mei I *b* en Juni I *e*. Desa Soekoewoenoeh, Lempoejang, Tĕmanggoeng, Kĕdoe.

1753*b*. (Invent. 4103). **Waterschepper** (?) *brons*. Bakje bolvormig, doch van boven en onder afgeplat, met ronden

bodem, dan in een wijden buik uitloopend, doch van boven tamelijk nauw wordend. Om den rand versiering, figuren, lijnen en parelrand. 't Is niet zeker of dit voorwerp heeft gediend om water te scheppen. Grootste diameter: ± 14. Diameter van de opening boven: 10. — Not. 1899 p. 212 (Dec. I *e*). Een teekening hiervan werd ontvangen in April. Zie Not. 1899 April I *b*. Lĕdok, Bagelen.

1755*a*. **Waterschepper,** *verzilverd brons*, bestaande uit een platrond buikig potje met eenigszins bollen bodem en een langen steel op een driehoekig plaatje, aan het bakje geklonken; de steel bestaat uit een naga-kop, bij dat plaatje en een plat bloemstuk (staart) aan het andere einde; hoog 7, breedste diameter: 10 c.M., de steel lang 20 c.M., eenigszins beschadigd. — Not. 1899, Maart, bl. 63 Desa Podokojo, Tĕnggĕr.

1761*a*. (Invent. 4004). **(Water)schepper,** *brons*. Een rond, ondiep, bijna plat pannetje met handvat dat, eerst plat, later in een vertikale figuur eindigt. De steel draagt nog sporen van lijnversiering. Sterk beschadigd, minder fijn dan 1762*g*. Grootste middellijn van 't pannetje: 12,3 c.M., lengte v. h. handvat: 12,3 c.M.; geheele lengte van 't voorwerp: 23,9 c.M. — Not. 1899 p. 152 (Juli III 6^{e} *c*.). Geschenk v. d. Heer W. A. Terwogt, ondern. Wĕdi-Birit bij Klaten. Gevonden, begraven in een rots, benoorden de rivier Dĕngkeng.

1762*g*. (Invent. 4003). **(Water)schepper,** *brons*. Een rond, ondiep, bijna plat pannetje met handvat dat eerst plat gebogen, later in een vertikale figuur eindigt. De steel en het binnenvlak vertoonen nog sporen van bloem- en lijnversiering. Grootste middellijn van 't pannetje: 13,4 c.M.; lengte v. h. handvat: 12,1 c.M. Lengte v. h. geheele voorwerp: 23 c.M. — Not. 1899 p. 152 (Juli III, 6^{e}, *c*). Geschenk v. d. Heer W. A. Terwogt, ondern. Wĕdi-Birit bij Klaten. Gevonden, begraven in een rots, benoorden de rivier Dĕngkeng.

1762*h*. (Invent. 4005). **(Water)schepper**, *brons*. Een rond, ondiep, bijna plat pannetje met handvat dat eerst plat gebogen, later in een vertikale figuur eindigt. De steel en het binnenvlak vertoonen nog sporen van bloem- en lijnversiering. Grootste middellijn van het pannetje: 10 c.M.; lengte v. h. handvat: 10 c.M.; geheele lengte v. h. voorwerp: 19,8 c.M. — Not. 1899 p. 152 (Juli III, 6e, *c*). Geschenk v. d. Heer W. A. TERWOGT, ondern. Wĕdi-Birit bij Klaten. Gevonden, begraven in een rots, benoorden de rivier Dĕngkeng.

1772*a*. (Invent. 4102). **Blaadje** (Offerschaal), *brons*. Rond, met schuin buitenwaarts loopenden rand. Dik brons. Zonder eenige versiering. Diameter 2,25. — Not. 1899, p. 212 (Dec. I *e*). Een teekening hiervan werd ontvangen in April. Zie Not. 1899 April I *b*. Lĕdok, Bagelen.

1777*a*. (Invent. 4022). **Metalen Blad**, *brons*. Van onderen bijna geheel plat. Ruim 3½ cM. hooge, tamelijk sterk buitenwaarts hellende rand, die bovenaan naar buiten afloopt. Op het binnenvlak geen versiering, dan alleen 3 concentrische cirkels, gegraveerd. — Diameter (van buiten): 49 cM. Diameter van den buitensten der 3 cirkels: 11½ cM. De rand zwaar beschadigd. In 't binnenvlak een gat en een scheur. — Not. 1899 p. 157 (Aug. I *d*). Afk. v. d. desa Tjidengkol, distr. Sĕgalaherang, res. Krawang Cf. Not. 1899 p. 76 (20 Maart I *q*).

1777*b*. (Invent. 4021). **Metalen Blad**, *brons*. Van onderen plat. Ruim 4 cM. hooge, tamelijk sterk buitenwaarts hellende rand, die bovenaan in een kleinen rand naar buiten afloopt. Op het binnenvlak geen versiering, dan alleen 7 concentrische cirkels, gegraveerd, eerst 3 dicht bij elkaar, daarna weer 3 dicht bij elkaar, en daaromheen één veel grootere. — Not. 1899 p. 157 (Aug. I *d*). Cf. Not. 1899 p. 76 (20 Maart I *q*). Afk. v. d. desa Tjidengkol, distr. Sĕgalaherang, res. Krawang.

1779*a*. (Invent. 4030). **Metalen Blad,** *roodkoper*. Van onderen plat. Sterk buitenwaarts hellende gebogen rand, recht en met een kleinen rand buitenwaarts eindigend. Op het binnenvlak *geen* versiering. Diameter (van buiten): 37,5 cM. — Not. 1899 p. 157 (Aug. I *f*). Cf. Not. 1899 Mei I *b* en Juni I *e*. Afk. v. d. desa Soekoewoenoeh, Lĕmpoejang, afd. Tĕmanggoeng, resid. Kĕdoe. De rand beschadigd, een gedeelte v. d. rand ontbreekt.

1779*b*. (Invent. 4031). **Metalen Blad,** *roodkoper*. Van onderen plat. Sterk buitenwaarts hellende, gebogen rand, boven recht en met kleinen rand buitenwaarts eindigend. Op het binnenvlak *geen* versiering. Diameter (van buiten): ruim 41 c.M. — Not. 1899 p. 157 (Aug. I *f*). Cf. Not. 1899 Mei I *b* en Juni I *e*. Afk. v. d. desa Soekoewoenoeh, Lĕmpoejang, afd. Tĕmanggoeng, resid. Kĕdoe.

1799*a*. **Metalen Blad,** *brons*. Van onderen plat, met een diameter van 42,5; daarop een naar buiten rond uitgebogen vrij hooge en vrij breede rand, die aan de buitenzijde iets dikker en driehoekig scherp is, grootste middellijn 49; hoogte van den rand: 3 c.M.; de eenige versiering (?) bestaat uit twee reeksen van in de zelfde richting geplaatste driehoekjes op den rand.—Not. 1899, bl. 3 (Jan. I *g*), Bangil, Pasoeroehan.

1802*h*. **Blad,** *brons*, zonder versiering met ogiefvormigen rand; diameter 39 c.M. — Not. 1899, bl. 114 Juni I *d*, van Jogja ontvangen, maar afkomstig van Pijoengan gĕlap, Proboliuggo, Magĕlang, Kĕdoe, Not. 1899 Febr. I *g*. Hierbij werden nog aangetroffen restanten van een soortgelijk blad, van 35 c.M., die niet opgenomen werden.

1802*i*. **Blad,** *brons*, zonder versiering, met ogiefvormigen rand, diameter 24 c.M. — Not. 1899, bl. 114 Juni I *d*, van Jogja ontvangen, maar afkomstig van Pijoengan gĕlap, Probolinggo, Magĕlang, Kedoe, Not. 1899 Febr. I *g*.

1807*a*. (Invent. 4036). **Metalen Blad,** *roodkoper*. Van onderen plat. Bijna 4 c.M. hooge, buitenwaarts hellende rand, die bovenaan plat weer een weinig afhellend buitenwaarts loopt. Op 't binnenvlak een wijdbuikige bloemenvaas, met voetstuk en verschillende symmetrische bloemen en figuren. Daaromheen 3 smalle randen, waarvan de middelste in stralenvorm. Diameter: 48 cM. Diameter v/d versiering: 24,5. — Not. '99 p. 157 (Aug. I *f*). Cf. Not. 1899 Mei I *b* en Juni I *e*. Afk. v. d. desa Soekoewoenoeh, Lĕmpoejang, afd. Tĕmanggoeng, resid. Kĕdoe.

1807*b*. (Invent 4019). **Metalen Blad,** *brons*. Van onderen plat. Ruim 4 cM. hooge eenigszins bol buitenwaarts loopende rand, die van boven is omgebogen en buitenwaarts afhellend uitloopt. Op het binnenvlak gegraveerde versiering: wijdbuikige bloemenvaas met symmetrische bloemenfiguren. Daaromheen 4 randen, waarvan op één na de binnenste straalvormig. Diameter (van buiten): 49,7 cM. Diameter v. d. versiering: 23 cM. — Not. 1899 p. 157 (Aug. I *e*). Afk. van Kenteng, Prambanan, Jogjakarta.

1807*c*. (Invent. 4018). **Metalen Blad,** *brons*. Van onderen plat. Tamelijk hooge opstaande rand, buitenwaartsloopend en van boven weer buitenwaarts omgebogen. Op het binnenvlak gegraveerde versiering: wijdbuikige vaas met symmetrische bloemen en figuren. Daaromheen 4 randen, waarvan op een na de binnenste in stralenvorm. Diameter (van buiten) 49 cM. Diameter van de versiering: ± 21 cM.—Not. 1899 p. 157 (Aug. I *e*). Afk. v. Kenteng, Prambanan, Jogjakarta.

1807*d*. (Invent. 4020). **Metalen Blad,** *brons*. Van onderen plat. 4½ cM. hooge, licht buitenwaarts hellende rand, van boven buitenwaarts omgebogen. Op het binnenvlak gegraveerde versiering: wijdbuikige bloemenvaas met symmetrische bloemen en figuren. Daaromheen 4 randen, op één na de binnenste straalvormig. Diameter (van buiten): 54 cM. Diameter v. d. versiering: ± 25 cM. — Not. 1899

p. 157 (Aug. I *e*). Afk. v. Kenteng, distr. Prambanan, res. Jogjakarta.

1819*t*. **Blad**, *brons*, met naar buiten gebogen hooge rand, die bovenaan plat, eenigszins naar beneden hangend uitloopt; teekening bloempot(?) met er in bloemen, omgeven door een stralenrand; diameter 43,3 cM. — Not. 1899, Juni, I *d*, bl. 114; van Jogja ontvangen, maar afkomstig van Pijoengan gĕlap, Probolinggo, Magelang, Kedoe, Not. 1899 Febr. I *g*.

1819*u*. (Invent. 4001). **Metalen Blad**, *brons*. Van onderen plat. 4½ cM. hooge opstaanden licht buitenwaarts-hellende rand, van boven buitenwaarts omgebogen. Op het binnenvlak gegraveerde versiering: buikvormige vaas met slank voetstuk omringd door symmetrische figuren en bloemen. Daaromheen 4 randen, op een na de binnenste straalvormig. Diameter 55,5 cM. Diameter v/d versiering: ± 24 cM. — Not. 1899 p. 152 (Juli III, 6e *c*). Geschenk van den Heer Terwogt, ondern. Wĕdi-Birit bij Klaten. Gevonden begraven in een rots vlak benoorden de rivier Dĕngkeng.

1819*v*. (Invent. 4033). **Metalen Blad**, *roodkoper*. Binnenvlak plat. Lage bijna loodrecht opstaanden rand, die bovenaan plat, naar beneden binnenwaarts eindigt. Op het binnenvlak versierd met wijdbuikige vaas, die echter bij uitzondering *niet* symmetrisch is. Daaromheen bloemfiguren, evenmin symmetrische, daaromheen 3 randen, waarvan één straalvormig. Diameter (van buiten): 40,5 cM. Diameter v. d. versiering: 23,5 cM. — Not. 1899 p. 157 (Aug. I *f*). Cf. Not. Mei 1899 I *b* en Juni 1899 I *e*. Afk. v. d. desa Soekoewoenoeh Lĕmpoejang, afd. Témanggoeng, resid. Kĕdoe.

1819*w*. (Invent. 4032). **Metalen Blad**, *roodkoper*. Binnenvlak plat. Lage bijna loodrecht opstaande rand, die bovenaan plat, naar beneden binnenwaarts uitloopt. Op het binnenvlak gegraveerde versiering: buikvormige vaas met bloemen en figuren rondom, symmetrisch. Daaromheen

8 randen, de middelste in stralenvorm. Diameter (van buiten gemeten): ruim 42 cM. Diameter van de versiering: ruim 22 cM. — Not. 1899 p. 157 (Aug. I *f*). Cf. Not. Mei 1899 I *b* en Juni 1899 I *e*. — Afk. v. d. desa Soekoewoenoeh, Lĕmpoejang. afd. Tĕmanggoeng, resid. Kĕdoe.

1824*a*. (Invent. 4035). **Metalen Blad,** *roodkoper*, met lage bijna recht oploopenden rand, die bovenaan plat, naar beneden binnenwaarts eindigt. Op het binnenvlak versierd met allerlei symmetrisch gegraveerde bloemen, en omringd door verschillende randen, één breede tusschen 2 smalle. Diameter (van buiten gemeten): 47,6 cM. Diameter v/d gegraveerde versiering: 23,5 cM. — Not. 1899 p. 157 (Aug. I *f*), Cf. Not. Mei 1899 I *b* en Juni 1899 I *e*. Afkomstig v. d. desa Soekoewoenoeh, Lĕmpoejang, afd. Tĕmanggoeng, resid. Kĕdoe.

1836*a*. (Invent. 4016). **Metalen Blad,** *brons*. Van onderen plat, met een ± 4 cM. hoogen buitenwaarts hellenden rand, die bovenaan weer naar buiten benedenwaarts uitloopt. Gegraveerde versiering op het binnenvlak: symmetrische bloemen in een pot. Daaromheen 3 smalle randen, waarvan een (de binnenste) straalvormig. Diameter (van buiten): 40,4 cM. Diameter v/d versiering: ± 23 cM. — Not. 1899 p. 157 (Aug. I *e*). Afkomstig v. Kenteng, Prambanan, Jogjakarta.

1836*b*. (Invent. 4002). **Metalen Blad,** *brons*. Van onderen plat, met tamelijk hoogen opstaanden, buitenwaarts hellenden rand, die bovenaan plat, weer naar buiten uitloopt met kleine helling. Op 't binnenvlak gegraveerde versiering: symmetrische bloemen in een pot, niet duidelijk meer te onderschieden. Daaromheen stralenrand. Diameter: 41 c.M. 't Voorwerp is zeer beschadigd, vooral aan den rand. — Not. 1899 pag. 152 (Juli III 6e *c*). Geschenk v. d. heer W. A. Terwogt, onderneming Wĕdi Birit bij Klaten. Gevonden, begraven in een rots vlak benoorden de rivier Dĕngkeng.

1836*c*. (Invent. 4015). **Metalen Blad,** *brons*. Van onderen ongeveer plat. Bijna recht-opstaande rand, die boven plat, naar beneden binnenwaarts afloopt. Op 't binnenvlak gegraveerde versiering: bloemen en figuren — niet zeer duidelijk —, waaromheen 3 randen loopen, waarvan de middelste straalvormig. Diameter: 40,6 c.M. Diameter v. d. versiering: ± 18 c.M. — Not. 1899 p. 157 (Aug. I *e*). Afkomstig v. Kenteng. Prambanan, Jogjakarta.

1837*g*. **Metalen Blad,** *brons*. Op het binnenvlak met een ster van bloemwerk, randen enz. als die beschreven onder de no's 1822, 1824—1837; de rand naar binnen plat ingeslagen, tot een breedte van 1,5 c.M., middellijn 43,2. — Not. 1899, bl. 3 (Jan. I *g*). Bangil, Pasoeroehan.

1839*a*. (Invent. 4034). **Metalen Blad,** *roodkoper;* met lagen, bijna recht opstaanden rand, die bovenaan plat, naar beneden binnenwaarts eindigt. Op het binnenvlak versierd met symmetrische bloemfiguren, waarboven de schelp (sangka). Omringd door 3 randen, waarvan één in stralenvorm. Diameter (van buiten) 46 c.M. Diameter v. d. gegraveerde versiering: ± 15 c.M. — Not. 1899 p. 157 (Aug. I *f*). Cf. Not. 1899 Mei I *b* en Juni I *e*. Afkomstig v. d. desa Soekoewoenoeh, Lĕmpoejang, afd. Tĕmanggoeng, resid. Kĕdoe.

1840*a*. (Invent. 4017). **Metalen Blad,** *brons*. Sterk groen aangeslagen. Bijna recht opstaande rand, die bovenaan plat, naar beneden binnenwaarts eindigt. Op 't binnenvlak gegraveerde versiering: een vaas met bloemwerk, waarboven de schelp (?). Omringd door randen, de middelste in stralenvorm. Diameter (van buiten) 47,7 c.M. Diameter v. d. versiering: ± 17 c.M. — Not. 1899 pag. 157 (Aug. I *e*). Afkomstig van Kenteng, Prambanan, Jogjakarta.

1850*c*. **Blad,** *brons;* opstaande, eenigszins naar binnen gebogen rand; teekening: de schelp op voetstuk, in bloemen; Diameter, 49,3 c.M. — Not. 1899, bl. 114 I *d*; van Jogja

ontvangen, maar afkomstig van Pijoengan gĕlap, district Probolinggo, Magĕlang, Kĕdoe, Not. 1899 Febr. I *g*.

1850*d*. **Blad,** *brons;* opstaande, eenigszins naar binnen gebogen rand; teekening: schelp uit lotus opkomende, in bloemen; diameter 48,3 c.M. — Not. 1899, bl. 114 Juni, I *d*; van Jogja ontvangen, maar afkomstig van Pijoengan gĕlap, Probolinggo, Magĕlang, Kĕdoe, Not. 1899 Febr. I *g*.

1850*e*. **Blad,** *brons;* opstaande, eenigszins naar binnen gebogen rand; teekening; schelp met vleugels, in bloemen, omgeven door een stralenkrans; diameter 45,8 c.M. — Not. 1899, Juni I *d* bl. 114; van Jogja ontvangen, maar afkomstig van Pijoengan gĕlap, Probolinggo, Magĕlang, Kĕdoe. Not. 1899 Febr. I *g*.

C. VOORWERPEN VAN AARDEWERK.

1863*d*. **Pot,** geelgrauw verglaasd met vier horizontale ooren (een afgebroken) en opstaanden rechten bovenrand; hoog: 37,7 c.M.; diameter van boven: 21,5, van onderen, 23,5, beiden aan den buitenkant gemeten. Voor den vorm vergelijke men 1863*b* (zes ooren) en 1896*g*, 1897*a* en 1857*b* die alle vier veel kleiner zijn — Not. 1899, bl. 118 Juni, I *n*, Tjiandjoer, (Ouderdom dubieus).

1919*b*. (Invent. 4111). **Potje,** *porcelein*. Grijs met donkere vlammen. Bolrond met dikken buik en kleine opening boven. Onder een klein voetstukje. Grootste diameter: 6; diameter v. d. rand boven: 2, 5. — Not. 1899 p. 212 (Dec. I *e*). Een teekening hiervan werd ontvangen in April. Zie Not. 1899 April I *b*. Lĕdok, Bagĕlen.

BIJLAGE XXI.

AANWINSTEN

VAN DE

ETHNOGRAPHISCHE VERZAMELING IN 1899.

Java.	Verzilverd Tabaksdoosje (kalanting) in den vorm eener manggistan. .	Gekocht.
	Goetji. . . . . Not. pag. 8	H. J. HOOGHWINKEL.
	Goetji.	idem.
	Lans met à jour bewerkt ijzer.	Gekocht.
	Toembak wahoel (moderne nabootsing).	"
	Kris tilamoepi pamoer sewoe, vervaardigd meer dan 100 jaar geleden.	"
	Gebakvorm (koperen).	"
	Idem, houten tjitakan kwé satoe.	"
	Zeefje (saringan) voor beslag van koekjes.	"
	Piso raoet met Arab. inscriptie.	"
West Java.	Voorstelling eener doodstraf.	"
	Afbeelding van een roover-hoofdman met name Toebagoes Saliwa.	"
	Kekajoes, middel ter verdrijving van booze geesten, ziekten enz.	"
	Voorstelling eener doodstraf. .	"
	Ruiter-wapen (pendjoeroes tiga).	"
	Houten borstharnas (taming kloewoeng).	"

Houten dij-harnas (blontong) 2 stuks	Gekocht.
Gedeeltelijk vergulde aarden pot (gĕndoel)	"
IJzeren toestel (pĕngajoeh) voor het branden van doepa. . .	"
Sigarenkoker met blaadje . . .	"
Toestel om riviervisch, gawoeng geheeten, te vangen. . . .	"
Beeldje van een setan op den Tangkoeban Prahoe. . . .	"
Lamp voor ronggeng (lampoe gawing idĕr-idĕr).	"
Reukfleschje van zilver (tjoepoe simar)	"
Reukfleschje van zilver met ketting (tjoepoe tĕmpoeh).	"
Toedoeng bĕngkoeng.	"
Instrument om klappers te plukken (tjeloĕk)	"
Wapen met twee punten (piso alibakar).	"
Houten kip, waarnaar geworpen wordt met een houten bal (bantjoel, 3 stuks). Oud spel. . .	"
Houten visschen (4 stuks, koekoedaän) voor wedstrijden in loopend water.	"
Steenen mortier (giling poepoer), tot het fijnwrijven van bĕdak, tĕpoeng, enz.	"
Degenstok (pĕdang ladjoer, pamoer loeloewoekan).	"
Koperen schaal (namampan poepoedoetan).	"
Voorstelling van een regent van Bloeboer-Limbangan uit den ou-	

den tijd, met twee panakawan's en zijn zoon.	Gekocht.
Lampo gawing.	„
Piso glatik, soort van sĕkin. .	„
Oorversiersel (soeweng loreng) 1 stel	„
Oorversiersel (alsvoren). . . .	„
Oorversiersel (gombel) 4 stel. .	„
Oorversiersel (anting-anting) 1 stel.	„
Stukje kajoe gaboes om het gat in het oor open te houden 4 stuks.	„
Goelang-galing; toestel om kleine kinderen te genezen, dan wel te behoeden voor pokken, koorts en andere ziekten.	„
Saroeng patroon kembang tandjoeng	„
„ „ „ daniris agoeng	„
„ „ „ kadoe djawa.	„
„ „ „ tjarang djantoeng. . .	„
„ „ „ lĕlambaran. .	„
„ „ „ poegĕr. . .	„
„ „ „ solodoktor. .	„
Kebat (kain pandjang) patroon kĕmbang gresikmilis.	„
Kebat (kain pandjang) patroon kĕmbang parang roesak. . . .	„
Kebat (kain pandjang) patroon kĕmbang kopi.	„
Kebat (kain pandjang) patroon kĕmbang kaoem pitjis.	„
Koperen bak met gaatjes (panggéròhan).	„
Geelkoperen sirih-doos oud model met toebehooren. . . .	„
Versiering boven eene deur in den vorm van een pauw. . . .	„

	Sangkilat tangan bahoe, armbekleeding bij gevecht. . . .	Gekocht.
	Oorknoppen voor kinderen (pĕpĕnik anak) oud model. . . .	„
	Kindermuts (kopia tembak). . .	„
	Zilveren potje voor oogwater, met zilver verguld voetstuk (tjampĕling gĕgĕrit kĕmbang bidji katimoen).	„
	Borstspeld (pĕniti lilintahan). .	„
	Borstspeld (pĕniti koekoepoe hibĕr)	„
	Sajorbak van grijs metaal (bokor seregegahelang).	„
	Collectie bestaande uit 31 hoofdtooisels voor wajang wong. Not. p. 203.	„
Midden-Java.	Pĕdang tak tengah dapoer loewoek.	„
	Afbeelding van Troeno-Djojo. .	„
	Kris loeroet djalak bontar. . .	„
	Weeftoestel, enz. voor het vervaardigen van bamboekleeding, benevens badjoe van kadoet en van agĕl	J. G. Onland.
	Nokbalk van varenstam. . . .	„
	Groote regenhoeden, 2 st. zie Not. p. 193.	„
	Samir of staatsieband, 2 st. . .	Dr. G. A. J. Hazeu.
	Kain kĕmbangan 33 stalen. . .	„
	Dakonspel met snijwerk. . . .	Gekocht.
	Geelkoperen gĕndi met drijfwerk versierd, 2 st.	„
Oost-Java.	Geitenbel vervaardigd van kloeak vruchten	H. M. la Chapelle.

	Plankje voor het vinden van goede en slechte dagen. Not. pag. 63.	H. M. LA CHAPELLE.
	Veiligheidsklep (ampok) van laboeschil	
Atjeh.	Collectie bestaande uit 20 voorwerpen. Not. pag. 42.	Dr. C. SNOUCK HURGRONJE.
	Toembak lada.	Gekocht.
	Gouden vingerring.	"
	Collectie, bestaande uit 52 voorwerpen. Not. pag. 161 . . .	Dr. C. SNOUCK HURGRONJE.
	Zijden pajongs, 2 st. Not. p. 222.	J. A. VAN RIJN VAN ALKEMADE.
Gouvt. van Sumatra's Westkust.	Torso van Bataksch ruiterbeeld. Not. pag. 120.	K. A. JAMES.
	Houten afgod 2 stuks, Dibata istoep. Not. pag. 120	" " "
	Houten afgod 1 stuk, Si Patoelpak. Not. pag. 120.	" " "
Bataks.	Borstspeld (kĕmbang saroeni). .	Gekocht.
	Model van een Bataksch huis (roemah mellon).	"
	Model van een Bataksch huis (roemah gendingoem).	"
	Model van een Bataksch huis (roemah djamboer).	"
	Diverse voorwerpen van de sub Toba's en Dairi's, 20 st. Not. p. 218.	K. A. JAMES.
Palembang.	Collectie bestaande uit 7 voorwerpen. Not. pag. 43. . . .	D. J. CRAMER.
Midden Celebes.	Collectie bestaande uit 22 voorwerpen. Not. pag. 121 . .	A. C. KRUIJT.

Zuid Celebes. Kain pandjang.	Gekocht.
Borneo's Westerafdeeling. Lans met snijwerk aan den steel.	"
Borneo's Z. O. afd. Kaartspel afkomstig van Pangeran Hidajat.	"
Kleine Soenda-eil. Togog. Naam onbekend.	"
Kris met 11 loek.	"
" " 7 "	"
Korte lans voor vrouwen, 6 stuks.	"
Togog 5 stuks.	"
Molukken. Lor-lora, drie en een half stel (7 stuks). Not. pag. 50 . . .	Depositum v/h N. I. Gouvt.
N. Guinea. Houten lans, met nagebootste vischpunt	Gekocht.
Collectie bestaande uit 70 nommers. Not. pag. 183.	TH. VOGELENZANG.
Gewesten buiten Ned. Indië. Voorlaadgeweer met lontslot. Not. pag. 36 . .	J. VAN KINSBERGEN.
Geitenleeren kruik (baṭṭak in sommige streken çomár) om honig, olie, enz. te bewaren. Not. pag. 43.	SAJJID OETHMAN.
Oud Chineesch porceleinen schotel, gevonden op Java.	Gekocht.
Bronzen spiegel. Not. pag. 35. .	H. N. STUART.
Beeld van een Japanner. Not. p. 223.	H. W. V. HINNE.
Lap goudbrocaat uit Siam. . .	Overgenomen uit de Bibliotheek.
Schrijfstift van dezelfde herkomst.	"

VERZAMELING VOORWERPEN UIT DEN COMPAGNIES TIJD (HISTORISCHE COLLECTIE).

Oud Hollandsche rapier. . . .	Gekocht.
Versiering van een ledekant. .	"
Penanttafel met marmeren blad (style Pompadour), 2 st. . .	"
Onderstel van een Louis XV tafel.	"
Houten kistje 17° eeuw. . . .	"
Glazenkast 18° "	"
Bureau met zilveren hengsels, 18° eeuw (Holl. fabrikaat). . .	"
Kast met laden en zilveren hengsels, 17° eeuw (Holl. fabrikaat).	"
Kast 18° eeuw, met stervormige figuren van div. houtsoorten ingelegd (Holl. fabrikaat). . .	"
Kast 18° eeuw.	"
Tafel met houten blad 17° eeuw.	"
Gueridon's 18° eeuw, 2 st. . .	"
Div. paneelen (proeven van snijwerk)	"
Staande klok 19° eeuw. . . .	"
Zoogen. Koningstoel, ook wel genoemd „scheerstoel" op 6 pooten	"
Armstoel met rieten leuning. .	"
D° met houten leuning 4 st. .	"
Banken met snijwerk 17° eeuw, 4 st.	"
Blauw porceleinen schotels, 3 st.	"
Aarden pot met deksel. . . .	"

BIJLAGE XXII.

AANWINSTEN

VAN DE

NUMISMATISCHE VERZAMELING IN 1899.

GEDENKPENNINGEN.

Ned. Indië.	Begrafenispenning van T. van Rhee, extraordinaris Raad van Indië, 1701. — z verguld (kopij)	Gekocht.
	Draagpenning, uitgereikt aan schoolkinderen in Ned. Indië bij de inhuldigingsfeesten in 1898. — goud-brons . . .	»
Siam.	Doel onbekend (vz. ettelijke personen; kz. Siameesche inscriptie). — z.	»
Nederland.	Inhuldiging van H. M. de Koningin, 1898, z.	MR. N. P. VAN DEN BERG.
	Idem, anders. — z. en br. . .	Ned. Regeering.
	Prijsmedaille van de nationale tentoonstelling van vrouwenarbeid, 1898. — br. . . .	» »
	Idem, kleiner. — br.	» »
	Draagpenning voor verdiensten jegens 's Rijks musea, z. j. — br.	» »

	Idem voor menschlievend hulpbetoon, z. j. — br. . . .	Ned. Regeering.
	Herinnering aan den 31sten Aug. 1898. — k.	Mr. J. A. van der Chijs.
	Vredesconferentie te 's Gravenhage, 1899. — z. . . .	J. M. H. van Oosterzee.
België.	25-jarige regeering van Leopold I, 1856. — z.	O. Collet.
Engeland.	Jubilée van Koningin Victoria, 1887. — tin.	Mr. J. A. van der Chijs.
Frankrijk.	Jetons van Lodewijk XV en XVI, 1745, 88. — k. . .	O. Collet.
Duitschland.	Verbetering van de haven van Embden, 1809. — z. . . .	A. M. Schlüter.
Oostenrijk.	Gedenkpenning op het renpaard Kinosem, 1874. — z. . . .	"
Egypte.	Khedive's star. — br. . . .	Gekocht.

AMULETTEN.

Java.	Gobog, 7 soorten. — k. . .	Mr. J. C. Mulock Houwer, J. P. Moquette en gekocht.
China.	Djimat, 2 soorten. — k. . .	Mr. J. C. Mulock Houwer en J. P. Moquette.

MUNTEN.

Ned. Indië.	Halve duit, 1752, doorboord.—k.	J. P. Moquette.
	23 varianten van VOC duiten. — k.	"
	Bandjermasin, duit. — k. . .	"

	Sambas, 9 kongsi-munten.—tin.	J. VIJZELAAR.
Philippijnsche eilanden.	peso, 1897. — z.	Gekocht.
Japan.	20 yen. — g.	„
	10 „ — g.	„
	5 „ — g.	„
	yang. — z.	B. HOETINK.
	$^1/_4$ yang. — z.	„
	5 fun — k.	„
	fun. — k.	„
Formosa.	5 dollar-centen. — z.	„
Korea.	kepeng, 3 soorten. — k. . .	Geruild.
China.	Pei-yang, dollar, $^1/_2$ idem, 20, 10 en 5 centen. — z. . .	B. HOETINK.
	Pei-yang-arsenaal, $^1/_2$ dollar, 20, 10 en 5 centen. — z. .	„
	Kiang-nan, dollar (2 soorten), 20 en 10 centen. — z. . .	„
	Kirin, dollar, $^1/_2$ idem. — z.	„
	Foe-kiën, 20 en 5 centen. — z.	„
	Foeng-tien-arsenaal, dollar.—z.	„
	An-hwei, 10 en 5 centen. — z.	„
	halve chop-dollar. — z. . . .	V. H. DALITZ.
	kepeng, 506 soorten. — k. . .	Geruild.
	oude nabootsingen van kepeng's, 43 stuks. — k.	J. P. MOQUETTE.
Annam.	sapeka, 3 soorten. — k. . .	Geruild.
Britsch-Indië.	Djaipoer, pai, 38e jaar. — k.	Gekocht.
	Djoedpoer, dubbele paisa. — k.	„
	Kananore, $^1/_4$ ropy, 1631. — z.	„
	Kanaui, dramma—g. (3 soorten).	„
	dehliwala — bill. . .	„
	Malwah, moehr. — g. . . .	J. P. MOQUETTE.
	Oedsjin, $^1/_4$ anna, 1926. — k.	Gekocht.
	Sawontari, $^1/_4$ ropij. — z. . .	„
	Taksila, panga. — k. (4 soorten).	„
	$^1/_4$ panga. — k. . .	„

	Travankore, sjoekram. — z. (2 soorten).	Gekocht.
	8 kasoe. — k. . . .	„
	kasoe. — k. . . .	„
Perzië.	Ahmednagar, nizam-sjahi. — k.	„
	Kandahar, dinar. — g. . . .	„
Afghanistan.	Ghasnih, foels. — k. (3 soorten).	„
Trans-kaukasië.	Karabagh, poel. — k. . .	„
	$^{1}/_{2}$ poel. — k. . . .	„
Nederland.	prov. Holland. ducaat, 1755.— g.	J. P. Moquette.
	duit, 1746. — afslag in z.	„
	2 stuiver, 1744. — z. . .	V. H. Dalitz.
	oortje, z. j. — k. . . .	O. Collet.
	prov. W. Friesland. 2 stuiver, 1784. — z.	V. H. Dalitz.
	duit, 1604. — k. . . .	O. Collet.
	prov. Zeeland. 2 stuiv., 1732.— z.	V. H. Dalitz.
	prov. Utrecht. dubbele rijder, 1763. — g.	J. P. Moquette.
	duit, 1740. — afslag in z.	„
België.	daalder, 1619. — z.	V. H. Dalitz.
	liard, 1778, 90. — k. . . .	O. Collet.
	20, 10 en 5 centimes, 1859. — nikkel (essai monétaire) . .	„
	20 centimes, 1861. — nikkel.	„
	10 „ , 1847. — k. . .	„
	5 „ , 1857. — k. . .	„
	franc, 1887. — z. (met Vlaamsche opschriften)	„
	50, 10, 5, 1 centime (met Vlaamsche opschriften) . .	„
Luxemburg.	liard, 1757. — k.	„
Engeland.	$^{1}/_{2}$ sovereign, 1820. — afslag in k.	J. P. Moquette.

	shilling, 1858. — z.	H. N. Stuart.
	Prince of Wales model half cent, z. j. — k.	H. M. la Chapelle.
Frankrijk.	sol de 15 deniers Tournois, 1697. — bill.	O. Collet.
	20 centimes, 1854. — z. . .	J. P. Moquette.
	2 francs, franc en 50 centimes, 1898. — z.	G. A. Scherer.
	10 en 5 centimes, 1898. — k.	"
	centime, 1891. — k. . . .	"
	cercle continental te Nice, 20 en 1 franc, z. j.—nikkel. .	H. M. la Chapelle.
Zwitserland.	5 Rappen, 1880. — nikkel. .	J. P. Moquette.
Portugal.	1000, 500 en 200 rèis, geslagen bij het 4de eeuwfeest van de ontdekking van den weg naar Indië, 1898. — z.	Gekocht.
Duitschland.	Hameln, Dreier, 1560. — z. .	"
	III gute Pfennige, 1668. — z.	"
	Hessen, Silbergroschen, 1882. — bill.	J. P. Moquette.
	Luneburg, Scherf, 1562, 1691. — k.	Gekocht.
	Magdeburg, Pfennig, 1621. — k.	"
	Pruissen, ducaat, 1726. — g.	Geruild.
	Saksen, 2 Neugroschen, 1853. — bill.	H. N. Stuart.
	Westphalen, Conventions-thaler, 1812. — z.	Gekocht.
	½4 Thaler, 1809. — bill. .	"
	Marien-gros, 1808. — bill. .	"
	IIII Pfennig, 1809. — bill. .	"
Oostenrijk.	Batthianyi, ½ Thaler, 1764.— z.	"

Kerkelijke Staat.	20 baiocchi, 1865. — z.	O. Collet.
	10 soldi, 1866. — z. . . .	„
	soldo, 1866. — k.	„
Parma.	20 lire, 1815. — g.	Gekocht.
S. Marino.	5, 2, 1 lira, 50 centesimi, 1898. — z.	„
Malta.	4 tari, 1774. — z.	„
	taro, z. j. — k.	„
Denemarken.	skilling, 1771. — k. . . .	O. Collet.
Zweden.	koppar ör, 1685. — k. . . .	H. M. la Chapelle.
	$^1/_4$ skilling, 1847. — k. . .	„
	2 öre, 1749. — k.	Mr. J. C. Mulock Houwer.
Bulgarije.	5 lewa, 1885. — z.	Gekocht.
	2 „ , 1891. — z.	„
	50, 20, 10, 5, $2^1/_2$ stotinki, 1882, 88. — z. en nikkel. .	„
Rusland.	5 kopeek, 1865. — k. . . .	J. P. Moquette.
Turkije.	piaster, — z. . . . . , . .	Gekocht.
Griekenland.	10 lepta, 1878. — k. . . .	J. P. Moquette.
Cyprus.	$^1/_4$ piaster, 1880. — k. . .	Gekocht.
Mexico.	peseta, 1748. — z.	H. M. la Chapelle.
	50 centavos, 1816. — z. . .	Gekocht.
	V „ , 1882. — nikkel .	„
Honduras.	peso, 1889. — z.	„
Portorico.	peso, 1895. — z.	„
	40 en 20 centavos, 1896. — z.	„
Braziliё.	vintem, 1818. — k.	H. M. la Chapelle.
	640 rèis, 1820. — z. . . .	Gekocht.
	160 „ , 1813. — z. . . .	„
Chili.	medio centavo, 1853. — k. .	„
Bolivia.	4 sueldos, 1830. — z. . . .	„

Ecuador.	4 reales, 1857. — z.	Gekocht.
	decimo, 1889. — z.	„
Abessynië.	5 francs. — z.	O. COLLET.
Soedan.	rial, 1302 en 1312.—verzilv. k.	Gekocht.
	5 groesch, 1311. — „ „	„
Duitsch Nieuw Guinea.	20 en 10 Mark, 1894. — g.	„

PAPIEREN GELD.

China.	1000 cash van de Ing-Hong-bank.	H. N. STUART.
	Imperial Chinese railways, dollar.	B. HOETINK.
	Hap tsoe tsian tiam, 3 strengen	„
	The imperial bank of China, dollar	„
	Banque Russo-Chinoise, 1 kuping tail.	„
	Bank To-sing, 500, 300 en 100 cash.	„
Vereenigde Staten.	silver certificate, 2 en 1 dollar.	Mr. J. A. VAN DER CHIJS.

Bijlage XXIII.

LIJST

DER LEDEN VAN HET BATAVIASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

op 31 December 1899.

Directie.

Mr. J. C. Mulock Houwer, President, waarnemend Thesaurier.
Mr. J. A. van der Chijs, Vice-president, Conservator van het Numismatisch Kabinet.
Mr. L. Serrurier, Secretaris, Conservator van het Ethnographisch Museum en van de Historische Verzameling, Redacteur van de Notulen.
Dr. J. L. A. Brandes, Bibliothecaris, Conservator der Handschriftenverzameling, Redacteur der Verhandelingen.
Mr. J. H. Abendanon, Redacteur van het Tijdschrift.
Dr. G. A. J. Hazeu, Conservator van de Archeologische Verzameling.
A. G. Vorderman.
J. Nuhout van der Veen.
Dr. Ph. S. van Ronkel.

Eereleden.

Z. K. H. Alexis Alexandrovitch, Grootvorst van Rusland.
A. Barth, Parijs.
Mr. N. P. van den Berg, Amsterdam.
Prof. Mr. L. W. C. van den Berg, Delft.
M. J. van Bosse, 's-Gravenhage.

Mr. J. A. van der Chijs, Batavia.
J. D. Fransen van de Putte, 's-Gravenhage.
W. P. Groeneveldt, 's-Gravenhage.
A. Haga, 's-Gravenhage.
H. Helb, Amsterdam.
Prof. Dr. J. H. C. Kern, Leiden.
Mr. J. W. van Lansberge, 's-Gravenhage.
Jhr. Mr. J. Loudon, 's-Gravenhage.
Dr. B. F. Matthes, 's-Gravenhage.
Dr. A. W. Nieuwenhuis, Buitenzorg.
Dr. J. G. F. Riedel, 's-Gravenhage.
G. A. Scherer, 's-Gravenhage.
Prof. Dr. G. Schlegel, Leiden.
Z. M. Somdet Phra Paramendr Maha Chulalonkorn, Koning van Siam, Bangkok.
Dr. R. D. M. Verbeek, Buitenzorg.
W. F. Versteeg, Amsterdam.
J. W. IJzerman, Amsterdam.

Correspondeerende Leden.

Dr. A. Bastian, Berlijn.
Prins Roland Bonaparte, Parijs.
Dr. R. Brandstetter, Luzern.
Dr. J. Burgess, Edinburgh.
J. Chailley-Bert, Parijs.
R. van Eck, Breda.
Dr. A. Ehrenfeld, Weenen.
A. G. Ellis, Amsterdam.
Prof. Dr. J. M. de Goeje, Leiden.
Prof. Dr. J. J. M. de Groot, Leiden.
Dr. B. Hagen, Homburg (Rheinpfalz).
Dr. E. Hultzsch, Dresden.
Prof. Dr. C. M. Kan, Amsterdam.
Dr. H. ten Kate, Nagasaki.
Dr. J. Kohler, Berlijn.
G. Lavino, Nederland.

Prof. Mr. P. A. van der Lith. Leiden.
Mr. O. J. W. Graaf van Limburg Stirum, 's-Gravenhage.
Aristide Marre, Vaucresson, St. Cloud.
A Meulemans, Brussel.
Dr. A B. Meijer, Dresden.
Dr. E. Modigliani, Florence.
Prof. Dr. F. Max Müller, Oxford.
Prof. Dr. G. K. Niemann, Delft.
A. N. Nördenskiöld, Stockholm.
Prof. Dr. J. Pijnappel Gzn, Nijmegen.
Dr. W. Pleijte, Leiden.
Prof. C. Poensen, Delft.
Jhr. Mr. J. K. W. Quarles van Ufford, 's-Gravenhage
G. P. Rouffaer, 's-Gravenhage.
Dr. A Schreiber, Barmen (Pruisen).
Dr. Hugo Schuchardt, Graz.
Z. K. H. Krommun Sommot Amarabandhu, Bangkok.
Rajah Sourindro Mohun Tagore, Calcutta.
Th. Speidel, Saigon.
Mr. S. R. Steinmetz, 's-Gravenhage
Prof. Dr. A. C. Vreede, Leiden.
Alfred Russel Wallace, Londen.

Buitengewone Leden.

Dr. N. Adriani, Posso (Celebes).
K. Cephas, Jogjakarta.
S. Coolsma, Rotterdam.
J. F. de Corte, Buitenzorg.
Dr. J. Groneman, Jogjakarta.
J. G. de Groot, Muntok.
Dr. F. de Haan, Batavia.
J. van Kinsbergen, Batavia
J. Knebel, Magetan.
F. Kramer, Nias.
J. Kreemer, Malang.
A. Kruijt, Modjowarno.

A. C. Kruijt, Posso (Celebes).
Ch. A. van Ophuysen, Padang.
Raden Rangga Soeria Nata Legawa, Soekaboemi.
W. H. Sunderman, Nias.
Sajjid Oethman bin Abdallah bin Akil bin Jahja Alawi, Batavia.

Gewone leden.

J. van Aalst, Probolinggo.
P. M. Adèr, Indramajoe.
F. C. Th. Adèr, Batavia.
J. A. Ament, Jogjakarta.
P. C. Arends, Batavia.
Raden Mas Toemenggoeng Ario Soegondo, Pasoeroean
E. van Assen, Amboina.
Ch. R. Bakhuizen van den Brink, Batavia.
H. P. A. Bakker, Pontianak, (Z. en O. afd. van Borneo).
C. L. Barentz, Nanga Pinoeh, Sintang (W. afd. v. Borneo).
F. H. Barkey, Toboali (Banka).
H. J. M. Baumann, Batavia.
Mr. D. Beets, Batavia.
J. J. Benjamin, Soerabaja.
Jhr. E. Th. Th. H. van Benthem van den Bergh, Poerworedjo.
H. V. baron Bentinck, Koedoes.
E. M. van den Berg van Heinenoord, Djember.
W. A. Berkholst, Poetoes Sibau, Sintang (W. afd. v. Borneo).
L. G. Bertsch, Batavia.
G. J. F. Biegman, Fort de Kock (Padangsche Bovenlanden).
Mr. W. Birnie, Soerabaja.
J. J. Bischoff, Batavia.
G. P. A. Bischoff, Madioen.
Ch. E. Bodemeijer, Probolinggo.
W. Boetje, Batavia.
J. C. baron van Boetzelaer, Lingga (Riouw).
Th. L. Bogaardt, Kediri.
J. P. Boissevain, Batavia.

H. D. H. Bosboom, 's Gravenhage.
Mr. V. A. van den Bossche, Patjitan.
D. F. van Braam Morris, Batavia.
D. F. A. Brautigam, Semangka (Lamp. Districten).
D. Breedvelt Boer, Ringat (Indragiri).
P. W. van den Broek, Moentilan (Kedoe).
J. A. G. Brugman, Makasser.
T. A. F. de Bruïne, Batavia.
A. E. J. Bruinsma, Batavia.
H. C. P. de Bruijn, Semarang.
P. M. L. de Bruijn Prince, Magelang.
H. J. G. van der Burch, Palembang.
Dr. W. Burck, Batavia.
M. G. van der Burg, Batavia.
S. J. W. van Buuren, Batavia.
C. H. C. Bijvanck, Batavia.
J. J. Ph. Cambier, Moeara Doea (Palembang).
J. W. Campagne, Tandjong Pinang (Riouw).
C. Canne, Salatiga.
A. S. Carpentier Alting, Batavia.
H. Carpentier Alting, Toeloeng Agoeng.
H. M. La Chapelle, Batavia.
W. G. A. C. Christan, Palembang.
W. J. Coenen, Palembang.
O. Collet, Batavia.
Secretaris Societeit Concordia, Batavia.
V. C. Coster van Voorhout, Soerabaja.
A. J. L. Couvreur, Wattes (Kediri).
F. C. H. Cramer, Soemenep.
D. J. Cramer Nz., Poelò Raja (Gouvt. Atjeh en Ond.).
Mr. R. Z. Dannenbargh, Batavia.
Mr. H. K. J. van Deinse, Batavia.
F. M. Dekker, Natal (Tapanoeli).
J. A. van Delden, Batavia.
Th. F. A. Delprat, Padang.
Mr. C. Th. van Deventer, 's Gravenhage.

J. A. E. van Deventer, Probolinggo.
Dr. Ch. M. van Deventer, Batavia.
J. A. Dezentje, Salatiga.
J. Dinger, Batavia.
Mr. H. van Dissel Sz., Batavia.
E. W. H. Doeve, Blitar.
L. E. Dom, Gading (Probolinggo).
H. Ch. Douwes Dekker, Amoentai (Z. en O. afd. Borneo).
Th. J. H. van Driessche, Kendangan (Z. en O. afd. Borneo).
J. Ph. van Driest, Bindjei (Oostk. v. Sumatra).
J. Dunnewold, Maospati (Madioen).
J. C. van Eerde, Ampenan (Lombok).
A. J. A. F. Eerdmans, Samarinda, Koetei (Z. O. afd. van Borneo).
J. A. Einthoven, Boeloengan, Koetei (Z. en O. afd. v. Borneo).
P. S. J. Eman, Buitenzorg.
F. H. D. H. von Ende, Batavia.
J. L. Engel, Banjoewangi (Besoeki).
A. J. N. Engelenberg, Praja (Lombok).
W. J. Enger, Tjebongan (Jogjakarta).
Mr. J. J. C. Enschedé, Soerabaja.
J. Ph. Ermeling, Buitenzorg.
J. Eschbach, Tĕlok Bĕtong (Lampongsche districten).
C. J. Feith, Karang Kobar, Bandjarnagara.
F. Fokkens, Bandoeng.
J. C. L. Fonteijn, Tandjoeng Balei (Riouw).
G. G. L. von Freyburg, Poespo, Tengger (Pasoeroean).
C. J. de Freytag, Batavia.
Mr. A. L. E. Gastman, Batavia.
Mr. D. H. van Gelder, Batavia.
J. L. van Gennep, Bangkalan.
Mr. F. H. Gerritzen, Batavia.
A. W. Glazener, Batavia.
H. J. Grijzen, Koepang, Timor.
K. E. C. Groen, Saparoea Amboina.
D. Haagmans, Medan (Oostk. van Sumatra).

Mr. W. F. Haase, Toeloeng Agoeng.
Th. R. Haasmann, Batavia.
J. E. Hagen, Ponorogo.
C. H. Hall, Tandjoeng (Z. en O. afd. v. Borneo).
S. van Hamel, Tjitjalengka.
Mr. J. J. F. van Hamel, Batavia.
C. den Hamer, Bandoeng.
J. A. Hardeman, Serang.
W. D. Helderman, Medan (Oostk. v. Sumatra).
Mr. A. C. J. Helfrich, Batavia.
Mr. C. A. Henny, Batavia.
P. J. F. van Heutsz, Djoewana.
D. van Hinloopen Labberton, Buitenzorg.
J. H. Hissink, Tandjoeng Karang (Lamp. Districten).
D. H. van der Hoek, Pekalongan.
L. F. Hocke, Kwala Kapoeas (Z. en O. afd. van Borneo).
B. Hoetink, Tientsin (China).
G. W. W. C. baron van Hoevell, Makasser.
G. Hogenraad, Semarang.
H. C. van den Honert, Medan (Oostk. v. Sumatra).
H. J. Hooghwinkel, Batavia.
W. C. Hoogkamer, Riouw.
D. A. Hooyer, Batavia.
Jhr. L. Th. Hora Siccama, Batavia.
Dr. D. W. Horst, Ternate.
J. P. W. Houtman, Bodjonegoro.
J. J. van Huffel, Sintang (W. afd. v. Borneo).
G. M G. M. Ingenluijff, Edi (Atjeh).
H. Ingerman, Medan (Oostk. van Sumatra).
C. J. de Jaager, Kediri.
Mr. H. 's Jacob, Soerabaja.
J. P. Jannette Walen, Batavia.
E. F. Janssen van Raay, Laboean Roekoe (Oostk. v. Sumatra).
E. F. Jochim, Batavia.
A. M. Joekes, Padang.
D. de Jongh, Batavia.

Mr. Dr. J. C. G. Jonker, Koepang (Timor).
J. L. Kal, Tjilatjap.
H. Th. Kal, Soekaboemi.
A. A. P. von Karacson, Batavia.
E. J. Kerkhoven, Sinagar, Tjiandjoer.
P. K. W. Kern, Pasoeroean.
R. A. Kern, Manondjaja.
Th. M. Keulemans, Batavia.
G. C. Klerk de Reus, Pekalongan.
E. A. Klerks, Martapoera (Z. en O. afd. van Borneo).
E. E. Klerks, Maros, Noorderdistr. (Gouvt. Celebes).
J. H. Klomp, Batavia.
W. P. A. Kloprogge, Poerwokerto (Banjoemas).
G. J. Koopman, Djeneponto, Zuiderdistr. (Gouvt. Celebes).
J. C. Th. Kroesen, Batavia.
C. A. Kroesen, Bandjarmasin.
J. A. Kroesen, Fak-fak (afd. W. en Z. Nieuw-Guinea).
W. F. J. Kroon, Blinjoe (Banka).
H. Kuijp, Karang-anjar.
J. H. J. Laats, Amboina.
Mr. S. J. Lagerwey, Batavia.
P. Landberg, Batavia.
L. C. A. F. Lange, Banjoemas.
R. H. V. de Lannoy, Koebang Doewa, Solok (Pad. Bovenl.).
V. L. de Lannoy, Padang Pandjang (Pad. Bovenl.).
J. J. Lans, Pankadjene, Noorderdistr. (Gouvt. Celebes).
W. van der Lee, Batavia.
P. van Leersum, Lembang (Bandoeng).
Mr. A. Lens, Soerabaja.
P. L. Ch. Lesueur, Benkoelen.
Lie Hwie Lam, Soerakarta.
F. A. Liefrinck, Singaradja (Bali).
E. J. van Lier, Singkawang (W. afd. van Borneo).
Lim Liang Boe, Batavia.
D. K. A. van Loghem, Painan (Pad. Benedenl.).
K. Lorch, Kota Radja (Atjeh).

Mr. J. Luijke Roskott, Lawang (Pasoeroean).
Mr. G. P. H. van Maarseveen, Batavia.
Mr. A. Maclaine Pont, Batavia.
H. K. Manupassa, Koba (Banka).
Ph. J. van Marle, Singaradja (Bali).
J. H. Masset, Tebing Tinggi (Oostk. van Sumatra).
E. Meertens, Bandoeng.
Mr. Th. H. de Meester, Batavia.
H. P. Mensinga, Soerabaja.
F. J. L. Mersen Senn van Basel, Land Indramajoe West (Cheribon).
S. J. Meijer, Tjimahi (Preanger Reg.).
J. J. Meijer, Wonogiri.
J. W. Mesman, Cheribon.
J. H. F. ter Meulen, Soerabaja.
W. J. M. Michielsen, Batavia.
A. E. Moll, Semarang.
J. F. A. C. van Moll, Bandegang, Modjokerto.
H. J. Monod de Froideville, Palembang.
F. Ch. N. van der Moore, Cheribon.
J. P. Moquette, Prambon, Sidoardjo.
J. H. Morbeck, Pasoeroean.
P. C. van Motman, Buitenzorg.
Mr. D. Mounier, Soerabaja.
G. C. T. W. Mundt, Tjibadak (Preanger Reg.).
L. W. H. de Munnick, Kajoetanam Priaman (Pad. Bened.).
Mr. J. A. Nederburgh, Batavia.
Mr. C. B. Nederburgh, Buitenzorg.
Mr. C. H. Nieuwenhuijs, Batavia.
H. A. de Nooij, Magelang.
H. H. F. J. Nusselein, Bagan Api-api, Bengkalis (Oostk. van Sumatra).
H. D. A. Obertop, Besoeki.
J. L. O'Brien, Kota baroe, Pajakombo.
C. F. R. Ockerse, Loeboe Sikaping (Pad. Bovenl.).
J. H. B. Oomen, Bondowoso.

J. B. Onnen, Kediri.
L. A. van Oosterzee, Manokwari, afd. Noord Nieuw-Guinea.
G. A. F. J. Oosthout, Ambarawa.
G. J. Oudemans, Magelang.
P. A. Oudemans, Tello, Makasser.
Ch. L. J. Palmer van den Broek, Moeara Laboeh, XIII en IX Kota (Pad. Bovenl.).
F. A. Palmer van den Broek, Goenoeng Sitoeli (Nias).
J. A. J. C. Pieters, Bandjarmasin.
Ch. Pino, Soerabaja.
S. van der Plas, Manindjoe, Agam (Pad. Bovenl.).
Mr. Th. B. Pleyte, Semarang.
Mr. J. G. Pott, Meester Cornelis.
F. P. H. Prick, Batavia.
R. M. E. Raaff, Jogjakarta.
J. F. P. Richter, Tjipadalarang (Preanger Reg.).
J. D. de Riemer, Batavia.
L. F. J. Rijckmans, Koepang (Timor).
I. A. van Rijn van Alkemade, Telok Semawé (Atjeh).
P. de Roo de la Faille, Brĕbes.
Mr. D. W. K. de Roo de la Faille, Batavia.
P. J. van Santen, Soerabaja.
H. van Santwijk, Batang.
H. Th. de Santy, Besoeki.
Raden Adipati Sasra di Ningrat, Soerakarta.
S. H. Schaank, Tandjoeng Balei (Oostk. v. Sumatra).
G. Schaap, Pajakombo (Pad. Bovenlanden).
J. Scheel, Bangkalan.
J. B. de Scheemaker, Batavia.
A. M. Schlüter, Batavia.
C. J. L. van Schmid, Medan (Oostk. van Sumatra).
J. H. Schmiedell, Batavia.
Mr. J. Schoutendorp, Batavia.
V. A. Schüssler, Lahat (Palembang).
G. M. Schuurman, Medan.
J. A. Schuurman, Muntok.

H. J. E. F. Schwartz, Singaradja (Bali).
P. F. Sijthoff, Semarang.
Dr. C. Snouck Hurgronje, Batavia.
Raden Mas Toemenggoeng Soerio di Koesoemo, Wonosobo.
H. Somermeijer, Gajan, afd. Soemenep.
A. H. Spaan, Goenoeng Taboer, Koetei (Z. en O. afd. v. Borneo).
P. A. M. Spaan, Keboemen.
H. A. van der Steenstraten, Medan (Oostk. v. Sumatra).
H. E. Steinmetz, Pekalongan.
G. Th. Stibbe, Besoeki.
F. J. Stokhuijzen, Batavia.
A. P. Stoorvogel, Madjalengka.
G. Stortenbeker, Padang.
H. N. Stuart, Batavia.
L. Swart, Batavia.
F. W. C. von Syburg, Batavia.
Mr. W. Tadema, Semarang.
J. W. Tamson, Padang.
Mr. Dr. H. J. E. Tendeloo, Loeboe Pakam (Oostk. van Sumatra).
J. W. Terlaak, Batavia.
C. L. Thieme, Padang Sidempoean (Tapanoeli).
M. J. Tiele, Medan (Oostk. v. Sumatra).
L. F. H. Timmermans, Fort de Kock (Pad. Bovenl.).
K. Tinneveld, Klatten.
Tio Tek Ho, Batavia.
Raden Mas Toemenggoeng Tjokro Negoro, Blora.
Prof. Dr. M. Treub, Buitenzorg.
L. H. Tuyl Schuitemaker, Probolinggo.
A. G. Valette, Batavia.
J. W. van der Valk, Bandoeng.
A. C. Veenhuijsen, Menado.
Mr. W. Veenstra, Batavia.
N. H. Veenstra, Batoe Radja, Ogan Oeloe (Palembang).
C. van de Velde, Mana (Benkoelen).

A. F. Velders, Tjimalaka, Soemedang.
P. Vellema, Bandoeng.
A. van der Ven, Probolinggo.
C. M. Verloop, Kendal.
J. P. E. Versteegh, Soerabaja.
J. Vijzelaar, Koepang (Timor).
W. de Vogel, Soerakarta.
L. M. Vonck, Moeara Enim (Palembang).
H. C. Voorhoeve, Soerabaja.
Mr. J. R. Voûte, Batavia.
H. R. de Vries, Batavia.
N. van Vuuren, Bandjarmasin.
A. H. J. G. Walbeehm, Toeban (Rembang).
J. L. H. Wattendorff, Soerabaja.
E. A. T. Weber, Muntok (Banka).
C. W. J. Wenneker, Batavia.
L. C. Westenenk, Sawah Loento, Tanah Datar (Pad. Bovenl.).
Karel Weijnschenk, Jogjakarta.
G. L. Weijnschenk, Jogjakarta.
Jhr. O. van der Wijck, Batavia.
H. J. Wijers, Wonosobo.
P. Wijers, Sidajoe.
P. A. Wintjes, Tomohon (Menado).
J. Wolff, Soekadana (Lampongsche Districten).
G. G. Wren, Batavia.
A. M. Zandveld, Ngabang (W. afd. van Borneo).
C. F. Zeeman, Batavia.
V. Zimmerman, Batavia.
J. van Zon, Mampawa (W. afd. van Borneo).
J. P. O. Zwager, Sitoebondo.
Mr. P. J. van der Zweep, Batavia.

Amanuensis.

H. D. T. E. von Hake.

NOTULEN

VAN DE

ALGEMEENE EN DIRECTIEVERGADERINGEN

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

OPGERICHT 1778.

DEEL XXXVIII — 1900.

BATAVIA, G. KOLFF & Co.

'sGRAVENHAGE, M. NIJHOFF.

1901.

Brieven, enz. voor de Directie bestemd, zijn te adresseeren aan den Secretaris van het Genootschap, zonder vermelding van diens naam.

Behalve van de oudere jaargangen, zijn er ook van de laatstverschenen edita enkele uitgeput; H. H. Leden, die daarvan waarlooze exemplaren mochten bezitten, zullen de Directie met toezending daarvan bijzonder verplichten. Het zijn de volgende: Verhandelingen deel XLIX 2e stuk, deel L 2e stuk, Notulen deel XXXIV afl. 3, Ned. Ind. Plakaatboek deel XVI.

Inzonderheid op het XVI deel van het Nederlandsch-Indische Plakaatboek wordt prijs gesteld, en wordt dit deel voor rekening van het Genootschap door de firma Kolff alhier opgekocht voor f 2.50 per exemplaar.

INHOUD.

Directievergadering van Zondag 14 Januari 1900.

Tegenwoordig zijn de Heeren Mr. J. C. MULOCK HOUWER, President, Dr. J. L. A. BRANDES, A. G. VORDERMAN, Mr. J. H. ABENDANON, Dr. G. A. J. HAZEU, J. NIJHOUT VAN DER VEEN, Dr. Ph. S. VAN RONKEL en Mr. L. SERRURIER, Secretaris.

De vergadering wordt mede bijgewoond door het Eerelid des Genootschaps, den Heer Dr. R. D. M. VERBEEK.

Afwezig de Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS.

I. Na opening dezer vergadering worden de Notulen der vorige goedgekeurd en de na te noemen ingekomen stukken achtereenvolgens door den President aan de orde gesteld:

a. Missive van den Heer Directeur van Onderwijs, dd. 23 December 1899 N°. 21315 A II*c*, ter aanbieding van een exemplaar van het door wijlen den Ambtenaar voor de beoefening der Indische talen, Dr. H. N. VAN DER TUUK samengestelde Kawi-Balineesch-Nederlandsch Woordenboek, Deel II.

Onder dankzegging in de Bibliotheek.

b. Renvooi van denzelfden Heer Directeur, dd. 23 December 1899 N°. 27536, ter aanbieding van een ring, een kettinkje en twee oorsieraden, alles van goud, gevonden in een gebroken metalen doosje, opgegraven in een tegalveld door den inlander SAHEROEN van de desa Soemberpoetjoeng, in het regentschap Malang der resid. Pasoeroean.

In handen van den Conservator van het Archeologisch Museum.

c. Renvooi alsvoren, dd. 12 Januari ll., N°. 386, ter aanbieding van dertien oudheidkundige voorwerpen, nl. 6 bronzen bladen of borden, 5 bronzen kommetjes, waarvan twee met de voetstukjes er los bij en 2 bronzen potten, gevonden door den inlander Rĕsåᴅɪᴘå in de desa Keboetoehdjoerang, Singamĕrta, der afd. Bandjarnĕgara, residentie Banjoemas. De voorwerpen zijn bijzonder mooi gebronsd en blijkens procesverbaal getaxeerd op *f* 5.—, waarvoor de Conservator van het Archeologisch Museum verklaart de collectie over te nemen.

Wordt besloten conform te antwoorden.

d. Missive van den Heer Assistent-resident te Batavia, dd. 29 December 1899 N°. 1378, ten geleide van een aan dien Ambtenaar gericht schrijven van den Luitenant der Chineezen Oᴇʏ Kɪɴɢ Hɪᴇɴ, dd. 27 December, houdende vergunning om in het huis aan de Kali Besar, vermeld in Not. Oct. '99 III 9e, de betimmering weg te breken en door niet versierde stijlen, ramen en paneelen te vervangen, mits geen nadeel aan het pand toebrengende.

In handen van de Heeren Nᴜʜᴏᴜᴛ ᴠᴀɴ ᴅᴇʀ Vᴇᴇɴ en Sᴇʀʀᴜʀɪᴇʀ.

e. Missive van den Heer Resident van Kedoe, dd. 14 November 1899 N°. 4822/10, waarbij onder toezending van eenige stukken eener substantie, die zich uit het doorzijpelende regenwater afgezet heeft tusschen de voegen der steenen van den Mĕndoet-tempel, ten tijde dat dit monument nog met aarde bedekt was, gevraagd wordt wat de meening is van de Directie omtrent dit gesteente.

De Secretaris deelt mede, dat hij brief en bijlage heeft toegezonden aan den Heer Vᴏʀᴅᴇʀᴍᴀɴ met verzoek daaromtrent wel te willen adviseeren, en dat hij na verkregen inlichting aan den Heer Resident van Kedoe heeft medegedeeld, dat de bedoelde substantie is verharde vulcanische klei, die is ingezijpeld uit de aarde waarmede men den

Mèndoet-teupel heeft bedekt, eene meening, die door den Heer Verbeek ter vergadering wordt bevestigd. Aangaande de bedoeling waarmede de bouwlieden, of wel eene latere generatie het monument met vulcanische aarde hebben bedekt is men nog altijd in het onzekere (zie echter de meening, ontwikkeld in Notulen XIII pp. 63 en 64).

f. Missive alsvoren, dd. 5 Januari 1900, N°. 122/10 ter terugzending van de 17 photographieën van de tjandi Mĕndoet (zie Not. Dec. '99 I *r*) en ter aanbieding van een stel copieën van de bijbehoorende bouwkunstige teekeningen, wier toezending in uitzicht was gesteld (zie Not. Sept. '99 I *l*).

Wordt besloten de ontvangst te berichten onder dankzegging voor de teekeningen.

g. Brief van den Heer Chef van den Topographischen Dienst alhier, dd. 11 Januari 1900, in antwoord op dezerzijdsch schrijven (zie Not. Oct. '99 I *l*).

Rondlezing.

h. Missive van den Heer Bibliothecaris der Rijks-Universiteit te Leiden, dd. 11 November 1899 N°. 483, de afzending adviseerende van 232 oudere proefschriften der Leidsche Universiteit, onder opmerking dat deze collectie op verzoek van den Rector Magnificus wordt aangeboden, doch dat de toezending der in het vervolg verschijnende nieuwe proefschriften niet kan geschieden, aangezien de Bibliothecaris daarover niet te beschikken heeft en in deze afhankelijk is van de persoonlijke welwillendheid van hoogleeraren en studenten (zie Not. April '99 I *h* en Mei '99 I *g*).

Wordt besloten de ontvangst der proefschriften onder dankzegging te berichten, zoodra die zullen zijn ingekomen en inmiddels opnieuw de medewerking te verzoeken van den Senaat der Leidsche Universiteit tot het verkrijgen der in het vervolg aldaar te verdedigen proefschriften, onder opmerking dat bereids door de Senaten der Universiteiten te Groningen

en te Amsterdam op een gelijk verzoek dezerzijds gunstig is beschikt (zie Notulen pp. 76 en 92).

i. Brief van het Bestuur der Vereeniging Oost en West te 's Gravenhage, dd. 27 November 1899, waarbij 's Genootschaps medewerking verzocht wordt in het streven der Vereeniging tot bevordering van kunstnijverheid en verbetering van den kunstsmaak, en zulks onder toezending van eenige overdrukken van een artikel in het Vaderland van 19 en 20 November ll., waaruit het doel der Vereeniging meer uitvoerig kan worden gekend.

Wordt besloten te antwoorden, dat de Directie gaarne tot het doel der Vereeniging zal trachten mede te werken, onder verwijzing naar hetgeen vermeld staat in de Notulen van September 1899 V 1° p. 188.

j. Brief in de javaansche taal van Raden Adipati SÅSRÅ DI NINGRAT te Soerakarta, dd. 7 Januari ll., houdende dankzegging voor zijne benoeming tot Lid van het Genootschap (zie Not. Oct. 1899 VII).

Informatie.

k. Brief van het Bestuur van het Württ. Verein für Handelsgeographie und Förderung deutscher Interessen im Auslande, gedagteekend Stutgart 29 November 1899, houdende verzoek om toezending van ethnographische voorwerpen uit 's Genootschaps Museum.

Wordt besloten te antwoorden, dat de dubbelen uit het Museum nog niet zijn uitgezocht, maar dat ingeval zoodanige mochten worden aangetroffen, 's Rijks Ethnographisch Museum te Leiden daarvoor het eerst in aanmerking komt.

II. De President:

1°. Bericht dat uit de rondlezing terug is het schrijven van den Heer Dr. J. GRONEMAN (zie Not. Dec. 1899 I *bc*).

Voor informatie aangenomen.

2°. Brengt ter tafel een schrijven van 's Genootschaps Buitengewoon lid, den Heer Dr. F. DE HAAN, ongedagteekend, waarbij schrijver in herinnering brengt, dat de Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS, in de vergadering van 3 Augustus 1897 tot Bibliothecaris benoemd, een deel der daaraan verbonden werkzaamheden met voorkennis der Directie aan schrijver heeft opgedragen, enz.

3°. Stelt aan de orde de concept-begrooting voor het jaar 1900 door den President, als waarnemend Thesaurier opgemaakt.

Tusschentijds in rondlezing gezonden, hebben de leden der Directie daarvan in bijzonderheden kennis kunnen nemen, mitsgaders van de toelichting op die begrooting en van het overzicht der geldmiddelen (nl. de rekening en verantwoording van hetgeen op iederen begrootingspost is uitgegeven) gesplitst in eene, loopende van 1 Januari tot 31 Juli en betreffende het beheer van den afgetreden Thesaurier en eene voor het overige gedeelte van het jaar 1899.

Staande de vergadering wordt de post voor meubilair van het Ethnographisch Museum nog met *f* 320.— verhoogd, ten einde de voor een kast in de schatkamer ten vorigen jare toegestane gelden (zie Not. Sept. 1899 III 2°) die toen ongebruikt zijn gebleven, te kunnen vinden.

Een voorstel van den Secretaris-Conservator van het Ethnographisch Museum, om het maandelijksch salaris ad *f* 15.— van den Javaan die met het nommeren der voorwerpen belast is, te verhoogen, wordt bij stemming verworpen, doch op voorstel van den President zonder stemming besloten in beginsel aan te nemen, om die verhooging op de begrooting voor het volgende jaar te brengen.

Overigens wordt de begrooting goedgekeurd.

4°. Stelt aan de orde de benoeming eener Commissie om de rekening en verantwoording van het finantieel beheer over 1899 na te zien, met de daarbij behoorende bescheiden te

vergelijken en den staat der geldmiddelen op te nemen, overeenkomstig den inhoud van art. 13 al. 8 van het Reglement van Orde.

Worden daartoe aangewezen de Heeren BRANDES en HAZEU.

5°. Stelt voor om, ter voldoening aan den inhoud van art. 10 van hetzelfde Reglement, in Commissie te benoemen tot opneming:

a. van de bibliotheek en de handschriften de Heeren ABENDANON en VAN RONKEL;

b. van de ethnographische en historische verzamelingen de Heeren BRANDES en VORDERMAN;

c. van de archeologische verzameling de Heeren NIJHOUT VAN DER VEEN en VAN RONKEL;

d. van de numismatische verzameling de Heeren ABENDANON en HAZEU.

Conform.

6°. Stelt voor om, met inachtneming van het beslotene ter Octobervergadering laatstleden (zie Notulen sub II 1°), te benoemen tot Amanuensis den Heer H. D. T. E. VON HAKE.

Conform.

7°. Pleegt overleg met de Directie ten aanzien van de bankinstelling waarbij tijdelijk is te deponeeren de onlangs ontvangen Gouvernementssubsidie, enz.

8°. Vestigt de aandacht op het feit, dat de Controleurs vooral op de Buitenbezittingen, bij uitnemendheid in de gelegenheid zijn om ethnographische voorwerpen te verzamelen, doch daarvan zijns inziens veeltijds worden teruggehouden door de daaraan verbonden onkosten. Spreker acht het wenschelijk, dat vanwege de Directie de Heer Directeur van Binnenlandsch Bestuur worde aangezocht om de Controleurs bij circulaire uit te noodigen, de belangen van 's Genootschaps Ethnographisch Museum wel te willen behartigen, onder mededeeling, dat het Genootschap bereid is de kosten

van aanschaffing te vergoeden, mits vooraf, ook omtrent de soort der te verzamelen voorwerpen geraadpleegd, en voorts dat toezending van colli behoort te geschieden door tusschenkomst van het Departement van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid.

Conform besloten.

III. De Secretaris:

1°. Brengt ter tafel een rooster van aftreding der met verschillende takken van dienst belaste Directieleden, en zulks ter uitvoering van art. 12 van het Algemeen Reglement.

Informatie.

2°. Vraagt machtigiag om over te gaan tot aanschaffing van twaalf stellen (ieder van drie stuks) uniforme kleeding voor het bediendenpersoneel (vergelijk Not. Nov. '97 VII 4°); de kosten worden door hem opgegeven als te bedragen *f* 4.— per stel.

Conform.

3°. Deelt mede, dat het ondoenlijk gebleken is, om de batikpatronen van 's Genootschaps Museum ingevolge verlangen van den Heer ROUFFAER op de door hem aangegeven wijze te doen photographeeren (zie Not. Aug. '99 I *i*), aangezien zij geplakt zijn op de bladen van een album en daarvan niet kunnen worden losgemaakt. Spreker zou gaarne zien, dat in het belang der uitgave van het werk over de batikkunst het genomen besluit, om het hier bedoelde voorwerp N°. 1493 der verzameling niet naar Nederland over te zenden (zie Not. April '99 V 5°), werd ingetrokken en spreker tot die overzending werd gemachtigd onder inachtneming van de noodige voorzorgsmaatregelen.

Conform.

4°. Stelt in het licht, dat de prijzen van Tijdschrift en Notulen veel te laag zijn berekend, zoowel in vergelijking met andere periodieken van gelijken omvang, als in verband

met het bedrag der contributie van 's Genootschaps Leden. Spreker wijst daarbij op de nadeelige gevolgen van het vroeger genomen besluit (zie Not. Aug. '97 VIII p. 92), dat de bevoegdheid van leden tot aankoop van edita tegen verminderden prijs onbeperkt is.

Wordt besloten de prijzen van een jaargang van het Tijdschrift en van de Notulen te brengen respectievelijk op *f* 8.— en *f* 3.— welke prijsverhooging echter alleen zal betrekking hebben op den loopenden en de volgende jaargangen, zijnde van het Tijdschrift deel XLII en van de Notulen deel XXXVII. Voorts wordt, uit aanmerking, dat de bevoegdheid van Leden tot aankoop tegen verminderden prijs alleen ten doel kan hebben, faciliteiten te openen tot completeering van een eigen exemplaar besloten, dat die bevoegdheid zich niet verder dan tot één enkel exemplaar zal mogen uitstrekken, en dat voor alle verdere exemplaren ook door Genootschapsleden de volle prijs zal moeten worden voldaan.

5°. Vraagt naar aanleiding eener kantteekening op de Notulen, vermoedelijk van de hand des Heeren VAN DER CHIJS, wie met de bewaring der sphragistische verzameling (Reglement van Orde art. 6 al. 6) belast is, waarop de Heer BRANDES antwoordt, dat deze aangelegenheid tot dusverre niet geregeld is.

Wordt besloten het beheer dier verzameling op te dragen aan den Conservator van het Munt- en Penningkabinet.

IV. De Heer BRANDES:

1°. Naar aanleiding van het hiervoor sub I *f* behandelde, stelt voor den Heer DEN HAMER namens de Directie met aandrang te herinneren aan zijne belofte ten aanzien van de bewerking eener beschrijving van de tjandi Mĕndoet en aan de wijziging van zijn handschrift betreffende de tjandi Tegawangi (zie Not. Dec. '98 IV 10° en 11°).

Conform.

2°. Brengt ter tafel de nota van VAN EKRIS, op de vorige vergadering in zijne handen gesteld (Not. Dec. '99 II 4°), onder opmerking dat dezelve onder dankzegging aan den Heer VAN DER CHIJS kan worden teruggezonden, met verwijzing naar hetgeen door den Heer VAN EKRIS zelven ter zake is gepraesteerd, zie Meded. van het Ned. Zendelinggenootschap deel VIII en volgg.

Conform.

3°. Biedt aan voor het Tijdschrift een opstel getiteld: Omina et portenta en een ander, getiteld: Aanvullingen op BOSBOOM'S „oude woningen in de stad Batavia", van welk laatste opstel de inhoud door spreker wordt medegedeeld.

In handen der Redactie.

4°. Brengt ter tafel negen stuks koperen plaatjes ± 7 cM. lang en 1 cM. breed, met nieuw Balineesch-Javaansch schrift beschreven, ter inzage aangeboden door den Heer A. J. N. ENGELENBERG te Ampĕnan, en door dezen aangetroffen in de desa Djĕnggi (op Lombok), vergezeld van eene transcriptie en eene vertaling. Blijkbaar is de bedoeling van de legende om aan te toonen, dat ook de koning der Sasaks er een is van Gods genade, en mogelijk is het wel een oude traditie, die zij levert; in ieder geval worden de onderdeelen er van ook elders aangetroffen. Op de koperen strookjes staan, behoudens in één geval, telkens twee regels uiterst fijn schrift aan iederen kant. Op enkele plaatsen is het niet te lezen, wat onder anderen het geval is op één der zijden van het plaatje, dat het einde van de legende blijkt te dragen, en met drie regels op den achterkant is beschreven. Wat tusschen haakjes staat is aanvulling, ter verduidelijking voor den lezer.

1. oṃ punika babad . . . . hangagĕngakĕn lurah salut ya iku mulaning ana kawula lan gusti dadine
2. barsa handrĕbe nata lurah salut mangke anĕnĕda sang suk . . . . *lurah salut* ing siyang kalawan dalu

3. dadine tinĕkan dening alah dadine hamanggih rare sawidji tjili tur lanang, gone kapanggih rare iku ing sasoring pĕtung
4. hana *ta*bitting paksi karata hanjakar lĕmah ing sasoring pĕtung ya iku gone kapanggih rare iku dening lurah salut dadi
5. sinambutakĕn dening lurah salut dadi ingĕmban maring kali pasirĕman-arane mangka den adusakĕn rare iku
6. dening wong amanggih, sampuning adusakĕn maka ing(ĕm)ban binakta maring wismane ing ĕndapura gone, saprapta ing wismanipun mangka
7. wong iku ambaba kasa tilam kula(m)bu maka silahakĕn rare iku ing djro ni(ng) kula(m)bu maka wong la(ng)-ku(ng) kaliwat sukane, dadine den (w)arah-
8. hakĕn, kadang wargane ing desa iku sapangrungune wong desa salut iku dadine sami (g)ira(ng) gumuyu wong desa iku, sami marĕ-
9. k ambakta rurub sami suka ing atine dadine asapa rareku. . . . .

Hetgeen beteekent:

Oṃ, dit is de kroniek van . . . . de verheffing van Lurah salut, ofte wel het ontstaan van 't bestaan van het verschil tusschen heer en knecht. Lurah salut wilde een koning hebben en daarom bad hij tot God . . . , nacht en dag, en Allah willigde zijn bede in en nu geschiedde het dat hij een klein kind vond van 't mannelijk geslacht. Hij vond dat kind onder een bamboe pĕtung, waar de sporen waren van een kraai, die den grond had omgekrabd, daar vond hij het kind. Hij nam het op en droeg het naar de rivier Pasirĕman, en hij baadde het. Daarna bracht hij het naar zijn woning te Endapura, en thuis gekomen haalde (?) hij linnen, een matras, en een klamboe en hij plaatste het in die klamboe. Zeer

verheugd berichtte hij het aan zijne verwanten en toen de desagenooten het vernamen, waren ook zij uitgelaten vroolijk, zij gingen er heen met geschenken (? *rurub=lurub*, sprei?) verrukt van hart, en vroegen het kind wie hij was (?), enz. (de rest ontbreekt).

Informatie.

5°. Biedt aan een afdruk van een ouden zegelring van wijlen den Heer Dr. A. B. COHEN STUART.

In de desbetreffende verzameling.

V. De Heer VORDERMAN.

1°. Biedt aan ten geschenke, namens den Heer ARN. J. H. VAN DER VELDEN, Pastoor te Malang, een blauwe gestreepte lendengordel, genaamd *waä* en geweven te Laora, eiland Soemba, in gebruik bij het paardrijden, Inv. N°. 9191.

Onder dankzegging aan den schenker in het Ethnographisch Museum.

2°. Stelt voor, om het boek der bezoekers slechts door Europeanen te laten teekenen. De Heer BRANDES doet hierop opmerken, dat er bij sommige Directieleden reeds sprake is van dat boek geheel te supprimeeren.

Wordt besloten deze zaak aan te houden tot eene volgende vergadering.

VI. De Heer ABENDANON biedt aan namens 's Genootschaps lid, den Heer Dr. C. SNOUCK HURGRONJE een opstel, getiteld: Atjehsche taalstudie, met verzoek om spoedige plaatsing in het Tijdschrift en om daarvan vijftig overdrukken te mogen ontvangen, ter uitreiking aan de Controleurs in het Gouvernement van Atjeh en Onderhoorigheden.

Conform.

VII. De Heer HAZEU:

1°. Rapporteert aangaande twee gouden ringen en een halssieraad, in zijne handen gesteld (Not. Dec. '99 I *g*), dat het laatste waarschijnlijk oorspronkelijk deel uitmaakte — als borstmiddenstuk — van een groot snoer, zooals N°. 1484ª. van 's Genootschaps verzameling er een is; het is zeker oud. Van de ringen staat volgens rapporteur de ouderdom minder vast, hoewel zij met het halssieraad heeten te zijn gevonden. Zij worden voor de archeologische verzameling behouden voor den prijs, daaraan door 's Genootschaps taxateur toegekend, namelijk *f* 12.50.

Wordt besloten conform te antwoorden.

2°. Biedt aan voor 's Genootschaps verzamelingen een gereedschap, bestaande uit een vorm om valsche rijksdaalders te maken, de twee helften ieder bevestigd in een stuk week hout, genaamd kajoe gaboes, zijnde de beide stukken hout door pinnen vereenigd.

In de verzameling Varia.

VIII. De Heer VAN RONKEL biedt aan, ter plaatsing in het tijdschrift: eene oude lijst van maleische handschriften.

In handen der Redactie.

IX. De Heer VERBEEK:

1°. Biedt aan eene ter vergadering uitgestalde verzameling ethnographische voorwerpen, op zijne laatste reis door het oosten van onzen archipel bijeengebracht, benevens eene lijst van die voorwerpen, met vermelding van hunne herkomst en ter toelichting de photographie van een koppensneller van de uiterste baai van het eiland Alor in vol kostuum.

Nadat de President den Heer VERBEEK den bijzonderen dank der Directie voor zijn belangrijk geschenk heeft betuigd, wordt besloten de lijst als Bijlage I achter de Notulen te laten volgen.

2°. Legt over eene lijst van de Posthouders en Civiele

Gezaghebbers, die volgens spreker wellicht genegen zouden worden bevonden om voorwerpen ten behoeve van 's Genootschaps Museum te verzamelen en stelt voor, aan een drietal dezer ambtenaren, door spreker bepaaldelijk daartoe aangewezen, bij wijze van proef een voorschot te zenden.

Conform.

X. Wordt benoemd met ingang van den 1en Januari dezes jaars tot gewoon Lid van het Genootschap de Heer J. C. O. F. Riedel, Administrateur van Poyang, Bolaäng Mongondou, resid. Menado.

Is toegetreden als Lid van het Genootschap de Heer Jan E. de Jong, Directeur van de Effectenbank te Batavia.

Worden van de ledenlijst afgevoerd op verzoek, wegens vertrek de Heeren M. G. van der Burg eu Jhr. O. van der Wijck.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering door den President gesloten.

De President,
J. C. MULOCK HOUWER.
De Secretaris,
SERRURIER.

Directievergadering van Maandag 5 Februari 1900.

Tegenwoordig zijn de Heeren Mr. J. C. MULOCK HOUWER, President, Dr. J. L. A. BRANDES, Mr. J. H. ABENDANON, Dr. G. A. J. HAZEU, Dr. Ph. S. VAN RONKEL en Mr. L. SERRURIER, Secretaris.

De vergadering wordt mede bijgewoond door 's Genootschaps Buitengewoon lid den Heer Dr. N. ADRIANI van Posso,

Afwezig de Heeren Mr. J. A. VAN DER CHIJS, A. G. VORDERMAN en J. NIJHOUT VAN DER VEEN.

I. De Heer ADRIANI wordt door den President verwelkomd, de Notulen der vorige vergadering worden goedgekeurd en de navolgende stukken successievelijk aan de orde gesteld:

a. Missive van den Heer Kolonel-Adjudant van Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal van Nederlandsch-Indië, dd. 14 Januari ll., houdende bericht dat Zijne Excellentie gaarne het Beschermheerschap van het Genootschap aanvaardt (zie Not. Oct. '99 VI).

Wordt door de vergadering met ingenomenheid vernomen.

b. Extract uit het Register der Besluiten van den Gouverneur Generaal, dd. 21 Januari 1900 N°. 11, houdende beschikking, dat aan Dr. F. DE HAAN wordt opgedragen een historisch onderzoek in te stellen naar den oorsprong en de ontwikkeling, de werking en de gevolgen van het door de Oost-Indische Compagnie ten opzichte van de Preanger Regentschappen gevolgd stelsel, en wel voor den duur van één jaar en met bepaling dat hij aan het eind van elk half jaar over den stand van dat onderzoek verslag zal hebben uit te brengen aan de Regeering, door tusschenkomst van

den Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid (Not. Dec. '99 II 1°).

Informatie.

c. Missive van den Heer Directeur van O. E. N., dd. 18 Januari ll., N°. 1025°, bedoelende verzoek om vroegtijdige toezending der gebruikelijke gegevens ten behoeve van het Koloniaal Verslag van 1900.

De Secretaris wordt uitgenoodigd hieraan gevolg te geven.

d. Missive van den Heer Resident van Batavia, dd. 23 Januari ll., N°. 859/p., ter mededeeling dat de fragmenten van den grafsteen van JOHAN VAN RIEBEECK in een der kelders van het Stadhuis alhier zijn opgeborgen (zie Not. Dec. '99 I *n*).

Informatie.

e. Brief van den Heer P. F. SIJTHOFF, Resident te Semarang, dd. 18 Januari ll., in antwoord op dezerzijds gedaan verzoek om verschaffing van een exemplaar der medaille, bij gelegenheid der inhuldigingsfeesten te Semarang uitgereikt (zie Not. Oct. '99 I *c*), met bericht dat van zoodanige uitreiking ter plaatse niets bekend is en met verzoek om toezending van het werk van STEPHANIK en ZWIERZEMA, waarin van dit feit wordt gewag gemaakt.

Wordt besloten tot toezending zoodra het bedoelde exemplaar zal zijn ingebonden.

f. Brief van 's Genootschaps Vice-president, den Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS, dd. 30 Januari ll., houdende advies in zake het drukken van den geschreven vervolg-catalogus van het Ethnographisch Museum (zie Not. Oct. '99 III 12°). Schrijver betoogt daarin dat de nog beschikbare voorraad exemplaren van den catalogus van 1885 zoo gering geworden is, dat aan het drukken van den geschreven vervolg-catalogus niet te denken valt, en geeft voorts in beraad, om den weg te volgen, dien schrijver zoude hebben ingeslagen, indien de

uitgave van een nieuwen catalogus onder zijn beheer noodig ware geworden; te weten: de catalogus van 1885, het supplement en de geschreven vervolg-catalogus worden door samenvoeging van hetgeen bij elkaar behoort en door rangschikking van het samengevoegde volgens het in den catalogus aangenomen systeem, tot een geheel vereenigd, vernummerd, en daarna gedrukt.

De Secretaris, Conservator van het Ethnographisch Museum kan zich met dit advies niet vereenigen. Met veel moeite en kosten zijn de nummers van $^4/_5$ der voorwerpen thans vastgelegd, door ze met verf daarop aan te brengen, zoodat er van eene vernummering van den geheelen museuminhoud geen sprake meer kan zijn, waarbij spreker het bedenkelijke van zoodanige vernummering ten overvloede in het licht stelt, aangezien daardoor de herkomstopgaven òf verloren gaan, òf onzeker worden. Spreker deelt mede dat er nog 127 exemplaren over zijn van den catalogus van 1885 en 268 exemplaren van het supplement. Bibliotheken en andere openbare instellingen, die deze beide werken ontvangen hebben, zullen er ongetwijfeld prijs op stellen ook het tweede en laatste supplement te ontvangen, zoodat op een iets hoogere oplaag behoort te worden gerekend. Spreker zegt met opzet „het laatste" supplement, omdat het in zijne bedoeling ligt te zijner tijd een volledigen catalogus volgens een ander systeem van het Ethnographisch Museum te publiceeren. Volgens opgave van de firma KOLFF alhier zal dit tweede supplement, berekend op 4½ vel druks en op eene oplaag van 250 exemplaren komen te staan op eene uitgave van *f* 30.— per vel van 16 pagina's.

Wordt besloten tot den druk, en de oplaag te bepalen op 300 exemplaren.

g. Brief van den Heer H. C. A. G. DE VOGEL, Assistent-resident te Tasikmalaja, dd. 21 Januari ll., houdende bericht dat het hem aangenaam is te vernemen, dat in de October-vergadering des vorigen jaars zijn naam wederom op de

ledenlijst is gebracht, onder opmerking dat die om, aan schrijver onbekende redenen, in 1897 of 1898 daarvan is afgevoerd, de toezending der edita gestaakt en ook niet meer over de contributie beschikt is geworden. Schrijver stelt tevens in uitzicht toezending van mededeelingen en van eene photographie van in zijne afdeeling gevonden oudheden.

De Secretaris rapporteert omtrent deze aangelegenheid, dat de contributie over het 1e kwartaal van het jaar 1898 door den Heer DE VOGEL is betaald geworden en dat daarna zijn naam zonder bekende aanleiding en vermoedelijk door een misverstand van de lijst is verdwenen, wordende in de Notulen geene melding gemaakt van zijne uittreding uit het Genootschap.

Wordt besloten den Heer DE VOGEL de verontschuldigingen van de Directie aantebieden wegens het plaats gehad hebbende abuis, onder bereid verklaring zijn exemplaar van 's Genootschaps edita over de jaren 1898 en 1899 kosteloos aan te vullen en te berichten, dat de Directie zich voor de in uitzicht gestelde toezending gaarne aanbeveelt.

h. Brief van den Heer R. A. KERN, Aspirant-controleur te Manondjaja, in de Decembervergadering tot lid van het Genootschap benoemd, gedagteekend Manondjaja 10 Januari ll., houdende bericht, dat kleederen van *kadoet* (zie Not. Oct. '99 I *e* p. 183 al. 2), die tot een 30 jaar geleden in sommige streken der afdeeling Soekapoera werden gedragen o. a. in Kawasan, in het geheel niet meer voorhanden zijn. De bij den optocht in 1885 gebruikte waren nagemaakt en zijn bovendien te loor gegaan; doch er zijn nog genoeg personen, o. a. de Regent, die zich herinneren hoe die kleederen er uitzagen. Schrijver verklaart zich bereid modellen dier vroegere kleeding voor 's Genootschaps Museum te laten vervaardigen en hetzelve te begiftigen met een exemplaar van de zoogenaamde *koedjang*, een kapmes met van onder open scheede, dat bij die kleeding behoorde en thans ook niet meer gedragen wordt. Voorts biedt schrijver

voor het tijdschrift aan een opstel, getiteld: dwerghertverhalen uit den Archipel.

Wordt besloten van het aanbod dankbaar gebruik te maken en het opstel in rondlezing te zenden.

i. Brief van den Heer C. J. W. van Motman te Tjiampea, dd. 15 Januari ll., houdende mededeeling, dat aan het dezerzijds gedaan verzoek om opzending van een oude klok (zie Not. Oct. '99 I *n*) niet kan worden voldaan, aangezien bedoeld voorwerp niet dan met groote moeite en kosten van zijne booge stellage (± 15 meter metselwerk) is te verwijderen.

Informatie.

j. Brief van den Heer H. C. Douwes Dekker te Amoentai, dd. 23 November 1899, houdende aanbieding van een steenen vijzel, gevonden nabij de grens tusschen de residenties Benkoelen en Palembang, nabij de Soelit goudmijn, ongeveer een dagreis in noordwestelijke richting verwijderd van Lebong Donok, op de terreinen, geëxploiteerd door de Redjang Lebong Mijnbouw-Maatschappij. De tegenwoordige bevolking dier streek weet niets van de herkomst dier werktuigen mede te deelen. De aangeboden vijzel is een uitgezocht exemplaar onder vele die op het terrein aanwezig waren, en heeft blijkbaar in betrekkelijk lang verleden tijden gediend om gouderts fijn te stampen.

Onder dankzegging in het Ethnographisch Museum, Inv. N°. 9391.

k. Brief van de firma Martinus Nijhoff te 's Gravenhage, dd. 28 December 1899, berichtend dat de Heer van der Kemp door ziekte verhinderd is vooralsnog het noodige voor de publiceering van het handschrift over van de Graaff te verrichten (zie Not. Sept. '99 III 1° p. 183), en dat in verband hiermede geen nadere kostenberekening nog kan worden gemaakt.

Informatie.

l. Brief van the Manchester Literary and Philosophical Society, dd. 13 December 1899 houdende verzoek om aanvulling van hetgeen die Vereeniging van 's Genootschaps edita bezit.

In handen van den Bibliothecaris.

II. De President:

1°. Bericht, dàt uit de rondlezing terug zijn:

aa. C. DEN HAMER. Eene legende uit Midden-Java (zie Not. Oct. '99 I°).

Wordt conform advies op den rondlezingstaat besloten de al of niet plaatsing van het opstel afhankelijk te stellen van de beantwoording der vraag, waar deze legende van daan komt, en den schrijver dienaangaande om nadere inlichting te verzoeken. Daardoor zal dan wellicht worden opgehelderd, hoe het komt, dat daarin verschillende legenden vereenigd worden aangetroffen, die volgens de bekende literatuur niet bij elkander behooren.

bb. Dr. F. DE HAAN. Uit oude notarispapieren, N°. 1 (zie Not. Oct. '99 III 3°).

Aangezien plaatsing volgens het algemeen gevoelen der Directieleden, blijkens den rondlezingstaat aanbeveling verdient, is dit opstel tusschentijds in handen van den Redacteur van het Tijdschrift gesteld, en wel te meer aangezien het ter vorige vergadering (zie Notulen sub VIII) aangenomen opstel van den Heer VAN RONKEL met hetzelve verband houdt.

2°. Stelt aan de orde het rapport der Commissie tot het nazien der rekening en verantwoording van het finantieel beheer over 1899 (Not. Jan. 1900 II 4°).

Wordt bij monde van den Heer BRANDES uitgebracht als volgt:

Het thesaurierschap ging met het einde van de maand Juli in andere handen over, waarbij de Heer MULOCK HOUWER

de welwillendheid had zich tijdelijk met dat beheer te belasten, wat tot nog toe zoo gebleven is.

De rekening en verantwoording werden accoord bevonden, en de Commissie stelt dus voor, den tijdelijken Thesaurier, onder dankzegging voor zijne bemoeiingen, acquit en décharge te verleenen.

Over de toelage aan den Thesaurier werd sedert Augustus niet beschikt.

De vergadering verleent décharge en sluit zich aan bij de dankbetuiging der Commissie.

3°. Stelt vervolgens aan de orde de rapporten door de verschillende Commissiën uit te brengen over den toestand van 's Genootschaps verzamelingen, te weten:

a. BIBLIOTHEEK en HANDSCHRIFTEN VERZAMELING.

Wordt bij monde van den Heer VAN RONKEL uitgebracht als volgt:

De Commissie in de Directievergadering van 14 Januari ll. aangewezen om den toestand der bibliotheek na te gaan, en over hare bevindingen verslag uit te brengen, heeft zich den 28en Januari van haar taak gekweten.

Het verslag der Commissie kan ditmaal kort zijn, omdat veel van hetgeen zij heeft op te merken slechts bestaat in het constateeren van den voortgang in het aanbrengen der verbeteringen, welker wenschelijkheid indertijd door eene Commissie bestaande uit de heeren NUHOUT VAN DER VEEN en VAN RONKEL is betoogd.

Met referte aan het verslag dier Commissie kan thans met enkele korte opmerkingen worden volstaan.

Tot de verplaatsing der kasten is overgegaan. Tegen den O-wand staat eene kast, die gevuld is met het grootste gedeelte der boeken, onlangs door de Koninklijke Natuurkundige Vereeniging teruggezonden.

Vier nieuwe kasten zijn thans ontvangen, terwijl drie nog verwacht worden.

Tegen den W.-wand staat eene kast die verwijderd moet worden, omdat hare deuren, geopend zijnde, in hinderlijke aanraking komen met de boekenkast, die op de eerste rij zich bevindt. De inhoud dezer kast, bestaande uit photographieën, zoude overgebracht kunnen worden naar de pas vervaardigde legkast in de handschriftenkamer; de kast zelve is onpractisch ingericht, en kan verwijderd worden.

In de kamer van den Bibliothecaris is eene electrische lamp zeer gewenscht.

De thans onder den naam van „systematische catalogus" doorgaande lijst is, volgens mededeeling van den Bibliothecaris, niets anders dan een inventaris van den inhoud der kasten, of, zooals het gewoonlijk genoemd wordt, een legger.

Omtrent de handschriftenverzameling valt niets bijzonders op te merken; de Conservator zal, als naar gewoonte, eene nota aangaande die collectie indienen.

In leen bevinden zich op het oogenblik handschriften bij de Heeren Dr. G. A. J. Hazeu, F. A. Liefrinck, Dr. Ph. S. van Ronkel, en A. F. von Dewall.

De aanwinsten, bestaande in een serie lontars ontvangen van den Heer H. M. la Chapelle, en afkomstig van de Tĕnggĕr, Not. XXXVII (1899), bl. 63 en 82; een Bataksch hds. van den Heer A. S. Carpentier Alting, bl. 124; een Redjangsch van den Heer D. J. Cramer, Nz., bl. 88; een Jav. hds. van den Heer H. M. la Chapelle, bl. 38, en een ander van den Heer P. W. van den Broek, bl. 225; twee Maleisch-Atjehsche primbons van de Heeren W. Wynaendts en Rauh, bl. 37 en 41, en een verzameling Arabische, Maleische en Atjehsche handschriften door Dr. C. Snouck Hurgronje aangeboden en verkregen ter Noordkust van Atjeh in 1898, bl. 69. Verder zie men nog bladz. 19, 95, 124, 160 en 162.

Bij de woordenlijsten (Holle) kon er nog een gevoegd worden, van Bwool.

De verzameling beschreven steenen werd verrijkt met drie opschriften van Bantar Moentjang (Preanger), bl. 20, 119,

143, 156; ook verkreeg het Genootschap een kuip met een opschrift, waarvoor men zie, bl. 171; een onderzoek naar een steen te Mĕdoeran bracht aan den dag, dat hij zich ter plaatse niet meer bevindt, bl. 4; de steen van Pasar Gĕde kan niet nader onderzocht worden, omdat de gegevens daartoe niet verstrekt kunnen worden, bl. 10, en de tijdsomstandigheden maken het ondoenlijk vooralsnog een abklatsch van den steen van Si Goentoer (Sumatra) te verkrijgen, bl. 99 en 182; Een paar kleinere opschriften konden bekend gemaakt worden door tusschenkomst van den Heer Mr. W. F. Haase, bl. 170.

Een gouden plaatje door den Heèr Moquette aan het Genootschap afgestaan, werd behandeld bl. 10, en 104, en een koperen plaat van de Tĕnggĕr, verkregen van den Heer H. M. la Chapelle, bl. 62, 64.

Abklatschen gewerden ons van de bovengenoemde badkuip, van de steenen van Bantar Moentjang, zie evenzoo boven; en van de door den Heer Haase ontdekte opschriften, id.; voorts ook van het opschrift te Selasirah (Watoesirah), bl. 20 en 88.

Van de steenen van Bantar Moentjang ontvingen wij ook afteekeningen.

Photographische afbeeldingen werden er verstrekt van het opschrift van Selasirah, en van een Palembangsche piagĕm, bl. 217, waarover verslag is uitgebracht in het Tijdschr. voor Ind. T. L. en Vk., deel 42.

Afdrukken van een paar ringen vindt men genoemd op bl. 64 en 111.

Naar aanleiding van dit rapport wordt besloten tot het aanbrengen van electrische verlichting in de kamer van den Bibliothecaris en tot het zenden van eene herinnering aan den dezerzijds geuiten wensch met betrekking tot den steen van Pasar Gĕde aan den Resident van Jogjakarta. (Not. Jan. '99 IV 6°).

b. Ethnographisch Museum en Verzameling voorwerpen uit den Compagniestijd.

Wordt bij monde van den Heer BRANDES uitgebracht als volgt:

Met het optreden van den tegenwoordigen Conservator, Mr. L. SERRURIER sedert Augustus jl., werd er een nieuwe inventaris aangelegd, met behoud van de reeds bestaande nummerorde. Uitgegaan is daarbij van het beginsel dat in den inventaris afkomst als anderszins dadelijk moet blijken. Daarom worden er onder vaste hoofden alle gegevens in aangeteekend, die op het signalement van het ingekomen voorwerp betrekking hebben, terwijl wetenswaardigheden omtrent gebruik en dergelijke direct in de Notulen worden gepubliceerd. Met het aanbrengen van geverfde nommers op de stukken wordt geregeld voortgegaan, en is men reeds een heel eind opgeschoten, zoodat binnen een niet te langen tijd, daarvan het einde te zien zal zijn en de Conservator de voorwerpen meester zal wezen. Met het einde van het vorige jaar, was het hoogste ingeschreven cijfer N°. 9021, waaruit wel blijkt hoezeer zulk een wijze van vastleggen dringend noodzakelijk was. Aan verschikken kan eerst veilig begonnen worden, als dat aanbrengen van nummers zal zijn afgeloopen. Inmiddels werden evenwel de in vorige verslagen, en ook in dagbladen besproken voorstellingen van folteringen en strafoefeningen overgebracht naar den doorloop, die naar de goedang leidt. De daardoor verkregen plaatsruimte zal worden ingenomen door kasten, deels tegen den buitenwand, deels loodrecht op de kastenreeks in het midden der zaal, terwijl in het ophangen der wapens op rekken een wijziging zal worden aangebracht, waardoor het mogelijk zal zijn ze op een gegeven oogenblik gemakkelijk af te nemen, als bestudeering dat wenschelijk zal maken.

In de goudkamer werd tegen de nog open muurvlakte een kast geplaatst; een andere zal de beide kleinere kasten vervangen, die thans den oostelijken zuidwand innemen, zoodat de deur, die tot de kamer toegang verleent, in haar geheel weder zal kunnen worden opengedaan. De inhoud der kasten is met het oog op het werk, dat er geschieden

moet, grootendeels verwijderd en geplaatst in een ijzeren brandkist, tot dat doel tijdelijk in de kamer neergezet. Tegelijkertijd werd de middenvitrine, die gedeeltelijk ook ethnographische voorwerpen bevatte, daarvan ontlast, om haar geheel voor de archeologische verzameling beschikbaar te stellen. Ook met het nommeren van de daar gevonden voorwerpen wordt een aanvang gemaakt.

Enkele voorwerpen, die tot de collectie uit den tijd der Compagnie behooren, werden overgebracht naar de directie- of leeskamer. Het ligt in het plan ze gaandeweg weer bij elkaar in ééne afdeeling te plaatsen, daar zij, zooals nu verspreid over de ethnographische verzameling, zich aan het oog van den bezoeker vrij wel onttrekken. Er zijn onderhandelingen aangeknoopt tot het overbrengen van de zijkamer van een oude woning in de stad Batavia, waarbij de welwillendheid van huurder en eigenaar van het betrokken pand zeer op prijs te stellen zijn. Met het oog daarop zijn voor de verzameling reeds eenige kasten en andere meubels uit de 17e en 18e eeuw aangekocht.

c. Archeologische Verzameling.

Wordt bij monde van den Heer van Ronkel uitgebracht als volgt:

De Commissie in de Directievergadering van 14 Januari ll. aangewezen om den toestand der archeologische verzameling na tegaan, en over hare bevindingen verslag uit te brengen, heeft zich den 28en Januari van haar taak gekweten.

De archeologische verzameling is volgens besluit, genomen op de vergadering van 25 Juli ll. (Zie Not. 1899, p. 165, II, 5 *b*), gesteld onder het beheer van het directielid Dr. G. A. J. Hazeu, die als Conservator der bedoelde verzameling den heer J. Brandes is opgevolgd.

De collectie is uitgebreid met 157 nummers, te weten 44 steenen beelden en 113 bronzen en andere voorwerpen. De verzameling steenen werktuigen is uitgebreid met 22 nummers.

De wijze van catalogiseeren der voorwerpen door den

vorigen beheerder gevolgd blijkt in de practijk uitstekend te voldoen.

Verder dient vermeld te worden, dat er een lijst is gemaakt van de in dit jaar ingekomen voorwerpen, welke lijst zal worden gedrukt in de Notulen.

Wat betreft de bewaring der verzameling, in de kamer der bronzen is vermeerdering van bergruimte zeer gewenscht; wellicht zou de toestand verbeterd kunnen worden door in de kasten meer planken aan te brengen, waartegen geen technische bezwaren te maken zijn.

In deze kamer worden thans alle voorwerpen voorzien van nummers in witte verf duidelijk aangebracht, welke maatregel, afgezien van zijn practisch nut op zich zelf, ook dienstig is geweest om aan te toonen, dat de vroegere nummering niet in alle opzichten juist is.

In de goudkamer bevinden zich vele ringen en andere sieradiën, die wellicht te verdeelen zouden zijn in voor het publiek interessante en meer voor studeerenden belangrijke voorwerpen. Het zoude aanbeveling verdienen de eerstgenoemde categorie te blijven exposeeren op de wijze zooals tot nog toe geschiedt, en de tweede soort eene plaats te geven in afzonderlijke laadjes. Dat daarmede ook het voordeel van meer plaatsruimte zoude gepaard gaan, springt onmiddelijk in het oog.

Tot verdere opmerkingen vond de Commissie geen aanleiding.

Naar aanleiding van dit rapport doet de betrokken Conservator opmerken, dat splitsing van de, in de schatkamer aanwezige collectie vooralsnog onnoodig voorkomt, nu de expositieruimte aldaar bijna verdubbeld is door ontruiming van dat gedeelte der vitrine, hetwelk vroeger door ethnographische voorwerpen was ingenomen.

d. NUMISMATISCH KABINET.

Wordt bij monde van den Heer HAZEU uitgebracht, als volgt:

Deze verzameling bevatte op ultimo December van 't vorige jaar (1899) 9974 *soorten* van medailles, munten en papieren geld, of 674 soorten meer dan op ultimo December 1898. Hieronder bevinden zich 506 Chineesche.

Het aantal *exemplaren* bedroeg op ultimo December 1899 ruim 16000 stuks. De aanwinsten in 1899 zijn vermeld in de achter de Notulen te plaatsen lijst.

De catalogus is behoorlijk bijgehouden. Het lid H. N. STUART heeft zich zeer verdienstelijk gemaakt door de Chineesche munten (1398 soorten) opnieuw te catalogiseeren. Het meubilair is vermeerderd met ééne toonkast èn een kast met laden — de laatste bestemd tot het opnemen van seriën, welke voor de toonkasten te groot worden.

Uit alles blijkt dat deze verzameling met groote zorg beheerd wordt. Maar zij is dan ook thans, in vergelijking met 's Genootschaps overige verzamelingen, zeer ruim gehuisvest, zoodat het hier mogelijk is de voorwerpen behoorlijk gerangschikt ten toon te stellen.

Namens de Directie worden de beheerders der verzamelingen voor hunne goede zorgen en de verschillende Commissien voor de goede uitvoering van hare taak door den President dank gezegd.

4°. Opent de discussiën over het al of niet beperken of afschaffen van het boek, waarin tot dusver de bezoekers van het Museum hunne namen teekenden. (Zie Not. Jan. 1900 V 2°).

Aangezien ter vergadering blijkt, dat de Directieleden algemeen een geringen dunk hebben van het nut van zoodanig register, wordt tot afschaffing besloten.

5°. Stelt voor, over te gaan tot de verkiezing van een Conservator van het Numismatisch Kabinet, wegens de periodieke aftreding van den tegenwoordigen titularis, die in functie is getreden met Februari 1880, zijnde de opdracht van twee tot twee jaren stilzwijgend gecontinueerd.

Wordt met algemeene stemmen herkozen de Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS, zullende van die herkiezing officieel worden kennisgegeven, onder beleefde uitnoodiging de bovenbedoelde functie opnieuw voor twee jaren wel te willen aanvaarden.

6°. Brengt ter tafel een schrijven van den Heer VAN DER CHIJS, dd. 5 Februari ll., naar aanleiding van hetgeen besloten is op de Directievergadering van Januari (zie Not. sub III 4°). Schrijver heeft de officieele kennisgeving van dat besluit niet afgewacht, maar beklaagt zich dat het beheer der sphragistische verzameling hem wordt opgedragen zonder daarover eerst te zijn geraadpleegd. In het belang der zaak verklaart schrijver zich echter bereid deze verzameling, die hem dikwerf gebleken is veel belangstelling in te boezemen aan inlandsche bezoekers, speciaal aan inlandsche hoofden, onder zijn beheer te nemen, daarbij echter de voorwaarde stellende, dat eene geschikte plaats en geschikt meubilair voor het tentoonstellen daarvan worden aangewezen.

Wordt besloten den Heer VAN DER CHIJS te antwoorden, dat in vroeger tijd de sphragistische verzameling altijd een onderdeel is geweest van het Numismatisch Kabinet en in ieder geval eigenaardig daarbij behoort; dat blijkens het rapport der Commissie over meergemeld Kabinet geen enkele van 's Genootschaps verzamelingen zoo ruim gehuisvest is als deze en er ongetwijfeld aldaar door verschikking een plaatsje zal kunnen worden ingeruimd voor de kleine sphragistische collectie, waarvoor elders geen passende ruimte aanwezig is, en dat de vitrine die vroeger de collectie bevat heeft nog beschikbaar is, tenzij de Heer VAN DER CHIJS eenig ander voorstel in deze richting aan de Directie mocht willen doen.

7°. Stelt voor, aan de vertegenwoordigers van het Gewestelijk Bestuur te Menado, Ternate, Ambon, Banda, Makasser, Palembang, Benkoelen en Bandjarmasin een rond-

schrijven te richten met verzoek om opgave, of zich aldaar nog voorwerpen uit den Compagniestijd bevinden, en zoo ja met uitnoodiging om hunne tusschenkomst te willen verleenen, zoodanige voorwerpen voor 's Genootschaps verzameling te verkrijgen.

Conform.

III. De Secretaris:

1°. Biedt aan, namens de Heer VAN DER CHIJS, de navolgende geschenken:

a. uit eigen hoofde:

Revue des Deux Mondes, jaargang 1898.

Nieuwe Rotterdamsche Courant, mail-editie, 1899.

Het Onderwijs, 1899.

Ned. Ind. Effectenblad, 1899.

Zondagsblad 1899.

77 verslagen van naamlooze vennootschappen, enz.

26 stuks varia.

Nederl. Indië papierengeld, creatie 1815, 600 en 300 gulden.

b. van den President:

Ned. Indië.	Benkoelen, 1/2 dollar z. j. — k. (noodmunt, zeldzaam).
	Soengei-distr. 25 cents. — k.
Japan.	Naam onbekend. — k.
Nederland.	Vereeniging het Roode Kruis, 1870 — br.
	Utrecht, drie gulden, 1764. — z.
	Gelderland, drie gulden, 1796. — z.
	Gelderland, duit, 1740. — k.
	halve cent, 1883. — k.
Engeland.	halfpenny, 1887, 91. — k.
Duitschland.	Hessen-Cassel, Heller 1728. — k.
Rusland.	5 kopeke, 1876. — k.
	3 „ 1880. — k.
	2 „ 1868, 82. — k.
Zweden.	1/2 Skilling, 1807. — k.

Turkije.	5 para, 1255 (13e regeeringsjaar). — k
Mexico.	peso, 1855. — z.
Ver. Staten.	cent, 1875. — k.
Bolivia.	peso, 1841. — z.

c. van den Heer E. THIJSSEN te Pontianak:
Munten van de kongsi Thai-Kong. 2 stuks.—tin.
Oningevulde pas, die vroeger werd ingevuld door het kongsihuis te Soengeipoeroen van de Lan-fong kongsi te Mandor.

d. van den Heer C. J. M. WERTHEIM, alhier:
Gedenkpenning op het derde eeuwfeest van de verlossing van den Briel, 1872.—br.
Oecumenisch Concilie te Rome, 1889-70. – br.
Spaansche kalenderpenning (Almanaque para el año de 1887). — geelkoper.

Onder dankbetuiging aan de verschillende gevers, in de des betrekkelijke verzamelingen.

2°. Biedt aan ten geschenke namens 's Genootschaps Lid den Heer Dr. C. SNOUCK HURGRONJE:

a. uit eigen hoofde eene verzameling van de verschillende vormen van aardewerk, eene der weinige industrieën, die men in de benedenstreken van Groot-Atjeh ook nu nog beoefent, zij het ook niet meer met dezelfde zorg als voorheen. Deze industrie bloeit in de gampong Ateuë ', waar de voorwerpen zijn vervaardigd. Bij de collectie zijn gevoegd de eenvoudige gereedschappen die daarbij gebruikt worden, mitsgaders vier wapens en eenige kleinigheden, en

b. eenige, gedurende de militaire operatiën van de laatste tijden in Atjeh verkregen wapens.

De voorwerpen, ter vergadering uitgestald, worden met belangstelling bezichtigd en besloten den Heer SNOUCK HURGRONJE den dank der Directie te betuigen, enz.

De beschrijvende lijst der geschonken voorwerpen zal als Bijlage II achter de Notulen worden afgedrukt.

3°. Deelt mede, dat volgens mondelinge mededeeling van den Heer SNOUCK HURGRONJE, de arabische karakters op den door hem geschonken huisbalk (Inv. N°. 8864, zie Bijl. X Notulen 1899) voorzoover leesbaar bevatten de mohamedaansche geloofsbelijdenis.

Informatie.

4°. Stelt in handen van den Redacteur van het Tijdschrift een lijstje van errata, voorkomende in de proeve eener spraakleer van de Laoraneesche taal van den Heer A. J. H. VAN DER VELDEN (Tijds. voor indische T. L. Vk. deel XLII afl. 1), met verzoek om opneming in eene volgende aflevering.

Conform.

5°. Brengt ter tafel namens het Eerelid des Genootschaps, den Heer Dr. J. G. F. RIEDEL, een opstel over „de Poigar rivier in het landschap Bolaäng Mongondou, Noord Celebes," met een schetskaartje.

De Heer ADRIANI deelt mede, dat het hem bekend is, dat de Ingenieur W. J. PET, aan wien de ontdekking van den bovenloop der Poigar te danken is, het voornemen heeft daarover eene bijdrage te doen opnemen in het Tijdschrift van het Nederl. Aardrijkskundig Genootschap; zoodat het Genootschap daardoor wellicht reeds bekende zaken zoude publiceeren.

Wordt besloten het opstel voorloopig in rondlezing te zenden.

6°. Deelt mede, namens 's Genootschaps lid, den Heer C. DEN HAMER te Bandoeng, dat binnen eenige dagen kan worden tegemoet gezien de toezending van het gipsafgietsel van een houten naga, waarvan het origineel zich bevindt in het bureau van den Resident van Cheribon, benevens van eenige lakafdrukken van ringen.

Wordt besloten den Heer DEN HAMER te verzekeren, dat een en ander met belangstelling wordt te gemoet gezien.

7°. Brengt, ook namens den Heer NIJHOUT VAN DER VEEN, commissoriaal verslag uit aangaande hetgeen verricht is geworden tot voorbereiding van de overbrenging naar 's Genootschaps Museum van de betimmering der zijkamer in het huis aan de Kali Besar, thans in gebruik bij de Borneo Company (zie Not. Jan. 1900 I *d*), als volgt: Ten verzoeke der Commissie heeft de Heer L. J. C. VAN Es, Ingenieur der 1e klasse bij de B. O. W. de goedheid gehad eene uitgewerkte begrooting samen te stellen van de kosten van het geheele werk, die van wederopbouw in 's Genootschaps Museum daaronder begrepen. Nu is het der Commissie voorgekomen, dat. wat betreft het uitbreken van de betimmering in meergemeld huis en het aanbrengen aldaar van nieuwe, eenvoudige deuren en vensters, enz., mitsgaders het overbrengen van dien afbraak naar 's Genootschaps gebouw, de onkosten daarvan zonder tegenspraak ten onzen laste moeten komen; doch dat het aanbrengen der oude, versierde deuren, vensters, blinden, enz. in 's Genootschaps gebouw zoude kunnen worden gerekend meer op den weg der Regeering te liggen, aangezien die voorwerpen aard- en nagelvast worden in een Landsgebouw, waarop dus het Genootschap in vervolg van tijd geen aanspraken meer zou kunnen doen gelden. Daarom heeft de Commissie eene schifting van de verschillende posten der begrooting gemaakt, en is zij voor het eerstgenoemde werk gekomen tot het cijfer van *f* 903,62.

Wordt besloten, vooreerst om voor die werken toe te staan een bedrag van *f* 1000.— en de Commissie met de verdere uitvoering te belasten, en ten tweede om tot den Heer Resident van Batavia het verzoek te richten, om bij de begrooting van reparatiën, die nog in den loop van dit jaar aan 's Genootschaps gebouw moeten worden gedaan, tevens te willen rekenen op een zeker bedrag voor den wederopbouw aldaar van de meergemelde betimmering.

IV. De Heer HAZEU:

1° Rapporteert aangaande de ter vorige vergadering in zijne handen gestelde voorwerpen (Not. Jan. 1900 I *b*) het volgende: De voorwerpen bestaan uit een rond ingebogen haarpen (?), een kettinkje uit 13 verschillend gevormde schakels bestaande, en twee oorhangers, alles van goud; te Pasoeroean getaxeerd op *f* 90.—; door 's Genootschaps taxateur evenwel gewaardeerd op slechts *f* 75.—. Aangezien vooral de oorhangers zeer fraai bewerkt zijn, vindt spreker vrijheid om *f* 85.— voor deze voorwerpen aan te bieden. Voorloopig ingeschreven op den inventaris als Nos. 4128 — 4130.

De Secretaris verzoekt machtiging om de oorhangers te doen afbeelden ter illustratie van de Notulen omdat de vorm naar zijn inzien uit een oogpunt van kunstindustrie belangwekkend is. Wordt besloten de gevraagde machtiging te verleenen, wanneer de kosten niet bovenmatig blijken te zijn en verder in den boven aangegeven zin door tusschenkomst van den Heer Directeur van O. E. N. te antwoorden.

2°. Vestigt de aandacht op het fooienstelsel, dat hem gebleken is aan 's Genootschaps Museum te bestaan en vooral op Zondagen te bloeien. Spreker is overtuigd dat de inlandsche bevolking in de meening verkeert, dat het geven van fooien verplicht is en dat menigeen daardoor van een bezoek wordt teruggehouden; zoodat hij zou wenschen dat uitvoering gegeven werd aan hetgeen besloten is op de Directievergadering van Mei (zie Not. sub IV 3°, p. 109).

De Secretaris-Conservator van het Ethnographisch Museum geeft hierop te kennen, dat hij tot dusverre geaarzeld heeft, om aan het bedoelde besluit uitvoering te geven, omdat het bezwaarlijk gebleken is een aanplakbillet zoodanig te redigeeren, dat het doel niet wordt voorbijgestreefd en daaruit een *verbod* om fooien te geven wordt gelezen. Zijns inziens verdient het de voorkeur, om althans bijwijze van proefneming, een bus aan den ingang te plaatsen en het

personeel ten strengste te verbieden eenige pressie uit te oefenen op het inwerpen van geld in die bus, op straffe van anders het geven van geldgeschenken door bezoekers geheel te keer te zullen gaan.

Conform besloten.

3°. Deelt mede, dat de inlandsche schrijver, die ter beschikking van den Conservator der handschriftencollectie staat, sedert eenige maanden zich onledig houdt met het aanbrengen van geverfde inventarismerken op de voorwerpen der archeologische verzameling. Op die hulp valt echter niet langer te rekenen, omdat hij aan zijne eigenlijke bestemming onttrokken is. Spreker verzoekt daarom te worden gemachtigd, om gedurende zes maanden tegen *f* 10.— à *f* 12.50 per maand een helper in dienst te nemen, om dezen arbeid ten einde te brengen.

Conform.

V. De Heer VAN RONKEL releveert, dat zich bij de Directie langzamerhand de gewoonte gevestigd heeft, om opstellen, afkomstig van Directieleden, niet eerst in rondlezing te zenden, maar die terstond in handen te stellen van de Redactie van het Tijdschrift. Daargelaten, dat jongere Directieleden uit den aard der zaak er prijs op stellen, de meening hunner oudere collega's over hun arbeid te vernemen, komt de hier bedoelde gewoonte spreker onregelmatig en ongemotiveerd voor, zoodat hij in overweging geeft met die gewoonte te breken, en voortaan als regel aan te nemen, dat alle voor het Tijdschrift ingekomen opstellen zonder onderscheid, vooraf in rondlezing moeten worden gezonden.

Conform.

VI. De Heer ADRIANI:

1°. Biedt aan voor het Tijdschrift het handschrift van een opstel over de talen der Togian-eilanden, waarheen spreker in Mei 1898 een bezoek heeft gebracht. Daaronder

zijn te begrijpen, vooreerst de taal der Bobongko, een volksstam, die de oudste nederzetting op die eilanden vormt; zij zijn tot 3 à 4 gezinnen geslonken, en hunne taal behoort tot de groep, oostelijk gelegen van den meridiaan van Tandjong Api, welke meridiaan tevens de taalgrens vormt van het Gorontalosch en Tominisch. Sprekers oponthoud bij dezen volkstam is van te korten duur geweest om — in verband met hunne buitengewone schuwheid en terughoudendheid — op ethnographisch gebied waarnemingen te kunnen doen. Behalve over de taal van deze lieden heeft Dr. ADRIANI in een tweede hoofdstuk gehandeld over de taal der Badjoreezen, de vroeger zoo gevreesde zeeschuimers, wier woningen men bereikt langs moeilijk te ontdekken kreeken. Gelijk bekend is hebben zij ook nederzettingen op andere punten van de kust op Celebes en Borneo en elders. Eindelijk behandelt in een laatste hoofdstuk Dr. ADRIANI de taal van de meerderheid der Togianeilanders, die de Bobongko gaandeweg verdrongen hebben en die een dialect spreken van het Ampanasch, hetwelk behoort tot de taalgroep, westelijk van den meridiaan van Tandjong Api. Spreker is naar bovenbedoelde eilanden geweest in gezelschap van den Controleur A. VAN WETERING, en geeft in overweging, diens rapport, waarin wel het een en ander op ethnographisch gebied zal voorkomen, bij de Regeering aan te vragen.

Conform besloten; het opstel in rondlezing.

2°. Biedt aan ten geschenke eenige ethnographische voorwerpen van de Toradja van Midden Celebes te weten: 4 sarongs van *foeja* (geklopte boombast), fijne en zachte stof; zij worden meestal en écharpe gedragen om daarin bagage (sirihbenoodigdheden, enz., ook schedels na den sneltocht) in te vervoeren; voorts 2 hoofddoeken van dezelfde stof (algemeene naam voor hoofddoek van beide geslachten *tali*); deze zijn gekleurd en als zoodanig voor mannen bestemd, (de vrouwen dragen ongekleurde hoofddoeken). Men vouwt den hoofddoek dubbel tot een driehoek, legt de basis in den nek,

den top op het hoofd en bindt de beide slippen naar voren. Verder een zak voor allerlei benoodigdheden, die men in de sarong draagt. Deze stukken vormen met de tjidako de gewone uitrusting van den Toradja. Een schelpen plaatje; het wordt als sieraad op de borst gedragen (zie de voorstelling van Toradja's in het Internat. Archiv. für Ethnographie). Verder een tabakskokertje, alsmede een paar fleschkalebasjes, als kalkkokers dienende en uit welker kleine opening aan den hals men de poederkalk voor de sirih met den vinger klopt. De reden van deze manier van kalk nemen is dat men ze liever niet in een koker bewaart, waaruit allicht ook een ander zou nemen, waardoor men de kans zou loopen met diens speeksel besmet te raken, ingeval hij een weerwolf was. Hierbij behoort nog de mededeeling, dat de Toradja's alleen dan de sirihbladeren kauwen, wanneer zij geen sirihvruchten kunnen krijgen. Eindelijk een mondtrom uit de nerf van het arenpalmblad gesneden en in een bamboezen kokertje bewaard.

De President zegt namens de vergadering den Heer ADRIANI recht hartelijk dank voor zijn geschenk, waarvan eene beschrijvende lijst als Bijlage III achter de Notulen zal worden gevoegd.

VII. De Heer ABENDANON stelt naar aanleiding van het medegedeelde voor, den Heer ADRIANI uit te noodigen eene lezing te houden voor 's Genootschaps Leden en andere belangstellenden.

De Heer ADRIANI verzoekt dit punt in overweging te mogen houden en zal nader zijne beslissing doen kennen.

VIII. Is toegetreden als Lid van het Genootschap de Heer Mr. A. PAETS TOT GANSOYEN, Advocaat te Soerabaja.

Worden afgevoerd van de ledenlijst: de Heer C. R. BAKHUIZEN VAN DEN BRINK wegens vertrek en de Heeren R. H. V. DE LANNOY, L. M. VONCK en E. G. TAYLOR op verzoek.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering door den President gesloten.

De President,
J. C. MULOCK HOUWER.

De Secretaris,
SERRURIER.

Directievergadering van Maandag 2 April 1900.

Tegenwoordig zijn de Heeren Mr. J. C. MULOCK HOUWER, President, Dr. J. L. A. BRANDES, A. G. VORDERMAN, Mr. J. H. ABENDANON, Dr. G. A. J. HAZEU, J. NUHOUT VAN DER VEEN, Dr. PH. S. VAN RONKEL en Mr. L. SERRURIER, Secretaris.

Afwezig de Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS.

Na opening dezer vergadering, worden de Notulen der vorige van 5 Februari ll., welke in rondlezing geweest zijn, goedgekeurd.

De President:

I. Deelt mede, dat tusschentijds in rondlezing zijn gezonden en afgedaan de na te vermelden stukken, welke op de agenda zijn gebracht met de ondervolgende merken:

a. Ag. K $\frac{0}{26}$. Gouvernementsbesluit van 27 Februari 1900 N°. 14, bepalende dat ten laste art. 242 der Begrooting van 1900 mag worden beschikt over *f* 386.— voor afrastering van de Boroboedoer, en dat de maandelijksche toelage voor toezicht bij dat monument, toegestaan bij art. 2 van het Besluit van 14 Januari 1871 N°. 28 wordt verhoogd tot *f* 105.— 's maands, ten einde gelegenheid te geven meer personeel voor bewaking en onderhoud aan te stellen.

Informatie.

b. Ag. S $\frac{0}{7}$. Drie rapporten over dienstreizen op Bali met drie schetskaarten van den afgelegden weg en een geslachtslijst (zie Not. Dec. '99 II 3°).

Gesteld in handen der Redactie van het Tijdschrift.

c. Ag. O $\frac{0}{28}$. Missiven inhoudende mededeeling aangaande de Bestuurswisseling bij het Departement van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid.

Informatie.

d. Ag. K $\frac{0}{21}$. Verslag der resultaten van het ontgraven van den voet van een bij tjandi Mĕndoet ontdekten tempel (zie Not. '98 pp. 60, 93, 153, 199), door den opzichter 1e kl. B. O. W., den Heer B. W. VAN DE KAMER, toegelicht met teekeningen en photographieën.

Wordt besloten, na ontvangen toestemming van de Regeering, het verslag in het Tijdschrift op te nemen met eene verkleinde reproductie van de teekeningen, en de reproductie van een der beide photo's afhankelijk te stellen van de kosten. Gesteld in handen der Redactie alsvoren.

e. Ag. B $\frac{0}{31}$. Bericht van den Heer Resident van Batavia, dat het opvullen der grafkelders op het kerkhof der Portugeesche Buitenkerk in de Benedenstad in den aanstaanden drogen moesson zal geschieden (zie Not. '99 p. 225).

Informatie.

f. Ag. P $\frac{0}{37}$. Verzoek van den Heer Resident van Palembang om verklaring van de inscripties op vijf koperen en zilveren platen. In handen van den Heer Dr. BRANDES gesteld, die ter vergadering daarover rapporteert als volgt:

Met een schrijven van 12 Maart 1900 N°. 1302/5 werden van den resident van Palembang ontvangen vijf platen, twee zilveren en drie koperen, afkomstig van Tambĕlang Oedjan Mas en Tambĕlang Karangradja, in Lĕmatang ilir. Zij waren van de afmetingen als hieronder opgegeven wordt, waar tevens de jaarcijfers uit de oorkonden worden vermeld, met de volgcijfers, waaronder over deze stukken mededeeling wordt gedaan in een *zesde* vervolg van „Nog eenige Javaansche piagĕms uit het Mohammedaansche tijdvak afkomstig van Mataram, Bantĕn en Palembang," dat voor

plaatsing in het Tijdschrift gereed ligt en hierbij tevens aangeboden wordt. Het zijn stukken in den trant van de vroeger reeds behandelde, geenszins onbelangrijke, doch de lezer zij naar het genoemde verslag verwezen.

13. Koper, 21.8 × 6.5, Çaka 1623.
14. Koper, 19.5 × 4.9, Çaka 1628.
15. Zilver, 21 × 6.5, Çaka 1656.
16. Koper, 29 × 16, Çaka 1691.
17. Zilver, 25.6 × 13.2, Çaka 1737.

N°. 16 is het eigendom van Tambĕlang Oedjan Mas, de vier overigen van Tambĕlang Karangradja.

De platen worden hierbij weder overgelegd en kunnen teruggezonden worden; maar wenschelijk mag het heeten dat de Resident op zijn beurt het Bataviaasch Genootschap verplicht met een schetskaartje van het terrein waarover zij handelen. Het schijnt dat het niet moeielijk zal zijn dit te vervaardigen met de gegevens in de stukken vermeld. Nadat het verslag gedrukt zal zijn, dient er een overdruk aan den resident gezonden te worden, waaraan zulk een verzoek zal kunnen worden toegevoegd.

Het aangeboden tijdschriftartikel wordt, conform het beslotene in Not. Feb. 1900 V, in rondlezing gezonden.

g. B $\frac{0}{23}$. Brief van den Heer Resident van Bali, waarbij dat Bestuurshoofd zich bereid verklaart mede te werken om 's Genootschaps ethnographische verzameling met voorwerpen uit Bali en Lombok aan te vullen.

In handen van den Conservator der betrokken afdeeling.

h. Ag. Feb. '00 III 5°. Opstel van den Heer Dr. J. G. F. Riedel over „de Poigar rivier in het landschap Bolaäng Mongondou," (zie Not. p. 30).

Aan het Bestuur van het Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap is gevraagd, of over hetzelfde onderwerp bereids eene bijdrage van den Heer Pet is ingekomen of toegezegd.

i. Ag. Feb. '00 VI 1°. Opstel van den Heer Dr. N. ADRIANI over „de talen der Togian eilanden" (zie Not. p. 33).
Gesteld in handen der Redactie van het Tijdschrift.

j. Agenda Feb. '00 I *h*. Opstel van den Heer R. A. KERN over „dwerghertverhalen uit den Archipel" (zie Not. p. 18).
Gesteld in handen der Redactie van het Tijdschrift.

k. K $\frac{0}{38}$. Briefkaart van den Heer P. H. VAN DER KEMP, te 's Gravenhage, waaruit blijkt dat die correspondent diligent blijft ten aanzien der uitgave van VAN DE GRAAFF's brieven (Not. '99 pp. 183, 223).
Informatie.

l. D $\frac{0}{40}$. Voorstel van Mr. L. SERRURIER om aan Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal in overweging te geven om, naar aanleiding van de ophanden zijnde verkooping van het gebouw, waarin tot dusver was gehuisvest het Diaconie-armengesticht der Protestantsche Gemeente te Batavia, de waarschijnlijke slooping van dit oude, doch nagenoeg onveranderd gebleven gebouw te verhinderen, door hetzelve voor rekening van den Lande aan te koopen, ten einde daarin voorloopig eenigen tak van dienst te vestigen, en subsidiair, om daarvan althans eene goede beschrijving en teekening te laten maken.

Nadat bij rondlezing omtrent dit punt eenstemmigheid gebleken was, is daaraan spoedshalve uitvoering gegeven.

II. Stelt aan de orde op verzoek van den Heer ABENDANON, vooreerst diens voorstel, tusschentijds ingekomen en in rondlezing gezonden, gemerkt P $\frac{0}{45}$ en strekkende tot voortzetting van het Nederl. Indisch Plakaatboek over de jaren 1811 tot 1816, opdat aansluiting met het Staatsblad van 1816 verkregen worde (zie Not. Oct. 1897 p. 128). Daartoe geeft de voorsteller in overweging, *vooreerst*, om in zijn geheel te reproduceeren het boekwerk in drie deelen, getiteld

Proclamations, regulations, advertisements and orders printed and published in the island of Java by the British Government and under its authority, onder bijvoeging van korte opschriften, den inhoud van ieder artikel in het hollandsch bevattende, en *ten tweede* om den inhoud van die Proclamations, enz. nader aan te vullen met excerpten uit de Java Government Gazette, een boekwerk in vijf groot formaat deelen.

Van het eerstgenoemde boekwerk is op 's Genootschaps bibliotheek een incompleet, van het tweede een zeer gehavend exemplaar voorhanden.

Na eenige discussie wordt het eerste gedeelte van het voorstel aangenomen, doch het tweede gedeelte, wegens de daaraan verbonden bezwaren van finantieelen en anderen aard niet in stemming gebracht.

De voorsteller brengt hierop ter tafel een bijna compleet exemplaar van de evengenoemde „Proclamations", enz. behoorende tot de bekende bibliotheek van wijlen den Heer Baumgarten op Kramat alhier; aan dit exemplaar ontbreken vermoedelijk slechts de laatste vijf bladzijden.

Wordt naar aanleiding en ter uitvoering hiervan besloten:

Zich te wenden tot de erven Baumgarten met verzoek, evenbedoeld exemplaar als legger voor den voorgenomen nadruk te mogen bezigen;

de Hooge Regeering te verzoeken om verlof dit werk kosteloos te doen drukken ter Landsdrukkerij op dezelfde wijze als dat ten aanzien van het Plakaatboek tot hiertoe heeft plaats gehad;

te trachten een afschrift te verkrijgen van de in bovenbedoeld exemplaar ontbrekende bladzijden, hetzij naar een volledig exemplaar in Nederland, hetzij naar een zoodanig in Engeland aanwezig;

een geschikt persoon te engageeren, om de correctie der drukproeven en de redactie van den korten inhoud der hoofdstukken te bezorgen.

Op voorstel van den Heer Abendanon wordt voorts nog besloten, de erven Baumgarten in overweging te geven, de

geheele bibliotheek hierbovenbedoeld voorloopig bij ons Genootschap in bruikleen te willen geven, tot tijd en wijle, dat daarover definitief zal worden beschikt.

De Heer ABENDANON:

1°. biedt nog aan voor het Tijdschrift namens den Heer L. C. WESTENENK te Sawah Loento het tweede gedeelte zijner „Bijdragen tot de kennis der folklore van West-Borneo" (zie Not. Sept. '99 p. 182).
In rondlezing.

2°. deelt mede namens den Heer J. K. H. DE ROO VAN ALDERWERELT alhier, dat in Benkoelen en Palembang in oude mijnen, o. a. op het terrein der concessie Lebong Donok van de Redjang Lebong Mijnbouw Maatschappij (Directrice ERDMANN & SIELCKEN) steenen doelangs en dito hamers gevonden zijn, die wellicht licht kunnen verspreiden over de herkomst van het in den Hindoetijd op Java verkocht wordende goud. Met betrekking tot het terrein voor mijnbouwkundige opsporingen Lebong Soelit, gelegen aan de Ajer Soelit, den circa 20 meter breeden zijtak van de Ajer Salay, die wederom een zijtak is van de Ketahoen, wordt aan deze mededeeling vastgeknoopt het navolgende extract uit het rapport van den Berg- und Hütteningenieur J. SCHLENZIG: was Soelit selbst anbelangt, so zeigen auf circa 400 meter Länge, tiefe Schächte, lange Stollen und grosse Höhlen dass hier ein systematischer, vielleicht Jahrhunderte langer Bergbau auf Gold betrieben worden ist, wozu die zahlreiche gefundenen, zur Bearbeitung der Erze dienende Steinschüsseln und Steinhämmer ein anschauliches Bild geben. Das Erliegen dieser Bergbau ist jedenfalls den nach der Tiefe hin zunehmenden Feinerwerden des Goldes zu zu schreiben, infolge dessen beim Verwasschen das Gold als „Fluthafter" fortging und so keinen lohnenden Ertrag mehr gab. Nicht ausgeschlossen ist auch, dass ein Uebergang

des oxydirten Erzes in pyritisches Erz den Grund zum Erlöschen gab, doch konnte in den tiefsten alten Bauen bis jetzt noch nichts bemerkt worden.

Wordt naar aanleiding van deze mededeelingen besloten tot de firma ERDMANN & SIELCKEN alhier het verzoek te richten om een of twee goed geconditioneerde vijzels en hamers voor 's Genootschaps Museum af te staan, ter aanvulling van het exemplaar dat van den Heer DOUWES DEKKER ontvangen werd (zie Not. Febr. 1900 p. 18).

3°. verzoekt, naar aanleiding zijner benoeming tot Directeur van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid en de daardoor ontstane vermeerdering van werkzaamheden, met het einde van de loopende aflevering te worden ontheven van de Redactie van het Tijdschrift.

Onder dankzegging aan den Heer ABENDANON voor de goede zorgen aan die redactie besteed, wordt dezelve opgedragen aan den Heer Dr. PH. S. VAN RONKEL, die zich bereid verklaart die opdracht te aanvaarden.

Hierna verlaat de Heer ABENDANON de vergadering.

III. De President stelt vervolgens aan de orde het voorstel van den Heer VAN RONKEL, Ag. R $\frac{0}{46}$ tusschentijds ingekomen en in rondlezing gezonden, strekkende om de behandeling der ingekomen stukken zooveel mogelijk buiten de vergaderingen te doen geschieden. Dat denkbeeld wordt door den voorsteller op de volgende wijze geformuleerd en uitgebreid:

Ten eerste: Alle inkomende stukken worden direct na ontvangst in rondlezing gezonden, behalve

1° berichten van geschenken van boekwerken, die direct in handen van den Bibliothecaris komen;

2° berichten van aanbiedingen van oudheden, die direct in handen van den betrokken Conservator komen, om zelfstandig daarover te beslissen.

Alle stukken worden daarbij zooveel mogelijk tusschentijds

door President en Secretaris afgedaan en ter vergadering daarover gerapporteerd.

Ten tweede: De directievergaderingen zullen voortaan, in stede van elke maand, om de twee maanden worden gehouden.

Het eerste gedeelte van het voorstel heeft algemeene instemming gevonden en wordt ter vergadering daartoe besloten.

Aangezien echter het tweede gedeelte bij meerdere Directieleden tegenkanting heeft ontmoet, wordt hetzelve, met goedvinden van den voorsteller voorloopig niet in discussie, noch in stemming gebracht, zullende de praktijk hierin wellicht den weg aanwijzen.

IV. Stelt voor over te gaan tot de verkiezing van een Secretaris, wegens de periodieke aftreding van den tegenwoordigen titularis, die met April 1898 in functie is getreden.

Wordt bij acclamatie herkozen de Heer Mr. L. SERRURIER, die verklaart de vernieuwing van zijn mandaat gaarne te aanvaarden.

V. Geeft in overweging, dat de Directie zich zal wenden tot de Indische Regeering met verzoek om te mogen publiceeren eenige met potlood op de minute aangeduide passages uit het jongste rapport eener dienstreis van den Controleur voor de politieke aangelegenheden van Singaradja naar Karangasem, mitsgaders de bij het stuk behoorende schets van de route en van de poeri van Goesti Djlantik.

Conform.

VI. Brengt ter tafel de volgende Missiven van den Heer VAN DER CHIJS:

a. C $\frac{0}{47}$. Een schrijven waarbij bezwaren van technischen aard worden ingebracht tegen de exposeering van de sphragistische verzameling in het Numismatisch Kabinet (Not. Febr. 1900 p. 27).

Ter vergadering wordt de meening uitgesproken, dat de opdracht van de bedoelde verzameling aan het beheer van

den Conservator van het Numismatisch Kabinet alleen betrekking heeft op dezelver *bewaring* en geenszins in zich sluit de opdracht om die verzameling te *exposeeren*, hetgeen aan het beleid van ieder der Conservatoren moet overgelaten blijven. Intusschen wordt de Heer VAN RONKEL verzocht met den Heer VAN DER CHIJS te willen confereeren, ten einde een poging te doen, de opgeworpen bezwaren uit den weg te ruimen.

De Heer VAN RONKEL verklaart zich daartoe bereid.

b. C $\frac{0}{48}$. Een schrijven van hetzelfde Directielid, houdende bereidverklaring om als Conservator van het Numismatisch Kabinet te blijven fungeeren (Not. Febr. 1900 p. 26).

Informatie.

c. Bericht van hetzelfde Directielid, dat voor de numismatische verzameling ontvangen zijn:

van den Heer H. D. T. E. VON HAKE alhier het eereteeken voor belangrijke krijgsbedrijven met de gesp. Atjeh 1873—1890 en gouden kroon voor eervol vermelden.

van den Heer Assistent-resident van Koetei de inhuldigingsmedaille aldaar uitgereikt (zie Not. '99 Oct. p. 202). Agenda K $\frac{0}{5}$.

VII. De Secretaris-conservator van de ethnographische en historische verzameling.

1°. Bericht dat sedert de vorige vergadering zijn ingekomen:

Twee harpoenen voor de walvischvangst van Lamakera (Solor) en een dito kleine van Lamararap (Lomblèn), vermeld in het 5° Bulletin der Siboga-expeditie, zijnde Bulletin N°. 28 van de Maatschappij ter bevordering van het Natuurkundig onderzoek der Nederlandsche Koloniën (zie Not. '99 p. 166).

Aangekocht door tusschenkomst van het Gewestelijk Bestuur, Ag. T $\frac{0}{6}$. Geïnventariseerd onder Nos. 9349—9351.

Een ijzeren geldkist uit het jaar 1736 met het Oostenrijksche rijkswapen aan de voorzijde, uit Palembang ontvangen (zie Not. '99 p. 116, 213). Geïnventariseerd onder nummer 9372.

De verzameling geschenkgoederen uit Sintang (zie Not. '99 p. 211, 215). Door de Ned. Indische Regeering bij het Genootschap in deposito gegeven. Ag. S $\frac{0}{9}$. Nader beschreven in Bijlage V. Geïnventariseerd onder N°s. 9221—9246.

Zeven Bantamsche batiks uit de desa Kaoedjon, (zie Not. '99 pp. 99, 207). Aangekocht door tusschenkomst van het Gewestelijk Bestuur. Agenda B $\frac{0}{20}$. Geïnventariseerd onder N°s. 9248 — 9253.

De collectie oud-modische kleeding, voornamelijk van kadoet uit het district Kawasan, afd. Manondjaja. Geschenk van 's Genootschaps Lid, den Heer R. A. KERN, Agenda K $\frac{0}{22}$ (zie Not. '99 p. 193 en Febr. 1900 p. 17). Nader beschreven in Bijlage VI. Geïnventariseerd onder de nummers 9321 — 9327.

De collectie van elf stalen van batiks in gebruik aan het Jogjasche Hof. Aangemaakt door tusschenkomst van het Gewestelijk Bestuur. Agenda J $\frac{0}{24}$ (zie Not. '99 p. 8). De namen nader op te geven.

Drie Bataksche steenen beelden waarvan twee gebroken. Toegezonden door den Heer Assistent-resident van Siboga. Bijzonderheden nader op te geven. Geïnventariseerd onder nommers 9368 — 9370.

Twee Chineesch porseleinen kommen uit Pekalongan. Overgenomen van den Heer Conservator der archeologische verzameling, zie hierna. Geïnventariseerd onder nommers 9378 en 9379.

Voorts nog de volgende aankoopen van onbekenden:

N°s. 9336 en 9363 houten batikstempels.

N°s. 9197 — 9200, metalen batikstempels, waaronder twee stellen ieder van drie aaneensluitende.

N°. 9365 batikrek met snijwerk.

N°. 9371 kain van goud batik.

N°. 9341 lang, gesloten baadje voor Bataviasche bruid.

N°s. 9337 en 9342 standaarden voor tulband of hoofddoek.

N°. 9345 dakonspel met snijwerk.

N°. 9361 rond sirihtoestel van ingelegd hout, met toebehooren.

N°. 9220 Qorânlessenaar à jour gesneden.

N°. 9328 — 9334 collectie bakjes in den vorm van vruchten, Palembangsch lakwerk.

N°. 9335 een stel wafelijzers, bij de inlandsche bevolking te Batavia in gebruik.

N°s. 9353 — 9354 Madoereesche lansen, 4 stuks.

N°s. 9217, 9348, 9360 diverse krissen.

N°. 9352 groote hartsvanger uit Cheribon.

N°. 9364. Een standaard in den vorm van een vogel.

N°. 9363. Een soort van dambord, naar het heet in vroeger tijd bij de inlandsche bevolking in gebruik, doch vermoedelijk van Chineesch maaksel.

Voorwerpen uit den Compagniestijd:

N°. 9355 groote kast met opgelegd lofwerk, zwart in de was (17^e of 18^e eeuw).

N°. 9338 vierkante tafel met fijn snijwerk (bloemen), zwart in de was (17^e eeuw).

N°. 9357 ronde tafel op drie pooten, monsters voorstellende.

N°. 9376 een zwart houten stoel, zoogen. Bombay werk (imitatie?), vroeger met ivoor ingelegd geweest.

N°. 9375. Een zoogen. Rubensstoel.

N°. 9374. Een rood verlakte en vergulde fauteuil (18^e eeuw).

N°. 9377. Een bank met grof lofwerk (18^e eeuw).

N°. 9216. Een ingelegd houten kistje.

N°. 9380. Een ledekant (18^e eeuw).

N°. 9344 en 9362 twee wiegen, beide met snijwerk; een zwart, een met sporen van schilderwerk in vele kleuren, meest rood en met hemel voor klamboe. Beide wiegen met daarbij behoorend onderstel.

N°. 9339 groot lansenrek.
N°s. 9343 en 9364 kleine rekken.
N°. 9201 twee stuks snijwerk (een paar) voor ledekant.
mitsgaders diverse stukken blauw porcelein ter stoffeering.
Informatie.

2°. Stelt voor, naar aanleiding van het opstel over oud-Batavia van Dr. BRANDES in de onlangs verschenen 2e en 3e aflevering van deel XLII van ons Tijdschrift, den Heer BRANDES te verzoeken op kosten van het Genootschap onder zijne leiding te doen vervaardigen een of twee plattegronden van oud Batavia, met eene tijdruimte van ± 100 jaar daartusschen, en daarop met eene andere kleur tevens den actueelen toestand te doen inteekenen, en deze plattegronden in ons tijdschrift te publiceeren.

De Heer BRANDES verklaart zich gaarne bereid dit in overweging te nemen.

3°. Verzoekt vergunning nieuwe diploma's van lidmaatschap te laten maken, doch van kleiner formaat, aangezien de voorraad uitgeput is.

Enkele Directieleden achten deze diploma's overbodig. Wordt echter besloten, de gevraagde vergunning te verleenen.

4°. Verzoekt, ook namens den Heer NIJHOUT VAN DER VEEN alsnog diligent te worden verklaard ten aanzien van de in October 1899 (Notulen sub III 11e) verleende opdracht betreffende de zijkamer van het kantoor der Borneo Company, aangezien de Chineesche eigenaar van dat perceel ernstig ziek is geworden en overleg met hem vooralsnog ondoenlijk is (zie Not. Febr. 1900 pp. 24 en 31).

Conform.

5°. Brengt ter tafel een verzoekschrift van den Javaan MARTOSOEWONDHO, M $\frac{0}{50}$, die met het nummeren der voorwerpen belast is, strekkende tot verhooging zijner maande-

lijksche bezoldiging. Spreker releveert, dat de hoofdbedenking die in Januari ll. tegen die verhooging, toen door spreker voorgesteld, werd aangevoerd, was, dat de bedoelde persoon tot dusverre niet op lotsverbetering had aangedrongen; deze reden is thans vervallen.

Wordt besloten die maandelijksche bezoldiging voorloopig met *f* 2.50 te verhoogen.

VIII. De Heer Brandes:

1°. Stelt voor, aan de Indische Regeering te verzoeken, op de Landsdrukkerij ter perse te mogen leggen de woordenlijst, teksten en grammaticale schets van het Bĕsĕmah, enz. van den Heer O. L. Helfrich (zie Not. Dec. '99 p. 224), op dezelfde wijze, als zulks indertijd geschiedde b. v. met Dr. Jonker's Bimaneesch Woordenboek.

Conform.

2°. Biedt aan voor het Tijdschrift een opstel van zijne hand, getiteld: „Van Oud Batavia; losse mededeelingen;" waarvan spreker den hoofdinhoud mondeling doet kennen, hetgeen met belangstelling gevolgd wordt.

In rondlezing.

3°. Rapporteert dat tusschen ons Genootschap en de Manchester Literary and Philosophical Society zeer oude relaties bestaan en het Tijdschrift dier Vereeniging geregeld ontvangen werd. Adviseert op dien grond om zoover de voorraad strekt het ontbrekende van 's Genootschaps edita aan te vullen (zie Not. Feb. 1900 I *l*).

Conform.

IX. De Heer Hazeu:

1°. Rapporteert, dat sedert de laatste vergadering ontvangen zijn bij de archeologische verzameling:

diverse muziekinstrumenten uit Kediri (Not. Dec. '99

VI 1^e *e*) 21 stuks en nog 74 vischnetloodjes (tempongs) Inv. N°. 4148—4169. Agenda $K \frac{0}{11}$.

een oorknop uit Pasoeroean. Aankoop. Inv. N°. 4131. Agenda $P \frac{0}{13}$.

drie bronzen schalen uit Pekalongan (Not. Dec. '99 I *s*—*u*). Inv. N°. 4142—4144. Geschenk van den Resident. De sub *u* genoemde voorwerpen van Chineesch aardewerk werden overgedragen aan den Conservator der ethnogr. afdeeling, omdat ze blijkbaar niet oud waren; een muziekinstrument werd onder de bezending niet aangetroffen. Agenda $P \frac{0}{17}$.

twee schalen en twee bellen van brons uit Patjitan, Madioen. Inv. N°. 4138—4141. Agenda $M \frac{0}{18}$. Aankoop.

Een gouden ring met steen, waarin een fraai staande Nandifiguur. Inv. N°. 4170. Aankoop. Agenda $K \frac{0}{30}$.

En bericht voorts, dat geadviseerd is om voor Leiden aan te koopen een oorknop (defect) en een ring, beide uit Pasoeroean, Agenda $P \frac{0}{13}$, alsmede een ring uit Ledok (Not. 1899 p. 192), Agenda $B \frac{0}{16}$; en dat teruggezonden zijn als zonder waarde zeven gouden fragmenten uit Pasoeroean, Agenda $P \frac{0}{13}$.

Deelt voorts mede, dat de zes koperen borden uit Jogja (Not. '99 p. 227) een geschenk zijn van den Heer C. VON BORNEMANN, Administrateur van Soro-gedoeg, en dat de vier niet ontvangen borden als waardeloos waren weggeworpen. Agenda $J \frac{0}{15}$; en ten slotte, dat de vinder van de voorwerpen uit Bandoeng (Not. '99 p. 227) met *f* 66.— genoegen neemt.

2°. Biedt aan nog 48 stalen kain kembangan (Not. '99 p. 229) die op sprekers last voor 's Genootschaps rekening te Solo zijn aangemaakt. Eenige namen stemmen overeen met namen op de vorige lijst voorkomende, zoodat het vermoeden rijst dat er zich doubletten onder bevinden. De Conservator der ethnographische afdeeling verzoekt machtiging die doubletten eventueel aan 's Rijks Ethnographisch Museum af te staan. Voor de nieuwe lijst, zie Bijlage VII.

Conform.

X. De Heer VORDERMAN deelt mede, dat door de Boegineesche bevolking van Sĕpĕkĕn, een klein eilandje ten oosten van P. Paliat van de Kangean groep vervaardigd worden en aldaar door meisjes en vrouwen gedragen, buitengemeen fraaie oorsieraden, die ter plaatse ongeveer *f* 40.— het stel kosten. Spreker verklaart zich bereid bij zijn aanstaand bezoek aan dat eiland een stel voor het Museum aan te koopen.

Van de aangeboden gelegenheid wordt gaarne gebruik gemaakt.

XI. Wordt besloten den Heer A. A. DE JONGH, omtrent wiens terugkomst uit Nederland bericht ontvangen is, wederom op de ledenlijst te brengen en uit te noodigen, opnieuw als Directielid zitting te nemen.

Wordt benoemd tot Gewoon Lid, de Heer S. COHEN Fz., Controleur B. B. te Djaboeng, Modjokerto.

Zijn op uitnoodiging van de Directie toegetreden als Leden van het Genootschap de Heeren Dr. TH. J. VAN BUUREN, Hoofdambtenaar te Soemenep; Mr. H. W. DIEPHUIS, President van den Raad van Justitie te Padang; J. L. B. HEIJLIGERS, Assistent-resident van Madjalengka; E. F. INTVELD, President van de Ned. Ind. Spoorweg Mij. te Semarang; Mr. L. J. P. J. JEEKEL, Advocaat te Semarang; Mr. J. W. KOOL, President van den Landraad te Makasser (oud lid); A. J. CH. DE NEVE, Assistent-resident te Medan, Oostk. Sumatra; Mr. D. J. L. SCHUMM, Vice-president van den Raad van Justitie te Semarang; K. W. G. WATSON, Assistent-resident te Toeloeng-agoeng; D. C. AMENT, Landheer te Mr. Cornelis; Dr. R. C. BAUMGARTEN, Administrateur Boeloes, Jogjakarta; K. A. BEGEMANN, Hoofdadministrateur der Billiton Maatschappij te Tandjong Pandan, Billiton; S. J. M. VAN GEUNS, Assistent-resident te Ampenan, Lombok; Mr. C. W. BARON VAN HEECKEREN, Landsadvocaat te Semarang (oud lid); W. F. VAN HEUKELOM, Administrateur

der Pamanoekan en Tjiasemlanden, Krawang; P. R. VAN MOTMAN, Administrateur, Dramaga, Buitenzorg; H. VAN DER WOLK, Assistent-resident te Makasser.

Worden afgevoerd van de ledenlijst op verzoek wegens vertrek de Heeren J. VAN AALST, F. C. H. CRAMER, J. H. J. LAATS, I. A. VAN RIJN VAN ALKEMADE en H. VAN SANTWIJK en wegens vertrek zonder kennisgeving de Heeren Mr. H. 's JACOB, J. P. W. HOUTMAN en J. H. F. TER MEULEN.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De President,
J. C. MULOCK HOUWER.

De Secretaris,
SERRURIER.

Meivergadering, gehouden op Maandag 30 April 1900.

Tegenwoordig zijn de Heeren Mr. J. C. MULOCK HOUWER, President, Dr. J. L. A. BRANDES, A. G. VORDERMAN, Mr. J. H. ABENDANON, Dr. G. A. J. HAZEU, J. NIJHOUT VAN DER VEEN en Dr. Ph. S. VAN RONKEL, waarnemend Secretaris.

Afwezig de Heeren Mr. J. A. VAN DER CHIJS en Mr. L. SERRURIER.

Na opening dezer vergadering worden de Notulen der vorige van 2 April ll. goedgekeurd.

De President:

I. Brengt ter tafel de navolgende stukken, die voorzooveel noodig in rondlezing zijn geweest:

a. Agenda K $\frac{0}{52}$. Uitnoodiging namens Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal van Nederlandsch Indië om te adviseeren omtrent een door den Minister van Koloniën gedaan verzoek om mededeeling, welke maatregelen in het belang van het behoud der oudheden van Java zouden kunnen worden genomen.

Wordt besloten alsvorens het gevraagde advies te verleenen, Zijne Excellentie in overweging te geven den Heer B. W. VAN DE KAMER als deskundige op technisch gebied toe te voegen aan het Directielid Dr. BRANDES gedurende diens voorgenomen bezoek aan de oudheden van Midden en Oost Java, bij gelegenheid zijner aanstaande reis naar Bali, en het rapport hunner bevindingen eerst af te wachten.

b. Ag. Jan. 1900 I *g*. Advies van den Heer Chef van het Topographisch Bureau alhier aangaande de mogelijkheid dat het personeel van den Topographischen Dienst belast worde met het nauwkeurig onderzoeken en in kaart brengen van oudheidkundige overblijfselen op Java en de Buitenbezittingen en dat aan het Topographisch Bureau alhier een nieuwe archeologische kaart of atlas worde vervaardigd (zie Not. Oct. '99 p. 194). Schrijver is van meening dat er geen technisch bezwaar bestaat, om aan het opnemerspersoneel tevens op te dragen, zoodanige overblijfselen topographisch in kaart te brengen, doch acht dat personeel niet voldoende berekend voor het maken van bouwkunstige teekeningen en goede beschrijvingen daarvan. Wat de archeologische kaart of atlas betreft, zoo is tegen de vervaardiging daarvan geen enkel technisch bezwaar in te brengen, doch laten de omvangrijke werkzaamheden aan het Topographisch Bureau niet toe, die vervaardiging in diensttijd te doen geschieden.

Wordt besloten de gegeven inlichtingen onder dankzegging voor kennisgeving aan te nemen en te verzoeken, dat van het vinden van oudheidkundige overblijfselen ons eventueel telkens kennis worde gegeven, opdat zoo noodig voor het vervaardigen van teekeningen en beschrijvingen daarvan door des bevoegden van 's Genootschapswege het noodige kunne worden verricht. Voor eene herziene uitgave van Dr. Verbeek's oudheidkundige kaart van Java wordt het oogenblik nog niet gekomen geacht, terwijl, wat de Buitenbezittingen betreft, het materiaal nog te gering is om de vervaardiging van zoodanige kaart te motiveeren.

c. Ag. D $\frac{0}{42}$. Bericht van den Heer Assistent-resident van Djember, dat aldaar in het district Poeger, nabij de desa Menampoe, bij het openkappen van een terrein een tjandi is blootgelegd, opgetrokken van groote roode gebakken steenen, waarvan sommige met figuren zijn versierd. De tempel staat op een kleine verhevenheid en is langwerpig

vierkant, van buiten gemeten 7.36 Meter lang en 4,12 Meter breed met een hoogte van thans nog 5 Meter, terwijl het bovenste gedeelte is ingestort. Hij staat in de richting Noord-Zuid, met de smalle zijde naar het Noorden gekeerd. Aan het noordelijk front bevindt zich een trap, die toegang geeft tot het inwendige. Aan de westzijde en aan den buitenkant bevindt zich een kleine nis 80 bij 30 cM., evenzoo twee van dezelfde afmetingen aan den Oostkant en een dito aan den Zuidkant. In deze nissen bevinden zich drie losse Hindoebeelden uit andesiet gehouwen, die van elders moeten zijn aangevoerd, aangezien deze grondstof in de buurt niet wordt aangetroffen. Het eene beeld is een nagenoeg ongeschonden Doerga, het tweede beeld stelt een liggende nandi voor, en is nog geheel gaaf, terwijl het derde beeld een brokstuk is van een naakt mannenbeeld, waarvan alleen de romp tot aan de knieën over is; de overige nissen waren ledig. Naast dezen tempel bevindt zich op 10 Meter ten oosten de ruïne van een tweeden, die echter alleen uit een hoop roode gebakken steenen bestaat. De steenen waaruit beide tempels zijn opgetrokken, hebben eene afmeting van 31 × 25 × 7 cM. en zijn nog zeer goed geconserveerd, alhoewel vele gebroken zijn. De steenen waren zonder specie op elkander gestapeld. Wat de beelden betreft, de twee eerstgenoemde zijn bij de ontdekking van den tempel door de bevolking vervoerd en bevinden zich thans in de Assistent-residentswoning. Nader werd nog door den Assistent-resident ingezonden eene kaart van het district Poeger, waarop de plaats der beide tjandi's is aangewezen. De Heer Directeur van Onderwijs verzoekt naar aanleiding van bovenstaande mededeelingen bericht, of de Directie daaraan ook eenig voorstel wenscht te ontleenen.

Wordt besloten onder dankzegging voor de mededeeling, inlichting te vragen omtrent de plaatsen, waar de beelden hebben gestaan voordat zij daarvan werden verwijderd.

d. Ag. R $\frac{0}{58}$. Bericht van 's Genootschaps Correspon-

deerend lid, den Heer G. P. ROUFFAER te 's Gravenhage, dat hij het boek met batikpatronen (zie Not. Jan. ll. p. 7) in orde ontvangen heeft, onder dankzegging voor de dezerzijds betoonde liberaliteit. Schrijver vestigt o. a. de aandacht op een soort van kain kĕmbangan, met een eigen gewijzigd type, die in de residentie Banjoemas, denkelijk in de hoofdplaats zelve schijnen te worden vervaardigd en acht het wenschelijk dat het Genootschap daarvan eene verzameling trachte te verkrijgen, van namen voorzien, zoo mogelijk vergezeld van eene beschrijving der techniek. Bij den brief waren gevoegd zes photographieën, genomen naar drie zeldzame gebatikte katoenen kleedingstukken, benevens eene beschrijving daarvan.

Wordt besloten ter verkrijging van stalen der bedoelde kain kĕmbangan zich te wenden tot den Heer Resident van Banjoemas, en de bovenvermelde beschrijving als bijlage VIII achter de Notulen te laten volgen.

e. Ag. B $\frac{0}{36}$. Verzoek van 's Genootschaps lid den Heer H. BOSBOOM te 's Gravenhage, om diligent te worden verklaard in de opdracht tot aankoop zoo mogelijk van de teekeningen van RACH van Oud Batavia (zie Not. Dec. '99 I *cd.*

Informatie.

f. Ag. H $\frac{0}{59}$. Nadere inlichtingen van 's Genootschaps lid, den Heer C. DEN HAMER te Bandoeng, betreffende diens opstel: Eene legende uit Midden-Java (zie Not. Feb. '99 p. 19); de legende is opgeteekend uit den mond van oude lieden omtrent de zoogenaamde: „Negen tempels" op de helling van den Oengaran, een heuvel bij Ambarawa, de groote rawa en de kali Toentang; schrijver kreeg den indruk dat het medegedeelde vrij goed op de streek paste. Bij de missive was gevoegd het gipsafgietsel van een stuk plat houtsnijwerk, voorstellende in op arabische gelijkende javaansche karakters, een sengkălă, chronogram of jaartal in den vorm van een rebus, waarvan de buitenomtrek de ge-

daante van een naga weergeeft; het origineel van dit voorwerp bevindt zich op het bureau van den Resident van Cheribon.

Onder dankzegging voor het gipsafgietsel, hetwelk voor het Ethnographisch Museum wordt aanvaard, Inv. No. 9412, wordt besloten de bijdrage van den Heer DEN HAMER met diens brief nogmaals in rondlezing te zenden.

g. Ag. J $\frac{0}{55}$. Brief van den Heer A. A. DE JONGH te Batavia, houdende bericht, dat zijne veelvuldige bezigheden hem niet toelaten zitting in de Directie te nemen (zie Not. April ll. XI p. 15) en verzoekende om dezelfde reden ook als gewoon lid te worden geroyeerd.

Informatie.

h. Ag. B $\frac{0}{35}$. Brieven van Prins ROLAND BONAPARTE en van den Heer CHARLES RABOT, beiden te Parijs, verzoekende in betrekking te worden gesteld met een geograaf of geoloog in Nederlandsch Indië, die bereid zou worden bevonden geregeld berichten te zenden aan de Société de Géographie de Paris betreffende de uitkomsten van wetenschappelijke onderzoekingstochten in Nederlandsch Indië en den arbeid aldaar ondernomen op het gebied van natuurkundige aardrijkskunde.

Wordt besloten de schrijvers te verwijzen naar het Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap te Amsterdam, hetwelk kennis neemt van, en in zijn tijdschrift publiceert alles wat op het gebied der aardrijkskunde in engeren zin in de Nederlandsche Koloniën wordt verricht.

i. De navolgende opstellen voor het Tijdschrift:

Dr. J. BRANDES. Van oud-Batavia; losse mededeelingen. Geleidebrief Ag. B $\frac{0}{73}$.

Dezelfde: Nog eenige Javaansche piagěms.

L. C. WESTENENK. Bijdragen tot de Folklore van West Borneo 2e stuk. Geleidebrief W $\frac{0}{49}$

F. A. LIEFRINCK. Slavernij op Lombok. Geleidebrief B $\frac{0}{39}$.

Dr. C. SNOUCK HURGRONJE. Islâm und Phonograph.

Aangezien bij de rondlezing geen bezwaren tegen de plaatsing dezer bijdragen zijn geopperd, werden zij successievelijk in handen der Redactie gesteld.

II. Deelt mede, namens het Directielid Mr. J. A. VAN DER CHIJS, in hoedanigheid van Conservator van het Munt- en Penningkabinet, dat de navolgende geschenken zijn ontvangen:

a. van het Genootschapslid, den Heer P. M. L. DE BRUIJN PRINCE te Magĕlang een munt, te weten:

Ver. Staten van N. Amerika, dollar, 1799. — z.

b. van het Genootschapslid den Heer G. J. OUDEMANS aldaar de navolgende munten:

Java, gobog, variant van Millies N°. 60. — k.
Straits Settlements, 5 cents 1891. — k.
Frankrijk, 50 centimes, 1882. — z.
Engeland, shilling, 1853. — z.
penny, 1877. — k.
Britsch-Indië, two annas, 1890. — z.
Zwitserland, 5 rappen, 1888. — nikkel.
Duitschland, 50 Pfennig, 1875. — z.
Pfennig, 1880. — k.

Onder dankbetuiging in het Munt- en Penningkabinet.

III. Bericht, dat het crediet voor aankoop ten behoeve der ethnographische en historische verzameling met ± *f* 200.— is overschreden, hoofdzakelijk tengevolge van aankoop van meubelen uit den Compagniestijd. Spreker stelt voor die aankoopen alsnog goed te keuren en het bedoelde crediet met *f* 300.— te verhoogen.

Conform.

IV. De waarnemende Secretaris:

1°. Verzoekt, namens den schrijver dat van het opstel

getiteld Islâm und Phonograph (zie hiervoor sub I *i*) 40 overdrukken worden verstrekt.

Conform.

2°. Brengt verslag uit omtrent zijne besprekingen met het Directielid, den Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS over de bewaring der sphragistische verzameling, (zie Not. April ll. VI *a* p. 8), welk verslag rapporteur schriftelijk overlegt en waarvan de conclusie is, dat de Heer VAN DER CHIJS de sphragistische verzameling niet in beheer wenscht te nemen, tenzij hij in staat worde gesteld die verzameling te exposeeren, hetgeen echter op vrij kostbare wijze in ondiepe wandkasten tegen den achterwand bevestigd zou kunnen geschieden.

Wordt besloten den Heer VAN RONKEL te verzoeken andermaal met den Heer VAN DER CHIJS te overleggen omtrent bewaring en exposeering der collectie in laden, aangezien zij voor wandetaleering minder geschikt wordt geacht.

V. De Heer BRANDES:

1°. Doet de navolgende mededeeling:

Eenigen tijd geleden werd in de Not. B. G., zie XXXVII, 1899, bl. 60, navraag gedaan naar den oorsprong en de beteekenis van het gebruik van het plaatsen van een sleutel (den huissleutel) op de borst van een overledene, nadat diens lijk behoorlijk is afgelegd. Ook kwam daarop indirect een antwoord in van den Heer VON RANTZOW, zie ibid bl. 162, waaruit bleek dat het waarschijnlijkste was, dat het een symbool was van het aanvaarden van den boedel onder benefice van inventaris. In het Daghregister gehouden int Casteel Batavia, enz., 1664, in 1893 verschenen, vindt men sub 20 Mei, zie aldaar bl. 209, het navolgende, dat de zaak geheel uitwijst, daar het zgn. committimus slechts een andere naam is, zooals in 't Daghregister op talrijke plaatsen blijkt, voor het aanvaarden van een nalatenschap onder zulk een voorrecht. „Aen capitein du Chesne wordt op zijn versoek voor zijn dochter, de weduwe van

den ondercoopman, Cornelis van der Hoeven, toegestaan het benefitie, 't welk gemeenlijk gegeven wordt, die de sleutel op de kist leggen, met relief van de ommissien ende versuymenissen, die zij in den labs des tijds soude hebben mogen begaen, met committimus aan den achtbaren Raed van Justitie dezes casteels ende mits dat zij aen deselve sal hebben te presteren den eed, dat sij van den boedel niet en heeft vercort, zijnde haar man in Arracan overleden."

Hiertegen is door den Heer VAN DER CHIJS het volgende bij kantteekening opgemerkt:

Het leggen van een sleutel op de gesloten kist is een vroeger in Nederland bekende formaliteit, beteekenende afstand doen van de nalatenschap. In casu is echter sprake van een sleutel op het lijk, en van nalatenschap wordt geen gewag gemaakt.

Informatie.

2°. Biedt aan een opstel voor het Tijdschrift over Dwerghert-verhalen buiten den Archipel en geeft daarbij in overweging daaraan toe te voegen eenige extracten uit buitenlandsche, niet algemeen toegankelijke of bekende publicatien rakende hetzelfde onderwerp.

Rondlezing.

3°. Bericht, dat hij een register heeft vervaardigd op de uitgave van Meinsma van de Babad Tanah Djawi en stelt voor hetzelve uit te geven in de Verhandelingen.

Conform.

4°. Geeft kennis van de navolgende ontvangen geschenken:

a. van den President:

Een album met photo's van een huis in Gang Riebald, (zuider voorstad, Benedenstad), „Kebon Kĕmbang, dari LIE TJOE HONG, Gang Ribal, Betawi, 1895"; Kebon Kĕmbang is de maleische vertaling van Tamansari, lusthof.

b. van het Genootschapslid, den Heer J. P. MOQUETTE te Kremboog, Soerabaja, vijf afdrukken in lak van een ouden zilveren ring, met opschrift *çrî hana.*

c. van het Genootschapslid, den Heer C. DEN HAMER te Bandoeng;

twee afdrukken van een ring uit Koeningan, Tjĕrbon, *yodhanâ,*

twee afdrukken van een ring uit Wanasaba, Bagĕlen, *yan,*

twee afdrukken van een zeer afgesleten ring met tot arabesken verloopen *çrî.*

Onder dankbetuiging in de betrekkelijke verzamelingen.

VI. De Heer VORDERMAN biedt aan voor de ethnographische verzameling twee voorwerpen, die in Noord Cheribon *angĕn-angĕn* genoemd worden, hetgeen beteekent ziel, gedachte. Zij bestaan ieder uit twee gesteelde schijfjes, waarvan het eene ruitvormig en het andere zeshoekig is, hebbende een geraamte van dunne bamboereepjes, waarop in meerdere afwisselende gangen katoendraad in diverse kleuren is gewonden. De hierdoor ontstane figuren zijn regelmatig en rechtlijnig. Beide schijfjes zijn bij de steelen aan elkaar verbonden. Men vindt deze *angĕn-angĕn* op de pasars bij de medecijnhandelaars, en zij worden boven de slendang, waarin een zuigeling ligt, opgehangen om, gelijk men meent, door het gezicht dier kleuren en vormen het onderscheidingsvermogen van het kind te ontwikkelen. Inv. N°. 9410. Voorts biedt spreker voor dezelfde verzameling aan een vorm voor *ontjom* koekjes, *tjitakan ontjom* uit Bandoeng, bestaande uit een langwerpig vierkant raampje van vier op hun kant geplaatste bamboelatjes; in het midden is een vijfde latje bevestigd, dat de ruimte in twee vierkanten van ± 10 c.M. verdeelt; het raampje in 2½ c.M. hoog. Het deeg van fijngeraspte katjang tanah oliekoeken wordt binnen de *tjitakan* gekneed en daarna met de oranjekleurige sporen van een schimmel bestrooid.

Gelijk bekend is, maakt de schimmel het deeg broos en gemakkelijker verteerbaar, werkt bovendien chemisch in op de bestanddeelen en geeft er een eigenaardigen smaak aan. Inv. N°. 9411.

Onder dankzegging aanvaard.

VII. De Heer HAZEU bericht, dat sedert de vorige vergadering voor de archeologische verzameling ontvangen werden de navolgende voorwerpen:

Uit Jogjakarta geleidebrief J $\frac{0}{83}$ een zilveren armband, Inv. N°. 4174, een kleine gouden ring met paarsen steen N°. 4175 en een groote gouden zegelring met inscriptie *Çrî*, N°. 4180, en uit Krawang met begeleidend schrijven K $\frac{0}{51}$ een bronzen bijl, overeenkomende met nommers 1559—1561 van den catalogus. Inv. N°. 4181. De overige aangeboden voorwerpen werden deels als waardeloos teruggezonden, deels aanbevolen voor aankoop ten behoeve van een der Musea in Nederland.

Informatie.

IX. Wordt besloten den Heer B. HOETINK uit te noodigen opnieuw als Directielid zitting te nemen en den Heer A. S. CARPENTIER ALTING alhier te verzoeken, diezelfde functie wel te willen aanvaarden.

X. De President maakt zijn voornemen kenbaar om voor twee maanden met binnenlandsch verlof te gaan en verzoekt den Heer J. NIJHOUT VAN DER VEEN, gedurende dien tijd wel als Thesaurier te willen fungeeren, waartoe deze zich bereid verklaart.

Niets meer te behandelen zijnde wordt de vergadering gesloten.

De President,
J. C. MULOCK HOUWER.

De Secretaris,
SERRURIER.

Directievergadering gehouden op Zondag 26 Augustus 1900.

Tegenwoordig zijn de Heeren Mr. J. C. MULOCK HOUWER, President, Dr. J. L. A. BRANDES, J. NUHOUT VAN DER VEEN, Dr. PH. S. VAN RONKEL en Mr. L. SERRURIER, Secretaris.

Afwezig de Heeren Mr. J. A. VAN DER CHIJS, A. G. VORDERMAN, Mr. J. H. ABENDANON en Dr. G. A. J. HAZEU.

Na opening dezer vergadering, verlangt de President in de eerste plaats te doen notuleeren, dat Zijne Excellentie de Gouverneur Generaal, Beschermheer van het Genootschap en Mevrouw ROOSEBOOM de verschillende verzamelingen van het Museum met een bezoek hebben vereerd op Dinsdag den 12 Juni ll. en de hooge bezoekers alstoen door eenige Directieleden in het gebouw zijn rondgeleid. Vervolgens worden de Notulen der vorige vergadering, gehouden op 30 April ll., zonder discussie goedgekeurd.

Alvorens met de behandeling der ingekomen stukken een aanvang zal worden gemaakt, vraagt de Secretaris het woord om mede te deelen, dat Dr. N. ADRIANI dezer dagen van zijne reis door Sumatra is teruggekeerd en zich bereid heeft verklaard, overeenkomstig dezerzijds gedaan verzoek (Not. Feb. 1900 p. 35) op Maandag 3 September a.s. eene lezing te houden, waarvan het onderwerp zal luiden: mededeelingen over de Toradja's van Midden-Celebes.

Wordt besloten van dat aanbod gaarne gebruik te maken en de lezing in de alhier verschijnende dagbladen op de gebruikelijke wijze te annonceeren op den aangewezen datum, in den vooravond te half zeven in het Gebouw der Koninklijke Natuurkundige Vereeniging alhier, bijaldien die localiteit alsdan zal beschikbaar zijn, waaromtrent staande de vergadering bevestigend bericht wordt ontvangen.

De President:

I. Brengt ter tafel de navolgende ingekomen stukken, die in de rondlezing tot geen bijzondere opmerkingen hebben aanleiding gegeven;

a. Ag. K $\frac{0}{109}$. Gouvernementsbesluit van 22 Juli ll., N°. 18 waarbij de som van *f* 989.10 beschikbaar wordt gesteld voor het doen van herstellingen aan den grooten tempel van Panataran in de afdeeling Blitar der residentie Kediri (zie Not. 20 Maart 1899 I *o* p. 73).

Informatie.

b. Ag. P $\frac{0}{45}$. Gouvernementsbesluit van 3 Augustus ll. N°. 21 waarbij wordt verleend machtiging om tegen betaling van het benoodigde papier en van het bindloon, doch overigens kosteloos ter Landsdrukkerij te doen drukken de volgende door het Bataviasch Genootschap uit te geven werken:

een vervolg op het Nederlandsch Indisch Plakaatboek, loopende over het tijdvak der Engelsche tusschenregeering van 1811 tot 1816 (Not. 2 April ll. II *a* p. 41).

een woordenlijst, teksten en een grammaticale schets van het Běsěmah'sch en Serawaj'sch, twee dialecten van het Midden-maleisch, samengesteld door den controleur bij het Binnenlandsch Bestuur O. L. Helfrich (Not. 2 April ll. VIII 1° p. 49).

De President vraagt namens den Heer Abendanon hoe de stand van zaken is betreffende de uitgave van het vorengenoemde vervolg Plakaatboek. De Secretaris deelt mede, dat hij tot tweemalen toe een schrijven heeft gericht aan de erven van wijlen den Heer Baumgarten, om verlof te vragen het exemplaar van de „Proclamations" dat ter vergadering van 2 April ll. werd vertoond te mogen nadrukken, doch dat tot hiertoe geen antwoord is ingekomen.

c. Ag. S $\frac{0}{62}$. Bij schrijven van den Heer Eersten Gouvernements-secretaris dd. 1 Mei ll. N°. 1156 was ter onzer

kennis gebracht dat Zijne Excellentie de Gouverneur Generaal het betreurde, „dat door de opneming der nota van den „Heer H. M. LA CHAPELLE in 's Genootschaps Tijdschrift" (deel XLI p. 32—54 handelende over het Tĕnggergebied) „de daarin vervatte mededeelingen en beschouwingen voor„zoover zij minder juist zijn, publiciteit hebben gekregen" en dat Zijne Excellentie verzocht, hetzij gedeeltelijke opneming, hetzij mededeeling van den inhoud in ons tijdschrift van de, naar aanleiding van 's Heeren LA CHAPELLE opmerkingen, bij de Regeering ingediende nota's van de Controleurs bij het Binnenlandsch Bestuur CH. E. BODEMEIJER en G. G. L. VON FREYBURG, welke nota's ons in afschrift werden aangeboden. De Heer LA CHAPELLE, met deze wenschen en met den inhoud der beide nota's in kennis gesteld, verzocht opneming in ons tijdschrift van derzelver geheelen inhoud zonder eenige verkorting, zich voorbehoudende wellicht later op deze zaak terug te komen. Ten dezen om eene nadere dispositie eerbiedig verzocht, bleek de Opperlandvoogd zich, behoudens eene kleine uitlating, met onveranderde reproductie der meerbedoelde nota's in ons tijdschrift te kunnen vereenigen.

De beide nota's worden tot dat einde in handen der Redactie gesteld.

d. Ag. K $\frac{0}{21}$. Bericht van den Heer Directeur van O. E. N. dat tegen publiceering van de nota over den bijtempel van tjandi Mĕndoet bij de Regeering geen bezwaar bestaat (Verg. Not. 2 April ll. sub I *d*).

In handen alsvoren.

e. Ag. H $\frac{0}{117}$. Eerste halfjaarlijksch rapport van Dr. F. DE HAAN aan den Heer Directeur van O. E. N., aangaande zijn historisch onderzoek van het door de O. I. Comp. ten opzichte van de Preanger gevolgde stelsel (zie Not. 1899, p. 220 en Feb. 1900 p. 14), ons door welgemelden Directeur ter inzage verstrekt. Rapporteur deelt daarin mede, dat hij

zijn werk gesplitst heeft in een tekst, bevattende de resultaten van zijn onderzoek in doorloopende volgorde en een commentaar bestaande uit c taten; terwijl aan het einde van het werk bijlagen worden opgenomen, bestaande uit archiefpapieren, benevens een index. Thans is rapporteur, de chronologische orde der gebeurtenissen volgende, met zijne bewerking gevorderd tot het jaar 1706, dat in de administratieve geschiedenis der Preanger Regentschappen zeker keerpunt vormt; aan het eerste gedeelte zijner opdracht — den oorsprong van het stelsel na te gaan — is daarmede voldaan. Met het genoemde jaar 1706 verlaat rapporteur de chronologische volgorde, die niet wel kan worden volgehouden, wil men de gewenschte helderheid van uiteenzetting bewaren en splitst hij de stof in verschillende onderwerpen. Een overzicht van het geheel zal daarna gelegenheid geven om aan de verdere punten van de opdracht te voldoen.

Informatie

f. Ag. M $\frac{0}{68}$ en P $\frac{0}{115}$. Berichten van den Residenten van Menado en van Palembang, in antwoord op dezerzijds gedaan verzoek om hulp eventueel in het verkrijgen van voorwerpen uit den Compagniestijd (zie Not. Feb. 11. p. 28), houdende bericht, voor zooveel Menado betreft, dat zoodanige voorwerpen waarschijnlijk niet in noemenswaardig aantal, en voorzooveel Palembang betreft, dat zij in het geheel niet voorhanden zijn.

Wordt besloten aan den Heer Resident van Menado te antwoorden, dat ook zelfs een enkel stuk welkom zal zijn en daarbij te wijzen op het, naar luid van berichten onder ZHEd.Gestr. in bewaring gestelde doopvont uit de kerk te Siaoe, en voorts eene circulaire te richten met hetzelfde verzoek om steun tot de hoofden van gewestelijk bestuur te Japara, Tegal, Pekalongan, Grissee, Pasoeroean, Semarang, Cheribon, Toeban, Panaroekan, Padang en andere plaatsen waar Compagniesdienaren waren gevestigd.

g. Ag. M $\frac{0}{120}$. Brief van den Regent van Modjokĕrto in antwoord op dezerzijdsch schrijven van 12 Juli 1899, ter uitvoering van het beslotene in de vergadering van 3 Juli 1899, Not. p. 139, strekkende om nadere inlichting te vragen aan gaande beschreven steenen te Tralaja. De steen met opschrift vermeld in Notulen Dec. '98 p. 199 werd thans door den Regent bij een hernieuwd onderzoek ter plaatse niet meer teruggevonden. Doch in de desa Trawoelan vond schrijver thans op een oude begraafplaats twee grafsteenen, waarvan een met opschrift, hetwelk in afschrift bij den brief werd gevoegd en door dr. BRANDES wordt gelezen als volgt: *pangadĕgning boddhi i Çaka* 1203, hetwelk overgezet zijnde beteekent: De boddhi (bodhi-waringin)-boom werd opgericht (of geplant) in Çaka 1203 (= 1281 A. D.). Schrijver doet de toezegging van door het inlandsch bestuur nasporingen omtrent beschreven steenen te zullen laten verrichten en biedt een zoodanigen steen ter opzending aan, waarvan schrijver onlangs in het bezit werd gesteld.

Wordt besloten den Regent onder dankzegging de verklaring van het opschrift mee te deelen en de opzending van den bedoelden steen te verzoeken.

h. Ag. V $\frac{0}{103}$. Feestelijke herdenking van het 50 jarig bestaan der Koninklijke Natuurkundige Vereeniging in Nederlandsch Indië, op 19 Juli ll. Aan de uitnoodiging tot deelneming aan die feestelijke herdenking tot de moedervereeniging gericht (zie Gedenkboek Bat. Genootschap 1778—1878 p. 113) werd slechts door één onzer Directieleden gevolg gegeven, aangezien alle anderen verhinderd waren hetzij door uitstedigheid, door ziekte of door andere plichten, enz. Een en ander bleek in zijn vollen omvang slechts op het laatste oogenblik, zoodat er geen gelegenheid was andere maatregelen te nemen dan een brief van gelukwensching aan het Bestuur der Vereeniging gericht door den waarnemenden Voorzitter en den Secretaris, waarop een waardeerend antwoord is ingekomen.

Informatie.

i. Ag. J $\frac{0}{72}$. Brief van het Bestuur der Archeologische Vereeniging te Jogjakarta, ten geleide van een metalen vinger ten behoeve van 's Genootschaps verzameling aangeboden, onder mededeeling van de navolgende zinsneden uit het rapport van den Heer J. F. L. GESSNER te Prambanan betreffende de verrichtingen der Vereeniging:

„De werkzaamheden bepaalden zich in den laatsten tijd „tot onderhoud en het ontblooten van den voet van den „hoofdtempel Tjandi-sewoe, waarbij telkens sporen van vroe-„gere uitgravingen werden gevonden. Ook het altaar in den „hoofdtempel (en aldaar in de hoofdkamer) blijkt voor een groot „gedeelte met los door elkander geworpen steenen te zijn op-„gevuld, waaronder ook vele gewone roode metselsteenen „(klein formaat) voorkomen. Bij informatie bleek, dat deze op-„vullingen werden gedaan met het oog op het bezoek van een „der Gouverneurs Generaal, door den ouden Heer KLARING. „Sporen van een put werden door mij niet gevonden en voor-„loopig alleen geconstateerd, dat de oorspronkelijke vloeren „in een soort van specie zijn verlegd. In bovengenoemde „opvulling van het altaar werd bijgaande metalen vinger „gevonden waarmede U het noodige gelieve te verrichten."

De gezonden metalen vinger wordt onder dankzegging voor 's Genootschaps archeologische verzameling aanvaard en besloten te antwoorden, dat de Directie te zijner tijd met de meeste belangstelling zal vernemen of ook nog meerdere gedeelten worden gevonden van het beeld waartoe de vinger behoord heeft en hetwelk minstens levensgroot moet zijn geweest.

k. Ag. L $\frac{0}{113}$. Bericht van den Heer Rector Magnificus der Rijks Universiteit te Leiden, dat maatregelen zijn genomen waardoor, naar Z. H. Gel. hoopt, voortaan van elk proefschrift dat te Leiden verdedigd wordt, een exemplaar voor ons Genootschap kan worden bestemd, terwijl de Directeur der Universiteitsbibliotheek te Leiden de goedheid zal hebben zich met de verzending te belasten (Not. Jan. 1900 p. 3).

Wordt besloten deze toezegging onder dankzegging voor kennisgeving aan te nemen, waarbij de Heer Bibliothecaris de mededeeling voegt, dat de ter aangehaalder plaatse in de Notulen vermelde 232 oudere proefschriften bereids zijn ontvangen, waarvoor insgelijks de dank der Directie zal worden betuigd.

l. Ag. A $\frac{0}{78}$. Bericht van den Voorzitter-Secretaris der Commissie van Redactie van het Kon. Ned. Aardrijkskundig Genootschap te Amsterdam, dat van den Ingenieur W. J. PET geen bijdrage over de Poigarrivier voor het Tijdschrift is ingekomen, en dat de bijdrage van dr. RIEDEL over dat onderwerp gaarne zal worden aanvaard (Not. Feb. 1900 p. 30 j°. 2 April 1900 I *h* p. 39).

Wordt besloten het opstel met de kaart door tusschenkomst van den schrijver zelven aan de redactie voornoemd te doen toekomen en deze gelijktijdig hiervan in wetenschap te stellen.

m. Ag. O $\frac{0}{85}$. Bericht van de Vereeniging Oost en West te 's Gravenhage (zie Not. Jan. 1900 p. 4), dat zij met belangstelling heeft kennis genomen van het in onze Notulen ter aangeduider plaatse voorkomende en dat de Heer H. J. W. VAN LAWICK VAN PABST, Hoofdinspecteur der Cultures, lid der genoemde Vereeniging ter zake met onze Directie in overleg zal treden.

Wordt besloten dit overleg af te wachten en inmiddels het Directielid den Heer ABENDANON te herinneren aan de ontwerping eener circulaire als bedoeld in Notulen 1899 p. 189.

n. Ag. L $\frac{0}{54}$. Bericht van de firma ERDMANN & SIELCKEN alhier, dat toezending van enkele wrijfsteenen met stampers (zie Not. 2 April ll. p. 42) ten koste van ons Genootschap zou moeten geschieden en op een uitgave van eenige honderden guldens te staan zoude komen.

Wordt besloten van verdere onderhandelingen af te zien.

o. Ag. A $\frac{0}{83}$. Bericht van den Heer A. S. CARPENTIER

Alting alhier, dat hij de benoeming tot medelid onzer Directie gaarne aanvaardt (zie Not. Mei 1900 X p. 62).

Informatie.

p. Ag. H $\frac{0}{82}$. Bericht van den Heer B. Hoetink, dat hij zich voorloopig metterwoon te Soekaboemi heeft gevestigd en daardoor tot zijn leedwezen verhinderd is opnieuw in onze Directie zitting te nemen (zie Not. Mei 1900 X p. 62).

Informatie.

q. Ag. B $\frac{0}{36}$. Mededeeling van 's Genootschaps Correspondeerend lid, dr. F. de Haan, dat hij aan den Gep. Overste Bosboom te 's Hage de photographie van de plaat van het „Huis van Luy de Patty" heeft toegezonden en dat in een der beide particuliere verzamelingen van platen van Rach de wedergade ervan is gevonden met opschrift „Het gezigt van het Huys Bonjon of anders Vreedesten en „Luij pattij, liggende op het Eijland Groot Java. Aan de „Noord Oostzijde." Uit deze mededeeling blijkt, dat genoemde plaat niet voorstelt het paleis te Buitenzorg, gelijk in onze Notulen 1899 p. 203 wordt verondersteld, maar dat Bodjong bij Semarang bedoeld is.

Informatie.

r. Ag. S $\frac{0}{71}$. Verzoek van 's Genootschaps Correspondeerend lid, den Heer Dr. Hugo Schuchardt te Graz om opgave zoo mogelijk van eenigerlei meer uitvoerige beschrijving van het vischtuig der bewoners van onzen archipel en aanwijzing van iemand, die op dat gebied eenigermate deskundig mag worden genoemd.

In aanmerking genomen hetgeen uit de literatuur den Heer Schuchardt blijkens diens schrijven reeds bekend is, wordt besloten hem te antwoorden, dat eene bepaalde studie van dat onderwerp en wel met afbeeldingen gelijk hij wenscht, niet bestaat, hem nog te verwijzen naar den catalogus der Koloniale tentoonstelling te Amsterdam in 1883 en ons

verder bereid te verklaren, omtrent het gebruik, enz. van bepaald aangewezen vischtuig de noodige inlichtingen te verstrekken.

s. Ag. H $\frac{0}{108}$. De President brengt in herinnering, dat — gelijk aan de Directieleden in bijzonderheden bij rondschrijven is medegedeeld — de amanuensis H. D. T. E. VON HAKE door hem in overleg met 's Genootschaps Secretaris, den 26 Juli ll. wegens ontrouwe plichtsvervulling ontslagen is, met aanzegging om de dienstwoning den daaropvolgenden dag te ontruimen, en dat uit eenige sollicitanten als opvolger is voorgedragen de Heer H. PRANGE alhier, terwijl met het oog op de omstandigheid, dat de voorgedragene niet in het genot is van eenig pensioen of gagement, is voorgesteld zijne bezoldiging terstond te brengen op honderd gulden in de maand, voorloopig zonder verhoogingen, welke voorstellen bij rondlezing zijn goedgekeurd, waarop de Heer PRANGE den 25 Augustus ll. in dienst is getreden.

Wordt besloten deze benoeming definitief goed te keuren en de begrooting over het loopende jaar ter zake van de tractementsverhooging te wijzigen.

t. De navolgende ingekomen opstellen werden, aangezien zij bij de rondlezing tot geen bijzondere opmerkingen hebben aanleiding gegeven, successievelijk in handen gesteld van de Redactie van het tijdschrift:

H. VON DEWALL. Eenige te Batavia inheemsche speel- en kinderliedjes. Aangeboden met brief Ag. D $\frac{0}{105}$.

Dr. F. DE HAAN. De historie van een oudgast. Ag. H $\frac{0}{104}$.

Dr. G. A. J. HAZEU. Nini Towong.

Dr. J. BRANDES. Dwerghertverhalen buiten den Archipel.

J. C. VAN EERDE. Aanteekeningen over de Bodha's van Lombok. Aangeboden door den Heer Eersten Gouvernementssecretaris Ag. B $\frac{0}{23}$.

u. Een opstel van 's Genootschaps Buitengewoon lid den

Heer J. KNEBEL, getiteld Varia javanica, waaromtrent op den rondlezingsstaat eenige opmerkingen zijn aangetroffen en inzonderheid bezwaar gemaakt is tegen de bijgevoegde teekening die vermoedelijk niet volkomen juist is.

Wordt besloten den Heer KNEBEL met die opmerkingen in kennis te stellen.

Inmiddels is ter vergadering verschenen het nieuw gekozen Directielid, de Heer A. S. CARPENTIER ALTING, die door den President wordt verwelkomd.

II. Stelt aan de orde de stukken die in rondlezing geweest zijn en bespreking vereischen:

a. Ag. K $\frac{0}{110}$. Gouvernementsbesluit dd. 21 Juli ll. N°. 17 houdende benoeming van eene Commissie, bestaande uit de Heeren Dr. J. L. A. BRANDES, Lid, tevens Voorzitter, T. VAN ERP, eerste Luitenant der genie te Magelang en B. W. VAN DE KAMER, Opzichter der eerste klasse bij den Waterstaat en 's Lands B. O. W., mede aldaar woonachtig, als leden, welke Commissie zal hebben na te gaan welke maatregelen moeten worden genomen tot behoud van de Boroboedoer, en of het denkbeeld uitvoerbaar is om de bas-reliefs aan den voet van dat monument (door den gep. Hoofdingenieur IJZERMAN ontdekt en zich bevindende onder het rondom het monument aangebrachte terras) te vervangen door andere steenen, en die bas-reliefs onder te brengen in het museum van het Bataviasch Genootschap van K. W., een en ander vergezeld van eene begrooting van kosten aan de uitvoering verbonden.

Dit Besluit is vergezeld van eene nadere omschrijving van de inzichten van Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal gericht aan den Voorzitter der evenvermelde Commissie, inhoudende dat zoo de Heer VAN DE KAMER, blijkens een vroeger door hem ingediend rapport terecht algeheele restauratie van de Boroboedoer wegens de daaraan verbonden

kosten onuitvoerbaar acht, de Landvoogd slechts ingeval van bepaalde noodzakelijkheid zou willen overgaan tot het door bedoelden opzichter aangeprezen conservatiemiddel, namelijk geheele overkapping van het monument, waardoor de indruk dien de Boroboedoer als geheel maakt, noodwendig aanmerkelijk moet verzwakken; zoodat veeleer ernstig moet worden overwogen of geene andere voorzieningen mogelijk zijn om de Boroboedoer althans voor geruimen tijd voor verder verval te vrijwaren, waarbij de Landvoogd de aandacht der Commissie vestigt op het ter zake voorkomende in de nota van Mr. L. SERRURIER „over den toestand waarin „eenige voorname monumenten van Midden Java verkeeren," opgenomen in 's Genootschaps tijdschrift deel XLI, p. 1 — 12. Voorts zal de Landvoogd gaarne de meening der Commissie vernemen over hetgeen in die nota voorkomt omtrent de nabij de Boroboedoer staande tjandi Pawon.

Hoezeer, blijkens eene aanteekening op den rondlezingsstaat, bespreking van deze stukken wordt verlangd met het oog op het in de nota SERRURIER opgeworpen denkbeeld van de benoeming van een inspecteur van de oudheden op Java en de Buitenbezittingen, is de vergadering evenwel van oordeel, dat eerst het rapport van de Commissie BRANDES c. s. dient te worden afgewacht.

b. Ag. B $\frac{0}{36}$. Verslag van 's Genootschaps Lid, den Heer H. BOSBOOM te 's Gravenhage over zijne verrichtingen tot aankoop van teekeningen van oud Batavia van J. RACH (zie Not. Dec. '99 p. 219 j°. Mei ll. I *e*). Rapporteur heeft zich in vereeniging met den Heer G. P. ROUFFAER naar Leiden begeven en de beide aldaar zich bevindende collectiën RACH, die van den Heer Dr. BOURSSE WILS en die van den Heer J. W. VAN LEEUWEN bezichtigd. De eerste collectie bestaat, behalve uit de 80 teekeningen, vermeld in den catalogus der Ned. Kolon. Tentoonstelling in 1883 te Amsterdam op p. 59 van de eerste groep, zorgvuldig bewaard in een soort van met grauw papier doorschoten album met stevigen lederen band,

nog uit een 40 tal, deels duplicaten van de eerste, deels duplicaten van de verzameling VAN LEEUWEN, deels geheel andere, doch ook onafgewerkte teekeningen. Voor deze 120 stuks teekeningen deed de Heer BOSBOOM een bod van *f* 1200.—, hetwelk door den eigenaar werd aangenomen, uit aanmerking dat de collectie in eene openbare verzameling beter tot haar recht zal komen dan in particuliere handen het geval is.

Wat de collectie VAN LEEUWEN betreft, zij bestaat uit 35 teekeningen, insgelijks in den boven aangehaalden catalogus vermeld en wel op p. 61 en volg., waarvan een uitstreksel als afzonderlijke catalogus van deze collectie in 1883 door den eigenaar werd in het licht gegeven, blijkens het exemplaar dat ons daarvan door den Heer BOSBOOM is toegezonden. Voor deze collectie wordt door den Heer VAN LEEUWEN de prijs van *f* 500.— gevorderd. Alle 35 stuks zijn gevat in smalle eikenhouten uniforme lijsten.

Bij den brief des Heeren BOSBOOM waren gevoegd twee bijlagen; de eene A bevattende de opsomming van 30 der niet in den Catalogus der meergemelde Koloniale Tentoonstelling voorkomende prenten uit de collectie BOURSSE WILS; de andere B gevende een vergelijkend overzicht van de doubletten (volgens de onderschriften der prenten gerekend) die ook met het oog op de reeds in het bezit van ons Genootschap zijnde prenten van RACH nog zouden ontstaan door den aankoop van de beide bovengenoemde collectiën en van een derde collectie, uit 13 teekeningen bestaande en toebehoorende aan de erven van wijlen Mr. S. H. DE LA SABLONIÈRE (catalogus Kol. Tentoonst. 1883 p. 62), tot welker verkrijging voor ons Genootschap de Heer ROUFFAER pogingen zal in het werk stellen. Uit bijlage B blijkt, dat van de collectie VAN LEEUWEN doubletten zouden zijn 8 teekeningen en van de collectie DE LA SABLONIÈRE vermoedelijk 4. „Over de waarde der teekeningen als kunstproducten" schrijft de Heer BOSBOOM" kunnen de meeningen verschillen; „artistiek uitgevoerd zijn ze niet; de figuren b. v. zijn dikwijls

„slecht geteekend, niet goed geproportioneerd ook in betrek„king tot de omgeving; de teekeningen zijn van de hand „van een peuteraar; maar de voorwerpen, de huizen, „de versieringen daarvan, enz. dragen den stempel van nauw„keurigheid. Zij zijn een aankoop door het Bataviasch „Genootschap overwaard; ze behooren daar aanwezig te zijn, „als bronnen voor de studie van het leven onzer voorouders „te Batavia, om te leeren kennen het aanzicht van die stad „en hare omgeving in het laatst der vorige eeuw en ten einde „te verhoeden, dat zij over eenigen tijd verspreid of ver„dwenen, althans niet meer op te sporen zijn. Teekeningen „als N°s. 58 en 39 der collectie BOURSSE WILS moeten van „groote waarde voor het Genootschap zijn, daar voor zoover „mij althans bekend, noch van den toren van MOHR, noch „van het voormalige lusthuis der Gouverneurs Generaal „elders afbeeldingen bestaan". Ten slotte verklaart de Heer BOSBOOM bij eventueelen aankoop zich bereid voor de verzending naar Indië te zorgen en verzoekt van enkele der prenten photographische afbeeldingen te mogen laten maken.

Inmiddels was bij de Directie een briefkaart van den Heer Dr. F. DE HAAN ingekomen, welker inhoud hier kortelijk moet worden vermeld: NAGTGLAS, in zijne Levensberichten van Zeeuwen (in de Bibl. N°. XXII, 905) vermeldt s. v. REIJNIER DE KLERK, dat een kleindochter van RADERMACHER is getrouwd in de familie BOURSSE WILS. Volgens testament van DE KLERK (zie acte notaris ROLFF, 1 Sept. 1780 N°. 23793) erfde diens schoonzoon RADERMACHER al zijne boeken en manuscripten, waardoor verklaard wordt, hoe de familie B. W. in het bezit dezer collectie moet zijn gekomen.

Aangezien bij de rondlezing alle Directieleden op één na zich vóór aankoop van de collectie BOURSSE WILS hebben verklaard, is terstond aan den Heer BOSBOOM verzocht dezelve aan te koopen, zich welwillend met de verzending te willen belasten en zich gemachtigd te beschouwen de prenten, die hem daarvoor geschikt voorkomen te doen photographeeren.

De thesaurier heeft dienovereenkomstig de koopsom naar Nederland overgemaakt.

Ten aanzien van de collectie VAN LEEUWEN waren de meeningen te zeer verdeeld om dien aankoop op dezelfde wijze af te doen.

De Heer SERRURIER, die persoonlijk met den eigenaar bekend is, verzoekt machtiging dezen in een particulier schrijven een bod te doen van *f* 300.— aangezien de gevraagde prijs te hoog voorkomt.

Wordt besloten deze machtiging te verleenen en voorts de begrooting over het loopende jaar met den gedanen aankoop in overeenstemming te brengen.

c. Ag. K $\frac{0}{38}$. Uitgave door den Heer P. H. VAN DER KEMP van de brieven van en aan Mr. H. J. VAN DE GRAAFF (zie Not. Juli '99 p. 144, Sept. '99 p. 183, Dec. '99 p. 223, Feb. ll. p. 18). Een schrijven van de firma NIJHOFF, enz.

d. Ag. C $\frac{0}{119}$. Bericht van den Conservator van 's Genootschaps Munt- en Penningkabinet, den Heer Mr. J. A. VAN DER CHIJS, dat uit 's Genootschaps numismatische verzameling verdwenen en vermoedelijk gestolen is de gouden Perzische medaille, bedoeld in den catalogus 1896 bl. 15 sub N°. 3.

Na ontvangst van dit schrijven hebben President en Secretaris een onderzoek in loco ingesteld, waarbij de mogelijkheid gebleken is, om den inhoud uit de laatst aangemaakte vitrines weg te nemen zonder de sloten te openen, alleen door de glazen deksels dier vitrines aan de hoeken een weinig op te lichten. Niet de diefstal alzoo baart verwondering, maar de omstandigheid dat de kostbare medailles niet alle gestolen zijn.

Wordt besloten voor al de vitrines in bovenvermelde verzameling nieuwe, alle op één sleutel passende sloten met koperen of bronzen veeren uit Europa te ontbieden en die zoodanig aan te brengen, dat de deksels niet meer kunnen worden opgelicht wanneer de vitrines gesloten zijn. De Secretaris wordt met de uitvoering van dit besluit belast.

e. Ag. O $\frac{0}{101}$. Verzoek van den Heer Directeur van O. E. N. om toezending van een inventaris van de voorwerpen door de Regeering in deposito gegeven bij het Bataviasch Genootschap van K. W.

Naar aanleiding van dit verzoek is door den Secretaris eene nota opgesteld en in rondlezing gezonden, waarin de volgende zaken worden uiteengezet: Bij artikel 3, al. 7 van het Reglement van Orde van ons Genootschap is aan den Secretaris opgedragen een inventaris aan te houden van de voorwerpen, door de Regeering aan het Genootschap ter bewaring afgestaan en te zorgen, dat van dien inventaris jaarlijks in de maand Januari een afschrift aan het betrokken Departement van Algemeen Bestuur worde ingediend. Zoodanige inventaris is inderdaad in zeer gehavenden staat in het archief aangetroffen en in afschrift bij de stukken in rondlezing gebracht. Die inventaris loopt evenwel niet verder dan tot het einde van het Secretariaat des Heeren GROENEVELDT, namelijk tot Augustus 1879. Van eene jaarlijksche indiening der vervolgen op dezen inventaris is uit het archief niets gebleken. Voorzeker ware door excerpeering van de notulen der opvolgende 21 jaren zulk een inventaris gemakkelijk samen te stellen. Doch afgezien van den vrij omvangrijken arbeid aan die samenstelling verbonden, is daardoor het klaarblijkelijke doel: vaststelling van hetgeen Landseigendom is, thans niet meer volledig te bereiken, aangezien door de twee malen herhaalde vernummering van den geheelen inhoud der ethnographische verzameling, de herkomst der voorwerpen onzeker is geworden, zoodat wanneer b. v. een lans uit Kotaringin als Landseigendom te boek staat, het niet meer met zekerheid is uit te maken, welke van de lansen uit dat gewest aan het Rijk behoort en welke 's Genootschaps eigendom zijn. Thans zijn de nummers met verf op de voorwerpen aangebracht, zoodat verwisseling van nummer onmogelijk is en wordt een inventaris van de verzameling bijgehouden, waarin van ieder voorwerp de herkomst vermeld wordt. Het zou wellicht aanbeveling verdienen, om het aangehaalde Re-

glementsartikel in verband hiermede thans te doen luiden als volgt: „De Secretaris zorgt dat jaarlijks in de maand „Januari aan het betrokken Departement van Algemeen „Bestuur worde ingediend een uittreksel uit den inventaris „van 's Genootschaps Museum, voorzooveel betreft de voor„werpen, in het afgeloopen jaar door de Regeering aan het „Genootschap in bewaring afgestaan."

De Heer VAN DER CHIJS heeft hierop o. a. aangeteekend, dat volgens zijne herinnering gedurende eenige jaren vervolglijsten van in bruikleen door de Regeering afgestane voorwerpen bij het Departement van O. E. N. zijn ingediend, zoodat in geen geval deze zaak ab ovo behoeft te worden opgehaald en alleen aanvulling van de laatstelijk ingediende lijst noodig is, en dat voorts de mededeeling van inventarisnummers door de Regeering niet verlangd wordt, en het der Algemeene Rekenkamer, voor wie ten slotte de lijsten bestemd zijn, volkomen onverschillig is, of eenig door de Regeering bij het Genootschap gedeponeerd voorwerp in het museum N°. 1 dan wel N°. 1000 draagt.

Wordt besloten alle bij het Departement van O. E. N. aanwezige aanvullingslijsten als boven bedoeld ter inzage te vragen, om vervolgens te trachten aan het gedane verzoek gevolg te geven.

f. Ag. T $\frac{0}{43}$. Door tusschenkomst van den Directeur van O. E. N. gewerd ons een schrijven van den Resident van Tapanoeli, dd. 24 October 1899 in antwoord op dezerzijdsch schrijven, naar aanleiding van het beslotene, in Not. Juni 1899 p. 121 vermeld. In bedoeld schrijven wordt medegedeeld dat van een steenen lotus of ander ornament van hindoeschen oorsprong te Batoe na Doea den Resident niets bekend is. Voorts dient meergemeld schrijven ten geleide van drie steenen beelden met inscripties, van welke drie slechts één ongeschonden, de beide andere gebroken zijn. Vermoedelijk is dat éene gave beeld hetzelfde waarvan ter aangeduider plaatse in de Notulen sprake is, als zijnde op last

van den Heer Controleur JAMES naar Batoe na Doea vervoerd van Pintoe Bosi op de grens van Padang Lawas, en heeft de bedoelde Controleur de beide beschadigde exemplaren onvermeld gelaten.

Bij de Missive van den Resident was gevoegd eene transcriptie der Bataksche opschriften in Bataksch en in Europeesch letterschrift, alsmede eene vertaling daarvan in het maleisch. De beelden zijn reeds vermeld in Not. 2 April ll. VII 1° p. 46.

Wordt besloten onder dankzegging aan den Resident de transcriptie en vertaling der Bataksche opschriften als bijlage IX achter de Notulen te voegen.

g. Ag. G $\frac{0}{74}$. In een particulier schrijven aan ons mededirectielid Dr. BRANDES komt 's Genootschaps Eerelid, de Heer W. P. GROENEVELDT te 's Gravenhage terug op zijn denkbeeld, een geïllustreerden catalogus uit te geven van onze archeologische verzameling (zie Not. Feb. '98 p. 19). Toen zich vroeger bij schrijver het plan daartoe vormde, heeft hij zich voorgesteld, dat de tekst zou moeten bestaan uit karakteriseerende beschrijvingen der verschillende groepen en niet, gelijk bij den bestaanden catalogus, die ook handleiding voor de bezoekers is, uit afzonderlijke beschrijvingen van elk voorwerp. De illustraties zouden zeer talrijk moeten wezen, zoo talrijk als de geldmiddelen maar eenigszins toelaten; de belangrijkste voorwerpen op afzonderlijke platen in lichtdruk en verder het minder belangrijke tusschen den tekst gedrukt met koperen clichés, die ook langs photographischen weg vervaardigd moeten zijn. „Met dit laatste procédé," zegt schrijver verder, „heeft men in den loop des tijds nog „al vorderingen gemaakt, en ik zend u heden eenige proeven „van wat men tegenwoordig op dit gebied in Nederland „leveren kan; de prijs van zulke cliche's is 8 centen per „vierkanten centimeter en men behoeft daarvoor niets anders „in te zenden dan een goede krachtige photographie (dus „geen negatief)".

Wordt besloten den brief des Heeren GROENEVELDT met de inderdaad zeer fraaie reproductieproeven opnieuw in rondlezing te zenden.

h. Lijst door den Bibliothecaris samengesteld van werken, die in den laatsten tijd uit de bibliotheek per post in leen zijn gezonden, doch die hunne bestemming niet hebben bereikt, enz. Ter voorkoming van verdere teleurstellingen van dezen aard is onmiddellijk na de ontdekking de maatregel ingevoerd om alle te verzenden drukwerken aan te teekenen.

Informatie.

i. Ag. O $\frac{0}{60}$. Verzoek van den Heer Directeur van O. E. N. om er voor te zorgen, dat voorwerpen die door tusschenkomst van het genoemde Departement aan ons Genootschap worden toegezonden, op adres of vrachtbrief als voor het Bataviasch Genootschap bestemd door de afzenders worden aangeduid, opdat daarvoor mogen gelden de gunstige bepalingen, die ons door de Ned. Ind. Spoorwegmaatschappij, de Staatsspoorwegdirectie en de Kon. Ned. Paketvaartmaatschappij zijn geoctroyeerd.

De Secretaris stelt voor een model adres te ontwerpen, om te hechten aan den vrachtbrief en waarin voldaan wordt aan de eischen, speciaal door de Ned. Ind. Spoorwegmaatschappij gesteld (zie Not. 1886 p. 93). Dit model behoort aan den voormelden Directeur ter goedkeuring te worden aangeboden, en daarna aan eventueele afzenders van voorwerpen een paar exemplaren daarvan te worden toegezonden. Vooraf dient echter aan de Directie der Kon. Ned. Paketvaartmaatschappij te worden verzocht vrij vervoer ten behoeve van het Bataviasch Genootschap te willen toestaan, of anders in ieder geval de mondeling geoctroyeerde vrachtvermindering (zie Not. Feb. 1891 p. 15) door eene schriftelijke, voor aanhaling op bovenbedoeld model adres vatbare, te willen vervangen.

De Secretaris wordt verzocht hiertoe het noodige te willen verrichten.

j. $S\frac{0}{114}$. Door het Buitengewoon lid den Heer H. SUNDERMANN, Missionaris op Nias is eene proeve van bewerking ingezonden van een Niasch-Duitsch woordenboek, waarvan de omvang wordt geraamd op 250 à 300 bladzijden van ons tijdschriftformaat. De Heer CARPENTIER ALTING heeft bij een bezoek op het eiland Nias indertijd opgemerkt, dat de taal van Noord Nias vele Atjehsche woorden bevat, van welker aanduiding in de gezonden proeve niets te bespeuren is; ook brengt hij in herinnering, dat de talen van Noord- en Zuid Nias belangrijk van elkander afwijken. Het komt spreker voor, dat de Heer SUNDERMANN zich bepaald heeft tot het dialect dat in de onmiddellijke nabijheid zijner woonplaats Lolowoea, wordt gesproken, en dat behoudens alle waardeering voor den arbeid des Heeren SUNDERMANN, zijn woordenboek meer te beschouwen is als een bron waaruit de lexicograaf der toekomst kan putten, dan wel als een woordenboek stricto sensu. Spreker vraagt of Tijdschrift en Verhandelingen niet in de eerste plaats strekken ter publiceering van volledige en doorwrochte studiën; dezelfde vraag is bij hem reeds ten aanzien van des Heeren KNEBEL Varia javanica (zie hiervoor sub I *u*) gerezen. Ter beantwoording hiervan wordt spreker gewezen op hetgeen voorkomt in de Notulen van het jaar 1878 op p. 101 en op de circulaire, die naar aanleiding daarvan is opgesteld en op ruime schaal verspreid, en waarin wordt uiteengezet, dat aan de bijdragen voor ons tijdschrift ten onrechte de eisch van uitvoerige en volledige behandeling gesteld wordt. „Om„vangrijke, volledige bewerkingen van het eene of andere „onderwerp" zegt de circulaire „vinden eene plaats in de „door ons uitgegeven Verhandelingen, terwijl stukken van „minder omvang voor het Tijdschrift worden aangewezen. „En terwijl voor de bijdragen tot het Tijdschrift uitvoerigheid „en volledigheid eveneens hoog gewaardeerd worden, zijn „wij er verre van af, die eigenschappen als noodwendig „vereischte te stellen; wij weten dat in vele gevallen het „gebouw der wetenschap slechts steen voor steen kan worden

„opgetrokken, en daarom zijn ons ook de eenvoudigste mede-„deelingen en berichten te allen tijde welkom; ja, zelfs het „stellen van vragen moet door ons worden aanbevolen, omdat „die, door opname in het Tijdschrift verspreid, beantwoording „of onderzoek uitlokken".

Wordt besloten in beginsel het woordenboek van den Heer SUNDERMANN voor ons tijdschrift te aanvaarden, doch met de definitieve beslissing te wachten, totdat het geheele manuscript afgewerkt in ons bezit zal zijn.

k. Vergelijkende woordenlijst, door wijlen C. J. F. LE COCQ D'ARMANDVILLE, R. K. Pastoor. Hollandsch, Maleisch, Ceramsch, Alfoersch van Bonfia. Aangeboden door den Heer W. HELLINGS, Onderpastoor te Semarang.

Wordt besloten tot opname in het Tijdschrift.

l. Ag. B $\frac{0}{97}$. P. W. VAN DEN BROEK. Geschiedenis van Kediri met hollandsche vertaling.

Over dit omvangrijke handschrift is door den Heer HAZEU praeadvies uitgebracht.

Wordt conform besloten den schrijver te berichten, dat naar de meening der Directie dit handschrift minder geschikt is als kenbron voor de javaansche geschiedenis, noch ook als proeve van javaansche literatuur, waarvan er een aantal betere zijn aan te wijzen; dat de javaansche tekst zeer zeker niet zonder waarde is voor hen, die belangstellen in de wordings-geschiedenis der javaansche literatuur, doch dat zooveel in elk opzicht belangrijker javaansche werken in 's Genootschaps Handschriftenverzameling nog steeds op eene uitgave wachten, dan dat eene publicatie van dezen tekst gerechtvaardigd zou zijn. De Directie betreurt den zaakkundigen arbeid aan dit handschrift besteed, doch ziet zich verplicht het onder dank-zegging aan den bewerker terug te zenden, met verzoek een uittreksel van de vertaling te willen samenstellen en hetzelve als bijdrage voor 's Genootschaps tijdschrift aan te bieden.

m. Ag. F $\frac{0}{95}$. Missive van den Heer Directeur van Fi-

nanciën ter aanbieding van eene kist, inhoudende exemplaren van de verschillende soorten van duiten, die op Java in circulatie waren, op het oogenblik dat de inwisseling van hoogerhand is bevolen, mitsgaders van twee registers waarin die soorten zijn geïnventariseerd; en zulks onder opmerking, dat van de Directie een voorstel wordt tegemoet gezien tot afstand van het geheel of van een gedeelte dezer collectie; daarbij wordt de aandacht der Directie gevestigd op den wensch van den Heer P. C. DE QUANT, Controleur bij het Binnenlandsch Bestuur in de Preanger Regentschappen, om de vroeger door hem in Bantam verzamelde duitencollectie te mogen ontvangen, voor het geval zij den Lande van geen nut meer is.

Met het oog op het in de rondlezing gebleken gemis aan eenstemmigheid omtrent verschillende onderdeelen dezer aangelegenheid, wordt besloten de stukken opnieuw in rondlezing te doen gaan.

n. Ag. D $\frac{0}{40}$. Gouvernementsbesluit van 19 Mei ll., N°. 37 waarbij wordt gelast de aankoop voor rekening van den Lande van het gebouw, hetwelk gediend heeft als Diaconiearmengesticht der Protestantsche gemeente te Batavia met den daarbij behoorenden grond, kadastrale afdeeling Stad en Voorsteden, sectie I blad 3 N°s. 953 t/m 955, verponding N°. 743 voor eene som van *f* 18500.— (zie Not. 2 April I *l* p. 40).

Wordt besloten zich te wenden tot Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal van Nederlandsch Indië met eerbiedig te kennen geven, dat de Directie met groote waardeering heeft vernomen, dat het Zijne Excellentie behaagd heeft, een der weinige overgebleven gebouwen uit den Compagniestijd voor vernietiging te bewaren; doch dat de Directie met de meeste bescheidenheid zich veroorlooft den wensch uit te spreken, dat aan het inwendige zoo min mogelijk worde veranderd, dat niet b. v. door het aanbrengen van grootere ruiten als anderszins aan het karakter van het uitwendige afbreuk worde gedaan;

maar dat integendeel door het wegbreken van het in later tijd tegen den voorgevel aangebouwde kerklokaal, die voorgevel in zijn oorspronkelijk aanzien worde hersteld en inderdaad een monument van bouwkunst uit den Compagniestijd te aanschouwen geve.

o. Ag. D $\frac{0}{40}$. Naar aanleiding van bovenvermelden aanaankoop werden door den Heer Directeur der B. O. W. aan de Directie toegezonden eene beschrijving van het gebouw, opgemaakt door den Ingenieur der 1e kl. den Heer L. J. C. van Es alhier, zoomede eene bouwkunstige calque van opstand en plattegrond en eene teekening van achteren zijgevel en van eenige détails en ornamenten, vervaardigd door den Heer B. H. W. Willebrands, Opzichter der B. O. W., de teekening naar photographieën genomen door ons mededirectielid Dr. Ph. S. van Ronkel.

Voorts werden door Heeren Diakenen der Evangelische Gemeente alhier aan het Genootschap ten geschenke aangeboden twee gekleurde prenten in lijsten en achter glas, het hier bedoelde gebouw voorstellende en tot op de ontruiming door de vorige eigenaren altijd daarin bewaard gebleven. De onderschriften luiden als volgt:

N°. 1. Gezigt van de Thuijn van den WelEdel Gestr. Heer Reijnier de Klerk, geleegen ¼ Uur gaans bezuijden Batavia aan de Westzijde van de Molenvlietsche Dijk aan de Front.

Onderaan in den versierden rand: Johs. Rach pinxit 1764.

In dien rand vindt men ook het wapen van de Klerk: een valk (?) met lange veer als pluim, staande op een hart.

N°. 2. Gezigt van de Thuijn van den WelEd. Gestr. Heer Reijnier de Klerk, geleegen ¼ Uur gaans bezuijden Batavia aan de Westzijde van den Molenvlietse Dijk aan de agterzijde.

De plek waarop in den rand op de andere teekening de naam van Rach staat, is hier zeer beschadigd. Het is niet te zien of de naam ook hier gestaan heeft.

Het wapen ook hier voorhanden. Vergelijk N°. 40 van de coll. BOURSSE WILS en N°. 5 van de coll. VAN LEEUWEN (p. 60 en 62 van den catalogus der Koloniale Tentoonstelling te Amsterdam in 1883). Dr. BRANDES voegt hieraan toe de volgende mededeeling: In 1764, het jaar waarin de platen vervaardigd werden, was DE KLERK lid in den Raad van Indië. Hij was in 1753 van Banda naar Batavia gekomen, en daar in 1754 gehuwd met de weduwe van HUGO VERIJSSEL, Mevrouw VAN WESTPALM, zooals men toenmaals de weduwe naar haren eigen naam pleegde te noemen. Hij heeft het huis vrij lang kunnen bewonen; want, nadat hij in 1775 tot Directeur Generaal en in 1777 tot Gouverneur Generaal was benoemd, overleed hij eerst in 1780.

Bedoelde gekleurde prenten, die in vrij sterke mate beschadigd zijn, worden door Heeren Diakenen afgestaan op voorwaarde van daarvan te zijner tijd als herinnering goede photographieën te zullen ontvangen.

Wordt het navolgende besloten:

vooreerst de beschrijving van het huis met bijbehoorende teekeningen, zoomede de beide prenten van RACH onder dankzegging te aanvaarden, wat de laatste betreft onder toezegging van zooveel mogelijk aan het verlangen van Heeren Diakenen te zullen voldoen;

dat niet met het restaureeren der beide prenten — hetgeen alleen in Europa kan geschieden en aan het photographeeren vooraf dient te gaan — zal worden begonnen, alvorens de collectie BOURSSE WILS, en zoo mogelijk die van den Heer VAN LEEUWEN alhier zullen zijn aangekomen, ten einde te beoordeelen, of de zooeven genoemde nummers dier verzamelingen ook identiek met de hier bedoelde prenten zijn en in beteren toestand verkeeren, zoodat restauratie dier beschadigde prenten overbodig wordt, en

ten slotte om den Heer VAN ES te verzoeken zijne bovenbedoelde beschrijving nader te willen uitwerken, met inachtneming van de opmerkingen aangaande den vroegeren toestand van het gebouw, door dr. BRANDES gemaakt naar

aanleiding van de meergemelde twee prenten en in eene nota neergelegd, om vervolgens een en ander in ons tijdschrift te publiceeren; ook het vooraanzicht van het huis zooals dat door Js. RACH is geteekend.

p. Ag. S $\frac{0}{99}$. Aangezien vooral door de toewijding van 's Genootschaps Lid, den Heer J. P. MOQUETTE, Administrateur der suikerfabriek Kremboong bij Sidhoardjo, het aantal chineesche muntsoorten van 's Genootschaps Numismatisch Kabinet meer dan verdubbeld is, was de bestaande catalogus van 1896 niet langer voldoende en heeft 's Genootschaps Lid, de Heer H. N. STUART, Ambtenaar voor Chineesche Zaken alhier, op verzoek van den Conservatoı van dat Kabinet de chineesche collectie opnieuw beschreven (zie Not. Feb. ll. p. 26). Vooral in de oudere munten is ons Kabinet bijzonder rijk en het is voornamelijk op die oudere munten dat de nog raadselachtige stippen, maantjes en streepjes voorkomen, die volgens sommigen de muntplaatsen, volgens anderen het nummer van den gietvorm aanduiden. Het is de verdienste van den Heer MOQUETTE in de combinaties dier stippen, maantjes en streepjes een bepaald stelsel te hebben ontdekt. Dit stelsel wordt in den brief des Heeren STUART in bijzonderheden uiteengezet. Niet alle volgens dat stelsel mogelijke combinatien zijn in 's Genootschaps verzameling aanwezig; maar eenige der ontbrekende zijn in de particuliere verzameling van den Heer MOQUETTE voorhanden, zoodat de hoop bestaat, dat eenmaal het volledige stolsel in de munten kan worden aangetoond. Bovendien komen nog een aantal andere uiteenloopende onderscheidingsteekenen voor, waarbij vermoedelijk evenzeer een stelsel heeft voorgezeten. De Heer STUART heeft in zijn catalogus de met verschillende dezer kenteekenen voorziene exemplaren eener zelfde muntsoort afzonderlijk bewerkt. Instede van de tot hiertoe gebruikelijke hollandsche transcriptie der chineesche karakters, heeft hij de engelsche volgens het bekende woordenboek

van WELLS WILLIAMS gevolgd, zoodat deze catalogus ook voor buitenlanders bruikbaar is.

Bij de rondlezing van deze stukken heeft de Heer VAN DER CHIJS aangeteekend, dat het hem onwenschelijk voorkomt vooralsnog overtegaan tot het drukken van dezen verdienstelijken arbeid, omdat belangrijke aanwinsten van onze Chineesche muntverzameling in uitzicht zijn gesteld, en omdat de Heer STUART thans bezig is ook de andere munten waarop Chineesche karakters voorkomen (Annamitische, Koreaansche, Japansche) opnieuw te catalogiseeren, zoodat die na afloop gezamenlijk zouden kunnen worden uitgegeven en voorts, dat hij in overweging geeft den brief des Heeren STUART met den catalogus in zijn bezit te stellen, met verzoek om te zijner tijd een voorstel nopens de uitgave daarvan in te dienen.

Wordt conform besloten, behalve voorzooveel betreft den bij den catalogus behoorenden brief des Heeren STUART, die in het archief van den Secretaris behoort te blijven bewaard, en voorts om den Heer STUART den bijzonderen dank der Directie voor zijnen uitnemenden arbeid te betuigen.

q. Ag. C $\frac{0}{84}$. M $\frac{0}{86}$. Verzoeken om ruiling van edita van de Société Scientifique de Chevtchènko à Lemberg (Autriche) en van de Redactie van het Tijdschrift Muséon et Revue des Religions, van welke beiden een aflevering als proeve is toegezonden.

Wordt besloten in het eerste verzoek niet, in het tweede wèl te treden en alzoo de Redactie van Muséon op onze lijst te brengen.

III. Brengt ter kennis van de vergadering namens den Heer VAN DER CHIJS:

1°. De navolgende ontvangen geschenken:

a. van het Muntcollege te Utrecht, bij brief Ag. M $\frac{0}{69}$ bronzen afslagen van de beide penningen in 1899 voor het eerst aan 's Rijks Munt geslagen te weten:

plaquet op J. A. CHR. OUDEMANS, graveur FADDEGON, en op H. VAN DE WETERING, Aartsbisschop van Utrecht, graveur J. P. M. MENGER, voorzijde, J. P. R. MENGER, tegenzijde.

b. van de Ned. Indische Sportmaatschappij:
prijsmedaille der Maatschappij, z. j.—z.

c. van het Genootschapslid den Heer F. C. TH. ADER alhier prijsmedaille, uitgeloofd bij het nationale en internationale congres, gehouden te Amsterdam op 17 en 18 Augustus 1885 door het schermgezelschap „de vrije wapenbroeders." — br.
prijsmedaille door C. J. BEGEER, voor: gymnastiekvereenigingen, kegelclubs en schermvereenigingen.

d. van het Genootschapslid, den Heer B. HOETINK te Soekaboemi:
Japan, yen (papier) van de Bank of Taiwan.—2 exempl.
50 sen, 30ᵉ jaar Mei-dzi.—z.
China, zware munt van de periode Hian-foeng.—k. (drie verschillende).
gewone munt van dezelfde periode. — k.
nieuwe munt, te Nangking vervaardigd. — k.
dollar, rebellenmunt, gegoten tusschen 1821 en 1851. — z.
Hongkong, 50 cents, 1894. — z.
10 „ , 1899. — z.
5 „ , 1888, 90, 91, 99. — z.
Nederland, inhuldiging van H. M. Koningin Wilhelmina 1898, — br. (door WIENECKE).

e. van het Genootschapslid, den Heer J. P. MOQUETTE te Kremboong, Sidhoardjo.
Java, gobog, — g. k. (N. en v. d. Ch. N°. 128).

2°. Het voorstel om ten behoeve van 's Genootschaps numismatische verzameling aan het Legerbestuur, met referte aan de Missiven van Z. Ex. den Legercommandant van

29 Mei 1895 N°. 21 en 20 Maart 1896 N°. 15 (zie Notulen van die jaren p. 60 en 34) te verzoeken een exemplaar van het nieuwe eereteeken, dat in plaats van de medaille voor moed en trouw aan inlandsche militairen zal worden uitgereikt, die zich te velde heldhaftig hebben gedragen.

Conform.

IV. Stelt aan de orde de voorziening in eenige vacatures bij de Directie ontstaan.

a. Ag. C $\frac{0}{88}$. De Heer VAN DER CHIJS, bezwaar makende, als Vice-president brieven mede te onderteekenen over zaken, tot welker afdoening ter vergadering hij niet had medegewerkt, heeft het vice presidium neergelegd, hetwelk alstoen tot de terugkomst van den President is waargenomen door het oudst benoemde Directielid, den Heer BRANDES.

Nadat de Heer BRANDES dienaangaande ondervraagd, ter vergadering verklaard had liever niet voor die betrekking in aanmerking te willen komen, werd besloten den Heer Mr. J. H. ABENDANON uit te noodigen, als Vice-president te willen optreden.

b. De verkiezing van een President, wegens de periodieke aftreding van den tegenwoordigen titularis, die met Augustus 1898 als zoodanig is gekozen.

Wordt bij acclamatie herkozen de Heer Mr. J. C. MULOCK HOUWER, die zich bereid verklaart het presidium te blijven bekleeden.

c. De verkiezing van een Directielid, ter vervulling eener nog vaceerende plaats in ons college.

Wordt met algemeene stemmen benoemd de Heer H. N. STUART, Ambtenaar voor Chineesche zaken alhier.

V. De Secretaris:

1°. Verzoekt dat prijsbepaling geschiede van het onlangs verschenen 2e, 3e en 4e stuk van deel LI der Verhandelingen.

Wordt besloten die prijsbepaling aan den Secretaris over te laten.

2°. Vraagt machtiging, om zoodra het tweede supplement van den catalogus der ethnographische verzameling in druk zal zijn verschenen, de drie deelen in één omslag te laten innaaien zoover de voorraad compleete exemplaren strekt, (circa 127 ex. zie Not. Feb. p. 16) ten gemakke van bezoekers der verzameling.
Conform.

3°. Stelt voor, om tot betere contrôle op het boekenfonds, den Heer Resident van Batavia te verzoeken, dat de goedang, zoover de boekenkasten reiken, worde afgeschut met een houten wand, waarin een deur is aan te brengen.
Conform.

4°. Vraagt machtiging om te doen verkoopen, enz.
Conform.

VI. De Heer BRANDES:

1°. Bericht de ontvangst van de navolgende geschenken:

a. van den Heer P. J. VOORSTAD, Assistent-resident te Modjokĕrto twee afdrukken van oude zegelringen in diens bezit en vermoedelijk afkomstig van Madjapahit. De eene draagt de legende *pralina*, de andere *a.*

b. van 's Genootschaps Buitengewoon lid, den Heer Dr. J. GRONEMAN, diens met fraaie illustraties versierd werk getiteld: De wajang orang Prĕgiwa in den kraton te Jogjakarta in Juni 1899, Semarang 1899.

c. van den waarnd. Directeur van het Kon. Magn. en Meteor. Observatorium alhier eenige jaargangen van „the Athenaeum."

d. van 's Genootschaps lid, den Heer J. L. VAN GENNEP,

Assistent-resident-secretaris van Madoera te Pamekasan, eene verzameling primbons, djimats en boekjes met tooverformulieren in de afdeeling Bangkalan aangetroffen.

e. van de firma G. KOLFF & Co., alhier uit de nalatenschap van wijlen den Heer J. JANNERET een woordenboek „Français-Malais" en „Malais-Français, in twee deelen, 8° postform. en een woordenboek „Malais-Français," het maleisch ook in Arabisch karakter, in twee deelen, 4°.

Wordt besloten bovenstaande geschenken voor de verschillende verzamelingen onder dankzegging te aanvaarden.

2°. Biedt aan voor de Notulen eene opmerking aangaande een relief aan den buitenkant van de trap van de tjandi Mĕndoet.

Wordt besloten te laten afdrukken als bijlage X.

3°. Deelt mede, dat zich te Djomblang bij het tramstation, bezuiden Semarang op het erf van de woning, nu nog of te voren bewoond door den Schout, een Boeddhabeeld bevindt, dat wel is waar klein is van afmeting, maar in houding der handen en wijze van zitten overeenkomt met het beeld in de tjandi Mĕndoet. Spreker stelt voor, het beeld voor 's Genootschaps Museum op te vragen.

Conform.

4°. Bericht namens den Conservator der archeologische verzameling, dr. G. A. J. HAZEU, dat sedert de laatste vergadering (de Mei-vergadering van 30 April ll.) voor de Archeologische Verzameling zijn verkregen de volgende voorwerpen:

a. uit Banjoemas (geleidebrief B $\frac{0}{64}$) 3 gouden oorringen van den bekenden vorm, fraai bewerkt en versierd. Inv. 4189, 4190 en 4191.

b. uit Madioen (geleidebrief M $\frac{0}{67}$): een massief gouden

ring met inscriptie „*atama*" in niet zeer duidelijke, waarschijnlijk misteekende letters. Uit den vorm der letters schijnt men te moeten afleiden, dat de ring *niet* oud, eerder namaak is, Inv. 4205.

c. uit Jogjakarta (geleidebrief J $\frac{0}{72}$) een fragment (het voorste gedeelte) van een gebogen bronzen wijsvinger; zie hierboven sub I *i* Inv. 4207.

d. uit Singasari (Malang, Pasoeroean) één meer dan levensgroote en één kleinere steenen stier *(Nandi)*, de laatste zonder kop. Cf. Not. 1899 p. 8 (Jan. III, 6°) en de daar ter plaatste geciteerde literatuur. Zie ook VERBEEK, Oudheden p. 298. De groote Nandi is zeldzaam mooi van lijnen en imposant rustig van houding. Inv. 4214 en 4215.

e. uit Bagĕlen (geleidebrief B $\frac{0}{77}$ of B $\frac{0}{82}$):

een dikke massief-koperen ring, bestaande uit een ronde staaf, waarvan de verdikte uiteinden over elkaar zijn geslagen. In vorm is deze ring volkomen gelijk aan de bekende voet- of bovenarm-ringen, die in Cat. N°. 1269 — 1273 beschreven worden. Maar deze is veel kleiner, te klein om tot voet- of armring gediend te kunnen hebben. Inv. 4216;

twee beeldjes, zittende elk op een lotuskussen met gemeenschappelijk vierkant onderstuk, waarschijnlijk Wairotjana met Çakti of Târâ. Inv. 4217; en

drie verglaasd-steenen potten *(goetji)*, waarvan twee gedeeltelijk gebroken en gebarsten. Alle drie hebben bovenaan dicht bij den rand vier horizontale ooren; de kleinste vertoont bovendien nog het restant van een kleine tuit. Inv. 4218, 4219 en 4220.

f. uit Japara (geleidebrief J $\frac{0}{93}$) een kleine gouden oorring van den bekenden vorm, alleen niet rond, doch vijfhoekig. De ring is aan de buitenzijden fraai bewerkt met cantillewerk, maar heeft geleden, doordat hij blijkbaar in den grond vertrapt is geworden. Inv. 4221.

g. uit Lěbak (Bantam, geleidebrief B $\frac{0}{77}$ of $\frac{0}{82}$) door bemiddeling van den Heer ANT. A. PENNINGS, Zendelingleeraar aldaar elf steenen, grootendeels beelden of fragmenten van beelden, gevonden bij de desa Ki Tjandi, distr. Sadjira, afd. Lěbak. Cf. Not. 1899 p. 54 (Maart I. *k*), en id. p. 94 (April II 1° *b*). Inv. 4222 — 4232. Zie de Nota, als Bijlage XI achter de Notulen.

h. uit Těgal (geleidebrief T $\frac{0}{96}$) een groote, fraai bewerkte ovale bronzen dierklok met klepel, van den vorm beschreven op p. 249 van den catalogus. Inv. 4233.

i. uit Banjoemas (geleidebrief B $\frac{0}{102}$): 2 bronzen schalen op vasten, breeden voet, waarschijnlijk offerschalen (cf. cat. p. 326). De voet is bewerkt. Deze schalen zijn minder fraai en lomper van vorm dan N°. 1732 a van den Cat. De eene is bijna geheel gaaf, de andere van boven zwaar beschadigd. Inv. 4234 en 4235.

k. uit Pěkalongan (geleidebrief P $\frac{0}{118}$): 2 groote bronzen dierklokken, ovaal, van 't bekende model, zonder versiering maar bijzonder goed geconserveerd. Inv. 4241 en 4252;

een klein bidschelletje. Inv. 4243; en

zes metalen pols- en enkelringen van verschillende grootte. Inv. 4244 — 4249. N°. 4249 is zwaar beschadigd.

De mededeeling voor informatie aangenomen, wordt besloten den Heer PENNINGS den dank der Directie te betuigen.

VII. De Heer VAN RONKEL vraagt diligent te worden verklaard in de hem verstrekte opdracht, om met den Heer VAN DER CHIJS nader over de sphragistische verzameling besprekingen te voeren, en wegens het vergevorderd uur dit punt tot eene volgende vergadering aan te houden (zie Not. Jan. ll. p. 8, Feb. ll. p. 27, April ll. VI *a*, p. 44, Mei ll. IV 2° p. 59).

Conform.

VIII. Worden benoemd op verzoek tot Leden, de Heeren J. F. E. Willemsz en H. Gramberg, beiden Eerste Luitenant der Marechaussée te voet in Atjeh.

Zijn toegetreden als Leden de Heeren H. Chauvigny de Blot, waarn[d]. Resident te Poerwakerta (Krawang); Mr. N. M. Lebret, Landheer te Kedawoeng (Pasoeroean); J. Berman, Hoofdinspecteur van den post- en telegr. dienst te Weltevreden; P. C. van Davelaar, Assistent-resident te Rangkasbetoeng (Bantam); J. Faes, oud Resident te Buitenzorg, oud lid; Mr. H. P. Grobbee, President van den Landraad te Ambon; J. C. baron von Hertling, Houtvester te Kediri; J. L. Ludolph, Lid van de Factorij der Ned. Handelmaatschappij te Weltevreden; H. C. A. Muller, Assistent-resident te Weltevreden, K. H. F. Roos, Assistent-resident te Sambas (Borneo's Westerafd.); Th. A. M. Ruijs, Hoofdinspecteur der Staatsspoorwegen te Weltevreden; G. Ch. Twijsel, gewestelijk Secretaris te Muntok (Banka); A. van de Wetering, gewestelijk Secretaris te Ambon; A. J. Wolvekamp, Notaris te Kediri.

Worden van de Ledenlijst afgevoerd: Op verzoek wegens vertrek de Heeren H. C. A. G. de Vogel, J. H. Schmiedell, Dr. W. Burck, P. Vellema, C. J. Feith, H. D. A. Obertop, A. J. N. Engelenberg, W. C. Hoogkamer, J. H. B. Oomen, C. M. Verloop, Mr. W. C. Veenstra.

Op verzoek de Heeren W. D. Helderman en G. J. Koopman.

Wegens vertrek de Heeren J. F. P. Richter en Mr. A. C. J. Helfrich.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De President,
J. C. MULOCK HOUWER.

De Secretaris,
SERRURIER.

Directievergadering gehouden op Maandag 22 October 1900.

Tegenwoordig zijn de Heeren Mr. J. C. MULOCK HOUWER, President, Mr. J. H. ABENDANON, Vice-president, Dr. J. L. A. BRANDES, Dr. PH. S. VAN RONKEL, Dr. G. A. J. HAZEU, H. N. STUART en Mr. L. SERRURIER, Secretaris.

Afwezig de Heeren Mr. J. A. VAN DER CHIJS, Dr. A. G. VORDERMAN, J. NIJHOUT VAN DER VEEN en A. S. CARPENTIER ALTING.

De President opent de vergadering en verwelkomt de Heeren Mr. J. H. ABENDANON en H. N. STUART, den eersten als Vice-president en den tweeden als Directielid, hebbende zij bereids schriftelijk te kennen gegeven, dat zij de in de vorige vergadering gedane benoeming als zoodanig wenschten te aanvaarden.

Vervolgens worden de Notulen der vergadering van 26 Augustus ll. na enkele wijzigingen goedgekeurd.

De President:

I. Brengt ter tafel de navolgende ingekomen stukken, die in rondlezing zijn geweest:

a. Ag. K $\frac{0}{128}$. Missive van den Heer Directeur van Onderwijs, enz. dd. 17 September ll. N°. 12227, ten geleide van een van den Resident van Kedoe ontvangen rapport met kaart betreffende het resultaat van een, naar de fundeering van den eersten terrasmuur van Boroboedoer ingesteld onderzoek, onder aanbieding van een en ander voor 's Genootschaps tijdschrift.

Ongeveer gelijktijdig bereikte het Genootschap een brief

van den Heer Dr. J. GRONEMAN te Jogjakarta met een bijschrift, aan dat rapport toe te voegen, strekkende om de aanleiding tot de ontgraving kenbaar te maken.

Aangezien echter de Heer IJZERMAN reeds in 1886 den Boroboedoervoet voldoende onderzocht heeft, en de resultaten daarvan gepubliceerd in 's Genootschaps Tijdschrift deel XXXI in een opstel getiteld: iets over den oorspronkelijken voet van Boroboedoer, met een plaat, zoo komt der Directie het hier bedoelde onderzoek geheel onnoodig voor en wenscht zij derhalve noch tot publiceering van het rapport noch van het bijschrift van den Heer GRONEMAN mede te werken.

Wordt besloten onder dankzegging de stukken terug te zenden.

b. Ag. K $\frac{0}{133}$. Missive van denzelfden Heer Directeur ter aanbieding van de beschrijving van het uitwendige der tjandi Mendoet en van de daarop voorkomende beelden en bas-reliefs door den Heer C. DEN HAMER, Inspecteur van het inlandsch onderwijs te Bandoeng, met verzoek om bericht of de Directie deze beschrijving ter publiceering in het Tijdschrift verlangt te ontvangen. Over deze beschrijving wordt gehandeld in Notulen 1898 pp. 194—197.

Wordt besloten in bevestigenden zin te antwoorden en over te gaan tot de publicatie van: de architectonische beschrijving van de tjandi Mĕndoet (zie Not. 1898 p. 73) van den Heer B. KERSJES, de hierbovenbedoelde beschrijving van den Heer DEN HAMER en van de nota van den Heer B. W. VAN DE KAMER over de restauratie van hetzelfde monument (zie Not. 1899 p. 140), en voorts daarop te laten volgen de nota over den door den Heer DEN HAMER ontdekten bijtempel van tjandi Mendoet, opgesteld door den Heer VAN DE KAMER, tot welker publiceering reeds besloten was in de Directievergadering van April dezes jaars, Not. p. 3 j°. p. 38.

c. Ag. D $\frac{0}{42}$. Missive van den Heer Assistent-resident te

Djĕmber, waarbij onder aanbieding van drie photographieën van den, in de desa Menampoe, distr. Poeger, der afd. Djĕmber ontdekten tempel (zie Notulen Mei ll. p. 54), te weten één van de Oost- en Noordzijde, een van de West- en Zuidzijde en één van de beide naar de assistents-residents-woning overgebrachte beelden, wordt medegedeeld dat de beide laatstgenoemde beelden oorspronkelijk zich bevonden in de nissen aan de Oostzijde van het monument, terwijl de nis aan de Zuidzijde het brokstuk bevat van een naakt mannenbeeld en voorts, dat de trap aan de Noordzijde, die toegang gaf tot den tempel, sedert is ingestort, waardoor het inwendige van den tempel van die zijde zichtbaar is.

Wordt besloten opzending te vragen van de drie beelden, de Nandi, de Doerga en het naakte mannenbeeld (romp); de kaart (zie Notulen Mei) in de geschreven Notulen te hechten, de photo's in de desbetreffende verzameling te deponeeren, en voorts den Heer Assistent-resident van Djĕmber den dank der Directie te betuigen.

d. Drie brieven van 's Genootschaps Lid, den Heer D. VAN HINLOOPEN LABBERTON te Buitenzorg aan den Heer BRANDES houdende mededeeling dat een aantal javaansche, soendaneesche en maleische handschriften uit de nalatenschap van wijlen den Heer K. F. HOLLE bij de Algemeene Secretarie berusten. Schrijver deelt de titels der handschriften mede en knoopt daaraan vast den wenk, om den Heer Mr. N. P. VAN DEN BERG, 's Genootschaps Eerelid te Amsterdam, als erfgenaam van den Heer HOLLE om afstand van die handschriften te verzoeken. De medeerfgenaam, de Heer G. C. T. W. MUNDT op Parakan Salak heeft bereids verklaard tegen dien afstand geen bezwaar te hebben.

Conform besloten; de brieven onder dankzegging aan den Heer BRANDES.

II. Doet mededeeling van den inhoud van stukken waarvan rondlezing onnoodig is geacht:

e. Ag. S $\frac{0}{56}$. Gouvernements Missive ten geleide van 528 exemplaren van het „Daghregister" IVe deel (1637) te 's Hage uitgegeven naar het in de Hof- en Landsbibliotheek te Karlsruhe gevonden handschrift. Ter verspreiding aangeboden.

Informatie.

f. Ag. O $\frac{0}{130}$. Missive van den Heer Directeur van Onderwijs, enz. met verzoek om bericht, of aan de gewone gouvernementssubsidie voor het Genootschap ook in het jaar 1902 behoefte zal bestaan; waarop bereids in bevestigenden zin is geantwoord.

Informatie.

g. Ag. O $\frac{0}{27}$. Missive van denzelfden Heer Directeur, met verzoek om antwoord op de Missive van zijn ambtsvoorvoorganger van 3 Maart 1900. Daarin werd verzocht om ten behoeve van eene publicatie in Nederland eene beredeneerde opgave te ontvangen van de aan het Batav. Genootschap afgestane voorwerpen der collectie, door Dr. A. W. NIEUWENHUIS op zijne reizen door Borneo bijeengebracht.

De Secretaris-Conservator van het Ethnographisch Museum deelt hierop mede, dat hij gelijktijdig met vorenbedoelde Missive een particulier schrijven had ontvangen van prof. HUBRECHT, Secretaris van de Maatschappij ter bevordering van het Natuurkundig onderzoek der Nederlandsche Koloniën, te Utrecht, inhoudende hetzelfde verzoek doch eenigszins meer omschreven. Spoedshalve heeft spreker alstoen deze zaak langs particulieren weg willen afdoen en daarmede den vorigen Directeur van Onderwijs in kennis gesteld. Spreker heeft daarop aan prof. HUBRECHT doen toekomen eene beschrijving eener niet gecatalogiseerde collectie voorwerpen van Dr. NIEUWENHUIS, vergezeld van eene copie der aangehangen etiketten, alsmede het blad van den supplementcatalogus, hetwelk op de bereids door den Heer VAN DER CHIJS gecatalogiseerde voorwerpen van denzelfden rei-

ziger betrekking heeft, en spreker heeft daarbij aangeboden om op de rugzijde van de in Nederland aanwezige photo's van meerbedoelde voorwerpen, onze inventarisnummers te schrijven, zoodat de beschrijving alsdan door de photo's zoude worden toegelicht. Spreker heeft verder van deze zaak uit Nederland niets meer vernomen.

Wordt besloten hiervan mededeeling te doen aan den Heer Directeur van Onderwijs.

h. Ag. P $\frac{0}{142}$. Missive van den — thans naar Riouw overgeplaatsten — Resident van Palembang, den Heer H. J. MONOD DE FROIDEVILLE, ter aanbieding ten geschenke aan ons Genootschap van een zilveren piagĕm, in het jaar 1858 door den toenmaligen Resident van Palembang uitgereikt aan den toenmaligen pasira der marga Makakau, afd. Komering en Ogan Oeloe, Enim en de Ranau districten.

De Heer BRANDES, aan wien dit voorwerp na ontvangst is ter hand gesteld, heeft daarvan eene geannoteerde copie vervaardigd.

Wordt besloten de zilveren piagĕm in de verzameling handschriften op te nemen, de geannoteerde copie in het Tijdschrift te plaatsen, met verzoek aan den Heer Redacteur om conform het beslotene in de Directievergadering van April 1874, Not. p. 38 eene korte inhoudsopgave in het hollandsch daaraan toe te voegen, en den schenker den bijzonderen dank der Directie te betuigen.

i. Ag. L $\frac{0}{136}$. Bericht van Zijne Excellentie den Legercommandant, dat de aangevraagde eereteekenen (zie Not. Aug. ll. p. 88) niet kunnen worden verstrekt, doch in den handel verkrijgbaar zijn.

Wordt besloten hiervan kennis te geven aan den Heer Conservator van het Numismatisch Kabinet.

III. Doet mededeeling namens den Heer Conservator van het Numismatisch Kabinet van de navolgende ontvangen geschenken.

1°. Van den Heer C. J. Graaf von Rantzow te Weltevreden:

Mexico, meio 1800. — z.

Britsch Indië, anno 1172. — z.

2°. Van 's Genootschaps Buitengewoon Lid Sajjid Oethman alhier:

Turkije, piaster (beshlik-series). — bill.

3°. Van den Heer E. Bangert te Medan:

Frankrijk, jeton, 1776. — k.

Engeland, halfpenny, 1837. — k.

Brunswijk, Pfennig, 1729. — k.

Zweden, 2 ören, 1572. — k.

„ , ½ öre, 1615. — k.

4°. Van 's Genootschaps Lid, den Heer B. Hoetink alhier:

China, 22 stuks, meestal groote munten. — k.

5°. Van den Heer Mr. J. A. van der Chijs:

Baden, 3 Kreuzer, 1853. — z.

Beyeren, Conventionsthaler, 1828 (Verfassungssaüle). — z.

„ Idem, id. (Segen des Himmels). — z.

„ Idem, id. 1835 (Denkmal bei Aibling). — z.

„ dubbele Thaler, 1838 (Eintheilung des Königreichs). — z.

„ Idem, 1839 (Maximilian's Monument). — z.

„ Idem, 1842 (Vermählung des Kronprinzen). — z.

„ dubbele Gulden, 1846. — z.

„ Gulden, 1871. — z.

„ halve Gulden 1844, 1856, 1865. — z.

Hessen-Darmstadt, Thaler, 1859. — z.

Hessen-Homburg, Gulden, 1838. — z.

„ , halve Gulden, 1838. — z.

Lippe-Schaumburg, Thaler, 1856. — z.

Mecklenburg-Schwerin, Gulden, 1840. — z.

Nassau, Gulden, 1846. — z.
" , halve Gulden, 1860. — z.
Saksen, dubbele Thaler, 1842 — z.
" , ⅙ Thaler, 1851. — bill.
Saksen-Meiningen, Thaler, 1866. — z.
Saksen-Weimar, Thaler, 1841, 1870. — z.
Schwarzburg-Rudolstadt, Thaler, 1867. — z.
Schwarzburg-Sondershausen, Thaler, 1870. — z.
Wurttemberg, dubbele Thaler, 1871, (Münster en Ulm).—z.
" , Thaler, 1866. — z.

Onder dankzegging aan de verschillende schenkers in de Numismatische verzameling.

IV. De Vice-president:

1°. Biedt aan namens 's Genootschaps Lid, den Heer Mr. W. F. HAASE, te Probolinggo het navolgende:

a. Een bronzen voorwerp, gevonden nabij de zg. Poenden Gilang, Res. Kediri (zie Not. 1899 p. 169); Dr. BRANDES verklaart dit voorwerp vermoedelijk te zijn de tap van een poortdeur, draaiende in een dito kom, die met twee uitsteeksels in het steenen kozijn was bevestigd. Iedere deur moet boven en onder van zulk eene inrichting voorzien zijn geweest. Dit voorwerp is geheel ongeschonden en naar het schijnt tot dusver nog niet in archeologische verzamelingen bekend.

b. Twee lepels en een kruikje, gevonden op het koffieperceel Mringin, district Pakoentjen, afd. Ngrowo.

c. Een bronzen beeldje, vindplaats onbekend, vermoedelijk uit de afd. Blitar der res. Kediri.

d. Drie teekeningen van phallische voorstellingen in grotten uitgehouwen.

e. Eenige aanvullingen op de lijst der voornaamste overblijfselen uit den Hindoetijd op Java door Dr. R. D. M. VERBEEK.

f. Twee javaansche legenden betreffende den bouw van tjandi's in het Maleisch.

Wordt besloten den Heer HAASE den bijzonderen dank der Directie te betuigen, de voorwerpen sub *a—d* in de betrekkelijke verzamelingen op te nemen en de stukken sub *e—f* in rondlezing te doen gaan.

2°. Stelt voor eene ruiling aan te gaan met den Heer M. CHARLOUIS, Arts te Klaten, die vier Hindoebeelden en een steenen gamelan aanbiedt tegen eene overeenkomstige waarde in doubletten uit 's Genootschaps muntverzameling. De Heer VAN DER CHIJS dienaangaande geraadpleegd, heeft een lijstje overgelegd van doubletten die beschikbaar zijn en in de verzameling van den Heer CHARLOUIS ontbreken.

Hoezeer deze doubletten weinig in getal zijn, wordt besloten ze den Heer CHARLOUIS aan te bieden, onder opmerking dat de Directie de opgenoemde steenen voorwerpen dankbaar zal aanvaarden.

3°. Biedt aan namens den Heer J. KNEBEL, 's Genootschaps Buitengewoon Lid te Magĕtan, de vertaling van de Babad Banjoemas tot een beknopten vorm teruggebracht (zie Not. 1898 Mei en November, pp. 67 en 171). De Heer BRANDES heeft een paar opmerkingen op den kant van het handschrift gesteld die wenschelijk voorkomen, dat onder de aandacht des Heeren KNEBEL worden gebracht.

Wordt besloten tot wederaanbieding en daarna plaatsing in 's Genootschaps Tijdschrift.

4°. Vraagt naar den stand der voorgenomen uitgave der „Proclamations", enz. (18e deel van het Plakaatboek) zie Notulen April ll. pp. 4, 5.

De Secretaris deelt hierop mede, dat hij wel is waar tot dusverre nog geen schriftelijk antwoord op den aan de familie BAUMGARTEN gerichten brief ontvangen heeft, doch dat Dr. BAUMGARTEN, Lid van ons Genootschap te Jogja, den Heer HAZEU, toen deze zich onlangs aldaar ophield, mondeling heeft medegedeeld, dat de familie geen bezwaar had tegen reproductie van het in bruikleen afgestane exemplaar der „Proclamations"; daarop is in dato 1 October ll. aan ons Correspondeerend Lid, den Heer G. P. ROUFFAER te 's Gravenhage verzocht, wel te willen trachten een copie te verkrijgen van de ontbrekende bladzijden, hetzij in Nederland, hetzij te Londen.

Wordt besloten, het antwoord van den Heer ROUFFAER niet af te wachten, maar dadelijk met de werkzaamheden te beginnen.

5°. Brengt ter sprake eenige veranderingen, in de dienstwoning door den nieuw-benoemden Amanuensis aangevraagd in een brief Ag. G $\frac{0}{138}$ die nog niet uit de rondlezing terug is.

Worden benoemd de Heeren BRANDES en STUART als commisie om te dezer zake het noodige te verrichten.

V. De Secretaris-Conservator der ethnographische verzameling.

1°. Legt ter visie het ontwerp van een nieuw diploma voor Genootschaps leden (Not. April p. 48).

Wordt besloten in rondlezing te doen gaan.

2°. Deelt mede, dat hij onlangs bij een bezoek aan oud Bantam zich aldaar heeft georiënteerd met de schetskaart, die in Mei 1893 door den Resident van Bantam aan ons Genootschap werd toegezonden, zie de Notulen van dat jaar p. 71. Het is spreker daarbij gebleken, dat deze schetskaart, wat de lijnen betreft, onbetrouwbaar is, maar dat zij hare waarde ontleent aan de vele namen van wijken, die aanwijzen welke groepen van personen daar hebben gewoond

en welke namen nog tegenwoordig door de ter plaatse zich bevindende kampongs worden gedragen. Spreker heeft nu het blad „Bantam-Karangantoe" van de topographische detailkaart op eenigszins grootere schaal doen overteekenen, en daarin doen inschetsen de Kraton en andere details van de plattegrondteekening in HEYDT's Schauplatz, in de 18e eeuw door Compagnie's landmeters vervaardigd; deze alzoo bewerkte kaart als grondslag nemende werden daarin de namen aangebracht, voorkomende op de zooeven bedoelde schetskaart van 1893. Spreker stelt voor die kaart in het tijdschrift op te nemen.

Wordt besloten in rondlezing te doen gaan.

3°. Brengt ter tafel het manuscript van de lezing door 's Genootschaps Buitengewoon Lid Dr. N. ADRIANI, den 3den September ll. alhier gehouden.

Aangezien alle Directieleden gelegenheid gehad hebben de lezing te hooren, wordt rondlezing onnoodig geacht en het manuscript aan den Redacteur van het Tijdschrift ter hand gesteld.

4°. Leest voor een gedeelte van een brief, ontvangen van 's Genootschaps Lid, den Heer Assist.-resident J. A. KROESEN te Fak-fak, afd. W. en Z. Nieuw Guinea, als volgt: „men „duide de bevolking van Nieuw Guinea voortaan niet meer „aan door het woord Papoeas of Papoes, maar met den naam „Halifoeroes (Alfoeren); *papoe* is een Tidoreesch woord en „beteekent slaaf; dat woord is een scheldwoord, waarmede „de Halifoeroe een strandbewoner die niet tot zijn vrienden „behoort, pleegt te bespotten".

Informatie.

5°. Stelt in het licht, dat van het tegenwoordige bediendenpersoneel minstens één persoon zonder schade zou kunnen worden gemist, aangezien voor grof werk handen genoeg aanwezig zijn; maar dat voor de meer zorg en oordeel vereischende Museumwerkzaamheden op den duur behoefte

komt aan een tweeden Javaan, wien echter eene hoogere bezoldiging dan *f* 10.— à *f* 11.— in de maand zal moeten worden toegelegd.

Wordt besloten President en Secretaris te machtigen om bij voorkomende aanleiding of gelegenheid een of meer der tegenwoordige bedienden te vervangen door een Javaan.

6°. Rapporteert, ook namens zijn medelid der Commissie ad hoc, den Heer NIJHOUT VAN DER VEEN, dat door de goede zorgen van den Eerstaanwezend Ingenieur, den Heer A. CH. NIEUWENHUIJS de deuren, blinden, ramen en bovenlichten uit het huis in de Benedenstad thans zijn overgebracht naar de werkplaats van den Waterstaat aldaar, en dat zij op kosten van het Genootschap tot tevredenheid van den eigenaar vervangen zijn door nieuwe ramen, deuren, enz. enz. (zie Not. 1899 p. 205 en 1900 p. 31); zoodat thans de beschikking der Regeering op dezerzijdsch verzoek om dien afbraak in den oorspronkelijken staat in 's Genootschaps Museum wederom op te bouwen, moet worden afgewacht.

Wordt besloten tot den Heer NIEUWENHUIJS een brief van dankbetuiging te richten.

7°. Deelt mede, dat 's Genootschaps Correspondeerend Lid, de Heer ROUFFAER te 's Gravenhage blijkens een particulier schrijven voor het bij hem in bewerking zijnde werk over het batikken gaarne photographieën zou ontvangen van de Bantamsche kains, waarvan het Genootschap door tusschenkomst van den Resident den eigendom verkreeg (zie Not. 1899 p. 207 j°. 1900 p. 10) en die geïnventariseerd zijn als nommers 9248—9253. Aangezien het photographeeren van deze zeven batiks vrij kostbaar is en toch geen voorstelling van de kleuren geeft, verzoekt spreker machtiging, die kains aan den Heer ROUFFAER ter bezichtiging toe te zenden.

Conform.

8°. Deelt mede, dat blijkens een schrijven van den tijdelijken Hoofdagent der Koninklijke Paketvaart maatschappij,

Ag. O $\frac{0}{60}$, thans nog in rondlezing, vrij vervoer wordt toegestaan met de stoomschepen dier Maatschappij van alle aan het Genootschap verzonden colli, mits zij behoorlijk verpakt zijn, hoogstens 1 kubieken meter meten en 500 kilogram wegen. Bij een nader schrijven werd nog medegedeeld dat van die beschikking is kennis gegeven bij looporder dd. 15 October ll. N°. 33 (aan Agenten) en N°. 401 (aan Gezagvoerders). Naar aanleiding hiervan heeft spreker een model adres ontworpen (zie Notulen Augustus ll. p. 80) om te worden toegezonden aan personen die geschenken hebben aangekondigd, opdat daardoor de bestemming en de gunstige vrachtdispositiën dadelijk in het oog zouden vallen, welk model-adres ter tafel wordt gebracht.

Wordt besloten den Heer Hoofdagent der Koninklijke Paketvaart maatschappij den bijzonderen dank der Directie aan te bieden voor de genomen hoogst vrijgevige dispositie; voorts, het adres goed te keuren en tot het drukken daarvan te machtigen en eindelijk om den Heer Directeur van Onderwijs, enz. met dezen maatregel in kennis te stellen, (zie Not. Aug. ll. p. 80).

9°. Bericht, dat ontvangen zijn de navolgende verzamelingen en voorwerpen ten behoeve van het Ethnographisch Museum, welke door de aanwezige Directieleden worden bezichtigd:

a. eene verzameling voorwerpen van de Toba Bataks, voor rekening van het Genootschap verzameld door den Heer K. A. James, Controleur te Baros, Inv. N°s. 9488 t/m 9522 (zie Notulen Dec. 1899 p. 218). De voorwerpen worden kortelijk beschreven in bijlage XIII.

b. eene verzameling uit Alor, bijeenverzameld uit een voorschot daartoe aan den posthouder aldaar, den Heer J. W. Meulemans verstrekt (zie Not. Jan. 1900 p. 13). De voorwerpen op den inventaris gebracht sub N°s. 9524 t/m 9577, worden kortelijk beschreven hierachter in bijlage XIV.

c. een paar oorknoppen voor volwassen vrouwen op het eiland Sĕpĕkĕn vervaardigd, tot welker aankoop de Heer VORDERMAN in de Aprilvergadering dezes jaars (zie Not. p. 15) werd gemachtigd. Bij de oorknoppen werd door den Heer VORDERMAN ten geschenke aangeboden de photographie eener vrouw van dat eiland, de bedoelde oorsieraden in de ooren dragende; de oorsieraden Inv. N°. 9523.

Wordt besloten den Heeren JAMES, MEULEMANS en VORDERMAN den dank der Directie te betuigen voor hunne zeer gewaardeerde medewerking.

10°. Bericht, dat sedert de laatste opgave nog werden aangekocht:

voor de ethnographische verzameling 6 kains en 3 slendangs goudbrocaat uit Palembang, dubbele messen in één krisscheede, Java; een stel meubels voor bruidstooi van verguld houtsnijwerk met zilveren geciseleerde slotplaten, Java; kleed van cocosvezels, Karo Bataks; en

voor de verzameling voorwerpen uit den Compagniestijd eenige stoelen en banken, een kapstok met fraai snijwerk, een kinderbankje en een ledekant.

Informatie.

VI. De Heer BRANDES:

1°. Biedt aan ten geschenke:

a. namens 's Genootschaps Lid, den Heer C. DEN HAMER te Bandoeng de photographie van snijwerk in hout, naar een zilveren model, genomen in de Preanger.

b. namens 's Genootschaps Buitengewoon Lid, den Heer Dr. F. DE HAAN te Soekaboemi de reproductie van een der platen van Rach van Oud-Batavia, nl. „Het Gezigt van de Tuijn van de Landcommissaris met deszelfs comtoor, stal en vijver staande op de wegt van Yaccatraa 1ⁿ Paal buijten Batavia".

c. namens 's Genootschaps Lid, den Heer TH. A. M. RUIJS,

in kwaliteit van Lid van de ontbonden Commissie voor de Tentoonstelling te Parijs, verschillende bouwkundige teekeningen van tjandi Sari, tjandi Plaosan en tjandi Sewoe (een der kleine tempeltjes) allen vervaardigd door den Heer H. L. LEYDIE MELVILLE (zie Notulen 1898 pp. 119 en 174).

d. namens den Heer G. GORTMANS, gep[d]. kapitein, Directeur der gevangenis te Batavia, vier snoeren amuletten, bestaande uit opgerolde bladen tin, aan den binnenkant met karakters bekrast; een opgerolde strook beschreven papier, insgelijks als amulet dienst doende, en een pantja lima van hoorn met touwtjes door drie rijen gaatjes getrokken, en aan een ring bevestigd, waaraan nog verbonden zijn twee baardknijpertjes, een en ander uit de V Kota, afkomstig uit het geding van de moordenaars van wijlen den Heer CLIFFORD. Inv. N[os]. 9584 t/m. 9586.

Onder dankzegging aan de schenkers in de betrekkelijke verzamelingen.

2°. Stelt ter bezichtiging een fragment van een klok of bel uit den Hindoetijd, met versiering en een opschrift in gefigureerde oud-javaansche letters, luidende *saka lng ĕn*, toebehoorende aan den Heer DIEDUKSMAN te Jogjakarta, benevens een photographie van een der Boeddhabeelden in de nissen aan den bovensten muur van Baraboedoer, waaruit blijken kan hoe eigenlijk de mudrâ van deze beeldenreeks is; de gewone beschrijving is onjuist.

Informatie.

3°. Stelt voor, afbeeldingen langs photographischen weg te laten maken van de vóórzijde, den linker- en den achterkant van tjandi Pawon en voorts van het makara ornament van tjandi Boebrah, van dat met de dwergfiguur knielend in den bek van den olifantvisch (gadjah-mina), van dat met de halve menschenfiguur in dien bek, en misschien nog van andere details, nader aan te wijzen.

Conform.

4°. Doet de navolgende mededeelingen:

a. Een bezoek aan het beeldenloodsje te Jogjakarta deed mij een opschrift vinden, dat tot op dat oogenblik mij onbekend was gebleven, omdat men verzuimd had van het bestaan er van kennis te geven. Vanwaar het afkomstig was — het moet niet lang geleden zijn gevonden — wist men mij niet te zeggen. Het opschrift luidt *gawai i pagaramman.* Dit laatste is eene spelling voor *pagarĕman*, zonder twijfel een desanaam. Zooals men zich herinnert, zijn er op Midden-Java reeds meer soortgelijke opschriften voor den dag gekomen, *gawai i manungkung*, *gawai i anggĕhan.* En met het *mahaprattaya*-opschriftje van tj. Sewu, èn met de *anumodana*-steenen, vermoed ik, werd ook met deze soort van opschriften aangegeven, dat een zeker onderdeel van een heiligdom door den een of ander, of door een complex of categorie van personen, daaraan geschonken of gewijd werd.

b. Indertijd, zie Not. B. G. XXXVII (1899), 10, sprak ik het vermoeden uit, dat op den bekenden steen van Pasar gĕde een jaartal zou voorkomen. Niettegenstaande verschillende personen gepoogd hebben mij de gegevens voor een verder onderzoek te verstrekken, gelukte het mij eerst, toen ik onlangs zelf den steen in oogenschouw kon nemen, omtrent het punt in quaestie zekerheid te krijgen. De steen levert een jaartal, maar geen datum. Over het algemeen moet gezegd worden, dat het facsimile van het opschrift, gegeven in Tijdschr. v. N. I., 2[e] Jg., I, 46 (1839), op eenige kleinigheden na, in dit geval juist van veel belang, zeer goed is, zoodat er volstaan kan worden met daarheen te verwijzen en hier slechts enkele aanvullende of verbeterende opmerkingen te maken. Zooals men weet bestaat het opschrift uit viermaal dezelfde uitdrukking, in het Latijn, het Fransch, het Hollandsch en het Italiaansch, ITA MOVETUR MUNDUS, AINSI VA LE MONDE, ZOO GAAT DE WARELD, COSI VA IL MONDO, zoo geplaatst dat zij te zamen een cirkel vormen. In en om dien cirkel staan

in rechte lijnen kortere en langere andere uitdrukkingen, die weer in een vierkant geschikt zijn. Eensdeels in den cirkel AD AETERNAM MEMORIAM SORTIS INFELICIS (1), buiten er omheen IN FORTUNA CONSORTES DIGNI VALETE, QUID STUPEARIS INSANI, VIDETE IGNARI ET RIDETE, CONTEMNITE VOS CONTEMTU VERE DIGNI (2). De steen geeft duidelijk een Z in ZOO GAAT DE WARELD, maar op de grens van CONSORTES DIGNI heeft de aanbrenger van het schrift een fout gemaakt, zoodat tusschen de S en de D nog eenige halen te zien zijn. Een taalfout is STUPEARIS, maar dit doet er niet toe. In het kleiner vierkant vindt men IGM., d. w. z. IN GLORIAM MAXIMAM en een zigzaglijn, die ik veronderstel dat den bliksem voorstelt, nl. het symbool van Jupiter tonans, die als Jupiter optimus maximus, ook den Deus optimus maximus, onzen God den Heere, aangeeft. In de hoeken van het groote vierkant vindt men telkens rechts onder de lange regels een abbreviatuur, en links stukken van het jaartal. Beginnende onder QUID STUPEARIS enz. vindt men rechts VID, LEG, INV en CUR met een T er achter, die echter te groot is, dan dat het geen valsche lijn zou zijn, wat vermoedelijk beantwoordt aan VIDETE, LEGITE, INVENITE, en CURRITE (3), meervoud, omdat ook die andere legenden in het meervoud zijn. Beginnende met CONTEMNITE enz., links, CIƆ, IƆ (?), LX en IX. IƆ is onduidelijk, er kan ook IƆƆ of DC staan, zooals ook in 1839 gelezen schijnt te zijn, DO^, en naast of beter vóór IX vindt men iets wat op een M lijkt, maar hier zijn de halen ook weder

(1) Volgens de vertaling van BUDDINGH in Tijds. v. Ned. Indië, 2e Jrg. dl. I: Ter bestendige gedachtenis aan een ongelukkig lot.
Red.

(2) Volgens idem: Lotgenooten vaartwel! waarom wordt gij ontsteld of verbaasd, gij dwazen! Ziet onwetenden en lacht! Smaadt, gij die versmading overwaardig zijt!
Red.

(3) Loopt! (namelijk om den steen heen) ziet! leest! doorgrondt!
Red.

zwak en niet van de behoorlijke of vereischte grootte. Te zamen geeft dit CIƆIƆLXIX of CIƆIƆƆLXIX, 1569 of 1669. Buiten het groote vierkant staat, boven QUID STUPEARIS INSANI op zijn kop JOVI, en boven CONTEMTU een TEVI, dit laatste intusschen naar vorm, richting en lijn weer incongruent met de andere letters van het opschrift. Boven VALETE vindt men nog A MELAN, met een iets lager daaronder geschreven LIE (?), en boven CONTEMNITE de woorden SONG UTP. Dit eerste zou kunnen verbeelden A MELAN(CHO)LIC, en SONG UTP dan daarvan het vervolg zijn, zooals de Heer SERRURIER mij deed opmerken. UTP (of OUTP van het oude facsimile) blijft intusschen nog onduidelijk. Wat verder op den steen te zien is, krassen en namen van bezoekers, heeft voor ons geen belang. Slechts dient nog vermelding, dat aan den rand van het groote gladde vlak van den steen een groote omloopende rechte lijnband is getrokken, die zonder twijfel al oud is, maar ook doorloopt over het gedeelte, dat uitgesleten heet te zijn door het veelvuldige gebruik, dat van den steen als zetel gemaakt zou zijn.

Zooals uit het voorafgaande blijkt, is het honderdtal in het jaartal, CIƆIƆLXIX of CIƆIƆƆLXIX, 1569 of 1669, onduidelijk. Beide lezingen zijn niet wel overeen te brengen met den tijd van Senapati, met wien de steen in de traditie in verband wordt gebracht, men zie t. a. p. in het Tijdschr. v. N. I., en Veth, Java, 1e uitg., III, bl. 636. 1669 brengt ons in de laatste helft van de regeering van Amangkurat I (Tĕgal Wangi), 1645—1677, en 1569 vóór de stichting van de Kuṭa batjingah, Bab. Tanah Djawi, ed. Meinsma, 1874, bl. 144 en 200, en dus ook vóór den val van Padjang, waarna Senapati eerst aan het bewind kwam. Het jaartal 1669 schijnt zelfs onmogelijk. Met het aan het bewind komen van Amangkurat I, na den dood van Sultan Agung, in 1645, werden de nog overgebleven gevangenen, ten getale van 33, door den Mataram uitgewisseld, zie van Deventer, Gesch. der Nederlanders op Java, I, bl. 187, terwijl Antonio

Paulo, sints 1632 met 24 man in gevangenschap, Daghregister 1632, bl. 74, reeds in 1642 omgebracht was, van Deventer, ibid., bl. 186. Van beiden rest dus slechts 1569, en men zal moeten veronderstellen, dat de steen reeds van het opschrift voorzien naar Mataram, naar Pasar gĕde, mogelijk door Senapati, van elders is overgebracht, die hem gevonden moet hebben bijv. ergens aan de noordkust (in Soerabaja, Grĕsik, Pati of Djapara), of wel hem aantrof in Padjang, waarheen hij dan onder Sultan Padjang gebracht zou moeten zijn. Het Hollandsch op den steen doet veronderstellen, dat het opschrift er door een Hollander op werd aangebracht, slechts en vooral bij iemand van zulk eene nationaliteit kan men in die tijden een combinatie verwachten van Latijn, Hollandsch, Fransch, Engelsch en Italiaansch, waarbij het hier zeker de aandacht trekt dat het Portugeesch gemist wordt. Maar als men er nu op let, dat de steen in Mataram naar alle waarschijnlijkheid geïmporteerd is, dan is daardoor een lijn van onderzoek geopend, die het misschien mogelijk maakt te eeniger tijd er meer licht omtrent te vinden.

c. Een merkwaardige coincidentie is het zeker dat de matrozenbuurt in het oude Batavia en in oud-Antwerpen denzelfden naam droeg. Wat in Amsterdam de Zeedijk en in Rotterdam de Zandstraat is of was, heette zoowel in Batavia als in Antwerpen de Lepelstraat (verfranscht Rue de la cuiller). Voor Antwerpen kan dit blijken uit C. Huygens' Klucht van Trijntje Cornelis, zie in Bilderdijk's uitgave van de Korenbloemen, deel 3, bl. 8, einde van het Voorbericht aan 't volck:

„Doe wouwse (nl. Trijntje) naer 't Casteel (wat quellen ons de wijven?
Zij willen 't all besien, beloopen en verstaen)
Soo most zij voor het naest door 't Lepelstraetjen gaen,
De noble Lepelstraet, het steeghjen van der Minnen,
Daar niet als vreugd in woont en vriendlicke Godinnen."

Het gehalte van de Lepelstraat te Batavia leert ons Daelmans, in zijne Indiaanse aanteekeningen (Kronijk van het Historisch genootschap gevestigd te Utrecht, 24° Jg., 1868, bl. 659), „Zoo haast men over de brug is (naar het Vierkant, tusschen de Zandzee en de Lepelstraat), zoo komt men in een breede straat, de Lepelstraat genoemt, omdat er niet een huis, of zeer weinig uitgenomen, en is, als herbergen alwaar bas-, fiool-, harp-, orgel- etc. spel tegens den avont gehoort werd". „In deze Lepelstraat hoort men van herberg tot herberg zoo haast de lamp ontsteken werd (hetwelk altijd de klokke 6 uiren geschied, ...) dit voorschreven spel van bas en viool om het volk aan te lokken, 't gene daarhenen komt om te wagten na de schuiten, die na boort varen, om alsdan mede te gaan, zoodat alle die vreugt en geraas na 9 uuren in de straat uit is, en ieder zijn huis toesluit". Het is duidelijk dat voor Daelmans de naam Lepelstraat een sprekende was, maar mij ontgaat het etymologisch verband tusschen Lepel- en dat musiceeren, en mogelijk is een ander in staat dat op te helderen of toe te lichten, bijv. door na te slaan welke beteekenis er gehecht moet worden aan het Lepel in den naam der overeenkomstige straat in oud-Antwerpen, waarvoor de literatuur hier te Batavia niet voorhanden is.

d. Eene mededeeling van den Heer H. E. Kern, den jongsten zoon van Prof. Kern, stelt mij in staat te constateeren, dat er niet de minste aanwijzing is te vinden, dat er bij den 1ᵉⁿ druk van het 1ᵉ deel der Verhandelingen van het Bataviaasch Genootschap, van 1779, platen of kaarten zouden behooren, zooals verondersteld moest worden het geval te zijn, als de uitdrukking in Swaving's Batavia's Sanitaire geschiedenis onder het bestuur van de Oost-Indische Maatschappij, Ned. Tijdschr. voor Geneeskunde, 1878, bl. 114 (overdruk), noot 2, correct zou zijn. Ongeveer een tiental exemplaren werden er op nageslagen, zonder dat iets in die richting aan den dag kwam.

Niet minder wetenswaardig is wat de Heer KERN mij nog verder mededeelt, namelijk dat er ook van het 9e deel van die serie twee drukken bestaan, één van 1823 en één van 1825, die zich ook daarin onderscheiden, dat op het titelblad van den eersten staat „negende deel" en op dien van 1825 „9e deel".

Deel.	1e druk.	Holl. druk.	2e druk.	3e druk.
I.	1779	1781	1820	1825
II.	1780	1784	1823	1826
III.	1781	1787	1824	
IV.		1786	1824	
V.	1790		1827	
VI.	1792		1827	
VII.	1814			
VIII.	1816		1826	
IX.	1823		1825	

Onder dankzegging voor informatie.

5°. Deelt mede uit een brief van den Heer G. P. ROUFFAER, te 's Gravenhage, 12 Sept. 1900, dat het Koninklijk Instituut voor de taal- land- en volkenkunde van Nederlandsch Indië te 's Gravenhage bij nader inzien liever afziet van de publicatie van het Pĕpakĕm Tjĕrbon, omdat men daarbij op onverwachte bezwaren is gestuit (zie Not. Aug. '99 p. 166).

Spreker verklaart zich bereid de uitgave van het Pĕpakĕm Tjĕrbon te bezorgen.

Wordt besloten van de welwillende aanbieding des Heeren BRANDES gebruik te maken ten behoeve van 's Genootschaps Verhandelingen en daartoe bij de Regeering aan te vragen tijdelijken afstand uit het oud archief van het reeds genoemde Pĕpakĕm.

VII. De Heer HAZEU:

1°. Stelt voor eenige, nader door spreker aan te wijzen edita van het Genootschap ten geschenke te geven aan de Vereeniging Mardiwara te Jogjakarta.

Wordt besloten die bij voorbaat in ruil te zenden tegen eventueel later door die vereeniging te publiceeren werken.

2°. Deelt mede, dat hem van verschillende zijden is ter oore gekomen dat javaansche ambtenaren gaarne Lid zouden worden van het Bataviaasch Genootschap, doch dat zij opzien tegen de hooge contributie.

De Heer SERRURIER deelt als zijn gevoelen mede, dat wij zullen moeten overgaan tot wijziging van het reglement, aangezien reeds in 1899 op p. 205 op de gebrekkige regeling der contributie-aanslagen is gewezen; men zou dan tevens de verlaagde contributie van Controleurs en Assistent-residenten tot andere rubrieken van ambtenaren kunnen uitbreiden. De Heer SERRURIER wordt uitgenoodigd ten deze een praeadvies schriftelijk uit te brengen.

3°. Vestigt de aandacht op het feit, dat RADEN MAS OETOYO, Adjunct-translateur te Soerakarta, in het bezit is van poppen, die door de Kalangs bij gelegenheid van godsdienstige handelingen worden gemaakt (Vergel. Notulen 1899 p. 8); en stelt voor dien inlandschen ambtenaar te verzoeken deze beelden voor 's Genootschaps Museum af te staan.

Conform.

4°. Stelt ter bezichtiging een voorwerpje, oeṇḍoek[2] genaamd, hetwelk de eigenaar echter niet verlangt af te staan, en doet daaromtrent de volgende mededeeling.

Oeṇḍoek-oeṇḍoek is de naam, waarmede men thans in de Vorstenlanden aanduidt kleine poppetjes, soms van steen, maar meestal van „*galih-asĕm*" ('t harde hout in 't binnenste van den tamarindeboom), die voorstellen nu eens een zeepaardje, een karbouw, koe of kip, dan weer een mensch (bv. met de armen over de borst gekruist, in siḍakĕp houding) of eèn klein kind. Sommigen zeggen dat zulke poppetjes in vroeger tijden door de ouden werden vervaardigd, doch

volgens de algemeene opinie worden ze nu en dan, zóó als ze daar zijn, geheel gefatsoeneerd dus, gevonden, zonder dat men weet vanwaar ze komen. Die van galih asĕm treft men o. a. wel eens aan bij 't houthakken, binnen in 't hart van tamarinde-hout, die van steen vindt men wel op een verborgen plekje in huis of op 't erf. Hoe 't zij, de oorsprong van zulke oenḍoek[2] ligt in 't duister, er is iets geheimzinnigs aan.

Vooral als men te voren heeft „*tirakat*", een heilige plaats bezocht en daar overnacht, en zich van voedsel en slaap onthouden heeft, dan wil 't wel eens gebeuren dat men, thuiskomende, zulk een oenḍoek[2] aantreft. En dat is dan als een groot geluk te beschouwen, want de oenḍoek[2] kan den bezitter van veel nut zijn, en wel voornamelijk als *pĕngasihan* (middel om gunst of liefde te verwekken), maar ook om een verloren voorwerp terug te vinden. Doch wil men er gebruik van maken, dan moet men ze goed verzorgen, ze zorgvuldig opbergen in een zakje, waarin men te voren wat mĕnjan en welriekende bloemen gelegd heeft, en nu en dan er wierook bij branden (*ngoetoegi*), vooral op malĕm Djoemoengah. Laat men dit na, dan heeft 't bezit van zulk een voorwerp geen nut. Wil men nu bv. de liefde van een vrouw verwerven, dan begint men met de oenḍoek[2] te bewierooken en spreekt (ndjawab): „Geëerde oenḍoek! Ik vraag je te willen bewerken dat NN. mij liefkrijge." Vervolgens begraaft men ongemerkt het poppetje onder de deur van de woning der bewuste vrouw, opdat deze bij 't binnengaan van haar huis er overheen zal stappen. Is dat eenmaal gebeurd, dan behoeft de bezitter van de pĕngasihan zich nog slechts aan de vrouw te vertoonen, om binnen enkele dagen haar liefde te verwerven. Soms is 't ook voldoende om een paar bloemen, die eenigen tijd in 't zakje bij de oenḍoek[2] hebben gelegen, onder de deur der beminde te begraven (1).

(1) Dit gebruik is (of was) zóó algemeen, dat men zelfs 't afgeleide werkw. »*ngoenḍoeki*" bezigt in den zin van »[met behulp van een oenḍoek[2]] iemands liefde verwekken".

Ook om verloren voorwerpen terug te vinden doet de oenḍoek² dienst. Stel bv. een vrouw, die in 't bezit is van zulk een poppetje, heeft haar oorknop verloren.

Onmiddellijk gaat zij haar oenḍoek² bewierooken en spreekt: „Geëerde oenḍoek! Ik ben mijn oorknop kwijt. Als ik hem ergens heb laten liggen, draai dan in 't rond; als hij gestolen is, verroer je dan niet! Heeft de oenḍoek² daarop door zich in de rondte te draaien te kennen gegeven dat het kleinood ergens is blijven liggen, dan tracht zij op dezelfde wijze te weten te komen waar ze het moet zoeken, b.v. oostelijk bij de kali of westelijk bij de put. En zoo vraagt zij verder, totdat ten slotte het verlorene gevonden is.

Men onderscheidt deze oenḍoek² in „levende" en „doode". De levende zijn die, welke door zich te bewegen op vragen antwoord geven of in 't algemeen nog de vereischte tooverkracht bezitten, de „doode" zijn die welke den bezitter niet meer van nut zijn. Een levende oenḍoek² gaat „dood", wanneer men hem niet goed verzorgt, d. w. z. niet geregeld bewierookt.

De oenḍoek², die ik machtig werd behoort aan een zekeren Krĕsnå-Prawirå te Jogja. Volgens zijn beweren had hij eens, thuiskomend van het Zuiderstrand, waar hij had „tirakat", dit beeldje op zijn amben gevonden, zonder dat hij kon gissen wie 't daar gebracht had. Daar 't hem voorkwam een vrouwelijk wezen voor te stellen, noemde hij het: „Bok lårå Tĕmon". Langen tijd had het hem goede diensten bewezen, maar in den laatsten tijd scheen het „dood" te zijn, zoodat hij er niets meer aan had. Het beeldje, de eenige oenḍoek², die ik tot heden zag, is vervaardigd van galih-asĕm, en bijna 3 c.m. lang. 't Stelt voor een menschelijk wezen, men zou bijna zeggen een pas geboren kindje, in hurkende houding met naar boven bijna spits toeloopend hoofd, de gebogen armen stijf onder de kin en onnatuurlijk lange voeten en teenen. In vorm en houding gelijkt het sterk op enkele van die steenen lĕloehoer-beelden, die men hier en daar in afgelegen hoeken van West-Java aantreft, van 't zgnd.

Padjadjaran-type. De sporen van boreh, waarmee 't zekervaak besmeerd is, zijn nog zichtbaar.

Sommigen beweren dat zulke beeldjes ook wel „*gănă-gănă*" heeten. Volgens anderen is er eigenlijk verschil tusschen oenḍoek² en *gănă*²: een *oenḍoek*² zou uitsluitend een zeepaardje, een *gănă*² daarentegen een mensch of kind, kĕbo, sapi of kip voorstellen. Oorspronkelijk schijnt er werkelijk verschil bestaan te hebben. Zie 't Jav. Wdbk. s. v. *oenḍoek* en *gănă;* en in 't Mal. Wdbk. v. KLINKERT leest men: „*oenḍoek*, het zeepaardje dat door de Maleiers als amulet gebruikt wordt", terwijl in dat van v. D. WALL staat: „*Oenḍoek*² naam eener soort van zeepaardje, dat in de geneeskunde gebruikt wordt". Doch thans worden, althans in de Vorstenlanden, beide soorten van amuletten samengevat onder den naam oenḍoek². Omtrent den eigenlijken oorsprong van deze beeldjes durf ik geen gissing te wagen.

Informatie.

5°. Deelt mede als Conservator der Archeologische Verzameling, dat sedert de vorige vergadering (26 Augustus ll.) zijn verkregen de navolgende voorwerpen:

a. Uit BAGELEN (geleidebrief B $\frac{0}{107}$):

drie groote potten van verglaasd aardewerk (*goetji*) van den bekenden vorm (nauwe hals en wijde buik); toch verschillen ze weer onderling en met de reeds in onze verzameling aanwezige goetji's, vooral wat betreft grootte, aantal en plaatsing der ooren. Inv. 4250, 4251 en 4253;

een groote gouden ring, antiek model met aan weerszijden van de zegelplaat het meermalen voorkomende vleugelvormige uitsteeksel; de hoekig-ovale zegelplaat draagt in leelijke, slecht-afgewerkte lijnen een gefigureerde voorstelling van 't woord *çrî* (cf. Catal. p. 286 noot 1). Inv. 4255,

en een rood steentje (robijn?) waarin een kruis is gegraveerd. Inv. 4257.

Omtrent de overige tot deze zending behoorende voorwerpen (één groote goetji, een gouden ring met steen en

twee kleine gouden oorsieraden), die in onze verzameling voldoende vertegenwoordigd zijn, wordt voorgesteld ze aan te bieden aan het Museum van Oudheden te Leiden.

b. Uit KEDOE (geleidebrief K $\frac{0}{126}$): acht koperen enkel- (of?) polsringen van verschillende dikte en grootte. Ze bestaan alle uit een ronde staaf, waarvan de eenigszins verdikte uiteinden langs elkaar heengeslagen zijn. Inv. 4260 — 4267.

c. Uit BAGELEN (geleidebrief B $\frac{0}{61}$): een collectie grootendeels zwaar beschadigde en verweerde bronzen voorwerpen, benevens een paar schelpen en drie grootere en kleinere potten (*goetji*), waarvan een gebroken. Deze collectie, waarvan elk voorwerp op zichzelf beschouwd noch door bijzonderen vorm noch door zeldzaamheid uitmunt, is in één opzicht merkwaardig: men ziet hier namelijk bijeen, uit één vindplaats afkomstig, een nagenoeg volledig stel van al die voorwerpen, welke in den Hindoetijd bij den tempel- of huiseeredienst in gebruik waren: een groote pot om offerwater in te bewaren, een dandang om het in te koken, wierookbranders van verschillende grootte, verscheiden bakjes voor 't overbrengen en uitgieten van offerwater, bidschellen met lang versierd handvat, een bronzen bord ter aanbieding van bloemen, een paar schelpen en een bronzen drievoetje. Kortom, men vindt hier bijeen een tamelijk volledigen tempelinventaris. De meeste dezer voorwerpen herkent men zonder moeite op de platen van het werk van Mrs. S. C. BELNOS „The daily prayers of the Brahmins," waar al de bij 't gebed benoodigde voorwerpen zijn afgebeeld.

N.B. Dit is de collectie, waarvan reeds in Juni 1899 de teekeningen waren ontvangen (Not. 1899 p. 116, Juni I *g*, en vgl. Not. 1899 p. 212, Dec. I *e*). Inv. 4268—4288.

Over 't vermoedelijke gebruik, dat van de bovengenoemde schelpen gemaakt werd, 't volgende: De schelp (*çankha*) is bekend als een der attributen van WISHNOE, wien zij tot krijgstrompet dient. Maar in Hindoestan worden bij den

eeredienst schelpen gebruikt voor drie verschillende doeleinden, nl. 1°. als hoorns om in te blazen (vooral bij processie's); 2°. om heilig water uit te gieten op de godenbeeldjes, en 3°. als bloempotten voor de heilige lotusbloem. Wanneer ze voor de sub 2 en 3 genoemde doeleinden gebruikt werden, werden ze naast de andere voor den eeredienst benoodigde voorwerpen (als bidschel, wierookvaten, godenbeeldjes etc.) gereed gezet en geplaatst op juist zulk een bronzen drievoetje, als er zich bij de zooeven besproken verzameling ook een bevindt, zoodat dus het bij elkaar aantreffen van zulke schelpen en het drievoetje niet toevallig is. Vgl. het reeds genoemde werk van Mrs. BELNOS, plaat 5, 6, 7, 8, 13, 14 en 15, en ook MONIER-WILLIAMS, Brahmanism and Hinduism, p. 93, 103, 412 en 413. Meermalen vindt men bij den eeredienst gebruikelijke voorwerpen (ook de schelp als bloempot etc.) afgebeeld op reliefs van tempels; zoo bv. v. d. Mĕṇḍoet (dicht bij den ingang) en v. d. Mahâbodhitempel (Cunningham, Mahâbodhi, plaat XXVIII).

d. Uit BAGELEN (geleidebrief B $\frac{0}{144}$):
een gouden *pĕnḍok* (metalen overtrek v. e. krisscheede) van geplet goud. 't Middeldeel van de bovenzijde is over de geheele lengte bijzonder fraai en rijk geciseleerd: uit een lijst van bloemwerk treden vogels, slangen en een pronkende pauw op den voorgrond. Inv. 4289,
en een gouden ringetje, dat onder om 't gevest v. e. kris behoort te sluiten (mĕṇḍak), ook eenigszins versierd. Inv. 4290.

e. Uit KEDIRI (geleidebrief K $\frac{0}{145}$):
een bronzen bonang. De vorm is ouderwetsch, wat blijkt uit de wijze waarop 't bovenvlak uit den opstaanden wand oprijst. Inv. 4292.

VIII. Wordt benoemd op verzoek tot gewoon Lid RADEN TOEMENGGOENG SASRA NEGARA, Boepati Anom Kraton, Jogjakarta.

Zijn toegetreden op uitnoodiging der Directie de Heeren Mr. G. J. A. VAN BERCKEL, Raadsheer in het Hooggerechtshof alhier (oud-lid); G. W. BEEGER, Kolonel Ned. O.-I., Leger alhier; Mr. J. REEPMAKER, Raadsheer i/h. Hooggerechtshof alhier; A. E. WIJSS, Hoofdingenieur S. S. te Bondowosso; J. F. GÖBEL, Hoofdinspecteur der invoerrechten en accijnsen alhier; Z. H. KAMERLING, Directeur der Padangsche Handelsbank te Padang; H. VAN MARKEN, Chef de firma MIRANDOLLE, VOÛTE & Co. te Semarang; J. D. PASTEUR, Inspecteur 1e kl. der post. en tel. alhier; A. F. MIESEGAES, Chef der firma FRASER EATON & Co. te Soerabaja; J. M. STOK, Chef der firma REIJNST & VINJU te Soerabaja; J. M. WASSINK, Landheer, Penoembang, Mr. Cornelis; C. H. F. WEBER, Chef der firma P. LANDBERG & Co. alhier; L. A. ARENDS, Ass.-resident te Soerabaja; E. THOMAS, Ass.-resident te Poerbolinggo.

Worden van de ledenlijst afgevoerd de Heeren L. SWART en G. CH. TWIJSEL op verzoek wegens vertrek; de Heeren O. COLLET en H. K. MANUPASSA zonder kennisgeving wegens vertrek; de Heeren L. F. J. RIJCKMANS en H. C. VOORHOEVE op verzoek en de Heer LIE HWIE LAM wegens overlijden.

Niemand meer het woord verlangende wordt de vergadering gesloten.

De President,
J. C. MULOCK HOUWER.

De Secretaris,
SERRURIER.

Directievergadering gehouden op Maandag 10 Dec. 1900.

Tegenwoordig zijn de Heeren Mr. J. C. MULOCK HOUWER, President, Mr. J. H. ABENDANON, Vice-president, Dr. J. L. A. BRANDES, Dr. PH. S. VAN RONKEL, Dr. G. A. J. HAZEU, A. S. CARPENTIER ALTING, H. N. STUART en Mr. L. SERRURIER, Secretaris.

Afwezig zijn de Heeren Mr. J. A. VAN DER CHIJS, DR. A. G. VORDERMAN en J. NIJHOUT VAN DER VEEN.

I. De President opent de Vergadering, stelt voor de Notulen der vorige van 22 October ll. die in rondlezing geweest zijn goed te keuren, waartoe besloten wordt en brengt de navolgende ingekomen stukken, die eveneens bereids in rondlezing geweest zijn, achtereenvolgens ter tafel:

a. Ag. S $\frac{0}{7}$. Rapport nopens eene naar Karangasĕm ondernomen dienstreis (zie Not. April ll. p. 44), ons toegezonden bij Gouvernementsmissive.

Wordt besloten tot opneming in het tijdschrift met de daarin voorkomende schets van de poeri Kanginan in gemeld landschap, terwijl de bijgevoegde reiskaart mede zal worden gepubliceerd, ingeval zoodanige kaart niet voorkomt onder de reeds in handen der redactie gestelde stukken over dienstreizen in Bali, zie Not. April ll. p. 37.

b. Ag. D $\frac{0}{40}$. Gouvernementsmissive inhoudende bericht, dat bij verbouwing van het voormalig Diaconiehuis alhier zooveel mogelijk met het verlangen onzer Directie, om den oorspronkelijken toestand te laten bestaan en den vóórbouw weg te breken, zal worden rekening gehouden (zie Not. Aug. ll. p. 83).

Informatie.

c. Ag. K $\frac{0}{52}$. Gouvernementsmissive inhoudende verzoek om opgave, of alsnog voorstellen van onze Directie kunnen worden verwacht ten aanzien van de conserveering van oudheden, en zulks in verband met de ter inzage aangeboden Missiven aan zijne Excellentie den Gouverneur Generaal, van de Residenten van Soerakarta en Jogjakarta, laatstgemelde vergezeld van eene conceptinstructie voor een Ambtenaar, te belasten met het toezicht op de Hindoemonumenten in de Residentiën Kedoe, Jogjakarta en Soerakarta en van een advies ter zake uitgebracht door den Heer Dr. J. Groneman in hoedanigheid van Eerevoorzitter der Archeologische Vereeniging te Jogjakarta, waarin o. a. wordt aangedrongen op overdekking van de Boroboedoer en de andere monumenten.

Onder opmerking dat in de Missiven der beide Residenten alleen sprake is van de monumenten, gelegen in de Vorstenlanden en in de Kedoe, terwijl ook de elders gelegen oudheden de zorgen der Regeering vereischen, en voorzooveel het advies van den Heer Groneman betreft, dat daarin ten onrechte de Heer van de Kamer wordt genoemd als hebbende het denkbeeld der overkapping van Boroboedoer het eerst ter sprake gebracht, terwijl daarvan meermalen sprake is geweest, o. a. in deel I van 's Genootschaps Tijdschrift in het jaar 1853, wordt besloten onder wederaanbieding der stukken ons te refereeren aan hetgeen bereids is vermeld in Notulen van Mei (vergad. 30 April ll. p. 53) namelijk om alvorens voorstellen tot de Regeering te richten, de bevindingen van Dr. Brandes c. s. bij de opname in loco af te wachten.

d. Ag. O $\frac{0}{101}$. Missive van den Heer Directeur van Onderwijs, enz. ten geleide van eenige bij genoemd Departement berustende lijsten van bruikleenvoorwerpen (zie Not. Aug. ll. p. 77) en van een aantal extracten van daarop betrekking hebbende Regeeringsbesluiten, alsmede van eene

opgaaf der in 's Departements archief aangetroffen Gouvernementsbesluiten, enz., loopende van Juli 1879 tot heden, mede op bruikleen aan het Genootschap betrekking hebbende.

De Secretaris, aanstippende dat de gezonden bescheiden niet volledig zijn en derhalve het werk toch van meet af aan zal moeten worden verricht, verklaart zich daartoe bereid, mits hem gelegenheid worde gelaten dit in eene vacantie te doen.

Informatie.

e. Ag. O $\frac{0}{122}$. Missive alsvoren ter mededeeling, dat machtiging is verleend, zware herstellingen te doen aan, en een vertrek bij te bouwen in het gebouw van ons Genootschap en zulks onder toezending van het daarop betrekkelijke Gouvernementsbesluit dd. 23 October ll. N°. 48 in afschrift (zie Not. Feb. ll. p. 31).

Aangezien nog geen begin van uitvoering is gemaakt met deze werken, die in het loopende jaar moeten geschieden, zoo wordt besloten zich deswege te richten tot den Heer Directeur der B. O. W. alhier.

f. Ag. F $\frac{0}{95}$. Het verzoek van den Heer Directeur van Financiën om te dienen van advies omtrent de eindbestemming te geven aan eene verzameling ingewisselde oude duiten en bijbehoorende registers (zie Not. Aug. ll. p. 82).

Wordt besloten de geheele collectie met de registers in eigendom voor 's Genootschaps verzameling te vragen, onder verzekering dat alsdan bij het uitschieten van dubbelen op de wenschen van den Heer DE QUANT zal worden gelet, en voorts conform advies van den Heer VAN DER CHIJS op den rondlezingstaat, de registers niet uit te geven, doch alleen daaruit te publiceeren eene alphabetische lijst der namen met vermelding van de gewesten, enz. waar deze in gebruik waren, benevens eene verwijzing naar de platen bij het werk van de Heeren NETSCHER en VAN DER CHIJS. Van het aanbod

van den Heer VAN DER CHIJS om zoodanige alphabetische lijst onder zijn toezicht te doen vervaardigen wordt dankbaar gebruik gemaakt.

g. Ag. L $\frac{0}{136}$. Aanteekening van den Heer Conservator van 's Genootschaps Numismatisch Kabinet op den staat van het inmiddels in rondlezing gezonden schrijven van den Legercommandant (zie Not. October ll. p. 99), inhoudende dat eene bespreking met dien Opperofficier ertoe geleid heeft, dat deze zich bereid verklaarde ons verzoek, opnieuw ingediend in gunstige overweging te nemen.

Wordt besloten dienovereenkomstig een schrijven tot Z. Ex. den Legercommandant te richten.

h. Ag. S $\frac{0}{139}$. Bericht van den Heer Resident van Semarang, dat de in Notulen Aug. ll. p. 91 vermelde beelden vier in getal zijn, en zulks onder gelijktijdige aanbieding eener photographie en eener schetsteekening van die beelden met vermelding der afmetingen.

Wordt besloten de opzending dier beelden aan 's Genootschaps Museum te verzoeken.

i. Ag. T $\frac{0}{149}$. Brief van den Assistent-resident te Priaman, den Heer F. TWISS dd. 22 October ll., in antwoord op dezerzijds verzoek (zie Not. Juli 1899 p. 144) om de verschillende op zijn aanraden bij de Regeering aangevraagde rapporten over de onafhankelijke landen ten Oosten der Padangsche Bovenlanden tot één geheel te willen verwerken. De Heer TWISS verklaart zich daartoe niet bereid, omdat die rapporten — hij heeft alleen de door hemzelven opgestelde op het oog — bereids in een vorm zijn waarin zij voor publicatie in aanmerking komen.. Voorts maakt schrijver gewag van een zilveren Hindoebeeldje, hetwelk in de eerste maanden van het bestuur van Controleur P. VAN TUBERGEN, destijds te Boea — April 1894 tot September 1895 — in een waterleiding in de nabijheid van den pasar gevonden is.

Bij den brief des Heeren TWISS was in de rondlezing gevoegd eene nota van den Heer SERRURIER van den volgenden inhoud:

Retroacta en opgave der stukken betreffende de onafhankelijke landen in Midden Sumatra:

Notulen Mei 1897 p. 51. De Heer F. TWISS te Moeara Doea vestigt de aandacht der Directie op diverse rapporten aangaande de onafhankelijke streken in Midden Sumatra.

De stukken werden direct opgevraagd en werden ontvangen zooals vermeld in:

Notulen Juli 1898 p. 98, bij Gouv. Miss. 28 Juni '98 N°. 18 te weten:

N°. 1. Missive v/d. Controleur van Lientau en Boea VAN DELDEN, 30 Januari 1888.

N°. 2. Nota van den Controleur TWISS te Sidjoendjoeng dd. 1 Mei 1882.

N°. 3. Missive van denzelfden Controleur, 29 Nov 1882.

N°. 4. Missive van den Controleur te Sawah Loento dd. 23 Sept. 1897 (ten geleide nota Controleur JENTINK).

Notulen Juli 1899 p. 144. De Heer TWISS vraagt of er reeds stukken over de onafhankelijke landen zijn opgevraagd en ingekomen. Wordt besloten den Heer TWISS te verzoeken het reeds aanwezige materiaal te bewerken.

Notulen Sept. 1899 p. 187. De Heer TWISS verzoekt de stukken te zien en wijst nog nieuwe stukken aan.

Naar aanleiding hiervan werden successievelijk ontvangen als vermeld in:

Notulen December 1899. p. 212, bij Gouv. Missive dd. 16 Oct. 1899 N°. 2329.

N°. 5. Nota over de Kwantandistricten van den Controleur SCHWARTZ te Ringat dd. Oct. 1890.

en bij vervolg Gouv. Missive dd. 5 Febr. 1900 N°. 336; waarbij verder nog aangeboden:

N°. 6. Nota van den Controleur VAN DER PLOEG te Moeara Laboeh dd. 4 Augustus 1881.

N°. 7. Aanteekeningen van den Controleur VON SCHMIDT AUF ALTENSTADT van Lientau en Boea dd. 20 October 1890.

Al deze nota's zijn van jongere dagteekening dan die van den Heer E. NETSCHER in Verhand. Bat. Gen. deel 39.

Het thans aanwezige materiaal bestaat alzoo uit nota's over de onafhankelijke staatjes ten Oosten van de Padangsche Bovenlanden van Zuid naar Noord gerekend, te weten:

a. over de onafhankelijke landschappen beoosten de onderafdeeling Moeara Laboeh (Soengei Pagoe en XII Kota) zie N°. 6. ged. 1881.

b. over de zoogenaamde Batang Hari districten, over de IX Kota (V Kota en IV Kota) en over de Kwantan-districten.
Zie N°. 2. gedagt. 1 Mei 1882.
aangevuld t. o. van de Batang Hari districten met N°. 3. gedagt. 29 Nov. 1882.

c. over dezelfde landen Nota JENTINK.
Zie N°. 4 gedagt. 16 Aug. 1872.

d. over de Kwantandistricten alleen.
Zie N°. 5 gedagt. 1890.

e. over de Pangkallan streken en de Kwantandistricten, zie N°. 1. gedagt. 1888.

f. over de Pangkallanstreken alleen. Zie N°. 7. gedagt. 1890.

IJZERMAN in zijn werk „Dwars door Sumatra" heeft gebruik gemaakt van de navolgende nota's:

Voor de Kwantandistricten van de nota door B. G. van Hövell te Sidjoendjoeng 1875 (hier niet bijgevoegd) en verder van de nota's van de Controleurs Twiss en Schwartz (zie noot 1. pag. 19).

Voor de IX Kota's van de nota van Controleur Twiss (zie noot bij pag. 29).

Voor de Kampar kiri landen (Pangkallandistricten) van de nota's van de Controleurs Twiss, van Delden en Jhr. von Schmidt auf Altenstadt.

Dit zijn vermoedelijk de besproken nota's 2, 5, 1 en 7.

Hetgeen *niet* in IJzerman's werk is opgenomen, is:

De nota v. d. Ploeg over de onafhankelijke landen ten Oosten van Moeara Laboeh N°. 6.

en dat gedeelte van de nota Twiss hetwelk handelt over de Batang Hari districten, N°s. 2 en 3. Opmerking verdient dat control. Twiss zijne nota opmaakte als aanvulling op het werk der Sumatra expeditie.

Wordt naar aanleiding van deze mededeelingen besloten alleen de laatst vermelde stukken in ons tijdschrift te publiceeren en bij den Assistent-resident van Tanah Datar te Fort van der Capellen naricht aangaande het zilveren beeldje in te winnen.

j. Ag. P $\frac{0}{90}$. Bericht van den Heer G. Schaap, Assist.-resident te Pajakoemboh, dat hij in de Kampong Goegoeh, laras van dien naam, onderafdeeling L Kota heeft aangetroffen eenige oude grafsteenen van zandsteen, naar den vorm aan lingams herinnerende, waaronder twee met figuren versierd, van welke de eene nog bijna ongeschonden is en recht overeind staat, metende $3^1/_4$ meter. Schrijver geeft het denkbeeld aan deze steenen van de bevolking te koopen en ze naar Batavia te zenden. De Heer van der Chijs had op den rondlezingsstaat eene verwijzing gesteld naar Notulen 1866 p. 236, waar sprake is van dergelijke steenen in de nabijheid

van Poear Datar (waaronder er een voorkomt met de gestyleerde afbeelding van een menschelijk gelaat) en naar Notulen 1870, pp. 76 en 80, alwaar mede van die vindplaats sprake is, in verband met de bekende dolmens. Van die steenen te Poear Datar, *medjan* of *batoe berdagoek* geheeten, zijn modellen in hout in 's Genootschaps Ethnographisch Museum onder N°. 451 aanwezig en komt eene beschrijving voor aan het einde der laatst vermelde Notulen, als Bijlage E, pp. XII en XIII.

De Heer Carpentier Alting wenscht naar aanleiding hiervan de aandacht der Directie te vestigen op de wenschelijkheid, dat telkens, wanneer oudheidkundige monumenten van hunne vindplaatsen worden weggevoerd, een steenen pilaartje of ander kenteeken op die plek worde geplaatst, omdat het vermoeden gewettigd is, dat in de nabijheid meerdere monumenten zullen worden gevonden.

Wordt besloten den Heer Schaap te verzoeken de beide bedoelde steenen van de bevolking aan te koopen hoogstens voor *f* 25, en ze op de gebruikelijke wijze naar 's Genootschaps Museum te verzenden, en verder om, telkens wanneer ons dat wenschelijk voorkomt, de Regeering te verzoeken op de plek alwaar een ten onzen behoeve weggevoerd oudheidkundig voorwerp heeft gestaan, een gemetseld pilaartje te doen oprichten.

k. Ag. G $\frac{0}{74}$. Het voorstel van den Heer Groeneveldt om een geillustreerden catalogus van onze archeologische verzameling te publiceeren, zie Not. Aug. ll. p. 79. Hierover ontstaat eenige discussie. Het denkbeeld om alleen karakteriseerende beschrijvingen der verschillende groepen te geven vindt geen onverdeelden bijval; terwijl de meerderheid van oordeel is, dat zou kunnen worden volstaan met een platenalbum bij den bestaanden catalogus, waarvan nog een aanmerkelijken voorraad in 's Genootschaps magazijn aanwezig is. Ook heeft gedachtenwisseling plaats aangaande de wijze van uitvoering, in verband met de niet onaanzienlijke kosten,

en het denkbeeld wordt ter sprake gebracht, om het photographeeren in eigen beheer te doen geschieden.

Wordt besloten bij de aanstaande begrooting eene som uit te trekken voor het vervaardigen der hier bedoelde illustraties en inmiddels de Heeren BRANDES en VAN RONKEL te verzoeken zich in commissie te stellen ter bestudeering van de vraag omtrent het al of niet in eigen beheer photographeeren, waartoe de genoemde Heeren zich bereid verklaren.

l. Ag. C $\frac{0}{140}$. Brief van den Heer Mr. G. F. R. VAN HAMEL, advocaat en Procureur te Padang als beredderaar van den boedel van wijlen den Heer CHÂTELIN Sr., in antwoord op een dezerzijdsch schrijven, naar aanleiding van een bericht in de dagbladen, dat in dien boedel was aangetroffen het origineel van een brief, door Prins Maurits aan den Sultan van Atjeh geschreven. De Heer van HAMEL voegt bij zijn schrijven eene photographie van het stuk, uit welke photographie blijkt, dat van den inhoud indertijd eene vertaling is gemaakt door Mevrouw VAN LANSBERGE en gepubliceerd in deel 25 van 's Genootschaps Tijdschrift.

Blijkens de Notulen van 1887 p. 103 is uitgemaakt, dat het bij het Genootschap berustende stuk waarvan de vertaling zooeven is vermeld, niet anders is dan een exemplaar van het fac-simile van dezen brief in Mr. J. E. BANCK's werkje, getiteld: Atchin's verheffing en val; het origineel werd door den Sultan met zijn zegel voorzien (ten blijke van kennisneming) teruggezonden en bevindt zich in het Koloniaal Archief te 's Gravenhage. Het stuk uit den boedel van den Heer CHÂTELIN is dus zonder twijfel niet anders dan een ander exemplaar van hetzelfde facsimile. Eene tweede photographie, door Mr. VAN HAMEL gezonden is genomen naar een besluit van Gouverneur Generaal Maetsuijcker.

Wordt besloten, onder terugzending der photographieën, den Heer VAN HAMEL op het vorenstaande opmerkzaam te maken, en geen bod te doen op hetgeen hij noemt den brief van Prins Maurits, en wat het besluit van G. G. Maetsuijcker

betreft, hem te doen weten dat de Directie genegen is hetzelve voor een geringen prijs aan te koopen, aangezien in de archieven een aantal dergelijke stukken aanwezig zijn.

m. Ag. H $\frac{0}{125}$. Eenige aanteekeningen aangaande de gewoonten der Papoewa's in de Dorehbaai ten opzichte van zwangerschap en geboorte, door den Heer J. L. VAN HASSELT, zendeling te Mansinam, Dorehbaai.

Aangenomen voor het Tijdschrift.

n. Ag. G $\frac{0}{138}$. Commissoriaal rapport van de Heeren BRANDES en STUART over eenige door den Amanuensis aangevraagde veranderingen in de dienstwoning (zie Not. Oct. ll. IV 5. p. 103). Rapporteurs hebben alles in bijzonderheden nagegaan en de klachten voor het meerendeel gegrond bevonden. Zij geven in overweging de bedoelde veranderingen bij Missive bij den Resident van Batavia aan te vragen met verzoek om urgentverklaring.

Conform.

o. De schets van het diploma (zie Not. October ll. V 1° p. 103) ontworpen door den Heer J. W. TEILLERS, 1°. Lithograaf van het Topogr. Bureau alhier. Hoezeer de samenstelling algemeen bijval vindt, heeft omtrent de onderdeelen eenige discussie plaats, en wordt de prijs algemeen te hoog geacht.

De Heer ABENDANON verlangt te weten, of het oorspronkelijke diploma, zooals het bij de oprichting van het Genootschap was, nog kan worden opgespeord, in dat geval zou spreker in overweging geven, dat historische stuk eenvoudig te reproduceeren.

De vergadering omtrent dit laatste denkbeeld eenstemmig bevonden zijnde, wordt daartoe besloten en den Secretaris verzocht het bedoelde onderzoek in te stellen.

p. De schetskaart van oud Bantam (zie Not. Oct. ll. V, 2°

p. 103). Nadat op eene dienaangaande tot hem gerichte vraag de Heer SERRURIER had medegedeeld dat het inderdaad zijne bedoeling is een enkel woord als toelichting bij de kaart te voegen, wordt tot opname in het Tijdschrift besloten.

q. Reproductie van een plattegrond van Batavia in 1632 naar een gedenkpenning, waarvan de copie zich in 's Genootschaps Numismatisch Kabinet bevindt, met bijschrift van Dr. BRANDES.

In handen der Redactie van het Tijdschrift.

r. Voorstel van Dr. BRANDES om te trachten in ruiling van edita te komen met de Keizerlijk Russische oudheidkundige Vereeniging (althans de Oostersche afdeeling daarvan) te St. Petersburg, en met de Società Asiatica Italiana (Roma-Firenze-Torino).

Conform.

s. Voorstel alsvoren om voor den prijs van £ 30 aan te koopen de collectie Photographs of the ancient monuments, temples and sculptures of India, bevattende een overzicht van de verschillende Indische bouwstijlen, samengesteld door Dr. J. BURGESS, 's Genootschaps Eerelid; zijnde 500 platen in 4°.

Conform.

t. Nota van den Heer Controleur J. VAN AALST, destijds te Moentilan, (Kedoe) over verschillende Hindoe oudheden in de contrôle afdeeling Prapag, afd. Temanggoeng, residentie Kedoe, met eenige teekeningen in den tekst en een schetskaartje van dat en van het aanliggende district. Deze nota is in Maart 1897 ter tafel gebracht, zie Notulen van dat jaar p. 29, vervolgens in rondlezing gezonden en daarna in het ongereede geraakt (zie Not. Juli 1899 p. 143, alwaar sprake is van Kranggan = Prapag) en thans in het archief teruggevonden.

Wordt besloten in het Tijdschrift te publiceeren zonder de teekeningen en zonder de kaart.

u. De door Mr. HAASE aangeboden schrifturen (zie Not. Oct. ll., IV 1° *e* en *f*, p. 102).

Wordt besloten de aanvullingen op VERBEEK's Oudheden van Java in het Tijdschrift te publiceeren en de legenden in de verzameling handschriften op te nemen.

II. De President brengt ter tafel twee nieuw ingekomen stukken die niet in rondlezing geweest zijn, te weten:

a. Ag. K $\frac{0}{157}$. Aanbod van 1428 stuks oude chineesche munten, door den inlander RANOEDI KROMO, hoofd der desa Soetjen, district Soemowono, afd. Temanggoeng, der res. Kedoe, gevonden op zijn erf in genoemde desa, en wel voor de som van *f* 2. De Conservator van het Numismatisch Kabinet, aan wien eenige dezer munten benevens het daarop betrekkelijke schrijven ter kennisneming zijn gezonden wenscht dezelve aan te koopen, doch verklaart dat zijn subsidie voor aankoop is uitgeput.

De President zegt hierop, dat deze uitgaaf van *f* 2.— ten laste van de begrooting voor 1901 zal worden gebracht en in dat jaar voldaan.

b. Ag. K $\frac{0}{38}$. Brief van de firma MARTINUS NIJHOFF te 's Gravenhage (zie Notulen Aug. ll. p. 76) over de uitgave van VAN DE GRAAFF's brieven door den Heer P. H. VAN DER KEMP. De firma handhaaft hare berekening, van ± *f* 120.— te verlangen voor de kwade kansen van extra correctie, en deelt bovendien mede, dat de Heer VAN DER KEMP intusschen belangrijke stukken in 's Rijks Archief heeft gevonden, die hij voornemens is aan zijn werk toe te voegen, waartegen hij bereid is zijne inleiding eenigszins te bekorten, en dat hij bovendien aan het einde van het werk een alphabetisch register noodzakelijk acht, hetwelk de firma NIJHOFF billijk zal berekenen.

Wordt besloten de eerste opgave van kosten van de firma NIJHOFF als basis van berekening te nemen, aangezien extra-correctie alleen in de inleiding kan voorkomen, wanneer de Heer VAN DER KEMP bereid is eventueele noten op de brieven achteraan, en niet in het lichaam van den tekst te laten volgen. Met de toevoeging van een alphabetisch register verklaart de vergadering zich te kunnen vereenigen.

III. De President stelt aan de orde de verkiezing van een Conservator der Handschriftencollectie, aangezien Dr. BRANDES, als zoodanig benoemd in November 1884, thans met toepassing van art. 12 van het Algemeen Reglement, aan de beurt is van aftreden.

Op voorstel van Dr. BRANDES worden twee titularissen benoemd, en voor de arabische en maleische handschriften als Conservator gekozen de Heer Dr. Ph. S. VAN RONKEL, die zich bereid verklaart die taak op zich te nemen, terwijl de aftredende Conservator op algemeen verlangen zich met de zorg voor de andere handschriften zal blijven belasten.

IV. Namens den Heer VAN DER CHIJS worden ter tafel gebracht:

1°. Een lijst van de navolgende geschenken ten behoeve van het Numismatisch Kabinet ontvangen:

a. van het Eerelid, den Heer Mr. N. P. VAN DEN BERG te Amsterdam.

Nederland, gulden, 1898. — z. nieuwe stempel, 2 ex.

b. van Zijne Excellentie den Minister van Buitenlandsche Zaken te Lissabon (door tusschenkomst van den Consul van Portugal te Batavia):

Portugal, 1000 reis, 1899. — z.
„ 500 „ „ . — z.
„ 200 „ 1891. — z.

Portugal,	100 reis,	1891. —	z.
„	50 „	1893. —	z.
„	100 „	1900. —	nikkel.
„	50 „	„ . —	„

c. van de Directie der Javasche Bank alhier:
waarlooze exemplaren van de billetten van 500, 100, 25, 10 en 5 gulden (laatste aanmaak).

Onder dankzegging aan de schenkers in de muntverzameling.

2°. In privé voorstel C $\frac{0}{167}$ om met het Genootschap te ruilen 61 exemplaren van verschillende jaargangen van het Nederlandsch Indisch Plakaatboek tegen 7 exemplaren van deel VII en 3 exemplaren van deel X.

Wordt besloten deze ruiling aan te gaan, waarbij de Secretaris doet opmerken dat onder de door Mr. van der Chijs aangeboden 61 exemplaren er zich 3 bevinden van deel XVI, waarvan nog slechts 4 exemplaren voorhanden zijn, doordien de verspreiding van dat deel indertijd op veel te ruime schaal schijnt te hebben plaats gehad, terwijl daarentegen verzuimd is de Regeering in het bezit te stellen van de haar toekomende 15 exemplaren. Vijf exemplaren zijn alreeds naar Buitenzorg opgezonden; van de overige tien kunnen na de hier besproken aanwinst slechts zeven worden geleverd. Spreker verzocht te worden gemachtigd, exemplaren van deel XVI door den boekhandel te laten opkoopen.

Conform.

V. De Vice-president stelt voor, door tusschenkomst van de Nederlandsche Gezanten te Madrid en te New-York eene poging te doen om aanvulling van onze serie werken op het gebied van koloniale wetgeving vòòr zooveel Spanje betreft, tot op het oogenblik van het verlies van deszelfs koloniën en om geregelde toezending van zoodanige werken voor zooveel Amerika betreft, van het tijdstip af waarop die staat eene koloniale Mogendheid is geworden.

Conform, en de Bibliothecaris verzocht om opgave van hetgeen betreffende de vroegere Spaansche koloniën in onze boekerij aanwezig is.

VI. De Secretaris-Conservator der Ethnographische Verzameling:

1°. Zegt toe, op verzoek van eenige Directieleden, dat voortaan bij ieder in rondlezing gezonden stuk een afzonderlijke rondlezingstaat zal worden gevoegd.

Informatie.

2°. Verzoekt machtiging om in het Ledenboek, waarin ook de geïnde contributies worden geboekt, enkele niet invorderbaar gebleken posten van 1899 af te schrijven, alsmede enz.

Conform.

3°. Deelt mede, dat de mandoer Achmad, ten rechte Tjibelek, wel is waar pas sedert het jaar 1875 zijne tegenwoordige betrekking bekleedt, doch dat hij in het jaar 1856 in dienst bij het Bataviasch Genootschap is gekomen onder het secretariaat van dr. Bleeker, toen de bibliothecaris de Heer J. Munnich met het beheer der destijds nog kleine verzameling was belast. Het zal in 1901 alzoo 45 jaar geleden zijn, dat de tegenwoordige mandoer bij ons in dienst getreden is en onder opmerking dat hij zich steeds het volle vertrouwen der Directie heeft waardig gemaakt, en ook behoorlijk gewaakt heeft voor de deposito's van de Regeering, vindt spreker wel aanleiding hem niet alleen van wege de Directie eene belooning toe te kennen, maar ook om hem bij de Regeering voor te dragen voor eene onderscheiding.

Wordt besloten na de Poeasa den mandoer een geschenk van *f* 50.— te vereeren, ten einde hem in staat te stellen zijn jubilé met een slamĕtan te vieren en hem bij de Regeering voor te dragen voor de ster voor trouw en verdienste voor inlanders, ingesteld bij Gouvernementsbesluit van 29 Aug. 1893, N°. 10 Bijbl. N°. 4961.

4°. Stelt voor den Javaan MARTOSOEWONDHO in bezoldiging te verhoogen met *f* 2.50 's maands, zijnde de wederhelft der hem in April (zie Notulen p. 48) toegedachte verhooging; echter onder verplichting van ook des Zondags aanwezig te zijn om toezicht te houden op de bezoekers, gelijk hij zulks de laatste weken reeds vrijwillig heeft gedaan.
Conform.

5°. Deelt mede dat, conform de bevoegdheid verleend aan President en Secretaris (zie Not. Oct. ll. V 5° p. 104) een der kebons is ontslagen en in diens plaats voorloopig is aangesteld de Javaan RANOEWIREDJO op eene bezoldiging *f* 12.50.
Informatie.

6°. Stelt voor, ingevolge verzoek van den betreffenden redacteur in ruiling van publicaties te treden met het maleische dagblad Bintang Betawi, hetwelk zich voorstelt de inhoud onzer edita voorzoover doenlijk ter kennisse van zijne lezers te brengen.
Conform.

7°. Bericht de ontvangst bij brief Ag. R $\frac{0}{53}$ van 5 stalen kain këmbangan uit Banjoemas (zie Not. Mei ll. p. 56), waaronder door middel van het procédé tie and dyework vervaardigde, door tusschenkomst van den Heer Resident van dit gewest aangekocht. Aangaande de manier van bewerking zijn nadere inlichtingen gevraagd.
Informatie.

8°. Bericht mede de ontvangst ten geschenke van een groote metalen klok met klepel, op verzoek van Mr. ABENDANON op diens doorreis aldaar afgezonden door den Assistentresident van Bangkalan (missive Ag. B $\frac{0}{147}$ en afkomstig van den voormaligen Sultan van Bangkalan, grootvader van den tegenwoordigen Regent der afdeeling. De klok is te Soerabaja gegoten en draagt een javaansch randschrift.

Onder dankzegging aanvaard voor de historische afdeeling, Inv. N°. 9487.

9°. Biedt aan namens den Heer VORDERMAN de navolgende ethnographische voorwerpen:

a. een houten scheede, waarin in Zuid Bantam de golok om de lendenen gedragen wordt, Inv. N°. 9609.

b. *boe labbhoe* van Gajam, Sapoedi, res. Madoera, zijnde de versierde houtige schil van een laboesoort, die als vat gebruikt wordt om bibitvischjes van *bandeng* naar de vischvijvers op Java's wal te vervoeren, Inv. N°. 9610.

c. een Lebongsch dobbelspel, *main dadau linoeng; piring dadau* heet het cirkelvormig schijfje waarop de dobbelsteen loopt; de klapperdop om te bedekken heet *tjoetjoep* (= *toetoep* mal.), de dobbelsteen heet *dadau linoeng;* de *fiska's* die verschillende waarden voorstellen b. v. van 5 — 100 cents heeten *pawa;* het kleine mandje waarin alles opgeborgen is heet *sĕloep;* doch als het voor het opbergen van het dobbelspel dient heet het *bokoa dadau*, Inv. N°. 9611. Het instrument (boor) om oogjes op de *dadau* te maken heet *itjar matai dadau*, Inv. N°. 9612.

d. tjawat van de Koeboe's op de grens van Palembang en Djambi, Inv. N°. 9613.

e. werpspeer *(broengsoeng)* van idem, Inv. N°. 9614.

f. draagkorf *(galas)* van idem, Inv. N°. 9615.

Onder dankzegging in de ethnographische verzameling.

10°. Brengt ter tafel een schrijven van 's Genootschaps vroegeren Secretaris, den Heer B. HOETINK, Ag. H $\frac{0}{163}$ benevens de in dat schrijven aan het Genootschap namens den Heer M. KNAPPERT, Controleur B. B. te Padang Oelak Tanding, res. Palembang, ten geschenke aangeboden ethnographische voorwerpen:

a. een Sindangsch bamboehandschrift met transcriptie.

b. een *kain kĕmban* (sic) gedragen door boedjangs en gadis in de Sindang-Palembangsche bovenlanden, Inv. N°. 9616.

c. een *badjoe tĕgoeloek*, gedragen door getrouwde mannen, aldaar, Inv. N°. 9617.

d. een vogelaarsfluitje met inscriptie uit de genoemde streek, Inv. N°. 9618.

e. een opiumpijp, algemeen aldaar in gebruik, Inv. N°. 9619.

f. een voorwerp van onbekenden aard met opschrift, als voren.

g. modellen van sieraden, die in de Palembangsche bovenlanden worden gedragen, Inv. N°. 9620.

Onder dankzegging aan den schenker, de voorwerpen sub *a* en *f* in de verzameling handschriften, de andere in de ethnographische verzameling.

11°. Brengt ter tafel eene nog niet volledig in rondlezing geweest zijnde proeve van bewerking van het vervolg Plakaatboek over de jaren 1811—16 (zie Not. April ll. p. 40 en October ll. IV 4° p. 102). De vergadering kan zich vereenigen met de bezwaren van den Heer VAN DER CHIJS, op den rondlezingstaat kenbaar gemaakt, om de opschriften der verschillende artikelen in het hollandsch te stellen.

Wordt besloten de korte aanduidingen van de bij de Proclamations behoorende inhoudsopgave onvertaald, als opschriften boven de betrekkelijke artikelen te plaatsen en het werk van een alphabetisch zaakregister te voorzien.

VII. De Heer BRANDES:

1°. Bericht de ontvangst van vier beschreven steenen, ons gezonden door den Regent van Modjokĕrto, RADEN TOEMGG. KROMO DJOJO ADINEGORO.

Onder dankzegging aan den schenker in de verzameling opschriften.

2°. Biedt aan een groote photographie van de Boroboedoer.
Alsvoren in de verzameling Varia.

VIII. De Heer VAN RONKEL biedt aan namens den schrijver: M. JOUSTRA, over schrift en uitspraak van het Karo-Bataksch.

In rondlezing.

IX. De Heer HAZEU:

1°. Deelt mede, dat sedert de laatste vergadering (October) voor de Archaeologische Verzameling zijn verkregen de volgende voorwerpen:

a. Uit *de Preanger*, afk. van den berg Boerangrang, desa Tji-pada, distr. Radjamandala, ontvangen v. d. heer R. A. KERN, asp.-controleur te Garoet:

Drie steenen beelden, alle zeer ruw bewerkt.

't Eerste (geïnventariseerd N°. 4293) stelt voor hoofd en romp van een man, met de handen over de borst gevouwen. Aan 't hoofd is niets herkenbaar dan de lange ooren. De romp eindigt bijna zonder overgang in een van onderen bijna bolrond onderstuk.

't Tweede (inv. N°. 4294) stelt voor een zittende figuur. 't Dikke, bijna vormelooze hoofd steekt sterk vooruit. Lijnen van mond, neus en oogen zijn even zichtbaar, zoo ook de ooren. Alleen de voor 't lichaam gevouwen handen treden duidelijk uit den ruw-gehouwen romp naar voren.

't Derde beeld (inv. 4295) wijkt af van den gewonen vorm, dien dergelijke beelden vertoonen. 't Stelt voor een mannelijke figuur in knielende houding met den rug tegen een steen (of boom?) geleund. Men ziet de figuur eenigszins en-profil. 't Schijnt dat de man in de rechterhand iets vasthoudt; wat, is niet te zien. 't Bovenstuk van den romp met 't hoofd ontbreekt.

Ook deze beeldjes zijn van den vorm dien men gewoonlijk Polynesisch noemt, welke vorm direct herinnert aan de elders in den archipel gevonden voorouder-godenbeelden, en dus hier — mits men niet vergeet dat 't Hindoeisme

in zijn Çiwaïetischen vorm zich danig heeft laten gelden — *loeloehoer* (voorouder-) beelden zouden kunnen genoemd worden, hoewel ze dit, tengevolge van die inwerking van 't Çiwaïsme, toch eigenlijk niet zuiver meer zijn.

b. Uit *Koetei* (geleidebrief B $\frac{0}{141}$), gezonden door den Resident van de Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo, aangeboden namens Z. H. den Sultan van Koetei:

twee steenen beelden, gevonden op een heuvel te Sĕboeloe, ten N. van Penggaroeng, Koetei.

't Eene beeld inv. 4297 is een liggende Nandi, veel gelijkend op de bekende kleine Nandi's van Java, maar over 't algemeen minder fraai bewerkt. De stier ligt met de pooten onder 't lijf op den grond, *niet*, zooals meestal bij de Javaansche, op een lotuskussen of steenplaat.

't Tweede beeld (Inv. 4296) stelt voor een zoogenaamden monsterkop (Jav. *banaspati*), en-relief uitgebeiteld aan de voorzijde van een zwaar stuk bijzonder harden steen, waarin in de lengte een rond gat. Deze steen is aan de beide zijden en van onderen afgeslepen en eenigszins bewerkt, van boven blijkbaar afgebroken. 't Is niet uit te maken, hoe en waar dit ornement aan een pilaar (?) of iets anders is bevestigd geweest. De kop is langwerpig, met een breeden mond met slagtanden, waaruit een tong ver naar beneden uitsteekt, in hare breedte den onderkaak bijna geheel bedekkend. Boven den korten neus loopen naar weerszijden krullende haarlokken, hier reeds bijna tot bloemversieringen verwerkt. De figuur is los en fraai bewerkt, en vooral merkwaardig, omdat aan dezen monster- of kâla-kop de oorspronkelijke leeuwenkopvorm nog duidelijk zichtbaar is. 't Oude *singa*-ornement is hier nog in vorm en lijnen te herkennen, hoewel het zich blijkbaar reeds is begonnen te ontwikkelen in de richting van den lateren kâla-ornement vorm.

N.B. Bij 't doorsteken van 't bovenbedoelde gat kwam een stukje oud brons te voorschijn.

Informatie.

2°. Voegt aan de mededeeling in de Octobervergadering (Not. Oct. ll. VII 5° *a*, p. 119) betreffende de aldaar besproken schelpen het volgende toe:

De Heer E. F. Jochim, Lid van ons Genootschap had de goedheid deze beide schelpen en ook de drie reeds in de verzameling aanwezige (catal. N°. 851 en 851 *a*) te bezichtigen en daarover de volgende mededeelingen te doen:

De drie schelpen, gecatalogiseerd N°. 851 en 851 *a*, zijn tritonschelpen, van de soort die gewoonlijk Triton variegatum Lam. genoemd wordt; deze soort wordt in onzen archipel wel gevonden, o. a. in de Molukken. De beide in de Notulen van October besprokene echter (thans gecatalogiseerd als N°. 851 *b* en 851 *c*) zijn exemplaren van de soort Fasciolaria of Turbinella, die voorzoover bekend in onzen archipel niet voorkomt, zie P. Fischer „Manuel de conchyliologie et paléontologie conchyliologique ou histoire naturelle des mollusques vivants et fossiles," Paris 1887, 8° en wel pag. 618 onderaan. Wel lijkt de schelp niet veel op T. pirum, die op plaat V fig. 2 is afgebeeld, en zijn onze exemplaren niet „sénestre" (linksom, verkeerd omgewonden), maar de daar vermelde bijzonderheden komen merkwaardig goed uit. Ter zake dienende vindt men op bl. 618 „Le dieu Vishnou est représenté portant dans la main la Turbinella pirum, appelé vulgairement shankh ou chank. Cette coquille sacrée des Hindous est l'emblème national du royaume de Travancore. On la pêche dans le Golfe de Manaar, près de Ceylon, et sur la côte de Coromandel. Ses usages sont très variés: on l'emploie comme lampe dans les temples; on la taille en bracelets, en boutons, en pièces de colliers. La variété sénestre est rare et très recherchée par les prêtres de Ceylon et de la Chine (Tryon). Il est à remarquer que la coquille portée par Vishnou est toujours sénestre. Un spécimen de cette anomalie a été vendu aux enchères à Calcutta, en 1862, pour la somme de 450 roupies (Locard)." 't Blijkt dus dat onze twee pas verworven schelpen waarschijnlijk niet uit onzen archipel, doch uit Vóór-Indië af-

komstig zijn, waar dergelijke schelpen speciaal aan Wishnoe zijn gewijd. Men mag dus veronderstellen dat onze N°. 851 *b* en *c* in den „Hindoetijd" als bij den eeredienst gebruikelijke voorwerpen uit Voor-Indië werden geïmporteerd. Tevens leert het citaat dat deze schelpen, behalve voor de vroeger reeds genoemde doeleinden (Not. Oct.), ook als lampen in de tempels dienst doen.

Informatie.

X. De Heer CARPENTIER ALTING biedt aan, namens den Heer K. W. STEINMETZ, gep^d^. Luit. Kolonel alhier het volgende voorwerp, volgens de beschrijving van dr. BRANDES een situatie-kaart van de opstelling der troepen tijdens de zoogenaamde belegering — het kwam echter zoo ver niet — van Solo in November 1790, onder aanvoering van Majoor RIJKE en Kapitein BURGERMEESTER, waarover men vergelijke de JONGE, Opkomst enz., XII, bl. 209 en volgg. (Dagverhaal van den Gouverneur van Java 21 October — 1 December 1790), en hetgeen ik kon mededeelen naar aanleiding van het door den Heer G. P. ROUFFAER in 1893 aan het Genootschap geschonken handschrift van de babad Pakĕpoeng, Not. B. G. XXXI (1893), bl. 33 en volgg. Het blijkt uit deze situatieteekening dat Majoor RIJKE met de Wurtembergers, de Madoereezen, de Sipajers, en de troepen van Mangkoenĕgara in het Noordwesten was gelegerd, terwijl Kapitein BURGERMEESTER met zijne dragonders en de troepen van den Sultan ten Zuidwesten van de Kraton lag. Den strandregenten met hunne manschappen (hulptroepen van het leger van de Compagnie) was eene plaats aangewezen ten Oosten van het Fort (Vastenburg). De troepen van den Soenan waren aan de vier hoeken van het kraton-terrein, er op en bezuiden de zuidelijke aloen-aloen opgesteld. In de Kraton lag op de paseban Kĕmandoengan een Europeesche dragonderwacht, als nu nog. Aardig is het op deze kaart, door M. WATERLOO geteekend (?), nog in den ouden trant in de richting naar het Zuiden, de plek aangegeven te zien waar het oude (voor-

loopige) fort lag, vóór Vastenburg was gebouwd. Men vond dat iets Zuidelijker en iets Oostelijker, ten Oosten van de Noorder aloen-aloen, vlak bij de rivier, en ten Zuiden het Europeesche kerkhof.

Onder dankzegging aan den schenker in de verzameling kaarten.

XI. Zijn toegetreden als gewone Leden op uitnoodiging der Directie de Heeren H. J. W. van Lawick van Pabst, Hoofd-inspecteur der cultures alhier, (oud lid); L. Th. Schneider, Assistent-resident te Tjilegon; J. A. Stoop, Directeur der Dordtsche Petroleum Mij. te Soerabaja; J. A. van Rijn van Alkemade, Resident te Palembang (oud lid); J. A. van der Lee, Ass.-resident te Pandeglang; J. R. Couperus, Resident van Besoeki; C. L. Udo de Haes, Gewestelijk Secretaris te Singaradja (Bali); J. E. de Meijier, Directeur der B. O. W. alhier (oud lid); A. van Senden, Ass.-resident te Sindjai (Oosterdistr. Celebes); J. B. Hubenet, Ingenieur 1e klasse, Station Kalisat (Besoeki); P. H. J. Baron van Lawick, Administrateur Balongbento, Sidhoardjo; Jhr. J. K. F. H. von Schmidt auf Altenstadt, Gewestel. secretaris te Kota-Radja; J. de Clercq Zubli, Controleur te Lebok dono, Redjang Lebong (Palembang); Mr. H. C. Beijerman, Chef van het olieveld der Kon. Ned. Mij. tot expl. v. petrol. bronnen, te Kampong Minjak, (Palembang); C. M. Pleijte, Vertegenwoordiger in Ned. Indië van voormelde Maatschappij te Palembang; W. P. H. du Pon, Hoofdadministrateur te Banjoeng Lentjier, Res. Palembang; W. C. Knoops, Vertegenw. in Ned. Ind. van de Petr. Mij. Moeara Enim, te Pladjoe bij Palembang; Th. J. van Stockum, Vertegenw. v/d. Sumatra Pal. Mij. te Palembang en P. J. F. Louw, Majoor der Infanterie te Batavia.

Worden van de Ledenlijst afgevoerd: op verzoek wegens vertrek de Heeren Mr. D. Beets, J. A. H. Breijman, P. W. van den Broek, T. A. F. de Bruïne, W. J. Coenen, Mr. R. Z. Dannenbargh, W. F. van Heukelom en K. Lorch;

zonder kennisgeving wegens vertrek de Heer Th. L. Bogaardt en A. W. Glazener;

wegens overlijden de Heer L. F. Tuijl Schuitemaker, J. P. O. Zwager en Mr. W. Tadema;

op verzoek de Heeren G. P. A. Bischoff, Mr. H. van Dissel, P. K. W. Kern, A. E. Moll, Mr. J. A. Nederburgh, P. A. Oudemans, Mr. J. Reepmaker en C. F. Zeeman.

Niets meer te behandelen zijnde, wordt de vergadering gesloten.

De President,
J. C. MULOCK HOUWER.

De Secretaris,
SERRURIER.

BIJLAGE I.

KORTE BESCHRIJVING VAN EENE VERZAMELING ethnographische voorwerpen, ten geschenke aangeboden door den Heer Dr. R. D. M. VERBEEK, en verzameld op diens reis door de Molukken in 1899, opgemaakt aan de hand van eene door den schenker bijgevoegde lijst, (zie Not. Jan. 1900, p. 12).

Eiland LARAT (Tenimbergroep), kampoeng *Ritabeel.*

N°. 9254. Bekervormige trom, *tifa*, met leguanenhuid? bespannen.

N°. 9255. Groot en klein mandje met deksel, beide met opstaanden en uitgetanden rand, beide van pandanbladreepen gevlochten, met zwarte en bruine vezels en (de kleine) met roode wol doorvlochten. Dienen als sirihdoozen.

N°. 9256. Platrond schildpadden doosje met deksel, voor kalk.

N°. 9257. Nibonghouten boog met één stomp, en één spits uiteinde.

N°. 9258. Rieten pijl met houten spits en bilateraal, afwisselend gestelde weerhaken.

N°. 9259. Dito met lancetvormige ijzeren spits.

N°. 9260. Dito met houten spits, eindigende in een aangepunt stuk been.

N°. 9261. Klewang. De kling van de greep af geleidelijk breeder wordende tot op een korten afstand van de punt, waar de rug zich naar de snede afbuigt. De greep van hout, boven de hand licht knievormig gebogen en aldaar aan de binnenzijde verbreed met korte houten plankjes, langs wier smalle zijden een afzonderlijk met snijwerk versierd rugstuk is bevestigd, alles met door gaten getrokken rotanreepen aaneenverbonden.

N°. 9262. Bamboezen haarkam met 9 lange punten; versierd met vier bosjes diverse gekleurde en zwarte vederen.

Eiland Sĕlaroe (Tĕnimbergroep), kampoeng *Adaut.*

N°. 9263. Kalkkokers van bamboe met schildpad belegd; aan den houten stop van den grootsten een bosje haren. 2 stuks.

N°. 9264. Dito kleiner, met lichtkleurig schildpad belegd, waarin banden van rhombische figuren.

N°. 9265. Platte sirihtasch van gele bast gevlochten, met invlechting van roode strepen afgewisseld en koperen ketting.

N°. 9266. Taschje; twee in elkaar gestoken op de wijze van een sigarenkoker; bastvlechtwerk ongekleurd met zwarte strepen.

N°. 9267. Drie klapperlepels van schelp met ingekraste figuren.

N°. 9268. Lans met lancetvormige ijzeren spits.

N°. 9269. Dito met smalle ijzeren spits en langen, rond afgebogen weerhaak; koperen spiraalvormig gewonden steelring.

N°. 9270. Dito, als voren; langs de geheele lengte van den staf loopen twee koorden, waaraan van afstand tot afstand witte schelpjes geregen zijn.

N°. 9271. Lendendoek (*tjawat*) voor mannen; donkerkleurig weefsel; de einden tot franje geknipt en met geel en rood stiksel versierd; daarop volgt naar binnen een witte ingeweven baan, in de richting van den inslag loopende, bestaande uit twee van elkander afgekeerde rijen „pieken" of „torens" (gelijk dat bij de kapala der javaansche kains heet); tusschen die beide rijen een middenbaan, uit rhombische figuren bestaande.

N°. 9272. Vrouwensarong; de beide einden aaneengenaaid; donkerkleurig weefsel, met ingeweven, in de richting van de schering loopende, breedere banen uit witte figuren tusschen roode lijnen, afgewisseld door smalle banen van blauw en wit.

N°. 9273. Slendang voor hoofden, waarmede zij begraven worden. Donkerkleurig weefsel met in de richting van de schering loopende ingeweven banen en strepen in rood, met eenig wit en blauw daartusschen.

Eiland DAWĔLOOR (Babargroep), kampoeng *Watwei.*

N°. 9274. Lendendoek (tjawat) van donkerkleurige geklopte boombast, 3 stuks.

N°. 9275. Gele (ongekleurde) sarong van lontarbladreepen geweven; uit één stuk; een eind zonder inslag gelaten.

N°. 9276. Sarong, effen zwart geverfd; de einden aaneengenaaid.

N°. 9277. Ligmatje van bladreepen geweven; effen. 2 stuks.

N°. 9278. Platte sirihtasch van bladreepen gevlochten; effen geel; langs den onderrand maeanderpatroon in rood ingevlochten, tusschen twee zwarte lijnen; 2 stuks.

N°. 9279. Dito, iets anders.

N°. 9280. Beenen oorbel voor mannen, plat pyramidaal van vorm; met den haak met zeer nauwen ingang uit één stuk gesneden.

Eiland LOEANG (Babargroep), kampoeng *Mĕtatna.*

N°. 9281. Sarong; de einden aaneengenaaid; fijn weefsel, geheel gestreept in de richting van de schering; langs onder- en bovenrand banen van witte strepen; daartusschen roode strepen, om den anderen met parelrand in wit op zwarten grond.

Eiland KISAR (Letigroep), kampoeng *Kota lama.*

N°. 9982. Breede slendang op helrooden grond in de richting van de schering gestreept in breedere witte banen, met ranken en andere figuren in rood, of in zeer smalle, witte en groene banen.

N°. 9283 Smalle buikband, helrood wit gestreept in de richting van de schering; in het midden zijn in wit ingeweven de woorden: jang * amponja * ini * tali * kain * namanja * Elisabeth * Lerrek * salamat * pakai *.

N°. 9284. Hoed, Europeesch model van palmbladreepen gevlochten.

Eiland ALOR (Alorgroep), kampoeng *Alor ketjil.*

N°. 9285. Boog, met één stomp en één spits uiteinde; in het midden geheel, aan de einden in banden omvlochten met rotanreepjes.

N°. 9286. Rieten pijl met ijzeren spits, aan één kant drie weerhaken, aan den anderen kant een gladde, ronde rug, eindigende in één weerhaak; 2 stuks.

N°. 9287. Alsvoren, aan één kant twee weerhaken, aan den anderen kant een gladde, ronde rug, eindigende in één weerhaak; 2 stuks.

N°. 9288. Alsvoren; aan één kant zonder weerhaken, aan den anderen kant een gladde, ronde rug, eindigende in één weerhaak.

N°. 9289. Lederen harnas, uit een rugstuk van drie breede reepen gelooid leder bestaande, naast elkaar verbonden door twee ribben van roodgekleurde rotan, met rotanreepen aan het leder genaaid; het midden eindigt in een hooge punt als nekbedekking. Achter het rugstuk steekt een met rood katoen omwonden staaf uit, eindigende in een grooten bos hanevederen. Aan dit harnas is een smal borststuk bevestigd, insgelijks van gelooid leder, versierd met twee rijen, ieder van zes slagtanden van zwijnen, in het midden samengehouden door een reep roodgekleurde bast. Hals en nek zijn omgeven door een opgelegd snoer van katjesschelpen. Dit harnas behoort aan den voorvechter, op de bijgevoegde photographie afgebeeld.

N°. 9290. Schild van den voorvechter, alleen bestaande uit een tamelijk slappe reep gelooid leder, met dito lus als handvat.

N°. 9291. Houten kalktonnetje met ingekraste zigzagfiguurtjes, de platte deksel met een dito stralenkrans versierd; een paar kralensnoertjes zijn aan het doosje bevestigd.

N°. 9292. Fleschkalebasje *(laboe ajĕr)* voor sirihkalk, met houten stopje.

N°. 9293. Halssnoer van roode en zwarte kralen.

N°. 9294. Houten haarkam, met vijf wijd uitstaande lange tanden, aan den wortel met geelkoper omwikkeld; de kam is versierd met een haarpluim en snoertjes van witte en roode kralen.

N°. 9295. Platte vaasvormige gebakken aarden pot; de wijde buik met scherpe bocht; platte bodem.

Eiland ROTI (Timorgroep), kampong *Baä.*

N°. 9296 en 9297. Strooien hoeden, inlandsch model van geelgekleurde bladreepen; één min of meer zadelvormig, de andere plat en met vele uitgeknipte en geknoopte of los afhangende bladstrooken; 4 stuks.

Eiland MISOOL (Papoesche eilanden), kampoeng *Pawó.*

N°. 9298. Plat matje van aaneengehechte breede bladstrooken, effen geel.

N°. 9299. Dito, geel, afgewisseld met breede, roodgeverfde banen, effen of met roode stippen en lijnen, op gelen grond.

Eiland MARÉ (Ternate groep).

N°. 9300. Roodkleurige gebakken aarden pot, bolvormig lichaam, schuins opstaande rand.

N°. 9301. Dito met < vormige figuren en slingerlijnen in roode verf.

KORTE BESCHRIJVING VAN EENE VERZAMELING

voorwerpen vertegenwoordigende de aardewerkindustrie in de gampôngs [1]) Ateuë' (Groot Atjeh) en van een aantal Atjehsche wapens, en eenige amuletten verkregen bij verschillende militaire expedities op vijandelijk gebied, aangeboden door den Heer Dr. C. Snouck Hurgronje, en opgemaakt naar diens schriftelijke mededeelingen (zie Not. Feb. 1900 p. 29).

A. VOORWERPEN VAN ONVERGLAASD AARDEWERK EN GEREEDSCHAPPEN.

N°. 9113. *Tjoeè'*, kinderrijstbord, en

N°ˢ. 9114—9116. *Peunè*, borden voor volwassenen voor rijst en toespijzen, zijnde platte bakjes van gebakken aarde, met roode verf beschilderd (banden en losse krullen, òf afzonderlijk, òf paarsgewijs, of in stellen van drie).

N°ˢ. 9117—9119. *Kanèt*, aarden rijstkookpotjes met dito deksel en ronden bodem; versierd met kerven en met een rooden band. De potjes zijn van opvolgende grootte: voor 1 *kaj* gepelde rijst, *asòë sikaj*, voor 2 *kaj*, *asòë doea kaj*, voor 3 *kaj*, *asòë lhèë kaj*.

N°ˢ. 9120—9122. *Para* of pottebakkersschijf, zijnde een voorwerp van gebakken aarde in den vorm van een platte schaal zonder rand op cilindrischen voet (*gò*); schaal en voet zijn doorboord. Men laat de ruw gemodelleerde aarde op de schaal rusten, den voet in de linkerhand steeds omdraaiende en met de rechter den vorm gevende. Drie stuks van opvolgende grootte.

N°. 9123. *Papeuën*, plank, in welker eenigszins holle gedeelte men de platte ronde koek van gekneede aarde neer-

1) Er zijn verscheidene gampongs van dien naam, alle door pottebakkers bewoond.

legt, om daaraan door bestamping (*tòb*) met den steen, (N°. 9131), den ruwen voorloopigen vorm te geven.

N°. 9124. *Dadeuëb*, plat houtje aan één vlak min of of meer uitgehold. Door kloppen (*pèh)* met dit voorwerp op den buitenwand en gelijktijdig tegendrukken met den evengenoemden steen tegen den binnenwand, ontwikkelt men de wanden van het vat in den gewenschten vorm.

N°. 9125. *Dadeuëb oeriët*, vormhouten met ingekraste slanglijnen, ruiten, schuinsche en rechte evenwijdige lijnen, twee stuks; zij worden gebezigd als die onder het vorige nommer, maar zóó, dat tevens de wand versierd wordt met strepen en ruiten *(oeriët)*, zie N°s. 9138 en 9139.

N°. 9126. *Sikin panjòt*, bamboezen staafje, spits bijgesneden, als mesje gebruikt om de tuiten van de lamp (N°. 9134) te modelleeren of de gaatjes in het wierookvaatje (N°. 9144) en dergelijken.

N°. 9127. *Peunjoelé*', *tjeunoelé*', *peunjoerè*', zijnde bamboezen beitels, beide einden met zaagtanden; dienen om versieringen aan halzen (*reukoeëng*, *takoeë*) van *kanèt*, *geupét*, *tjerië*' enz. aan te brengen.

N°. 9128. *Keuniké* (*keuliké*, *peunjiké*), bamboezen vijl met scherpe overlangsche ribben, om de wanden der gemodelleerde vaten mee glad te krabben.

N°. 9129. *Tjeunoelò*' of *peunjoelò*' *panjòt*, lange ronde priem van bamboe, waaromheen de phallus (*bòh*) van de lamp (N°. 9134) gemodelleerd wordt.

N°. 9139. *Peuneutjat*, verfstokje, zijnde een staafje, bij wijze van kwast gebruikt, dat in met *kawi* aarde vermengd water gedoopt wordt, om er de versieringen als op N°. 9113 mee te verven. De roode randen worden met den vinger aangebracht.

N°. 9131. *Batèë*, steen, gebruikt voor het onder N°s. 9123 en 9124 genoemde *tòb* en *pèh*.

N°. 9132. *Geupét pineung*, vaasvormig potje met platten deksel, en aan den ronden bodem voorzien van een breeden staanden rand; de bodem met tal van ronde gaatjes door-

boord; de buitenzijde met banden van roode verf en met ingedrukte kerven versierd; men bewierookt (*ganggang*) daarin de gesneden pinangnoten, waarmede b. v. de *boengkōĭh* (sirihzak) van den bruidegom gevuld wordt.

N°. 9133. *Geupét ië*, vaasvormig potje met platten deksel en ronden bodem; de buik met ribben, de hals met banden van kerven en roode strepen versierd; men bewaart daarin drinkwater, veelal na het vat eerst van binnen berookt te hebben.

N°. 9134. *Panjòt*, aarden lamp, bestaande uit een rond aarden bakje, (*talam*) uit welks midden zich een overlangs doorboorde kogel of phallus (*bòh*) verheft; rondom dezen kegel een stervormig bakje van zeven tuiten (*mata*); alles uit één stuk en zwart gevernist. Men heeft ook lampen met een minder aantal, vooral twee, vier tuiten. Door den kegel wordt het touw getrokken waaraan men de lamp ophangt.

N°. 9135. *Blangòng meu'idōng*, aarden braad- en kookpan met twee ooren („neuzen"); van binnen met kommavormige roode figuren versierd.

N°. 9136. *Soedoe* of *blangòng soedoe*, aarden braadpannetje, versierd alsvoren, met steel (*gò*).

N°. 9137. *Blangòng*, *blangòng oebit*, potje om groenten, enz. in te koken, platrond, versiering alsvoren.

N°. 9138. Alsvoren; de buitenzijde geheel bedekt met ingedrukte figuren (vierhoekjes met diagonalen er in).

N°. 9139. Alsvoren; de buitenzijde versierd met ingedrukte schuinsche evenwijdige lijnen.

N°. 9140. *Blangòng dara*, d. i. „maagd-*blangòng*", nl. van middelbare grootte om er voor vele personen voedsel in te koken of om olie in te koken.

N°. 9141. *Kran*, aarden oventje, bestaande uit een hoefijzervormig gebogen opstaanden rand van aardewerk, aan den bovenkant drie nokken om den pot er op te plaatsen; de uiteinden met een paar inkepingen voorzien.

N°. 9142. *Keutoejōng*, vaasvormig watervat met ronden bodem; men draagt daarin water uit den put naar huis.

N°. 9143. *Tajeuën*, watervat alsvoren doch grooter; dient

tot hetzelfde gebruik. Een grootere niet draagbare *tajeuën*, de *t. toelō'* dient voor den watervoorraad in huis.

N°. 9144. *Trapan apoej*, wierookvaatje, bestaande uit een vaasvormig bakje op voet en een even grooten deksel met driehoekige gaten in drie rijen doorboord; bij doodenfeesten, *mò' lōt* en derg. in gebruik.

N°. 9145. *Tanòh kawi*, monster roode aarde, die men op sommige plaatsen in de Moekim IV (XXV) vindt; met water tot een dikke brij dooreengewreven, dient zij als verfstof, die met behulp van den vinger, van het stokje N°. 9130 en het vruchtje N°. 9146 op sommige aarden vaten wordt aangebracht.

N°. 9146. Vruchtjes van den *djeuleupa'* boom, Abutilon indicum Don.; men gebruikt die om in *kawi* brij (zie het vorige N°.) de door vinger en *peuneutjat* ledig gelaten ruimte vooral op borden (zie de eerste nommers) te versieren.

N°. 9147. *Tjirië'*, aarden pot in den vorm van een bolronde trekpot met schuins opstaanden tuit en rond onbeweegbaar hengsel, en een rand nabij den hals, alles uit één stuk; versierd met een band van ingedrukte kerven en geheel zwart gevernist, dienende om drinkwater in af te koelen of wel als drinkvat, of om zich de handen, of wel een pas geboren kind te wasschen, enz.

N°. 9148. *Kran meugaki*, aarden oven in den vorm van een kom op voet, met drie schuins naar binnen zich uit den rand verheffende nokken om den pot op te plaatsen.

B. AMULETTEN.

N°. 9153 en 9154. Twee zegels, welker afdrukken wel als amuletten dienst doen. Het eene (zie ook afbeelding achter „Atjehers," Deel I) geldt bij velen als de afdruk van de sandaal van Moehammad; het andere bevat eene in tal van Atjehsche djimats voorkomende ster, ook voorkomende in de populaire afbeelding van de kroon van Salomo (Meukoeta Soelòjman); in de hoeken staan min of meer gebrekkig de namen van Moehammad, Aboe Bakr, Oemar, Oethman, Ali en in het midden Allah. Aangetroffen Juni 1899 in

Tjòt Pi, de nieuwe vestiging van Teungkoe Tji' Peusangan, door hem ook Darōj aman genoemd.

N°. 9155. Verzameling djimats, te weten:

a. aan een kettinkje, dat als het gaaf en sterk genoeg is, om het middel of den hals gedragen wordt, zijn bevestigd: 1° acht „*oebat*", middelen tot afwering van verwonding door staal of lood, in den vorm van steentjes, die eenige gelijkenis met insekten (buffelluizen, enz.) vertoonen en door de Atjehers geacht worden het inderdaad te zijn geweest en in steen te zijn veranderd; hieraan ontleenen zij de onheilafwerende kracht, 2° een grootere steen, voor hetzelfde doel dienende; en 3°. een cylindervormig amuletje, bestaande in een opgerold beschreven papier, omgeven met een laag gomlak.

b. een stuk *koemoenjan* (wierook), dat wellicht door een *teungkoe* belezen als amulet diende, of ook nog dienen moest om op een heilig graf te worden gebrand.

c. een stukje katoen, zooals de bezoekers van heilige graven ten zegen mee naar huis nemen, een grooter stuk in de plaats er van om een der grafsteenen bevestigend.

d. een boekje Arabische gebedsformulieren en amuletvoorschriften en vijf beschreven stukjes papier, alle zes gelijkelijk naar het ervan gemaakte gebruik *adjeumat* genoemd.

e. een met vrome spreuken en figuren beteekende doek, die o. a. in bijzondere omstandigheden als hoofddoek gebruikt wordt. Afgezien van het schrift, dat zich op dezen doek bevindt, is het een lap van hetzelfde karakter als de *idja plaṅggi* (zie „Atjehers" deel I p. 431), waarvan ook een exemplaar in 's Genootschaps museum aanwezig is.

Al deze zaken werden gevonden op het lijk van den op 2 Juni 1899 gesneuvelden Pang Lòjman, volgeling van T. Moeda Lòn, neef van Panglima Pòlém. Volgens opgave der familieleden zijn de *oebat*, die volgens het Atjehsche bijgeloof hooge waarde hebben, van T. Moeda Lòn zelven.

C. WAPENS.

Sikin panjang, recht zwaard met ronde punt; langs den

rug aan beide zijden loopt eene groeve, de kling van één exemplaar (N°. 9174) is gedamasceerd; de greep meest van hoorn (een van ivoor N°. 9157); de greep loopt in twee meer of minder uiteenloopende vlagvormige uitsteeksels uit, waartusschen niet zelden een opening; bij N°. 9149 staat op het etiket aangeteekend: „naar den vorm van de greep genoemd *toempang djeungki*, of *t. beunteuëng*." Twee exemplaren zonder scheede (N°s. 9179 en 9180). De houten scheede met rotanbanden (N°. 9178), met smalle zilveren banden (N°s. 9174 en 9175), één met zeer breede dito (N°. 9149) en één geheel met zilverblik beslagen (N°. 9157). Het huis der scheede is, hetzij uit de scheede zelve gesneden (N°. 9174), hetzij los, van hout met snijwerk versierd (N°s. 9149, 9175), hetzij los en van ivoor fraai gesneden (N°. 9157); deze laatste *sikin panjang* heeft een steelring van verguld metaal, in den vorm van de Atjehsche ster.

Gliwang, klewang of breed uitloopende houwer; de rug loopt rondend naar de punt toe en is bij het einde meestal scherp geslepen. Greep en kling vormen een gebogen lijn; de snede ligt binnenwaarts; meestal een dubbele groeve langs beide zijden van den rug. De hoornen greep eindigt in een gestijleerden open muil met diepe keelopening en is meest met snijwerk versierd (N°s. 9150, 9176, 9177), eerstgenoemd voorwerp heeft een gouden steelr ng. Een scheede behoort niet bij dit soort van wapen.

Peudeuëng, pĕdang, d. i. meer of minder kromme sabel, overal even breed, loopt spits toe. De greep hetzij als die van een *sikin panjang* (N°. 9160), hetzij min of meer als die van een *gliwang*, doch de muil geheel gevuld met een uitgestoken tong (N°. 9162); bij N°. 9159 is de greep met gevlochten zilverdraad omwikkeld en voorzien van een handbedekking of beugel met kussens er in (Britsch Indisch of Perzisch model); de sabelknop van verguld metaal, in een punt uitloopende en met juweelen versierd; deze sabel

heeft een lederen scheede; N°. 9160 heeft een houten scheede met smalle zilveren banden.

Koelangkah of *peulangkah*, kromme sabel alsvoren. De hoornen greep gelijkt op die, welke hiervoor bij de *gliwang* beschreven is; met oppervlakkig snijwerk voorzien (N°. 9152). Wordt soms mèt, soms zonder scheede gedragen; scheede ontbreekt.

Siwaïh, dolk; met het handvat een gebogen lijn vormende, de snede aan den concaven kant, evenals bij de *gliwang*, en spits toeloopend. De scheede van hout bijna rolrond, het huis der scheede van ivoor, smal en aan de concave zijde van het wapen wimpelvormig uitstekend. De greep is dik, de geheele holte van de hand vullende en van een stuk wortel of anderen ietwat bijgeholpen natuurvorm vervaardigd. Bij N°. 9156 is de scheede met zilveren banden omgeven, de kling van een gouden steelring voorzien. Bij N°. 9163 is de scheede met wit katoen omkleed, het huis aan het eind met gouden filigraanwerk en juweelen versierd, de steelring van verguld metaal, de helft van de greep omvattende en in den vorm van de Atjehsche ster; de greep bovenop met juweelen op gouden filigraanwerk versierd.

Reuntjöng, mes met flauw gebogen kling, aan het begin breed, en niet zelden tot een min of meer haakvormig figuur met gezaagden rand uitgesmeed, de snede loopt in een flauwe bocht naar den rug toe. De greep is van hoorn, het dikke eind onmiddellijk boven de hand plotseling zich knievormig verlengend tot een rolronden staaf, die rechthoekig op de lengteas van het voorwerp staat. Bij één exemplaar (N°. 9181) ontbreekt dat knievormig uitsteeksel; bij een ander (N°. 9190) is de greep uit drie stukken hoorn samengesteld, het begin en het einde van lichtkleurig, het midden van donkerkleurig hoorn. Alle exemplaren zijn voorzien van een houten scheede, meest met oppervlakkig ingekraste bloemen; het huis (uit één stuk met de scheede) met rankvormige weinig ver-

heven figuren, het eind van de scheede in een bocht waarin arabesken gesneden zijn. De scheede is meest uit één stuk en zonder banden; N°s. 9181 en 9182 echter met rotanbanden, N°. 9151 met twee smalle zilveren banden. N°s. 9151—9161 en 9164 zijn ieder voorzien van een verguld metalen steelring in den vorm van de Atjehsche ster; de overige, N°s. 9183—9188 en 9190 onversierd.

N°. 9189. Mes alsvoren, gevat in een hoornen staafje bij wijze van greep; koperen steelring, houten scheede, nabij den mond met een vlagvormig uitsteeksel en ook dit met snijwerk versierd.

Lansijzers, tweesnijdig; meest lancetvormig en dan, hetzij overal even breed (N°s. 9165 en 9166), hetzij in het midden meer of minder verbreed (N°s. 9167—9172). De basis van het lansijzer bij de beide eerstgenoemde voorwerpen slechts weinig uitgesmeed, bij de andere daarentegen tot twee vleugelvormige uitsteeksels bewerkt; onmiddellijk daaronder is de ronde steel hetzij ringvormig gegroefd, hetzij (bij N°. 9170) tot een lotuskussen bewerkt. De staven zijn alle tot beter vervoer kort afgezaagd, de lansijzers alle voorzien van een ijzeren of koperen conischen steelring; bij N°s. 9168 en 9170 is die steelring spiraalvormig gewonden.

N°. 9158. Lans met lancetvormig ijzer; in ieder der beide uitsteeksels van de basis een opening, waarin een ijzeren kettinkje hangt. De lange steelring van zilver versierd met drijfwerk in den vorm van spiraalbanen afwisselend van bloemen en schubben, in het boveneind van den steelring is een band van lange tanden gegraveerd.

Van bovenomschreven wapens zijn een *sikin panjang* (N°. 9149), een *koelangkah* of *peulangkah* (N°. 9152), een *gliwang* (N°. 9150) en een *reuntjöng* (N°. 9151) door Dr. Snouck Hurgronje zelven uit de Pasè-streek medegebracht. Alleen deze vier wapens zijn op eigen terrein gedetermineerd; de inlandsche namen verdienen daarom meer vertrouwen dan die van de andere wapens, die allengs verza-

meld, later alle tegelijk ver van het terrein der herkomst, misschien vaak alleen door vergelijking werden gedetermineerd.

Een *siwaïh*, een *sikin panjang* en de lans (N°s. 9156—9158) zijn afkomstig van den op 4 Januari 1899 te Lhō' Seumawè veroordeelden Panglima Rada di Blang.

Twee *peudeuëng* en een *reuntjōng* (N°s. 9159 — 9161) zijn gevonden op 23 Juli 1899 op de lijken der gesneuvelden bij Aloeë Keudjroeën in Peusangan.

Een *peudeuëng*, N°. 9162, is afkomstig van een op 3 Januari 1899, verslagen Gajò.

Een *siwaïh*, N°. 9163, de rijk versierde, is afkomstig van wijlen Teukoe Oema (Toekoe Oemar).

Een *reuntjōng*, N°. 9164 is afkomstig van een der onderbevelhebbers van wijlen Teukoe Oema.

Negen lansijzers (N°s. 9165—9173) zijn veroverd in verschillende gevechten in Groot-Atjeh, gedurende het jaar 1899 geleverd.

Een *sikin panjang* met scheede en gedamasceerde kling N°. 9174, is afkomstig van een volgeling van Panglima Pòlém.

Een groote dito, N°. 9175, met scheede is in 1899 gevonden op het lijk van een volgeling van Teukoe Tji' Peusangan.

Twee *gliwang* (N°. 9176 en 9177) zijn in 1899 gevonden bij volgelingen van Toeankoe Moehamat Batèë.

Drie *sikin panjang* (twee zonder en een met scheede, N°s. 9178—9180) zijn in 1899 gevonden bij gesneuvelde volgelingen van Panglima Pòlém.

Tien *reuntjōng* (N°s. 9181—9190, waaronder ook het mes, N°. 9189) zijn in 1899 gevonden bij gesneuvelden in Geudōng en Keureutòë.

BIJLAGE III.

KORTE BESCHRIJVING VAN DE VOORWERPEN der Toradja van Midden-Celebes, geschonken door den Heer Dr. N. ADRIANI (zie Not. Feb. 1900 p. 35).

N°. 9203. *Paoeba*, sarong van *foeja*, geel, groen, paars en zwart gekleurd, met twee menschenfiguren en voorts afbeeldingen van slangen en vogels.

N°. 9206. *Paoeba*, alsvoren, geel, paars en zwart, zonder menschenfiguren.

N°. 9204. *Paoeba*, alsvoren met één menschenfiguur.

N°. 9205. *Paoeba*, alsvoren zonder menschenfiguren.

N°. 9207. *Siga*, hoofddoek voor mannen, geel, groen, paars en zwart gekleurd en in vier vakken verdeeld, waarvan twee tegenovergestelde met een uitgewerkt patroon, de twee andere met strepen.

N°. 9208. *Siga*, alsvoren, roode vlekken op gelen grond; twee tegenovergestelde vakken met een uitgewerkt patroon (kleuren alsvoren).

N°. 9209. *Watoetoe*, zak, geel, groen en paars met een getanden rand.

N°. 9210. Lap gewone *foeja*, ongekleurd, heeft als pakmateriaal gediend.

N°. 9211. *Pahampa*, schelpen plaatje.

N°. 9212. Cylindrisch tabakskokertje van bamboe met ingekraste figuren (vlechtwerkpatroon, enz.).

N°. 9213. Kalkkalebasje, patroon alsvoren.

N°. 9214. Dito, eenvoudiger versierd (ingebrande strepen en kerven).

N°. 9215. Mondtrom in bamboezen kokertje, met eenig snijwerk versierd.

BIJLAGE IV.

LIJST

van ingekomen boekwerken gedurende het 1ste kwartaal 1900.

Aalberse (P. J. M.), Oneerlijke concurrentie en hare bestrijding volgens het Nederlandsche recht. Eerste stuk. Akademisch proefschrift. Leiden 1897. 8°.

Adriani (N.), Laolita i Sese nTaola. Het verhaal van Sese nTaola, oorspronkelijke tekst in de Bare'e-taal (Midden-Celebes). (Verh. Bat. Gen. LI). Batavia-'s Gravenhage 1900. 4°.

Aken (N. A. M. van), Verboden vereenigingen. Akademisch proefschrift. Leiden 1895. 8°.

Alexander (G. G.), Confucius the great teacher. A study. London 1890. 8°.

Apastambîyam gr̥hyasûtram. The Apastambîya gr̥ihyasûtra with extracts from the commentaries of Harodatta and Sudars'anârya, edited bij M. Winternitz. Vienna 1887. 8°.

Apollonii Rhodii, Argonautica ad cod. ms. Laurentianum recensuit R. Merkel. (Bibl. Teubneriana). Lipsiae 1897. 8°.

Apulei (Lucii), Metamorphoseon libri XI, recensuit J. van der Vliet. (Bibl. Teubneriana). Lipsiae 1897. 8°.

Arkel (A. E. van), Eenige opmerkingen naar aanleiding van art. 1933 en 1934 van het Burgerlijk Wetboek en de afschaffing daarvan. Akademisch proefschrift. Utrecht 1894. 8°.

Arya Sûra, zie Gâtakamâlâ.

Atharvaveda, zie Vaitâna.
Naamstaat behoorende bij de kaart van Groot-*Atjeh*. Schaal 1: 20000. Uitgave 1895. Batavia 1895. 8°.
Avesta, the Sacred books of the Parsis, edited bij Karl F. Geldner, published under the patronage of the Secretary of State for India in council. 3 Vols. Stuttgart 1886—1896. 4°.
Bake (*J.*), Eenige opmerkingen over de artikelen 678 en 690 B. W. Akademisch proefschrift. Leiden 1892. 8°.
Da Asia de João de *Barros*, dos feitos, que os Portuguezes fizeram no descubrimento, e conquista dos mares, e terras do Oriente. 9 Tomos, waaronder Vida de João de Barros por Manuel Severim de Faria et Indice geral. Lisboa 1778, 8°. (In het eerste deel luidt de titel Da Asia de João de Barros et de Diogo de Couto, Nova edição etc.) Dec. I—Dec. IV.
Barth (*A.*), Deux chapitres du Saurapurâṇa. (Overdr. uit Mélanges Charles de Harlez.) 4°.
Barth (*A.*), Die Religion des Veda, von Hermann Oldenberg. (Extrait du Journal des Savants 1896). 4°.
Barth (*A.*), Bulletin des religions de l'Inde. Védisme et ancien Brahmanisme (Extrait des Annales du musée Guimet). Paris, 1899 8°. Van den schrijver.
Bastian (*A.*), zie Sachlage.
Beaman (*G. Burnham*), On the sources of the Dharmas'âstras of Manu and Yâjñavalkya. Leipzig 1895. 8°.
Beerenbrouck (*C. J. M. Ruijs de*), Het strafrecht in het oude Maastricht. Akademisch proefschrift. Maastricht 1895. 8°.
Belkum (*J. van*), De Zuid-Afrikaansche republiek, haar volk, haar land. Premie voor de inteekenaren op „De Aarde en Haar Volken." Haarlem (1900). Fol.
Bemmelen (*J. F. van*), Dissertatio historica et literaria inauguralis de M. Liviis Drusis patre et filio tribunis plebis. Akademisch proefschrift. Lugduni Batavorum 1826. 8°.

Berg (*N. P. van den*), Over suikerpremien en suikerrechten. (Overgedr. uit de Economist). 8°.

Bergsma (*C. A.*), Art. 895 B. W. Akademisch proefschrift. Leiden 1890. 8°.

Berkum (*A. van*), De middel-nederlandsche bewerking van den Parthonopeus-Roman en hare verhouding tot het oudfransche orgineel. Akademisch proefschrift. Groningen 1897. 8°.

Salsilah *Bĕstaman* oleh boepati Madjalengka Raden Adipati Aria Kartadiningrat. (Overdruk Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLII). 8°.

Betz (*G. H.*), Het Haagsche leven in de tweede helft der zeventiende eeuw. 's Gravenhage 1900. 8°.

Beukema (*F. F.*), Wet op het stoomwezen. Akademisch proefschrift. Den Haag 1892. 8°.

Binnerts (*H.*), De exceptie van gewijsde. Akademisch proefschrift. Leiden 1867. 8°.

Birnie (*W.*), Terugvordering wegens ongeoorloofde oorzaak. Akademisch proefschrift. Leiden 1892. 8°.

Bisschop (*G. J.*), Opmerkingen naar aanleiding van de wet van 7 December 1894 (Staatsblad N°. 196), tot verevening van pensioenen. Akademisch proefschrift. Delft 1895. 8°.

Bisschop (*W. Roosegaarde*), De opkomst der Londensche geldmarkt 1640—1826. Historische en kritische beschouwing. Akademisch proefschrift. 's Gravenhage 1896. 8°.

Bloch (*L.*), zie Troels-Lund.

Bloch (*Th.*), zie Vaikhânasa.

Blok (*A. J.*), Over het onderscheid tusschen medeplegen en medeplichtig zijn. Akademisch proefschrift. Leiden 1893. 8°.

Blokhuis (*G.*), Art. 96 der Grondwet. Akademisch proefschrift. Leiden 1890. 8°.

Blokland (*C. Beelaerts van*), Opmerkingen over het begrootingsrecht van den gemeenteraad in verband met

de bepaling van het aantal dienaren van politie. Akademisch proefschrift. Leiden 1896. 8°.

Blokland (*G. J. F. Beelaerts van*), De onschendbaarheid der wet. Akademisch proefschrift. Leiden 1868. 8°.

Blokland (*F. Beelaerts van*), Eenige beschouwingen over het tot stand komen en de rechtskracht van verdragen. Akademisch proefschrift. Leiden 1895. 8°.

Blom (*J. Gelinde van*), Onbepaalde verbintenissen. Akademisch proefschrift. Leiden 1890. 8°.

Boekenoogen (*G. J.*), De Zaansche volkstaal. Bijdrage tot de kennis van den woordenschat in Noord-Holland. (Eerste gedeelte). Akademisch proefschrift. Leiden 1896.

Boeser (*P. A. A.*), zie W. Pleyte.

Böhtlingk (*J. L. F.*), Enkele opmerkingen over artikel 1 van de wet op het faillissement en de surséance van betaling. Akademisch proefschrift. Leiden 1894. 8°.

Bois (*du*), Deutschlands Seeinteressen und Seemacht. Berlin 1900. 8°.

Bollack (*L.*), Grammaire abrégée de la langue bleue, langue internationale pratique. Paris 1899. 8°.

Bon (*G. le*), Les civilisations de l'Inde. Nouvelle édition. Paris 1900. 4°.

Boot (*C. H. B.*), De plaats des misdrijfs. Akademisch proefschrift. Amsterdam 1867. 8°.

Bosch (*J. H. A.*), Over de toestemming van anderen tot het huwelijk. Akademisch proefschrift. Leiden 1889. 8°.

Boschloo (*J. J. E.*), Van verzet door derden. Akademisch proefschrift. Leiden 1892. 8°.

Bramacharin Bodhabhiksu (J. C. Chatterji), Die Geheim-Philosophie der Indier. Leipzig (1899). 8°.

Brandes (*J.*), Nog eenige Javaansche piagĕms uit het Mohammedaansche tijdvak afkomstig van Mataram, Bantĕn en Palembang. (Vijfde vervolg). (Overdr. Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLII). 8°.

Brandes (*J.*), Van oud Batavia. Losse mededeelingen. (Overdruk Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLII). 8°.

Brandt (*M. von*), Aus dem Lande des Zopfes. Plaudereien eines alten Chinesen. Leipzig 1894. 8°.

Bree (*J. A. la*), Crediet-hypotheek. Akademisch proefschrift. Leiden 1894. 8°.

Bride (*F. F.*), zie Victorian.

Bridgman (*E. C.*), A. Chinese chrestomathy in the Canton-dialect. Macao 1841. 4°.

Brillenburg (*G. C.*), Dissertatio litteraria inauguralis de M. Porcio Catone censoris. Akademisch proefschrift. Lugduni Batavorum 1826. 8°.

Brunet (*J. C.*), Manuel du libraire et de l'amateur des livres. 5e ed. Tome I—VI. Paris 1860—1865. 8°.

Bruyn (*J. J. van Troostenburg de*), De Nederlandsche rechtspraak omtrent overeenkomst ten behoeve van derden. Akademisch proefschrift. Amsterdam 1892. 8°.

Dialogues of *Buddha*, translated from the Pali by T. W. Rhys Davids. London 1899. 8°. (Vol. II van Sacred Books of the Buddhists).

Sacred books of the *Buddhists* translated by various oriental scholars and edited bij F. Max Müller. Vol. I, II. Londen 1895 — 1899. 8°.

Buren (*H. A. C. C. van*), Dissertatio historico-juridica inauguralis, de Cn. Pompejo Magno, et de legibus ab eo latis. Akademisch proefschrift. Lugduni Batavorum 1823, 8°.

Burger Jr. (*D.*), Dissertatio literaria inauguralis de Theaeteto, Platonis dialogo. Akademisch proefschrift. Lugduni Batavorum 1843. 8°.

Burgerhout (*M.*), Hypotheek ter verzekering van schuldbrieven aan toonder. Akademisch proefschrift. Leiden 1895. 8°.

Théologie, Philosophie. Catalogue de livres anciens et modernes aux prix marqués. N°. 48. Leyde. *Burgersdijk* en *Niermans*. 1900. 8°.

Buijs (*P.*), De lijdelijkheid van den rechter in verband met de wijziging van art. 79 B. W. bij de wet van 23 Dec. 1886, Stbl. 230. Akademisch proefschrift. Leiden 1887. 8°.

Bijleveld (*C. M. A.*), Het eerste Hoofdstuk van het Belgische Wetsontwerp op de Kinderbescherming. Akademisch proefschrift. Leiden 1894. 8°.

Bijleveld (*W. F.*), Eenige opmerkingen over schuldvernieuwing. Akademisch proefschrift. Leiden 1892. 8°.

Castendijk (*H. H. C.*), Opmerkingen naar aanleiding van de rechtspraak over Art. 337. S. W. B. Akademisch proefschrift. Leiden 1891. 8°.

Catalogus van kaarten en boekwerken uitgegeven door de afdeeling Hydrographie van het ministerie van Marine. 1900. 's Gravenhage (1900). 4°.

Cate (*E. B. B. ten*), Art. 501 en 502 B. W. Akademisch proefschrift. Leiden 1893. 8°.

Chatterji (*J. C.*), zie Bramacharin Bodhabhikshu.

Chavannes (*E.*), zie Itsing.

Colombijn (*L. W. A.*), Bijdrage tot de studie van het contract van levensverzekering. Akademisch proefschrift. Dordrecht 1896. 8°.

Comte (*F. C. le*), Dissertatio literaria inauguralis de historica Damonis et Phintiae. Akademisch proefschrift. Lugduni. Batavorum 1847. 8°.

Coster (*H. J.*), Openbare vrijwillige verkooping. Akademisch proefschrift. Leiden 1890. 8°.

Couquerque (*L. M. Rollin*), Tweeërlei dogma. Akademisch proefschrift. Den Haag 1893. 8°.

Da Asia de Diogo de *Couto*, dos feitos, que os Portuguezes fizeram na conquista, e descubrimento das tarras, et mares do Oriente. 15 Tomos, waaronder Indice geral das decadas de Couto. Lisboa 1778 — 1788. 8°. (In het eerste deel ook de titel Continuacão da Asia de João de Barros por Diogo de Couto). Dec. IV — Dec. X.

Curtius (*W. B. A. Donker*), De nietigheid des huwelijks. Akademisch proefschrift. Leiden 1880. 8°.

Daenius (*A.*), Specimen litterarium de insula Delo. Akademisch proefschrift. Lugduni Batavorum 1851. 8°.

Dale's (*van*), Groot Woordenboek der Nederlandsche taal. 4e druk. Geheel op nieuw bewerkt door H. Kuiper Jr., A. Opprel en P. J. van Malssen Jr. 's Gravenhage — Leiden — Antwerpen 1898. 8°.

Davids (*T. W. Rhys*), zie Buddha.

Dedem (*G. W. T. van*), Het 2e lid van Art. 174 Grondwet. Akademisch proefschrift. Leiden 1893. 8°.

Derx (*H. G.*), Bijdrage tot de verklaring van Art. 59 G. W. Akademisch proefschrift. Leiden 1892. 8°.

Deschamps (*P.*) et *G. Brunet*, Manuel du libraire et de l'amateur de livres. Supplement. Paris 1878. 8°.

Deschamps (*P.*), zie Dictionnaire de géographie......., par un bibliophile, Brunet.

Deussen (*P.*), Sechzig Upanishad's des Veda. Aus dem Sanskrit übersetzt und mit Einleitungen und Anmerkungen versehen. Leipzig 1897. 8°.

Dicke (*W.*), De vaccinatie. Akademisch proefschrift. Amsterdam 1898. 8°.

Dictionnaire de géographie ancienne et moderne à l'usage du libraire et de l'amateur de livres par un bibliophile. Paris 1870. 8°.

Diggelen (*B. P. G. van*), Het bijzonder forum in zaken van erfenis. Akademisch proefschrift. Zwolle 1892. 8°.

Dirkzwager (*N.*), Eenige opmerkingen over den tweeden titel van het Ontwerp-Strafwetboek voor Europeanen in Ned.-Indië. Akademisch proefschrift. Leiden 1892. 8°.

Douglas (*C.*), Chinese-English Dictionary of the vernacular or spoken language of Amoy, with the principal variations of the Chang-Chew and Chin-Chew dialects. London 1873. 4°.

Drobbe (*J. C.*), Dissertatio literaria inauguralis de Oropo. Akademisch proefschrift. Lugduni-Batavorum 1846. 8°.

Driebeek (*E. M.*), De avarij der vracht. Akademisch proefschrift. Leiden 1893. 8°.

Driebeek (*P. L. M.*), Eenige opmerkingen omtrent de Binnenvaart. Akademisch proefschrift. Leiden 1894. 8°.

Duff (*C. Mabel* = Mrs. W. R. Rickmers), The chronology of India from the earliest times to the beginning of the sixteenth Century. Westminster 1899. 8°.

Duiveland (*L. J. Plemp van*), Het waterschap tegenover zijne schuldeischers. Akademisch proefschrift. Leiden 1893. 8°.

Eck (*H. J. van*), Dissertatio literaria inauguralis continens quaestiones historicas de M. Vipsanio Agrippa. Akademisch proefschrift. Lugduni-Batavorum 1842. 8°.

Enthoven (*S. J.*), Eenige vragen betreffende reassurantie. Akademisch proefschrift. 's Gravenhage 1892. 8°.

Everwijn (*J. C. A.*), Het samentreffen van preventief en repressief toezicht op lagere besturen. Akademisch proefschrift. Leiden 1897. 9°.

Eysinga (*T. A. M. A. Humalda van*), Gemeenschappelijke regeling tusschen gemeentebesturen. Akademisch proefschrift. Leiden 1894. 8°.

Eysinga (*W. C. G. van*), Artikel 1420 B. W. Akademisch proefschrift. Leiden 1894. 8°.

Faille (*D. W. K. de Roo de la*), Aanteekening op de Artt. 86—89 W. v. K. Akademisch proefschrift. Leiden 1890. 8°.

Fay (*E. Allen*), Marriages of the deaf in America. An inquiry concerning the results of marriages of the deaf in America. (Volta bureau). Washington 1898. 8°.

Feith (*C.*), Toezicht op de voedingsmiddelen. Akademisch proefschrift. Leiden 1896. 8°.

Feith (*R.*), De decisoire eed. Akademisch proefschrift. Leiden 1892. 8°.

Fischer (*A.*), Streifzüge durch Formosa. Berlin 1900. 8°.

Fischer (*G.*), zie Renaud.

Fock (*D.*), Iets over Art. 23 der Wet van 12 Juli 1855 Staatsbl. N°. 102. Akademisch proefschrift. Leiden 1880. 8°.

Fokkens (*F.*), Verhooging van volkswelvaart op Java. Batavia 1900. 8°.

Formijne (*B.*), De veroordeeling bij zakelijke vorderingen. Akademisch proefschrift. Leiden 1895. 8°.

Fortuyn (*P. Drooglever*), Eenige beschouwingen over het vermogen der firma. Akademisch proefschrift. Rotterdam 1894. 8°.

Chronologie des maréchaux de *France*, lieutenants généraux et maréchaux de camp, 1185 — 1792. (Ministère de la guerre, direction générale du contrôle et de la comptabilité, bureau des archives). S. p. e. d. Fol. — Van den Heer C. J. Graaf von Ranzow.

Chronologie des maréchaux de *France*, généraux de division et généraux de brigade, 1792—1880. (Ministère de la guerre, Direction générale du contrôle, et de la comptabilité, bureau des Archives). S. p. e. d. Fol. — Van den Heer C. J. Graaf von Ranzow.

Francken (*P. A.*), De kracht van verstekvonnissen bij echtscheiding. Akademisch proefschrift. Leiden 1892. 8°.

Frobenius (*L.*), Die Weltanschauung der Naturvölker. (Beiträge zur Volks- und Völkeskunde, 6er Band). Weimar 1898. 8°.

Fruin (*R. J.*), Dissertatio philologica de Manethone Sebennyta librorumque ab eo scriptorum reliquis. Akademisch proefschrift. Lugduni Batavorum 1847. 8°.

Gansoyen (*A. Paets tot*), Iets over de kosten van het strafproces in Nederland. Akademisch proefschrift. Leiden 1891. 8°.

Garbe (*R.*), zie Vaitâna.

The *Gâtakamâlâ* or Garland of birthstories by Arya Sûra. Translated from the Sanskrit by J. S. Speyer.

London 1895, 8°. (Vol. I van Sacred Books of the Buddhists).

Gébel (*P. J.*), Twee uitzonderingswetten. Akademisch proefschrift. Leiden 1895. 8°.

Gehring (*H.*), Süd-Indien. Land und Volk der Tamulen. Gütersloh 1899. 8°.

Geldner, zie Avesta.

Gellicum (*R. M. van*), Historisch-staatsrechterlijk onderzoek over het bestuur en beheer der watergangen in de Geldersche rivierpolderlanden. Akademische proefschrift. Tiel 1895.

Gerritzen (*J.*), Het ontstaan en tenietgaan van de actie gedurende het proces. Akademisch proefschrift. Leiden 1892. 8°.

Geuns (*S. J. M. van*), De wetgeving van het staatstoezicht op de krankzinnigen. Akademisch proefschrift. Leiden 1888. 8°.

Gier (*M. Zijnen de*), Is de inbreuk, door art. 123 der faillissementswet op het beginsel van art. 1917 B. W. gemaakt, gemotiveerd? Akademisch proefschrift. Leiden 1894. 8°.

Giffen (*A. van*), Eenige opmerkingen over het wettelijk erfdeel. Akademisch proefschrift. Leiden 1895. 8°.

Gilse (*J. A. van*), Iets over de uitvoerbaarheid van vonnissen bij voorraad. Akademisch proefschrift. Amsterdam 1868. 8°.

Glashorst (*W. L. Luijken*), Het onderzoek der geloofsbrieven. Akademisch proefschrift. Leiden 1895. 8°.

Goebel (*K.*), Ueber Studium und Auffassung der Anpassungserscheinungen bei Pflanzen. Festrede gehalten in der öffentlichen Sitzung der k. b. Akademie der Wissenschaften zu München zur Feier ihres 139en Stiftungstages am 15 März 1898. München 1898. 4°.

Graeff (*A. C. D. de*), Art. 126 der Grondwet. Akademisch proefschrift. Leiden 1894. 8°.

Gregorev, zie Bobrovnikov en Avvakuma.

Grihyasûtra, Zie Apastambîya, Hiraṇyakeçin, Mânava, Vaikhânasa.

Groneman (*J.*), Boerenoorlog. Uitgegeven ten voordeele van de lijdende Boeren. 's Gravenhage 1900. 8°.

Groneman (*J.*), Een paar dagen te Jogjakarta. (Overgedr. uit Elseviers geillustreerd maandschrift, deel XVIII, 1899). 8°.

Grünwedel (*A.*), zie E. Pander, G. B. Mainwaring.

Gijn (*A. van*), Herziening van de belastbare opbrengst van ongebouwde eigendommen. Akademisch proefschrift. Leiden 1892. 8°.

Gijselaar (*N. C. de*), Het Panama-kanaal. Akademisch proefschrift. Leiden 1891. 8°.

Hamel (*G. F. R. van*), Noodzakelijke ingebrekestelling. Akademisch proefschrift. Leiden 1895. 8°.

Hanlo (*A. M. A.*), De leer der omkooping van ambtenaren volgens vroegere en hedendaagsche wetgevingen. Akademisch proefschrift, Leiden 1867. 8°.

Harencarspel (*J. W. E. van*,) Over de kracht van vonnissen van staat. Akademisch proefschrift. Leiden 1890. 8°.

Hartman (*J.*), Aventins Karte von Bayern MDXXIII. Im Auftrage der Geographischen Gesellschaft in München zur Feier ihres dreissigjährigen Bestehens herausgegeben und erläutert. Mit einem Vorwort von Prof. Dr. E. Oberhummer. München 1899.

Hasselt (*J. B. F. van*), De scheepsverklaring. Akademisch proefschrift. Leiden 1894. 8°.

Haverschmidt (*Jr. F.*), Artikel 134 van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering. Akademisch proefschrift. Schiedam 1894. 8°.

Hemsing (*H. L.*), Het afbetalingscontract. Akademisch proefschrift. Dordrecht 1892. 8°.

Hermans (*C. R.*), Dissertatio inauguralis literaria sive introductio in notitiam rei literariae maxime provinciae

Brabantiae septentrionalis. Akademisch proefschrift. Lugduni-Batavorum 1834. 8°.

Heijligers (*G. J.*), Overgang van de bevoegdheid op de erfgenamen van eenen koopman om het faillissement-accoord aan te gaan. Akademisch proefschrift. (Leiden 1892). 8°.

Heijman (*A.*), De Timor-tractaten 1895 en 1893. Akademisch proefschrift. Leiden 1895. 8°.

Hiraṇyakeçigṛhyasûtram. The Grihyasûtra of Hiraṇyakesin with extracts from the commentary of Mâtṛidatta, edited by Dr. J. Kirste. Vienna 1889. 8.

Hoeven (*G. G. van der*), Beschouwingen over de uitvoering van de artikelen 140 en 145 der grondwet. Akademisch proefschrift. Leiden 1896. 8°.

Hoeven (*M. des Amorie van der*), Specimen literarium inaugurale de nonnulis locis veterum scriptorum cum appendice de Arusiani Messii exemplis elocutionum. Akademisch proefschrift. Amstelodami 1845. 8°.

Holthe (*J. G. Westra van*), De gemeentebesturen tegenover de artikelen 7 en 9 van de Grondwet. Akademisch proefschrift. Leiden 1893. 8°.

't Hooft (*H. P.*), Omkooping van ambtenaren. Akademisch proefschrift. Leiden 1890. 8°.

Hubbard (*G. G.*), The story of the rise of the oral method in America, as told in the writings of the late —. Washington 1898. 8°. (Volta bureau).

Huberts (*G. J. A.*), Specimen historico-chronologicum inaugurale continens Observationes chronologicas in Ptolemaeorum historiam. Akademisch proefschrift. Lugduni-Batavorum 1857. 8°.

Huizinga (*J.*), Hendrik Kern. (Mannen en vrouwen van beteekenis in onze dagen). Haarlem 1899. 8°.

Hijmans (*H. S. J.*), De voogdijrekening in het ontwerp Burgerl. Wetb. 1886. Akademisch proefschrift. 's Gravenhage 1893. 8°.

Grundriss der *Indo-Arischen* Philologie und Alterthumskunde, begründet von G. Bühler, fortgesetzt von F. Kielhorn. I, 1A, 3B, 6, 11, II, 1B, 3B, 8, III, 1A, 2, 4, 8, 9,; — *id.* (Atlas bij I, 11). Strassburg 1898 —. 8°.

A list of the photographic negatives of *Indian* antiquities in the collection of the Indian Museum: with which is incorporated the list of similar negatives in the possession of the India office Calcutta 1900.

Izeland (*Alleyne*), Tropical colonization, an introduction to the study of the subject. New-York 1899. 8°.

Jacobson (*D.*), De vereischten voor eene veroordeeling wegens bedriegelijke bankbreuk. Akademisch proefschrift. Rotterdam 1891. 8°.

Jannink Bz. (*E.*), Het woord „Akte" in Art. 1993 B. W. Akademisch proefschrift. Leiden 1892. 8°.

Jellinghaus (*G. M. W.*), De staat tegenover de landverhuizing. Akademisch proefschrift. Den Haag 1894. 8°.

Johansson (*J.*), Profeten Hosea öfversättning och utläggning. Akademisch afhandling. Upsala 1899. 8°.

Junius (*P. G. F.*), Disputatio literaria inauguralis de Pisistratidarum tyrannide. Akademisch proefschrift. Lugduni Batavorum 1829. 8°.

Juynboll (*A. W. T.*), Juda en de Assyrische macht gedurende de jaren 741—711. Akademisch proefschrift. Leiden 1863. 8°.

Juynboll (*H. H.*), Drie boeken van het oud-javaansche Mahâbhârata in Kawi-tekst en Nederlandsche vertaling, vergeleken met den Sanskrit-tekst. Akademisch proefschrift. Leiden 1893. 8°.

Juynboll (*T. W.*), De hoofdregelen der Sjafieitische leer van het pandrecht met een onderzoek naar haar ontstaan en naar haren invloed in Ned. Indië. Akademisch proefschrift. Leiden 1893. 8°.

Kalff (*S.*), Het Bataviaasch museum. (Nederland 1899). 8°.

Kalff (*S.*), De Tijgersgracht te Batavia. (Overdruk uit

Elsevier's geillustreerd maandschrift, deel XVIII, 1899). 8°.

Kan (J. B.), De comptabiliteit in het staatsbestuur. Akademisch proefschrift. Leiden 1896. 8°.

Kanter (L. M. de Laat de), Iets over verkiezingsmisdrijven in Engeland en Duitschland. Akademisch proefschrift. Leiden 1890. 8°.

Kanter (P. S. de Laat de), De bevoegdheid van den burgemeester om de gemeenteraadsbesluiten ter vernietiging voor te dragen (Artikel 70 Gemeentewet). Akademisch proefschrift. Leiden 1892. 8°.

Kartadiningrat, zie Bĕstaman.

Kemp (P. H. van der), De commissiën van den Schout-bij-Nacht C. J. Wolterbeek naar Malakka en Riouw in Juli — December 1818 en Februari — April 1820. (Overdr. Bijdr. T. L. en Vk. v. Ned. Ind., 6° volgr., VII). 8°.

Kern (J. H.), Klankleer der Limburgsche sermoenen. Akademisch proefschrift. Groningen 1891. 8°.

Kessenich (G. A. H. Michiels van), Het periculum bij maatschap. Akademisch proefschrift. Leiden 1893. 8°.

Khâṇḍadeva, zie Bhâṭṭadîpikâ.

Kirchhoff (A.), zie Keller, Krieger.

Kirste (J.), zie Hiraṇyakesin.

Kleyn (F. L.), Executie van openbare gemeenschappen. Akademisch proefschrift. Leiden 1897. 8°.

Kleintjes (P.), Het faillissement in het internationaal privaatrecht. Akademisch proefschrift. 's Gravenhage 1890. 8°.

Klimesch (M.) Norbert Heermann's Rosenberg'sche Chronik, herausgegeben von —. Prag 1897. 8°.

Kloot (J. A. van Rhede van der), Artikel 228 Gemeentewet. Akademisch proefschrift. Leiden 1892. 8°.

Kluyver (A.), Proeve eener critiek op het woordenboek van Kiliaan. Akademisch proefschrift. 's Gravenhage 1884. 8°.

Knauer (Fr.), zie Mânava.

Kohlbrugge (*J. H. F.*), Sanatoria in Nederlandsch India. (Overdruk Hand. Ind. Genootschap 1899). 8°.

Kolff (*L. A. C.*), Eenige opmerkingen over naamlooze vennootschappen in Engeland. Akademisch proefschrift. Leiden 1891. 8°.

Koning (*P. W. de*), Eenige opmerkingen naar aanleiding van de laatste herziening van het reglement van orde van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Akademisch proefschrift. Dordrecht 1892. 8°.

Konijnenburg (*J. J. van*), De door Mr. N. G. Pierson voorgestelde wijziging in de wetgeving op de grondbelasting, voorzoover deze de ongebouwde eigendommen betreft. Akademisch proefschrift. 's Gravenhage 1896. 8°.

Koopmans (*A. J. Cnoop*), Het geheim der stemming. Akademisch proefschrift. Leiden 1894. 8°.

Kosters (*W. H.*), De historie-beschouwing van den Deuteronomist met de berichten in Genesis-Numeri vergeleken. Akademisch proefschrift. Leiden 1868. 8°.

Kreenen (*J. J. van Riemsdyck*), Het venten van drukwerk op de openbare straat. Akademisch proefschrift. Leiden 1895. 8°.

Kronenberg (*H. G.*), De procuratio ad litem en de ontkentenis van gerechtelijke verrichtingen naar aanleiding van het ontwerp van een wetboek van burgerlijke rechtsvordering. Akademisch proefschrift. Deventer 1868. 8°.

Kruseman (*J.*), De vracht der bijlading. Akademisch proefschrift. Amsterdam 1890. 8°.

Kruijt (*Alb. C.*), Het stroomgebied van de Tomasa-rivier. (Overdr. uit Tijdschr. v. h. Kon. Ned. Aard. Gen., 1899). 8°.

Kuiper Jr. (*H.*), zie van Dale.

Last (*J.*), Naar aanleiding van eenige vragen op 't stuk van schadevergoeding. Akademisch proefschrift. Zwolle 1896. 8°.

Lamairesse (*E.*), zie Prem Sagar.

Lambrechts (*R. J.*), Dissertatio philosophico-litteraria exhibens Platonis sententiam de animi libertate. Akademisch proefschrift. Lugduni-Batavorum 1858. 8°.

Lapoe Placer maatschappij. Batavia 1900. 8°.

Leemans, Aegyptische monumenten, zie Pleyte, Boeser.

Leeuwen (*F. B. S. van*), Eigendom van de ijskorst op ondergeloopen land. Akademisch proefschrift. Leiden 1891. 8°.

Legge (*J.*), The life and teaching of Confucius. With explanatory notes. 4th Edition. London 1875. 8°.

Leiden (Oudh. museum), zie Leemans, Pleyte, Boeser.

Ligtenberg (*H.*), De exhibitieplicht in het Nederlandsche recht. Akademisch proefschrift. Leiden 1893. 8°.

Lindemann (*F.*), Gedächtnissrede auf Philip Ludwig von Seidel, gehalten in der öffentlichen Sitzung der k. b. Akademie der Wissenschaften zu München am 27 März 1897. München 1898. 4°.

Lip (*J. C. van der*), Het erfrecht van natuurlijke kinderen. Akademisch proefschrift. Leiden 1892. 2°.

Lisman (*J. A. A.*), Het wetsontwerp ter uitvoering van artikel 187 der grondwet. Akademisch proefschrift. 's Gravenhage 1891. 8°.

Lodder (*D.*), De artt. 1302 en 1303 B. W. in theorie en praktijk. Akademisch proefschrift. Leiden 1894. 8°.

Loeff Azn. (*A. Rutgers van der*), Bijdragen tot de kennis van semietische kosmogonieën. Akademisch proefschrift. Tiel 1895. 8°.

Loeff (*M. M. Schim van der*), De omvang en het gevaar der recidive, hare oorzaken en de middelen om haar te bestrijden. Akademisch proefschrift. Leiden 1890. 8°.

Lohman (*M. A. de Savornin*), De strafwet ten opzichte van de verkiezingen. Akademisch proefschrift. Leiden 1890. 8°.

Loudon (*J.*), De „drie regelen" van het tractaat van Washington. Akademisch proefschrift. Leiden 1890. 8°.

Low (*J. C.*), Dissertatio philosophica inauguralis de iis, quae veteres philosophi de magnitudine telluris memoriae prodiderunt. Akademisch proefschrift. Lugduni-Batavorum. 1808. 8°.

Lund (*Troels* —), zie Troels-Lund.

Lundström (*V.*), zie Eranos.

Luzac (*L. C.*), Specimen historico-juridicum inaugurale, de Q. Hortensio oratore Ciceronis aemulo. Akademisch proefschrift. Lugduni-Batavorum. 1810. 8°.

Maak (*J. P. de*), Iets over artikel 8 der Grondwet. Akademisch proefschrift den Haag 1893. 8°.

Malssen Jr. (*P. J. van*), zie van Dale.

Mânavagṛhyasûtram. Mânava-gṛhya-sûtra nebst Commentar in kurzer Fassung, herausgegeben von Dr. Fr. Knauer. St. Petersburg 1897. 8°.

Manen (*H. van*), Hoofdelijke omslagen in gemeenten der Ned. Herv. Kerk. Akad. proefschrift. Gouda 1897. 8°.

The *Mantrapâṭha*, or the prayer book of the Apastambins, edited by M. Winternitz. (Anecdota Oxoniensia. Texts, documents, and extracts chiefly from manuscripts in the Bodleian and other Oxford libraries. Aryan series. Part VIII). I. Oxford 1897. 8°.

Manu, zie Beaman.

Marchant (*H. P.*), Begrip en gevolg van beleediging in het Burgerlijk recht. Critisch overzicht der rechtspraak. Akademisch proefschrift. Leiden 1894. 8°.

Martini (*G. J. de*), Disputatio literaria inauguralis de L. Annaeo Cornuto philosopho stoico. Akademisch proefschrift. Lugduni Batavorum 1825. 8°.

Matthes (*B. F.*), De boeken der Kronieken in het Makassaarsch vertaald. Amsterdam 1899. 8°.

Matthes (*H.*), De afzetting van den voogd. Akademisch proefschrift. Leiden 1890. 8°.

Matthes (*B. F.*), zie Hoséa.

Medhurst (*W. H.*), China: its state and prospects, with especial reference to the spread of the Gospel: containing allusions to the antiquity, extent, population, civilization, literature and religion of the Chinese. London 1840. 8°.

Meeuwen (*L. A. J. van*), Beschouwingen over de Artikelen 562—564 B. W. Akademisch proefschrift. Leiden 1867. 8°.

Menalda (*A.*), De behandeling van bezwaarschriften betreffende rijks-directe-belastingen door Gedeputeerde Staten. Akademisch proefschrift. Amsterdam 1888. 8°.

Mendels (*M.*), De aansprakelijkheid van den Staat voor onrechtmatige handelingen zijner beambten. Akademisch proefschrift. Leiden 1894. 8°.

Merkel (*R.*), zie Apollonius Rhodius.

Meulen (*W. W. van der*), zie Rogge.

Meurs (*P. van*), Dissertatio historico-medica inauguralis de natura morbi a Thucydide descripti. Akademisch proefschrift. Lugduni-Batavorum 1843. 8°.

Middel (*R. Brons*), Woordenlijstje der Soendaneesche taal. Semarang 1900. 8°.

Miedema (*Age S.*), Sneek en het Sneeker stadrecht. Akademisch proefschrift. Sneek 1895. 8°.

Mierop (*J. H. D. Schenkenberg van*), Request civiel. Akademisch proefschrift. Leiden 1890. 8°.

Modderman (*H. A. E.*), Internationaal erfrecht. Akademisch proefschrift. Den Haag 1895. 8°.

Molhuijsen (*P. C.*), De tribus Homeri Odysseae codicibus antiquissimis. Specimen litterarium inaugurale. Akademisch proefschrift. Lugduni-Batavorum 1896. 8°.

Monsanto (*H. V.*), Iets naar aanleiding van de toepassing van Art. 121 Gemeentewet. Akademisch proefschrift. Leiden 1892. 8°.

Morris (*M.*), Die Mentawai-Sprache Berlin 1900. 8°. — Van den schrijver.

Muller (*D. G. W.*), Het recht van den buurman op over zijn erf hangende en daarop gevallen vruchten. Akademisch proefschrift. Leiden 1895. 8°.

Müller (*F. Max*), The six systems of Indian philosophy. London 1899. 8°.

Müller (*F. Max*), zie Buddhists.

Murman (*G. H.*), Eenige opmerkingen over de uitvoering van Art. 191 der Grondwet. Akademisch proefschrift. Leiden 1894. 8°.

Mijs (*A.*), Ontbinding der naamlooze vennootschap. Akademisch proefschrift. Leiden 1893. 8°.

Niermans, zie Burgersdijk.

Nöldeke (*Th.*), Das Iranische Nationalepos. Besonderer Abdruck aus dem Grundriss der Iranischen Philologie. Strassburg 1896. 8°.

Nijhoff (*M.*), zie J. H. Barth.

Nijland (*J. A.*), Gedichten uit het Haagsche liederhandschrift uitgegeven en toegelicht uit de Middelhoogduitsche lyriek. Akademisch proefschrift. Leiden 1896. 8°.

Nijpels (*G.*), Japan-Nederland in Oost-Azië. Eene militaire studie. Haarlem 1899. 8°.

Oort (*H. L.*), De uitdrukking ὁ υἱος του ἀνθρωπου in het Nieuwe Testament. Akademisch proefschrift. Leiden 1893. 8°.

Oppenraaij (*R. van*), Libri de republica Atheniensium CC. I—IV. Akademisch proefschrift. Lugduni Batavorum 1893. 8°.

Opprel (*A.*), zie van Dale.

Ossenbruggen (*F. D. E. van*), Eenige opmerkingen over het begrip der voorwaarde. Akademisch proefschrift. Leiden 1893. 8°.

Ouwersloot (*L. P.*), Specimen literarium inaugurale continens quasdam observationes de vita Cimonis Miltiadis filii. Akademisch proefschrift. Harlemi 1869. 8°.

Oven (*A. van*), zie Figuier.

Pabst (*A. L. C.*), Staatstoezicht op levensverzekering. Akademisch proefschrift. Leiden 1889. 8°.

Pape (*C. W. J. J.*), Bijdrage tot de leer der zeeverzekering van vloeibare waren. Akademisch proefschrift. Leiden 1868. 8°.

Pape (*J. D. G.*), Dissertatio historico-literaria de C. Terentio Varrone. Akademisch proefschrift. Lugduni Batavorum 1835. 8°.

Parra (*C. A. de la*), Eenige opmerkingen over den zelfmoord. Akademisch proefschrift. Leiden 1895. 8°.

Pauly (*A. W. de*), Artikel 17 N°. 3 der wet betrekkelijk de Nationale Militie (wet van 1 Mei 1863 Stbl., N°. 44). Akademisch proefschrift. Leiden 1892. 8°.

Philippi (*J. R. T.*), Iets over de voogdij in het oud-Hollandsch recht. Akademisch proefschrift. Leiden 1895. 8°.

Piehl (*K.*), Dictionnaire du papyrus Harris N°. 1 publié par S. Birch d'après l'original du British museum. Vienne 1882. 8°.

Plantenga (*J.*), De bewijskracht der akten van den burgerlijken stand. Akadem. proefschrift. Leiden 1895. 8°.

Plate (*C.*), De autonomie en het zelfbestuur der provincie volgens de grondwet. Akademisch proefschrift. 's Gravenhage 1894. 8°.

Aegyptische monumenten van het Nederlandsche museum van oudheden te Leiden, uitgegeven op last der Hooge regeering door Dr. *W. Pleyte* en Dr. P. A. A. Boeser. Afl. 34. Leiden 1899.

Ploss (*H.*), Das Weib in der Natur- und Völkerkunde. Anthropologische studiën. 6e Auflage. Nach dem Toden des Verfassers bearbeitet und herausgegeben von M. Bartels. 2 Bände. Leipzig 1899. 8°.

Pluygers (*G. G.*), Specimen academicum litterarium continens diatriben de demade. Akademisch proefschrift. Hagae comitis 1836. 8°.

Polvliet (*P.*), Zelfbestuur en Kreisorganisatie. Akademisch proefschrift. Den Haag 1890. 8°.

Portielje (*J. P.*), De artikelen 413, 417 en 418 van den Code Pénal, beschouwd in verband met de staathuishoudkunde. Akademisch proefschrift. Amsterdam 1867. 8°.

Post (*J. C.*), De leer van den bewijslast in rechtspraktijk en wetgeving. Akademisch proefschrift. Amsterdam 1893. 8°.

Raaltè (*J. van*), De rechtstoestand der burgerlijke aandeelen-maatschappij. Akademisch proefschrift. Leiden 1891. 8°.

Ranitz (*H. de*), De Rijnvaart-acte. Akademisch proefschrift. Leiden 1889. 8°.

Reesma (*G. S. van*), Dissertatio historico-philosophica inauguralis exhibens Parmenidis, Anaxagorae, Protagorae principia et Platonis de iis judicium. Akademisch proefschrift. Lugduni-Batavorum 1840. 8°.

Renaud (*P. J. A.*), zie Loë-Katjang.

Ronkel (*J. C. van*), Het symbolum van het vierde Lateraansche concilie. Historisch-dogmatische studie. Akademisch proefschrift. Leiden 1897. 8°.

Roodenburg (*L. N.*), Partieel appel. Akademisch proefschrift. Leiden 1890. 8°.

Rossum (*H. A. van*), Eenige beschouwingen over de verhouding van den rechter tot de wet. Akademisch proefschrift. Leiden 1896. 8°.

Rubenkoning (*J. A.*), De roeping van den staat, inzonderheid ten opzichte der coöperatieve productie. Akademisch proefschrift. Leiden 1896. 8°.

Rütte (*J. M. C. E. le*), Vrijheidsrooving. Akademisch proefschrift. Leiden 1889. 8°.

Sablonière (*C. J. de Lussanet de la*), Specimen historicum inaugurale de Cleone Demagogo. Akademisch proefschrift. Hagae Comitis 1852. 8°.

Salomonson (*J.*), Initiatief in zake wetgeving. Akademisch proefschrift. Leiden 1893. 8°.

Schaank (*S. H.*), De Kongsi's van Montrado. Bijdrage tot

de geschiedenis en de kennis van het wezen der Chineesche vereenigingen op de Westkust van Borneo. Met eene schetskaart. [Overdr. uit Tijdschr. v. Ind. T. L. en Vk. XXXV]. 8°.

Schalk (*W. C. T. van der*), Over ondernemers-vereenigingen. (Kartels en Trusts). Akademisch proefschrift. Leiden 1891. 8°.

Schimmelpenninck (*G.*), De overdracht van den Nederlandschen Rijnspoorweg aan den Staat. (Artikel 1670 B. W.). Akademisch proefschrift. Leiden 1895. 8°.

Schuurman (*W. H. A. Elink*), De berekening en het bewijs van brandschade. Akademisch proefschrift. Leiden 1893. 8°.

Schüssler (*C. J.*), Eenige opmerkingen naar aanleiding van Art. 223 van het Inlandsch Reglement. Akademisch proefschrift. Leiden 1892. 8°.

Serooskerken (*C. J. van Tuijll*), Opmerkingen over de verhoudingen der publiekrechtelijke lichamen tegenover concessionarissen. Akademisch proefschrift. Leiden 1894. 8°.

Sevenaer (*O. F. A. M. van Nispen tot*), Het waterschap van den Oude-IJssel. Akademisch proefschrift. Leiden 1892. 8°.

Sicherer (*C. A. X. T. F.*), Dissertatio litteraria inauguralis de Telchinibus. Akademisch proefschrift. Trajecti ad Rhenum 1840. 8°.

Siddharshi, zie Upamitibhavaprapanchakatha.

Siegenbeek (*D. P.*), Dissertatio historica et litteraria inauguralis de Athenarum conditione sub imperio triginta tyrannorum. Akademisch proefschrift. Lugduni Batavorum 1828. 8°.

Sigmond (*A.*), Eenige opmerkingen naar aanleiding der overdracht van inschulden. Akademisch proefschrift. Leiden 1890. 8°.

Simon (*G. Eug.*), La cité chinoise. 7e edition. Paris 1891. 8°.

Sjögreen (*E.*), Jaḥjâ bin ʿAbd el-Muʿṭî ez-Zâwawî's Kitâb

elfuṣûl. Kap. I—II. Akademisk Afhandling. Leipzig 1899. 8°.

Sloterdijck (*J. L. van*), Artikel 43 R. O. Akademisch proefschrift. Leiden 1894. 8°.

Sloterdijck (*L. R. van*), De condictio indebiti in belastingzaken. Akademisch proefschrift. Leiden 1893. 8°.

Sluis (*H. H. A.*), Art. 111 Wetboek van Koophandel. Akademisch proefschrift. Leiden 1892. 8°.

Smeding (*E. H. T. Mens Fiers*), Eenige opmerkingen over het recht van abandonnement. Akademisch proefschrift. Leiden 1895. 8°.

Smeding (*G. L. Mens Fiers*), Art. 49 Burg. Rechtsv. Akademisch proefschrift. Leiden 1890. 8°.

Speijer (*J. S.*), zie Gâtakamâlâ.

Spoor (*J.*), Transactie in strafzaken. Akademisch proefschrift. Leiden 1892. 8°.

Stirum (*J. P. van Limburg*), Iets over de volkenrechterlijke interventie. Akademisch proefschrift. Leiden 1895. 8°.

Stoop (*H. J. H.*), Art. 917, 918 en 920, 2e lid B. W. Akademisch proefschrift. 's Gravenhage 1893. 8°.

Stuers (*H. de*), Eenige opmerkingen over de onteigening par zône. Akademisch proefschrift. Leiden 1892. 8°.

Suermondt (*W. Tabingh*), De voorgestelde wijziging van Art. 1377 B. W. Akademisch proefschrift. Leiden 1894. 8°.

Sûra, zie Gâtakamâlâ.

Swart (*A. G. N.*), Opmerkingen betreffende auteursrecht op werken van beeldende kunst. Akademisch proefschrift. Leiden 1891. 8°.

Swettenhan (*F. A.*), The real Malay, pen pictures. London and New-York 1900. 8°.

Swildens (*H. Jelgerhuis*), De Unfugsparagraaf van het duitsche strafwetboek. Akademisch proefschrift. Amsterdam 1893. 8°.

Sijbrandi (*N. S.*), Dissertatio literaria de Platonis Gorgia. Akademisch proefschrift. Harlemi 1829. 8°.

Teltingh (*J. F. F.*), Iets over hazardspel in verband met de artt. 456 en 457 v. h. Wetboek van strafrecht. Akademisch proefschrift. Leiden 1891. 8°.

Teltingh (*L. R.*), Deelbare en ondeelbare verbintenissen. Akademisch proefschrift. Leiden 1890. 8°.

Tendeloo (*H. J. E.*), Over de wenschelijkheid der invoering van het Torrensstelsel in Nederlandsch-Indië. Akademisch proefschrift. Leiden 1895. 8°.

Tendeloo (*H. J. E.*), Europeesche bestuursambtenaren voor Nederlandsch-Indië. Leiden 1900. 8°.

Thomson (*J. P.*), British New Guinea. London 1892. 8°.

Tideman (*B.*), Het Essenisme. Akademisch proefschrift. Leiden 1868. 8°.

Tideman (*J.*), Dissertatio literaria de deo Platonis. Akademisch proefschrift. Amstelodami 1830. 8°.

Tienhoven (*H. W. van*), Art. 70 ontwerp Wetboek van Militair strafrecht. Akademisch proefschrift. Leiden 1891. 8°.

Thomas (*H. W. B.*), De wet op het Nederlanderschap en het Ingezetenschap van 12 December 1892 (staatsblad N°. 168) den Haag 1893. 8°.

Thomas (*Th.*), Eenige opmerkingen naar aanleiding van het pachtstelsel op Java. Akademisch proefschrift. Leiden 1893. 8°.

Thooft (*M. J.*), Opmerkingen over onderhoud en afkoop van Dijk-, krib- en waterwerken in Gelderland. Akademisch proefschrift. Zaltbommel 1895. 8°.

Thorbecke (*J. R.*), Dissertatio historico-critica inauguralis de C. Asinio Pollione. Akademisch proefschrift. Lugduni Batavorum 1820. 8°.

Thorbecke (*W.*), Iets over de verbindtenis tot schadevergoeding wegens onregtmatige daad. Akademisch proefschrift. Leiden 1867. 8°.

Trobe (*C. J. la*), zie Victorian.

Toutenhoofd (*I. G. J.*), De Iersche landwetten. Akademisch proefschrift. Leiden 1893. 8°.

Troels-Lund, Himmelsbild und Weltanschauung im Wandel der Zeiten. Autorisierte, vom Verfasser durchgesehene Uebersetzung von L. Bloch. 2es und 3es Tausend. Leipzig 1900. 8°.

Tromp (S. W.), Disputatio historico-literaria, de Pericle ejusque reipublicae Atheniensium administratione. Akademisch proefschrift. Lugduni-Batavorum. 1837. 8°.

Uhlenbeck (G. W.), Bijdrage tot de geschiedenis van de verhouding tusschen den Staat en de Christ. Kerkgenootschappen in Nederl. O. I. Akademisch proefschrift. Leiden 1887. 8°.

Index-catalogue of the library of the Surgeon-General's office, *United States* army. Second series. Vol. I—IV. Washington 1896. 4°.

Ueber das Gṛhya- und Dharmasûtra der *Vaikhânasa*, von Dr. Theodor Bloch. Leipzig 1896. 8°.

Vaitânasûtra. Das Ritual des Atharvaveda. Aus dem Sanskrit übersetzt und mit Anmerkungen versehen von Dr. Richard Garbe. Strassburg, 1878. 8°.

Valentin (O.), Shaḍdarçaneshu, en religionsstudie. I. Prolegomena till den indiskt ortodoxa filosofien. Stockholm 1899. 8°.

Veegens (D. J.), Disputatio literaria de Polycrate Samio. Akademisch proefschrift. Amstelodami 1839. 8°.

Vegte (H. van der), De verzekering der arbeiders tegen invaliditeit en den ouden dag in Duitschland. Akademisch proefschrift. Zwolle 1893. 8°.

Verbeek (R. D. M.), Kort verslag over de aardbeving te Soekaboemi (Preanger-regentschappen), op 14 Jan. 1900. Batavia 1900. 8°.

Verbeek (R. D. M.), Kort verslag over de aard- en zeebeving op Ceram, den 30sten September 1899. Batavia 1900. 8°.

Verbroeck (J. D.), Getuigenis de auditu in burgerlijke zaken. Akademisch proefschrift. Leiden 1893. 8°.

Verschuere (F. J.), Artikel 1101 B. W. Akademisch proefschrift. Roermond 1892. 8°.

Vessem (*J. van*), De M. Tullii Ciceronis de Oratore libris. Akademisch proefschrift. Galopiae 1896. 8°.

Vintcent (*P. K.*), De parabel van den Farizeër en den tollenaar. Akademisch proefschrift. Leiden 1868. 8°.

Visser (*J. H. W. B.*), Eenige opmerkingen over eeden in den N. I. Archipel. Akademisch proefschrift. Leiden 1893. 8°.

Visser (*H.*), De Brusselsche anti-slavernij conferentie 1889 — 1890. Akademisch proefschrift. Leiden 1893. 8°.

Vliet (*J. van der*), zie Apulejus.

Vogel (*J. H. F. de*), 1408—1431. De staatkundige richting van René d'Anjou in overeenstemming met die van zijn stamhuis tot den slag bij Bulguéville. Akademisch proefschrift. Rotterdam 1874. 8°.

Vollgraff (*C. W.*), Artikel 409 Code Pénal. Akademisch proefschrift. Leiden 1879. 8°.

Voorthuysen (*G. M. van*), Het Notariaat bezoldigd staatsambt. Akademisch proefschrift. Leiden 1893. 8°.

Vorderman (*A. G.*), Systematisch overzicht der vogels welke op Java inheemsch zijn; van aanteekeningen voorzien door Dr. O. Finsch. (Overdr. Nat. Tijdschr. v. N. Ind., LX). 8°. — Van den schrijver.

Vorderman (*A. G.*), Javavogels II. (Overgedr.) uit het Nat. Tijdschrift voor Ned. Indië, LIX). 8°.

Vries (*H. J. M. de*), De Wissel en de Assignatie aan eigen order. Akadem. proefschr. 's Gravenhage 1894. 8°.

Vries (*S. G. de*), Epistula Sapphus ad Phaonem apparatu critico instructa commentario illustrata et Ovidio vindicata. Akademisch proefschrift. Lugduni-Batavorum. 1885. 8°.

Vuller (*J. de*), Diatribe in Socraticam ἐπαγωγήν, praesertim e Xenophontis Memorabilibus ductam. Akademisch proefschrift. Trajecti ad Rhenum. 1832 8°.

Waanders (*H. L. van Bloemen*), De wissels voor rekening van eenen derde. Akademisch proefschrift. Leiden 1890. 8°.

Waardenburg (*W. J. A. van*), zie Freytag.

Weltum (*P. M. van*), Art. 103 Wetboek van strafvordering. Akademisch proefschrift. Leiden 1891. 8°.

Whiteway (*R. S.*), The rise of Portuguese power in India 1497—1550. Westminster 1899. 8°.

Wiarda (*J.*), Schets van den rechtstoestand der gehuwde vrouw, volgens het ontwerp tot herziening van het Burgerlijk Wetboek. Akademisch proefschrift. Leiden 1895. 8°.

Wiersma (*E. C.*), Eenige opmerkingen over de artikelen 1606 — 1609 B. W. Akadem. proefschr. Sneek 1891. 8.

Wiersma (*W.*), Verhandeling over de Friesche leenen. Akademisch proefschrift. Sneek 1894. 8°.

Willink (*P. Tjeenk*), Publiekrechterlijke geschillen in de republiek der vereenigde Nederlanden. Akademisch proefschrift. Haarlem 1893. 8°.

Winkelman (*E. H.*), Aanbod van gereede betaling gevolgd van consignatie of bewaargeving van zaken. Akademisch proefschrift. Leiden 1891. 8°.

Winternitz (*M.*), zie Apastambîya, Mantrapâtha.

Wolf (*R.*), Handbuch der Astronomie, ihrer Geschichte und Literatur. 2 Bänden. Zürich 1890. 8°.

Wolfson (*D. J.*), Eenige beschouwingen over de verjaring in het strafrecht. Akademisch proefschrift. 's Gravenhage 1890. 8°.

Wulp (*J. C. van der*), Specimen literarium inaugurale continens observationes criticas in locos nonnullos scriptorum utriusque linguae. Akademisch proefschrift. Lugduni-Batavorum 1849 8°.

Yâjñavalkya, zie Beaman.

Zaalberg (*H.*), De staat en de vrijheid. Eene beoordeeling van Herbert Spencer. The man versus the state. Akademisch proefschrift. Leiden 1892 8°.

Zimmerman (*A. R.*), Internationale arbitrage. Akademisch proefschrift. Leiden 1894. 8°.

BIJLAGE V.

KORTE BESCHRIJVING EENER VERZAMELING VOORWERPEN, GESCHONKEN DOOR DEN PANEMBAHAN VAN SINTANG AAN DE NED. INDISCHE REGEERING, zie p. 46.

Twee blaasroeren, nabij de spits met geel koperdraad omwoeld; N°. 9221 met vizier uit gebogen ijzerdraad, en met lansijzer op een steel, die met ingekapte figuren versierd is; N°. 9222 met sierlijk uit bladkoper geslagen vizier, hetwelk bovendien geornamenteerd is en met ongesteeld ijzer.

Een krijgsmuts van bontwerk, aan de voorzijde met wit bont op een, met europ. knoopjes versierde roode lap; een bos vederen van den Argusfazant staan aan de voorzijde recht overeind. N°. 9223.

Platte hoed voor vrouwen van dunne rotanreepen fijn gevlochten, met een rand van europ. knoopjes, en drie rijen dito, die het bovenvlak in drie vakken verdeelen, in welker midden een breede baan van roode rotanreepjes ingevlochten, in het bekende patroon, bestaande uit ronde haken rondom rechtlijnige figuren. Een bos ruwe boomwol dient als pluim. N°. 9224.

Schild (*kalaoek*) in den gewonen vorm der Dajaks met de bekende monsterkoppen in paarse kleuren; bossen zwart haar aan de voorzijde, N°. 9225 zie: A. R. HEIN, Die Bildenden Künste bei den Dayaks auf Borneo, Wien, 1890 fig. 29.

Schild alsvoren, doch zonder haar; de voorzijde met de bekende monsterkoppen in rood en wit ruw beschilderd;

acht dwarse banden van roodgekleurde rotan op de voorzijde; geen haarbossen. N°. 9226.

Baadje van rood katoen; de rug van een lap borduurwerk in ruitpatroon; de randen, alsook de einden van de lange nauwe mouwen met figuren van europ. knoopjes opgenaaid; langs den onderrand: in het midden een rij groote koperen bellen, aan de beide einden een rij kleine dito. N°. 9227.

Krijgskleed (*pakean pemboenoeh*) van de huid eener tijgerkat, bestaande uit een lap met een gat om het hoofd door te steken, versierd met rood laken, afgezet met europ. knoopjes; voor en achter met een veer van den Argusfazant. No. 9228.

Twee sabels (*parang djempol*) van de soort, elders mandau geheeten, in houten scheeden met kralenrijgwerk in vele kleuren en patronen; de gevesten in ivoor sierlijk uitgesneden en met rood gekleurde haren versierd; gordels van katoen en kralenwerk, N°s. 9229 en 9230; bij het eerste nommer is het mesje ter zijde van de scheede door een houten dito vervangen.

Vier sarongs, in groote rechthoeken geweven (schaakbord patroon) waarin de gele kleur de overhand heeft; overigens diverse kleuren. N°. 9231—9234. Geïmporteerd.

Een breede effen gele katoenen kain (*kain tjinde*), nabij ieder einde een breede baan met zilverdraad ingeweven; langs de lange zijde een roode baan ingeweven, N°. 9235 en een dito, langs de lange zijds een dubbele groene baan, N°. 9236. Geimporteerd.

Nauwe en korte vrouwensarong (*sarong tenoenan*); Dajaksch weefsel, in het bekende patroon: ronde haken tot groepen vereenigd, daartusschen iets dat op een kapala gelijkt, overigens fletse kleuren, langs den onder- en bovenrand

een breede baan uit smalle strepen, daartusschen wit gestikte lijnen. N°. 9237.

Vrouwenbaadje (*badjoe manik*) met lange nauwe mouwen, geheel bedekt met kralenwerk, in smalle banen met witte kralen randen, om den anderen gevuld met bruine kralen en met X vormige figuren van gele kralen, binnenzijde met groen katoen gevoerd. N°. 9238.

Lendengordel (*tjawat*), zijnde een lange smalle lap ongebleekte stof. Een einde over een lengte, gelijk aan de breedte van de tjawat met rood, geel en wit garen bestikt volgens een patroon van aaneenliggende ruiten uit maeanderlijnen samengesteld; het patroon is aan de vóór- en achterzijde gelijk. Het andere einde met vier smalle en een breedere dwarsbanen stikwerk van rood en wit garen, slanglijnen en haken; aan dit einde is franje uit roode lovertjes gedraaid, ieder in een plukje boomwol eindigende. N°. 9239. (Vergel. Hein. op. cit. p. 95).

Slaapmat van fijn rotanvlechtwerk, met rood katoen omboord, patroon zwart en rood op ongekleurden grond in drie banen; middenbaan gestyleerde menschenfiguren, waarvan alle deelen in ronde haken eindigen; langs de zijden S vormige figuren (zie Hein. op. cit. tafel 3 fig. 4) met zaagtandranden afgezet. Over de geheele breedte van de mat loopen dwarse stepen van roodkleurige rotan ingevlochten. N°. 9240.

Groote slaapmat, grover rotanvlechtwerk, patroon bestaande in groote rechthoeken (schaakbordpatroon) uit kruisende diagonalen verkregen; om den anderen zijn de rechthoeken ongekleurd, effen zwart of gestreept zwart en ongekleurd. N°. 9241.

Slappe cilindrische mand voor mannenkleeren (*brijoet*), in den vorm van het overtrek van een Indisch rolkussen

aan beide einden open en van lussen voorzien, die met een touw worden dichtgehaald; aan een einde een houten bodem. Vlechtwerk van rotanreepen; patroon rechthoeken uit kruisende diagonalen gevormd, en met randen in rood; gevuld met effen zwart, ongekleurd of gestreept, uit ongekleurde en zwarte reepjes. N°. 9242.

Een rol geweven goed (*badjoe garoenang*) voor vrouwenkleeding; eenvoudig patroon, bestaande uit overlangsche banen bruin, ongekleurd en zwart. N°. 9243.

Een rol uit bamboevezels geweven stof voor vrouwensarong (*kain tenoenan dajak prampoean namanja dabai asalnja bamboe*) effen bruin met rand van zwarte banen met ongekleurde strepen afgezet. N°. 9244.

Koker met 14 blaaspijltjes zonder weerhaken. N°. 9245. Dito met 12 pijltjes en eenige die nog niet gereed zijn, voorts met een mesje in open scheede, en een vorm voor het vervaardigen der conische ondereinden, alsmede een pen van een vogel? vermoedelijk om het gif aan de pijltjes te smeren; een paar boombladeren zijn er bijgevoegd, alles samen in een zakje van apenbont. N°. 9246.

BIJLAGE VI.

KORTE BESCHRIJVING VAN EEN COMPLEET MANNENKOSTUUM UIT DE DESA TJIGAJAM, DISTR. KAWASAN, AFD. MANONDJAJA. GESCHONKEN DOOR DEN HEER R. A. KERN ALDAAR, P. 46.

N°. 9321. Baadje van bamboevezels (*kadoet*) geweven, met lange mouwen; langs de voorzijde omboord, van onder van zwarte vezels bij wijze van franje voorzien, (oud).

N°. 9322. Buikband van idem, langs de randen zijn een blauwe en bruine streep ingeweven, uitgerafelde franje aan de beide einden. (oud).

N°. 9323. Korte broek van idem. (oud).

N°. 9324. Sarong van idem; zonder versiering. (nieuw).

N°. 9325. Hoofddoek, gebatikt; in het midden een vierkant, ongekleurd; een breede rand gestyleerde bloemfiguren wit op blauwen grond, naar binnen een rand van lange blauwe haakvormige figuren.

N°. 9326. Kapmes, (*koedjang*), ronde snede met rechten rug in rolronde houten steel; een korte houten scheede zonder bodem en waaruit het mes voor de helft van onder uitsteekt, behoort hierbij, en wordt met een koord met metalen oog om het middel gedragen.

N°. 9327. Een uit palmbladreepen gevlochten mand met touwen hengsel; de mand dient voor allerlei provisie en is met lappen *kadoet* gerepareerd.

BIJLAGE VII.

Zie Not. April 1900 IX 2°, p. 50.

[illegible]

Lijst van de „kain-kĕmbangan" stalen afkomstig uit Solo.

[illegible]	[illegible]	No.	Namen der Patronen.
1	[illegible]	1	Sindoer djĕne seret biroe.
2	[illegible]	2	Sindoer djĕne seret idjo.
3	[illegible]	3	Ragil koening.
4	[illegible]	4	Koedå nåråwångså.
5	[illegible]	5	Bangoen (Bango?) toelak.
6	[illegible]	6	Bangoen (Bango?) toelak balik.
7	[illegible]	7	Kĕmoedaningrat.
8	[illegible]	8	Gagak koentjoeng mas.
9	[illegible]	9	Sindoer djåwå.
10	[illegible]	10	Slinḍitan.
11	[illegible]	11	Paro anom balik.
12	[illegible]	12	Sindoer seret biroe.
13	[illegible]	13	Rånå kasmaran.
14	[illegible]	14	Sindoer djĕne seret djinggå.
15	[illegible]	15	Pandji asmårå bangoen.
16	[illegible]	16	Ratoe bĕndoe.
17	[illegible]	17	Sindoer koening seret poetih.
18	[illegible]	18	Blibar manggis.
19	[illegible]	19	Kĕmbang tjipir.
20	[illegible]	20	Mlaṭi sĕlangsang.
21	[illegible]	21	Obar-abir balik.
22	[illegible]	22	Goenoeng-sari tĕngah barlin.
23	[illegible]	23	Trĕsna loeloet.

24	[illegible]	24	Djåkå bloeloek.
25	[illegible]	25	Rånå kasmaran (= 13)?
26	[illegible]	26	Papasan matĕng.
27	[illegible]	27	Kami oji.
28	[illegible]	28	Gaḍoeng mlaṭi.
29	[illegible]	29	Goenoeng-sari.
30	[illegible]	30	Kĕmbang waroe balik.
31	[illegible]	31	Kĕmbang waroe.
32	[illegible]	32	Kĕmbang waroe tĕlĕng.
33	[illegible]	33	Rånggå dires.
34	[illegible]	34	Sindoer mas.
35	[illegible]	35	Kĕmbang bĕngoek.
36	[illegible]	36	Onĕngan.
37	[illegible]	37	Pare anom.
38	[illegible]	38	Paroe-paroe balik.
39	[illegible]	39	Djajengtilam.
40	[illegible]	40	Kĕmbang gambir.
41	[illegible]	41	Kĕmbang waroe balik (= 30)?
42	[illegible]	42	Kĕmbang bĕngoek balik.
43	[illegible]	43	Obar-abir.
44	[illegible]	44	Pĕnganten anjar.
45	[illegible]	45	Panḍan binĕṭot.
46	[illegible]	46	Pandji ngĕnglĕng.
47	[illegible]	47	Kĕmbang kangkoeng.
48	[illegible]	38	Kĕmbang blimbing.

N°. 25 is althans in naam = N°. 13.
N°. 41 is althans in naam = N°. 30.

Verder stemmen de namen van de nummers 7, 8, 10, 26, 28, 29, 31, 35, 36, 37, 44, 46, 47 en 48 respectievelijk overeen met de nummers 19, 10, 27, 14, 26, 31, 25, 17, 29, 11, 23, 3, 18 en 5 van de vorige zending (zie notulen 1899 Bijlage XVII). Of de patronen ook geheel gelijk zijn, dient door een deskundige onderzocht te worden.

BIJLAGE VIII.

AANTEEKENING OMTRENT ZES PHOTOGRAPHIEËN, GENOMEN NAAR DRIE ZELDZAME GEBATIKTE KATOENEN KLEEDINGSTUKKEN, EN AANGEBODEN AAN HET BAT. GENOOTSCHAP, DOOR DEN HEER G. P. ROUFFAER.

I. *a* (groote foto), *b* en *c* (twee kleine foto's). 3 stuks.

Geven alle drie te zien een merkwaardige, te *Sĕmarang* in ± 1850 — 1860 gebatikte katoenen saroeng, met twee groote in goud aan den voorkant opgelegde en aan dien kant met lijmverf nog nader bijgewerkte wajangpoppen, voorstellende rechts (van den toeschouwer uit gerekend) „Radhen Pandji Iennoe Karto Pati, Anaknja Radja Djengolo", zooals het onderschrift — zelf met Romeinsche letters — onder deze mannelijke pop in twee regels zegt; en links „Radhen Galoo Tjondro Kirono, Anaknja Radja Kedirie," evenzeer volgens het eigen onderschrift onder die vrouwelijke pop. Bovendien heeft onder deze vrouwspersoon indertijd nog een ander, kleiner onderschriftje gestaan, nu van voren weggemaakt zoo goed en kwaad als het ging, doch nog zéér wel waar te nemen op de kleine foto *c* (in spiegelschrift), welke die vrouwelijke wajangpop van den achterkant der saroeng teruggeeft; een onderschriftje dat luidde „Rajen (sic!) Samarang."

Terwijl *a* laat zien de totale saroeng van voren van haar goeden kant — goudoplegging van kain's heeft stelselmatig altijd aan één zijde alleen plaats, en wordt hoogstens nog aangebracht op die enkele plekken van den tegenkant welke per se bij het dragen zichtbaar zouden zijn — geeft de kleine foto *b* de mannelijke wajangpop (rechts op de groote foto) van achteren, en de kleine foto *c* de vrouwelijke pop van achteren.

Als men dan, door deze 3 foto's, een volledig beeld heeft, hoe de saroeng aan den voor- en achterkant er uitziet, volge hier in de eerste plaats de beschrijving der *vóórzijde* (foto *a*):

Origineel 110 breed × 206 cM. lang. Schaal van reproductie dus 1:7. Saroeng, met de kapala in 't midden; de beide uiteinden der twee helften van de badan, rechts en links, zijn blijkbaar nooit samengenaaid geweest, en is de saroeng dus ook nooit als saroeng heusch gedragen, doch een pronkstuk gebleven. Welke dame trouwens — het stuk is tusschen 1850 en 1860 geschonken aan de vrouw van een aanzienlijk Europeesch ambtenaar te Semarang — zou zich willen uitdossen met een zóózeer opzichtig kleedingstuk? Van de beide hoofdfiguren zijn gezicht, bovenlijf, armen, beenen en voeten geheel in goud-oplegsel (als naar gewoonte zuiver bladgoud, met eiwit opgelijmd); de foto geeft dit door de effen-lichte vlakken op al die plekken duidelijk weer; de haartooi van beide is zwart, met gouden belijningen. De twee groote garoeḍa-koppen, aan weerszijden boven elke pop, zijn evenzeer in goud, met daartusschen roode lijmverf (deze op de foto grauw). Het als een draperie tusschen ieder der twee garoeḍa-koppen naar beneden vallende 7-bogig ornament, moet misschien een gestyliseerde wolk verbeelden die aan 't neerdalen is. De Prinses Tjondro Kirono heeft onder haar zwarte helm-achtige konḍe — die de Prins Kartopati precies zoo heeft — nog een overvloed van tot op haar middel langs den rug neervallende krul-lokken, ook door gouden lijnen krachtig aangegeven. De Prins draagt een blijkbaar gebatikte en met goud daarna opgelegde kain, waarschijnlijk van het patroon kĕmbang-tarate (lotusbloem), daarboven heeft hij een saboek, die deels over zijn kris is heengeslingerd en zonder twijfel van 3-kleurige kaín-kĕmbangan is. De Prinses draagt een analoge gebatikte en daarna met bladgoud opgelegde kain, van het een of andere sĕmen- (alias sawat-) patroon, waarvan duidelijk op de foto te zien vallen de „dubbele garoeḍa-vleugels" (lar rangkĕp") — met daartusschen nog een, anders zéér vaak ontbrekenden,

garoeḍa-kop — welke lar's wel tot de meest kenmerkende onderdeelen behooren (hetzij als dubbele vleugels, zooals hier; hetzij als enkele vleugels, „lar lămbă", wat nog veel vaker voorkomt, en trouwens ook minder aanzienlijk is), van wat men sĕmen-of sawat-patroon noemt. Terwijl de Prins het bovenlijf geheel bloot heeft, draagt daarentegen de Prinses een kĕmbĕn, maar blijkbaar weer van kain-kĕmbangan, 2-kleurige vermoedelijk; en voorts heeft zij om haar middel een in zeer talrijke plooien — men denke aan de nu al onderwetsche „neepjesmutsen" der Hollandsche dienstboden — daaromheen „fladderend" kleedingstuk in twee „lagen", wat vermoedelijk een omvangrijken dubbelen vrouwengordel (*oeḍĕt*) moet verbeelden, doch in allen gevalle zéér beslist weder van 3-kleurige kain-kĕmbangan is. De kleuren der kain-kĕmbangan-stof op de saboek van den Prins, op de kĕmbĕn en oeḍĕt (?) der Prinses zijn aangebracht met dergelijke lijmverf als het reeds genoemde rood op de garoeḍa-koppen, terwijl ook eenige andere accessoires naast de twee hoofdfiguren deels met goud verlucht, deels met lijmverf gekleurd zijn. De zoo op te merken tinten van lijmverf zijn: steenrood, rose, donkerblauw, lichtblauw, zwart, en groen. Deze heele afbeelding vertoont zich op een grond van zéér donkerbruinig-mĕngkoedoe-rood, blijkbaar mĕngkoedoe-rood wat daarna met wat indigo nabewerkt werd, zooals hier en daar aan kleinigheden nog blijkt; de saroeng is dus „*latar abang*", een echte Sĕmarangsche „kain-bangbangan".

De kapala is van zuiver mĕngkoedoe-rooden grond, met een dubbele rij van 15 „torens" of „pieken" (Jav. toempal), en vlinders als tusschenvulling; de twee zijbanden (Jav. papan) aan weerszijden van de eigenlijke kapala zijn van groenig-indigoblauw, welke zijbanden — als gewoonlijk — weer door een paar randen (pinggir's) van de eigenlijke badan der saroeng gescheiden zijn. Alle ornamenten, op deze kapala in haar geheel, zijn ook weer aan den voorkant in bladgoud aangebracht.

Van den anderen kant, de „verkeerde zijde", laten de kleine foto's *b* en *c* zien hoe deze saroeng gebatikt is en verder opgesierd. Want deze tegenkant vertoont *alléén* mĕngkoedoe-rood + uitgespaard wit + het groenig-blauw der papan's. Dit mĕngkoedoe-rood is op de twee helften der badan's van dezelfde donker-bruinige tint als aan den voorkant, doch op de tusschengelegen kapala weer van hetzelfde echte mĕngkoedoe-rood, als ook de voorkant dier kapala toont. Beide verven zijn dus, met behulp van wasbedekking op de plekken die onaangeraakt moesten blijven, dóórgeverfd van voor- tot achtervlak en omgekeerd, volgens de gewone javaansche methode. Eerst werden met was afgedekt al de grootere en kleinere plekken en ornamenten, welke van voren, hetzij met goud belegd, hetzij met lijmverf uit de hand beschilderd zouden worden, doch van achteren dan ook gewoon wit moesten blijven, d. i. dus 1e de twee groote wajangpoppen, en garoeḍa's, en wolkdraperieën, en andere kleinere ornamenten der badan — bij welke laatste wel weer lotus-bloemen en lotus-stengels de hoofdrol spelen —; alsmede 2e de lijn- en figuur-versieringen, die in wit op de heele kapala moesten blijven uitkomen, en aan het rood daar van achteren het dessin moesten geven, van voren ook weer met goud zouden overplakt worden; en 3e de papan's der kapala die groenig-blauw zouden worden. Deze eerste dóórgeverfde tint was dus mĕngkoedoe-rood van de zuivere kleur, gelijk het binnenste der kapala met zijn toempals toont. Toen volgde een indigo-verving; maar éérst had men toen met was weer afgedekt de kapala, die haar zuiver rood moest bewaren, en daarentegen van was ontdaan de papan's dier kapala, welke nu blauw zouden worden; waarschijnlijk heeft men de saroeng slechts korten tijd in deze blauwkuip gelaten, waardoor men verkreeg, dat het rood der badan slechts donker-bruinig werd, en niet zwart, zooals bij voortzetting der blauwverving anders het geval moest zijn. Daarna heeft men nog door lichte aanwending van kurkuma-geel in vloeibaren toestand, waarschijnlijk niet in een geelkuip (die

weer afdekking door was der heele badan eerst zou vorderen) doch door plaatselijk inwrijven van weerskanten met wat geelvocht, aan de reeds blauwe papan's hun groenige tint gegeven. En toen men dan nu, volgens zuivere batik-methode, immers = was-afdek-methode, ingeverfd had de drie verlangde hoofdkleuren: bruindonker mĕngkoedoe-rood (rood + wat indigo), zuiver mĕngkoedoe-rood, en groenig indigo-blauw (indigo-blauw + wat geel), — toèn is het door wasbedekking uitgespaarde gelig wit (gelig wit, dank zij de behandeling van olie + loog die aan de roodverving met mĕngkoedoe, als voorbereiding van het blank katoen vooraf moet gaan, ter mordanceering of beitsing) van de groote wajang-figuren en bijkomende ornamenten op badan en kapala, aan den vóórkant deels *ge'prada'd*, deels uit de hand met lijmverf beschilderd.

Slechts één anomalie komt er op het doek voor, wier ontstaan me niet voldoende helder wil worden. Bekijkt men de mannelijke wajangpop van voren op *a* en van achteren op *b*, dan ziet men hoe door de in gelijken stijl aan beide kanten uitgedrukte kain een paar donkerroode dwarsstrepen (of dwarsbanden) loopen, die aan den voorkant door goud-oplegsel niet meer uitkomen, doch aan den achterkant sterk spreken tegen het wit.

Maar vergelijkt men de vrouwelijke pop op *a* van voren met die van achteren op *c*, dan vindt men twee zonderlinge feiten: 1° terwijl het met goud-oplegsel en lijmverf aan den voorkant uitgedrukte patroon der kain zonder twijfel een sĕmen- (of sawet-) patroon is met dubbelen garoeḍa-vleugel en garoeḍa-kop, ziet men dat aan den achterkant de kain een totaal andere teekening vertoont, welke een soort *oedan-riris*-patroon is, met daarin een *parang*-band, die zéér beslist een *parang-mĕnang*-band is (d. i. niet een *parang-roesak*-motief, waarbij van weerskanten gevlamde spitsen als schier gegolfde kris-lemmetten vijandiglijk *tegen elkaar* inloopen; doch een *parang-mĕnang* motief, waarbij ééne rij dergelijke kris-figuren *in gelijke richting* harmonisch, en

als „overwinnend" of „overwonnen hebbende", uitschiet van uit één rand alleen van den tusschenband); 2° is juist deze parang-mĕnang-band op het origineel tegelijk zuiver mĕngkoedoerood en tevens op den voorkant volstrekt *niet* zichtbaar. Heeft men hier te doen met een verandering van plan in deze vrouwelijke figuur en heeft men later aan den voorkant door goudoplegsel en lijmverf geheel weggewerkt de oorspronkelijke opzet van de kain zooals die was? Alleen dan kan ik mij deze anomalie verklaren. En wat daarvoor pleit is dit: als gezegd, staat ònder deze figuur aan dienzelfden achterkant een onderschrift (in spiegelschrift volkomen goed waar te nemen op foto *c*), wat aan den voorkant zich indertijd moet voorgedaan hebben als:

RAJEN SAMARANG;

doch deze naam is aan den voorkant totaal weggewerkt later, evenwel niet zoo goed of de sporen dezer „verbetering" zijn van voren, op foto *a*, nog zeer wel zichtbaar (zie b. v. de grauw-gefotografeerde en op het origineel nog veel sterker zichtbare plek bij den linkervoet der Prinses). Het heeft dus allen schijn of men *éérst* daar ter plaatse de vrouwefiguur heeft willen aanbrengen van eene „Rajen" van Semarang, met de aan deze passende kain van een *oedanriris*-patroon; doch dat men later te rade werd, er de Prinses Tjondro Kirono van te maken, en toen een kain met *sĕmen*-patroon er van voren van gemaakt heeft. Inderdaad, dàn lost de zwarigheid zich op. Doch is „Rajen" iets van een Jav. eigennaam; zoo ja, waar komt die dan te pas?

II *a* (groote foto), en *b* (kleine foto) 2 stuks.

Geven te zien, *a* in haar geheel aan den voorkant, *b* een der twee helften aan de achterzijde, een evenzeer te Sĕmarang in 1850 — 1860 gebatikte katoenen saroeng, met 48 wajangvoorstellingen aan den voorkant der badan, 24 op elke helft, aangebracht in diverse lijmverf op wit gehouden grond. De kleine foto *b* laat zien, dat de factuur dezer saroeng veel eenvou-

diger is geweest dan bij I hiervóór; aangezien de andere helft der saroeng van den achterkant precies zoo is als *b* vertoont, werd het gansch onnoodig geacht ook deze te fotografeeren.

Door een netwerk van 4 × 5 dwarsbanden aan te brengen op de overigens witgehouden halve badan's der saroeng — plus de twee onmisbare zijranden of pinggir's, die langs de lengte van een saroeng-lijf plegen te verloopen — heeft men 2 × 24 witte vierkante vakken behouden, welke men daarna gewoon met lijmverf van voren versierde met even zoovele kleine wajang-voorstellingen.

Die dwarsbanden over de beide helfden der badan, evenals de gansche kapala daartusschen, zijn zuiver volgens Jav. methode gebatikt, d. i. voor- en achter-kant zijn in verving en teekening volstrekt analoog; alleen heeft men aan den voorkant later door wat verguldsel nog eenige belijningen van kapala en dwarsbanden sterker doen spreken. Terwijl men aldus op gewone manier deze kain eerst gebatikt heeft en geverfd, bleven de 48 witte vierkante vakken dien ganschen tijd aan weerskanten met een waskoek bedekt (totaal ge'*tembok*'t dus), waardoor deze ten slotte zoo blank te voorschijn kwamen als de achterkant op foto *b* vertoont. Toen is men uit de hand met lijmverf op den voorkant de 48 wajang-voorstellingen gaan schilderen, 24 rechts, 24 links, of ook 2 × 12 naar de ééne lange zijde, en 2 × 12 naar de andere lange zijde van de saroeng gericht; zoodat men dit kleedingstuk — indien het ooit heusch gedragen mocht worden door een dame; wat even beslist als bij I nooit het geval is geweest — even goed aan kon doen met een der twee lange zijden onder, of boven. Gelukkig heeft men, voor de duidelijkheid, ieder der 48 wajang-voorstellingen toen ook van een kort Jav. onderschrift in Jav. letters voorzien, alsmede van een nummering 1—48 in onze gewone cijfers. In Lat. karakters getranscribeerd leest men dan achtereenvolgens op het origineel — nog bij de meeste vakken op de foto uitstekend te herkennen — de volgende legenda (waarbij een scheidend streepje het bij vieren telkens verspringen

aanduidt van de rechter- naar de linkerhelft der badan, en omgekeerd van links naar rechts):

[„links" en „rechts" hier steeds van den toeschouwer uit gerekend].

Nummer in Eur. karakter.	*Onderschrift in Jav. links.*	*Dito in Jav. rechts.*
1.	Djajakoesoema.	Praboe Ngoerawan.
2.	Rĕtnatjitrarĕsmi.	Sastrawidjaja.
3.	Ngĕbehi Wiradjomba.	Pati Djajasinga.
4.	Arja Sawoenggaling.	Sastrawidjaja.
5.	Pati Djajasinga.	Praboe Bahoewarna.
6.	Sastrawidjaja.	Sastramiroeda.
7.	Njahi Sarodja.	Rĕtnakoemoedauingrat.
8.	Sastrawidjaja.	Wasi Tjoeriganata.
9.	Garoeḍa [*boven* ditmaal.]	Naga [idem *beneden.*]
10.	Patih Djajahasmara.	Radjeng Bali.
11.	Menak Agoeng.	Radjeng Bali.
12.	Kĕḍaton.	Radjeng Bali.
13.	Poetri Bondajoeda.	Poetri Loemadjang.
14.	Kang garwa.	Radjeng Bali.
15.	Dewi Soerangrana.	Toemgg-Djajakoesoema.
16.	Dĕmang Djajalĕksana.	Rongga Djajasantika.
17.	Djajasantika.	Dĕmang Pabejan.
18.	Djajalĕksana.	Ki gĕḍe Soeḍimara.
19.	Joedapati.	Ki gĕḍe Talnambang.
20.	kapal Si Tambang Gĕtih 1).	[*niets*].
21.	Menak Agoeng.	Radjeng Bali.
22.	Menak Tjaho.	Radjeng Bali.
23.	Ki gĕḍe Toebabi.	Ki gĕḍe Panendran.
24.	Joedapati.	Beteng.

1) Is een bark met Hollandsche vlag.

Nummer in Eur. karakter.	*Onderschrift in Jav. links.*	*Dito in Jav., rechts.*
	NU HET STUK OMKEEREN!	
25.	Djajasantika.	Toebabi.
26.	Djajalĕksana.	Panendran.
27.	Dangdang Minangsi.	Menak Agoeng.
28.	Djajasantika.	Djajasasmita.
29.	Joedapati.	Radjeng Bali tiron.
30.	Ni Sebĕtan.	Djajalĕngkara.
31.	Dewi Soerengrana.	Djajakoesoema.
32.	Bala.	Patah (sic) Tjaho.
33.	Sastrawidjaja.	Djajakoesoema.
34.	Sastramiroeda.	Radyan Toemĕnggoeng.
35.	Ki Paras.	Ki Paros.
36.	Wadya Bali.	Wadya Ngoerawan.
37.	Djajahasmara.	Djajakoesoema.
38.	Dewi Ekawarna.	Toemĕnggoeng.
39.	Patih Tjaho matoer.	Djajalĕngkara bali.
40.	garwane Radjeng Bali.	pasarejan.
41.	Menak Agoeng.	Djajalĕngkara.
42.	Radjeng Bali noenggang gadjah.	
43.	Djajakoesoema noenggang djaran.	
44.	Radjeng Bali.	Djajakoesoema.
45.	Sĕkar Tadji.	Djajakoesoema.
46.	Ni Sĕbetan.	Menak Agoeng matja lajang 1).
47.	Soerengrana.	Djajakoesoema.
48.	Menak Agoeng.	Djajakoesoema.

1) Op dezen brief staat nog te lezen: lajang pĕ (non) tang prang.

Voor zoover nu weder deze saroeng betreft, zijn de afmetingen van het origineel 112 breed × 206 cM. lang. Schaal van reproductie dus 1 : 7,2. Saroeng, met de kapala in 't midden; de beide uiteinden der twee helften van de badan, rechts en links, zijn blijkbaar, evenmin als bij I ooit samengenaaid geweest; de saroeng is dus evenmin ooit heusch gedragen. Als lijmverven op de 48 vierkanten onderscheidt men: vleeschkleur, geel, zwart, hoog-steenrood, blauw, groen, grauwgrijs, zéér lichtblauwig, paars, blauw. De oorspronkelijke eigenaresse was dezelfde als die van I, en kreeg dit stuk evenzeer tusschen 1850 en 1860 te Sĕmarang ten geschenke. De kapala en de banden op de twee helften der badan, welke daar de 48 vierkanten scheiden, zijn geheel doorgebatikt naar Javaanschen trant, dus ingeverfd met wederzijdsche analoge wasbedekking. Allen het lichaam der kapala is zuiver mĕngkoedoe-rood, doch de toempal's (15 aan weerszijden), de twee daarbij weer aansluitende papan's, de dààrop weer volgende pinggir's, èn ook om en om de stukken der vertikaal verloopende dwarsbanden op de badan-helften — d. i. dus die, welke verloopen evenwijdig aan de breedte = hoogte der saroeng — zijn groenblauw, blijkbaar verkregen door biroe (matig-blauw door niet al te lange indigo-kuipverving) + kurkumageel; maar de andere vakken dezer opstaande dwarsbanden op de badanhelften zijn òm den ander mooi biroe-blauw gebleven, hetgeen op de foto door tintverschil nog zeer wel waar te nemen is. Doch de horizontaal verloopende dwarsbanden op de beide badan-helften — d. i. dus diegene, welke evenwijdig loopen aan de lengte der saroeng — zijn doorloopend mĕngkoedoe-rood, opgesierd daartusschen met groene bloemekens, die door batikken eveneens verkregen werden, en hier en daar nog verlucht zijn door goudoplegsel. Voorts is alles wat zich als tusschen-ornamentjes laat zien op de gansche kapala, en op de vertikale dwarsbanden der badanhelften òf goudoplegsel — b. v. de toempal-lijnen, de koepoe's tusschen de toempal's in, de omlijningen der papan's, verscheiden figuren op die eigen papan's, enz.; gelijk men door de

scherpte waarmee deze teekeningen uitkomen, dadelijk op de foto zien kan — of in mĕngkoedoe-rood, dat kontrasteert tegen het groenblauw. Het „wit" van de heele saroeng is evenals bij I steeds juister „gelig wit" te noemen, crème-kleur; in hoofdzaak te danken weer aan de eerste voorbereiding van het blanke katoen met olie + loog, misschien hier dan nog ondersteund door een zeer zwakke geelkuip; aangezien dit wit feitelijk de badan der saroeng beheerscht, er den „grond" van vormt, heeft men hier een *saroeng „latar poetih,"* met „*bang*"-kapala. Aan de voorzijde is het gelig-wit der vierkanten nogal met roode mĕngkoedoe-stippels bespat. De opvolging der verving is natuurlijk geheel geweest als bij I; dus eerst roodverving, toen de (niet lang voortgezette) blauwkuip, toen een geelkuip om een deel van het blauw groen te maken. Toen daarna het batikken plus verven der saroeng afgeloopen was, is men aan den eenen kant met lijmverf de wajang-voorstellingen gaan schilderen van de 48 vakken, en is men goud op gaan leggen in laatste instantie.

Zooals gezegd is, zijn de orgineelen I en II van éénzelfden persoon herkomstig, weleer te Sĕmarang woonachtig. Thans zijn beide sedert eenige jaren, door aankoop te Den Haag, eigendom geworden van Mr. M. Enschedé, vroeger notaris te Soerabaja, thans te 's Gravenhage woonachtig; door wiens vriendelijke gulheid ik beide stukken tijdelijk tot mijn beschikking mocht krijgen.

III. Groote foto.

Geeft te zien een geheel zuiver gebatikte katoenen kain, waar dus geen bizonderheden van lijmverf bij voorkomen, als bij I en II, noch goudoplegsel. Maar, is de techniek dezer kain volkomen gewoon, is dus de andere kant van het stuk precies gelijk aan wat deze hier in foto teruggegeven kant te zien geeft — reden, waarom het volstrekt overbodig werd geacht ook dien anderen kant te fotografeeren — de de opzet, de herkomst, de verdeeling, de ornamentatie van deze kain zijn geheel buitengewoon; en, in nog veel meerdere

mate dan van I en II gezegd mag worden, volkomen uniek, en daarbij heerlijk artistiek.

Het is toch een op Atjeh, waarschijnlijk te Oleh-leh of Kota-radja vervaardigde Atjeh'sche idja (= kain pandjang), gebatikt blijkbaar door eene Javaansche vrouw, maar die, onder den invloed van deze andere omgeving en de daar gangbare opvattingen, een meesterstuk heeft voortgebracht van volkomen eigen compositie en toch innig-inlandsche kunstuiting.

Doch eerst de nauwkeuriger beschrijving.

Origineel 108 breed × 208 cM lang. Schaal van reproductie dus 1 : 7,2. Idja, welke in verdeeling en teekening der patronen bijna doorloopend afwijkt van elk begrip van een Javaansche kain-pandjang (bĕbĕd, tapih), of van een Jav. saroeng. Toch geeft de zeer breede band aan de eene zijde van het stuk, in den trant van een kapala aangebracht, meer aansluiting bij het begrip van saroeng; doch de daarop weer loodrecht aangebrachte band, die over de heele verdere lengte der kain loopt langs de onderzijde van het doek, en versierd is met 14 gevlamde (= gegolfde) opstaande krisachtige figuren, is totaal ongehoord voor alles wat men saroeng of kain-pandjang noemt. Dat deze zijde de onderzijde der kain is, dat men dus de gevlamde krisfiguren niet moet beschouwen als neerschietende naar beneden, doch wèl als òpstekende naar boven, dit blijkt uit het feit dat slechts aan éène zijde, de onderzijde, een geärceerde fijne „seret" of streepjes-sluitrand voorkomt, welken men bij Jav. hoofddoeken der strandregentschappen als een om de 4 zijden rondloopende en sterker (d. i. langer) geprononceerden streepjessluitrand meest aantreft en dan *kĕmaḍa* noemt, hoewel het technisch-Jav. woord voor „geärceerde lijntjes, evenwijdig getrokken streepjes" *sawoet* is. Deze geärceerde sluitrand komt niet aan de andere lange zijde van de idja voor, hetgeen overtuigend aanwijst, dat deze effene lange zijde om het middel zal vallen, onzichtbaar dus wezen, terwijl daarentegen de wèl van die seret voorziene lange zijde op de voeten moet neervallen. Maar bovendien is deze seret van

geärceerde streepjes het beste bewijs, dat het doek gebatikt is door eene Javaansche, welke daarbij het motief aanbracht van een gebatikte Jav. saroeng. Want juist zoo'n seret is een der geijkte versieringen aan àlle lengte-zijden van Jav. saroeng's, zoowel langs den onder- als langs den boven-kant aangebracht. Zie b. v. de kleine foto's *b* en *c* van I, of de kleine foto *b* van II, waar men aan de achterzijde van deze beide Sĕmarangsche saroeng's nog uitstekend dien geärceerden sluitrand of streepjes-bies zien kan, aldus: [|||||||||||||||], terwijl die aan den voorkant van beide doeken door goud-oplegsel onzichtbaar zijn geworden. Dat aan deze idja zoo'n „seret sawoet" alleen aan één der lange zijden is aangebracht, is waarschijnlijk gedaan om buiten twijfel te stellen, hoe men het doek om zijn lenden moet slaan, daargelaten, dat ook bij 't aandoen van Jav. kain's of saroeng's eventueele bloem-stengels en diergelijke versieringen naar boven steeds moeten loopen, zoodat reeds de opwaarts gerichte gevlamde spitsen op deze idja verhinderen zouden, dat men den doek zich onderste-boven omdeed. Of echter voor zoo'n „seret sawoet" aan Jav. saroeng's een speciaal-technische term bestaat, evenals kĕmaḍa dat is voor zoo'n diergelijken sluitrand aan hoofddoeken, is mij vooralsnog onbekend; ik b. v. heb ook meermalen daarvoor „pinggir" hooren zeggen, en 't zou ook in goed Jav. „sorot" kunnen zijn.

Wat kleuren betreft, zoo onderscheidt men hier drie: door was-bedekking gereserveerd gelig-wit (op foto dito), dan licht-indigoblauw of „biroe" (op foto grauw), en slap soga-bruin, wat hier en daar door samenkomen met biroe-blauw een slap bruinzwart gaf (beide op foto zwart).

Het kàn zijn dat het bruin niet verkregen is door soga, doch door gambir; iets, waar juist de slappe tint voor zou pleiten. Maar in allen gevalle is dit opbrengen van bruin + blauw weer een nieuwe aanwijzing, dat eene Javaansche, en waarschijnlijk zelfs eene Javaansche van het echte Midden-Java, niet onmogelijk zelfs eene Vorstenlandsche, de artiste is geweest van dit buitengewone stuk.

Dat evenzeer de bloemtakken op het blanke deel der idja door hun òpgaande richting aanduiden, dat de kain gedragen moet worden met de gevlamde kris-figuren naar boven, hoeft slechts even nog opgemerkt.

Zoo heeft men dan voor zich een kain van geheel ongewone verdeeling, met een zeer breeden kapala-achtigen kant aan de rechterzijde des toeschouwers, een flink sprekenden rand aan de onderzijde van het doek, waaruit 14 vijfmaal-gevlamde (gegolfde) kris-figuren naar boven schieten op een witgehouden en alleen met een klein getal ($2 \times 7 + 2 \times 6 = 26$) bloemtakken versierd veld.

Neemt men nu de groote merkwaardigheden van dit stuk: 1°. de geheele origineele indeeling van het doek, het hoofdontwerp van de compositie dus; 2°. de vlammende kris-figuren als ornamenteerend hoofdmotief weer in deze compositie — dat het krissen moeten voorstellen en niets anders, blijkt nòg duidelijker, wanneer men de foto omdraait en dus het doek onderste-boven bekijkt [1]) —; 3°. het hier in foto natuurlijk niet zoo sterk, maar bij 't origineel ontzaglijk-krachtig sprekende en heerlijk gevondene kleurkontrast van lichtblauw tegen gelig-wit, beide kleuren doorsprenkeld door zwak-bruine bloem- en tak- versiersels; dan zal ieder moeten erkennen dat hij een doek voor zich heeft van de hoogste artisticiteit, van een ongehoorde oorspronkelijkheid, van volstrekt persoonlijke vinding, en toch tevens van volkomen harmonie met Maleisch-Javaansche inlandsche begrippen. Ik weet dan ook nauwelijks wat meer te bewonderen in dit zeldzame stuk: òf de buitengewone oorspronkelijkheid in de schepping van dit doek, òf het toch tegelijk zoo volstrekt Indisch zijn van àlle grootere of kleinere motieven in de heele compositie.

Ik voor mij kan verzekeren nog nooit zoo iets moois te hebben gezien van gebatikt werk; en de vrouw die deze

---

[1]) Men ziet dan tevens dat het doek aldus ons nòg artistieker voorkomt, maar als kain onbruikbaar zou wezen.

schepping — want dat is het — heeft voortgebracht is kunstenaresse geweest „von Gottes Gnaden".

De gelukkige eigenaar van dit stuk is de heer A. W. TH. TH. MENS FIERS SMEDING, vroeger notaris te Kota-Radja, thans notaris te Soerabaja. Met tal van andere door hem indertijd op Atjeh bijeenverzamelde prachtige geweven zijden Atjeh-kains [1]), berust ook dit katoenen doek thans te Den Haag, onder de hoede van Mr. M. ENSCHEDÉ bovengenoemd, met wiens toestemming en onder vriendelijke instemming tevens van den eigenaar, ik ook dit stuk eenigen tijd tot mijn beschikking mocht hebben.

Slechts één ding blijft te bejammeren: dat de oorsprong van dit stuk niet voldoende in bijzonderheden bekend is. De heer SMEDING antwoordde mij onlangs op mijn schriftelijk gedane nadere vraag dienomtrent, bij schrijven dd. Soerabaja, 19 Januari 1900: „Ik kan u helaas niets anders zeggen dan dat ik de bewuste sarong te Oleh-leh (Atjeh) kocht, omdat ik het „dessin" zoo artistiek vond".

---

[1]) Van deze collectie-Smeding is in 1893 een goed deel te Batavia tentoongesteld geweest, catalogus-nummer 1634.

BIJLAGE IX.

OPGAVE VAN DE, OP HET BATAKSCHE BEELD, INV. N°. 9368 VOORKOMENDE INSCRIPTIES, MET VERTALING IN HET MALEISCH EN KORTE INHOUDSOPGAVE DAARVAN IN HET NEDERLANDSCH (DOOR DR. PH. S. VAN RONKEL),

zie Not. pp. 46 en 78.

---

1. Soeroeng ma ho Batara Pangoeloebalang ni Si Pangoeloebalang Mordjoente, Pangoeloebalang goeroengkoe, Ama ni Toenggang-toenggaling, Batara Si Toengkoe, Pangoeloebalang!; soeroeng patoepak patoenggaling ma sahosa ni moesoengkoe.

2. Soeroeng ma ho Batara ma ho Pangoeloebalang Si Namaningkot to di portibi torbot patoelidi hah! Ja soe a sa!!

3. Soeroengmoe tola toti ma di doegoeng Si Moedoe, hoepalolot talangoe na lo; soeroengkon somba sapoesa hosa ni moesoengkoe.

4. Sari na soeroeng ma ho Batara Pangoeloebalangkoe, ba balloena hata na barat; djala na lari hoehompa. Pasoeroeng ma na maloe soeha di ngalijoe.

5. Soeroeng hara ma pahena hama aroe wengga ma ho, masoeroeng hatana na solok sima Pangoeloebalang Si Moetoe.

6. Soeroe i ni Pangoeloebalang ho ma ro ho ma mati moesoe; hoesoeroe toe moesoe ma sinoewan ni begoe ni Si Njoeali marantoe na bijara hammata i ma Rasoelala ija Toewankoe raja djadjamoe.

Artinja:

1. Hei, dewa Batara Pangoeloebalang, Pangoeloebalang Mordjoente, Pangoeloebalang goeroekoe. Ama ni Toenggang-toenggaling, Batara Si Toengkoe Pangoeloebalang pergilah engkau koesoeroeh koesaraja, mehapoeskan njawa segala moesoehkoe.

2. Hei, Batara Pangoeloebalang Si Maningkot! bangkitkanlah Sidjoendai dalam diri segala moesoehkoe.

3. Hei, Pangoeloebalang Si Moedoe! Kaboelkanlah permintaänkoe, hapoeskanlah njawa segala moesoehkoe.

4. Hei, Batara Pangoeloebalangkoe! toentoetkan djoealah maloekoe, kapada orang jang berhati djahat kapadakoe.

5. Hei, Pangoeloebalang Si Moetoe! engkau djoealah jang membalas hati orang jang djahat kapadakoe.

6. Pergilah engkau koesoeroeh koesaraja kapada moesoehkoe, hei dewa Si Njoeali! ja Rasoeloellah! ja Toehankoe!

Laki-laki.	Anak dara.	Prampoean.

Goenanja:

1. Kalau orang kampoeng itoe hendak berperang dengan orang kampoeng lain, maka pergilah marika itoe samoeanja laki laki perampoean ka tempat batoe (boneka) itoe, memotong satoe ekor kerbau atau kambing, akan memberi makan minoem segala dewa dewa jang terseboet dalam mentara itoe.

Satelah dipotong kerbau atau kambing itoe, maka diambillah ramoean daging itoe, dipanggang laloe di taroek di atas niroe. Dan jang salainnja itoe digoelai samoeanja.

Satelah masak nasi dan goelainja itoe, dihidangkan marika-

itoelah segala makanan itoe; serta diseroenja segala dewa dewa itoe makan minoem.

Kamoedian dari itoe satelah habis makan, dikeloehkannjalah hal itoe, serta marikaitoe minta toeloeng soepaja dibantoe oleh segala dewa dewa itoe dalam peperangan itoe.

2. Kalau ada orang jang mendapat aniaja, tiada dengan kasalahannja, maka pergilah ija ka sitoe membawak ikan merah, sipedas dan garam (namanja dalam behasa Batak: parlaslas-sira-pege). Maka dihidangkannjalah parlaslas itoe, laloe diseroenja segala dewa dewa itoe, serta dipersembahkannja makanan parlaslas itoe.

Kamoedian baharoelah diadoekannja penanggoengannja itoe, soepaja kelak dibalaskan oleh dewa itoe kapada lawan orang tadi dengan penjakit jang bernama Sidjoendai (dalam bahasa Batak: Patoelidi).

3. Kalau ada orang jang mendapat maloe, diambil orang toenangannja atau ditjibirkan orang akan dia, maka pergilah ija kasitoe mehidang parlaslas saperti terseboet dalam N°. 2 itoe. Kamoedian diserahkannja penanggoengannja itoe kapada segala dewa dewa itoe; soepaja marikaitoelah jang akan membalaskan kapada perampoean itoe atau kapada lawannja itoe dengan penjakit Sidjoendai itoe.

4. Kalau ada orang jang berselisih, maka pergilah marikaitoe kasana bersoempah, soepaja dewa dewa itoelah jang akan memberikan oentoeng jang djahat kapada orang jang bengkok itoe; serta memberikan oentoeng jang baik kapada orang jang loeroes itoe.

De zes aanroepingen aan de met name genoemde goden dienen om den vijanden van den spreker alle mogelijke nadeel te bezorgen.

Het doel van elke aanroeping is als volgt:

1. Wanneer lieden uit een kampoeng willen strijden met

bewoners van een anderen kampoeng gaan zij allen naar het steenen beeld, en slachten daar een buffel of een geit, om de opgenoemde goden te eten en te drinken te geven. Daarna roostert men een gedeelte van het vleesch, en een ander deel voorziet men van de gewone kruiderijen. Als alles gaar is, dienen zij het op, en verzoeken de goden het te nuttigen; daarop smeeken zij de goden om hulp in hunnen strijd.

2. Wanneer iemand onrechtvaardig behandeld is, gaat hij naar die plaats met roode visch en zout; hij dient dat op, en biedt het den goden aan. Dan doet hij zijn beklag, opdat de goden zijne onderdrukkers mogen bezoeken met de ziekte Sidjoendai.

3. Wanneer iemand op een of andere wijze is gehoond geworden, gaat hij naar die plaats, en doet als in N°. 2, opdat de goden hen die hem hebben gesmaad bezoeken met Sidjoendai.

4. Wanneer menschen een twist hebben, gaan zij naar die plaats, en doen een eed, opdat de goden geluk verleenen aan hem die gelijk heeft, en ongeluk aan hem die ongelijk heeft.

BIJLAGE X.

OPMERKING AANGAANDE EEN RELIEF AAN DEN BUITENKANT VAN DE TRAP VAN DE TJAṆḌI MENDOET, DOOR Dr. J. BRANDES.

Aan de buitenzijde van de groote vlakke driehoeken, als men het zoo eens mag uitdrukken, die de trap voor den ingang van de Tjaṇḍi Mĕndoet ingevat houden, bevinden zich, zooals bekend is, verschillende tafereelen en relief, oorspronkelijk ter weerszijde elf (11), dus twee-en-twintig (22) in 't geheel. Zij zijn van grootere en van kleinere afmeting, vierkant of driehoekig, nog gaaf of geschonden; dit laatste meer door het ontbreken van gedeelten, door het van zijn plaats raken en daardoor te loor gaan van stukken steen, dan door beschadiging van het beeldhouwwerk. Het relief waarop hier de aandacht zal worden gevestigd, is een der niet meer in zijn geheel voorhandenen; er rest inderdaad nog maar een klein stukje van.

Het bevindt zich aan dezelfde zijde van de trap, dus aan de linkerzijde daarvan, als waar men de voorstellingen vindt 1° van het verhaaltje van de schildpad en de ganzen, en 2° van dat van den brahmaan, de krab, de kraai en de slang, dit laatste door mij (in het VETH-album) aangewezen als voorkomende in de Tantri, het oud-Javaansche, oorspronkelijk op een buitenlandsche fabelverzameling gebaseerde fabelboek, dat wij thans nog kennen kunnen uit de proza redactie, en twee metrische bewerkingen ervan, in middenmaten en in midden-Javaansch, waaruit zich weer jongere omzettingen, althans van gedeelten, ontwikkelden. Er werd naar de Tantri verwezen, omdat men in dat boek, tegenover andere uitloopers van het Panjtjatantra, de fabel

ten naastebij geïsoleerd aantreft, wat met de schildpad en de ganzen, die men er niet in mist, geenszins het geval is, daar deze vertelling haast in alle jongere vertegenwoordigers van dat bekende indische fabelboek gevonden wordt.

Het tafreel dat hier bedoeld is, is een der kleine driehoekigen, van onderen opgeteld het vierde; ook bij dit tafreel schijnt het mij toe, dat er naar de Tantri verwezen moet worden, en wel naar een verhaaltje, dat ik tot nog toe alleen en uitsluitend daarin aantrof. Het is zeer geschonden, want er rest slechts een kleine hoek van, de mogelijkheid van mistasting in de interpretatie van de voorstelling is dus niet buitengesloten.

Men ziet op het restant niets anders dan een schildpad; maar deze bevindt zich duidelijk, zooals de Heer C. den Hamer de welwillendheid had mij mede te deelen, en voor zeker te constateeren, op of in de zee. Het beest ligt geheel vrij. Het heeft den hals, den kop dus, opgericht naar boven, dus alsof het omhoog ziet, naar iets, dat zich boven, dus boven de zee, in de lucht bevindt. Men mag zich dus afvragen of men hier niet het restant aantreft van een illustratie van het volgende verhaaltje, dat op zich-zelf, maar ook in verband met een episode uit de Dwerghertverhalen, reeds de aandacht verdienen zou.

In de oud-Javaansche proza-bewerking van de Tantri vindt men, ingeschoven in het verhaal van den olifant, gedood door de vereenigde dieren, het volgende verteld:

Hana pas araman-raman, ikang tuha-tuha pas kabayan, kunang lingikang pas kabayan, mapa kari dayanta sang pas kabeh, nimittanta tan mangçanĕn de sang garûḍa, lawanĕn atohtohan sang garûḍa, denta kabeh, syangĕn manabranga ring pasir, masilurupa kita ring sagara, tĕka pwekang alun magĕng, yapwan alah kita de sang garûḍa, kunang pwa kitâkuma ring samudra, tĕlas karuhunan kita kabeh marahe sagara, kârya hanaha rwang widji, amaywa-

kĕna pasangketanta, yan maparĕk pwa mĕne sang garûḍa, sumahura ikang ing harĕp, yan meh praptaha ring pinggiring samudra, rumuhuna mĕntasa ikang ring tĕmbir, mana kirakiranta; wyakti amĕnang kita, rahayu dahat upayanta; mangkana lingnikang pas kabayan, mamarah irikang pas kabeh, tadanantara, ḍatang ta sang garûḍa, aminta ring si pas taḍahĕnira, sumahur ikang pas, lah totohan rumuhun, sang garûḍa, agĕgĕlisan manabrang ring sagara, aruhunruhunan mĕntasa, yan alah mami karihinan ring sagara, lah taḍahĕn mami, tkaning putu buyut tjanggah waryangku, langgĕnga kabhuktya denta, yan pwa kita malih karyanabrang, mari nghulun kabeh, pinakataḍahta, lah tanabrang ring pasir ta rumuhunruhunan, sumahur ikang garûḍa, lah denta satya ubayanta, kamu pas kabeh, anabrang sang garuḍa ring samudra, meh praptaheng pinggir, mĕtu ikang pas haneng pinggir, karuhunan ta sang garûḍa, kneng upaya, denikang pas, alah ta sang garûḍa, mapan kinire rinuhunan, kunang sang garûḍa prihawak, ikang pas akweh rowangnya, nahan patjaritanikang wiyung, ring mitranya, tinon de bhagawan basubarga, magawe çloka,

wandahaccatasarwa,
ahehanya wrĕṣaktitah,
wadjayandirane çatru,
suwarṇna iwa hanjtjati,

kalinganya, ikang wwang atut adulur asanak, sakula santananya kabeh, niyata kawaça ika, uma(la)hakĕna musuhnya, pinakaphalanya ikang pas makweh sanaknya, tĕkeng kula santananya kawaça umalahakĕna sang garûḍa, sakari patutnyâsanak, mangkana tekang kenakanya.

Daar de tekst in het handschrift, waaruit dit verhaaltje overgenomen werd, nog al vol fouten zit, en zich vooral door overbodige, zonder twijfel uit afschrijvers-abuizen gesproten, iteraties kenmerkt, is deze hier zoo goed mogelijk en daarvan ontdaan weergegeven.

Er waren eens schildpadden, die overlegden (?), de oudste

was de kabayan (dorpshoofd), en de schildpad-kabayan zeide: wat denkt gij wel te doen, schildpadden, om niet door den gier (Garuḍa) opgegeten te worden? Bevecht den gier door een weddenschap met hem aan te gaan, daagt hem uit om de zee over te steken, gij moet in zee sluipen tot waar de groote golven zijn; mocht gij al door den gier overwonnen worden, dan moet gij in de zee onder water gaan zitten; in de eerste plaats moet gij allen naar zee gaan, er moeten er (maar) twee achterblijven; gij moet (onderling) de afspraak maken, dat als de gier straks dichtbij gekomen zal zijn, hij die vóór (hem) uit is, het antwoord geven zal; als hij bijna aan het einde der zee is, moet hij die bij den oever is, hem vóór zijn met aan den wal te gaan. Wat denkt gij er van? zeker zult gij het winnen. Uw raad is uitstekend (zeiden de andere schildpadden). Nadat de kabayan-schildpad dat aan al de andere schildpadden, hen beleerende, gezegd had, kwam meteen de gier, en vroeg om de schildpad, die hij opeten zou. De (oude) schildpad antwoordde hem: Wel, gier, laat ons eerst een weddenschap aangaan, om het snelst de zee over te steken, om het eerst den overkant te bereiken; als ik het verlies, omdat gij mij op zee voorkomt, dan moogt gij mij opeten, mij met (al) mijne kleinkinderen, achterkleinkinderen, achterachterkleinkinderen, en hun kinderen, moogt gij tot in eeuwigheid blijven nuttigen; maar als gij op uw beurt achterblijft bij het oversteken van de zee, dan zullen wij voortaan u niet meer tot voedsel verstrekken; kom laat ons om het hardst de zee oversteken. De gier (Garuḍa) antwoordde: Welaan, houdt uw belofte, schildpadden. De gier stak de zee over. Toen hij ten naastebij aan het (tegenoverliggende) strand was gekomen, verliet de schildpad, die dáár was, het water, waardoor de gier, in de list gevangen, door de schildpadden voorkomen werd. De gier verloor het, want hij was door list overvleugeld, en er was maar één gier, maar de schildpad had vele gezellen. Zoo vertelde de ever aan zijne vrienden, wat door den Eerwaarden Basubarga gezien werd, die er een çloka op maakte,

. . . .

. . . .

Waarvan de inhoud en bedoeling als volgt is: Wie eensgezind is met gezellen en verwanten, met geheel zijn dichterbij of verder verwant geslacht, die is zeker in staat zijn vijand te verslaan. Het diende zeer tot nut aan de schildpad en zijn verwanten, zijn geslacht; (deze) was in staat den gier te overwinnen, omdat zijn verwanten eenstemmig waren, dat was het goede nut er van.

In de Tantri in Dĕmung (of Dĕmung sawit), de populairste redactie, komt dit verhaal niet voor. In de andere metrische redactie, die gedeeltelijk in Kadiri maat (of Kanya Kaḍiri), gedeeltelijk in Dĕmung is, luidt het aldus; men zie daar zang 4, str. 208 — 217.

Oyeki mpas matuwa ndan wruh ing saptopayaning kira-kira taya angabayani,
modjar ta yeng rowangnya sadaya he kamung mpas aparan upayanteki dwaneng swapteng kulawarganta iki „ 208.
matangnyan luputa haramangça sang kagapati sumahur mpas ngaran si nohan tan wruh pweki nghulun anghing sadenta djaga kabeh ngwang tumut ikang sayogya ngĕne prayanta dumadyakĕna ring kapûrṇnaning kulawarganta tĕkeng hatreki sumahur kang mpas kabajan,
rahayu wuwusteki mangkana hana upayamami mangĕne ika kabeh teki nihan ta prayangkwa mangkyatotohan lan sang garûḍa çumigraçigra manglayange sira yeki manabrangeng tasik yan alah pwa kita denira manambĕhana taḍah sang garuḍa „ 209.
yan mĕnanga kita marya taḍah sang garuḍa sumahur kang mpas kabeh angling aparan dayanta mangkaneki,
ikang sumorakĕn sang garuḍa atotohan tuwu manabrange tasik taha djugâlah sira iḍĕpmami „ 210.
apan mahaçakti sang garuḍa wutawiteki sira wĕnang gaganatjara kadi kita ndyanuwunga mangkana iki sumahur kang

mpas kabayan haywa ta sangçaya ndan hana upayamami niyatâlah ning sang garuḍa denteki pintuwa teki salingka,
matata kiteng djĕroning sagara kasĕngkwa tĕkeng pinggir denta mawĕkasana tambing lor mwang kidul mĕne yan masyang sira sang garuḍa sumahura sireki rumuhun ryarĕp sang garuḍa den paḍa tunggal tĕkeng pinggir manantwa ngrungu asing katjunḍuka denira „ 211.
mangkana rasanikyangulihulih ahum bwatning salapkĕna tandwa yeki sampun matateng dalĕmning tasik,
tadanantara ya ta prapti sang winateya malakwi taḍahnireki sumahur kang mpas kabayan mangkyangling „ 212.
uḍuh sang kagapati mĕne kami asung taḍah teki lawanĕn nghulun puniki niyata totohan magĕlisan anabrangeng tasik yan alah nghulun pwa malih tumambĕha taḍahing sanghulun kami kunĕng pwa yan alah rasika marja kita mangça wetbetku dĕlahan,
mangkana lingning mpas gumuyu sang garuḍa nĕhĕr angling uḍuh satya kita ari mpas angling mangkana ri wĕnangta tumangtanga ring hulun, matotohan iki ri kapana kita mĕnang alah uga lingning kanang kalih ndan sampun tĕlas kabayan kalih paḍa mangga „ 213.
çighra tumuli manglayang sira sang garuḍa ikang mpas wus matata nguni mapahinganing pinggiring tasik,
prapta sang garuḍa mangkweng madyaning lawaṇa masyang ta sira ah yeki mpas lingira kang mpas sighra nahuri „ 214.
asing sakaharĕp katjunḍuk paḍa yata angruhuni pasyanging sang garuḍa ah mangke kari kita sang garuḍa de mami mangkana lingnikang mpas sumahur sang winateya ngling aḍuh dahat agĕlis kita anghel kami lingira mangkeki nĕhĕr ta sira manglayang,
pinatĕkakĕn panglayangiradrĕs kadi angin wau kongang tĕpinikang tasik tĕmbing lor denira katon kang mpas mangaringaring modjar aris ḍuh masowe pukulun kami manganti praptanteki makĕsĕl luhya kahĕnĕngan umerakĕn praptaha sang pangĕmpwan „ 215.

modjar sang garuḍa nahuri ḍuh çakti dahat adrĕs kita hiḍĕpmami nghulun pweki kawĕkas denteki,

lwir rinubuhan ku karo umibĕrakĕn ing larmami yata akuning panonku pĕtĕng sawetning nghelmami „ 216.

modjar kang mpas malih aparan dayanta malih sang garuḍa kalah kita singgih mangke deningsun lah tuhu kalah ngong singgih niyata mariki tang mpas kaharamangça de sang garuḍa yadyapin katĕkaning mangke djuga ya antalah sang kagapati dening mpas,

tinon de bhagawan basubagan gumawe sangsipteki kalinganya ikang wwang yan wruh ing saptopaya kira-kira kalawan rowangnya yan samanta byaktalahning çatrunya tonĕn kang ĕmpas niyata dadyanorakĕn sang garuḍa ri denya mangke wruh ing saptopaya „ 217.

Het is, zoo zou men kunnen zeggen, een variatie op het thema van den wedloop van de kantjil met de slakken, bij ons het meest bekend in den Duitschen vorm, zooals men dien bijvoorbeeld aantreft in de sprookjes en vertellingen van de gebroeders GRIMM, uit het Hoogduitsch door A. VAN DER VELDE Az, 3e druk, 's Gravenhage, 2e deel, bl. 257, of L. BECHSTEIN's Märchenbuch, 38ste Auflage, Leipzig 1889, bl. 131 (Der Wettlauf zwischen dem Hasen und dem Igel).

In het kort werd door mij het Javaansche verhaaltje in Dwerghertverhalen uit den Archipel (Amongsastra's tekst), in Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XXXVII, waarin het het achtste kantjilverhaal is, zie aldaar V, 58—69, als volgt weergegeven.

Eenmaal loopt de kantjil er echter in, en dat wel bij een gelegenheid, dat hij het niet verwachtte, en tegenover een partij, die hij meende te kunnen minachten. Hij ontmoet op een volgenden zwerftocht een keyong (waterslak). Met deze wil hij om het hardst loopen. De keyong vraagt eerst eenig uitstel, maakt een afspraak met zijn stamgenooten, dat zij voor hem zullen antwoorden, telkens een klein weinig

voor den kantjil uit, en als dan de schijnbare wedloop plaats heeft, legt de snelle kantjil het door bedrog tegen den langzamen keyong tot zijne groote schaamte glad af.

Men vindt het verhaaltje den ganschen Archipel door, met kleine variaties, waarvan hier alleen gereleveerd wordt de Redjangsche redactie, waarin de wedloop plaats heeft tusschen een tijger en een slak, die samen over een rivier springen, en waarbij de slak zich aan den achterpoot van den tijger hecht, en dan de haren, die aan hem zijn blijven kleven, gebruikt om den tijger te overtuigen, dat hij gewoon is tijgers te eten.

Ik voor mij geloof ten deze heelemaal niet aan rechtstreeksche overname, maar heb er hier in het bijzonder op te wijzen, dat het zich niet laat veronderstellen, dat de Tantri zelfs in de oud-Javaansche proza-redactie even oud wezen zou als de Tjaṇḍi Mĕndoet is. Dagteekent deze vermoedelijk uit de 9ste eeuw van onze jaartelling, de proza-redactie van de Tantri is naar waarschijnlijkheid een geschrift (vertaling, navertelling) vervaardigd in de laatste helft van de Madjapahitsche periode, en dus minstens een vier à vijf eeuwen jonger. Hebben dus eensdeels het verhaaltje van den wedloop van den kantjil met de waterslak en dat hetwelk aan de Mĕndoet, op de aangeduide plek, — als de interpretatie niet onjuist is, — in relief voorgesteld is, rechtstreeks niet met elkander te maken, onmiddellijk historisch verband tusschen het voorkomen van de fabel èn aan de ruïne èn in het genoemde oud-Javaansche fabelboek, in dien zin dat het in het laatste een plaats kreeg, omdat het aan de eerste voorkomt, en sedert in de herinnering der Javanen is blijven leven, bestaat er zeker ook niet. Het zal later nog eens, op nieuw, door Hindu's naar Java zijn overgedragen, omdat het deel uitmaakte van een geschrift, waarmede zij de Javanen in den Madjapahitschen tijd bekend maakten. De Tantri in zijn geheel, kan, ook al komen er nog verschillende andere verhalen in voor, die men, behalve de reeds genoemden, almede in beeldhouwwerk aan

de Tjaṇḍi Mĕndoet terugvindt, niet als tekstboek voor dat monument worden aangemerkt, zooals later wel nader blijken zal. Opmerkelijk blijft het intusschen, dat ook de Tantri allerlei sporen van inwerking van een Buddhistischen invloed in ruime mate vertoont.

NOTA, NAAR AANLEIDING VAN DE VOOR DE OUDHEIDKUNDIGE VERZAMELING ONTVANGEN BEELDEN EN FRAGMENTEN UIT DE DESA TJANDI (LEBAK)

DOOR DR. G. A. J. HAZEU.

Zie Not. 1899 p. 94 en 1900 p. 93.

De door den heer A. A. PENNINGS te Lĕbak gezonden beelden en fragmenten, die hij vond in of bij de desa Tjandi (distr. Sadjira, afd. Lĕbak), bleken — wat reeds te vermoeden was — zoo niet alle dan toch zeker grootendeels, dezelfde te zijn als die, welke door R. FRIEDERICH 't eerst beschreven werden in het Tijdschr. T. L. V. (deel III, 1855, p. 32 sqq.[1], en later nog bezocht werden door BRUMUND, die ze daarna evenzeer beschreef in de Verhandelingen v/h. Bat. Gen. (deel XXXIII p. 75 sqq). Voor een gedeelte dezer beelden bleek dit nog duidelijker uit een vergelijking met de photo N°. 75 van VAN KINSBERGEN.

Hieronder volgt een korte beschrijving, waarbij ik, voorzoover mogelijk, zal aanwijzen welke der steenen en beelden reeds vroeger vermeld werden.

1 (Inv. 4230). Een borstbeeld, voorstellende een man, met een breed, plat, aapachtig gezicht en de handen vlak voor 't lijf dicht onder de kin samengevouwen. Oogen en neus zijn met moeite, de lijnen van den breeden, snoetachtigen mond tamelijk duidelijk te herkennen. Ook het rechteroor, dun en in de lengte uitgerekt, is goed zichtbaar, het linker daarentegen schijnt korter en is minder goed te onderkennen. 't Hoofd is ineengedoken tusschen de schouders —. Dit beeld is blijkbaar de „ki toemĕnggoeng Banoe Raksa (zou dit niet een drukfout zijn voor Bahoe-Raksa?)

alias Aki Gedoeg Leng'oer" van FRIEDERICH (alleen de door dezen vermelde „bahoebandha" kan ik niet ontdekken). 't Komt ook voor op de photo v. v. KINSBERGEN.

2 (Inv. 4231). Een olifantskop met een klein gedeelte van den romp. De snuit loopt in een lichte voorwaartsche buiging recht voor 't lichaam neer en krult zich onder naar achteren tegen 't lichaam aan. Met twee menschelijke handen schijnt hij den snuit vast te houden. Behalve de snuit zijn alleen de dunne, lang uitgerekte ooren met van onderen insnijdingen (voor oorringen?) en de schuinliggende oogen duidelijk te herkennen. Om den hals schijnt hij een snoer (de *oepawîta?)* te dragen. 't Geheel gelijkt slechts weinig op de bekende Ganeça's van Midden- en Oost-Java. Vorm en wijze van bewerking zijn geheel anders, ruwer en veel minder artistiek. Bovendien ontbreken de bekende attributen —. Dit beeld is de „Ganeça" van Friederich en Brumund; 't komt ook voor op de photo van v. KINSB.

3 (Inv. 4232). Een langwerpige platte steen, onderaan tamelijk breed, aan de bovenzijde veel smaller. Op de ééne platte zijde zijn over de geheele lengte van den steen een paar lange strepen, uitloopend in eenige krullijnen, ingebeiteld, die waarschijnlijk te beschouwen zijn als de voorstelling van een drietand (triçûla) naar men weet een der attributen van Çiwa —. Dit is blijkbaar de platte steen, waarop FRIEDERICH en ook BRUMUND met zijn reisgenooten „het figuur van een tijgerhoofd met de bekende rugstrepen van den koningstijger" meenden te herkennen, welke meening bij nadere beschouwing minder juist schijnt. Ook deze steen komt voor op de photo v. KINSB.

4 (Inv. 4226, 4228 en 4229). Drie fragmenten, die, te zamen gevoegd, tamelijk wel een goed geheel vormen, en wel 't borststuk van een beeld, met plat en breed hoofd (waarin alleen de lijnen van oogen, neus en mond zichtbaar zijn) en met de armen over de borst gekruist, in de „siḍakĕp" houding —. BRUMUND heeft een borststuk gevonden, dat waarschijnlijk een dezer fragmenten was. 't Is

niet uit te maken, of deze fragmenten ook bij v. KINSB. te zien zijn.

5 (Inv. 4227). Ruw, blijkbaar onafgewerkt beeld. 't Hoofd is een bijna geheel onbewerkte steenklomp. De armen zijn over de borst gekruist in de „siḍakĕp" houding. FRIEDERICH spreekt van een „beeld zonder hoofd met opgetrokken knieën, waarmede hij — blijkens de photo van v. KINSB. — dit beeld moet bedoeld hebben. Wat ik als over de borst gekruiste armen beschreef, zag hij aan voor opgetrokken knieën. De vormeloosheid van 't hoofd kan tot deze vergissing aanleiding gegeven hebben.

6 (Inv. 4224). Fragment, schijnbaar een gedeelte van 't lichaam van een vogel, en wel 't borststuk met de onder 't lichaam samengevouwen pooten. Dit is althans de meening van BRUMUND, die dit beeld zag. Of ze juist is, kan ik niet beslissen. Op de photo van v. KINSB. ligt dit fragment vlak vóór den „Banoe Raksa."

7 (Inv. 4226). Fragment, onderdeel van een plat, breed hoofd van 't gewone Padjadjaran-type. De neus en de lijnen van den breeden mond zijn nog zichtbaar. BRUMUND zag ook een „ ruw gebeiteld hoofd."

8 (Inv. 4222). Beeld van harden, geelachtigen steen: een borststuk met bijzonder plat, breed hoofd, waaraan lang uitgerekte ooren — van lijnen van neus en mond is bijna niets te herkennen — en een olifantssnuit die, eveneens plat van voren, in onbevallige rechte lijn naar beneden loopt en daarna zich links omkrult. De beide handen van de voor de borst gehouden armen houden met leelijk uitgespreide vingers den snuit aan weerskanten vast. Als eenige versiering vindt men een snoer om den hals en boven 't voorhoofd, flauw zichtbaar, een soort van band (voorhoofdsband of 't voorste gedeelte van een hoofddoek?) —. Dit beeld wordt noch door FRIEDERICH, noch door BRUMUND beschreven en komt evenmin voor bij VAN KINSBERGEN. Terwijl beeld N°. 2 nog als de — zij het ook door onervarenen uitgevoerde en half-mislukte — afbeelding is te beschouwen van een olifantskop (waarbij de

herinnering aan of de voorstelling van een Ganeça toch flauw moet aanwezig geweest zijn), is dit beeld niets anders dan een *menschelijk* hoofd met een olifantssnuit: hier is in 't geheel niets wat aan 't Ganeça-type herinnert.

9 (Inv. 4223). Beeld van harden, geelachtig-bruinen steen: een borstbeeld geplaatst op een plomp ovalen voetstuk, van boven breed, naar onderen smaller toeloopend, en van voren eenigszins bewerkt. Het beeld stelt voor een man in ineengedoken houding, de armen kruiselings over de borst geslagen zoodat de handen tegen de schouders rusten (siḍakĕp). Van voren bekeken, is het beeld merkwaardig plat. 't Hoofd is gedeeltelijk weggedoken in de schouders. Langgerekte ooren. Op 't achterhoofd, bijna in den nek, ziet men een puntigen knot, schijnbaar van een hoofddoek; hiertoe behoort ook wel de band boven 't voorhoofd. Om 't middel is een soort van gordel zichtbaar. — Ook dit beeld komt noch op de photo, noch bij Brumund of Friederich voor.

't Blijkt dus dat Friederich (1) de beelden 1, 2, 3 en 5, Brumund 1, 2, 3, en waarschijnlijk ook 4, 6 en 7 reeds vroeger gevonden en gedeeltelijk beschreven hebben. Bovendien spreekt Friederich nog van een „steen met vierkante uitdieping," door hem voor een „*joni*," gehouden. Brumund daarentegen zegt uitdrukkelijk deze joni niet te hebben aangetroffen. Verbeek in zijne bekende „Oudheden" spreekt van „drie beelden op een terras," blijkbaar alleen de gave beelden 1, 2 en 3 bedoelende. Wat er met Friederich's „joni" is geschied, we weten het niet: misschien werd deze steen later geheel door aarde overdekt. Hoe dit zij, we mogen aannemen dat door de goede zorgen van den heer Pennings thans verreweg de meeste en zeker de belangrijkste beelden en steenen van ki Tjandi in ons bezit gekomen zijn. Maar opvallend is, dat de beelden 8 en 9 noch door Brumund, noch door Friederich genoemd worden en ook op de photo van v.

(1) Friederich vond in 't geheel 8 steenen.

Kinsb. niet te ontdekken zijn; en merkwaardigerwijze zijn ook juist deze twee beelden van een andere steensoort vervaardigd dan de 7 overige, nl. *niet* van grijze „*wadas malela*" (zooals al de andere), maar van een hardere, meer geelachtigbruine steensoort. Men schijnt te moeten aannemen, dat deze twee beelden vroeger (tijdens Friederich en Brumund) niet te ki Tjandi, althans niet in gezelschap van de overige, voorkwamen; want van een opzettelijk of toevallig onvermeld laten kan wel geen sprake wezen: de beelden zijn geheel gaaf en althans N°. 8 is opvallend door de olifantssnuit. N°. 9 heeft ook de heer Pennings eerst later gevonden: in zijn brief van Maart 1899 (Not. '99 p. 54) maakt hij er geen melding van. Hoe en waarvandaan deze beelden dan later te ki Tjandi gekomen zijn? Ook dit kunnen we niet gissen.

Al de beelden — voorzoover te onderkennen — zijn van het type dat men, bij gebrek aan een beteren naam, het „Padjadjaran-type" heeft genoemd. In Groeneveldt's catalogus heeten ze eenvoudig „Polynesische beelden" (zie aldaar p. 133 sqq.). Laat men de fragmenten en 't onafgewerkte beeld buiten beschouwing, dan blijven voor een nadere bespreking over de beelden 1, 2, 3, 8 en 9, waaronder 1, 2 en 3 reeds uitvoerig door Fr. en Br. beschreven werden. Beelden als N°. 1 en N°. 9 vindt men meer in West-Java: zie o. a. de beelden van Batoetoelis en Artja-domas. Toch zijn ze als een belangrijke aanwinst voor onze verzameling te beschouwen, daar we tot nu toe zulke mooie exemplaren van dit type niet bezaten. Maar een olifant als N°. 2 is hoogst zeldzaam, niet alleen in onze verzameling, maar zelfs voorzoover bekend op geheel West-Java. Alleen onder de Artja-domas schijnt zich (Friederich p. 77 en photo's van Kinsbergen plaat 25, rechts) ook een olifant te bevinden, doch deze is veel ruwer bewerkt.

De beelden van West-Java, die van het zgnd. Padjadjarantype, vindt men meestal in groepen bijeen, op hooggelegen, eenzame plekken. Zulke plekken heeft men wel „open bid-

plaatsen" genoemd, in tegenstelling met de eigenlijke tempels of tjandi's van Midden- en Oost-Java. Omtrent oorsprong en beteekenis van dergelijke beeldengroepen is nog niets met zekerheid te beslissen; doch men kan wel niet anders dan vermoeden, dat die beelden bedoeld waren als voorstellingen van vereerde voorouders, en dus in direct verband staan met den alouden voorouderendienst, die, vroeger overal op Java als meest belangrijke uiting van het animistisch godsdienstsysteem geheerscht hebbende, in de moeilijk-bereikbare bergstreken van West-Java langer en meer zuiver kon blijven voortbestaan dan in die streken, waar Hindoe-invloed zich krachtiger deed gevoelen. Dit vermoeden vindt steun in 't feit, dat ook thans nog op gezette tijden bedevaarten naar zulke plaatsen gehouden worden (men denke slechts aan de Badoeï's en vergelijke het artikel „Kosala" van A. de Quant in het Tijdschr. Bat. Gen. deel XLI p. 588—590). Of nu echter die beelden zijn te beschouwen als voorstellingen van bepaalde, op die plaatsen begraven voorouders, dan wel in 't algemeen van vereerde goden-voorouders, m. a. w. of die zgnd. „open bidplaatsen" met begraafplaatsen dan wel met tempels moeten gelijkgesteld worden, dat is moeilijk te beslissen. 't Eerste zou men kunnen afleiden uit 't bekende feit, dat zulke plekken meestal beplant zijn met die planten, welke men in 't algemeen op begraafplaatsen vindt. Overigens, elke begraafplaats kan na verloop van tijd een soort tempel, een plaats van godsvereering, worden, en ook de Hindoetempels elders op Java zijn, zooals men nu met zekerheid weet, op enkele uitzonderingen na, mausolea, dus ook begraafplaatsen.

Op deze wijze laat zich gereedelijk — althans in ruwe trekken — het bestaan van deze zoogend. open bidplaatsen met hunne voorouderbeelden verklaren. Doch te midden van zulke echt-inheemsche voorouderbeelden treft men er enkele aan, die Hindoe-invloed doen vermoeden. Moge het al bij sommige onzeker zijn, of werkelijk Hindoe-invloed moet worden aangenomen, onze beelden N°. 2 en N°. 8 laten

hieromtrent geen twijfel over: immers N°. 8 stelt voor een mannenkop met een olifantssnuit, en N°. 2 zelfs een zeer duidelijk-kenbaren olifantskop. Hier moeten op de een of andere wijze Indische voorbeelden gevolgd zijn, want olifanten zijn op Java nooit inheemsch geweest.

Nu heeft men het beeld N°. 2 een Ganeça genoemd, maar — zooals we boven reeds opmerkten — het lijkt zeer weinig op de ons bekende Ganeça's, terwijl daarentegen houding en bewerking geheel overeenkomen met die van de overige beelden van het Padjadjaran-type, en het ook te midden van zulke voorouderbeelden werd aangetroffen.

Hoe kwam nu zulk een mislukte Ganeça of Ganeça-imitatie te midden van deze echt inheemsche voorouderbeelden? Waar tot nu toe de noodige gegevens ter beslissing ontbreken, is 't geoorloofd een gissing te wagen.

Padjadjaran werd gesticht vanuit Madjapait, en daarmede begon in West-Java een Çiwaietisch getint Hindoeisme zich te verbreiden, dat echter moeilijk en langzaam en zeker ook in eenigszins verbasterden vorm tot de zuidelijker gelegen bergstreken zich een weg baande. Maar toch, een flauw begrip, een kennis bij geruchte, van Hindoegoden en Hindoebeelden moet toch langzamerhand ook tot die eenzame, afgezonderde bergbewoners zijn doorgedrongen. En deze flauwe notie van hun overigens vreemd gebleven goden en symbolen zal onwillekeurig uitdrukking gevonden hebben in de wijze, waarop zij hun eigen goden-vooronders afbeeldden. Zoo konden daar lĕloehoer-beelden ontstaan, die door voorkomen en enkele kenteekenen aan Hindoebeelden doen denken: immers ze waren gedeeltelijk de uitdrukking van vage voorstellingen omtrent de beroemde Hindoegoden; maar toch vereerde men ze op dezelfde wijze als de eigen voorouderbeelden, ja nam ze eenvoudig daaronder op. M. a. w. men schijnt te mogen aannemen dat hier in die afgelegen bergstreken, de oude voorouderendienst feitelijk is blijven bestaan, ook daar waar een oppervlakkige bekendheid met Hindoe-goden en Hindoeïsme onwillekeurig influen-

ceerde op den vorm en de gedaante, die men aan de eigen lĕloehoer-beelden gaf.

Indien werkelijk de teekening op fig. 3 een drietand (triçûla) moet voorstellen, dan is ook deze, met een Çiwaietisch kenmerk voorziene, grafsteen, een voorbeeld te meer van het boven beschrevene syncretisme.

Moge het hier omtrent de ki Tjandi beelden opgemerkte — hoezeer ook gedeeltelijk slechts gissing — althans volstaan om aan te toonen dat de archaeologische Verzameling is verrijkt met een zeer belangwekkende collectie beelden, die waarschijnlijk voor een later in te stellen onderzoek, als eenmaal de tijd daarvoor zal zijn aangebroken, van veel nut zullen zijn.

LIJST

van ingekomen boekwerken gedurende het 2e en 3e kwartaal 1900.

Adriani (*N.*), De talen der Togian-eilanden. I en II. (Overdr. uit Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLII). 1900. 8°.

Adriani (*N.*), De talen der Togian-eilanden. III. (Overdr. Tijdschr. Ind. T. L. en Vk. XLII). 1900. 8°.

Adriani (*N.*), Leesboekje in de Bare'e-taal (Midden-Celebes) samengesteld door —. Se'imo sura rapebasa. Batavia 1900. 8°.

Albrecht's Klapper op de wetboeken, het Staatsblad en de daarbij behoorende bijbladen van Nederlandsch-Indië, van het jaar 1816 tot en met het jaar 1896, bijgewerkt door P. Lantermans. Leiden. 8°.

Anton (*G. K.*), Neuere Agrarpolitik der Holländer auf Java. (Separatabzug aus Jahrbuch für Gesetzgebung, Verwaltung und Volkswirtschaft im Deutschen Reiche). 8°.

Aranha (*B.*), zie Portugal.

Arden (*A. H.*), A companion reader to Arden's progressive Tamil Grammar. Vol. I and II. Madras and London 1893. 8°. vgl. Panchatantra.

Arendt (*C.*), Handbuch der Nord Chinesischen Umgangssprache mit Einschluss der Anfangsgründe des Neuchinesischen officiellen und Briefstils. 1er Theil. Allgemeine Einleitung in das Chinesische Sprachstudium. Mit einer Karte. Stuttgart und Berlin 1891. 8°. (Lehrbücher des Seminars für orientalische Sprachen in Berlin. Band 7).

Arendt (*C.*), Einführung in die Nordchinesische Umgangssprache. Praktisches Uebungsbuch zunächst als Grundlage für den Unterricht am Seminar. 1e Abtheilung. Laufender Text. 2e Abtheilung. Chinesischer Text der Uebungsbeispiele. Stuttgart und Berlin 1894. 8°. (Lehrbücher des Seminars für orientalische Sprachen in Berlin, Band 12 I und II).

Aston (*W. G.*), A grammar of the Japanese written language. 2e ed. London 1877. 8°.

Athenaeum. 1866 — 1869, in 8 deelen. London. 4°. — Van het Kon. Magn. en Met. observatorium.

Het axioma der absolute waarheid. 8°.

Barth (*A.*), Bulletin des religions de l'Inde. III. Bouddhisme. (Overdr. Revue de l'historie des religions 1900). 8°.

Bendall (*C.*), The Tantrâkhyâna, a collection of Indian tales, from a unique sanskrit Ms. discovered by the editor in 1884, described, and in part edited and translated. (Journ. R. As. Soc. of Great Britain and Ireland, XX). 8°.

Benedictus, Danse Javanaise = Danse du diable, transcrites par—. Les Musiques bizarres à l'exposition de 1900. Paris 1900. 8°.

Berg (*N. P. van den*), Over de economische belangen van Nederlandsch-Indië. Voordracht gehouden in de Vereeniging Hou en Trouw, op 14 Maart 1900. Amsterdam 1900. 8°.

Bloch (*J. de*), The Transvaal war and its problems. London (1900). 8°.

Böck (*K.*), Indische Gletscherfahrten. Reisen und Erlebnisse im Himalaja. Stuttgart und Leipzig 1900. 8°.

Boissevain (*Ch.*), The struggle of the Dutch Republics. Open letter to an American lady. Amsterdam (1900). 8°.

Booch-Arkossy (*F.*), Neuestes und vollständigstes Spanisch-Deutsches und Deutsch-Spanisches Handwörterbuch. Mit Benutzung der Wörterbücher von Salvá, Blanc, Rosa, Seckendorff, Domingues, und einer groszen

Anzahl Specialschriften aller Art, u. s. w. 2 Bände. 8ste Auflage. Leipzig 1897. 8°.

Borel (*H.*), De Chineezen in Nederlandsch-Indië. Amsterdam 1900. 8°.

Borel (*H.*), De Chineesche filosofie toegelicht voor niet-Sinologen II. Lao Tsz'. Amsterdam. 8°.

Borel (*H.*), Kwan Yin. Amsterdam. 8°.

Brandes (*J.*), Aanvulling van het opstel over „Oude woningen in de stad Batavia," van den Heer H. D. H. Bosboom (Overgedr. Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLII.) 8°.

Brandes (*J.*), Een hofreis naar Mataram om en bij 1648 A. D. (Overgedr. uit Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLII). 8°.

Brandes (*J.*), Omina et portenta. (Overgedr. uit Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLII.) 8°.

Brandes (*J.*), Nog eenige Javaansche piagĕm's uit het Mohammedaansche tijdvak, afkomstig van Mataram, Bantĕn en Palembang. (Zesde vervolg). (Overdruk van Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLII). 8°.

Brandes (*J.*), Register op de proza-omzetting van de Babad Tanah Jawi (uitgave van 1874). (Verh. Bat. Gen. LI.) Batavia 's Hage 1900. 8°.

Brincker (*P. H.*), Lehrbuch des Oshikuanjama (Bantu-Sprache in Deutsch-Südwest-Afrika). Stuttgart und Berlin 1891. 8°. (Lehrbücher des Seminars für orientalische Sprachen in Berlin, Band 8).

Brockelmann (*C.*), Geschichte der Arabischen Litteratur. Band I, II, I. Weimar 1898. 8°.

Büttner (*C. G.*), Wörterbuch der Suaheli-Sprache. Suaheli-Deutsch und Deutsch-Suaheli. Stuttgart und Berlin 1890. 8°. (Lehrbücher des Seminars für orientalischen Sprachen in Berlin. Band 3.).

Büttner (*C. G.*), Suaheli-Schriftstücke in Arabischen Schrift mit Lateinischer Schrift umschrieben, übersetzt und erklärt. Stuttgart und Berlin 1892. 8°. (Lehrbücher

des Seminars für orientalische Sprachen in Berlin, Band 10).

Cachet (*F. Lion*), De worstelstrijd der Transvalers aan het volk van Nederland verhaald. 3e druk. Amsterdam-Pretoria (1900). 8°.

The *Çatapatha brâhmana* of the White Yajurveda with the Commentary of Sâyana âcârya. Edited by Pandit Satyavrata Sâmaçramî. Calcutta 1900. 8°. (Bibliotheca Indica.)

Chailley-Bert (*J.*), Java et ses habitants. Paris 1900. 8°.

Chamberlain (*Basil Hall*), Things Japanese being notes on various subjects connected with Japan for the use of travellers and others. 3d ed. London 1898. 8°.

Chamberlain (*B. H.*), A Handbook of colloquial Japanese. Third edition. London. 1898. 8°.

Charbonnell (*V.*), De Islam en de Jezuieten. Leiden 1900. 8°.

Chesney (*G.*), Indian policy, a view of the system of administration in India. 3d Ed. London 1894. 8°.

Christian (*F. W.*), The Caroline Islands, travel in the sea of the little lands. London 1899. 8°.

Catecismo de la doctrina *Christiana*. 1834. 8°. (In de taal van Batan).

Chijs (*J. A. van der*), Nederlandsch-Indisch Plakaatboek 1602—1811. 17e deel. Systematisch register. Batavia—'s Hage 1900. 8°.

Çlokavârtika, translated from the original Sanskrit with extracts from the commentaries of Sucarâta miçra. (the Kâçikâ) and Pârthasârathi miçra (the Nyâyaratnâkara) by Gangânâtha Jhâ. Calcutta 1900. 8°. (Bibliotheca Indica).

Conrady (*A.*), Eine Indochinesische Causativ-denominativ-Bildung und ihr Zusammenhang mit den Tonaccenten. Ein Beitrag zur vergleichenden Grammatik der Indochinesischen Sprachen, insonderheit der Tibetischen, Barmanischen, Siamesischen und Chinesischen. Leipzig 1896. 8°.

The Jâtaka, or stories of the Buddha's former births. Translated from the Pâli by various hands under the editorship of Professor *E. B. Cowell.* Vol. III. Translated ex H. T. Francis and R. A. Neil. Cambridge 1897. 8°.

Deniker (*J.*), The races of man, an outline of anthropology and ethnography. London 1900. 8°.

Dewall (*A. F. von*), zie Tjandra Hasan.

Dewall (*A. F. von*), Kesah pelajaran ka Poelau Kelemantan. Terkarang dari pada bahasa Belanda. Tjitakan katiga kali. Betawi 1899. 8°.

Dewall (*A. F. von*), يهو اين حكاية علاءالدين تركارڠ ڤد بهاس ملايو اوله —. Betawi Hidjra 1296. 4°.

Letters received by the *East India* Company from its servants in the East, transcribed from the original correspondence series of the India office records. Vol. IV. 1616. Edited by W. Foster. London 1900. 8°.

Eggeling (*J.*), Catalogue of the Sanskrit manuscripts in the library of the India office. Part III. Sanskrit Literature. A. Scientific and technical literature. II Rhetoric and law. London 1891. 4°.

Emelia (*Nona*), Boekoe meliattin pengimpian. Batavia 1900. 8°.

d'Enjoy (*P.*), La colonisation de la Cochin-Chine (Manuel de colon). Paris 1898. 8°.

European Settlements in the Far East. China, Japan, Corea, Indo-China, Straits settlements, Malay States, Siam, Netherlands India, Borneo, the Philippines, etc. London 1900. 8°.

Exner (*A. H.*), China. Skizzen von Land und Leuten mit besondere Berücksichtigung kommerzieller Verhältnisse. Leipzig 1889. 8°.

Finot (*L.*) et *E. Lunet de Lajonquière.* Inventaire sommaire des Monuments Chams de l'Annam. Hanoi 1900. Fol.

Mittheilungen des Seminars für Orientalische Sprachen an der Königlichen *Friedrich Wilhelms Universität* zu Berlin. Jahrgang 1, 2.

Gadâdhara Paddhatan Kâlasâra, by Gadâdhara Râjaguru. Edited by Sadâ-çiwa Miçra. Calcutta 1900. 8°. (Bibliotheca Indica).

Catecismo de la Doctrina en lengua *Gaddan*. 1833. 8°.

Gangânâtha Jhâ, zie Çlokavârtika.

Geerligs (*H. C.*), De abnormaal hooge polarisatie van eenige molensappen. (Overdr. uit Archief v. d. Java-suikerindustrie 1899). 1899. 8°.

Geerligs (*H. C. Prinsen*), Sapzuivering door oververhitting volgens Deming. (Overdr. uit Archief v. d. Java-suikerindustrie 1899.) 8°.

Geerligs (*H. C. Prinsen*), Meteorologische waarnemingen verricht aan het proefstation te Kagok, gedurende het 10-jarig tijdvak 1889 — 1898. (Overdr. uit Archief v. d. Java-suikerindustrie 1900). 8°.

Geerligs (*H. C. Prinsen*) en *E. Rose*, Resultaten der onderlinge fabrikatiecontrôle gedurende den maaltijd 1899. (Overdr. v. Archief voor de Java-suikerindustrie 1900.) 1900. 8°.

Geerligs (*H. C. Prinsen*) en *E. F. O. Rose*, Onderzoek van eindmelassen afkomstig van fabrieken met verschillende werkwijzen. (Overgedr. uit het Archief voor de Java-suikerindustrie 1900). 8°.

Gelder (*W. van*), Boekoe itoengan noe kaopat pikeun moerid-moerid pangkat katiloe di iskola pasoendan. Tjitakan noe kadoewa. Batavia 1899. 8°.

Gelder (*W. van*), Boekoe itoengan noe kalima pikeun moerid-moerid pangkat katiloe di iskola Soenda. Tjitakan noe kadoewa. Batavia 1900. 8°.

Geuns (*M. van*), Nieuwe wegen. Semarang-Soerabaia. 1900. 8°.

Griffis (*W. E.*), The Mikado's empeir. Book I. History of Japan from 600 B. C. to 1872 A. D.; Book II. Personal experiences, observations, and studies in Japan, 1870 — 1874. 9th edition. Newyork 1899. 8°.

Groneman (*J.*), De lakon Prĕgiwâ als wajang orang op-

gevoerd in den Kraton van Z. H. den sultan van Jogjåkartå Adiningrat, Hamĕngkoe Boewånå VII, op den 14, 15, 16 en 17 Juni 1899. Uitgegeven met toestemming van Z. H. den sultan. Jogjakarta 1899. 8°. Deel I.

Groneman (*J.*), De Tjandi Båråboedoer op Midden-Java. 3e uitgaaf. Semarang 1900. 8°.

Groneman (*J.*), De wajang orang Prĕgiwå, in den kraton te Jogjåkartå in Juni 1899, met lichtbeelden op last van Z. H. den Sultan Hamĕngkoe Boewånå VII, vervaardigd door den Hoffotograaf K. Cephas. Semarang 1899. 8°.

Gubernatis (*A. de*), Piccola enciclopedia Indiana. Torino 1867. 8°.

Gunning (*J. G. H.*), Roorda's Pandji-verhalen in het Javaansch op nieuw uitgegeven. Leiden 1896. 8°.

Haan (*F. de*), Uit oud-Batavia: Kota Tahi. (Overdr. Tijdschr. T. L. en Vk., XLII.) 1900. 8°.

Haan (*F. de*), Uit oude notarispapieren I. (Overdruk uit Tijdschr. Ind T. L. en Vk, XLII.) 8°.

Haastert (*C. J. van*), Boekoe itoengan pĕtjahan pĕrpoeloehan pikeun sakola Soenda. Tjitaka kadoea kalina. Batawi 1900. 8°.

Haastert (*C. J. van*), Boekoe edjahan djeung batjahan pikeun moerid-moerid dina pangkat panghandapna di sakola Soenda. Djilid ka II. Batawi 1899. 8°.

Haastert (*C. J. van*), Boekoe itoengan pĕtjahan bĕnĕr pikeun sakola-Soenda. 2e druk. Betawi 1900. 8°.

Harencaspel (*J. C. van*), Een nationaal belang (onze goudindustrie in Oost en West). 's Gravenhage (1900). 8°.

Heide (*J. Homan van der*), zie A. E. U. W. Ohl.

Henrici (*E.*), Lehrbuch der Ephe-Sprache (Ewe); Anlo-, Anecho-und Dahome Mundart mit Glossar und eine karte der Sklavenküste. Stuttgart und Berlin 1891. 8°. (Lehrbücher des Seminars für Orientalische Sprachen in Berlin. Band 6).

Archief voor de geschiedenis der oude *Hollandsche* zending. Deel I — VI. Haarlem 1884 1891. 8°.

Illaire (*W. von Saint Paul*), Suaheli Handbuch. Stuttgart und Berlin 1890. 8°. (Lehrbücher des Seminars für Orientalische Sprachen in Berlin, Band 2).

8° صكبح في . بيروت سنة ١٨٩٢ انجيل يوحنا

Ecole Française d'extrême-Orient. (Mission archéologique d' *Indo Chine*). Rapport à M. le Gouverneur-Général sur les travaux de la Mission archéologique d' Indo-Chine pendant l'année 1899. Fol.

De ingenieur. Orgaan van het Kon. Instituut van ingenieurs en der vereeniging van burgerlijke ingenieurs. Weekblad gewijd aan de techniek en de economie van openbare werken en nijverheid. 's Gravenhage 4°.

Iterson (*G. Roessingh van*), Waar vele millioenen reeds gebleven zijn en waar vele millioenen nog zullen blijven. Een open brief aan de Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Leiden 1900. 8°.

Kamerling (*Z.*), Adventiefoogen bij suikerriet. (Overdr. v. Archief v/d. Java Suikerindustrie 1900.) 1900. 8°.

Kamerling (*Z.*), Kiemproeven met bibits. (Overdr. uit Archief v. d. Java Suikerindustrie 1900.) 1900. 8°.

Kamerling (*Z.*), De beteekenis van het groene blad voor het leven der plant. (Overdr. uit Archief v. d. Java Suikerindustrie, 1900). 1900. 8°.

Kemp (*P. H. van der*), Palembang en Banka in 1816 — 1820. (Overdr. Bijdr. T. L. en Vk. in Ned. Indië, 6e volgr., VII). 8°.

Kemp (*P. H. van der*), Raffles' Atjeh-overeenkomst van 1819. (Overdr. Bijdr. T. L. Vk. van Ned. Indië, 6e vlgr., VII.) 8°.

Kemp (*P. H. van der*), Gewestelijke decentralisatie in Ned. Indië. (Overdr. uit Vragen des tijds 1900). 8°.

Kern (*R.*), Dwerghert-verhalen uit den Archipel. Sundasche verhalen. Mededeeling van —. (Overdr. uit Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLII.) 8°.

Kessler (*J.*), An introduction to the language and literature of Madagascar with hints to travellers and a new map. London 1870. 8°.

Kittel (*F.*), A Kannaḍa-English dictionary. Mangalore 1894. 8°.

Knaap (*O.*), Bas Veth. Weltevreden—Amsterdam 1900. 8°.

Knebel (*J.*), Opgave van Javaansche woorden, die in de residentie Tĕgal in gebruik zijn en verschillen van het Javaansch in Solo. (Overdruk uit Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLII.). 8°.

Kobus (*J. D.*) en *J. A. van Haastert*, Verslag over een proeftuin 1898 — 99. (Overdr. uit Archief voor de Java-suikerindustrie 1899). 1899. 8°.

Kobus (*J. D.*), Onderzoek omtrent de samenstelling van suikerriet op verschillenden leeftijd en de opname van stikstof, kali, kalk en phosphorzuur. (Overgedr. uit het Archief voor de Java-suikerindustrie 1900.) 1900. 8°.

Kobus (*J. D.*), Kiemproeven. (Overgedr. uit het Archief voor de Java-suikerindustrie 1900.) 8°.

Kobus (*J. D.*), De zaadplanten der kruising van Cheribon-riet met de Engelsch-Indische variëteit Chunnee. (Overdr. uit Archief voor de Java-suikerindustrie 1900). 8°.

Kommer (*H.*), Tjerita Nji Paina. Satoe anak gadis jang amat satia. Satoe tjerita amat indahnja, jang belon sebrapa lama soedah terdjadi di Djawa wetan. Batavia 1900. 8°.

Kommer (*H.*), Tjerita Siti Aisah atau tjinta hati jang sebenar tjinta. Satoe tjerita jang betoel soedah terdjadi di tanah Preangan. Batavia 1900. 8°.

Kommer (*H.*), Tjerita Njonja Kong Hong Nio, satoe toean tanah di Babakan afdeeling Tangerang Batawi. Satoe tjerita jang amat loetjoe, indah dan ramei dan jang betoel soedah kedjadian kira-kira seratoes taon laloeh di tanah Djawa Koelon. Batavia 1900. 8°.

Koning (*G. A. de*), De bedrijfsbelasting in Nederlandsch-Indië. Verzameling der voor de verschillende gewesten geldende bepalingen op de bedrijfsbelasting voorzien van de voornaamste aanteekeningen. Bijgewerkt tot Maart 1900. Zwolle 8°.

Koning (*G. A. de*), De personeele belasting in Nederlandsch-Indië. Verzameling der verschillende bepalingen op de personeele belasting voorzien van de voornaamste toelichtingen. Bijgewerkt tot Mei 1900. Zwolle (1900). 8°.

Kruyt (*Alb. C.*), Het rijk Mori. (Overdr. Tijdschr. v/h. Kon. Nederl. Aardrijksk. Genootschap, Jaargang 1900). 8°.

Kuhn (*E.*), und *H. Schnorr von Carelsfeld*. Die Transcription fremder Alphabete, Vorschläge zur Lösung der Frage auf Grund des Genfer Rapport de la commission de transcription und mit Berücksichtigung von Bibliothekszwecken. Leipzig 1897. 8°.

Catalogue of printed books and manuscripts in Sanskrit belonging to the oriental library of the Asiatic society of Bengal, compiled by Pandit *Kunja vihári Nyâya-bhûsana*, under the supervision of Mahámahopádhyâya Haraprasâd S'hâstri. Calcutta 1899. 4°.

Labberton (*D. van Hinloopen*), Het Javaansch van Malang-Pasoeroehan. (Verh. Bat. Gen. v. K. en W., LI, 3e stuk). Batavia—'s Hage 1900. 8°.

Lacroix (*D.*), Numismatique Annamite. Saigon 1900. 8° (Publications de l'école française d'Extrême-Orient). Met atlas.

Lange (*R.*), Lehrbuch der Japanischen Umgangsprache. Stuttgart und Berlin 1890. 8° (Lehrbücher des Seminars für orientalische Sprachen in Berlin. Band I).

Lange (*R.*), Einführung in die Japanische Schrift. Stuttgart und Berlin 1896. 8°. (Lehrbücher des Seminars für orientalische Sprachen in Berlin, Band 15).

Langlois (*A.*), Harivansa ou histoire de la famille de Hari, ouvrage formant un appendice du Mahabharata et

traduit sur l'original Sanscrit. 2 Tomes. Paris 1834—1835. 4°.

Levi (*S.*), Le théatre Indien. Paris 1890. 8°.

Liefrinck (*F. A.*), Slavernij op Lombok. (Overdr. Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLII.) 1900. 8°.

Tinasantaon á evangelio oenno naimbag á dámag ni apó tayó á Jesucristo kas insúrat ni San *Lucas*. Madrid 1899. 8°. (Ilocano).

An mahal na evangelio sa macatanos ay an marháy na barétà nin cacurangnàn tang Jesucristo cuyog qui San *Lucas*. Madrid 1898. 8°. (Bicol).

Manissadjian (*J. J.*), Mursid-i lisan-y Osmani. Lehrbuch der modernen Osmanischen Sprache. Stuttgart und Berlin 1893. 8°. (Lehrbücher des Seminars für orientalische Sprachen in Berlin, Band II.)

Marre (*A.*), Proverbes, maximes et conseils traduits du Tagalog (langue principale des Philippines). (Overdr. uit Atti della R. Accademia della Scienze di Torino, Vol. XXXV.) 8°.

Matthes (*B. F.*), De boeken van Ezra, Nehemia en Esther in het Makassaarsch vertaald. Amsterdam 1900. 8°.

Matthes (*B. F.*), De boeken der Kronieken in het Boegineesch vertaald door —. Amsterdam 1900. 8°.

Maijer (*L. Th.*), Kitab pengadjaran ilmoe'ssaraf bahasa Wlanda, ia itoe Kitab pengadjaran, akan bisa beladjar sendiri mengarti, membatja, menoelis dan bitjara bahasa Wlanda dengan tiada oesah di toeloengi goeroe. Djilid jang pertama 2, 3, 4. Betawi 1900. 8°.

Medina (*J. T.*), Bibliografía Espanola de las Islas Filipinas (1523—1810). Santiago de Chile. 1898. 8°.

Meerkerk (*J. B.*), Eduard Douwes Dekker, Multatuli. Eene karakterstudie. Groningen 1900. 8°.

Merutunga Acârya, zie Prabandhacintâmani.

Mitsotakis (*J. K.*), Chrestomathie der Neugriechischen Schrift- und Umgangssprache. Eine Sammlung von Muster-

stücken der neugriechischen Literatur in Prosa und Poesie. Zusammengestellt und mit erläuternden Anmerkungen und biographischen Notizen versehen. Stuttgart und Berlin 1895. 8°. (Lehrbücher des Seminars für orientalische Sprachen in Berlin, Band 14).

Mitsotakis (*J. K.*), Praktische Grammatik der Neugriechischen Schrift- und Umgangssprache mit Uebungsstücken und Gesprächen. Stuttgart und Berlin 1891. 8°. (Lehrbücher des Seminars für Orientalische Sprachen in Berlin, Band 5).

Montero y Vidal (*J.*), Cuentos Filipinos. Madrid 1876. 8°.

Moritz (*B.*), Sammlung Arabischer Schriftstücke aus Zanzibar und Oman mit einem Glossar herausgegeben. Stuttgart und Berlin 1892. 8°. (Lehrbücher des Seminars für orientalische Sprachen in Berlin, Band 9).

Müller (*A.*), Der Islam im Morgen- und Abendland. (Allgemeine Geschichte in Einzeldarstellungen. 2te Hauptabtheilung, 4er Theil). 2 Theile. Berlin 1885. 8°.

Nachod (*O.*), Die Beziehungen der Niederländischen Ostindischen Kompagnie zu Japan, im siebzehnten Jahrhundert. Leipzig 1897. 8°.

Niermeyer (J. F.), zie P. J. Veth.

Nordenskiöld (*A. E.*), Periplus. Au essay on the early history of charts and sailing directions translated from the swedish original by Francis A. Bather with numerous reproductions of old charts and maps. Stockholm 1897. Folio.

Nordenskiöld (*A. E.*), Facsimile-Atlas to the early history of cartography with reproductions of the most important maps printed in the XV and XVI centuries. Translated from the Swedish original by J. A. Ekelöf and C. R. Markham. Stockholm 1897. Folio.

Ohl (*A. E. U. W.*) en *J. Homan van der Heide*, Volkswelvaart en irrigatie (Twee opstellen van de heeren .....), Overgedrukt uit het Soerabaiasch Handelsblad. Soerabaia 1900. 8°.

Oldemeule (*L. van Bevervoorden tot*), Bijdrage tot de Geschiedenis der Nederlandsch-Indische Financiën. Utrecht 1900. 8°.

Oncken (*W.*), Allgemeine Geschichte in Einzeldarstellungen. 2e Hauptabtheilung 4er Theil. Der Islam im Morgen- und Abendland. Von A. Müller. 2 Theilen. Berlin 1885. 8°.

The *Panchatantra* in Tamil with notes and translation, being Volume II of Arden Tamil Reader, by A. H. Arden. Madras and London 1893. 8°.

Exposition Universelle à *Paris* 1900. Guide à travers la section des Indes-Néerlandaises (Groupe XVII). La Haye 1900. 8°.

Mission-*Pavie* Indo-Chine 1879 — 1895. Géographie et Voyages. III. Voyages aux Laos et chez les sauvages du sud-est de l'Indo-Chine par le Capitaine Cupet. Introduction par A. Pavie. Paris 1900. 4°.

Paterno, La antigua civilizacion Tagálog (apuntes) por Pedro Alexandro Molo Agustín — y de vera Ignacio Maguinóo Paterno. Madrid 1887. 8°.

Pawlowsky (*J.*), Russisch-Deutsches Wörterbuch. 3e Auflage. Riga-Leipzig. 8°.

Pawlowsky (*J.*), Deutsch-Russisches Wörterbuch. 3e Auflage. Riga-Leipzig. 8°.

Pekelharing (*P. R.*), Brix-bepaling van stropen; Over achteruitgang van suiker door inverteerende werking van zouten. (Overgedr. uit het Archief voor de Java-Suikerindustrie 1900). 8°.

Hal penjakit *pest*. Batavia 1900. 8°. (In het Soendaneesch).

Petit (*M.*), zie Portugal en Aranha.

Piepers (*M. C.*), De rechtszekerheid van den Inlander in Ned. Indië, op het gebied van het strafrecht. Amsterdam 1900. 8°.

Plaut (*H.*), Japanisches Lesebuch. Märchen und Erzählungen in Japanischer Umgangssprache und Lateinischer Umschrift nebst Anmerkungen und Wörterbuch.

Stuttgart und Berlin 1891. 8°. (Lehrbücher des Seminars für Orientalische Sprachen in Berlin. Band 4).

Poensen (*C.*), Ontjen-ontjen. Javaansch leesboek. Tweede deel. Vijfde druk. Batavia 1899. 8°.

Poensen (*C.*), Ontjen ontjen. Javaansch leesboek. Derde deel. Derde druk. Batavia 1900. 8°.

Porte (*J. André de la*) en *J. Knebel*, De ruïnen van Panataran, Aanteekeningen. (Overdr. Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLII). 8°.

Portman (*M. V.*), Notes on the languages of the South Andaman group of tribes. Calcutta 1898. 4°.

Portugal (*Le*), géographique, ethnologique, administratif, économique, littéraire, artistique, historique, politique, colonial, etc. par MM. B. Aranha, C. Ayres, T. Bastos, D. Bellet, enz. Paris (1900). 8°.

Powell (*B. H. Baden*), The origin and growth of village communities in India. London 1893. 8°.

Prabandhacintâmani or Wishingstone of narratives, composed by Merutunga Acârya, translated from the original Sanskrit by C. H. Tawney. Calcutta 1899. 8°. (Bibliotheca Indica.)

Prâkrita-Paingalam, edited by Chandra Mohana Ghosha. Calcutta 1900. 8°. (Bibliotheca Indica).

Rach (*Johs*), Verzameling van vijfendertig teekeningen ter grootte van 52 bij 37 centimeters betreffende de Nederlandsche Kolonien in Oost-Indië en de Kaap de Goede Hoop in de XVIIe eeuw naar de natuur geteekend door —, Majoor der Artillerie te Batavia. A collection of thirty-five drawings concerning the Dutch colonies in East-India and the Cape of Good-Hope ad vivum designed in the XVIII century by —, Major of the Artillery in Batavia and belonging to J. W. van Leeuwen, bookseller at Leiden, 1883. 8°.

Raciborski (*M.*), Parasitische Algen und Pilze Java's. III er Theil. Herausgegeben vom Botanischen Institut zu Buitenzorg. Batavia 1900. 8°.

C

Reitz (*F. W.*), A century of wrong. London (1900). 8°.

Reckendorf (*H.*), Die syntaktischen Verhältnisse des Arabischen. 2 Th. Leiden 1895 — 1898. 8°.

1849 — 1899. Le cinquantenaire de la librairie *C. Reinwald* Schleicher Frères, éditeurs neveux et successeurs, 15 Rue des Saints-Pères, 15 Paris. 8°.

Reinhardt (*C.*), Ein Arabisches Dialekt gesprochen in Oenân und Zanzibar, nach praktischen Gesichtspunkten für das Seminar für Orientalische Sprachen in Berlin bearbeitet. Stuttgart und Berlin 1894. 8°. (Lehrbücher des Seminars für Orientalische Sprachen in Berlin, Band 13).

Retana (*W. E.*), Catálogo abreviado de la bibliotheca Filipina. Madrid 1898. 8°.

Rogge (*H. C.*), en *W. W. van der Meulen.*, De negentiende eeuw in woord en beeld. Leiden (1900). 4°. 2e Deel.

Ronkel (*Ph. S. van*), Over eene oude lijst van Maleische handschriften. (Overdruk uit Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLII). 8°.

Roth (*R.*), De la lengua y literatura Malayas. Traducción del inglés y notas de M. Walls y Merino. 1895. 8°.

Roth (*R.*), Der Atharva-veda in Kaschmir. Tübingen, 1875. 4°.

Sachau (*E.*), Muhammedanisches Recht nach Schafiitischer Lehre. Stuttgart und Berlin 1897. 8°. (Lehrbücher des Seminars für Orientalische Sprachen, Band 17.)

Sandberg (*Graham*), Handbook of colloquial Tibetan. A practical guide to the language of Central Tibet. Calcutta 1894. 8°.

Sassen (*A.*), Les caisses d'épargne dans nos colonies et nos autres possessions d'outre-mer. Franeker (1900). 8°.

Satyavrata Sâmaçramî, Zie Çatapatha brâmana.

Schlegel (*G.*), The secret of the Chinese method of transcribing foreign sounds. (Reprinted from Toung-Pao, Ser. II, vol. I). Leiden 1900. 8°.

Lehrbücher des *Seminars für Orientalische Sprachen* in Berlin. Berlin 1890 — 1898. 8°. Band 1 — 18.

Snelleman (*J. F.*), Zie P. J. Veth.

Triangulatie van *Sumatra*. Driehoek van Sumatra's Westkust. De coördinaten der driehoekspunten. Samengesteld bij de triangulatiebrigade van den Topographischen dienst en uitgegeven ingevolge Gouv. besl. dd. 18 Januari 1900, n°. 13. Batavia 1900. 8°.

Tan Ging Tiong dan *Yoe Tjai Siang*, Kitab Tai Hak-Tiong Jong disalin dalem bahasa Melajoe. Soekaboemi 1900. 8°.

Tavera (*T. H. Pardo de*), Consideraciones sobre el origen del nombre de los números en Tagalog. Manila 1889. 8°.

Tawney (*C. H.*), zie Prabandhacintâmani.

Tjandra Hasan.

حكاية چندرا حسن داختصاركن دان دظاهركن اوله ا* ف* فن دول*

(Hikajat *Tjandra Hasan*, uitg. door A. F. von Dewall). Batawi 1900. 8°.

Toorn (*G. L. van der*), Oendang-oendang hoekoem tersalin kadalam bahasa Malajoe. Batawi 1899. 8°. (Arabische letters).

Trotter (*A. F.*), Old colonial houses of the cape of Good Hope illustrated and described with a chapter on the origin of old Cape architecture by H. Baker. London. 1900. Fol.

Velten (*C.*), Märchen und Erzählungen der Suaheli. Stuttgart und Berlin, 1898. 8°. (Lehrbücher des Seminars für orientalische Sprachen in Berlin, Band 18).

Veth (*B.*), Het leven in Nederlandsch-Indië. Amsterdam 1900. 8°.

Viehe (*G.*), Grammatik des Otjiherero nebst Wörterbuch. Stuttgart und Berlin 1897. 8°. (Lehrbücher des Seminars für Orientalische Sprachen in Berlin, Band 16).

Vloten (*G. van*), Oostersche schetsen en vertellingen. Amsterdam 1900. 8°.

Waliszewski (*K.*), A History of Russian literature. London 1900. 8°.

Wartegg (*E. von Hesse*), Schantung und Deutsch-China. Von Kiautschou im Heiligen Lande von China und von Jangtsekiang nach Peking im Jahre 1898. Leipzig 1898. 8°.

Wartegg (*E. von Hesse*), China und Japan. Erlebnisse, Studien, Beobachtungen auf einer Reise um die Welt. Leipzig 1897. 8°.

Whitney (*W. D.*), Die Wurzeln, Verbalformen und primären Stämme der Sanskrit-Sprache. Ein Anhang zu seiner Indischen Grammatik. Aus dem Englischen übersetzt von H. Zimmer. Leipzig 1885. 8°.

Winter (*F. L.*), [illegible] Samarang 1899. 4°.

Wisselink's, Boegineesche vertaling van — rekenschool door Latoeppoe Daeng Mappoeli, Abdoerrahman Daeng Manaba, en Ali Daeng Pabeta. III en IV. Batavia 1899 en 1900. 8°.

Wit (*Augusta de*), Facts and fancies about Java. 2d. Edition. The Hague-London 1900. 8°.

Wundt (*W.*), Völkerpsychologie. Eine Untersuchung der Entwicklungsgesetze von Sprache, Mythus und Sitte. 1er Band, 1er Theil. Leipzig 1900. 8°.

Zehntner (*L.*), Nieuwe parasieten der boorders. (Overgedr. uit het Archief voor de Java-Suikerindustrie 1900.) 8°.

Zimmern (*H.*), Vergleichende Grammatik der Semitischen Sprachen. Elemente der Laut- und Formenlehre. Mit einer Schrifttafel von J. Enting. Berlin 1898. 8°.

BESCHRIJVING VAN EENE VERZAMELING VOORWERPEN HOOFDZAKELIJK VAN DE TOBA BATAKS, VAN DE BEVOLKING AANGEKOCHT DOOR DE WELWILLENDE TUSSCHENKOMST VAN DEN HEER K. A. JAMES, CONTROLEUR DESTIJDS TE BAROS; AAN DE HAND ZIJNER OPMERKINGEN.

Zie Notulen p. 106.

BATAKSCHE VOORWERPEN:

9488. *tagan.* Bamboezen koker met houten stop voor sirihkalk of tabak; met ingekraste ornamenten: gestyleerde vogel, één rand, en twee overlangsche lijstjes gevuld met zandloopervormige figuren, een derde onvoltooid.

9489. *gordang.* Houten trom met dito bodem en met ongelooide buffelhuid bespannen; de spankoorden zijn rotanreepen en aan een afzonderlijk plankje onder den bodem bevestigd en aldaar met wiggen aangedreven. Van deze soort van trommen moet een radja er negen hebben; zij worden met stokjes bespeeld en alleen gebruikt in tijd van oorlog of bij groote gebeurtenissen.

9490. *tatagaming.* Houten trom geheel als de vorige doch kleiner; gewoon muziekinstrument.

9491. *odap.* Houten trom met dito bodem en met ongelooiden buffelhuid bespannen. De rotan spankoorden worden eenvoudig met dito lussen aangehaald, gewoon muziekinstrument. Een paar.

9492. *medjan* of *partoehoon.* Zandsteenen beeld; model; zittend, met opgetrokken knieën; hoofdhaar, wenkbrauwen, enz. met zwarte verf aangegeven. Zoodanige beelden worden geplaatst op de graven van gegoede Bataks; hoofden krijgen een ruiterbeeld op hun graf. Wanneer de steen geplaatst wordt viert men feest.

9493. *kain siboelang.* Lange strook weefsel, donkergrijs met zwarten rand in de richting van de scheering; de einden met zelfkant van wit en blauw garen gestikt en franje. Dit kleed is het Tobasche kleedingstuk bij uitnemendheid; hoewel eenvoudig is het van de beste soort en voornamer dan de gekleurde kains. Hoe glimmender het kleed is, hoe mooier; hetgeen men verkrijgt door kemiri noten of klapperkerven te kauwen, het sap in de hand te spuwen en daarmede het kleed in te wrijven. Speciaal mannenkleeding; het wordt over den schouder geslagen.

9494. *roetas gading.* Gladde ivoren polsring van den Sumatraanschen olifant afkomstig; door maagden gedragen:

9495. *soloe.* Staatsie prauw van het Toba meer, model; lang en smal, uit een boomstam gehouwen, met twee pagaaien. Op den achtersteven staat een fetischpaal? Aan den voorsteven hangen vijf fetischhoutjes aan een touwtje geregen en vóórop het vaartuig een stel van drie wimpels.

9496. *parioek Toba.* Onversierde, onverglaasde potten, met ronden bodem weinig, scherpen buik, opstaand randje. Twee stuks. Samengebonden met de halzen op elkaar (gebruikelijke verpakking).

9497. *hapaton.* Houten guitaar uit een stuk; de klankkist hol en van onder open; twee koperen snaren (in de beschrijving van den Heer James staat dat de snaren van arèn palmvezels, idjoek, moeten zijn). Het krulvormig uiteinde van den hals der guitaar is bewerkt in den vorm van een hagedis, die in een klokvormig voorwerp kruipt.

9498. *poroeng*[2]. Kogelhoorn uit buffelhoorn à jour bewerkt (spijltjes) en hangend aan een metalen ketting.

9499. *hapelbodel*. Ammunitieberging, voor een vuursteengeweer (*perpanggalahan*), bestaande uit:

lederen patroontasch in vakjes verdeeld, ieder, voor een bamboezen kokertje met kruit voor één lading, en bevestigd aan een dito gordel met ingeperste of ingehakte ruitjes versierd;

een hoornen kruithorentje met houten stop, en met een koperen ketting aan den gordel verbonden; het kruithorentje geheel met ingekraste figuren versierd:

de opengewerkte middenbaan bestaat uit amandelvormige figuren met holle kern; voorts banen van vierkanten, ieder met een ster als kern, afgezet door zigzaglijnen; de hals met fraaie dicht aaneenliggende golflijnen versierd;

en een à jour gewerkte kogelhoorn, zie vorig nommer, aan hetzelfde koperen kettinkje bevestigd.

9500. *partoeahan*. Fleschkalebas voor sagoeweer met hangsnoer en geheel omvlochten met een netwerk van rotan, welk netwerk aan de onderzijde eindigt in een ringvormigen bodemrand. Eenige idjoekvezels in den hals dienen om de vloeistof te filtreeren.

9501. *sakan*. Drinkhoorn voor sagoeweer, vervaardigd uit een buffelhoorn met houten stop, beide met ingesneden figuren versierd; de hoorn eindigt aan de punt in een menschelijken torso, de armen iets voor het lijf vasthoudende, het hoofd met een cilindrische muts gedekt. Op den hoorn een hagedis van oppervlakkig snijwerk; de stop met een gestyleerd menschelijk gelaat, palmetvormige ooren, hoog voorhoofd, in een kuif eindigende; uitgestoken tong; onderkaak ontbreekt.

9502. *ramboe sipoehas*. Platrond houten doosje, geheel geribt, inhoudende twee touwtjes, ieder eindigend in een

glazen en een steenen kraal, en van afstand tot afstand voorzien van *ramoean-* (Bat. „toovermiddel") kluitjes, bevattende kruiden en hersenen van verslagen vijanden. De uitslag van een krijg wordt er mede voorspeld, en tot dat einde het doosje eerst in het rond gedraaid; vervolgens worden, onder het prevelen van tooverformulieren de touwtjes er uit genomen en op den grond geslingerd; de kronkels wijzen den uitslag van den krijg aan. Zeldzaam.

9503 en 9504. *gondang boeloe*. Muziekinstrument, bestaande uit een klankbodem, zijnde een aan beide einden gesloten bamboegeleding waarin een overlangsche sleuf; voorts zijn vier repen van den bast langs de zijden losgesneden en onder ieder een houtje geschoven als de kam van een snaarinstrument; een gevlochten ring wijzigt den klank. Wordt met een houtje bespeeld. Twee stuks, ieder met bat. inscriptie een met vele ingekraste figuren (sterren, zon, maan, etc.).

9505. *topeng*. Houten masker met open oogen en mond; haar etc. met zwarte verf en bosjes idjoek aangeduid. Hierbij behooren twee houten handen, met roode figuren beschilderd.

9506. *bagas Dairi*. Model van een palenhuis in Dairi, rondom gesloten. De voorgevel met arabesken in potlood ter voorstelling van het snijwerk. Dakbedekking van idjoek. In den open gevel een monsterkop; daarachter op den dichten wand een karbouwenkop.

9507. *bagas Toba*. Model van een palenhuis in Groot Toba. Ongeveer gelijk aan het vorige; doch iets rijker. Het snij- en schilderwerk met rood aangeduid. De beide kantstukken die op de einden der scheeden rusten en die de luiken dragen waarmede het huis wordt afgesloten, eindigen aan den voorgevel ieder in den bekenden monsterkop met uitgestoken tong (zie N°. 9501 in fine). Aan den achterwand van den open voorgevel een hagedisfiguur. Het huis is gedekt met plankjes (mal. sirappen). Over den nok een

rol idjoek, een karbouwenkop en staart voorstellende. In den open voorgevel hangt een pagodevormig plankje waaraan eenige afhangende latjes (*pagar*, d. w. z. voorbehoedmiddelen).

9508. *pagar manoek*[9]. Bos idjoekvezels, min of meer in den vorm van een slang gepakt. Afweermiddel tegen booze geesten. Werd gevonden, hangende aan een boom op een verlaten erf in het gebergte.

9509. Koperen vinggerring met fijne kerfjes als eenige versiering.

9510. Dito met touwvormig ornament.

9511. Breede dito met ruwe holten aan den buitenzijde.

9512. Nog breedere dito met spitse verhevenheid ter vervanging van een steen en voorts drie evenwijdige parelrandjes, de grootste in het midden.

9513. Dito, fraai bewerkt; de versiering bestaande uit vier verhevenheden ieder met een parelrandje omsloten. De geheele versiering is om den ring gesoldeerd, doch te lang genomen, zoodat de toegespitste einden naast elkander vallen.

9514. Ringetje samengedraaid uit een geelkoperen en een ijzeren staafje.

9515. Model van brug, bestaande uit dwarshouten op rotanreepen gehecht, met dito leuning. Toba en Dairi.

VOORWERPEN VAN MALEIERS.

9516. *toedoeng bersoedji*. Spijsdeksel van palmblad met veelkleurig laken, in regelmatige figuren overtrokken, met gouddraad bestikt en in het midden, bovenop met een spiegeltje. Dient bij feestelijke gelegenheden voor *nasi koening*.

9517. *toedoeng boko* of *t. basian*. Dito, door middel van bruin gekleurde bladreepen in vakjes verdeeld, waarin veelkleurig sits of wollen stof.

9518. *lopiq bersingak*. Vierkant zitmatje; à jour gevlochten patroon; een ruit door driehoeken omgeven; onder de openingen is blauwe en roode stof, of bladgoud aangebracht.

9519. *lopiq pandak*. Dito. Patroon alsvoren, de kernruit en de omgevende driehoeken echter kleiner.

Diverse voorwerpen.

9520. Aarden bakje, onverglaasd, met ronden bodem en liggenden rand. Opgegraven te Boekit Sirih. Waarschijnlijk hedendaagsch fabrikaat.

9521. Koperen hanglamp. Atjehsch model; met acht tuiten en morschbak daaronder, alles uit één stuk. Hangt aan een koperen ketting. De lamp is à jour gewerkt en geciseleerd. Soengei Poewar (Pad. Bovenlanden).

9522. Koperen staande lamp. Op een hoogen voet, die zich aan de basis tot een ronden bak verbreedt, is bevestigd een plat lampenbakje met vijf tuiten, waaronder het gewone lekbakje. Het lampje eindigt naar boven in vier rechthoekig op elkaar staande opengewerkte ribben. Ter halver hoogte zijn aan den voet drie ringen aangebracht, ieder voor een lossen arm met lampenbakje van vier tuiten. Een dier armen ontbreekt. Naar luid der overlevering is deze lamp zeer oud en uit Ceylon afkomstig.

Naschrift.

De nommers 9513 en 9511 zijn uiterst belangrijk. Gelijk bekend is, zijn de Bataks zeer bedreven in het bewerken van koper. Hunne pijpen, taschbeugels, vuurslagen, armbanden, ringen, zijn meesterstukken van zorgvuldige bewerking,

waarbij door uitwerking en combineering van eenige weinige hoogst eenvoudige ornamentmotieven, een harmonisch geheel verkregen is. Bij massieve voorwerpen, b. v. de groote pijpekoppen, soms hamer-, of houweelvormig, soms op onze pijpekoppen gelijkende, is de kern van hard hout, met bladkoper bekleed, welks geheele oppervlakte met graveerwerk of liever met ingehakte reeksen van uitgeschulpte banen, rijen van zaagtanden enz. is bedekt. Ten minste zoo lijkt het op het eerste gezicht.

Eenige jaren geleden echter sprak de Weener hoogleeraar A. R. Hein, de bekende autoriteit op het gebied der ornamentiek, toen hij te Leiden voor studieoogmerken vertoefde, zijn vermoeden tegenover mij uit, dat deze schijnbaar in bladkoper gegraveerde figuren niet anders zouden zijn dan smallere en breedere banden koper, in den vereischten vorm gebogen, soms van ingehakte kerven voorzien en daarna aaneengesoldeerd en vervolgens platgeslagen. En inderdaad, met een goede loupe gewapend kan men de juistheid dezer opmerking aannemen. Doch de pijpenroeren toonen deze manier van bewerking iets duidelijker aan; ook hier een houten kern, en deze doorgaans geheel aan het oog onttrokken door koperen dicht aaneenliggende ringvormige figuren: reeksen van S figuren, afgewisseld door touwvormig of vischgraatvormig ornament of parelrand, enz. Maar ook hier is de geheele oppervlakte wederom zoodanig plat geslagen en de tusschenruimte der afzonderlijke ringen zoodanig met soldeersel gevuld, dat het *bewijs* voor een vervaardiging uit koperdraad, ook met eene loupe, niet te leveren is.

Doch N°. 9513 schijnt ons nog niet volkomen afgewerkt te zijn; platgeslagen zijn de ornamenten niet, en evenmin zijn de tusschenruimten met soldeersel gevuld. Na behoorlijk te zijn schoongemaakt kan men met een naald de tusschenruimten peilen, en dan blijkt het, dat wij hier eerst hebben een gladde koperen ring, die de plaats van het hout van de pijpen bekleedt, en dat men daarna de versierde buitenzijde, uit koperdraad samengesteld, bij gedeelten op den gladden

ring heeft vastgesoldeerd. Die versierde buitenzijde bestaat, als men zich die uiteengelegd verbeeldt, uit drie groepen van een knopvormige verhevenheid met een parelrandje (kleine knopjes) omgeven, en voorts een vierde groep, van de vorige gescheiden, door een liervormig ornament. Uiteengelegd, wordt het ornament naar weêrseinden smaller en loopt spits toe. Die einden zijn op den ring naast elkaar gelegd, zoodat het geheele ornament spiraalvormig om den gladden ring gewonden is. Maar nu vertoont een andere gladde ring, N°. 9511, aan de buitenzijde eenige onregelmatige groeven en kuilen, verkregen door deuken in den gietvorm te maken. Wij kunnen nu nagaan waarvoor zij dienen. Het is om aan het op die buitenzijde te soldeeren ornament steunpunten te verschaffen, waardoor het zich vaster aan den ring hecht. Deze gladde ring is derhalve een basis voor latere versiering, en als zoodanig een merkwaardig voorwerp. Wij hebben hier de Bataksche techniek van koperversiering, om zoo te zeggen, op heeterdaad betrapt en mogen dus thans het gevoelen van prof. Hein als bewezen beschouwen en hebben alzoo aan de hier beschrêven bewerking in de eerste plaats te denken, bij de beoordeeling van Bataksche koperornamenten, al doen zich die ornamenten nog zoo oppervlakkig voor, zoodat men ze stellig voor gegraveerd zou aanzien.

SERRURIER.

Bijlage XIV.

BESCHRIJVING VAN EENE VERZAMELING VOORWERPEN VAN DE BEVOLKING VAN ALOR EN PANTAR AANGEKOCHT VOOR 'S GENOOTSCHAPS MUSEUM DOOR DEN POSTHOUDER ALDAAR DEN HEER J. W. MEULEMANS, EN AAN DE HAND VAN DIENS AANTEEKENINGEN OPGESTELD.

Zie Notulen p. 106.

9524. *Oela naga.* Houten draak, met geschubt vischvormig lichaam en een kam over den ruggegraat; de staart in drieën gespleten. Op den kop een paar gekrulde horens en daartusschen een achtzijdige, rechte staaf. Bovendien een paar voelsprieten; de ooren wijd uitstaande. Aan de keel een open, ruitvormig voorwerp. Al de aanhangsels van den kop zijn los aangezet. Het geheel is rood gekleurd met zwart en wit afgezet.

Dit voorwerp is zoowel bij de strand-als bij de bergbevolking van Alor en Pantar als huisgod in gebruik die daaraan bovennatuurlijke macht toekent, alhoewel zij zich voor orang islam uitgeeft. Zoo zal die bevolking niets ondernemen alvorens de *oela naga* te raadplegen en te onthalen op rijst, vleesch en drank. Na afloop van den oogst zal de bevolking daarvan niets nuttigen voordat de *oela naga* haar aandeel gehad heeft. De *oela naga* moet de bevolking behoeden voor ziekten, rampen en onheilen. Bij ziekte wordt de *oela naga* gehaald.

9527. *tena kora-kora.* Ruwe voorstelling van een Boegineesche oorlogsprauw uit één stuk hout gesneden. Vóór-

en achtersteven gelijk. Midden op een mastbok uit drie stangen bestaande en krulvormigen top, gelijk die nog bij Boegineesche vaartuigen gevonden wordt; daarachter een enkelvoudige mast met gaffel. Vooraan een boegspriet met een grooten vogel er op. Achteraan twee groote stuurriemen, en bovendien riemen langs de beide boorden. Vier beeldjes van lieden zonder armen en met schilden staan op het dek; kanonnen voor de geschutpoorten. Een driekante roode wimpel en de nederlandsche vlag versieren de masten. Overigens is het geheel in bonte kleuren fantastisch beschilderd.

Dit voorwerp vervult bij de strandbevolking dezelfde rol als de *oela naga* en moet het haar bewaren voor rampen, ziekten, enz. Aan dit voorwerp wordt dezelfde eer als aan de *oela naga* bewezen.

9525. *tena kora-kora* (*tena* = vaartuig). Model van het bij de bevolking van Alor en Pantar in gebruik zijnde vaartuig. Vertoont hetzelfde type als sub N°. 9527 beschreven. Ronde kiel, en hierop met kromhouten en planken de romp gebouwd. Voor- en achtersteven ieder in een gekroonde spits eindigende en met bloemen en arabesken beschilderd (ter voorstelling van snijwerk?) Het achter dek verhoogd. Midden op het dek een verhoogd platvorm, waarop de mastbok (zie N°. 9527). Stuurriemen alsvoren. De romp zwart, met wit afgezet. Zeil van matwerk.

9526. *mukko* of *woeloe*. Koperen zandloopervormige pauk, een vlakke metalen plaat neemt de plaats in van trommelvlies; het andere einde is open. Nabij het dichte einde zijn vier ooren aangesmeed. Boven- en ondergedeelte versierd met aangesmeedde gestyleerde bloemfiguren.

Deze pauken worden in de geheele onderafdeeling Alor-Pantar en omliggende eilandjes als ruilmiddel gebezigd en vormen het kapitaal der strand- en bergbevolking; daarmede worden de bruidschatten betaald. Ook ziekten worden met behulp dezer pauken bezworen. De soorten, waarvan de

bevolking onderstelt dat ze eens te voren vanzelf uit den grond zijn verrezen — *mukko tanah* — de antieke exemplaren namelijk, hebben de grootste waarde en blijven hunne waarde behouden, al zijn ze nog zoo defect. Zij, die hiervan de meeste bezitten worden het meest geëerbiedigd en gehoorzaamd. Van zulk een antieke *mukko* is de prijs ongeveer 10 of 15 maal die van een gewone van dezelfde grootte. De nagemaakte *mukkos* worden te Grissee gegoten en op Alor door Makassaren ingevoerd. Voor 12 jaren kostten zij nog *f* 25.— tot *f* 30.— Toen Alor in de lijn van de Paketvaart kwam, en het aan arabische handelaren bekend werd dat de handel in *mukkos* zoo voordeelig was, werden zij aanhoudend ingevoerd, zoodat de prijs van deze soort nu is gedaald tot *f* 7.— à *f* 8.— De *mukko baroe* blijft alleen hare waarde behouden zoolang zij gaaf is. Bij voorkeur wordt de *mukko* berookt. De *mukko* maakt ook deel uit van de muziekinstrumenten.

Zie bij Dr. A. B. Meijer in diens folio werk over het Ethnographisch Museum te Dresden, Band XI de daar afgebeelde pauken uit Achterindië (6er Typus). Zie ook G. P. Rouffaer in de Bijdragen van het Kon. Instituut voor de t. l. en v. k. van N. I., deel LI 1900 hoofdst. III „de Moko-moko op Alor en Pantar."

9528. *banega.* Toestel om kapas van de pitten te ontdoen. De gewone in den archipel voorkomende vorm. Het beweegbare balkje, dat tegen de beide walsen wordt opgewigd, is met arabesken in snijwerk versierd.

9529. Mannen slendang eigen fabrikaat. Roode en gele overlangsche strepen en witte plekjes op zwarten grond.

9530. Vrouwensarong, uit twee banen aaneengevoegd. eigen fabrikaat. In de richting van de scheering loopen dicht aaneenliggende strepen van diverse kleur, en daartusschen banen van licht bruine plekjes, een en ander op donkerbruinen grond.

9531. *deko.* Broek met laag kruis; in gebruik bij de strandbevolking; de pijpen niet langer dan twee vingerbreed. In de lengte gestreept: rood en blauw op zwarten grond.

9532. Bamboezen kam met drie lange punten. Bovenaan een halvemaanvormig stuk klapperdop, waarvan kralen franje in vele kleuren afhangt. Feestsieraad van de vrouwelijke bergbevolking.

9533. Halssnoer van kralen in vele kleuren, door witte kralenrijtjes in 12 vakjes verdeeld. Sieraad van mannen en vrouwen bij de bergbevolking.

9534. Schaamgordel, door beide geslachten bij de bergbevolking gedragen; de beide einden, hangen op de gewone wijze naar voren af. Blauw en bruin gestreept op ongekleurden grond.

9535. Alsvoren, effen blauw met gestreept randje. Beide einden versierd met grof borduurwerk in wit en rood garen, een dubbele rij medaillon figuren.

9536. Kalkkoker voor sirih gebruik van een lange laboevrucht vervaardigd.

9537 en 9538. Kalkkokers van bamboe; een met opschuivenden deksel en onversierd; een met stop en met ingekraste figuren (ruit in rechthoek telkens herhaald en afgesloten door zigzaglijnen).

9539. Breede diadeem van kralenwerk; patroon: middenbaan van aaneenliggende ruiten, tusschen twee zigzaglijnen. Wordt bij passerbezoek door het bergvolk gedragen.

9540. Bamboezen kam, vijfpuntig; halvemaanvormige kop met geelkoperen bandjes versierd. Alleen bij het bergvolk in gebruik.

9541. Kam alsvoren; de kop als een vork gesneden, ingelegd met driekante stukjes parelmoer en versierd met kralensnoertjes.

9542. Lepel van klapperdop; de korte steel rechthoekig op het blad en lange de randen gekarteld.

9543. Geelkoperen oorbellen, een paar. Halvemaanvormig; de punten tegen elkaar.

9544. Houten kruitkoker, eivormig, met houten tuit aan de punt, en hierop een blikken dekseltje. Het voorwerp is geheel omkleed met een netwerk van kralen, eindigend in dito franje, en met draagband van hetzelfde materiaal.

9545 en 9546. Twee kalkdoozen voor de sirih, bestaande uit een ring van klapperdop, met houten bodem en deksel. Het deksel bij beiden versierd met een straalvormig medaillon.

9547. Smalle bovenarmbanden uit schelp gesneden. Twee paar.

9548 en 9549. Kokers voor den haardos, van pinangschors, ruw, al of niet met een bovenrand van ingeprikte ruitjes. Over het grootste deel der oppervlakte omwonden met rotan banden, roodgeverfd (met drakenbloed?). Drie stuks.

9550. Driekante, platte sirihdoos met overschuivend deksel, gevlochten van lontarbladreepen. Het hart van het deksel is tot een knop uitgevlochten. Langs onder- een bovenrand een rij spitsen, verkregen door ombuiging der reepen.

9551. Sirihtasch met schuifdeksel, gevlochten van bamboereepjes en langs de randen geboord met roodgeverfde rotan bandjes. Groepen dunne houten staafjes boven op het deksel bevestigd, vormen de eenige versiering. Van binnen drie losse in elkaar passende dito tasschen zonder deksels en

van ongelijke diepte, om de verschillende ingrediënten afzonderlijk te houden. Twee platte stukken klapperdop dienen blijkbaar om bij het uitschuiven der losse tasschen bij wijze van schoenhoorns behulpzaam te zijn. Aan een draagkoord hangen twee koperen bellen van eigen fabrikaat.

9552 t/m. 9557. Zes sirihtasschen zonder deksels. Grover of fijner bamboe vlechtwerk, geboord met roode rotan reepjes. Van één tot drie losse in elkaar passende tasschen van hetzelfde materiaal bevattende; draagsnoer al of niet met één à twee belletjes alsvoren. Effen, dan wel versierd door invlechting van gekleurde of ontkleurde bamboereepjes. Te weten: ontkleurde boven langs de kanten; òf: langs boven- en onderrand een smalle baan van rood en groen afwisselend, waarin een rij ongekleurde ruitjes is uitgespaard; òf: de geheele oppervlakte versierd door invlechting van zwarte reepen: ruiten met kernen, de omtrekken der ruiten zich onregelmatig combineerende tot meanders en zigzaglijnen; òf de buitenzijde versierd door invlechting van enkele zwarte en roode reepjes met een achttal opstaande, pijlvormige figuren, boven en onder afgesloten door een randstreep uit hetzelfde materiaal verkregen.

9558 en 9559. Schotels van zwart aardewerk met vlakken bodem. Twee stuks.

9560. Draagmandje van bamboereepen gevlochten. Langs de vier kanten afgezet door invlechting van ontkleurde dito reepjes. Bevat drie losse in elkaar passende tasschen van ongelijke diepte en uit hetzelfde materiaal vervaardigd.

9561. Rieten pijlen met houten spitsen; aan den oorsprong buikig, aan het eind driekant met eenige rijen van drie overstaande wêerhaken; beenen spitsen. Twee stuks.

9562. Rieten pijlen met beenen punten, geplaatst op schroefvormig gewonden ijzeren stelen. Twee stuks.

9563. Rieten pijlen met tongvormig ijzeren blad. Twee stuks.

9564 t/m 9568. Rieten pijlen met ijzeren punten op dito stelen; de punten hetzij smaller of breeder lancetvormig, hetzij in den typischen Alorvorm van N°s. 9286 en 9287 in Bijlage I dezer Notulen met ronden of met rechten rug. Acht stuks.

9569. Rieten pijl met ruitvormige beenen punt op ijzeren steel.

9570 en 9571. Houten bogen. Buitenzijde rond, binnenzijde plat. Van afstand tot afstand met gevlochten rotan, of geelkoperen banden versterkt. Een eind (de peeshouder) tot een kort cilindrisch staafje gesneden, aan het eind met een stuk ijzer omwikkeld; het andere eind dunner en langer, eindigt bij één ex. in een knievormig aanhangsel, om de peeslus meer naar het eind te verplaatsen en daardoor de spanning te verhoogen; bij het andere exemplaar is dat aanhangsel vervangen door een inkeping. Twee stuks.

9572. Een pak rotan banden roodgeverfd (met drakenbloed?). Wordt evenals door Dajaksche vrouwen, door de jonge meisjes van de bergbevolking tot sieraad in vele gangen om het lijf gewonden.

9573 t/m. 9576. Voorwerpen in zeshoekigen vorm gevlochten van lontarblad, zóó dat het vlechtwerk den vorm eener honiggraat vertoont, te weten:

een spijsdeksel: in het midden is een knop uitgevlochten; de bovenzijde versierd door invlechting van roode en grijze reepjes met concentrische banden, waartusschen enkele gekleurde zeshoeken en sterren.

een sirihdoos met overschuivend deksel; de doos bevat twee losse daarin en in elkaar passende losse mandjes van verschillende diepte; acht stuks platte mandjes met vlakken bodem dienen als etensborden.

„De bevolking," zegt de Heer MEULEMANS, „eet niet de sajor door de rijst heen, maar na iedere hap rijst slurpt men eenige sajor op."

9577. Kalkkokertje voor de sirih, bestaande uit een kogelronde laboevrucht. De korte hals is verlengd door middel van een lange, daarin sluitende, overlangs doorboorde, houten stop.

BIJLAGE XV.

LIJST
van ingekomen boekwerken gedurende het 4e kwartaal van 1900.

Aalst (*J. van*), Opgaven omtrent verschillende Hindoe-oudheden, voorkomende in de controle-afdeeling Prapag, afdeeling Temanggoeng, residentie Kedoe. (Overgedr. uit Tijdschrift v. h. Bat. Gen. van Kunsten en Wetenschappen, deel 43, 1901.) 8°.

Adriani (*N.*), en Alb. C. Kruijt, Van Posso naar Mori, 22 Augustus — 29 September 1899. (Overgedr. uit de Mededeelingen van wege het Nederlandsche Zendelinggenootschap deel 44.) (Rotterdam) 8°.

Adriani (*N.*), De talen der To Boengko en To Mori. (Overgedr. uit de Mededeelingen van wege het Nederlandsche Zendelinggenootschap deel 44.) (Rotterdam) 8°.

Tables alphabétiques du Kitâb al-*Agânî*, comprenant I) Index des poètes dont le Kitâb cite des vers; (II) Index des rimes; III) Index historique; IV) Index géographique. IIe fascicule, redigées par J. GUIDI. Leiden 1900. 8°.

The *American* mail and expert Journal. A monthly paper devoted to the Interests of American Manufacturers and Producers. New-York. 4°, vol XXIV, N°. 1 July 1889.

Armandville (*C. J. F. Le Cocq d'*—), Vergelijkende woordenlijst in het Hollandsch, Ceramsch en Alfoersch (Bonfia). Overdr. Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLIII). 8°.

Anderson (*W.*), Descriptive and historical Catalogue of a collection of Japanese and Chinese paintings in the

British Museum. Printed by order of the trustees. London 1886. 8°.

The Colonial and Eastern trade journal, or the eastern *Australasian* and South-African journal of Commerce. London. fol. N°. 73, Nov. 25, 1891.

Baker (*S. W.*), Eight Years in Ceylon. New edition. London 1880. 8°.

Dagverhaal van een reis van den resident van *Bali* en *Lombok*, vergezeld van den Controleur voor de politieke aanrakingen en de poenggawa's Ida Bagoes Gelgel en Goesti Kloet Djilantik naar Tabanan en Badoeng van 17 Juli t/m. 5 Augustus 1899. (Overdr. Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLIII) 8°.

Dagverhaal van een reis van den Resident van *Bali* en Lombok, vergezeld van den Controleur voor de politieke aangelegenheden en poengawa's Ida Njoman Bandjar en Goesti Njoman Raka naar Karangasĕm en Kloengkong van 11 t/m. 26 April 1898. (Overdr. Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLIII). 8°.

Barth (*A.*), Grundriss der Indo-arischen Philologie und Altertumskunde, herausgegeben von Georg Bühler. (Ext. du Journal des Savants 1900). 4°.

Impromptu. *Batavia.* — Impressions d'une Moscovite par une exilée à l'île du diable vert. Athènes 1899. 8°.

Beschreibung des Hafens von *Batavia* „Tandjong Priok". Haag 1888, 8°.

Berg (*N. P. van den*), Over de economische belangen van Nederlandsch-Indië. Voordracht gehouden in de vereeniging „Hou en Trouw", op 14 Maart 1900. Amsterdam 1900. 8°.

Berge (*J. F. J. ten*), Doodsoorzaken bij incarceratio uteri gravidi retroflexi. Academisch proefschrift. Groningen 1900. 8°.

Bertsch (*L. G.*), Tjetaning oetjap. Javaansche taaloefeningen (uitspraak) samengesteld door —. Weltevreden 1900. 8°.

Betz (*G. H.*), Dames en heeren uit de vorige eeuw. 2 dln. Amsterdam 1897. 8°.

Blanda, Aan de Nederlandsche Kiezers. Indië bij de stembus van 1901. Amsterdam 1901. 8°.

Blok (*P. J.*), Geschiedenis van het Nederlandsche Volk, deel I—IV. Groningen 1892—1899. 8°.

Blonay (*G. de*), Matériaux pour servir à l'histoire de la déesse buddhique Tārā. Paris 1895. 8°.

Bodemeijer (*Ch. E.*), Rapport naar aanleiding van de nota betreffende het Tengger gebied van den Heer H. M. la Chapelle, opgenomen in deel XLI van het Tijdschr. voor Ind. T. L. en Vk. (Overdr. Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLIII). 8°.

Het *Boek* in 1900. 's Gravenhage. 4°.

Bois (*F. du*), Les Hollandais aux Indes. Vienne 1898. 8°.

Bois (*F. du*), Le Pays des Princes à Java. Paris-Vienne 1899. 8°.

Bolland (*G. J. P. J.*), Rome en de geschiedenis. Twee verhandelingen voor Roomsche landgenooten. Herziene en vermeerderde druk. Leiden 1899. 8°.

Brandes (*J.*), Dwerghert-verhalen uit den Archipel. Maleische verhalen. De door den Heer H. C. Klinkert in 1893, onder den Hollandschen titel „De Pĕlandoek djinaka of het guitige dwerghert, naar een ander Maleisch handschrift voor de pers bewerkt", uitgegeven Hikajat Pĕlandoek djinaka. (Overdr. Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XXXVII.) 8°.

Brandes (*J.*), Van oud-Batavia. Losse mededeelingen. (Overdruk uit Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLIII.) 8°.

Brandes (*J.*), Een plattegrond van Batavia van 1632 (met een kaartje). (Overdr. Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLIII.) 8°.

Brandes (*J.*), Arya Panangsang's rechten en pogingen tot herstel daarvan. (Overgedr. uit Tijdschrift van het Bat. Gen. van Kunsten en Wetenschappen, deel 43, 1901.) 8°.

Brandes (*J.*), Dwerghert-verhalen buiten den Archipel. (Overdr. Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLIII.) 8°.

Brandes (*J.*), Opmerking aangaande een relief van den buitenkant van de trap van de Tjandi Mĕndoet. (Overdr. Not. B. G. 1900). 8°.

Brandstetter (*R.*), Drei Abhandlungen über das Lehnwort.— Wissenschaftliche Beilage zum Jahresbericht über die höhere Lehranstalt in Luzern für das Schuljahr 1899/1900. Luzern 1900. 4°.

British Journal of Commerce, with which is incorporated „The Buyers Budget", and „The Trading world" London, fol. N°. 1005. November 1899.

The international register of *British* manufacturers of Iron and Steel, Machinery, etc. Manchester, fol. z. j.

British Journal of Commerce (illustrated). Organ of the wholesale and export trade. London, fol. 1893 N°. 909, 11, 13, 15/17, 20, 21, 23, 24, 28.

Grand Concours international des Sciences et de l'Industrie et Exposition Universelle et Internationale *Bruxelles* 1888. Circulaire aux producteurs et Reglement Général. 8°.

Buchoz, Première et seconde centurie de planches enluminées représentant au naturel ce qui se trouve de plus intéressant et de plus curieux parmi les animaux, les végétaux, et les mineraux, pour servir d'intelligence à l'histoire générale des trois règnes de la nature. 2 vol. Paris et Amsterdam 1778. fol.

Fishing and Shooting on the *Canadian* Pacific Railway. Montreal 1890. 8°.

The *Canadian* Pacific Railway; the New Railway to the Orient. 8°. Zonder plaats of jaartal.

Catesby (Mark), The natural history of Carolina, Florida and the Bahama Islands; containing the figures of Birds, Beasts, Fishes, Serpents, Insects and Plants, particularly the Forest-Trees, Shrubs, and other Plants, not hitherto described, or very incorrectly figured by

Authors. Together with their descriptions in English and French. To which are added, Observations on the Air, Soil, and Waters; with remarks upon Agriculture, Grain, Pulse, Roots & Co. To the whole is prefixed a new and correct Map of the Countries treated of. Vol. I, II. London 1754. fol.

Cave (*H. W.*), The ruined Cities of Ceylon. London 1900. 8°.

Een jaar op Midden-*Celebes*, Reizen in dienst van zending en wetenschap. (Overdr. uit Zaaiing en Oogst, berichten over de Bijbelverspreiding, September 1899). 8°.

Chamberlain (*B. H.*), A practical introduction to the Study of Japanese writing. London 1899. 4°.

Chatelier (*A. le*), L'islam dans l'Afrique occidentale. Paris 1899. 8 .

Chavannes (*E.*), Zie Itsing.

Clifford (*H.*), „Since the beginning", a tale of an eastern land. London 1898. 8°.

Clifford (*H.*), Studies in brown humanity being scrawls and smudges in sepia white, and yellow. London 1898. 8°.

Cotteau (*E.*), Promenade dans l'Inde et à Ceylon. Paris 1880. 8°.

Coubertin (*P. de*), La chronique de France. 1e année 1900. Auxerre 1900. 8°.

Cushing (*J. N.*), A Shan and English dictionary. Rangoon 1881. 8°.

Delbrück (*B.*), Einleitung in das Sprachstudium. Ein Beitrag zur Geschichte und Methodik der vergleichenden Sprachforschung. 3e verbesserte Auflage. Leipzig 1893. 8°.

Deventer (*Ch. M. van*), Beknopte scheikunde der metalen voor de H. B. S. Weltevreden-Amsterdam 1900. 8°.

Deventer (*Ch. M. van*), Organische scheikunde I. Weltevreden-Amsterdam 1900. 8°.

Dewall (*A. F. von*), Hikajat Bachtijar. Diichtisarken dan ditlahirken. Tjitakan jang ketiga kali Betawi 1900. 8°.

Dickhoff (*W. C.*), De bacteriën in de suikerfabrikatie. (Overgedr. uit Archief voor de Java-suikerindustrie.) 8°.

Dieterici (*F.*), Alfarabi's Abhandlung der Musterstaat aus Londoner und Oxforder Handschriften. Leiden 1895. 8°.

Dja Endar Moeda, Kitab edja dan pembatjaan oentoek anak-anak jang baharoe beladjar. Padang 1900. 8°.

Doeff (*H.*), In de grenslanden der beschaving. Ervaringen uit het dagelijksch leven van een Controleur bij het Binnenlandsch Bestuur in de Buitenbezittingen van Nederlandsch-Indië. Amsterdam 1896. 8°.

Dokkum (*F.*), De constructionis analyticae vice accusativi cum infinitivo fungentis usu apud Augustinum. Sneeae 1900. 8°.

Easton (*N. Wing*), Handleiding tot de kennis der praktische mineralogie, geologie en mijnontginning. Eerste deel (Tekst Mineralogie en Geologie). 2e druk. Batavia 1900. 8°.

Eekhout (*R. A.*), Indië zoo als het is, en wat het worden kan. (Overgedr. uit de Ind. Gids, Februari 1892). Leiden 1892, 8°.

Eerde (*C. J. van*), Aanteekeningen over de Bodha's van Lombok. (Overdr. Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLIII). 8°.

Eerde (*J. C. van*), De Hagedis in het volksbijgeloof der Hindoe-Baliërs. (Overgedr. uit het Tijdschrift voor het Binn. Best. 1900). Batavia, 8°.

Egerton (*H. E.*), Sir Stamford Raffles. England in the far East. London 1900. 8°.

Einthoven (*W.*), Onderzoekingen, gedaan in het physiologisch laboratorium te Leiden, uitgegeven door—. Tweede reeks. IV. Leiden 1900. 8°.

Erdmann (*K. O.*), Die Bedeutung des Wortes. Leipzig 1900. 8°.

Erica. Jaarboekje der Maatschappij van weldadigheid voor 1901. Amsterdam. 8°.

Fausböll (*V.*), The Jataka together with its commentary being tales of the anterior births of Gotama Buddha.

For the first time edited in the original Pali. Vol. VI and VII. London 1896/97. 8°.

Zur *Flottenfrage*. I. Darlegungen der „Norddeutschen Allgemeinen Zeitung." II. Die Reden der Bevollmächtigten zum Bundesrat gelegentlich der ersten Lesung des Etats im Deutschen Reichstage. (Sonderabdruck für die Deutsche Kolonial Gesellschaft.) Berlin 1899. 8°.

Fokkens (*F.*), Vervanging van de gedwongen koffieteelt door eene vrije volkskoffie-cultuur. Batavia 1901 8°.

Foucher (*A.*), Étude sur l'iconographie bouddhique de l'Inde d'après des documents nouveaux. Paris 1900. 8°. (Bibliothèque de l'Ecole des hautes études. Sciences religieuses. vol. XIII.).

Freudenberger (*M.*), Beiträge zur Naturgeschichte der Sprache. Leipzig 1900. 8°.

Freyburg (*G. G. L. von*), Rapport. (Overdr. Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLIII). 8°.

Robert *Fruin's* verspreide geschriften met aanteekeningen, toevoegsels en verbeteringen uit des schrijvers nalatenschap uitgegeven door P. J. Blok, P. L. Muller en S. Muller Fz. Deel I en II. 's Gravenhage 1900. 8°.

Furness (*W. H.*), Folklore in Borneo, a sketch. (Privately printed.) Wallingford 1899. 8°.

Gelder (*H. van*), Geschichte der alten Rhodier. Haag. 1900. 8°.

Goethe, Faust, vertaald door J. J. L. ten Kate. Leiden. Folio.

Gomma (*G. L.*), The village community, with special reference of the origin and form of its survivals in Britain. London 1890. 8°.

Raden *Gondo Wĕrdojo*, Javaansche vertaling van de Kitab beladjar membilang. IV (4e dr.), V (4e dr.), VI. Batavia 1900. 8°.

Grasshoff (*R.*), Das Wechselrecht der Araber. Eine rechtsvergleichende Studie über die Herkunft des Wechsels. Berlin 1899. 8°.

Gray (*J.*), Buddhaghosuppatti or the historical romance of the rise and career of Buddhaghosa. London 1892. 8°.

Museum Ichthyologicum, sistens piscium indigenorum et quorundum exoticorum, qui in Museo Laurentii Theodori *Grenovii*, J. U. D., adservantur, descriptiones ordine systematico. Accedunt nonnullorum exoticorum Piscium icones aeri incisae. Lugdunum Batavorum 1754. fol.

Groneman (*J.*), Nogmaals de Jang-hoogvlakten. (Overdr. uit Tijdschr. Kon. Nederl. Aardr. Gen. 1900). 8°.

Groneman (*J.*), Reisgids voor Jogjakarta en omstreken. Jogjakarta 1900. 8°.

Groneman (*J.*), De Hindoe-bouwvallen in de Parambananvlakte. Semarang-Soerabaia 1900. 8 .

Groneman (*J.*), Voorloopige eerste Catalogus van de Hindoebeeldwerken, bijeengebracht in het van Gouvernementswege daartoe op het Residentie-erf te Jogjakarta opgericht gebouw, en daarbuiten in den Residentietuin. Semarang-Soerabaia 1900. 8°.

Groneman (*J.*), The Tyandi-Båråbudur in Central-Java. Translated from the Dutch by A. Dolk. Semarang-Soerabaja 1901. 8°.

Groot (*J. J. M. de*), Die antiken Bronzepauken in Ostindischen Archipel und auf dem Festlande von Südostasien.— Sonderabdruck aus den Mittheilungen des Seminars für Orientalische Sprachen zu Berlin. Jahrgang IV. Abtheilung I. Ostasiatische Studien. Berlin 1901. 8°.

Grousset (*Alexandre*), Négociations frauduleuses des divers originaux d'un même Connaissement. Projet de loi, modifiant les articles 281 à 284 du Code de Commerce. Paris 1890. 8°.

Grünwedel (*A.*), Mythologie des Buddhismus in Tibet und der Mongolei. Führer durch die Lamaistische Sammlung des Fürsten E. Uchtomsky. Leipzig 1900. 8°.

Grijns (*G.*), Beknopt leerboek der oogheelkunde ten gebruike bij het onderwijs aan de school tot opleiding van Inlandsche geneeskundigen, in opdracht der Regeering samengesteld. Batavia 1900. 8°.

Guericke (*F. A. Enklaar van*), Ontwerp tot hervorming van het Muntwezen in Nederl.-Indië. Semarang 1900. fol.

Haan (*F. de*), De historie van een oudgast. (Overdr. Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLIII). 8°.

Haan (*J. van Breda de*), Levensgeschiedenis en bestrijding van het tabaks-aaltje (Heterodera radicicola) in Deli. (Overdr. uit Mededeelingen uit 's Lands Plantentuin XXXV.) Premie van de Indische Mercuur. Amsterdam z. j. 4°.

Haase (*W. F.*), Aanteekeningen op de lijst der voornaamste overblijfselen uit den Hindoetijd op Java door Dr. R. D. M. Verbeek (Verh. Bat. Gen. deel XLVI.) door—. (Overgedr. uit het Tijdschrift v. h. Bat. Gen. van K. en W. deel XLIII). 8°.

Haberlandt (*M.*), Ethnology. Translated from the German by I. H. Loewe. London 1900. 8°.

Haddon (*A. C.*), Evolution in art, as illustrated by the life-histories of designs. London 1895. 8°.

Haebler (*K.*), Die Religion des mittleren Amerika. Münster i. W., 1899. 8°.

Hagen (*B.*), Anthropologischer Atlas Ostasiatischer und Melanesischer Völker. Wiesbaden 1898. Fol.

Hall (*Fitzedward*), A Contribution towards an index to the bibliography of the Indian philosophical systems. Calcutta 1859. 8°.

Handelingen der Apostelen. (In het Tamil). 8°.

Hartland (*E. S.*), The science of fairy tales, an inquiry into fairy mythology. London 1891. 8°.

Hartmann (*H.*), Warum hat jedermann im Volk ein Interesse an einer starken deutschen Flotte? Berlin (1899). 8°.

Hasselt (*J. L. van*), Aanteekeningen aangaande de gewoonten der Papoea's in de Dorehbaai ten opzichte van zwangerschap en geboorte. (Overgedr. uit het Tijdschrift van het Bat. Gen. van K. en W.) 8°.

Hazeu (*G. A. J.*), Nini Towong. (Overdr. Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLIII). 8°.

Hein (*W.*), Indonesische Schwertgriffe. (Separatabdr. Annalen des K. K. Naturhistorischen Hofmuseums). Wien 1899. 8°.

Heldring (*E.*), Oost-Azië en Indië. Beschouwingen en schetsen. Amsterdam 1899. 8°.

Hermann (*Jean-Frédéric*), Mémoire aptérologique, publié par Frédéric-Louis Hammer. Strasbourg. An XII (1804). fol.

Hesseling (*D. C.*), Het Afrikaansch. Bijdrage tot de geschiedenis der Nederlandsche taal in Zuid-Afrika. Leiden 1899. 8°.

Heukels (*H.*), Geïllustreerde schoolflora voor Nederland. Groningen 1900. 8°.

Hoekstra (*J. F.*), Die Oro- und Hydrographie Sumatra's nach den Standpunkte unser heutigen Kenntnisse. Groningen 1893. 8°.

Sosii fratres bibliopolae, carmen praemio aureo ornatum in certamine poetico *Hoeufftiano*. Accedunt septem Carmina laudata. Amstelodami 1900. 8°.

Pater ad filium, Carmen praemio aureo ornatum in certamine poetico *Hoeufftiano*. Accedunt quatuor poemata laudata. Amstelodami 1899. 8°.

Hooze (*J. A.*), Overzicht der voornaamste kolenterreinen van den Nederlandsch-Indischen Archipel. (Overgedr. uit het „Tijdschrift van het Koninklijk Nederlandsch Aardijkskundig Genootschap, jaargang 1892".) Leiden 1892. 8°.

Horst (*van der*) en Aberson. Hoogoven te Keppel. IJzergieterij van —. Geïllustreerde prijscourant. 4° z. p. en j.

Hutchinson (*H. N.*), J. W. Gregory, R. Lydekker. The living races of mankind. London 1900. 4°.

Government of *India*. Legislative department. List of general rules and orders under statutes and general arts in force in British India. (Corrected up to December 31st., 1899). Calcutta 1900. 8°.

A list of archaeological reports published under the authority

of the secretary of state, government of *India*, local governments etc., which are not included in the imperial series of such reports. Published under the authority of the government of India, Department of Revenue and Agriculture. Calcutta 1900. fol.

Jacob (*G.*), Türkische Litteraturgeschichte in Einzeldarstellungen. Heft I. Das türkische Schattentheater. Berlin 1900. 8°.

Janssen (*C. W.*), De Statistiek van den Handel, de Scheepvaart en de In- en Uitvoerrechten in Nederlandsch-Indië. (Overgedr. uit de Bijdragen van het Statistisch Instituut 1892, N°. 3.) 8°.

Jasper (*J. E.*), Adresboek voor Soerabaia, samengesteld door —. Soerabaia 1901. 8°.

Review of the administration, value and state of the colony of *Java* with its dependencies as it was, as it is and as it may be. London 1816. 8°.

Concept-concessie voor den aanleg van spoorwegen op *Java* aan Z. E. den minister van koloniën aangeboden door de Commissie voor de spoorwegen op Java te Rotterdam 12 September 1873. fol.

Toelichting der nadere voorzieningen tot bescherming van de oeconomische belangen der Inlandsche bevolking in de cultuurcentra op *Java* en Madoera. Batavia 1900. 8°.

Toelichting der regelen omtrent de verhuring van grond door Inlanders aan niet-inlanders op *Java* en Madoera. Batavia 1900. 8°.

Jensema (*E.*), Een krommenbundel van den derden en een krommennet van den vierden graad.— Akademisch proefschrift. Groningen (1900). 8°.

Kamerling (*Z.*) en *H. Suringar*, Onderzoekingen over onvoldoenden groei en ontijdig afsterven van het riet als gevolg van wortelziekten. (Overdr. Archief voor de Java-suikerindustrie 1900). 8°.

Kamerling (*Z.*) en *H. Suringar*, Onderzoekingen over onvoldoende groei en ontijdig afsterven van het riet als

gevolg van wortelziekten. (Overdr. uit Archief voor de Jav-suiker-industrie, 1900). 8°.

Kamerling (*Z.*), en *H. Suringar*, Onderzoekingen over onvoldoenden groei en ontijdig afsterven van het riet als gevolg van wortelziekten. (Overgedr. uit Archief voor de Java suiker-industrie, 1900). 8°.

Kate (*J. J. L. ten*), zie Goethe.

Kemp (*P. H. van der*), De ontworpen Comptabiliteitsregelen van Minister Pierson. (Overgedr. uit, „de Economist". Januari 1901.) 8 .

Kerstliederen. Solo z. j. 8°.

Kessler (*K.*), Die Entwickelung der niederländischen Kolonialmacht. Solingen 1900. 4°.

Kitab jang bergoena kepada kanak-kanak jang hendak beladjar membilang. III (5° dr.), IV (4° dr.), V (6° dr.), VI (4° druk). Betawi 1900. 8°.

Knebel (*J.*), Babad Banjoemas. Volgens een Banjoemaasch handschrift beschreven. (Overgedr. uit Tijdschrift v. h. Bat. Gen. van Kunsten en Wetenschappen, deel 43, 1901) 8°.

Kobus (*J. D.*), Voedselopname van verschillende Riet-variëteiten. (Overgedr. uit Archief voor de Java-suikerindustrie 1901, afl. 4). 8°.

Kobus (*J. D.*), Beschouwingen over het Wortelrot (Dongkellanziekte). (Overgedr. uit het Archief voor de Java-suikerindustrie 1901.) 8°.

Koppel (*Arthur*), Vervoerbare en vaste spoorwegen voor landbouw, industrie en bouwwerken. Vertegenwoordiger Carl Schlieper, Batavia. Berlijn 1891. 4°.

Kossewich, Ochotnik i Goloebee, sanskrithaja legende Izvlecenic ir Mahabarati. St. Petersburg 1859. 8°.

Kreemer (*J.*), Mijn verweer. Malang 1900. 8°.

Kruijt (*Alb. C.*), Eenige ethnographische aanteekeningen omtrent de Toboengkoe en de Tomori. (Overgedr. uit de Mededeelingen van wege het Nederlandsche Zendelinggenootschap deel 44.) (Rotterdam) 8°.

Labrijn (*J. W.*), Misbruiken bij faillissementen van vreemde Oosterlingen. (Overgedr. uit de Locomotief van 9, 10, 14 en 15 Maart 1892). Semarang, 4°.

Lanzas (*P. T.*), Relacion descriptiva de los mapas, planos, etc., de Filipinas existentes en el archivo general de Indias. Madrid 1897. 8°.

Leclercq (*J.*), Un séjour dans l'île de Ceylon. Paris 1900. 8°.

Lefman (*S.*), Geschichte des alten Indiens. (Allgemeine geschichte in Einzeldarstellungen, herausg. von W. Oncken. Ier Hauptabth., 3er Theil). Berlin 1890. 8°.

Lenderink (*H. J.*), De eerste opvoeding van het blinde kind in het huisgezin. Amsterdam 1899. 8°.

Lenderink (*H. J.*), De blinden in onze koloniën en de middelen ter verbetering van hun toestand. Amsterdam 1900. 8°.

Lenderink (*H. J.*), Het blinde kind. Voorschriften en wenken uit „De eerste opvoeding van het blinde kind in het huisgezin". Met vrije vertaling in het Maleisch ten dienste der blinden in de koloniën. Amsterdam z. j. 8°.

Letourneau (*Ch.*), Property, its origin and development. London 1892. 8°.

Letourneau (*Ch.*), The evolution of marriage and of the family. London (1900). 8°.

Littré (*E.*), Dictionnaire de la langue française. 4 vol. avec 1 vol. supplément. Paris 1881-1883. fol.

Macdonell (*A. A.*), A History of Sanskrit Literature. London 1900. 8°.

Gaceta de *Madrid* 1891. N°. 8, 11, 41, van 8 en 11 Januari en 10 Februari.

Le *Mahavastu*, Texte sanscrit publié pour la première fois et accompagné d'introductions et d'un commentaire. 3 Tomes. Paris 1882-1897. 8°.

Sejarah *Malayu*, or the Malay annals. Singapore 1898. 8°.

Mason (*O. T.*), The origin of invention, a study of industry among primitive peoples. London 1895. 8°.

Matthes (*B. F.*), De boeken van Ezra, Nehemia en Esther, in het Boegineesch vertaald door—. Amsterdam 1900. 8°.

Matthes (*B. F.*), De Prediker en het Hooglied, in het Makassaarsch vertaald door—. Amsterdam 1900. 8°.

Matthes (*B. F.*), De Prediker en het Hooglied, in het Boegineesch vertaald door—. Amsterdam 1900. 8°.

Mattheus-evangelie (in het Tamil.). 8°.

Meidinger (*J. V.*), Nieuwe beoefenende Hoogduitsche spraakkunst of gemakkelijke wijze om de Hoogduitsche taal te leeren. 8ste druk. Zwolle 1844. 8°.

Sedjarah *Mĕlajoe.* سجارة ملايو. Singapore. Hidjrah 1313. 4°.

Centennal international Exhibition, *Melbourne*, 1888. Applications for space. Appendix. System of general Classification. Melbourne 8°.

Micola (*J.*), Lotgevallen van vijf Toemenggoengs, vervaardigd door— te Tangerang. Batavia 1901. 8°. (Maleisch-Arabische letter).

Mittheilungen für Handel und Gewerbe. Berlin. 4°. 1e jaargang N°. 1, 5 October 1893.

Mitra noe tani. Djilid I—XIV (Soendaasch). Batawi 1874—1899. 8°.

Mitraning among Tani. Djilid XI. (Javaansch). Bĕtawi 1899. 8°.

Le *monde* économique. Journal hebdomadaire d'Economie politique Internationale. Paris. 4°. 3e année, 2e Sémestre, N°. 10, 2 Sept. 1893.

Morgan (*C. Lloyd*), An introduction to comparative psychology. London 1894. 8°.

Moulin (*H. Schmitz du*), Lapoe placer maatschappij. Batavia 1900. 8°.

Nallino (*C. A.*), L'Arabo parlato in Egitto (Manuali Hoepli). Milano 1900. 8°.

Het *Nederlandsch* Consulaatwezen. Bescheiden betreffende zijne organisatie. Amsterdam 1899. 8°.

Dagh-Register gehouden int Casteel Batavia vant passerende daer ter plaetse als over geheel *Nederlandts-India*, Anno 1641-1642. Uitgegeven door het Departement van Koloniën, onder toezicht van Dr. H. T. Colenbrander. 's Gravenhage 1900. 8°.

Handelingen der Staten-Generaal over het ontwerp van wet tot vaststelling van het reglement op het beleid der Regeering van *Ned.-Indië*. 5 dln. 8°. 1851-1854. z. p.

New-York Commercial and Shipping and Commercial list, and New-York price current. New-York. fol. 105th. Year. Nos. 167 en 179, July 18 en Augs. 1, 1900.

N. I. Maatschappij van Nijverheid en Landbouw te Batavia. Beschouwingen van het bestuur dier Maatschappij over de nieuwe Verpondings-ordonnantie en hare uitvoering. (Overdr. uit Tijdschrift dier Maatschappij afl. Augustus 1887.) 8°.

N. I. Maatschappij van Nijverheid en Landbouw te Batavia. Antwoorden op de vraag der Maatschappij betrekkelijk de werking der tegenwoordige muntregeling. (Overdr. uit haar Tijdschrift afl. Mei 1888.) 8°.

N. I. Maatschappij van Nijverheid en Landbouw te Batavia. Memorie van de Maatschappij dd. 10 Augustus 1888 aan Z. E. den Gouverneur-Generaal van N. I. over de uitgifte van woeste gronden in Ned. Indië. Met een bijlage van den heer N. P. van den Berg: Erfpachtslanden en Volkswelvaart. Batavia 1888. 8°.

N. I. Maatschappij van Nijverheid en Landbouw te Batavia. Adres der Maatschappij dd. 19 November 1887 aan Z. E. den Gouverneur-Generaal van N. I. over den Canon van één gulden per bouw van in erfpacht uitgegeven gronden. (Overdr. uit het Tijdschrift der Maatschappij afl. December 1887.) 8°.

N. I. Maatschappij van Nijverheid en Landbouw te Batavia. Beschouwingen over de nieuwe verpondings-ordonnantie en hare uitvoering. (Overdr. uit het Tijdschrift dier Maatschappij voor November 1887.) 8°.

Nieuwenhuis (*A. W.*), In Centraal Borneo. Reis van Pontianak naar Samarinda. 2 dln. Leiden 1900. 8°.

Norway, official publication for the Paris exhibition 1900. Kristiania 1900. 8°.

Oetzman. فتح الباب لتحسين الظن المثاب العبد الذليل عثمان بن عبد الله بن عقيل بن يحي العلوي Batavia 1317. 8°.

Oetzman. سد الباب عن ظن السوء والاغتياب للعبد الذليل عثمان بن عبد الله بن عقيل بن يحي العلوي Batavia 1317. 8°.

Okasaki (*Tomitsu*), Geschichte der Japanischen Nationalliteratur von den ältesten Zeiten bis zur Gegenwart. Leipzig 1899. 8°.

Oldenberg (*H.*), Aus Indien und Iran. Gesammelte Aufsätze. Berlin 1899. 8°.

Onderzoekingen uit het Laboratorium. (Overdr. uit Archief voor de Java-suikerindustrie 1900.) 8°.

Ophorst (*J. D. B.*), Catalogus van de bibliotheek der Koninklijke Militaire Academie. Breda 1900. 8°.

Ordonnantie tot regeling van den ijk en herijk van maten, gewichten en weegwerktuigen en van het onderzoek van gasmeters. fol. Zonder plaats of jaartal.

Administration sanitaire de l'empire *Ottomane*. Service du bureau du contrôle. Mouvement général du pélerinage du Hédjaz par les ports de la mer Rouge. Année de l'Hégire 1317. 1899—1900. Présenté au Conseil supérieur de santé par le docteur Stiépovitch. Constantinople 1901. fol.

Exposition Universelle de *Paris* en 1900. Collection de la Station expérimentale pour l'Industrie sucrière dans l'Ouest de Java, à Kagok — Tegal. Tegal (1900). 8°.

Ministère du Commerce et de l'Industrie. Exposition Universelle de 1889, à *Paris*. Réglement général. Arrêté ministériel en date du 26 Août 1886. 8°.

Pearl Oysters and pearl fisheries (Reprinted from „Ceylon Observer.") 8°.

Pedoman goeroe. I. Pada menjatakan atoeran mengadjar membatja. (Hoeroef Oelanda.) Bĕtawi 1900. 8°.

The International Commercial Congress.

Subjects for Discussion, and Representatives who will be in Attendance.

A conference for the extension of international Commerce, by accredited representatives of the leading Governments and Chambers of Commerce of the World.

To be convened at *Philadelphia*, October 10, 1899, during the National Export Exposition.

Under the auspices of the Philadelphia Commercial Museum. 8°.

Poensen (*C.*), Een treffende Javaansche term. (Overdr. uit Med. Ned. Zend. Gen., deel 44.) 8°.

Poensen (*C.*), Mangkuboemi, Ngajogjakarta's eerste Sultan. (Naar aanleiding van een Javaansch handschrift.) (Overgedr. uit de Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië, 6e Volgr., deel VIII.) 8°.

Poespa Wiradja. حكاية مها راج فسف وراج دنكري استان فورا فكارا Singapora 1900. 8°.

Pope (*G. U.*), A Handbook of the ordinary dialect of the Tamil language in three parts. 3 Parts. London 1895 8°.

Ministerio da marinha e ultramar direcçao geral do ultramar.— Album de estatistica graphica dos caminhos de ferro *Portugezes* das provinzias ultramarinas 1898. Lisboa (1899), fol.

Pratapachandra Ghosha, Durga puja, with notes and illustrations. Calcutta 1871. 8°.

Prjévalski (*N.*), Mongolie et pays des Tangoutes. Ouvrage traduit du Russe avec l'autorisation de l'auteur par G. du Laurens. Paris 1880. 8°.

Rájendralála Mitra, Buddha gayá, the Hermitage of S'ákyamuni. Calcutta 1878. 4°.

Ratzel (*F.*), Politische Geographie. München — Leipzig 1897. 8°.

Ravepate Gooroomoorte, The tales of Vikramarka. 3d edition. Madras 1850. 8°.

Reclus (*E.*), Primitive folk. Studies in comparative ethnology. London (1900). 8°.

Reddingius (*W. G.*), Een geval van acute leukaemie. Academisch proefschrift. Groningen 1900. 8°.

Regnaud (*P.*), Le Rig-véda. Texte et traduction. Neuvième maṇḍala. Le culte védique du Soma. Paris 1900. 8°.

Programma voor het Ceremoniëel na de aanvaarding van het Bestuur van Nederlandsch-Indië door den Heer Luitenant-Generaal *W. Rooseboom*, bij Koninklijk besluit van 1 Juni 1899 No. 21 benoemd tot Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië 8°.

Rooseboom (*W.*), Het hedendaagsche gevecht. Gevechtsvormen der infanterie, cavalerie en artillerie. 2 dln. 's Gravenhage 1880. 8°.

Rouffaer (*G. P.*), Aanteekening omtrent zes photographieën, genomen naar drie zeldzame gebatikte katoenen kleedingstukken, en aangeboden aan het Bat. Genootschap. (Overdr. Not. B. G. 1900.) 8°.

Rouffaer (*G. P.*), en Dr. H. H. Juynboll, De Batikkunst in Nederlandsch-Indië en hare geschiedenis. Proef (1e) aflevering. Haarlem 1900. fol.

Rousselet (*L.*), L'Inde des rajahs, voyage dans l'Inde centrale, et dans les présidences de Bombay et du Bengale. Paris 1877. 4°.

Russell (*Patrick*), An account of Indian serpents, collected on the Coast of Coromandel; containing descriptions and drawings of each species, together with experiments and remarks on their several poisons. Presented to the hon. the court of directors of the East India Company, and published by their order, under the superintendence of the author. London 1796, fol.

Russell (*Patrick*), Descriptions and figures of two hundred fishes, collected at Vijagapatam on the Coast of Coromandel by —. Presented to the hon. the Court of directors of the East India Company, and published by their order, under the superintendence of the author. 2 vol. 1. in London, 1803, fol.

Sawyer (*F. H.*), The inhabitants of the Philippines. London 1900. 8°.

Schaaffhausen (*H.*), Anthropologische Studien. Bonn 1885. 8°.

Schmedingzonen (*J. H. F.*), Coffee-statistics running from 1884-1905, compiled by —. (Bijvoegsel van de Ind. Mercuur, van 12 Februari 1901.) Amsterdam, Oblong.

Schmidt (*R.*), Die S'ukasaptati (textus ornatior). Aus dem Sanskrit übersetzt. Stuttgart 1899. 8°.

Schuurman (*G. A. Elink*), (G. Duuring & Zoon), De Koffiecultuur in Brazilië. Eenige aanteekeningen en beschouwingen door —. Bijvoegsel van „De Indische Mercuur No. 8, dd. 26 Februari 1901. Amsterdam 8°.

Schwartz, Rapport van de reis van den Controleur — naar Bangli. (Overdr. Tijdschr. Ind. T. L. en Vk. XLIII). 8°.

Naaukeurige beschrijving van het schatrijke kabinet der voornaamste zeldzaamheden der natuur van Albertus *Seba*.

Locupletissimi verum naturalium thesauri accurata descriptio, et iconibus artificiosissimis expressio, per universam physices historiam. Opus, cui, in hoc rerum genere, nullum par exstitit. Ex toto terrarum orbe collegit, digessit, descripsit, et depingendum curavit Albertus *Seba*. Tom. I, II, IV. Amstelaedami 1735. fol.

Sénart (*E.*), zie Mahâvastu.

Empat *Serangkai*. Kitab jang kesah oentoek kanak-kanak jang hendak beladjar membatja 1—4. (Hoeroef belanda.) Bĕtawi 1900. 8°.

Seshagiri Sastri, Report on a search for Sanskrit and Tamil manuscripts for the year 1893-94. No. 2. Madras 8°.

Boekoe Tjerita doeloe kala di benoewa negri Tjina di tjerita-in *Sih Djin Koei Tjengsee*, toeroen sama anaknja Si Teng San tatkala tempo hongte Lie Sie Bin, merk Tong Tiauw. Tjitak jang kadoea kali. I. Batavia 1900. 8°.

Skeat (*W. W.*), Malay Magic being an introduction to the folklore and popular religion of the Malay peninsula. London 1900. 8°.

Rapport van eene reis van den Controleur voor de politieke aangelegenheden vergezeld door den poenggawa van *Soekasada* Goesti Njoman Raka, van 27 Januari t/m. 7 Februari 1900 (Overgedr. uit het Tijdschrift v. h. Bat. Gen. van K. en W.) 8°.

Extract uit een rapport van 1881 van den Controleur van *Soengei Pagoe* en XII kota's aan den assistent-resident der XIII en IX kota's (Overgedr. uit het Tijdschr. v. h. Bat. Gen. van K. W. deel XLIII.) 8°.

Gedenkboek der hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus te *Soerabaia*. November 1875 — November 1900. 4°.

Verslag van de Commissie van advies nopens de werken in de *Solo*-vallei. Delft 1900, fol.

Starbuck (*E. D.*), The psychology of religion, an empirical study of the growth of religious consciousness. London 1899. 8°.

Stratz (*C. H.*), De schoonheid van de vrouw. Amsterdam-Samarang 1900. 8°.

Stratz (*C. H.*), Over vrouwenkleeding. Eerste voordracht gehouden 11 December 1899 te 's Gravenhage in de zaal Diligentia. Amsterdam-Samarang. 1900. 8°.

Stratz (*C. H.*), Over vrouwenkleeding. Tweede voordracht gehouden 28 Februari 1900 te 's Gravenhage in de zaal Diligentia. Amsterdam-Samarang 1900. 8°.

Suringar (*H.*), zie Z. Kamerling.

Sweet (*H.*), The practical study of languages, a guide for teachers and learners. London 1899. 8°.

Swettenham (*F. A.*), Malay Sketches. London and New-York 1900. 8°.

Takakusu (*J.*), zie Itsing.

Taylor (*M.*), A student's manual of the history of India from the earliest period to the present. 2d. edition. London 1871 8°.

Temminck (*C. J.*) et Meiffren Laugier, Nouveau recueil de planches coloriées d'oiseaux, pour servir de suite et de complément aux planches enluminées de Buffon, édition in-folio et in-quarto de l'Imprimerie royale 1770. Paris 1820. fol.

Ufford (*J. K. W. Quarles van*), Koloniale kroniek, (Overdruk uit de Economist, Februari 1900.) 8°.

Ufford (*J. K. W. Quarles van*), De stoomtram naar het Lawa-gebied en andere Surinaamsche aangelegenheden. (Overdr. uit de Economist, 1900). 8°.

Ufford (*J. W. K. Quarles van*), Rectificatie en aanvulling. (Overgedr. uit de Economist, Maart 1900.) 8°.

Ufford (*J. W. K. Quarles van*), Koloniale literatuur. (Overgedr. uit de Economist Januari 1901.) 8°.

Ufford (*J. W. K. Quarles van*), De „Orang mamma" in Indragiri. (Overgedr. uit „De Indische Gids", Mei-afl. 1900.) 8°.

Ufford (*J. K. W. Quarles van*), Koloniale kroniek. (Overdr. uit de Economist, Oct. 1900). 8°.

Uilkens (*J. A.*), Bahwa ini Hikajat Djahidin terkarang pada bahasa Belanda oleh — dan di karangken poela pada bahasa Melajoe oleh A. F. von Dewall. 4e. dr. Betawi 1898. 8°.

Union. Unabhängiges Organ für die Interessen der deutschen Industrie und des Handels. Berlin, 1900. fol. N°. 12 dd. 20 Juni.

Yearbook of the *United States*, Department of Agriculture. 1896. Washington. 8°.

Muntkabinet van 's rijks munt te *Utrecht.*— Vervolg der verschillende Catalogi houdende de aanwinsten ver-

kregen sedert het opmaken daarvan tot 1899. Utrecht (1899). 8°.

Verbeek (*R. D. M.*), Voorloopig verslag over eene geologische reis door het Oostelijk gedeelte van den Indischen archipel in 1899. Batavia 1900. 8°.

Vercoullie (*J.*), Beknopt etymologisch woordenboek der Nederlandsche taal. 2° uitgave. Gent-'s Gravenhage 1898. 8°.

Die *Veröffentlichungen* des Kaiserlichen statistischen Amts. 1873 bis Ende 1899. Berlin 1900. 8°.

Visscher (*B. J.*), en *J. Kats*, In woord en toon. Eenstemmige kinderliedjes met eenvoudige begeleiding ten dienste van Huisgezin, Fröbelschool en Laagste Klas der Lagere school in Nederland en Ned. O. Indië. Bundel I en II. Batavia-Amsterdam. 1900. 4°.

Vloten (*G. van*), Le livre des avares par Abou Othman Amr ibu Bahr al-Djahiz de Basra. Texte Arabe, publié d'après le manuscrit unique de Constantinople. Leyde 1900, 8°.

Vogel (*J. Ph,*), Jacob Haefner, schets uit de laatste jaren der Oost-Indische Compagnie. (Overdr. Indische Gids, 1899). 8°.

Vorderman (*A. G.*), Inlandsche geneesmiddelen (VI). (Overdr. uit Tijdschrift voor Inlandsche geneeskundigen, achtste jaargang 1900.) 8°.

Vorderman (*A. G.*), Iets over de glaskauwerplanten (kĕdji bĕling) en hare toepassing in de inlandsche geneeskunde. (Overdr. uit Teysmannia, 11e Jg.). 8°.

Vorderman (*A. G.*), Javaansche geneesmiddelen (II). (Overdr. uit het geneeskundig Tijdschrift voor Ned. Indië, Deel XL). 8°.

Vorderman (*Dr. A. G.*), Een surrogaat voor gambir-extract in Redjang-Lebong.— (Overgedr. uit het Tijdschrift Teysmannia, 12e jaarg. Batavia 1901). 8°.

Vorderman (*Dr. A. G.*), Huiduitslag veroorzaakt door Paederus peregrinus, Fabr. (Overgedr. uit het geneesk. Tijdschr. voor Ned. Indië deel XLI). Batavia 1901. 8°.

Vossion (*L.*), Les îles Samoa ou des navigateurs et l'arrangement Anglo-Allemand Américain. Avec une carte des îles et cinq gravures. Paris 1900. 8°.

Vrolik (*W.*), Recherches d'anatomie comparée sur le Chimpansé. Amsterdam 1841, fol.

Walbeehm (*A. H. J. G.*), Eenige cijfers betreffende de kŏningwerken. (Overgedr. uit Tijdschrift voor het Bin. Bestuur deel 20, 1901.) 8°.

Wallace (*A. R.*), De wonderen en het hedendaagsche spiritisme. Naar de laatste herziene uitgave uit het Engelsch door D. J. Buijsman. Amsterdam (1900). 8°.

Wap, Carel Heinrich Bischoff. (1873). 8°.

Weber (*M.*), De Siboga-expeditie, haar doel en enkele harer resultaten. (Overdr uit de Gids, 1900). 8°.

Westenenk (*L. C.*), Bijdragen tot de kennis der folklore van West-Borneo. Vervolg. (Overdr. Tijdschr. Ind. T. L. en Vk., XLIII). 8°.

Correspondence in the matter of the Society of Arts and Henry *Wilde*, on the award to him of the Albert medal, 1900, and on the invention of the dynamo-electric machine. Manchester 1900. 4°.

Korte inhoud van het gedenkboek in de Javaansche taal onder den titel van Sri Makoeta ter herdenking van ons vorstenhuis en de inhuldiging van Hare Majesteit Koningin *Wilhelmina* der Nederlanden. 4°.

Wilkinson (*R. J.*), A Malay-English Dictionary. Singapore 1901. fol. Part I (Alif to Za).

Winship (*G. Parker*), Cabot bibliography, with an introductory essay of the careers of the Cabots based upon an independent examination of the sources of information. London 1900. 8°.

Wisselink, Boegineesche vertaling van — 's rekenschool door La Toeppoe Daeng Mappoeli, Abdoerrahman Daeng Manaba en Ali Daeng Pabeta. V en VI. Batavia 1900. 8°.

Wogan (*Le Baron de*), Le pirate Malais. Paris 1874. 8°.

Wundt (*W.*), Völkerpsychologie. Eine Untersuchung der Entwicklungsgesetze von Sprache, Mythus und Sitte. 1en Band. Die Sprache. 2er Theil. Leipzig 1900. 8°.

Fortsetzung der *Wüstenfeld*'schen Vergleichungs-Tabellen der Muhammedanischen und Christlichen Zeitrechnung (von 1300 bis 1500 der Hedschra). Im Auftrage und auf Kosten der Deutschen Morgenländischen Gesellschaft herausgegeben von E. Mahler. Leipzig 1887. 4°.

Wüstenfeld (*F.*), Das Leben Muhammed's nach Muhammed Ibn Ishâk bearbeitet von Abd el-Malik Ibn Hischâm. 3 Thle. Göttingen 1858—1860. 8°.

Zehnter (*L.*), De plantenluizen van het suikerriet op Java. X. Ceratovacuna lanigera Zehnt. (de Witte luis der bladeren). (Overgedrukt uit het Archief voor de Java-Suikerindustrie, 1900). 8°.

Zehnter (*L.*), De rietschorskever, Xyleborus perforans Wollaston. (Overgedr. uit Archief voor de Java-Suikerindustrie 1900). 8°.

Zehnter (*L.*), De mijten van het suikerriet op Java. I. Tetranychus exsiccator Zehnt. (Overgedr. uit Archief voor de Java-suikerindustrie 1901, afl. 5.) 8°.

Totale *Zonsverduistering* van 18 Mei 1901.— Korte handleiding voor het verrichten van eenvoudige waarnemingen. Uitgegeven door de Nederlandsche Zoneclips-expeditie. Batavia 1901. 8°.

BIJLAGE XVI.

KORTE INHOUD VAN HET BEHANDELDE IN DE NOTULEN VAN HET BATAVIASCH GENOOTSCHAP VAN K. K. EN W. W. OVER HET JAAR 1900.

Archeologie:

Oudheden uit Magelang p. 132.
„ „ Bandjarnegara „ 2.
„ „ Grobogan „ 12.

Nieuwe aanwinsten pp. 12, 32, 49, 62, 91, 140, 142.

Vulcanische aarde uit tjandi Mendoet p. 2.

Photographieën en teekeningen van tjandi Mendoet p. 3.

Werkzaamheden aan tjandi Sewoe; metalen vinger p. 68.

Beelden te Djombang bij Semarang pp. 91, 125.

Commissie voor het onderzoek van Boroboedoer en het overbrengen van de bas-reliefs aan den voet p. 73.

Overbodig graven aan de Boroboedoer p. 96.

Ambtenaar belast met het toezicht op de Hindoemonumenten en overkapping van Boroboedoer p. 123.

Afrastering van Boroboedoer p. 37.

Maatregelen tot behoud der oudheden op Java p. 53.

Tjandi in het District Poegĕr, afd Djember, met beelden, p. 54.

Nieuwe aanwinsten p. 2.

Beschreven steenen in de desa Trawoelan, p. 67.

Herstellingen aan tjandi Panataran, p. 64.

Geschenk van oudheden, enz. uit Kedirie door Mr. HAASE, pp. 101, 133.

Ruiling van oudheden tegen munten met den Heer CHARLOUIS te Klaten, p. 102.

Oude grafsteenen (ten rechte lingams) in de L Kota's, p. 128.

Plaatsen van paaltjes waar oudheden zijn weggevoerd, p. 129.

Nummering der voorwerpen van deze afdeeling met verf, p. 25.

LINGUISTIEK.

Negen koperen plaatjes met nieuw Bal.-jav. schrift, verklaard, p. 9.

Mededeelingen over de talen, enz. der Togian eilanders, p. 34.

Vijf zilveren koperen platen uit Palembang, verklaard, p. 38.

Geschenk zilveren piagĕm uit Palembang, p. 99.

Opschriften te Tralaja p. 67.

Verklaringen van een opschrift te Jogjakarta p. 109.

Vier beschreven steenen uit Modjokĕrto, p. 139.

Afdrukken van zegelringen pp. 11, 61, 90.

HISTORIE.

Doopvont in de kerk te Siaoe, p. 66.

Teekeningen van oud-Batavia, collectiën Rach, pp. 73-76.

Aankoop voormalig Diaconiehuis (woonhuis van G. G. REINIER DE KLERK) pp. 40, 83, 122.

Afbraak van de zijkamer van de zg. toko meràh aan de Kali Besar, ten behoeve van 's Genootschaps Museum pp. 2, 31, 48, 105, 124.

Historische klok op Tjampea p. 18.

Grafsteen JOHAN VAN RIEBEECK, p. 15.

Opvulling der grafkelders bij de Buitenkerk p. 38.

Opschrift op den steen te Pasar Gede p. 109.

De naam Lepelstraat p. 113.

Circulaire aan Bestuurshoofden pp. 27, 66.

ETHNOGRAPHIE.

Geschenk A. J. H. VAN DER VELDEN p. 11.

Penningkunde, Sphragistiek.

Verzameling duiten, aangeboden door den Directeur van Financiën. pp. 82, 124.

Aankoop chineesche munten p. 133.

Catalogiseering der chineesche munten door den Heer STUART pp. 26, 86.

Ontdekking Moquette betreffende de teekens op chineesche duiten p. 86.

Eereteekenen voor inlandsche militairen pp. 88, 99, 125.

Diefstal van een medaille, onvoldoende sluiting p. 76.

Bewaring der sphragistische verzameling pp. 8, 27, 45, 59, 93.

BIBLIOTHEEK, PRENTEN- EN PHOTOGRAPHIËN-COLLECTIE.

Aankoop collectie Photographs of the ancient monuments, tenples and sculptures of India, p. 132.

Situatie-kaart van de opstellig der troepen tijdens de zoogenaamde belegering van Solo in 1790, p. 143.

Lijst van per post verzonden, doch weggeraakte boeken, p. 80.

Geschenk van de bouwkundige teekeningen van twee tjandi's door den Heer Th. A. M. RUIJS p. 108.

Geschenk van een photographie door den Heer DEN HAMER p. 107.

Geschenk van een photographie door den Heer Dr. DE HAAN p. 107.

Aankoop teekeningen collectie RACH van oud Batavia, p. 56, 73.

Photo van een der platen van RACH, p. 70.

Album met photo's van een huis in gang Riebald p. 60.

Groote photo van den Boroboedoer p. 139.

's Genootschaps collectie werken over koloniale wetgeving p. 135.

De bestaande „Systematische Catalogus" is slechts een „legger" p. 21.

Poging om ook de teekeningen-collectie- VAN LEEUWEN te koopen, p. 76.

Proefschriften der Leidsche Universiteit p. 3, 68.

DIVERSEN.

Opgave van voorwerpen uit de verschillende afdeelingen van het Museum, door de Regeering bij het Genootschap gedeponeerd, pp. 77, 123.

Zoogenaamde brief van Prins Maurits, p. 130.

Begrooting 1900, p. 5.

Gereedschap om valsche rijkdaalders te maken, p. 12.

Rapporten omtrent den toestand der Verzamelingen, pp. 20, 26.

Photo's van een huis in gang Riebald, p. 60.

Schetskaart van oud Bantam, pp. 103, 132.

Kaart van de Poigar rivier pp. 30, 39, 69.

Bevordering van Kunstnijverheid, Vereeniging Oost en West pp. 4, 69.

Lezing van Dr. ADRIANI pp. 35, 63, 104.

Uitkomsten van wetenschappelijke onderzoekingstochten in Nederlandsch-Indië gevraagd, p. 57.

Gegevens voor Koloniaal Verslag p. 15.

Rondlezingsstaat voor iedere zaak een afzonderlijke p. 136.

Bezoek aan het Museum van Z. E. den Gouverneur-Generaal en Mevrouw ROOSEBOOM p. 63.

Viering van het eeuwfeest der Kon. Nat. Vereeniging p. 67.

Nieuw diploma van Lidmaatschap pp. 48, 103, 131.

Afdoening van zaken tusschentijds en weglating uit de Notulen van onnoodige vermeldingen; vergaderingen om de twee maanden p. 44.

Boek ter teekening door bezoekers pp. 11, 26.

Verhooging van het budget der ethnographische en historische verzamelingen p. 58.

Bestuurswisseling bij het Departement van Onderwijs E. en N. p. 38.

Bewaring van 's Genootschaps gelden, p. 6.

Gratis vervoer van voorwerpen voor 's Genootschaps Museum bestemd p. 80.

Vrij vervoer toegestaan door de Kon. Ned. Paketvaart Mij. p. 106.

Veranderingen in de dienstwoning van den Amanuensis gevraagd pp. 103, 131.

Boekenfonds door rasterwerk af te sluiten p. 90.

PERSONALIA.

Z. E. de G. G. W. ROOSEBOOM Beschermheer van het Genootschap, p. 14.

Herkiezing van Mr. MULOCK HOUWER als President p. 89.

Aftreding van Mr. VAN DER CHIJS als Vice-President en benoeming van Mr. ABENDANON, p. 89.

Herkiezing van Mr. VAN DER CHIJS als Conservator van het Numismatisch Kabinet pp. 26, 45.

Benoeming van den Heer CARPENTIER ALTING als Directielid, pp. 62, 70.

Benoeming van den Heer H. N. STUART als Directielid, p. 89.

Drs. BRANDES en VAN RONKEL te zamen conservatoren der handschriften-collectie p. 134.

Benoeming van Dr. VAN RONKEL als Redacteur van het Tijdschrift p. 43.

Herkiezing van Mr. SERRURIER als Secretaris p. 44.

Benoeming van H. D. T. E. VON HAKE als Amanuensis, p. 6.

Ontslag van H. D. T. E. VON HAKE als Amanuensis en benoeming van den Heer H. PRANGE als zoodanig, p. 71.

45-jarige dienstvervulling van 's Genootschaps Mandoer TJIBLEK, p. 136.

Verhooging bezoldiging van Martosowondho pp. 5, 49, 137.

Aanstelling van den Javaan Ranoewiredjo, p. 137.

Vervanging van een toekang kebon door een javaanschen helper p. 104.

Verlaging der Contributie ten behoeve van javaansche ambtenaren p. 115.

Rooster van aftreding voor het eerst opgesteld p. 7.
Tijdelijke helper, p. 33.
Fooienstelsel, fooienbus p. 32.
Kleeding der bedienden p. 7.

EDITA.

DEN HAMER, beschrijving van tjandi Mendoet p. 8.

VAN DE KAMER, over den bijtempel van de Mendoet pp. 38, 65.

Uitgave van een Plakaatboek over het tijdvak der Engelsche tusschenregeering pp. 41, 102, 139.

Ter perse leggen op de Landsdrukkerij van dat werk pp. 41, 64.

Officiëel rapport eener dienstreis op Bali pp. 44, 122.

Dr. BRANDES, oude woningen te Batavia, p. 9.

Dr. SNOUCK HURGRONJE, Atjehsche taalstudie, p. 11.

Dr. VAN RONKEL, oude lijst van maleische handschriften, p. 12.

R. A. KERN, Dwerghertverhalen uit den Archipel, p. 17.

Dr. DE HAAN, Uit oude notarispapieren, p. 19.

Dr. ADRIANI, over de talen der Togian-eilanden, p. 33.

Dr. J. G. F. RIEDEL, de Poigar-rivier in het landschap Bolaäng Mongondou, p. 39.

L. C. WESTENENK, Bijdragen tot de kennis der folklore van West-Borneo, pp. 42, 57.

O. L. HELFRICH, Woordenlijst, teksten en grammaticale schets van het Bĕsĕmah, pp. 49, 64.

Dr. BRANDES, Van oud Batavia, pp. 49, 57.

F. A. LIEFRINCK, Slavernij op Lombok, p. 57.

SNOUCK HURGRONJE, Islâm und Phonograph, p. 58.

Dr. BRANDES, Dwerghert-verhalen buiten den Archipel, pp. 60, 71.

Dr. BRANDES, Register op de Babad Tanah Djawi van Meinsma, p. 60.

H. VON DEWALL, Eenige te Batavia inheemsche speel- en kinderliedjes, p. 71.

Dr. F. DE HAAN, De historie van een oudgast, p. 71.

Dr. HAZEU, Nini Towong, p. 71.

J. C. VAN EERDE, Aanteekeningen over de Bodha's van Lombok, p. 71.

J. KNEBEL, Varia Javanica, p. 72.

C. J. F. LE COCQ D'ARMANDVILLE, Woordenlijst, Hollandsch, Maleisch, Ceramsch, Alfoersch van Bonfia, p. 82.

P. W. VAN DEN BROEK, Geschiedenis van Kediri, p. 82.

Rapport eener dienstreis naar Karangasĕm, pp. 44, 122.

J. L. VAN HASSELT, Gewoonten der Papoewa's in de Dorehbaai ten opzichte van zwangerschap en geboorte, p. 131.

M. JOUSTRA, over schrift en uitspraak van het Karo-Bataksch, p. 140.

Nadruk en aanvulling van een exemplaar der Proclamations, toebehoorende aan Dr. BAUMGARTEN p. 41.

Publiceering van het pĕpakĕn Tjĕrbon p. 114.

Publicatie van rapporten etc., uit de onafhankelijke landen, ten Oosten der Padangsche Bovenlanden; zilveren beeldje te Tanah Datar p. 125.

Geïllustreerde Catalogus der archeologische afdeeling; photographeeren in eigen beheer; pp. 79, 129.

Vervolg Catalogus van het Ethnographisch Museum pp. 15, 90.

Verkoopprijs van Tijdschrift en Notulen verhoogd, p. 7.

Prijsbepaling der edita door den Secretaris p. 90.

Aard der stukken bestemd voor Notulen, Tijdschrift, en Verhandelingen, naar aanleiding van SUNDERMANN's Niasch-Duitsch Woordenboek, p. 81.

Bezwaren tegen LA CHAPELLE's Nota over het Tenggergebied, p. 65.

Opdracht aan Dr. DE HAAN pp. 14, 65.

Toezending edita aan den Heer DE VOGEL p. 16.

Correspondentie over VAN DE GRAAFF, door VAN DER KEMP pp. 18, 40, 76, 133.

Bijdragen voor het tijdschrift door Directieleden p. 33.

Ruilingen voorgesteld pp. 87, 132, 137.

Ruiling met Mr. VAN DER CHIJS p. 135.
Nota VAN AALST teruggevonden, p. 132.
Oudere drukken van 's Genootschaps Verhandelingen p. 113.
Kaart van Oud-Bantam pp. 103, 131.
Beschrijving met illustraties van het voormalig huis van REINIER DE KLERK, p. 84.
Platte gronden van oud Batavia p. 48.

Bijlage XVII.

LIJST

der voorwerpen, die in het jaar 1900 voor de archaeologische verzameling zijn verkregen.

14de vervolg van den Catalogus.

A. VOORWERPEN VAN STEEN.

321*a*. (Invent. 4215). **Stier** (nandi). Liggende op een langwerpig vierkanten steenplaat met de pooten onder 't lijf. Om den hals een versierde band. Om 't lichaam een bewerkt kleed met band. De kop ontbreekt. Zwaar beschadigd. Lengte 90 (zonder voetstuk 75); breedte 45 (zonder voetstuk 35). Hoog 56 (zonder steen 38).— Not. Aug. 1900 p. 92, d. Cf. Not. 1899 p. 8. Singasari, Malang, Pasoeroean.

324*d*. (Invent. 4214). **Stier** (nandi). Liggende op een ovaal lotuskussen. De rechtervoorpoot is in tweeën gevouwen naar achteren omgebogen, de linker voorpoot ligt eenigszins opgeheven naar voren gebogen. De achterpooten liggen aan weerszijden van 't lichaam naar voren. Om den hals een versierd snoer, waaraan vooraan een ovale dierklok (licht beschadigd) hangt. Verder nog een paar andere snoeren om den hals, aan een waaraan ronde ballen (of bellen?) hangen, misschien een te veel. Op den kop tusschen de horens ligt een kleedje met franjes, een vliegenwaaier. Op den rug ligt een bewerkt kleed, waaraan bevestigd een breede band, die als een staartriem achter onder den staart doorloopt. Op dat kleedje midden op, achter den bult een rozet in lotusvorm. De ooren liggen rustig naar achteren. Horens

ontbreken thans, vroeger waren waarschijnlijk korte horens aanwezig. De staart ligt naar boven gekruld tegen de rechterflank. De geheele houding van dezen forschen stier is eene van kalme rust. Grootste lengte ± 2 meter. Grootste breedte bijna 90 c.M. Grootste hoogte 130 (zonder steenen voetstuk 115 c.M.). Not. Aug. 1900 p. 92, d. Cf. Not. 1899 p 8. Singasari, Malang, Pasoeroean.

326*g*. (Invent. 4297). **Stier** (nandi). De pooten onder 't lijf: de staart over 't achterlijf omgekruld van rechts naar links. Lage bult. De ooren zeer kort, naar achteren gestrekt. Een groote kwab steekt vooruit onder den kop. Om den kop een versierd snoer. Over den rug ligt een kleed, waaraan franjes (of bellen?) afhangen. De stier ligt *niet* op een lotuskussen of steenplaat. De figuur is veel minder fraai gebeiteld, en minder mooi van houding, dan de meeste nandi's van Java. Hoog 29, lang 47. — Not. Dec. 1900 p. 141 IX 1° *b*. Aangeboden door den Resident der Z. en O. afd. van Borneo, namens Z. H. den Sultan van Koetei.

402*b*. (Invent. 4296). **Monsterkop** (Banaspati) of Kâlakop waaraan de oorspronkelijke leeuwenkopvorm nog duidelijk zichtbaar is. De kop is langwerpig met een breeden mond met tanden en slagtanden, en waaruit een breede tong ver naar beneden uitsteekt, zoodat ze den onderkaak zoo goed als onzichtbaar maakt. Boven den neuswortel naar weerszijden krullende haarlokken, als manen. De figuur is en relief uitgebeiteld op de voorzijde van een zwaar stuk steen, waarin in de lengte een rond gat. De steen is aan weerszijden en van onderen afgeslepen en eenigszins bewerkt, van boven blijkbaar afgebroken. Hoog 48. — Not. Dec. 1900 p. 141 (IX 1° *b*.) Aangeboden door den Resident der Z en O. afd. v. Borneo namens Z. H. den Sultan van Koetei.

480*a*. (Invent. 4222). **Polynesisch beeld**, *harde steen* (Padjadjaran-type). Plat, breed hoofd, — van lijnen van mond

en neus is bijna niets te herkennen — met lang uitgerekte ooren, en een olifantssnuit, die eveneens plat, in onbevallige rechte lijn naar beneden loopt en daarna zich links omkrult. De beide handen houden met leelijk uitgespreide vingers de snuit aan weerskanten vast. Als eenige versiering vindt men eene soort van snoer en boven 't voorhoofd eene soort van band. Het beeld is eigenlijk een borstbeeld: niets wijst er op, dat er vroeger een onderstuk zou geweest zijn. Op een Ganeça gelijkt het beeld slechts in zoo ver, dat het een olifantssnuit heeft, maar de vorm doet verder in niets aan Ganeça denken, en alle bekende Ganeça attributen ontbreken, behalve misschien het snoer. De vormen zijn stijf en van voren is het beeld bijna plat. Hoogte 385. Grootste breedte 26. — Not. Aug. 1900, p. 93 *g*. en Bijlage XI. Desa Tjandi distr. Sadjira, afd. Lebak, Bantam.

480*b*. (Invent. 4231). **Polynesisch Beeld,** *zandsteen* (Padjadjaran-type). Een tamelijk ruw bewerkt, sterk voorover-hellende olifantskop met gedeelte van de romp, een soort Ganeça dus, maar in vorm en bewerking sterk afwijkend van de eigenlijke Ganeça's. De kop zelf is van boven bol, aan weerszijden plat, de snuit loopt eerst met een licht voorwaartsche buiging naar beneden en krult zich onder naar achteren om. De beide handen met uitgespreide vingers schijnen den snuit vast te houden. Behalve de snuit zijn alleen de dunne, lang uitgerekte ooren en de schuin liggende oogen duidelijk te herkennen; ook een snoer (oepawita?) om den hals is zichtbaar. Misschien ook nog een schedel-snoer (?). Verder geen attributen. 't Beeld schijnt een soort borstbeeld. Niets wijst er op dat er nog een onderstuk aan zou geweest zijn; integendeel de vorm van onderen doet eer vermoeden, dat het beeld, zooals het daar is, in den grond heeft gestaan. In 't oogvallend is de geringe breedte, de puntige spichtige vorm van 't geheele beeld, geheel anders dan de breede, platte vorm van 480*a*. Trouwens dit beeld, hoewel zeer afwijkend van het Hindoesch Ganeça model,

heeft toch meer de gedaante van een olifant dan 480a. Hoogte: 42 Grootste breedte: 43 — Not. Aug. 1900 p. 93 g. en Bijlage XI. Desa Tjandi, district Sadjira, afd. Lĕbak, Bantam.

480*c*. (Invent. 4223). **Polynesisch Beeld,** *harde steen* (Padjadjaran type). Borstbeeld, geplaatst op een ovalen onderstuk, dat van boven breed, naar beneden smaller toeloopt, en van voren eenigszins bewerkt is. Het borstbeeld zelf stelt voor een ineengedoken man, met de armen kruiselings over de borst geslagen, zoodat de handen tegen de schouders rusten, in de zoogenaamde sidakĕp-houding. Van voren is het beeld merkwaardig plat. 't Platte hoofd is gedeeltelijk weggedoken in de schouders. Neus, oogen en breede mond zijn duidelijk zichtbaar, hoewel leelijk bewerkt. De ooren zijn lang uitgerekt. De haren schijnen achter 't hoofd, (in een wrong of) in een hoofddoek te zijn opgenomen: men ziet ten minste onder 't achterhoofd een puntige knot, en vlak daarboven vertikale strepen. Boven 't voorhoofd is een lijnvormige versiering, misschien behoorende tot de hoofddoek, misschien een voorhoofdsband. Boven 't voorhoofd is een rond diep gat, waarschijnlijk van recenten datum. Om het middel zijn twee lijnen zichtbaar, misschien een gordel voorstellende (?). Hoogte: 38.5. Grootste breedte: 26. — Not. Aug, 1900 p. 93 G, en Bijlage XI. Desa Tjandi, district Sadjira, afd. Lĕbak, Bantam.

480*d*. (Invent. 4230). **Polynesisch beeld,** *zandsteen?* (Padjadjaran-type). Uiterst ruw bewerkt borstbeeld, voorstellende een man met een breed, aapachtig gezicht en de handen plat voor 't lijf dicht onder de kin samengevouwen. Aan het breede, van voren bijna platte gezicht zijn oogen en neus zeer onduidelijk, de lijnen van den breeden, snoetachtigen mond zijn echter tamelijk duidelijk te herkennen. Ook het rechteroor langgerekt van vorm, is te herkennen. Het linker daarentegen is veel minder duidelijk bewerkt.

't Hoofd is ineengedoken tusschen de schouders. Van onderen gaat de romp zonder eenige afscheiding abrupt in het voetstuk over, dat in den grond schijnt gestaan te hebben. 't Beeld vertoont eenige gelijkenis met 479 *b*. Hoogte: 52. Grootste breedte: 33. — Not. Aug. 1900 p. 93 *g*. en Bijlage XI. Desa Tjandi, district Sadjira, afd. Lĕbak, Bantam.

480*e*. (Invent. 4225, 4228, 4229). **Polynesisch Beeld.** (Brokstukken van een) Zandsteen. Borstbeeld (Padjadjarantype). Daar wij slechts brokstukken hebben, die zeer verweerd zijn, is de vorm niet in allen deele meer herkenbaar. 't Hoofd is plat en breed, zichtbaar zijn de ruwe lijnen van oogen, neus en breeden mond, terwijl de armen in de sidakĕp-houding over de borst gekruist zijn. 't Beeld moet in zijn geheel veel gelijkenis vertoond hebben met N°. 480 *c*. Slechts op den vorm afgaande hebben wij de drie brokstukken als deelen van één beeld beschouwd, zekerheid bestaat niet. Als brokstukken beschouwd, vertoont N°. 4225 een hoofd (beschrijving zie boven) N°. 4229 een borststuk, waarop de over elkaar geslagen armen zichtbaar zijn en N°. 4228 een ruw gehouwen onderstuk v. e. beeld. Hoogte (als men de 3 stukken op elkaar plaatst in de gewenschte orde): 56, N°. 4225, hoog 24,5, N°. 4228, breed 35. N°. 4229, breed 32. — Not. Aug. 1900 p. 93 *g*. en Bijlage XI. Desa Tjandi, district Sadjira, afd. Lĕbak, Bantam.

480*f*. (Invent. 4227). **Polynesisch Beeld.** (Romp met onderstuk v. e.). De armen zijn kruiselings over de borst geslagen in sidakĕp-houding, men mag aannemen dat 't beeld geleek op N°. 480 *e*. en 480 *c*. Het onderstuk is zeer zwaar. Hoogte: 39. — Not. Aug. 1900 p. 93 *g*. en Bijlage XI. Desa Tjandi, district Sadjira, afd. Lĕbak, Bantam.

480*g*. (Invent. 4224). **Polynesisch Beeld** (Fragment v. e.). Volgens Brumund (Verh. Bat. Gen. deel XXXIII p. 77) is dit een fragment v. e. vogellichaam, zonder kop

of staart, met de pooten onder 't lichaam samengevouwen. Lang: 27. Grootste breedte 23. — Not. Aug. 1900 p. 93 *g*. en Bijlage XI. Desa Tjandi, district Sadjira, afd. Lĕbak, Bantam.

480*h*. (Invent. 4226). **Polynesisch Beeld** (Fragment v. h. hoofd v. e.) Padjadjaran-type. Het is het onderdeel van een plathoofd van denzelfden vorm als 480*c* en 480*e*. De platte neus en de lijnen v. d. breeden mond zijn nog duidelijk zichtbaar. Lang: 14.— Not. Aug. 1900 p. 93 *g*. en Bijlage XI. Desa Tjandi, distr. Sadjira, afd. Lĕbak, Bantam.

480*i*. (Invent. 4232). **Platte steen**, langwerpig van vorm. Van onderen tamelijk breed, van boven smaller, misschien afgeknot. Aan de ééne zijde vindt men in de lengte lijnteekeningen. Wat de teekening in haar geheel voorstelt, is niet duidelijk, misschien een lingga, misschien een drietand. De gissing van FRIEDERICH (in Tijdschr. T. L. V. III p. 34) schijnt onjuist. Lengte: 70. Grootste breedte: 39. — Not. Aug. 1900 p. 93 g. en Bijlage XI. Desa Tjandi, distr. Sadjira, afd. Lĕbak. Bantam.

480*k*. (Invent. 4293). **Polynesisch Beeld**, *steen*, voorstellende een man. Aan het hoofd is niets herkenbaar dan alleen de ooren, die nog al lang schijnen te zijn. De romp is ook ruw bewerkt; alleen de over de borst gevouwen handen zijn eenigszins duidelijk zichtbaar. Aan 't achterhoofd zijn flauw de sporen v/e hoofddoek of haarwrong te herkennen. 't Beeld gaat zonder overgang over in een van onderen bolrond onderstuk. Hoog: 30,5. — Not. Dec. 1900 p. 140 1a. Gevonden op de Boerangrang, desa Tji-pada, distr. Radjamendala, Preanger.

480*l*. (Invent. 4294). **Polynesisch Beeld**, *steen*, voorstellende een zittende figuur. 't Dikke, rond-langwerpige hoofd steekt sterk vooruit, lijnen van mond, neus en oogen zijn

tamelijk wel zichtbaar, evenals de sterk naar achter staande ooren. De handen zijn gevouwen vóór 't lichaam. Aan het ondergedeelte is niets meer te herkennen. De geheele houding van 't beeld schijnt deemoed en smeeking uit te drukken, maar 't is ruw bewerkt. Hoog 40. — Not. Dec. 1900 p. 140, 1° *a*. Gevonden op den Boerangrang, desa Tji-pada, distr. Radjamandala, Preanger.

480*m*. (Invent. 4295). **Polynesisch Beeld**, steen, voorstellende een man in knielende houding met den rug tegen een steen (of boom) geleund. Men ziet de figuur eenigszins en profil. De armen liggen over elkaar gekruist; 't schijnt, dat de man onder den rechterarm iets draagt; wat, is niet te zien. Het bovenstuk, ook 't hoofd dus, ontbreekt. Hoog: 32. — Not. Dec. 1900 p. 140. 1° *a*. Gevonden op den Boerangrang, desa Tji-pada, distr. Radjamandala, Preanger.

B. VOORWERPEN VAN METAAL.

602*a*² (Invent. 4217). Boeddha (Wairotjana?) met **Çakti** of **Târâ**, *brons*. Elk zittend op een lotuskussen met gemeenschappelijk vierkant onderstuk. Waarschijnlijk vroeger ook gemeenschappelijk achterstuk, dat nu ontbreekt, doch de gaten, waarin het op 't onderstuk bevestigd was, zijn nog aanwezig. Achter elk hoofd een afzonderlijke ovalen glorie met punt bovenaan. Wairotjana houdt de handen voor 't lijf tegen de borst, in de gewoonlijk „dharmatjakra" genoemde houding Misschien ook houdt hij in de handen een wadjra. De Çakti houdt haar handen als 't bekende groote Boeddhabeeld in de Mĕṇḍoet, doch met dit onderscheid, dat de top v. d duim v/d. linkerhand niet den binnenkant v h. tweede lid v/d. middenvinger raakt, maar den top v/d. wijsvinger, en de toppen v/d. ringvingers elkaar niet raken. De voetzolen zijn naar boven gekeerd. Links van de Çakti bevindt zich een uit 't voetstuk oprijzende lotusstengel, die ter hoogte van de knie is afgebroken, waardoor 't distinctief is verloren

gegaan. De Boeddha heeft 't gewone Boeddha-ornaat, de Çakti 't koningsornaat; op haar saroeng is 't patroon Kĕmbangan gegraveerd. De kleedingstukken zijn bijzonder duidelijk. Lengte v/h. onderstuk 13,2. Breedte v.id. 7.5. Hoogte van 't geheel 14,1. Hoogte van het lotuskussen met Boeddha: 10,1. Idem met Çakti 9,6.— Not. Aug. 1900. p. 92 *e*. Gevonden in den doekoeh Kalibĕning, desa Krasak, distr. Kalialang, afd. Lĕdok, residentie Bagĕlen. Teekening hiervan ontvangen in Maart 1900.

687*b* (Invent. 4207). **Vinger** (Fragment v. e.) *brons*. 't Voorste gedeelte van een gebogen wijsvinger (?). Weinig beschadigd. Lengte 4, dikte achter 2 c.M. — Not. Aug. 1900 p. 92 *c*. Gevonden in de hoofdkamer van de hoofdtempel van Tjandi-Sewoe. Geschenk van de Archaeologische vereeniging te Jogjakarta.

688*a*. (Invent. 4301). **Polynesisch beeld** (?) *brons*. Vrouw (?) staande op een vierkant voetstuk, dat aan de vier hoeken is versierd met naar boven uitstekende figuren. Onderaan 't voetstuk bevindt zich een klein, vierkant verlengstuk, hol, waarmede het beeldje boven aan iets anders moet zijn bevestigd geweest. Het beeldje zelf is niet fraai gevormd, mager lijf met twee zeer dunne armen en tamelijk grof bewerkt hoofd. Vreemd is het platte hoofddeksel, waaraan rechts achter een soort van lint of sluier schijnt af te hangen tot over de lendenen. De neerhangende linkerhand houdt een gedraaid koord vast aan 't andere einde waarvan een buidel (of kruikje)? bevestigd is. De rechteronderarm is afgebroken. Hoog bijna 12. — Not. Oct. 1900 p. 101 *c*. Vermoedelijk Kediri, afd. Blitar. Geschenk van den Heer Mr. M. F. Haase.

783*f*. (Invent. 4257). **Edelsteentje**, rood, robijn (?). Ovaalrond, aan de boven- en onderkant een weinig bollend, terwijl aan de eene zijde een kruis is ingegraveerd. Of 't antiek

is, valt niet met zekerheid uit te maken. — Not. Oct. 1900 p. 118 *a*. Gevonden in de desa Takisaroem, Sapoeran, Bagĕlen.

818*c*. (Invent. 4273). **Wierookbrander**, *brons*. Ronde pot met voetstuk, breeden rand en kort handvatstuk. Een paar parelranden als eenige versiering. Ook hierop schijnt wel een deksel te behooren, blijkens den smallen opstaanden rand bovenaan. Hoog 13.5. Diameter boven aan de opening 9. — Not. Oct. 1900 p. 119 *c*. Lĕdok, Bagĕlen.

837*a*. (Invent. 4288) **Drievoet**, *brons*, bestaande uit een ring, die rust op drie buitenwaarts gebogen gefatsoeneerde pooten, welke van onderen verdikt en eenigszins versierd zijn Deze driehoek heeft zeer waarschijnlijk gediend om de schelp op te plaatsen, die bij dezelfde collectie behoort. (Cat. 851 *b*.) Zie Belnos: The daily Prayer of the Brahmins, plaat 3 en 13. Diameter v/d. ring: 7,5. Hoog 3½. — Not. Oct. 1900 p. 119 *c*. Lĕdok, Bagĕlen.

851*b*. (Invent. 4286). **Schelp** (of hoorn), groote. Van 't hart is een gedeelte uitgesneden, om ze meer geschikt te maken voor het doel. Zulke schelpen werden voor 3 doeleinden gebruikt, n. l. 1) om op te blazen, tegelijk dat men belde, om der goden aandacht te trekken, 2) om water uit te gieten (te plengen) op de godenbeeldjes en 3) als bloempotten voor lotusbloemen. Deze schelp schijnt gediend te hebben om water uit te gieten (te plengen) op een godenbeeldje. Zulke schelpen lagen meestal op drievoetjes. Blijkbaar is N°. 4288 zulk een drievoetje, de schelp is volgens oordeel van een deskundige niet van Java of van de Molukken afkomstig. Misschien uit Hindoestan meegebracht? Grootste lengte: 20. — Not. Oct. 1900, p. 119, *c*. Afk. uit Lĕdok, Bagelen.

851*c*. (Invent. 4287). **Schelp**, kleine. Uit het hart is een gedeelte uitgesneden om ze meer geschikt te maken

voor 't doel. Deze schelp kan gediend hebben òf om water uit te gieten op godenbeeldjes bij de huiseeredienst òf als bloempot voor lotusbloemen in den tempel. Deze schelp is volgens 't oordeel v/e deskundige *niet* van Java of van de Molukken afkomstig. Misschien uit Hindoestan meegebracht? Grootste lengte: 9. — Not. Oct. 1900 p. 119, *c*. Afkomstig uit Lĕdok, Bagĕlen.

898*a*. (Invent. 4280). **Bidschel** met handvat, *geelkoper*. 't Bovenstuk, vormend een Wiçwawadjra, bestaat uit 5 punten, waarvan een thans afgebroken, geplaatst is op de wijze, in den Catal. p. 239 (4e) beschreven. Maar toch wijkt de vorm eenigszins af, is hoekiger, scherper. Ditzelfde is ook het geval met de slecht te onderscheiden versiering op het overige deel en 't lichaam van de schel, die wel beantwoordt aan de bovengenoemde beschrijving in den Catal. maar de punten en tandjes zijn overal meer geprononceerd, puntiger en meer uitstekend. Ongeveer zoo, maar in mindere mate, vindt men dit slechts bij N°. 898. De klepel en de eene afgebroken punt v/d steel bevinden zich los bij 't voorwerp. Hoog: 16. — Not. Oct. 1900 p. 119 *c*. Afkomstig uit de afdeeling Lĕdok, Bagĕlen.

899*a*. (Invent. 4284). **Bidschel** met (afgebroken) handvat, brons of *geelkoper*. 't Bovenstuk, dat een dubbele wajra (wiçwawajra) vormt op de wijze als beschreven in den Catal. op p. 239 (4e), onderscheidt zich door bijzondere dikte der punten. Op 't lichaam, dat overigens — voor zoover nog zichtbaar — moet versierd geweest zijn op de voor deze schellen gewone wijze (zie Catal. l. c.), vindt men 4 naar boven uitstekende punten of vleugelvormige versieringen. De klepel is los van de schel. Hoogte (met 't thans afgebroken handvat) 14. — Not. Oct. 1900 p. 119 *c*. Afk. uit de afd. Lĕdok, Bagelen.

904*a*. (Invent. 4243). **Bidschel met handvat**, *brons*. 't Bovenstuk, (blijkens de sporen 5 punten in 't midden, 4 rondom)

is afgebroken. De klepel is er los bij. Het lichaam van de schel is fijn versierd, met den aan deze soort schellen eigenaardige, gebloemden rand en waaraan guirlandes (zie Cat. p. 239 — 240). 't Voorwerp heeft zwaar geleden door roest. Hoogte 10,5. Diameter v. onderen: 5,5. Lengte v/d klepel: 5. — Not. Aug. 1900 p. 93 *k*. Gevonden bij de bron Moendjoel dicht bij de kali Proepoeg, desa Koetoeajoe, distr. Boemiajoe, afd. Brebes, Pekalongan.

976*d*. (Invent. 4140). **Ronde Dierklok,** *brons*. Gewone klokvorm, 't onder gedeelte is iets breeder dan 't boven gedeelte. Onder een breedere rand. Boven en onder cirkels, waartusschen parelversiering. Boven op de klok een breede ring (om een halsband door te steken) in den vorm v. e. liggenden cylinder, omgeven door een breeden, dikken rand aan elk uiteinde en een smalleren ring in 't midden. De klepel is aanwezig, van onderen in peervorm eenigszins versierd. In vorm geheel overeenkomende met 976 *b* en *c*, alleen veel kleiner. Grootste middellijn: 6, 3. Hoogte: 7, 6. Lengte klepel: bijna 5. — Not. April 1900 p. 50. Toegoe, desa Kleḍoeng, Bandar (Tĕgal-Ambå) afd. Patjitan, Madioen.

976*e*. (Invent. 4141). **Ronde Dierklok,** *brons*. Gewone klokvorm, 't ondergedeelte iets breeder dan 't bovengedeelte. Onder een breedere rand. Boven en onder cirkels, waartusschen parelversiering. Boven op de klok een breede ring (om een halsband door te steken) in den vorm van een liggenden cylinder. Omgeven door een breeden, dikken rand, aan elk uiteinde, en eenen smalleren ring in 't midden. De klepel is aanwezig, van onderen peervormig, eenigszins versierd. In vorm geheel overeenkomend met 976 b, c en d, doch b en c veel grooter v. afmetingen. Grootste middellijn: 6,3. Hoogte: 7,6. Lengte klepel: 5. — Not. April 1900, p. 50. Toegoe, desa Kledoeng, Bandar (Tĕgal-åmbå) afd. Patjitan, Madioen.

986*d*. (Invent. 4233). **Ovale Dierklok,** *brons*. De gewone

vorm, zooals beschreven in den Catalogus (p. 249). Om den onderkant een smalle, dikke rand, die aan weerszijden eindigt in een weinig opwaarts gebogen punt. Boven en onder een paar smalle banden, boven eenigszins versierd. De ring bovenaan, ook van den gewonen cylindervorm, is aan een zijde afgebroken. De klepel is een met banden en ringen versierde staaf, met bijna onderaan een ronde verdikking. De klok is fraai gepolijst. Diameter van het ovaal in de lengte onderaan 21 c.M., in de breedte: 15. Hoogte met den ring 20 c.M. Lengte v. d. klepel: 14.5. — Not. Aug. 1900 p. 93, *h*. Gevonden 3 voet in den grond, desa Slarang, distr. Doekoehwringin, afd. Tĕgal, res. Tĕgal.

986*e*. (Invent. 4241). **Ovale Dierklok** *brons*, van den gewonen vorm, zooals beschreven in den Cat. p. 249. Om den onderkant een smalle dikke rand, die aan weerszijden eindigt in een weinig opwaarts gebogen punt. Ook de ring bovenaan heeft den gewonen cylindervorm. De klepel heeft den vorm van een in elkaar gedraaid touw met bijna onderaan een bolronde verdikking. Diameter v/h. ovaal onderaan in de lengte: 24 id. in de breedte: 16. Hoogte met den ring: 22,8. Lengte v/d. klepel 16,5. — Not. Aug. 1900 p 93 *k*. Gevonden bij de bron Moendjoel, dicht bij de kali Proepoeg, desa Koeta-ajoe, distr. Boemiajoe, afd. Brĕbĕs, res. Pekalongan.

986*f*. (Invent. 4242). **Ovale Dierklok,** *brons*, van den gewonen vorm, zooals beschreven in Catal. p. 249. Maar dit exemplaar is minder zorgvuldig bewerkt dan 986 *e*. Ook hier weer de rand die aan weerszijden eindigt in een opwaarts gebogen punt, en bovenaan den cylindervormigen ring. De klepel is er los bij, en heeft den vorm v/e. gedraaid touw, waaraan een bolronde verdikking. Diameter v/h. ovaal onderaan in de lengte: 23,5, id. in de breedte: 10. Hoogte met den ring: 22. Lengte v/d. klepel: 16. — Not. Aug. p. 93 *k*. Gevonden bij de bron Moendjoel, dicht bij de kali Proepoeg, desa Koeta-ajoe, distr. Boemiajoe, afd. Brĕbĕs, Pekalongan.

1017*a*. (Invent. 4282). **Bel,** *brons*. Gesloten ronde bel met een losseu kogel erin ter vervanging v. d. klepel. De bel is aan den onderkant van uit het midden in 3 richtingen ingesneden; de 3 daardoor gevormde punten loopen uit in breede verlengingen, die te zamen een voetstuk in den vorm van een drievoet vormen. Het lichaam der bel is versierd met banden en bloemwerk Het bovenstuk is doorboord en eindigt in een ronde knop. Hoog ruim 1.2. — Not. Oct. 1900 p. 119 *c*. Lĕbak, Bagelen. Voor de vroeger ontvangen teekening brieven zie Not. 1899 p. 116 (Juni I *g*).

1052*a*. (Invent. 4047). **Gong,** *brons*, van den gewonen vorm, maar bijzonder groot van afmetingen: Voorvlak eenigszins convex met bolvormige verhooging in het midden. Aan den achterhant een opstaande rand, die naar binnen staat, zoodat de diameter naar achteren geleidelijk vermindert. Onderscheidt zich van de meer moderne gongs slechts weinig: de bult iets hooger. In den rand 2 gaten, bestemd ter doorlating van een koord om de gong op te hangen. Diameter voorvlak: 73 c.M.; id. v. d. rand achter: 60. Hoogte met den bult (de verhoogingen 't midden ± 20. — Not. Sep. '99 p. 176 I *f*. (Cf. Not. Dec. VI *e*). Ngrangkok, Karang-tĕngah, Kĕdiri.

1052*b*. (Invent. 4148). **Gong,** *brons*, van den gewonen vorm. Voorvlak eenigezins convex met bolvormige verhooging in het midden. Aan den achterkant een opstaande rand, die naar binnen staat, zoodat de diameter naar achteren geleidelijk vermindert. Onderscheidt zich van de nieuwere gongs slechts zeer weinig: alleen iets hooger van boven. In den rand 2 gaten, bestemd ter doorlating van een koord om de gong op te hangen. Van boven fraai gepolijst. Diameter voorvlak: 62 c.M. Diameter v. d. rand achter: 46 c.M. Hoogte met den bult (de verhooging in 't midden): 18 c.M.— Not. April 1900 p. 49 IX, 1°) Cf. Not. Dec. '99 VI, 1°. een Sept. '99 I *f*. Ngrangkok, Karang-tĕngah, Kĕdiri.

1068*f*. (Invent. 4048 en 4149—4161). **Bonang,**'s *brons*,

14 stuks, van den gewonen vorm. Dat ze uit onderen tijd zijn, schijnt te blijken uit het feit, dat 't bovenstuk van af den rand wat steiler oploopt, en de knobbel bovenop ook wat ronder is, dan bij de meer moderne bonangs het geval schijnt te zijn. Van onderen dicht bij den rand zijn op gelijke afstanden 4 gaatjes ingeboord. De bonangs zijn alle meer of minder fraai gepolijst. Middellijn van boven: 28—20; van onderen: 20—15. Hoogte met den bult: 11,5—8,5.— Not. Sept. '99 I *f*, Cf. Not. Dec. '99 VI *e*; en Not. April 1900 p. 49 (IX, 1°). Ngrangkok, Karang-tĕngah, Kĕdiri.

1068*g*. (Invent 4049). **Ketoek of Bonang?** *brons*. In het begeleidend schrijven uit Kĕdiri (zie Not. Sept. '99 I *f*) wordt dit voorwerp ketoek genoemd, maar 't gelijkt in vorm op de bekende bonangs. Het bovenvlak loopt van uit den buitenrand tamelijk steil op; de bult bovenop is zeer hoog, bijna zuiver bolvormig. Onderaan, dicht bij den onderrand, 4 gaten op gelijke afstanden. Fraai gepolijst. Middellijn boven: 20,6. Id. onder: 15,6. Hoogte met den bult: 10.— Not. Sept. '99 I *f*, en Not. Dec. '99 VI 1° *e*. Ngrangkok, Karang-tĕngah, Kĕdiri.

1068*h*. (Invent. 4162). **Ketoek?** *brons*. (In den brief uit Kĕdiri als „ketoek" opgegeven (zie Not. Sept. '99 (p. 176 *f*). Van boven slechts een uiterst geringe verhooging. De bult is laag en omringd door een inzinking in 't bovenvlak. Het bovenvlak is aan den rand hier en daar gescheurd en beschadigd Dicht bij het bovenvlak zijn in den rand 2 groote gaten aangebracht, tamelijk dicht bij elkaar, waaruit men zou opmaken dat dit voorwerp, althans in later tijd, als gong (bij vendutie's?) heeft dienst gedaan. Middellijn van boven: 29,5; id. van onderen 22. Hoogte met den bult: 9.9.— Not. April, 1900 p. 49. (IX, 1°) Cf. Not. Sept. '99 I *f* en Dec. '99 VI 1° *e*. Ngrangkok, Karang-tĕngah, Kĕdiri.

1069*b*. (Invent. 4292). **Bonang**, *brons*, van den gewonen

antieken vorm (?), 't bovenstuk wat steiler oploopend en in verband daarmee, doch minder groot v. middellijn, dan bij de moderne bonang 't geval is. Van onderen zijn 4 gaatjes ingeboord. Middellijn van boven: 20; van onderen: 14. Hoogte met den bult 12,5.— Not. Oct. 1900 p. 120 *e*. Doekoeh Ngekoel, desa Gambjok, distr. Mădjărătă, Kĕdiri.

1271*a*. (Invent. 4244 en 4245). **Voet- of bovenarmringen,** (twee stuks) *koper*. Dikke massieve koperen ringen, de eene nog iets zwaarder dan de andere, waarvan de uiteinden *langs* elkaar heen zijn geslagen. Diameter: 9,5 en 8,5. De zwaarste ring is zeer beschadigd. — Not. Aug. 1900 p. 93 *k*. Gevonden bij de bron Moendjoel, dicht bij de kali Proepoeg, desa Koeta-ajoe, distr. Boemi-ajoe, afd. Brĕbĕs. Pekalongan.

1271*b*. (Invent. 4260 en 4261). **Voet- of bovenarmringen,** (twee stuks) *koper*. Dikke massieve koperen ringen, waarvan de eenigszins verdikte uiteinden *langs* elkaar heen zijn geslagen. Diameter, 7,5. — Not. Oct. 1900, p. 119 *b*. Gevonden in de desa Gambasan, distr. Djĕtis, afd. Tĕmanggoeng, Kĕdoe.

1273*a*. (Invent. 4216). **Ring,** *koper*. Dikke massieve koperen ring, bestaande uit een ronde staaf, waarvan de tot vierkanten vorm verdikte uiteinden langs elkaar heen zijn geslagen. In *vorm* is deze ring volkomen gelijk aan de bekende voet- of bovenarmringen (Cat. N°. 1269 — 1273), maar de ring is veel kleiner, zoodat hij niet tot voet- of armring kan gediend hebben. Voor vingerring daarentegen schijnt hij te zwaar. — Not. Aug. 1900 p. 92 *e*. Gevonden doekoeh Kalibĕning, desa Krasak, distr. Kali-alang, afd. Lĕdok, resid. Bagĕlen. (Teekening hiervan ontvangen in Maart 1900).

1273*b*. (Invent. 4246 en 4247). **Bovenarmringen,** twee stuks, *koper*. Tamelijk dikke massieve koperen ringen, waarvan de eenigszins verdikte uiteinden langs elkaar heen geslagen zijn. Diameter: 6,5 en 6. — Not. Aug. 1900. p. 93 *k*.

Gevonden bij de bron Moendjoel, dichtbij de Kali Proepoeg, desa Koeta-ajoe, distr. Boemi-ajoe, afd. Brĕbĕs, Pĕkalongan.

1274*c*. (Invent. 4174). **Armband,** (Gelang) *zilver*. Bestaande uit een ronde massief zilveren staaf, waarvan de uiteinden over elkaar heen gebogen zijn. Blijkens de geringe wijdte een kinderarmband. Geen enkele versiering. — Not. Mei 1900 p. 62 VII. Gevonden in den grond, desa Kroengkĕman, reg. Sleman, Jogjakarta.

1282*c*. (Invent. 4248). **Polsring,** van betrekkelijk dun koperdraad, waarvan de uiteinden langs elkaar gebogen zijn. — Not. Aug. 1900 p. 93 *k*. Gevonden bij de bron Moendjoel, dicht bij de kali Proepoeg, desa Koeta-ajoe, distr. Boemi-ajoe, afd. Brĕbĕs, resid. Pĕkalongan.

1282*d*. (Invent. 4262, 4263, 4265 en 4267). **Polsringen,** *koper*, 4 stuks, van betrekkelijk dun koperdraad, waarvan de uiteinden langs elkaar heen gebogen zijn. Diameter: 6,55 en 4. — Not. Oct. 1900. p. 119 *b*. Gevonden in de desa Gambasan, distr. Djĕtis, afd. Tĕmanggoeng. resid. Kĕdoe.

1282*e*. (Invent. 4264 en 4266. **Polsringen,** *koper* 2 stuks, van dien koperdraad (dunner dan dat van 1282*d*) waarvan de uiteinden langselkaar heengebogen zijn. Diameter: ruim 5 en 5. — Not. Oct. 1900 p. 119 *b*. Gevonden in de desa Gambasan, distr. Djĕtis, afd. Tĕmanggoeng, Kĕdoe.

1324*c*. (Invent. 4255). **Ring,** *goud*, met aan weerskanten van de zeer dikke zegelplaat eene soort van vleugelvormig uitsteeksel. Op de ovalen zegelplaat in zeer onduidelijk een leelijke arabesken de gefigureerde voortstelling van de syllabe „Çrî." — Not. Oct. 1900. p. 118 *a*. Gevonden in de desa Pakisaroem, Sapoeran, Bagĕlen.

1329*a*. (Invent. 4180). **Ring,** *goud*. Zwaar, massief. De ring van onderen dun en onversierd, wordt aan weerszijden

naar boven toe dikker en is van buiten versierd met booglijnen. Aan weerszijden van de zegelplaat eenigszins uitstekend. De zegelplaat is rond met vier inspringende bogen. Bovenop de plaat een sterk gefigureerde voorstelling van 't woord Çrî (zie Catalog. p. 286 noot) — Not. Mei 1900 p. 62. Gevonden in den grond, desa Kroengkĕman, Sleman, Jogjakarta.

1364*a*. (Invent. 4201). **Ring**, *goud*. Massief. Vrij zwaar. Ovaalronde nog al dikke zegelplaat, met 2 lijnen er rondom, waarop inscriptie „*Atama*" in letters die eenigszins onduidelijk zijn waarschijnlijk misteekend. 't Is niet uit te maken of de ring oud is, waarschijnlijk niet. — Not. Aug. 1900 p. 92 *b*. Doekoeh Pramban, desa Djatigoenoeng, distr. Lorok, afd. Pa'jitan, Madioen.

1379*b*. (Invent. 4170). **Ring**, *goud*. Aan weerszijden van de ovaalronde kast is een verdikking met puntige, eenigszins vleugelvormige uitsteeksels. In de kast bevindt zich een roode (agaat?) platte steen, waarin een staande stier (nandi) is uitgesneden! De steen wordt van boven aan den rand door vier in den vorm van bloemen versierde haakjes vastgehouden. Bijzonder fraai exemplaar. — Not. April 1900. p. 50. Desa Pakoenden, distr. Soemowono, afd. Tĕmanggoeng, Kĕdoe.

1397*b*. (Invent. 4175). **Ring**, *goud*. Klein, effen, van den gewonen eenvoudigen vorm. In de kast een kleine peervormige paarsen steen. — Not. Mei 1900 p. 62 VII. Gevonden in den grond. Desa Kroengkĕman reg. Sleman, Jogjakarta.

1437*d*. (Invent. 4130). **Oorhangers**. (Een paar), *goud*. Bijzonder fraai bewerkt. 't Eene gedeelte vlak met versieringen en relief (in 't midden waarvan een inzinking omgeven door een rand). Van uit dit gedeelte loopt in een gebogen lijn het andere gedeelte, eenigszins in den vorm van een drakenkop, hoewel niet duidelijk herkenbaar. Grootste lengte:

2,4. Grootste breedte: 1,2. — Not. Febr. 1900 p. 32 IV, (Cf. Not. Jan. 1900 I *b*.). Soembĕrpoetjoeng, Malang, Pasoeroean.

1437*e*. (Invent. 4131). **Oorhanger,** *goud*. Van ongeveer denzelfden vorm als 1437*d*., doch grover en minder fraai bewerkt. De inzinking in 't midden van de vlakke voorzijde, waarvan men bij de N°s. 1437 *c* en *d* het doel niet kon gissen, heeft hier zeker gediend om een steen in te vatten, blijkens de haakjes die hier nog aan de 4 kanten gevonden worden. Twee van die haakjes zijn afgebroken, maar de twee andere zijn nog geheel ongeschonden en geven duidelijk de bedoeling aan. Grootste lengte: 2,5. Grootste breedte: 1,5. — Not April 1900 p. 50. Soekowilangoen, Malang, Pasoeroean.

1459*i*. (Invent. 4128). **Neusring?** (of Haarpen?), *goud*. Een niet sluitende effen gebogen gouden pen, naar 't midden aan weerszijden zich verdikkend. 't Eene uiteinde spits scherp toeloopend, 't andere uiteinde afgebroken. 't Is niet uit te maken of 't voorwerp soms vroeger anders of in 't geheel niet gebogen geweest is, en daarom ook is het niet mogelijk de oorspronkelijke bestemming te bepalen. Wegens eenige gelijkenis met N°. 1459 *h*. is het in de verzameling daarnaast geplaatst. Breedte ± 4 c.M. — Not. 1900 (Febr. p. 32) (Cf. Jan. 1900 I *b*.) Soembĕrpoetjoeng, Malang, Pasoeroean.

1468*b*. (Invent. 4189, 4190 en 4191). **Oorsieraden,** *goud*, 3 stuks. Tamelijk dikke ringen, van binnen hol, met openingen voor 't inhangen in de oorlel. Aan de buitenzijde versierd met gedraaide lijnen en cirkelvormige verhoogingen daartusschen. N°. 4191 is sterk gedeukt, de beide anderen zijn geheel gaaf. Fraai goud. Middellijn ± 2,4. Dikte 0,8. — Not. 1900 (Aug. 1900 p. 91 *a*). Gevonden in den grond desa Soeroesoenda, distr. Pĕgadingan, afd. Tjilatjap, resid. Banjoemas.

1468*c*. (Invent. 4221). **Oorsieraad,** *goud*. Fraaie oorring, met een opening voor 't hangen in de oorlel. Vijfhoekig van buiten, rond van binnen. De ring is van buiten en vooral aan de hoeken versierd met cantille-werk, geheel uit de hand bewerkt. De vorm, ook van de versieringen, heeft geleden, waarschijnlijk doordat 't voorwerp in den grond vertrapt is geworden of op andere wijze heeft geleden. Van binnen is hij hol. Grootste diameter 2,7 c.M. — Not. Aug. 1900 p. 92 *f*. Gevonden in een gågå-veld, desa Bangsri, distr. Bandjaran, afd. Japara, resid. Japara.

1527*a*. (Invent. 4129). **Ketting,** *goud*, bestaande uit 13 ringetjes, bijna alle verschillend van vorm en bewerking, met aan weerskanten — aan de uiterste ringen bevestigd door een gouden stokje — een pyramidevormig sluitstuk. 't Schijnt wel of dit kettinkje diende voor 't vastmaken of vasthouden van kleedingstukken. Is dit zoo, dan zijn de N°s. 1527 en 1528 fragmenten van dergelijke kettinkjes. — Lengte ruim 10 c.M. — Not. Febr. 1900 p. 32 Cf. Jan. 1900 I *b*). Soembĕrpoetjoeng Malang, Pasoeroean.

1561*k*. (Invent. 4181). **Bijl** (?) *Koper*. Hol, aan den achterkant open, waar hij uitloopt in twee punten als een zwaluwstaart. De snede is breed, rond, bijna halfcirkelvormig. Naar 't beweren van de inlanders op de vindplaats, zou dit voorwerp vroeger gebruikt zijn om bij de bereiding van arensuiker het suikersap te roeren en van de kanten van de pan af te stooten. Doch de volkomen met de in den Catal. p. 312—313 (N°. 1559—1551) beschreven oude bijlen overeenkomende vorm, wijst dit voorwerp duidelijk zijn plaats aan. Lengte 15$^{1}/_{2}$, grootste breedte bij de snede: 9. — Not. Mei 1900 p. 62. Tjikris-Girang, Wanasaja, Krawang.

1587*a*. (Invent. 4303). **Tap** (een soort van), **waarin een poortdeur draait**, *brons*. Dit gereedschap bestaat uit twee bronzen bekers, de een passend in den anderen. Beide

hebben in den bodem een rond gat. De grootste beker, van boven voorzien van een platten uitstaanden rand, werd in het steenen deurkozijn bevestigd door middel van twee daartoe aangebrachte uitsteeksels. De kleinere beker werd binnen in den grooteren geplaatst of eigenlijk gehangen, zoodat hij draaien kon in den grooteren. Dit was mogelijk, doordat de overhangende bovenrand van den kleineren precies sluit op dien van den grooteren. De kleinere nu is van boven aan den rand voorzien van twee stevige wigvormige uitsteeksels, waarin de deur bevestigd werd. Hoogte van den grootsten beker 8,7, dito v. d. kleinsten met uitsteeksel: 15,5. Diameter met den rand: 16,4 — Not. Oct. 1900 p. 101 IV *a*. Gevonden nabij de Poenden Gilang (zie Not. 1899 p. 169) Kĕdiri. Geschenk v. d. Heer Mr. W. F. HAASE.

1587*b*. (Invent. 4169), **Vischnetloodjes** (tampang's), *tin* (*redjăsă*) 74 stuks, aan elkaar verbonden door een soort van touwtjes, gemaakt van grassprieten vroeger gebruikt bij 't visschen met netten (djălă). Deze tampangs zijn sikkelvormig, met aan de beide uiteinden een gat voor 't doorlaten van het touw dat ze aan elkaar verbindt. De lengte en dikte is ongelijk. Lengte wisselt af tusschen 6 en 4, de grootste dikte (in 't midden) tusschen 1 en 1,5. — Not. April 1900 p. 49 IX 1° Cf. Not. 1899 Sept. I *f*, en Dec. VI *e*. — Ngrangkok, Karang-tĕngah, Kĕdiri.

1609*a*. (Invent. 4289). **Overtrek van een Krisscheede** (*pĕndok boenton*), *goud*. Van dun geplet goud, aan de bovenzijde, over de geheele lengte fraai geciseleerd met fijn bloemwerk, waarin en waartusschen figuren van dieren, zoo o. a. onderaan een pronkende pauw (mĕrak ngigĕl), rijk bewerkt, dooreengekronkelde slangen, etc. De pĕndok is gestoken over een houten onderstuk, om deuken te voorkomen. 't Voorwerp draagt sporen vroeger opgevouwen te zijn geweest: 't is hier en daar gescheurd en gebarsten. Lengte: 35. — Not. Oct.

1900 p. 120*d*. Desa Padoerĕsa, distr. Pitoeroeh, afd. Koetå-årdjå, Bagĕlen.

1609*b*. (Invent. 4290). **Ring om 't gevest van een kris** (*mĕndak*), *goud*, eenvoudig geornamenteerd. — Not. Oct. 1900 p. 120 *d*. Desa Padoerĕsa, distr. Pitoeroeh, afd. Koetåårdjå, Bagĕlen.

1679*a*. (Invent. 4051). **Kom** (bokor) *zilver*, met platten, kleinen, engen bodem, die zich naar boven sterk verwijdt, zoodat de buik zeer wijd is. Dicht bij den rand loopt hij plotseling sterk naar binnen, zoodat de bovenrand zelf aanmerkelijk minder in diameter is dan de buik. De buik is rondom voorzien van tamelijk breede ribben, eenigszins en relief. Sterk beschadigd. Hier en daar zijn er stukken uit. Middellijn van den bovenrand: 20,8. Id. onder: 12,4. Hoogte 7,8. — Not. Sept. 1899 p. 176 I *f* en Dec. 1899 p. 228 VI *c*. Ngrangkok, Karangtĕngah, Kĕḍiri.

1679*b*. (Invent. 4166). **Kom** (bokor) *koper*, met platten, kleinen, engen bodem, die zich naar boven sterk verwijdt, zoodat de buik tamelijk wijd is. Dicht bij den rand loopt hij weer binnenwaarts, waardoor de bovenrand minder in diameter is dan de buik. De buik is van boven voorzien van ribben, eenigszins en relief. Diameter van den bovenrand: 20; id. onder: 14. Hoogte: 8,3. — Not. April 1900 IX 1° p. 49 cf. Not. 1899 Sept. I *f* en Dec. IV *e*. Ngrangkok, Karang-tĕngah, Kĕḍiri.

1686*a*. (Invent. 4126). **Pot**, *brons*, geëmailleerd. Bodem plat, naar binnen licht oploopend. Naar boven wijder toeloopend, dicht bij den rand sterk buitenwaarts hellend. Geen versiering. Bodem beschadigd. Diameter van onderen: 14 c. M. van boven, 25½ c. M. Hoogte 16 c. M. — Not. 1900 (Jan. I *c*). Desa Keboetoeh-djoerang, Singamĕrta, Bandjarnĕgara, Banjoemas.

1686*b*. (Invent. 4127). **Pot**, *brons*, *geëmailleerd*. Bodem plat, naar binnen licht oploopend. Naar boven wijder toeloopend, dicht bij den rand sterk buitenwaarts hellend. Geen versiering. Diameter van onderen ruim 13, van boven 24 1/2. Hoogte: 15 cM. — Not. 1900 (Jan. I *c*). Desa Këboetoeh Djoerang, Singamerta, Bandjarnëgara, Banjoemas.

1704*d*. (Invent. 4276). **Schaaltje**, *brons*. Ondiep, rond, zonder voet en met niet geheel platten bodem. Diameter boven: bijna 10. — Not. Oct. 1900 p. 119*c*. Lëdok, Bagëlen. Teekening hiervan, zie Not. 1899 Jan. p. 116.

1704*e*. (Invent. 4277). **Schaaltje**, *brons*. Zeer ondiep, rond, zonder voet en met platten bodem. Diameter boven 8,4. — Not. Oct. 1900. p. 119*c*. Lëdok, Bagëlen. Teekening hiervan, zie Not. 1899 Juni p. 116.

1724*d*. (Invent. 4274). **Kom**, *brons*. Platte bodem, naar boven zich licht verbreedend en bovenaan een tamelijk breede inspringende rand, die weer uitloopt in een klein opstaand randje, waarop weer een klein opstaand randje zich verheft. Hoog: 7,5. Diameter boven bijna 15. Zwaar beschadigd van onderen. — Not. Oct. 1900. p. 119 *c*. Lëdok, Bagëlen. Teekening hiervan ontvangen zie Not. Juni 1899 p. 116.

1732*a*. (Invent. 4138). **Schaal**, *brons*, met vasten voet in den vorm van moderne vruchtenschalen. De rand boven om de schaal — zwaar beschadigd — is versierd met eenige cirkels en een parelrand. De voet is bovenaan smal, wordt dan wat breeder, waar een breede parelrand er omheen ligt, daarna loopt hij schuin af naar het eigenlijke, breedere voetstuk dat ook weer versierd is met cirkels en parelranden. De vorm is zeer fraai. Grootste middellijn boven: 24. Diameter v. d. voet: ruim 12. Hoogte: 12,5. — Not. April 1900 p. 50. Toegoe Kledoeng, onderdistr. Bandar (Tëgalåmbå) afd. Patjitan, Madioen.

1732*b*. (Invent. 4234). **Schaal**, *brons*, met vasten, breeden voet. De vorm wijkt in zooverre af van dien van N°. 1732 en 1732 *a*, dat hier geen platte buitenrand bovenaan zich bevindt, en de schaal ook op een hooger voetstuk staat, waardoor de proportiën minder mooi zijn. Onderaan ziet men rondom een niet onfraaie, tamelijk breede bloemversiering. Verder geen versiering. 't Geheel is lomper en met minder zorg bewerkt dan 1732 *a*. Grootste middellijn boven: 22,8. Diameter v. d. voet 17. Hoogte 14,5. — Not. Aug. 1900 p. 93 *i*. Bandjar-anjar, Soekaradja, Banjoemas.

1732*c*. (Invent. 4235). **Schaal**, *brons*, met vasten, breeden voet. Ook hier geen platte buitenrand bovenaan, althans niet meer aanwezig; overigens nadert dit voorwerp in vorm en proportien meer N°. 1732 *a*. Het bovengedeelte is rondom versierd met een parelrand en een rand van figuren in basrelief. Een zeer breede insgelijks gefigureerde rand in basrelief bevindt zich onderaan in den voet. De versiering is zeer fraai. Jammer dat 't voorwerp zwaar beschadigd is: de helft bijna v. d. bovenrand ontbreekt. Grootste middellijn boven: 21. Diameter v. d. voet: 18. Hoogte (voor zoover op te geven daar misschien een deel v. d. bovenrand ontbreekt): 12. — Not. Aug. 1900 p. 93 *i*. Bandjar-anjar, Soekaradja, Banjoemas.

1734*d*. (Invent. 4125). **Schaaltje** of **Bakje**, *brons*, geëmailleerd. Van onderen plat; in 't midden echter een weinig bol oploopend. De voet, die losgeraakt is, is van boven zeer smal, van onderen aanmerkelijk breeder. Geen versiering. De rand tamelijk scherp. Hoogte (met voet) $5^1/_2$ c.M. Diameter (van boven): 14,5 c.M. — Not. 1900 (Jan. I *c*.) Desa Këboetoeh-djoerang, Singamërta, Bandjarnegara, Banjoemas.

1734*e*. (Invent. 4124). **Schaaltje** of **Bakje**, *brons*, geëmailleerd. Van onderen plat; in 't midden echter een weinig

bol oploopend. De voet, die losgeraakt is, is van boven zeer smal, van onderen aanmerkelijk breeder. Geen versiering. De rand is tamelijk scherp. Hoogte (met voet) $5^1/_2$ c.M. Diameter (van boven) $14^1/_2$ c.M. — Not. 1900 (Jan. I *c*). Desa Kĕboetoeh-djoerang, Singamĕrta, Bandjarnĕgara, Banjoemas.

1734*f*. (Invent. 4121). **Schaaltje** of **Bakje**, *brons*, geëmailleerd. Van onderen plat, in 't midden echter een weinig bol oploopend. Onderaan sporen van de plaats waar de voet moet vastgezeten hebben. Geen versiering. De bovenrand tamelijk scherp. Hoog $3^1/_2$ c.M. Diameter (van boven): ruim 14,5 c.M. — Not. 1900 (Jan. I *c*). Desa Kĕboetoe-djoerang, Singamĕrta, Bandjarnĕgara, Banjoemas.

1734*g*. (Invent. 4122). **Schaaltje** of **Bakje**, *brons*, geëmailleerd. Van onderen plat, in 't midden echter een weinig bol oploopend. Het schaaltje heeft gestaan op een voet (Cf. 1734 *d*.), die thans niet meer aanwezig is. Slechts nog sporen van de plaats waar de voet moet vastgezeten hebben. Geen versiering. De bovenrand tamelijk scherp. Hoog $3^1/_2$ c.M. Diameter van boven 14,5 c.M. — Not. 1900 (Jan. I *c*). Desa Kĕboetoeh-djoerang, Singamĕrta, Bandjarnĕgara, Banjoemas.

1734*h*. (Invent. 4123). **Schaaltje** of **Bakje**, *brons*, geëmailleerd. Van onderen plat, in 't midden echter een weinig bol oploopend. Het schaaltje heeft gestaan op een voet (Cf. 1734 *d*.), die thans niet meer aanwezig is. Slechts nog sporen van de plaats waar de voet moet vastgezeten hebben. Hoog bijna $3^1/_2$ c.M. Diameter van boven $14^1/_2$ c.M. — Not. 1900 (Jan. I *c*). Desa Kĕboetoe-djoerang, Singamĕrta, Bandjarnĕgara, Banjoemas.

1734*i*. (Invent. 4275). **Bakje**, *brons*, ondiep, met platten bodem en gekartelden uitspringenden rand, die daarna in-

springt en uitloopt in een klein opstaand randje (voor een deksel?). Hoog: 5,5. Diameter boven: 10. — Not. Oct. 1900 p. 119 *c.* Lĕdok, Bagĕlen. Teekening hiervan, zie Not. Juni 1899 p. 116.

1764*a*. (Invent. 4299). **Lepel**, (Offerlepel?) *koper*. De lepel zelf in den vorm van een ovaal, zeer ondiep met een sierlijk gebogen steel, eindigend in een gedraaide punt. Lengte v. d. lepel 6, v. d. steel 11. — Not. Oct. 1900 p. 101 IV *b*. Geschenk van Mr. M. F. HAASE te Probolinggo. Gevonden op 't koffieperceel Mringin, distr. Pakoentjen, afd. Ngrowo.

1764*b*. (Invent. 4300), **Lepel** (Offerlepel?) *koper*. De lepel zelf ovaalvormig, ondiep; de steel sterk gebogen, eindigend in een gedraaide punt. Dit exemplaar is minder fraai dan N°. 1764 *a*. Lengte v/d. lepel 5 $^1/_4$ v. d. steel 11 — Not. Oct. 1900 p. 101 IV *b*. Geschenk van Mr. M. F. HAASE te Probolinggo. Gevonden op 't koffieperceel Mringin, distr. Pakoentjen, afd. Ngrowo.

1777*c*. (Invent. 4143). **Metalen blad**, *brons*, geëmailleerd. Sterk buitenwaarts hellende rand, die van boven plat bijna horizontaal naar buiten eindigt. Op het binnenvlak groepen concentrische cirkels; vlak midden in een klein cirkeltje, omringd door 4 bladvormige figuren, daaromheen 3 concentr. cirkels. Veel meer naar buiten 5 concentr. cirkels, en iets verder nog 6 concentr. cirkels. Diameter (van buiten): ruim 38½. — Not. April 1900 p. 50 cf. Not. Dec. I *t*. Tegal-sari, Wonotoenggal, Batang, Pekalongan.

1777*d*. (Invent. 4144). **Metalen blad**, *brons*, geëmailleerd. Hooge, niet erg buitenwaarts hellende rand, van boven plat en bijna horizontaal buitenwaarts eindigend. Op het binnenvlak groepen concentrische cirkels op verschillende afstanden: in 't midden één kleine, dan 3, daarna nog eens 3, vervolgens

5 en eindelijk 6. Diameter (van buiten): 34. — Not. April 1900 p. 50, cf. Not. Dec. 99 I *t*. Tĕgalsari, Wonotoenggal, Batang, Pĕkalongan.

1794*a*. (Invent. 4285). **Metalen Blad,** *brons*, (gedeeltelijk) geëmailleerd. Sterk buitenwaarts hellende rand, die daarna in een klein binnenwaarts bijna vlak randje eindigt. Indien het binnenvlak al versierd geweest is, daarvan is thans niets meer te zien dan enkele cirkels. In 't binnenvlak is een groote scheur. Diameter (van buiten): 39. — Not. Oct. 1900 p. 119 *c*. Afk. uit Lĕdok, Bagĕlen.

1802*k*. (Invent. 4115). **Metalen Blad,** *brons*, geëmailleerd. Van onderen plat. Sterk buitenwaarts hellende, ogiefvormige rand. Op het binnenvlak *geen* versiering. Diameter (van buiten) 37,6 cM. — Not. Jan. 1900 p. 2 *c*. Desa Kĕboetoeh-djoerang, Singamĕrta, Bandjarnĕgara, Banjoemas.

1802*l*. (Invent. 4116). **Metalen Blad,** *brons*, geëmailleerd. Van onderen plat. Sterk buitenwaarts hellende ogiefvormige rand. Op het binnenvlak *geen* versiering. Diameter (van buiten) 37,1 cM. — Not. Jan. 1900 p. 2 *c*. Desa Kĕboetoeh-djoerang, Singamĕrta, Bandjarnĕgara, Banjoemas.

1802*m*. (Invent. 4117). **Metalen Blad,** *brons*, geëmailleerd. Van onderen plat. Sterk buitenwaarts hellende, ogiefvormige rand. Op het binnenvlak *geen* versiering. Diameter (van buiten) 33,1 cM. — Not. Jan. 1900 p. 2 *c*. Desa Keboetoeh-djoerang, Singamĕrta, Bandjarnĕgara, Banjoemas.

1802*n*. (Invent. 4118). **Metalen Blad,** *brons*, geëmailleerd. Van onderen plat. Sterk buitenwaarts hellende, ogiefvormige rand. Op het binnenvlak *geen* versiering. Niet gaaf. Scheuren in den rand. Diameter (van buiten) 33 cM. — Not. Jan. 1900 p. 2 *c*. Desa Keboetoeh-djoerang, Singamĕrta, Bandjarnĕgara, Banjoemas.

1802*o*. (Invent. 4119). **Metalen Blad,** *brons*, geëmailleerd. Van onderen plat. Sterk buitenwaarts hellende, ogiefvormige rand. Op het binnenvlak *geen* versiering. Aan den rand ontbreekt een stuk en er zijn barsten in. Diameter (van buiten) 31,4 c.M. — Not. Jan. 1900 p. 2 *c*. Desa Keboetoeh-djoerang, Singamĕrta, Bandjarnĕgara, Banjoemas.

1802*p*. (Invent. 4120). **Metalen Blad,** *brons*, geëmailleerd. Van onderen plat. Sterk buitenwaarts hellende, ogiefvormige rand. Op het binnenvlak *geen* versiering. Diameter (van buiten) 30,1 cM. — Not. Jan. 1900 p. 2 *c*. Desa Keboetoeh-djoerang, Singamĕrta, Bandjarnĕgara, Banjoemas.

1802*q*. (Invent. 4142). **Metalen Blad,** *brons*, groengeëmailleerd. Van onderen plat. Schuin opstaande rand, minder schuin hellende dan bv. 1802 *k* etc., eindigend met een kleinen rand buitenwaarts. Op het binnenvlak, voor zoover zichtbaar, *geen* versiering. Diameter (van buiten), ruim 45. — Not. April 1900 p. 5°, Cf. Not. Dec. I *t*., Tegal-sari, Wono-toenggal, Batang, Pĕkalongan.

C. VOORWERPEN VAN AARDEWERK.

1863*e*. (Invent. 4220). **Pot,** geelgrauw, verglaasd, met vier horizontale ooren, geplaatst even beneden den bovenrand. Op dezelfde hoogte als de ooren is nog een klein gaatje, waarin vroeger een kleine tuit (?) bevestigd was. De met een niet hoogen rand omgeven hals is vrij nauw, de buik in 't midden zeer veel dikker, bijna zuiver rond, doch loopt naar onderen weer dunner toe, zoodat de bodem weer veel kleiner is. De vorm van deze pot wijkt af van die van 1863 *f* en *g* doordat hier de hals aanmerkelijk nauwer is dan de omtrek van den bodem wat bij 1863 *f* en *g* niet 't geval is. Hoogte 28,6. Diameter van den hals 12,3, id. v. d. bodem ± 18. — Not. Aug. 1900 p. 92 *e*. Gevonden in de doekoeh Kalibĕning, desa Krasak, distr. Kali-alang, afd.

Lĕdok, resid. Bagĕlen. Teekening hiervan ontvangen in Aug. 1900 p. 92 *c*.

1863*f*. (Invent. 4218). **Pot**, geelgrauw, verglaasd, met 4 horizontale ooren, geplaatst even beneden den bovenrand. De met een niet hoogen, van boven nagenoeg platten rand omgeven hals is ongeveer even wijd als de omtrek van den bodem, terwijl de buik naar 't midden wijder wordt. Hoogte 38,5. Diameter v. d. bodem 22,5 id. v. d. hals 22. — Not. Aug. 1900 p. 92 *e*. Gevonden in de doekoeh Kali-bĕning, desa Krasak, distr. Kali-alang, afd. Lĕdok, Bagelen. Teekening hiervan ontvangen Maart 1900.

1863*g*. (Invent. 4219). **Pot**, geelgrauw, verglaasd, met 4 horizontale ooren, geplaatst even beneden den bovenrand. De met een niet hoogen, van boven nagenoeg platten rand omgeven hals is ongeveer even wijd als de omtrek v/d bodem, terwijl de buik naar 't midden toe wijder wordt. Hoogte 33,8. Diameter v. d. bodem 20, id. v. d. hals, 18,5. — Not. Aug. 1900 p. 92 *e*. Gevonden in de doekoeh Kalibĕning, desa Krasak, distr. Kali-alang, afd. Lĕdok, Bagĕlen. Een teekening hiervan werd ontvangen in Maart 1900.

1863*h*. (Invent. 4250). **Pot** (*goetji*) grijsgrauw, verglaasd, met 6 horizontale ooren, geplaatst bovenaan den zeer wijden buik. De naar verhouding smalle hals heeft bovenaan een staanden rand. Hoogte: 55. Diameter v. d. bodem 22, id. v. d. hals 17,5. — Not. Oct. 1900 p. 118 *a*. Gevonden te Modjotĕngah, Bagĕlen.

1863*i*. (Invent. 4251). **Pot** (goetji) geelgrauw, gedeeltelijk verglaasd, met 6 horizontale ooren (waarvan één afgebroken) geplaatst bovenaan den niet bijzonder wijden buik. De smalle hals heeft bovenaan een zeer klein staand randje. Hoogte ruim 52. Diameter v/d. bodem 19, id. v. d. hals $15^1/_2$. — Not. Oct. 1900 p. 118 *a*. Gevonden te Bandjaran, Bagĕlen.

1863*k*. (Invent. 4253). **Pot** (goetji) **geelgrauw, verglaasd,** met 4 groote horizontale en daartusschen 4 zeer kleine vertikale oortjes, alle geplaatst boven den buik, dicht bij den tamelijk hoogen, eenigszins naar buiten uitstaanden rand. De buik van deze goetji is niet bolrond als die van vele andere (bv. 1863 *h* en *i*) omdat onderstuk en hals wijder van omvang zijn. Hoogte: 45,5. Diameter v/d. bodem 23,5. Id. v. d. hals 21,5. — Not. Oct. 1900 p. 118 *a*. Gevonden Ploendjaran, Bagĕlen.

1863*l*. (Invent. 4268). **Pot**, (goetji) zeer groot, grauw, voor het grootste deel verglaasd (alleen 't onderste gedeelte niet) met 6 horizontale ooren, geplaatst dicht bij den hals. Dikke buik, bodem en hals naar verhouding zeer nauw. De smalle hals heeft een staand randje. Hoogte 60. Diameter v/d. bodem: 22; id. v. d. hals 19,5. — Not. Oct. 1900 p. 119 *c*. Afkomstig uit de afd. Lĕdok, Bagĕlen. Teekening hiervan werd reeds vroeger gezonden (zie Not. 1899 p. 116 (Juni I *g*).

1898*a*. (Invent. 4304). **Vaas** (soort van) van witgeel, zeer licht aardewerk. Zonder bodem. Van onderen smal, naar boven wijd uitloopend. Bovenaan een breede liggende rand en een korte opstaande rand, blijkbaar om een deksel overheen te plaatsen. Hier en daar banden als versiering aangebracht. 't Voorwerp is niet gaaf meer: er zijn gaten in en 't overige is grootendeels door lijmen bij elkaar gehouden. Hoog: 13. Diameter onder 9, boven 16. Aangetroffen in het archief v/d. conservator, zonder dat herkomst kon worden opgespoord.

1904*a*. (Invent. 4298). **Potje**, *grijs aardewerk*, ruw, van den tĕmpajan-vorm. Nauwe hals met een naar buiten loopenden rand. Twee staande oortjes, waarvan een afgebroken. Dikke buik, waarin een gat, waarsch. de reste van een nu niet meer aanwezig tuitje. Smalle bodem. Hoog 6,5. —

Not. Oct. 1900, p. 101 *b*. Geschenk van Mr. M. F. HAASE te Probolinggo. Gevonden op 't koffieperceel Mringin, distr. Pakoentjen, afd. Ngrằwằ.

1907*a*. (Invent. 4270). **Potje**, grauw, verglaasd (enkele gedeelten onder vergat men blijkbaar te verglazen). Ongeveer in den vorm der tĕmpajan's of goetji's, maar met grooteren bodem, waardoor ook de naar boven wijder zich verwijdende buik een ander aanzien krijgt. De halsopening is bijzonder klein met een zeer smallen opstaanden rand. Dicht daaronder vindt men sporen van drie (of twee?) liggende ooren en een opening voor een tuit, die afgebroken is. Hoog: 10. Diameter bodem: 7, dito halsopening: 2,5. — Not. Oct. 1900 p. 119 *c*. Afk. uit Lĕdok, Bagĕlen.

1931*a*. (Invent. 4052). **Pot** of **Kommetje** (tjoepoe) *porcelein*, lichtgrijs. Met een op den binnenrand sluitend deksel. Staat op een voetstukje, beneden in den vorm v. e. rand aangebracht. Rondom geribd. De deksel boven versierd met erin geteekende bloemfiguren. Binnenin is een soort v. symmetrische lijnversiering aangebracht. Grootste middellijn: 14,3. Middellijn van het voetje: 6. Hoogte (met deksel): 8,7. Uit den rand ontbreekt een klein stukje — Not. 1899 (Sept. '99 p. 176), Cf. — Not. '99 Dec. VI. Ngrangkok, Karang-tĕngah, Kĕdiri.

1937*a*. (Invent. 4168). **Potje**, *porcelein*. Lichtgrijs met opstaande ribbetjes. Platte bodem. Is blijkens den rand, voorzien geweest van een deksel, dat thans ontbreekt. Middellijn: 8. Hoogte: 1,8. — Not. April 1900 p. 50 Cf. Not. Sept. 1899 I *f* en Dec. 1899 VI *e*. Ngrangkok, Karangtĕngah, Kĕdiri.

1942*b*. (Invent. 4167). **Potje**, *blauw porcelein*. Klein, met donkerblauw ribbetje rondom. Platte bodem. Is, blijkens den rand, voorzien geweest van een deksel, dat thans

ontbreekt. Middellijn: 3,6. Hoogte 1,6 — Not. April 1900 p. 50 IX 1°. Cf. Not. 1899 Sept. I *f* en Dec. VI *e*. Ngrangkok, Karang-tĕngah, Kĕdiri.

1951*a*. (Invent. 4305). **Pot**, van witgeel aardewerk. 't Verglaassel is grootendeels afgeschilferd, alleen hier en daar is het nog zichtbaar, en waar 't nog over is, ziet men fraai bruine lijn- en bloemversiering. De pot is van onderen smal, loopt naar boven wijder uit, om zich daarna weer te vernauwen, zoodat de hals weer nauwer is. De hals eindigt in een opstaande rand, waarschijnlijk paste daarop een deksel dat nu ontbreekt. *Geen* ooren. Sierlijke vorm. Hoog: 29. Diameter onder 11½; boven 17. — Aangetroffen in 't archief v/d Conservator, zonder dat de herkomst kon worden opgespoord.

BIJLAGE XVIII.

AANWINSTEN

VAN DE

NUMISMATISCHE VERZAMELING IN 1900.

GEDENKPENNINGEN.

Nederl.-Indië.	Penning, vereerd door Commissarissen generaal aan Pangeran Koesoema di Nata, regent van Soemedang, 1818. — Afgietsel in gips	C. DEN HAMER.
	Draagpenning bij gelegenheid der inhuldigings-feesten te Koetei, 1898. — z. verguld	Adst. Resident van Koetei.
	Prijs-medaille van de N. I. Sport-Maatschappij, z. j. — z. . . .	N. I. Sport-Mij.
	Eereteeken voor belangrijke krijgsbedrijven met gouden kroon. .	H. D. T. E. VON HAKE.
Britsch-Indië.	Jubilée van Koningin Victoria, „presented hij Sewlal Motilar", 1887. – br.	Gekocht.
Nederland.	Overlijden van den Leidschen hoogleeraar, J. F. Böckelmann, 1681. — k.	„
	Prins Hendrik, beschermheer van	

	de Stoomvaart Maatschappij „Nederland", z. j. (1875). — br.	Gekocht.
	Prijs-medaille van het schermgezelschap: „de vrije wapenbroeders", 1885. — br.	F. C. Th. Adèr.
	Emeritaat van prof. J. A. C. Oudemans, 1898. — br. . . .	Ned. Reg.
	Th. M. Roest, 1898. — br. . .	Gekocht.
	25-jarige priesterwijding van H. van de Wetering, 1899 — br.	Ned. Reg.
	Prijs-medaille voor gymnastiekvereenigingen, z. j. — br. . .	F. C. Th. Adèr.
	Idem voor kegel-clubs, z. j. — br.	„
	Idem voor scherm-vereenigingen, z. j. — b.	„
	Inhuldiging van H. M. Koningin Wilhelmina, 1898. — br. . .	B. Hoetink.
België.	P. P. Rubens, 1857. — br. . .	Gekocht.
Engeland.	Jeton op de vredes-onderhandelingen tusschen Engeland en Frankrijk, 1802. — g. k. . .	B. Hoetink.
Frankrijk.	Jeton van Hendrik IV (*cultu quo coelum*), z. j. — k.	„
	V. Hauy, 1887. — br.	Gekocht.
	Exposition universelle internationale de Paris, 1889. — br. .	„
	Alliance française, z. j. — br. .	„
Spanje.	A. Castelar, 1899. — z. . . .	„
	Almanaque para el ano de 1887. — g. k.	
Duitschland.	Rekenpenning van W. Laufer, z. j. — k.	B. Hoetink.
	Idem van H. Krauwinckel, z. j. — g. k.	„
Italië.	Oecumenisch concilie te Rome, 1869/70. — br.	

Transvaal.	P. Krüger, 1900. — z. . . .	Gekocht.

AMULETTEN.

Ned.-Indië.	Gobog. — k. (6 soorten). . .	G. J. OUDEMANS, J. P. MOQUETTE, gekocht en geruild.
China.	Amulet. — k. (4 soorten) . . .	Geruild.

MUNTEN.

Ned.-Indië.	Halve stuiver, 1810. — k. (met parelrand)	Gekocht.
	Soengei Diski, 25 cents, z. j. — k.	MR. J. C. MULOCK HOUWER.
Philippijnsche eil.	$^{1}/_{4}$ centimo de peso, 1858 (?). — k.	MEVR. FRASER.
Japan.	Naam onbekend. — k.	MR. J. C. MULOCK HOUWER.
	50 sen, 30e jaar van Mei-dzi. — z.	B. HOETINK.
China.	Foo-kien-province, 20 centen, z. j. — z.	"
	Foo-kien-province, 5 centen, z. j. — z.	"
	Zware en gewone munt van de periode Hian-foeng (4 stuks). — k.	"
	Munt (?) van Eur. firma Hi-sze te Hongkong, z. j. — z. . .	Gekocht.
	Dollar (rebellen munt). — z. . .	B. HOETINK.
	Hongkong, 50 cents, 1894. — z.	"
	10 " 1899. — z.	"
	5 " 1888, 90, 91, 99. — z.	"
Fransch Indo-China.	Cent, 1896.—br. (doorboord).	Gekocht.

Annam.	Groote munt, 1741. — k. . . .	Gekocht.
Siam.	10 . . . . . (?). — nikkel. . . .	„
Mal. schiereiland.	Trenggano, 10 kepeng, 1310. — tin	„
	Kalantan, pitis, 1314. — tin . .	„
	Straits Settl., 5 cents, 1891. — k.	G. J. OUDEMANS.
Britsch-Indië.	Mogol's Akbar I, Ropij, geslagen te Tattah, 1597. — z. (Vierkant)	Gekocht.
	Akbar I, Halve ropij, geslagen te Lahore, 1602 — z.	„
	Akbar I, $^1/_{16}$ tankah, 1595/6. — k.	„
	Sjah Djahan. Ropij, geslagen te Lahore, 1635/6. — z. . . .	„
	Moerad Baksj. Ropij, geslagen te Ahmed-abad, 1658. — z. . .	„
	Alamgir. Dubbele paisa, geslagen te Sjoehapoer, 1691. — k. . .	„
	Sjah Alam Bahadoer. Ropij, geslagen te Soerate, 1709 10. — z.	„
	Djahandar. Ropij, geslagen te Boerhanpoer, 1712. — z. . .	„
	Rafi-ad-djajarat. Ropij, geslagen te Itawa, 1719. — z. . . .	„
	Rafi ad-djajarat. Ropij, geslagen te Shah-djahan-abad, 1719. — z.	„
	Sjah Alam. Ropij, geslagen te Moeradabad, 1768/9. — z. . .	„
	Akbar II. Ropij, geslagen te Shah-djahan-abad, 1806/7. — z. . .	„
	Akbar II. Dubbele paisa, geslagen als voren, 1817. — k. . . .	„
	Sultan's van Dehli. Sikandar Shah III. Tankah, 1554. — z. . .	„
	Alwar. Pratap Singh en Alam II.	

	Ropij, geslagen te Radsjgarh, 1785/6. — z.	Gekocht.
	Bani Sing en Mohamad Bahadoer, Ropij, geslagen als voren, 1856. — z.	„
	Sjioedan en Victoria, Ropij, geslagen als voren, 1859. — z. .	„
	Baroda. Pie. — k.	„
	Bhartpoer. Dsjeswant Singh en Victoria. Ropij, 1858. — z. .	„
	Bikanir. Gai Singh (1746—87). Ropij, z. j. — z.	„
	Gwalior. Ropij, 23e jaar. — z. .	„
	Goedjerat. Achmad I. 1/4 tankah, z. j. — z.	„
	Hyder-abad. Mahboeb Ali Khan. 1/2 ropij, 1891/2 — z. . . .	„
	Indoer. 1/2 anna, 1944. — k. .	„
	Koeminda. Dramma. — z. . .	„
	Sagar. Paissa. — k.	„
	Pevi. — k.	„
	Ropij, 49e regeerings-jaar. — z. .	„
	Soerate. Halve ropij, 1825. — z.	„
Nederland.	Deventer. Staten-schelling, 1680. — z.	Geruild.
	Gelderland. Duit, 1740. — k. .	Mr. J. C. MULOCK HOUWER.
	Koningrijk. Gulden, 1898. — z.	Mr. N. P. VAN DEN BERG.
België.	10 centimes, 1894. — nikkel. .	Geruild.
Frankrijk.	50 centimes, 1882. — z. . . .	G. J. OUDEMANS.
Engeland.	Half penny, 1837. — k. . . .	B. HOETINK.
	Penny-token van de Anglesey mines, 1787. — k.	„
	Shilling, 1853. — z.	G. J. OUDEMANS.
	Penny, 1877. — k.	„

Spanje.	II maravedi, 1607. — k. . . .	Gekocht.
	Maravedi, geslagen te Segovia, 1747. — k.	„
	2 maravedi, geslagen als voren, 1788. — k.	„
	Decima de real, geslagen als voren, 1853. — k.	„
	Centimo de escudo, 1867. — k.	„
	Medio centimo de esc., 1868. — k.	„
	Centimo, 1870. — k.	„
	2 centimos, 1890. — k. . . .	Mevr. FRASER.
Portugal.	1000 rèis, 1899. — z.	Z. Exc. de Minister van Buitenl. Zaken te Lissabon.
	500 rèis, 1899. — z.	Als voren.
	200 „ , 1891. — z.	„
	100 „ , „ . — z.	„
	50 „ , 1893. — z.	„
	100 „ , 1900. — nikkel . . .	„
	50 „ , „ . — „ . . .	„
Zwitserland.	Bern. 5 Batzen, 1826. — z. .	Gekocht.
	Freyburg. Batzen (?), 1789 (?). — bill.	Geruild.
	Lucern, 10 Batzen, 1812. — z. .	Gekocht.
	Canton de Vaud. 5 Batz., 1829.—z.	„
	Bonds-munt, 5 Rappen, 1888. — nikkel.	G. J. OUDEMANS.
Duitschland.	Anhalt-Bernburg. Gulden, 1799. — z.	Gekocht.
	Baden, 3 Kreuzer, 1853. — z. .	Mr. J. A. VAN DER CHIJS.
	Beyeren. Thaler (*Verfassungssäule*), 1828. — z.	„
	Thaler (*Segen des Himmels*), 1828. — z.	„

Thaler (*Aibling*), 1835. — z. .	Mr. J. A. VAN DER CHIJS.
Dubbele Thaler (*Eintheilung des Königreichs*), 1838. — z. . .	„
Dubbele Thaler (*Maximilian's Monument*), 1839. — z.	„
Dubbele Thaler (*Vermählung des Kronprinzes*), 1842. — z. . .	„
Dubbele Gulden, 1846. — z. . .	„
Halve „ , 1844. — z. . .	„
„ „ , 1856. — z. . .	„
Gulden, 1871. — z.	„
Halve Gulden, 1865. — z. . .	„
Brunswijk. Pfennig, 1729. — k.	E. BANGERT.
Danzig. Dreigroscher, 1758.—bill.	Gekocht.
Hanover. $^1/_{24}$ Thaler, 1688. — z.	„
$^1/_{48}$ „ , 1704. — z.	„
VI Marien-groschen, 1689. — z.	„
Hessen-Darmstadt. 6 Kreuzer, 1834. — bill.	„
Thaler, 1859. — z.	Mr. J. A. VAN DER CHIJS.
Hessen-Homburg. Gulden, 1838. — z.	„
Halve gulden, 1838. — z. . . .	„
Lippe-Schaumburg. Thaler, 1865 — z.	„
Magdeburg. Grosch, 1623. — z.	Gekocht.
Mecklenburg-Schwerin. Gulden, 1840. — z.	Mr. J. A. VAN DER CHIJS.
Nassau. $^1/_4$ Kreuzer, 1812. — k.	B. HOETINK.
3 Kreuzer, 1856. — bill. . . .	„
Gulden, 1846. — z.	Mr. J. A. VAN DER CHIJS.
Halve gulden, 1860. — z. . . .	„

	Oldenburg. $2^1/_2$ Silber Groschen, 1848. — bill.	Mr. J. A. VAN DER CHIJS.
	Paderborn. III Pfennig, 1743.—k.	Geruild.
	Pruissen. 3 Pfennig, 1755. — k.	„
	$^1/_{48}$ Thaler, 1779. — bill. . . .	B. HOETINK.
	Pfennig, 1788. — k..	„
	Saksen. $^1/_6$ Thaler, 1809. — z. .	Gekocht.
	8 Pfennige, 1808. — bill. . . .	„
	½ Neu-groschen, 1849. — bill. .	B. HOETINK.
	Dubbele Thaler, 1842. — z. . .	Mr. J. A. VAN DER CHIJS.
	$^1/_6$ Thaler, 1851. — bill. . . .	„
	Saksen-Altenburg. 2 Pfennige, 1841. — k.	Geruild.
	Saksen-Coburg-Saalfeld. Heller, 1743. — k.	„
	Saksen-Meiningen. Thaler, 1866. — z.	Mr. J. A. VAN DER CHIJS.
	Saksen-Weimar. Thaler, 1841, 70. — z.	„
	Schwarzburg-Rudolstadt. Thaler, 1867. — z.	„
	Schwarzburg-Sondershausen. Thaler, 1870. — z.	„
	Stolberg. $^1/_{24}$ Thaler, 1717.—z. .	Gekocht.
	$^2/_3$ „ , 1764.—z. .	„
	$^1/_{12}$ „ , 1763.— bill.	„
	Wurttemberg. Dubbele Thaler, 1871. — z.	Mr. J. A. VAN DER CHIJS.
	Thaler, 1866. — z.	„
	Keizerrijk. 50 Pfennig, 1875. — z.	G. J. OUDEMANS.
	Pfennig, 1880. — k..	„
Italië.	Kerkelijke Staat. Baiocco, 1850.—k.	Gekocht.

Denemarken.	12 Skilling, 1813. — k. . . .	B. Hoetink.
Zweden.	2 ör, 1572. — k.	E. Bangert.
	Mark, 1592. — k.	„
	Oer, 1630. — k.	„
	1/2 ör, 1615. — k.	„
	1/2 Skilling, 1807. — k.	Mr. J. C. Mulock Houwer.
	Ore, 1897. — k.	J. P. Moquette.
Rusland.	20 kopekh, 1813. — z. . . .	Gekocht.
	2 „ 1882. — k. . . .	Mr. J. C. Mulock Houwer.
	kopekh, 1897. — k.	Gekocht.
Griekenland.	Lepton, 1828. — k. . . .	„
Amerika	Califormie, 1/4 (?) cent Token, 1849. — k.	B. Hoetink.
	Vereenigde Staten. Dollar, 1799. — z.	P. M. L. de Bruijn Prince.
	Ecuador. Sucre, 1896. — z. . .	Gekocht.
	1/20 de Sucre, 1893. — z. . .	„
	Paraguay. 4 centesimos, 1870. — k.	„
Africa.	Egypte. Soliman I, onlik, 926.—k.	„
	Selim II, onlik, z. j.—k. . . .	„
	Moerad II, manghir; z. j. — k. .	„
	Achmad III, beschlik, 1115. — k.	„
	Moestapha III, beschlik, 1181.—k.	„
	Goudkust. 1/2 ackey, 1750. — z.	„
Arabië.	Makala. Chomsia (?), 1310. — k.	„

PAPIEREN GELD.

Ned.-Indië.	Javasche Bank. 500, 100, 25, 10 en 5 gulden	Directie van de Bank.
Japan.	IJen van de Bank of Taiwan, z. j.	B. Hoetink.

Bijlage XIX.

AANWINSTEN

VAN DE

ETHNOGRAPHISCHE VERZAMELING IN 1900.

Java.

N°. 9196.	Een paar houten muurhangers voor lampen met glas. . . .	Gekocht.
„ 9217.	Kris in scheede	„
„ 9348.	Kris.	„
„ 9360.	Gedamasceerde oude Kris . . .	„
„ 9365.	Batikrek.	„
„ 9336-9363.	Houten batikrandstempels .	„
„ 9371.	Goudbatik	„
„ 9395.	Twee messen in den vorm van Krissen wat scheede en heft betreft.	„
„ 9407.	Pyramide van vijf verdiepingen gekroond door een leeuw; met laadjes.	„
„ 9408.	Toiletspiegel met laadjes. . . .	„
„ 9409.	Groote kist op pooten;	„
	te zamen vormende een bruidsstel; Chineesch werk, goud met bloemen.	„
„ 9194.	Houten muurhanger voor een lamp (krullen snijwerk)	„
„ 9378.	Bak van aardewerk. Chineesch model, opgegraven.	Overgenomen uit de archaeologische Verzameling.

N°. 9379. Bak met kopje van aardewerk. Chineesch model, opgegraven zie Not. 1900 p. 46	Overgenomen uit de archaeologische Verzameling.
„ 9092-9105. Tjaps voor het drukken van nagemaakte batiks. 14 stuks .	Gekocht.
„ 9106-9111. Houten vormen voor gebak, 6 stuks.	„
„ 9197. Tjap van koper voor namaak batiks.	„
„ 9198. Dito, vierkant, met bloemen gevuld	„
„ 9199. Stel van drie tjaps, samen een vogel vormende.	„
„ 9220. Qorän lessenaar, à jour gesneden.	„
„ 9247-9253. Collectie van 7 kains van Bantam, zie Not. 1900. p. 46.	„
„ 9336. Houten batik stempel	„
„ 9337. Houten standaard voor tulband, met lofwerk.	„
„ 9341. Baadje (toro) voor Bataviasche bruid	„
„ 9342. Houten standaard voor tulband, onversierd.	„
„ 9345. Dahonspel met twee drakenkoppen.	„
„ 9346. Twee porceleinen borden met Arabische inscriptie.	„
„ 9321. Baadje van bamboe, district Kawasan (afd. Soekapoera). . .	R. A. Kern.
„ 9322. Buikband van bamboe, district Kawasan	„
„ 9323. Broek van bamboe, distr. Kawasan.	„
„ 9324. Sarong van bamboe (nieuw), distr. Kawasan	„

N°. 9325. Hoofddoek (batik) in Parigi vervaardigd . . . . R. A. KERN.
„ 9326. Hakmes in open houten scheede. „
„ 9327. Opgelapt gevlochten proviandmandje. . . . . „
„ 9579-9583. Vijf modellen van huisjes der Badoewi's . . . . . . „
„ 9410. Spoeltje met gekleurd garen om zuigelingen bezig te houden. Bandoeng. . . . . Dr. VORDERMAN.
„ 9411. Houten vorm voor ontjong koekjes, zie Not. 1900. p. 61. . . . „
„ 9412. Gipsafgietsel van een Sengkâlà in den vorm van een naga; origineel Residentie bureau Cheribon, zie Not. 1900. pag. 30, 56. C. DEN HAMER.
„ 9352. Mes voor de jacht, in lederen scheede, Cheribon . . . . . Gekocht.
„ 9361. Sirih toestel van hout, ingelegd; met toebehooren. . . . . . „
„ 9609 t/m 9615. Collectie, bestaande uit 7 voorwerpen uit Zuid-Bantam, Madoera en Lebong, zie Not. 1900. pag. 138. . . . . . Dr. VORDERMAN.
„ 9381. Collectie van stalen kain kembangan van Soerakarta, zie Not. 1900. p. 46. 50. Bijl. VII. . Gekocht.

Madoera.

„ 9418 t/m 9484. Collectie, bestaande uit 72 stuks wapenen: houwers, lansen, lanspunt, krissen, dolken in scheede, krisheften (zie Not. 1899. p. 213) . . . . . . „
„ 9353. Lansen met langen steel, 2 stuks. „
„ 9354. Dito met gevlamde lanspunt, 2 st. „

N°. 9192.	Houten vorm voor valsche ringgits. Not. 1900. p. 12. . .	Dr. HAZEU.
„ 9487.	Groote metalen klok met Javaansch opschrift uit Bangkalan, zie Not. 1900. p. 137. .	Gekocht.

Kangean-groep, (Sĕpĕkkĕn).

„ 9523.	Een paar gouden oorsieraden (?).	„

Atjeh.

„ 9113-9190.	Collectie bestaande uit 78 voorwerpen. Not. 1900 p. 29. Bijlage II.	Dr. SNOUCK HURGRONJE.
„ 9112.	Houten kastje met koperbeslag, waarschijnlijk van Atjeh afkomstig	Gekocht.
„ 9195.	Dolk met gegraveerd lemmet en houten scheede, waarschijnlijk van Atjeh afkomstig. . . .	„
„ 9589-9608.	Collectie bestaande uit 20 voorwerpen	Majoor G. C. E. VAN DAALEN.

Bataklanden.

„ 9578.	2 stellen cocoskleederen van de Karo-Bataks.	Gekocht.
„ 9488-9522.	Collectie bestaande uit 35 voorwerpen van Maleiers en Toba-Bataks, zie Not. 1900 p. 106. Bijl. XIV; Baros. . .	„

Tapanoeli.

„ 9368 t/m 70.	Mannelijk beeld van steen, van Baros.	Geschenk.

	Vrouwelijk beeld van steen, van Baros	Geschenk.
	Dito zonder hoofd, van Baros; zie Not. 1900. p. 46. Bijl. IX. .	„

Palembang.

N°. 9386.	Slendang, van zijde en gouddraad.	Gekocht.
„ 9387.	Dito, dito met strepen. 2 stuks.	„
„ 9400.	Zijden sarong met goud. . . .	„
„ 9401.	Dito, dito met gouden sterren. .	„
„ 9402.	Zijden Sarong	„
„ 9403.	Katoenen Sarong met zilverdraad.	„
„ 9405.	Slendang van zijde en goud . .	„
„ 9406.	Sarong met gouden sterren. . .	„
„ 9616-9620.	Collectie bestaande uit 5 voorwerpen, zie Not. 1900. pag. 138.	B. HOETINK.
„ 9328-9333.	Collectie bestaande uit 12 voorwerpen, vruchten op schoteltjes, 6 paar	Gekocht.
„ 9334.	Doosje van lakwerk	„
„ 9193.	Medicijnkastje met laadjes, waarschijnlijk van Palembang. . .	„

Benkoelen.

„ 9391.	Steenen vijzel en twee ronde stampers voor goudwinning (Redjang Lebong), zie Not. 1900. Feb. I. *j*.	H. C. DOUWES DEKKER.

V. Kota.

„ 9584 t/m 9586.	Amulet en twee baardtrekkertjes Not. 1900. p. 108.	G. GORTMANS.

Celebes.

„ 9203-9215.	Collectie bestaande uit 13 voorwerpen uit Posso, zie Not. 1900. p. 35. Bijl. III. . . .	Dr. N. ADRIANI.

Borneo.

N°. 9221 t/m 9246.	Collectie van 26 voorwerpen van Sintang, Not. 1900. p. 46. Bijl. V.	N. I. Regeering Bruikleen.
„ 9392.	Tempajan, waarschijnlijk van Borneo.	Gekocht.

Kleine Soenda Eilanden.

„ 9191.	Slendang als gordel voor ruiters, zie Not. 1900. p. 11. Soemba.	Pastoor V. D. VELDE.
„ 9349.	IJzeren harpoen voor walvischvangst.	Gekocht.
„ 9350.	Dito, dito met snoer.	„

Solor-eilanden (Lamararap).

„ 9351.	Dito, dito kleiner.	„

Alor-eilanden.

„ 9524 t/m 9577.	Collectie bestaande uit 55 voorwerpen, Not. 1900. p. 106. Bijl. XIV.	„

Molukken.

„ 9254 t/m 9301.	Collectie van 47 voorwerpen van de Tenimber-eilanden, Babber, Alor, Misole en Ternate, zie Not. 1900. p. 12. Bijl. I.	Dr. R. D. M. VERBEEK.

Herkomst?

„ 9622.	Een zeer groot topèng masker.	Gekocht.

Gewesten buiten Ned. Ind.

N°. 9399.	Dubbele klapper, tot een doos in den vorm van een eend gemaakt China? Japan?	Gekocht.

VERZAMELING VOORWERPEN UIT DEN COMPAGNIESTIJD (HISTORISCHE COLLECTIE).

N°. 9087.	Porceleinen pot met deksel (Chineesch maaksel).	Gekocht.
„ 9088.	Porceleinen kom, diepblauw (Chineesch maaksel).	„
„ 9089.	Blauwe tegel. 4 stuks (Delftsch).	„
„ 9090.	Antieke kast geheel met snijwerk, 17 eeuw?.	„
„ 9091.	Antieke bank met oppervlakkig snijwerk 17 eeuw?	„
„ 9201.	Een paar stukken snijwerk, waarschijnlijk hoofd- en voeteneinde van een ledekant	„
„ 9202.	Stel van 6 blauw porceleinen bakjes en één in het midden als sambalbak.	„
„ 9216.	Kistje met stukjes paarlmoer ingelegd; herkomst?.	„
„ 9218.	Houten muurhangers voor lampen met adelaar, één stel; herkomst?	„
„ 9219.	Antiek kastje op pooten. . . .	„
„ 9302-9319.	Collectie van 18 blauwe borden (Chin. fabrikaat). . . .	„
„ 9320.	Rood chineesch bord.	„
„ 9335.	Wafelijzer, 2 stuks :	„
„ 9338.	Vierkante tafel.	„
„ 9339.	Wapenrek.	„
„ 9340.	Porceleinen bak, à jour gewerkt (Chin. fabrikaat).	„

N°. 9343.	Houten rek, waarschijnlijk voor wapens.	Gekocht.
„ 9344.	Houten wig, rood geverfd. . .	„
„ 9355.	Antieke kast op 4 pooten . . .	„
„ 9356.	Antieke bank	„
„ 9357.	Ronde tafel op 3 pooten. . . .	„
„ 9358-9359.	Twee antiek porceleinen bakjes (Chin. maaksel).	„
„ 9362.	Wieg	„
„ 9363.	Oud spel (dambord)	„
„ 9364.	Dubbele kapstok	„
„ 9367.	Standaard, waarschijnlijk voor een lamp	„
„ 9373.	Blauw porceleinen schotel (Chin. fabrikaat).	„
„ 9374.	Fauteuil, rood gelakt met verguld.	„
„ 9375.	Rubensstoel.	„
„ 9376.	Bombaystoel, vroeger met beenen figuren ingelegd, die grootendeels verwijderd zijn. . . .	„
„ 9377.	Houten bank, grof snijwerk (18e eeuw)	„
„ 9380.	Ledikant, houtsnijwerk, 18e eeuw.	„
„ 9382.	Rubensstoel, met eenig snijwerk in den rug	„
„ 9383.	Houten kistje, aan de voorzijde met paarlmoer ingelegd, rozetten .	„
„ 9384.	Houten stoel uit gedraaide spijlen bestaande.	„
„ 9385.	Houtsnijwerk van een raam, verguld met arabesken	„
„ 9389.	Antieke bank met fantaisiekroon.	„
„ 9390.	Een dito, dito (samen een paar).	„
„ 9393.	Stoel uit gedraaide spijltjes bestaande.	„
„ 9394.	Rubensstoel.	„

N°. 9396.	Kapstok van kajoe arèn. . . .	Gekocht.
„ 9397.	Stoel uit spijltjes bestaande. . .	„
„ 9398.	Zwart houten bank met snijwerk (lotus patroon)	„
„ 9404.	Ledekant van kajoe arèn (alleen vóór- en achterstuk).	„
„ 9485.	Antiek bankje, speelgoed . . .	„
„ 9486.	Antieke stoel met snijwerk. . .	„
„ 9621.	Louis XV muurlamp.	„
„ 9623.	Een stel van 4 houten pluimen voor een Louis XV ledekant.	„
„ 9372.	Geschilderde ijzeren geldkist, met het Oostenrijksche wapen uit 1735, van Palembang. . . .	Directeur van Financiën.

BIJLAGE XX.

LIJST
DER LEDEN VAN HET BATAVIASCH GENOOTSCHAP
VAN
KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.
op 31 December 1900.

Directie.

Mr. J. C. Mulock Houwer, President, waarnemend Thesaurier.

Mr. J. H. Abendanon, Vice-president.

Mr. L. Serrurier, Secretaris, Conservator van het Ethnographisch Museum en van de Historische verzameling, Redacteur van de Notulen.

Mr. J. A. van der Chijs, Conservator van het Numismatisch Kabinet

Dr. J. L. A. Brandes, Bibliothecaris, Conservator der Handschriftenverzameling, Redacteur der verhandelingen.

Dr. G. A. J. Hazeu, Conservator van de Archeologische verzameling.

Dr. A. G. Vorderman.

J. Nuhout van der Veen.

Dr. Ph. S. van Ronkel, Redacteur van het Tijdschrift en mede Conservator der Handschriften.

A. S. Carpentier Alting.

H. N. Stuart.

Eereleden.

Z. K. H. Alexis Alexandrovitch, Grootvorst van Rusland.

A. Barth, Parijs.
Mr. N. P. van den Berg, Amsterdam.
Prof. Mr. L. W. C. van den Berg, Delft.
M. J. van Bosse, 's-Gravenhage.
Mr. J. A. van der Chijs, Batavia.
J. D. Fransen van de Putte, 's-Gravenhage.
W. P. Groeneveldt, 's-Gravenhage.
A. Haga, 's-Gravenhage.
H. Helb, Amsterdam.
Prof. Dr. J. H. C. Kern, Leiden.
Mr. J. W. van Lansberge, 's-Gravenhage.
Dr. B. F. Matthes, 's-Gravenhage.
Dr. A. W. Nieuwenhuis, Buitenzorg.
Dr. J. G. F. Riedel, 's-Gravenhage.
G. A. Scherer, 's-Gravenhage.
Prof. Dr. G. Schlegel, Leiden.
Z. M. Somdet Phra Paramendr Maha Chulalonkorn, Koning van Siam, Bangkok.
Dr. R. D. M. Verbeek, Buitenzorg.
W. F. Versteeg, Amsterdam.
J. W. IJzerman, Amsterdam.

Correspondeerende Leden.

Dr. A. Bastian, Berlijn.
Prins Roland Bonaparte, Parijs.
Dr. R. Brandstetter, Luzern.
Dr. J. Burgess, Edinburgh.
J. Chailey-Bert, Parijs.
R. van Eck, Breda.
Dr. A. Ehrenfeld, Weenen.
A. G. Ellis, Amsterdam.
Prof. Dr. J. M. de Goeje, Leiden.
Prof. Dr. J. J. M. de Groot, Leiden.
Dr. B. Hagen, Homburg (Reinpfalz).
Dr. E. Hultzsch, Dresden.

Prof. Dr. C. M. Kan, Amsterdam.
Dr. H. ten Kate, Nagasaki.
Dr. J. Kohler, Berlijn.
G. Lavino, Nederland.
Prof. Mr. P. A. van der Lith, Leiden.
Mr. O. J. W. Graaf van Limburg Stirum, 's-Gravenhage.
Aristide Marre, Vaucresson, St. Cloud.
A. Meulemans, Brussel.
Dr. A. B. Meijer, Dresden.
Dr. E. Modigliani, Florence.
Prof. Dr. G. K. Niemann, Delft.
A. N. Nördenskiöld, Stockholm.
Prof. Dr. J. Pijnappel Gzn., Nijmegen.
Dr. W. Pleijte, Leiden.
Prof. C. Poensen, Delft.
Jhr. Mr. J. K. W. Quarles van Ufford, 's-Gravenhage.
G. P. Rouffaer, 's-Gravenhage.
Dr. A. Schreiber, Barmen (Pruisen).
Dr. Hugo Schuchardt, Graz.
Z. K. H. Krommun Sommot Amarabandhu, Bangkok.
Rajah Sourindro Mohun Tagore, Calcutta.
Th. Speidel, Saigon.
Mr. S. R. Steinmetz, 's-Gravenhage.
Prof. Dr. A. C. Vreede, Leiden.
Alfred Russel Wallace, Londen.

Buitengewone Leden.

Dr. N. Adriani, Posso (Celebes).
K. Cephas, Jogjakarta.
S. Coolsma, Rotterdam.
J. G. de Groot, Muntok.
Dr. F. de Haan, Batavia.
J. van Kinsbergen, Batavia.
J. Knebel, Magetan.
F. Kramer, Nias.

J. Kreemer, Malang.
A. Kruijt, Modjowarno.
A. C. Kruijt, Posso (Celebes).
Ch. A. van Ophuysen, Padang.
Raden Rangga Soeria Nata Legawa, Soekaboemi.
W. H. Sunderman, Nias.
Sajjid Oethman bin Abdallah bin Akil bin Jahja Alawi, Batavia.

Gewone leden.

P. M. Adèr Indramajoe.
F. C. Th. Adèr, Batavia.
J. A. Ament, Jogjakarta.
P. C. Arends, Batavia.
L. A. Arends, Soerabaja.
Raden Mas Toemenggoeng Ario Soegondo, Pasoeroean.
E. van Assen, Amboina.
H. P. A. Bakker, Pontianak, (W. afd. van Borneo).
C. L. Barentz, Nanga Pinoeh, Sintang (W. afd. van Borneo).
F. H. Barkey, Toboali (Banka).
H. J. M. Baumann, Batavia.
Dr. R. C. Baumgarten, Boeloes (Jogjakarta).
G. W. Beeger, Batavia.
J. J. Benjamin, Soerabaja.
Jhr. E. Th. Th. H. van Benthem van den Bergh, Bandoeng.
H. V. Baron Bentinck, Soerakarta.
Mr. G. J. A. van Berckel, Batavia.
E. M. van den Berg van Heinenoord, Djember.
W. A. Berkholst, Poetoes Sibau, Sintang (W. afd. v. Borneo).
J. Berman, Batavia.
L. G. Bertsch, Batavia
G. J. F. Biegman, Fort de Kock (Padangsche Bovenlanden).
Mr. W. Birnie, Soerabaja.
J. J. Bischoff, Batavia.
Ch. E. Bodemeijer, Toeban (Rembang).

W. Boetje, Batavia.
J. C. Baron van Boetzelaer, Lingga (Riouw).
J. P. Boissevain, Batavia.
H. D. H. Bosboom, 's-Gravenhage.
Mr. V. A. van den Bossche, Patjitan.
D. F. van Braam Morris, Batavia.
D. F. A. Brautigam, Batavia.
D. Breedvelt, Boer, Ringat (Riouw).
J. A. G. Brugman, Makasser.
A. E. J. Bruinsma, Batavia.
H. C. P. de Bruijn, Batavia.
P. M. L. de Bruijn Prince, Magelang.
H. J. G. van der Burch, Palembang.
S. J. W. van Buuren, Batavia.
Dr. Th. J. van Buuren, Soemenep (Madoera).
C. H. C. Bijvanck, Batavia.
J. J. Ph. Cambier, Moeara Doea (Palembang).
J. W. Campagne, Ringat (Riouw).
C. Canne, Semarang.
H. Carpentier Alting, Bondowosso.
H. M. la Chapelle, Batavia.
H. Chauvigny de Blot, Poerwakarta.
W. G. A. C. Christan, Palembang.
S. Cohen Fz., Djaboeng (Modjokerto).
Secretaris Societeit Concordia, Batavia.
V. C. Coster van Voorhout, Soerabaja.
J. R. Couperus Besoekie.
A. J. L. Couvreur, Maros (Celebes).
D. J. Cramer Nz., Poelo-Raja (Gouvt.-Atjeh en Ond.).
P. C. van Davelaar, Rangkas Betoeng (Bantam).
Mr. H. K. J. van Deinse, Batavia.
F. M. Dekker, Natal (Tapanoeli).
J. A. van Delden, Batavia.
Th. F. A. Delprat, Padang.
Mr. C. Th. van Deventer, 's-Gravenhage.
J. A. E. van Deventer, Probolinggo.

Dr. Ch. M. van Deventer, Batavia.
J. A. Dezentje, Salatiga.
Mr. H. W. Diephuis, Padang.
J. Dinger, Batavia.
E. W. H. Doeve, Blitar.
L. E. Dom, Kraksaän (Probolinggo).
Th. J. H. van Driessche, Kendangan (Z. en O. afd. Borneo).
J. Ph. van Driest, Bindjei (Oostk. v. Sumatra).
J. Dunnewold, Maospati (Madioen).
J. C. van Eerde, Mataram (Bali en Lombok).
A. J. A. F. Eerdmans, Samarinda, Koetei (Z. en O. afd. van Borneo).
J. A. Einthoven, Boeloengan, Koetei (Z en O. afd. v. Borneo).
P. S. J. Eman, Buitenzorg.
F. H. D. H. von Ende, Batavia.
J. L. Engel, Banjoewangi (Besoeki).
W. J. Enger, Tjebongan (Jogjakarta).
Mr. J. J. C. Enschedé, Soerabaja.
J. Ph. Ermeling, Buitenzorg.
J. Eschbach, Telok Betong (Lampongsche districten).
J. Faes, Buitenzorg.
F. Fokkens, Batavia.
J. C. L. Fonteijn, Tandjoeng Bali (Riouw).
G. G. L. von Freijburg, Poespo, Tengger (Pasoeroean).
C. J. de Freijtag, Batavia.
Mr. A. L. E. Gastmann, Batavia.
Mr. D. H. van Gelder, Batavia.
J. L. van Gennep, Pamekasan.
Mr. F. H. Gerritzen, Batavia.
S. J. M. van Geuns, Ampenan.
J. F. Göbel, Batavia.
Mr. H. P. Grobbee, Amboina.
H. Gramberg, Seulimeun (Atjeh).
K. E. C. Groen, Batavia.
H. J. Grijzen, Koepang Timor.
D. Haagmans, Medan (Oostk. van Sumatra).

Mr. W. F. Haase, Probolinggo.
Th. R. Haasmann, Batavia.
J. E. Hagen, Bangkalan.
C. H. Hall, Boentok (Z. en O. afd. van Borneo).
S. van Hamel, Tasikmalaja.
Mr. J. J. F. van Hamel, Batavia.
C. den Hamer, Bandoeng.
J. A. Hardeman, Serang.
Mr. C. W. Baron van Heeckeren, Semarang.
Mr. C. A. Henny, Batavia.
J. C. Baron von Hertling, Kediri.
P. J. F. van Heutsz, Djoewana.
J. L. B. Heyligers, Madjalengka.
D. van Hinloopen Labberton, Buitenzorg.
J. H. Hissink, Tandjoeng Karang (Lamp. Districten).
D. H. van der Hoek, Pekalongan.
L. F. Hoeke, Kwala Kapoeas (Z. en O. afd. van Borneo).
B. Hoetink, Batavia.
G. W. W. C. Baron van Hoëvell, Makasser.
G. Hogenraad, Semarang.
H. C. van den Honert, Medan (Oostk. v. Sumatra).
H. J. Hooghwinkel, Batavia.
D. A. Hooyer, Batavia.
Jhr. L. Th. Hora Siccama, Batavia.
Dr. D. W. Horst, Ternate.
J. B. Hubenet, Station Kalisat, Besoeki.
J. J. van Huffel, Sintang (W. afd. v. Borneo).
H. Ingerman, Medan (Oostk. van Sumatra).
E. F. Intveld, Semarang.
C. J. de Jaager, Kediri.
J. P. Jannette Walen, Batavia.
E. F. Jansen van Raay, Laboean Roekoe (Oostk. v. Sumatra).
E. F. Jochim, Batavia.
A. M. Joekes, Padang.
Jan E. de Jong, Batavia.
D. de Jongh, Batavia.

Mr. Dr. J. C. G. Jonker, Koepang (Timor).
J. L. Kal, Semarang.
H. Th. Kal, Soekaboemi.
Z. H. Kamerling, Padang.
A. A. P. von Karacson, Batavia.
E. J. Kerkhoven, Sinagar, Tjiandjoer.
R. A. Kern, Manondjaja.
Th. M. Keulemans, Batavia.
G. C. Klerk de Reus, Pekalongan.
E. A. Klerks, Martapoera (Z. en O. afd. van Borneo).
E. E. Klerks, Maros, Noorderdistr. (Gouvt. Celebes).
J. H. Klomp, Batavia.
W. P. A. Kloprogge, Doro, Pekalongan.
Mr. J. W. Kool, Makasser.
J. C. Th. Kroesen, Batavia.
C. A. Kroesen, Bandjermasin.
J. A. Kroesen, Fak-Fak (afd. W. en Z. Nieuw-Guinea).
W. F. J. Kroon, Blinjoe (Banka).
H. Kuijp, Karang-anjar.
Mr. S. J. Lagerwey, Batavia.
P. Landberg, Batavia.
L. C. A. F. Lange, Banjoemas.
V. L. de Lannoy, Padang Pandjang (Pad. Bovenl.).
J. J. Lans, Soengei Kakap (Westerafd. van Borneo).
P. H. J. Baron van Lawick, Sidhoardjo.
H. J. W. van Lawick van Pabst, Batavia.
Mr. N. M. Lebret, Kedawoeng (Pasoeroean).
W. van der Lee, Batavia.
J. A. Van der Lee, Pandeglang
P. van Leersum, Lembang (Bandoeng).
Mr. A. Lens, Soerabaja.
P. L. Ch. Lesueur, Benkoelen.
F. A. Liefrinck, Singaradja (Bali).
E. J. van Lier, Amboina.
Lim Liang Boe, Batavia.
D. K. A. van Loghem, Painan (Pad. Benedenl.).

J. L. Ludolph, Batavia.
Mr. J. Luijke Roskott, Banjoemas.
Mr. G. P. H. van Maarseveen, Batavia.
Mr. A. Maclaine Pont, Batavia.
H. van Marken, Semarang.
Ph. J. van Marle, Singaradja (Bali).
J. H. Masset, Tebing Tinggi (Oostk. van Sumatra).
E. Meertens, Bandoeng.
Mr. Th. H. de Meester, Batavia.
H. P. Mensinga, Soerabaja.
F. J. L. Mersen Senn van Basel, Land Indramajoe West (Cheribon).
S. J. Meijer, Halte Tagogapoe (Preanger Reg.).
J. J. Meijer, Brĕbes (Tegal).
J. W. Mesman, Cheribon.
J. E. de Meijier, Batavia.
W. J. M. Michielsen, Batavia.
A. F. Miesegaes, Soerabaja.
J. F. A. C. van Moll, Bandegang, Modjokerto.
H. J. Monod de Froideville, Riouw.
F. Ch. N. van der Moore, Pandjaloe, Tjiamis, Cheribon.
J. P. Moquette, Prambon, Sidoardjo.
J. H. Morbeck, Pasoeroean.
P. C. van Motman, Buitenzorg.
P. R. van Motman, Dramaga (Buitenzorg).
Mr. D. Mounier, Soerabaja.
H. C. A. Muller, Batavia.
G. C. T. W. Mundt, Parakan Salak (Preanger Reg.).
L. W. H. de Munnick, Singkarah (Pad. Bovenl.).
Mr. C. B. Nederburgh, Buitenzorg.
A. J. Ch. de Neve, Medan.
Mr. C. H. Nieuwenhuijs, Batavia.
H. A. de Nooij, Jogjakarta.
H. H. F. J. Nusselein, Bagan Api-Api, Bengkalis (Oostk. van Sumatra).
J. L. O'Brien, Kota Baroe, Pajakombo.

C. F. R. Ockerse, Loeboe Sikaping (Pad. Bovenl.).
J. B. Onnen, Kediri.
L. A. van Oosterzee, Manokwari, afd. Noord Nieuw-Guinea.
G. A. F. J. Oosthout, Ambarawa.
G. J. Oudemans, Magelang.
Mr. A. Paets tot Gansoyen, Soerabaja.
Ch. L. J. Palmer van den Broek, Moeara Laboeh, (Pad. Bovenl.).
F. A. Palmer van den Broek, Goenoeng Sitoeli (Nias).
J. D. Pasteur, Batavia.
J. A. J. C. Pieters, Bandjermasin.
Ch. Pino, Soerabaja.
S. van der Plas, Manindjoe, Agam (Pad. Bovenl.).
Mr. Th. B. Pleyte, Semarang.
Mr. J. G. Pott, Batavia.
F. P. H. Prick, Batavia.
R. M. E. Raaff, Jogjakarta.
J. C. O. F. Riedel, Bolaäng Mongondou, Menado.
J. D. de Riemer, Batavia.
P. de Roo de la Faille, Brebes.
Mr. D. W. K. de Roo de la Faille, Batavia.
K. H. F. Roos, Sambas.
Th. A. M. Ruys, Batavia.
I. A. van Rijn van Alkemade, Palembang.
P. J. van Santen, Soerabaja.
H. Th. de Santy, Besoeki.
Raden Adipati Sasra di Ningrat, Soerakarta.
S. H. Schaank, Tandjoeng Balei (Oostk. v. Sumatra).
G. Schaap, Pajakomba (Pad. Bovenlanden).
J. Scheel, Bangkalan.
J. B. de Scheemaker, Batavia.
A. M. Schlüter, Batavia.
C. J. L. van Schmid, Medan (Oostk. van Sumatra).
Mr. J. Schoutendorp, Batavia.
Mr. D. J. L. Schumm, Semarang.
V. A. Schüssler, Lahat (Palembang).

G. M. Schuurman, Medan.
J. A. Schuurman, Muntok.
H. J. E. F. Schwartz, Singaradja (Bali).
Dr. C. Snouck Hurgronje, Batavia.
Raden Mas Toemenggoeng Soerio di Koesoemo, Wonosobo.
H. Somermeijer, Gajan, afd. Soemenep.
A. H. Spaan, Goenoeng Taboer, Koetei (Z. en O. afd. v. Borneo).
P. A. M. Spaan, Keboemen.
H. A. van der Steenstraten, Medan (Oostk. v. Sumatra).
H. E. Steinmetz, Pekalongan.
G. Th. Stibbe, Besoeki.
F. J. Stokhuijzen, Batavia.
A. P. Stoorvogel, Soemenep.
G. Stortenbeker, Balei Selasa, afd. Painan.
F. W. C. von Syburg, Batavia.
P. F. Sythoff, Semarang.
J. W. Tamson, Padang.
Mr. Dr. H. J. E. Tendeloo, Loeboe Pakam (Oostk. van Sumatra).
J. W. Terlaak, Batavia.
C. L. Thieme Padang Sidempoan (Tapanoeli).
E. Thomas, Poerbolinggo, Banjoemas.
M. J. Tiele, Medan (Oostk. v. Sumatra).
L. F. H. Timmermans, Fort de Kock (Pad. Bovenl.).
K. Tinneveld, Klaten.
Tio Tek Ho, Batavia.
Raden Mas Toemenggoeng Tjokronegoro, Blora.
Prof. Dr. M. Treub, Buitenzorg.
C. L. Udo de Haes, Singaradja.
A. G. Valette, Batavia.
J. W. van der Valk, Malang.
A. C. Veenhuijsen, Menado.
N. H. Veenstra, Batoe Radja Ogan Oeloe (Palembang).
C. van de Velde, Manna (Benkoelen).
A. F. Velders, Tjimalaka, Soemedang.
A. van der Ven, Rembang.
J. P. E. Versteegh, Soerabaja.

W. de Vogel, Soerakarta.
Mr. J. R. Voûte, Batavia.
H. R. de Vries, Batavia.
N. van Vuuren, Bandjarmasin.
J. Vijzelaar, Koepang.
A. H. J. G. Walbeehm, Wotsågå Toeban.
J. M. Wassink, Penoembang, Mr. Cornelis.
K. W. G. Watson, Toeloeng Agoeng.
J. L. H. Wattendorff, Soerabaja.
E. A. T. Weber, Muntok (Banka).
C. H. F. Weber, Batavia.
C. W. J. Wenneker, Batavia.
L. C. Westenenk, Sawah Loento, Tanah Datar (Pad. Bovenl.).
A. van Wetering, Amboina.
Karel Weijnschenk, Jogjakarta.
G. L. Weijnschenk, Kadhirodjo Jogjakarta.
J. F. E. Willemse, Seulimeum (Atjeh).
P. A. Wintjes, Tomohon (Menado).
J. Wolff, Bading Agoeng (Palembang).
H. van der Wolk, Makasser.
A. J. Wolvekamp, Kediri.
G. G. Wren, Batavia.
P. Wijers, Sidajoe.
A. E. Wijss, Bondowosso.
A. M. Zandveld, Ngabang (W. afd. van Borneo).
V. Zimmermann, Batavia.
J. van Zon, Mampawa (W. afd. van Borneo).
J. P. O. Zwager, Sitoebondo.
Mr. P. J. van der Zweep, Batavia.

NOTULEN

VAN DE

ALGEMEENE EN DIRECTIEVERGADERINGEN

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

OPGERICHT 1778.

DEEL XXXVII. — 1899.

AFLEVERING 1.

BATAVIA, G. KOLFF & Co.
'S GRAVENHAGE M. NIJHOFF.
1899.

H. H. Leden worden verzocht, bij verandering van adres of

Op aanvrage aan den Secretaris zal aan H. H. Leden worden toegezonden een exemplaar van de Inhoudsopgave tevens Prijslijst der werken van het Bataviasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen.

NOTULEN

VAN DE

ALGEMEENE EN DIRECTIEVERGADERINGEN

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

OPGERICHT 1778.

DEEL XXXVII. — 1899.

AFLEVERING 2.

BATAVIA
G. KOLFF & Co.

'S GRAVENHAGE
M. NIJHOFF.

1899.

H. H. Leden worden verzocht, bij verandering van adres of

Op aanvrage aan den Secretaris zal aan H. H. Leden worden toegezonden een exemplaar van de Inhoudsopgave tevens Prijslijst der werken van het Bataviasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen. Het onlangs verschenen Register op de Notulen voor de jaren 1889 t/m 1898 wordt toegezonden aan allen, die gedurende de laatste vijf jaren Lid van het Genootschap zijn geweest en aan de andere Leden op aanvrage aan den Secretaris.

NOTULEN

VAN DE

ALGEMEENE EN DIRECTIEVERGADERINGEN

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

OPGERICHT 1778.

DEEL XXXVII. — 1899.

AFLEVERING 3.

BATAVIA,
G. KOLFF & Co.

'sGRAVENHAGE
M. NIJHOFF.

1899.

H. H. Leden worden verzocht, bij verandering van adres of bij voorgenomen opzegging van lidmaatschap, daarvan kennis te geven aan den Secretaris.

Op aanvrage aan den Secretaris zal aan H. H. Leden worden toegezonden een exemplaar van de Inhoudsopgave tevens Prijslijst der werken van het Bataviaasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen. Het onlangs verschenen Register op de Notulen voor de jaren 1889 t/m 1898 is toegezonden aan allen, die gedurende de laatste vijf jaren Lid van het Genootschap zijn geweest en is voor de andere Leden gratis verkrijgbaar op aanvrage aan den Secretaris.

Brieven, enz. voor de Directie bestemd, zijn te adresseeren aan den Secretaris van het Genootschap, zonder vermelding van diens naam.

Behalve van de oudere jaargangen, zijn er ook van de laatstverschenen edita enkele uitgeput; H. H. Leden, die daarvan waarlooze exemplaren mochten bezitten, zullen de Directie met toezending daarvan bijzonder verplichten. Het zijn de volgende: Verhandelingen deel XLIX 2e stuk, deel L 2e stuk, Notulen deel XXXIV afl. 3., Ned. Ind. Plakaatboek deel XVI.

NOTULEN

VAN DE

ALGEMEENE EN DIRECTIEVERGADERINGEN

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

OPGERICHT 1778.

DEEL XXXVII — 1899.

AFLEVERING 4.

BATAVIA,
G. KOLFF & Co.

's GRAVENHAGE
M. NIJHOFF.

1900.

H. H. Leden worden verzocht, bij verandering van adres of bij voorgenomen opzegging van lidmaatschap, daarvan kennis te geven aan den Secretaris.

Op aanvrage aan den Secretaris zal aan H. H. Leden worden toegezonden een exemplaar van de Inhoudsopgave tevens Prijslijst der werken van het Bataviasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen. Het onlangs verschenen Register op de Notulen voor de jaren 1889 t/m 1898 is toegezonden aan allen, die gedurende de laatste vijf jaren Lid van het Genootschap zijn geweest en is voor de andere Leden gratis verkrijgbaar op aanvrage aan den Secretaris.

Brieven, enz. voor de Directie bestemd, zijn te adresseeren aan den Secretaris van het Genootschap, zonder vermelding van diens naam.

Behalve van de oudere jaargangen, zijn er ook van de laatstverschenen edita enkele uitgeput; H. H. Leden, die daarvan waarlooze exemplaren mochten bezitten, zullen de Directie met toezending daarvan bijzonder verplichten. Het zijn de volgende: Verhandelingen deel XLIX 2e stuk, deel L 2e stuk, Notulen deel XXXIV afl. 3., Ned. Ind. Plakaatboek deel XVI.

Van het Genootschapslid, den Heer C. VAN DE VELDE te Loeboe Lintang (Benkoelen) in dank ontvangen Plakaatboek deel XVI.

Idem van een onbekende, postmerk Benkoelen.

NOTULEN

VAN DE

ALGEMEENE EN DIRECTIEVERGADERINGEN

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

OPGERICHT 1778.

DEEL XXXVII — 1899

AFLEVERING 5.

BATAVIA, G. KOLFF & Co.

'sGRAVENHAGE M. NIJHOFF.

1900.

H. H. Leden worden verzocht, bij verandering van adres of bij voorgenomen opzegging van lidmaatschap, daarvan kennis te geven aan den Secretaris.

Op aanvrage aan den Secretaris zal aan H. H. Leden worden toegezonden een exemplaar van de Inhoudsopgave tevens Prijslijst der werken van het Bataviasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen. Het onlangs verschenen Register op de Notulen voor de jaren 1889 t/m 1898 is toegezonden aan allen, die gedurende de laatste vijf jaren Lid van het Genootschap zijn geweest en is voor de andere Leden gratis verkrijgbaar op aanvrage aan den Secretaris.

Brieven, enz. voor de Directie bestemd, zijn te adresseeren aan den Secretaris van het Genootschap, zonder vermelding van diens naam.

Behalve van de oudere jaargangen, zijn er ook van de laatstverschenen edita enkele uitgeput; H. H. Leden, die daarvan waarlooze exemplaren mochten bezitten, zullen de Directie met toezending daarvan bijzonder verplichten. Het zijn de volgende: Verhandelingen deel XLIX 2e stuk, deel L 2e stuk, Notulen deel XXXIV afl. 3, Ned. Ind. Plakaatboek deel XVI.

Van het Genootschapslid, den Heer C. van de Velde te Loeboe Lintang (Benkoelen) in dank ontvangen Plakaatboek deel XVI.

Idem van een onbekende, postmerk Benkoelen.

Heeren leden van het Bataviasch Genootschap worden beleefdelijk er aan herinnerd, dat ter vereenvoudiging onzer administratie, voortaan over alle contributiën, ook die te Weltevreden, per post kwitantie wordt beschikt (Notulen 1899 p. 186).

De belangen van 's Genootschaps verzamelingen worden in den steun van H. H. Leden beleefdelijk aanbevolen, te weten:

Het Ethnographisch Museum.

De Archeologische Verzameling.

De Verzameling voorwerpen uit den Compagniestijd (historische collectie).

Het Numismatisch Kabinet en de Sphragistische Verzameling (zegelafdrukken).

De Handschriften Verzameling.

INHOUD.

Heeren Leden van het Bataviasch Genootschap worden beleefdelijk er aan herinnerd, dat ter vereenvoudiging onzer administratie, voortaan over alle contributiën, ook die te Weltevreden, per postkwitantie wordt beschikt (Notulen 1899 p. 186).

De belangen van 's Genootschaps verzamelingen worden in den steun van H. H. Leden beleefdelijk aanbevolen, te weten:

Het Ethnographisch Museum.

De Archeologische Verzameling.

De Verzameling voorwerpen uit den Compagniestijd (historische collectie).

Het Numismatisch Kabinet.

De Handschriften Verzameling.

INHOUD.

De overige bijlagen van den jaargang 1899 volgen in afl. 5.

In 1898 zijn vanwege het Genootschap aan Leden, enz. geëxpedieerd:

Notulen deel XXXVI (1898) afl. 1 t/m 3.
Tijdschrift deel XL afl. 1 t/m 4.
Dagregister (te Batavia verschenen) 1670—1671.
Verhandelingen deel LI 1e stuk (Babad Pasir).

In 1899 zijn verzonden door den Secretaris:

2 Januari.	Tijdschrift deel XL afl. 5/6.
1 April	Notulen deel XXXVI (1898) afl. 4.
	Dagregister (te 's Hage verschenen) 1631—34.
8 Juni.	Notulen deel XXXVII (1899) afl 1.
	Tijdschrift deel XLI afl. 1.
12 Aug.	Dagregister (te 's Hage verschenen) 1636.
	Dagregister (te Batavia verschenen) 1672.
25 Aug.	Tijdschrift deel XLI afl. 2.
	Notulen deel XXXVII (1899) afl. 2.
	Tienjarig register op de Notulen (1889--1898).
21 Sept.	Tijdschrift deel XLI afl. 3/4.
5 Nov.	Tijdschrift deel XLI afl. 5/6.
	Notulen deel XXXVII (1899) afl. 3.

INHOUD.

Brieven, enz. voor de Directie bestemd, zijn te adresseeren aan den Secretaris van het Genootschap, zonder vermelding van diens naam.

Behalve van de oudere jaargangen, zijn er ook van de laatstverschenen edita enkele uitgeput; H. H. Leden, die daarvan waarlooze exemplaren mochten bezitten, zullen de Directie met toezending daarvan bijzonder verplichten. Het zijn de volgende: Verhandelingen deel XLIX 2e stuk, deel L 2e stuk, Notulen deel XXXIV afl. 3., Ned. Ind. Plakaatboek deel XVI.

INHOUD.

Brieven, enz. voor de Directie bestemd, zijn te adresseeren aan den Secretaris van het Genootschap, zonder vermelding van diens naam.

Behalve van de oudere jaargangen, zijn er ook van de laatstverschenen edita enkele uitgeput; H. H. Leden, die daarvan waarlooze exemplaren mochten bezitten, zullen de Directie met toezending daarvan bijzonder verplichten. Het zijn de volgende: Verhandelingen deel XLIX 2e stuk, deel L 2e stuk, Notulen deel XXXIV afl. 3., Ned. Ind. Plakaatboek deel XVI.

INHOUD.

Bladz.

NOTULEN

VAN DE

ALGEMEENE EN DIRECTIEVERGADERINGEN

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

OPGERICHT 1778.

DEEL XXXVIII — 1900

AFLEVERING 1.

BATAVIA, G. KOLFF & Co.

'sGRAVENHAGE M. NIJHOFF.

1900.

N. B. Leden worden verzocht, bij verandering van adres of bij voorgenomen opzegging van lidmaatschap, daarvan kennis te geven aan den Secretaris.

Op aanvrage aan den Secretaris zal aan H. H. Leden worden toegezonden een exemplaar van de Inhoudsopgave tevens prijslijst der werken van het Bataviasch Genootschap van Kunsten en Wetenschappen. Het onlangs verschenen Register op de Notulen voor de jaren 1889 t/m 1898 is toegezonden aan allen, die gedurende de laatste vijf jaren Lid van het Genootschap zijn geweest en is voor de andere Leden gratis verkrijgbaar op aanvrage aan den Secretaris.

Brieven, enz. voor de Directie bestemd, zijn te adresseeren aan den Secretaris van het Genootschap, zonder vermelding van diens naam.

Behalve van de oudere jaargangen, zijn er ook van de laatstverschenen edita enkele uitgeput; H. H. Leden, die daarvan waarlooze exemplaren mochten bezitten, zullen de Directie met toezending daarvan bijzonder verplichten. Het zijn de volgende: Verhandelingen deel XLIX 2e stuk, deel L 2e stuk, Notulen deel XXXIV afl. 3, Ned. Ind. Plakaatboek deel XVI.

Van het Genootschapslid, den Heer C. van de Velde te Loeboe Lintang (Benkoelen) in dank ontvangen Plakaatboek deel XVI.

Idem van een onbekende, postmerk Benkoelen.

NOTULEN

VAN DE

ALGEMEENE EN DIRECTIEVERGADERINGEN

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

OPGERICHT 1778.

DEEL XXXVIII — 1900.

AFLEVERING 2.

BATAVIA, G. KOLFF & Co.

'sGRAVENHAGE M. NIJHOFF.

1900.

H. H. Leden worden verzocht, bij verandering van adres of bij voorgenomen opzegging van lidmaatschap, daarvan kennis te geven aan den Secretaris.

Het onlangs verschenen XVII deel van het Nederl. Ind. Plakaatboek is toegezonden aan allen, die op het einde van 1897 Lid van het Genootschap waren en alzoo in bezit worden geacht te zijn, althans van het toen verschenen XVI deel, doch is ook voor de andere Leden gratis verkrijgbaar op aanvrage aan den Secretaris.

Brieven, enz. voor de Directie bestemd, zijn te adresseeren aan den Secretaris van het Genootschap, zonder vermelding van diens naam.

Behalve van de oudere jaargangen, zijn er ook van de laatstverschenen edita enkele uitgeput; H. H. Leden, die daarvan waarlooze exemplaren mochten bezitten, zullen de Directie met toezending daarvan bijzonder verplichten. Het zijn de volgende: Verhandelingen deel XLIX 2e stuk, deel L 2e stuk, Notulen deel XXXIV afl. 3, Ned. Ind. Plakaatboek deel XVI.

Inzonderheid op het XVI deel van het Nederlandsch-Indisch Plakaatboek wordt prijs gesteld, en wordt dit deel voor rekening van het Genootschap door de firma Kolff alhier opgekocht voor f 2.50 per exemplaar.

NOTULEN

VAN DE

ALGEMEENE EN DIRECTIEVERGADERINGEN

VAN HET

BATAVIAASCH GENOOTSCHAP

VAN

KUNSTEN EN WETENSCHAPPEN.

OPGERICHT 1778.

DEEL XXXVIII — 1900.

AFLEVERING 3.

BATAVIA,
G. KOLFF & Co.

'sGRAVENHAGE,
M. NIJHOFF.

1900.

H. H. Leden worden verzocht, bij verandering van adres of bij voorgenomen opzegging van lidmaatschap, daarvan kennis te geven aan den Secretaris.

Brieven, enz. voor de Directie bestemd, zijn te adresseeren aan den Secretaris van het Genootschap, zonder vermelding van diens naam.

Behalve van de oudere jaargangen, zijn er ook van de laatstverschenen edita enkele uitgeput; H. H. Leden, die daarvan waarlooze exemplaren mochten bezitten, zullen de Directie met toezending daarvan bijzonder verplichten. Het zijn de volgende: Verhandelingen deel XLIX 2e stuk, deel L 2e stuk, Notulen deel XXXIV afl. 3, Ned. Ind. Plakaatboek deel XVI.

Inzonderheid op het XVI deel van het Nederlandsch-Indisch Plakaatboek wordt prijs gesteld, en wordt dit deel voor rekening van het Genootschap door de firma Kolff alhier opgekocht voor f 2.50 per exemplaar.

De belangen van 's Genootschaps verzamelingen worden in den steun van H. H. Leden beleefdelijk aanbevolen, te weten:

Het Ethnographisch Museum.

De Archeologische Verzameling.

De Verzameling voorwerpen uit den Compagniestijd (historische collectie) In het bijzonder worden, tot stoffeering eener antieke kamer in het Museumgebouw, des verlangd ter overname, gezocht *stoelen* van zware houtsoort, met lofwerk gesneden, zwart in de was, alsmede percoleinen *borden* of *schotels* met het merk VOC of de namen en wapens der provinciën.

Het Numismatisch Kabinet en de Sphragistische Verzameling (zegelafdrukken).

De Handschriften Verzameling.

Bij voorgenomen schenking van voorwerpen wordt beleefdelijk verzocht om vooràfgaande aankondiging daarvan, als wanneer door den Secretaris de noodige adressen en aanwijzingen zullen worden toegezonden ter verkrijging van kosteloos vervoer, hetwelk op zekere voorwaarden wordt toegestaan door de Administratie der Ned. Ind. Staatsspoorwegen, de Directie van den Ned. Ind. Spoorweg en die van de Kon. Ned. Paketvaart-Maatschappij.

INHOUD.

De belangen van 's Genootschaps verzamelingen worden in den steun van H. H. Leden beleefdelijk aanbevolen, te weten:

Het Ethnographisch Museum.

De Archeologische Verzameling.

De Verzameling voorwerpen uit den Compagniestijd (historische collectie) In het bijzonder worden, tot stoffeering eener antieke kamer in het Museumgebouw, des verlangd ter overname, gezocht *stoelen* van zware houtsoort, met lofwerk gesneden, zwart in de was, alsmede percoleinen *borden* of *schotels* met het merk VOC of de namen en wapens der provinciën.

Het Numismatisch Kabinet en de Sphragistische Verzameling (zegelafdrukken).

De Handschriften Verzameling.

Bij voorgenomen schenking van voorwerpen wordt beleefdelijk verzocht om voorafgaande aankondiging daarvan, als wanneer door den Secretaris de noodige adressen en aanwijzingen zullen worden toegezonden ter verkrijging van kosteloos vervoer, hetwelk op zekere voorwaarden wordt toegestaan door de Administratie der Ned. Ind. Staatsspoorwegen, de Directie van den Ned. Ind. Spoorweg en die van de Kon. Ned. Paketvaart-Maatschappij.

INHOUD.

Bladz.

Heeren leden van het Bataviasch Genootschap worden beleefdelijk er aan herinnerd, dat ter vereenvoudiging onzer administratie voortaan over alle contributiën, ook die te Weltevreden, per postkwitantie wordt beschikt (Notulen 1899 p. 186).

De belangen van 's Genootschaps verzamelingen worden in den steun van H. H. Leden beleefdelijk aanbevolen, te weten:

Het Ethnographisch Museum.

De Archeologische Verzameling.

De Verzameling voorwerpen uit den Compagniestijd (historische collectie) In het bijzonder worden, tot stoffeering eener antieke kamer in het Museumgebouw, des verlangd ter overname, gezocht *stoelen* van zware houtsoort, met lofwerk gesneden, zwart in de was, alsmede percoleinen *borden* of *schotels* met het merk VOC of de namen en wapens der provinciën.

Het Numismatisch Kabinet en de Sphragistische Verzameling (zegelafdrukken).

De Handschriften Verzameling.

Bij voorgenomen schenking van voorwerpen wordt beleefdelijk verzocht om voorafgaande aankondiging daarvan, als wanneer door den Secretaris de noodige adressen en aanwijzingen zullen worden toegezonden ter verkrijging van kosteloos vervoer, hetwelk op zekere voorwaarden wordt toegestaan door de Administratie der Ned. Ind. Staatsspoorwegen, de Directie van den Ned. Ind. Spoorweg en die van de Kon. Ned. Paketvaart-Maatschappij.

INHOUD.

Heeren leden van het Bataviasch Genootschap worden beleefdelijk er aan herinnerd, dat ter vereenvoudiging onzer administratie voortaan over alle contributiën, ook die te Weltevreden, per postkwitantie wordt beschikt (Notulen 1899 p. 186).

De belangen van 's Genootschaps verzamelingen worden in den steun van H. H. Leden beleefdelijk aanbevolen, te weten:

Het Ethnographisch Museum.

De Archeologische Verzameling.

De Verzameling voorwerpen uit den Compagniestijd (historische collectie). In het bijzonder worden, tot stoffeering eener antieke kamer in het Museumgebouw, des verlangd ter overname, gezocht *stoelen* van zware houtsoort, met lofwerk gesneden, zwart in de was, alsmede porceleinen *borden* of *schotels* met het merk VOC of de namen en wapens der provinciën.

Het Numismatisch Kabinet en de Sphragistische Verzameling (zegelafdrukken).

De Handschriften Verzameling.

